

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

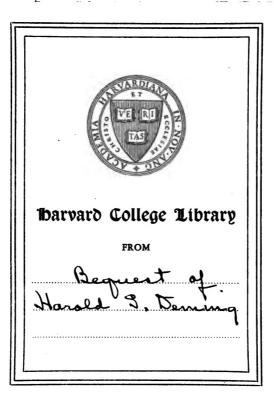
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Educat 1295,425,893

Throdox front Eastman.

.

SELECTIONS

FROM

XENOPHON AND HERODOTUS.

With Notes

ADAPTED TO THE REVISED AND ENLARGED EDITION OF GOODWIN'S GREEK GRAMMAR,

AND COPPERPLATE MAPS.

EDITED BY

WILLIAM W. GOODWIN, Ph.D., LL.D., ELIOT PROFESSOR OF GREEK LITERATURE,

AND

JOHN WILLIAMS WHITE, Ph.D.,

ASSISTANT PROFESSOR OF GREEK,

IN HARVARD COLLEGE.

BOSTON, U.S.A.:
PUBLISHED BY GINN & COMPANY.
1893.

Edur + 1295,435, 893

HARVARD COLLEGE LIBRARY
THE BEQUEST OF
THEODORE JEWETT EASTMAN
. 1931

Entered according to Act of Congress, in the year 1877.

BY WILLIAM W. GOODWIN,
in the Office of the Librarian of Congress, at Washington.

Typography by J. S. Cushing & Co., Boston, U.S.A.

Presswork by Ginn & Co., Boston, U.S.A.

PREFACE.

This volume of Selections from Xenophon and Herodotus professes to contain a fair equivalent in amount for the extracts from Xenophon, Plato, Herodotus, and Thucydides which are included in Goodwin's Greek Reader. It is intended for the use of those who, from want of time or for any other reason, are obliged to confine their reading in Greek prose, before entering college, to two authors. The Editors, however, cannot refrain from recording their conviction, that all who are able and willing to study the Reader, or some other compilation containing as great variety of matter and style, should by all means do so. Two additional books of the Anabasis are surely a poor substitute, in point of quality, for Xenophon's sketch of the character of Socrates, Plato's graphic account of the last hours of his great master, Thucydides's narrative of the campaign at Pylus, and Xenophon's of the battle of Mantinea.

The first four books of the Anabasis, which are here given entire, carry the narrative of the retreat of the Ten Thousand down to their arrival at Trapezus, after their perilous march from the neighborhood of Babylon. Then follows the greater part of the Second Book of the Hellenica, describing the capture of Athens by the Spartan Lysander, the tragic end of the long Peloponnesian war in the destruction of the Piraeus and of the Long Walls of Athens — the pride of Themistocles and Pericles — to the insulting music of flutes, the odious rule of the Thirty Tyrants, with the expulsion of the oligarchy and

the restoration of the democracy by Thrasybulus and his band of exiled patriots from Phyle.

The selections from Herodotus are in four parts. contains the account of the invasion of Darius and the battle of Marathon. The three others contain the most important passages in the Seventh and Eighth books, forming a continuous account of the invasion of Xerxes, - the pomp of the Great King's preparation; the march of the mighty host from Asia to Greece, including bridging the Hellespont and cutting the canal through Athos; the preparations of the terrified Greeks; the wisdom of the Delphic oracle and the craft of Themistocles; the battles of Thermopylae, Artemisium, and Salamis; and finally the ignominious retreat of Xerxes from Salamis to Asia. The campaign of Mardonius in the following year, with the battles of Plataea and Mycale, is omitted for want of space. In thus condensing two long books of Herodotus into so small a compass, great pains have been taken to avoid abrupt transitions; and often single sentences have been taken from a chapter to keep up the continuity of the narrative. It is hoped that the wonderful story of the campaign of Xerxes has thus been presented to the pupil in greater vividness and completeness than it could have been by detached extracts.

The notes on the first two books of the Anabasis have been prepared chiefly by Mr. White, those on the last two chiefly by Mr. Goodwin. Those on the Hellenica and Herodotus are taken, generally without change, from the notes in Goodwin's Reader, which were prepared for that work in 1871 with the help of Rev. Joseph H. Allen. The notes make no pretension to learning, and aim merely at aiding beginners in laying a solid foundation for future scholarship. The grammatical aid is given in great measure in the form of references, in which form alone it can be systematic. Young students need to be referred to more detailed statements of the general principles involved in the new constructions which they constantly meet in reading than can be given in a commentary; and frequent reference to the

PREFACE. V

grammar is the only sure means of fixing in the mind the important principles of syntax. It will be seen that the notes on the First Book of the Anabasis, which it is assumed will be used for giving a solid foundation in the general principles of Greek syntax, are especially copious; while those on the remainder of the work are written for pupils who are supposed to have mastered the rudiments. In the opinion of the Editors it is highly desirable to use as small a portion as possible of the classic literature as a corpus vile for the more minute dissection, and to enable pupils at the earliest possible moment to read Greek and Latin with an appreciative mind.

No notes can supply all the collateral information needed for the full understanding of an ancient historian. Constant reference should be made to a classical dictionary and to some Greek history. It may be too much to expect of school-boys in these days that they should read a history like Grote's; but all who wish to catch the true spirit of the history they are studying cannot be too strongly recommended to read Grote's graphic account of the Persian wars with Herodotus, his chapters on the Thirty Tyrants with Xenophon's Hellenica, and those on Cyrus the Younger and the Ten Thousand Greeks with the Anabasis. Cox's little volume, "The Greeks and the Persians," is also an excellent companion to Herodotus. It cannot be doubted, moreover, that the time spent in reading these historical works would generally be more than saved by their aid as a commentary to the Greek text, while the increased interest which they would awaken might often change the study from a task to a pleasure.

It is of course impossible in notes like these to give special credit for every remark which is wholly or partly borrowed. The Editors must therefore express, once for all, their obligations to the long and familiar line of commentators on Xenophon and Herodotus, and last, not least, to Grote, from whose notes many valuable hints have been derived. The map of the march of the Ten Thousand Greeks in this volume is copied chiefly

from Kiepert's map in Rehdantz's Anabasis (1873); the smaller maps are generally reduced from larger ones in Kiepert's "Atlas von Hellas."

In the extracts from Xenophon, the chapters and sections are numbered as they are in recent editions. The selections from Herodotus are divided into new sections as they stand, and numbered accordingly; but the numbers of the original book and chapter with which the right-hand page of the present text ends are given at the top of the page.

CAMBRIDGE, MASS., April, 1877.

CONTENTS.

			XE:	NOP.	нов	₹.					_
T.	Anabasis,	Book I.				_		_	_		Page 1
	11(202010)	" II.			•	•	•	•	•	•	86
			•	•	•	•	• •	•	•		•
	**	" III.	•	•	•	•	•	•	•	•	61
	44	" IV.					•	•	•		88
II.	FALL AND	RESTORA	TION O	г Аті	iens	•	•	•	•	•	121
	,		HER	0.00	וז יחי ר	a					
			пев	OD	,,,	ь.					
I.	INVASION	OF GREEC	E BY I	DARIU	8 .	•	•	•	•	•	146
II.	MARCH OF	XERXES	: Prei	ARAT	IONS	OF T	HE G	REEKS			154
III.	THE PASS	OF THER	MOPYL	LE.	•	•		•	•	•	170
IV.	ARTEMISIU	м: Ман	CH OF	XER	CES '	го А	THEN	s: 8/	LAMI	8 :	
	RETREAT	r of Xer	XES TO	Asia		•	•	•	•	•	190
٠			_								
Notes							•	1	-172		
Parallel References											173
TARLE OF DATES											175

;

XENOPHON.

I. ANABASIS.

BOOK FIRST.

Ι. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παίδες δύο, πρεσβύτερος μεν 'Αρταξέρξης, νεώτερος δε Κύρος. έπελ δε ήσθένει Δαρείος και ύπώπτενε τελευτήν του βίου, έβούλετο τω παίδε αμφοτέρω παρείναι. 3. ο μεν ούν πρεσβύτερος παρών ετύγχανε. Κύρον δε μεταπέμπεται άπο της άρχης ης αυτον σατρώπην εποίησε, και στρατηγον δε αυτον απέδειξε πάντων όσοι είς Καστωλού πεδίον αθροίζονται. άναβαίνει οὐν ὁ Κύρος λαβών Τισσαφέρνην ώς φίλον, καὶ των Ελλήνων δε έχων όπλίτας ανέβη τριακοσίους, άρχοντα δε αυτών Εενίαν Παρράσιου. 3. επεί δε ετελεύτησε Aspelos καὶ κατέστη είς την βασιλείαν 'Αρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τον Κύρον προς τον άδελφον ώς έπιβουλεύοι αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεταί τε καὶ συλλαμβάνει Κῦρον ώς αποκτενών ή δε μήτηρ εξαιτησαμένη αυτον αποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. 4. ὁ δ' ὡς ἀπηλθε κινδυνεύσας καὶ ατιμασθείς, βουλεύεται όπως μήποτε έτι έσται έπὶ τώ άδελφω, άλλ', ην δύνηται, βασιλεύσει άντ' εκείνου. Παρύσατις μεν δη ή μήτηρ ύπηρχε τώ Κύρω, φιλούσα αὐτον μαλλον ή του βασιλεύοντα 'Αρταξέρξην. 5. δστις δ' άφικνείτο των παρά βασιλέως προς αυτον, πάντας ούτω διατιθελς απεπέμπετο ώστε αὐτῷ μαλλον φίλους είναι η βασιλεί. καὶ τῶν παρ' ἐαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελείτο ώς πολεμείν τε ίκανοὶ είησαν καὶ εὐνοϊκώς έχοιεν αὐτῷ. 6. τὴν δὲ Ελληνικήν δύναμιν ήθροιζεν ώς μάλιστα εδύνατο επικρυπτόμενος, δπως ότι απαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. ώδε οὖν έποιείτο την συλλογήν. όπόσας είχε φυλακάς έν ταίς πόλεσι, παρήγγειλε τοις φρουράρχοις έκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους ότι πλείστους καλ βελτίστους, ώς έπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταις πόλεσι. και γαρ ήσαν αί Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους το άρχαιον έκ βασιλέως δεδομέναι, τότε δ' άφειστήκεσαν προς Κύρον πάσαι πλην Μιλήτου τ. εν Μιλήτφ δε Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, ἀποστήναι πρὸς Κῦρον, τοὺς μεν αυτών απέκτεινε τους δ' έξέβαλεν. ό δε Κύρος, ύπολαβων τους φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα επολιόρκει Μίλητον καὶ κατά γῆν καὶ κατά θάλατταν, καὶ ἐπειράτο κατάγειν τους έκπεπτωκότας. και αυτη αυ άλλη πρόφασις. ην αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα. 8. πρὸς δὲ βασιλέα **Ψ**έμπων ήξίου άδελφος ών αὐτοῦ δοθήναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μαλλον ή Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ή μήτηρ συνέπραττεν αὐτώ ταῦτα· ώστε βασιλεὺς τὴν μεν πρὸς έαυτον επιβουλην ούκ ησθάνετο, Τισσαφέρνει δε ενόμιζε πολεμούντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανάν ωστε οὐδὲν ήχθετο αὐτῶν πολεμούντων. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τους γιγνομένους δασμούς βασιλεί έκ των πόλεων ων Τισσαφέρνης ετύγχανεν έχων. 9. άλλο δε στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσω τῆ καταντιπέρας ᾿Αβύδου τόνδε του τρόπου. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγάς ην. τούτω συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἡγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῶ μυρίους δαρεικούς. ό δὲ λαβῶν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν από τούτων των χρημάτων, καὶ ἐπολέμει ἐκ Χερρονήσου δρμώμενος τοις Θραξι τοις ύπερ Ελλήσποντον οἰκοῦσι, καὶ ώφέλει τοὺς Ελληνας · ώστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αί Έλλησποντιακαὶ πόλεις έκοῦσαι, τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρε

φόμενον ελάνθανεν αυτώ το στράτευμα. 10. Αρίστιππος δε ό Θετταλὸς ξένος ῶν ἐτύγχανεν αὐτῷ, καὶ πιεζόμενος ὑπὸ των οίκοι αντιστασιωτών έργεται προς του Κύρου και αίτει αύτον είς δισχιλίους ξένους καὶ τριών μηνών μισθον, ώς ούτω περιγενόμενος αν των αντιστασιωτών. ό δε Κύρος δίδωσιν αυτώ είς τετρακισχιλίους και εξ μηνών μισθον, και δείται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας πρίν αν αντώ συμβουλεύσηται. ούτω δε αν τὸ ἐν Θετταλία ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. 11. Πρόξενον δε τον Βοιώτιον ξένον όντα αὐτῷ ἐκέλευσε λαβόντα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ώς πρώγματα παρεχόντων των Πισιδων τη έαυτου χώρα. Σοφαίνετον δε τον Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην του Αχαιον, ξένους όντας καὶ τούτους, εκέλευσεν ανδρας λαβόντας ελθείν ότι πλείστους, ώς πολεμήσων Τισσαφέρνει σύν τοις φυγάσι των Μιλησίων. καὶ ἐποίουν ούτως οὖτοι.

ΙΙ. Ἐπεὶ δ' ἐδόκει ήδη πορεύεσθαι αὐτῷ ἄνω, τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ήκειν ὅσον ἢν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ ᾿Αριστίππφ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἶκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὁ εἶχε στράτευμα καὶ Ἐενίᾳ τῷ ᾿Αρκάδι, ὁς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἡκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄνδρας πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ ἡσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν. 3. ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν ἐφ᾽ ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσασθαι πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἶκαδε. οἱ δὲ ἡδέως ἐπείθοντο · ἐπίστευον γὰρ

αὐτῷ καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις.

3. Εενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβῶν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὁπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὁπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὁπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ ᾿Αχαιὸς ὁπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὁπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο ἡν δὲ καὶ οὖτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευσμένων.

4. οὖτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο. Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἶναι ἡ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα ἡ ἐδύνατο τάχιστα ἱππέως ἔχων ὡς πεντακοσίους.

5. καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλου, ἀντιπαρεσκευάζετο.

Κύρος δε έχων οθς είρηκα ώρματο από Σάρδεων καί έξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἶκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. τούτου το ευρος δύο πλέθρα · γέφυρα δὲ ἐπην ἐζευγμένη πλοίοις ἐπτά. 6. τοῦτον διαβάς έξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμον ένα παρασάγγας όκτω είς Κολοσσας, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτά· καὶ ηκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὁπλίτας έχων χιλίους καὶ πελταστας πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αινιανας καὶ 'Ολυνθί-7. εντεύθεν εξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας είκοσιν είς Κελαινάς, της Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα Κύρφ βασίλεια ἡν καὶ παράδεισος μέγας αγρίων θηρίων πλήρης, α έκεινος εθήρευεν άπο ίππου, όπότε γυμνάσαι βούλοιτο έαυτόν τε καὶ τοὺς ίππους. δια μέσου δε τοῦ παραδείσου ρει ο Μαίανδρος ποταμός · αί δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων · ρεί δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινών πόλεως. 8. ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια έν Κελαιναίς έρυμνα έπι ταίς πηγαίς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τἢ ἀκροπόλει · ῥεῖ δὲ καὶ οὖτος διά της πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ δὲ Μαρσύου τὸ εὖρός ἐστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. ἐνταῦθα λέγεται 'Απόλλων εκδείραι Μαρσύαν, νικήσας ερίζοντά εί περί σοφίας, και τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρφ δθεν αί πηγαί· διά δὲ τοῦτο ὁ ποταμός καλεῖται Μαρσύας. 9. ἐνταῦθα Εέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡττηθεὶς τῆ μάχη απεχώρει, λέγεται οἰκοδομήσαι ταθτά τε τὰ βασίλεια καὶ την Κελαινών ακρόπολιν. ένταθθα έμεινε Κύρος ήμέρας τριάκουτα · καὶ ἡκε Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος φυγάς ἔχων όπλίτας γιλίους καὶ πελταστάς Θράκας όκτακοσίους κοὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. αμα δε καὶ Σώσις παρήν ό Συρακόσιος έχων όπλίτας τριακοσίους, καὶ Σοφαίνετος • Αρκας έχων όπλίτας χιλίους. και ένταθθα Κυρος έξέτασιν καὶ ἀριθμον των Ελλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσφ, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὁπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταί δε άμφι τους δισχιλίους. 10. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασώγγας δέκα είς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθ' ἔμεινεν ήμέρας τρεῖς · ἐν αίς Εενίας ό Αρκάς τὰ Λύκαια ἔθυσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε · τὰ δὲ ἀθλα ήσαν στλεγγίδες χρυσαί εθεώρει δε τον άγωνα καλ Κύρος. εντεύθεν εξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δώδεκα είς Κεραμών άγοραν, πόλιν οἰκουμένην, έσχάτην προς τή Μυσία χώρα. 11. εντεύθεν εξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας τριάκοντα είς Καθστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. ένταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ώφείλετο μισθος πλέον ή τριών μηνών, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τας θύρας απήτουν. ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διηγε, καὶ δηλος ην ανιώμενος ου γαρ ην προς του Κύρου τρόπου έχοντα μη ἀποδιδόναι. 19. ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ή Συεννέσιος γυνη τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρά Κῦρον καὶ ἐλέγετο Κύρφ δουναι χρήματα πολλά. τῆ δ' οὖν στρατιᾶ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθον τεττάρων μηνών. είχε δὲ ή Κίλισσα καὶ φύλακας περὶ αύτην Κίλικας καὶ 'Ασπενδίους · έλέγετο δὲ καὶ συγγενέσθαι Κύρον τῆ Κιλίσση. 13. έντεύθεν δε έξελαύνει σταθμούς δύο παρασώγγας δέκα είς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταθθα ἢν παρὰ τὴν όδον κρήνη ή Μίδου καλουμένη του Φρυγών βασιλέως, έφ' η λέγεται Μίδας του Σάτυρου θηρεύσαι οίνω κεράσας αὐτήν. 14. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασώγγας δέκα είς Τυριαίου, πόλιν οἰκουμένην. ένταῦθα έμεινεν ήμέρας τρείς. καὶ λέγεται δεηθήναι ή Κίλισσα Κύρου έπιδείξαι το στράτευμα αύτη βουλόμενος οὐν ἐπιδείξαι, έξέτασιν ποιείται έν τῷ πεδίω τῶν Έλλήνων καὶ τῶν βαρ-15. ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ελληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς βάρων. είς μάχην, ούτω ταχθήναι καὶ στήναι, συντάξαι δ' έκαστον τους έαυτου. Ετάγθησαν ουν επί τεττάρων είχε δε το μεν δεξιον Μένων και οι συν αυτώ, το δε ευώνυμον Κλέαργος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. 16. ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρώτον μὲν τοὺς βαρβάρους · οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατ' ίλας καὶ κατὰ τάξεις · είτα δὲ τοὺς Ελληνας, παρελαύνων έφ' άρματος καὶ ή Κίλισσα έφ' άρμαμάξης. είγον δε πάντες κράνη χαλκά και χιτώνας φοινικούς καὶ κυημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας. 17. ἐπειδη δὲ πάντας παρήλασε, στήσας το ἄρμα προ της φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τον έρμηνέα παρά τους στρατηγούς των Ελλήνων εκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προείπον τοις στρατιώταις και έπει έσαλπιγξε, προβαλλόμενοι τά όπλα επήεσαν. εκ δε τούτου θαττον προϊόντων συν κραυγή,

απο του αυτομάτου δρόμος εγένετο τοις στρατιώταις επί τας σκηνάς. 18. των δε βαρβάρων φόβος πολύς, και ή τε Κίλισσα έφυγεν έπὶ της άρμαμάξης καὶ οἱ έκ της άγορας καταλιπόντες τὰ ώνια έφυγον οι δὲ Ελληνες σὺν γέλωτι έπὶ τὰς σκηνὰς ἡλθον. ή δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος έθαύμασε. Κῦρος δὲ ησθη του έκ των Ελλήνων είς τους βαρβάρους φόβον ίδων. 19. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας είκοσιν είς Ἰκόνιον, της Φρυγίας πόλιν έσχάτην. ένταθθα έμεινε τρείς ήμέρας. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυκαονίας σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάκοντα. ταύτην την χώραν έπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ελλησιν ώς πολεμίαν οὖσαν. 20. εντεύθεν Κύρος την Κίλισσαν είς την Κιλικίαν άποπέμπει την ταχίστην όδόν καὶ συνέπεμψεν αὐτή στρατιώτας οθς Μένων είγε καὶ αὐτόν. Κύρος δὲ μετά τῶν ἄλλων έξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμούς τέτταρας παρασάγγας είκοσι και πέντε προς Δάνα, πόλιν οικουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς ἐν ώ Κύρος ἀπέκτεινεν ἄνδρα Πέρσην Μεγαφέρνην, φοινικιστην βασίλειον, καὶ ἔτερόν τινα τῶν ὑπάρχων δυνάστην, αἰτιασάμενος ἐπιβουλεύειν αὐτῶ. 21. ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο εἰσβάλλειν είς την Κιλικίαν ή δε είσβολη ην όδος άμαξιτος ορθία ἰσχυρῶς, καὶ ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι εἴ τις έκώλυεν. έλέγετο δε καὶ Συέννεσις είναι έπὶ τῶν ἄκρων φυλάττων την είσβολήν · διο έμειναν ημέραν εν τώ πεδίω. τη δ' ύστεραία ήκεν άγγελος λέγων ότι λελοιπώς είη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ἦσθετο ὅτι τὸ Μένωνος στράτευμα ἦδη έν Κιλικία ήν είσω των ορέων, και ότι τριήρεις ήκουε περιπλεούσας ἀπ' Ίωνίας εἰς Κιλικίαν Ταμῶν ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. 22. Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη επί τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ είδε τὰς σκηνὰς οὖ οί

Κίλικες εφύλαττον. εντεύθεν δε κατέβαινεν είς πεδίον μέγα καὶ καλὸν, ἐπίρρυτον, καὶ δένδρων παντοδαπών σύμπλεων καὶ άμπέλων πολύ δὲ καὶ σήσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον καὶ πυρούς καὶ κριθάς φέρει. ὅρος δ' αὐτὸ περιέχει όχυρον καὶ ύψηλον πάντη έκ θαλάττης είς θάλατταν. 23. καταβάς δε διά τούτου τοῦ πεδίου ήλασε σταθμούς τέτταρας παρασάγιγας πέντε καὶ είκοσιν είς Ταρσούς, της Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ἐνταῦθα ἦσαν τὰ Συεννέσιος βασίλεια τοῦ Κιλίκων βασιλέως διὰ μέσου δὲ της πόλεως ρεί ποταμός Κύδνος όνομα, εύρος δύο πλέθρων. 34. ταύτην την πόλιν εξέλιπον οί ενοικούντες μετά Συεννέσιος είς χωρίον όχυρον έπὶ τὰ όρη, πλην οί τὰ καπηλεία έχοντες · έμειναν δε καὶ οί παρά την θάλατταν οἰκοῦντες έν Σόλοις καὶ έν Ίσσοις. 25. Έπύαξα δὲ ή Συεννέσιος γυνή προτέρα Κύρου πέντε ήμέραις είς Ταρσούς αφίκετο. έν δὲ τῆ ὑπερβολῆ τῶν ὀρέων τῶν εἰς τὸ πεδίον δύο λόχοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπώλοντο · οἱ μεν ἔφασαν άρπάζοντάς τι κατακοπήναι ύπο των Κιλίκων, οί δε ύπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους εύρεῖν τὸ ἄλλο στράτευμα ούδε τὰς όδους είτα πλανωμένους ἀπολέσθαι ησαν δ' ούν ούτοι έκατον όπλιται. 36. οί δ' άλλοι έπει ήκον, τήν τε πόλιν τοὺς Ταρσοὺς διήρπασαν, διὰ τὸν ὅλεθρον τῶν συστρατιωτών δργιζόμενοι, καὶ τὰ βασίλεια τὰ ἐν αὐτŷ. Κύρος δε έπει εισήλασεν εις την πόλιν, μετεπέμπετο τον Συέννεσιν προς έαυτόν · ο δ' ούτε πρότερον ούδενί πω κρείττονι έαυτοῦ εἰς χεῖρας ελθεῖν ἔφη, οὖτε τότε Κύρφ ίέναι ήθελε, πρίν ή γυνή αὐτον ἔπεισε καὶ πίστεις ἔλαβε. 97. μετά δὲ ταῦτα ἐπεὶ συνεγένοντο ἀλλήλοις, Συέννεσις μεν έδωκε Κύρφ χρήματα πολλά είς την στρατιάν, Κύρος δε εκείνφ δώρα α νομίζεται παρά βασιλεί τίμια, ίππυν χρυσοχάλινον καὶ στρεπτον χρυσοῦν καὶ ψέλια καὶ ἀκινώκην χρυσούν καὶ στολην Περσικην, καὶ την χώραν μηκέτι άφαρπάζεσθαι τὰ δὲ ήρπασμένα ἀνδράποδα, ην που ἐντυγχάνωσιν, ἀπολαμβάνειν.

ΙΙΙ. Ένταθθα έμεινε Κύρος καὶ ή στρατιά ήμέρας είκοσιν· οἱ γὰρ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω. ύπώπτευον γὰρ ἦδη ἐπὶ βασιλέα ἰέναι· μισθωθηναι δὲ οὐκ έπὶ τούτω έφασαν. πρώτος δὲ Κλέαργος τοὺς αύτοῦ στρατιώτας έβιάζετο ίέναι οί δε αὐτόν τε έβαλλον καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἐκείνου, ἐπεὶ ἤρξατο προϊέναι. 2. Κλέαρχος δὲ τότε μεν μικρον εξέφυγε μη καταπετρωθήναι, υστερον δ, έπεὶ έγνω ὅτι οὐ δυνήσεται βιάσασθαι, συνήγαγεν έκκλησίαν των αύτου στρατιωτών. και πρώτον μέν έδάκρυε πολύν χρόνον έστώς οί δε δρώντες έθαύμαζον καὶ έσιώπων είτα δὲ ἔλεξε τοιάδε. 3. Ανδρες στρατιῶται, μη θαυμάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν. έμοι γαρ ξένος Κύρος εγένετο καί με φεύγοντα έκ της πατρίδος τά τε άλλα ετίμησε καλ μυρίους έδωκε δαρεικούς. οθς έγω λαβων ούκ είς το ίδιον κατεθέμην έμοι άλλ' ούδε καθηδυπάθησα, άλλ' είς ύμας έδαπάνων. 4. καὶ πρῶτον μεν προς τους Θράκας επολέμησα, και ύπερ της Έλλάδος έτιμωρούμην μεθ' ύμων, έκ της Χερρονήσου αυτούς έξελαύνων βουλομένους άφαιρείσθαι τους ένοικουντας Ελληνας την γην. ἐπειδη δὲ Κύρος ἐκάλει, λαβων ύμας ἐπορευόμην, ίνα εί τι δέοιτο ώφελοίην αὐτον ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ύπ' ἐκείνου. 5. ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ανάγκη δή μοι ἡ ύμας προδόντα τη Κύρου φιλία χρησθαι η προς έκεινον ψευσάμενον μεθ' ύμων ίέναι. εί μεν δη δίκαια ποιήσω οὐκ οἶδα, αἱρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν ύμιν ο τι αν δέη πείσομαι. καλ ούποτε έρει ούδεις ώς έγω Ελληνας άγαγων είς τους βαρβάρους, προδούς τους Ελληνας την των βαρβάρων φιλίαν είλόμην. 6. άλλ' έπεὶ

ύμεις έμοι ούκ έθέλετε πείθεσθαι ούδε Επεσθαι, έγω συν ύμιν έψομαι καὶ ὅ τι αν δέη πείσομαι. νομίζω γαρ ύμας έμοι είναι και πατρίδα και φίλους και συμμάχους, και σύν ύμιν μεν αν οίμαι είναι τίμιος όπου αν ω, ύμων δε έρημος ων ούκ αν ίκανος είναι οίμαι ούτ' αν φίλον ώφελησαι ούτ' αν έχθρον αλέξασθαι. ώς έμου ουν ίοντος όπη αν και ύμεις, ούτω την γνώμην έχετε. 7. ταθτα είπεν οι δε στρατιώται οί τε αύτου έκείνου και οι άλλοι ταυτα ακούσαντες, ότι ού φαίη παρά βασιλέα πορεύεσθαι, επήνεσαν παρά δε Εενίου καὶ Πασίωνος πλείους ή δισχίλιοι λαβόντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκευοφόρα ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλεάρχο. 8. Κύρος δὲ τούτοις ἀπορών τε καὶ λυπούμενος μετεπέμπετο τον Κλέαρχον· ο δε ίεναι μεν ουκ ήθελε, λάθρα δε των στρατιωτών πέμπων αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε θαρρείν ώς καταστησομένων τούτων είς το δέον μεταπέμπεσθαι δ' έκέλευεν αὐτόν αὐτὸς δ' οὐκ ἔφη ἰέναι. 9. μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγών τούς θ' έαυτοῦ στρατιώτας καὶ τοὺς προσελθόντας αυτώ και των άλλων τον Βουλόμενον, έλεξε τοιάδε. Ανδρες στρατιώται, τὰ μεν δη Κύρου δηλον ότι ούτως έχει πρὸς ήμας ώσπερ τὰ ήμέτερα πρὸς ἐκείνον οὖτε γὰρ ήμεῖς έκείνου έτι στρατιώται, έπεί γε ου συνεπόμεθα αυτώ, ούτε έκείνος έτι ήμιν μισθοδότης. 10. ότι μέντοι άδικείσθαι νομίζει ὑφ' ήμῶν οἶδα· ὥστε καὶ μεταπεμπομένου αὐτοῦ ούκ έθέλω έλθειν, το μεν μέγιστον αισχυνόμενος ότι σύνοιδα έμαυτώ πάντα έψευσμένος αὐτον, ἔπειτα καὶ δεδιώς μη λαβών με δίκην έπιθη δυ νομίζει ύπ' έμου ήδικησθαι. 11. εμοί οὐν δοκεί οὐχ ώρα είναι ήμιν καθεύδειν οὐδ' άμελείν ήμων αὐτων, ἀλλὰ βουλεύεσθαι ὅ τι χρη ποιείν ἐκ καί έως τε μένομεν αὐτοῦ σκεπτέον μοι δοκεί είναι όπως ασφαλέστατα μένωμεν, εί τε ήδη δοκεί απιέναι. όπως ασφαλέστατα άπιμεν και όπως τα έπιτήδεια έξομεν.

άνευ γαρ τούτων ούτε στρατηγού ούτε ίδιώτου όφελος ούδέν. 12. ὁ δ' ἀνηρ πολλοῦ μεν ἄξιος φίλος ῷ αν φίλος η, γαλεπώτατος δ' έχθρος φ αν πολέμιος η, έχει δε δύναμιν και πεζήν και ίππικήν και ναυτικήν ήν πώντες όμοίως δρωμέν τε καὶ ἐπιστάμεθα· καὶ γὰρ οὐδὲ πόρρω δοκουμέν μοι αὐτου καθήσθαι. ώστε ώρα λέγειν ο τι τις γιγνώσκει άριστον είναι. ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο. 18. ἐκ δε τούτου ανίσταντο οί μεν έκ τοῦ αὐτομιίτου, λέξοντες ά εγίγνωσκον, οί δε καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐγκέλευστοι, ἐπιδεικυύντες οία είη ή απορία ανευ της Κύρου γνώμης και μένειν καὶ ἀπιέναι. 14. εἶς δὲ δὴ εἶπε, προσποιούμενος σπεύδειν ώς τάχιστα πορεύεσθαι είς την Ελλάδα, στρατηγούς μεν έλέσθαι άλλους ώς τάχιστα, εί μη βούλεται Κλέαρχος απάγειν: τὰ δ' ἐπιτήδει' ἀγοράζεσθαι: ή δ' ἀγορὰ ην ἐν τώ βαρβαρικώ στρατεύματι καλ συσκευάζεσθαι έλθόντας δε Κύρον αίτειν πλοία, ώς άποπλέσιεν έλιν δε μη διδώ ταῦτα, ήγεμόνα αἰτείν Κῦρον ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας απάξει ε αν δε μηδε ήγεμονα διδώ, συντάττεσθαι την ταχίστην, πέμψαι δὲ καὶ προκαταληψομένους τὰ ἄκρα, όπως μη φθάσωσι μήτε Κύρος μήτε οἱ Κίλικες καταλαβόντες, ων πολλούς καὶ πολλά χρήματα έχομεν άνηρπακότες. ούτος μέν τοιαύτα είπε μετά δε τούτον Κλέαρχος είπε τοσούτον. 15. 'Ως μεν στρατηγήσοντα έμε ταύτην την στρατηγίαν μηδεὶς ύμων λεγέτω: πολλά γὰρ ἐνορω δί & έμοι τοῦτο οὐ ποιητέον· ώς δὲ τῷ ἀνδρὶ δν αν ἔλησθε πείσομαι ή δυνατον μάλιστα, ενα είδητε ότι καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι ώς τις καὶ άλλος μάλιστα ανθρώπων. 16. µета τοῦτον ἄλλος ἀνέστη, ἐπιδεικνύς μεν την εὐήθειαν τοῦ τὰ πλοία αίτειν κελεύοντος, ώσπερ πάλιν τον στόλον Κύρου ποιουμένου, επιδεικνύς δε ώς εύηθες είη ήγεμόνα αίτειν παρά τούτου φ λυμαινόμεθα την πράξιν. εί δε καὶ τῷ ήγεμόνι

πιστεύσομεν δυ αν Κύρος διδώ, τί κωλύει καὶ τὰ ἄκρα ήμιν κελεύειν Κύρον προκαταλαμβάνειν; 17. έγω γαρ οκνοίην μεν αν είς τὰ πλοία εμβαίνειν α ήμιν δοίη, μη ήμας αὐταίς ταις τριήρεσι καταδύση, φοβοίμην δ' αν τῷ ήγεμόνι ὧ δοίη επεσθαι, μη ήμας αγάγη οθεν ούχ οδόν τε έσται έξελθείν. βουλοίμην δ' αν ακουτης απιων Κύρου λαθείν αὐτον απελθών δ ού δυνατόν έστιν. άλλ' έγώ φημι ταῦτα μὲν φλυαρίας είναι • 18. δοκεί δέ μοι ἄνδρας ἐλθόντας προς Κύρον οίτινες επιτήδειοι συν Κλεάρχω ερωταν εκείνον τί βούλεται ημίν χρησθαι· καὶ ἐὰν μὲν ή πράξις ή παραπλησία οΐαπερ καὶ πρόσθεν έχρητο τοῖς ξένοις, ἔπεσθαι καὶ ἡμᾶς καὶ μὴ κακίους είναι τῶν πρόσθεν τούτφ συναναβάντων 19. ἐὰν δε μείζων ή πράξις της πρόσθεν φαίνηται καὶ επιπονωτέρα καὶ ἐπικινδυνοτέρα, ἀξιοῦν ἡ πείσαντα ἡμᾶς ἄγειν ἡ πεισθέντα προς φιλίαν αφιέναι ούτω γάρ και έπόμενοι αν φίλοι αὐτῶ καὶ πρόθυμοι ἐποίμεθα, καὶ ἀπιόντες ἀσφαλῶς αν απίσιμεν δ τι δ' αν προς ταῦτα λέγη αναγγείλαι δεῦρο. ήμας δ' ακούσαντας προς ταῦτα βουλεύεσθαι. 20. ἔδοξε ταῦτα, καὶ ἄνδρας έλόμενοι σὺν Κλεάρχφ πέμπουσιν οδ ηρώτων Κύρον τὰ δόξαντα τῆ στρατιά. ὁ δ' ἀπεκρίνατο ότι ἀκούει 'Αβροκόμαν έχθρον ἄνδρα ἐπὶ τῷ Εὐφράτη ποταμῷ εἶναι, ἀπέχοντα δώδεκα σταθμούς προς τοῦτον οὖν έφη βούλεσθαι έλθειν· κάν μεν ή έκει, την δίκην έφη χρήζειν ἐπιθείναι αὐτῷ, ἢν δὲ φεύγη, ἡμεῖς ἐκεῖ πρὸς ταῦτα βουλευσόμεθα. 21. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ αἰρετοὶ ἀναγγέλλουσι τοις στρατιώταις τοις δε ύποψία μεν ην ότι άγει προς βασιλέα, όμως δε εδόκει έπεσθαι. προσαιτούσι δὲ μισθόν· ὁ δὲ Κῦρος ὑπισχνεῖται ἡμιόλιον πᾶσι δώσειν οδ πρότερον έφερον, άντι δαρεικού τρία ήμιδαρεικά του μηνὸς τῷ στρατιώτη· ὅτι δὲ ἐπὶ βασιλέα ἄγοι οὐδὲ ἐνταῦθα ήκουσεν ούδεις έν γε τῷ φανερῷ.

ΙΥ. Ἐντεῦθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα έπὶ του Ψάρου ποταμου, οῦ ἢυ τὸ εὐρος τρία πλέθρα. έντευθεν έξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας πέντε έπὶ τον Πύραμον ποταμον, οδ το εθρος στάδιον. έντεθθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας πεντεκαίδεκα είς Ίσσούς, της Κιλικίας έσχάτην πόλιν έπὶ τη θαλάττη οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. 2. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς. καὶ Κύρω παρήσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες τριάκοντα καὶ πέντε καὶ ἐπ' αὐταῖς ναύαρχος Πυθυγόρυς Λακεδαιμόνιος. ήγειτο δ' αὐταις Ταμώς Αἰγύπτιος έξ Ἐφέσου, έχων ναῦς έτέρας Κύρου πέντε καὶ εἴκοσιν, αἶς ἐπολιόρκει Μίλητον, ὅτε Τισσαφέρνει φίλη ήν, καὶ συνεπολέμει Κύρφ προς αὐτόν. 3. παρήν δε καὶ Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος επὶ τῶν νεῶν, μετάπεμπτος ύπο Κύρου, έπτακοσίους έχων όπλίτας, δυ έστρατήγει παρά Κύρω. αι δε νήες ώρμουν παρά την Κύρου σκηνήν. ἐνταῦθα καὶ οἱ παρ' Αβροκόμα μισθοφόροι Ελληνες αποστάντες ήλθον παρά Κύρον τετρακόσιοι όπλίται καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλέα. 4. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμον ένα παρασώγγας πέντε έπὶ πύλας τῆς Κιλικίας καὶ της Συρίας. ήσαν δὲ ταῦτα δύο τείχη, καὶ το μεν έσωθεν το προ της Κιλικίας Συέννεσις είγε καὶ Κιλίκων φυλακή, τὸ δὲ ἔξω τὸ πρὸ τής Συρίας βασιλέως έλέγετο φυλακή φυλάττειν. δια μέσου δε ρεί τούτων ποταμὸς Κάρσος ὄνομα, εὖρος πλέθρου. ἄπαν δὲ τὸ μέσον των τειχων ήσαν στάδιοι τρείς και παρελθείν ούκ ήν βία. ην γαρ ή πάροδος στενή καὶ τὰ τείχη εἰς την θάλατταν καθήκουτα, υπερθεν δ' ήσαν πέτραι ηλίβατοι· έπὶ δὲ τοῖς τείχεσιν αμφοτέροις έφειστήκεσαν πύλαι. 5. ταύτης ένεκα της παρόδου Κύρος τας ναύς μετεπέμινατο, όπως όπλίτας αποβιβάσειεν είσω καὶ έξω των πυλών, καὶ βιασάμενοι τους πολεμίους παρέλθοιεν, εί φυλάττοιεν έπὶ ταις Συρίαις

πύλαις, όπερ ώετο ποιήσειν ό Κύρος τον 'Αβροκόμαν, έχουτα πολύ στράτευμα. 'Αβροκόμας δε ού τοῦτ' εποίησεν, άλλ' έπεὶ ήκουσε Κύρον έν Κιλικία όντα, άναστρέψας έκ Φοινίκης παρά βασιλέα ἀπήλαυνεν, έχων, ώς ελέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιάς. 6. έντευθεν έξελαύνει διά Συρίας σταθμον ένα παρασάγγας πέντε είς Μυρίανδον, πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ Φοινίκων ἐπὶ τῆ θαλάττη εμπόριον δ' ην το χωρίον καὶ ωρμουν αὐτόθι όλκάδες πολλαί. 7. ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας ἐπτά· καὶ Εενίας ὁ ᾿Αρκὰς στρατηγός καὶ Πασίων ὁ Μεγαρεύς έμβάντες είς πλοίον καὶ τὰ πλείστου ἄξια ἐνθέμενοι ἀπέπλευσαν, ώς μὲν τοῖς πλείστοις εδόκουν, φιλοτιμηθέντες ότι τους στρατιώτας αυτων τους παρά Κλέαρχον απελθόντας ως απιόντας είς την Έλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαργον έγειν. έπει δ' ήσαν άφανεις, διήλθε λόγος ότι διώκοι αυτούς Κύρος τριήρεσι καὶ οί μεν εύγοντο ώς δειλούς οντας αυτούς ληφθήναι, οι δ' ωκτειρον ει άλωσοιντο. 8. Κύρος δε συγκαλέσας τους στρατηγούς είπεν. Απολελοίπασιν ήμας Εενίας καὶ Πασίων. άλλ' εὐ γε μέντοι έπιστάσθωσαν ότι οὖτε ἀποδεδράκασιν οἶδα γὰρ ὅπη οἶχονται ούτε αποπεφεύγασιν έχω γαρ τριήρεις ώστε έλειν τὸ ἐκείνων πλοίον άλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἔγωγε αὐτοὺς διώξω, οὐδ' έρει οὐδεις ώς έγω έως μεν αν παρή τις γρώμαι, ἐπειδὰν δὲ ἀπιέναι βούληται, συλλαβών καὶ αὐτοὺς κακώς ποιώ και τα χρήματα αποσυλώ. αλλά ιόντων, είδότες ότι κακίους είσὶ περὶ ήμας ή ήμεις περὶ ἐκείνους. καίτοι έχω γε αυτών και τέκνα και γυναικας έν Τράλλεσι Φρουρούμενα· άλλ' οὐδὲ τούτων στερήσονται, άλλ' άπολήψουται της πρόσθεν ένεκα περί έμε άρετης. 9. και ό μεν ταῦτα είπεν οι δε Ελληνες, εί τις καὶ άθυμότερος το προς την ανάβασιν, ακούοντες την Κύρου αρετην ήδιον και προθυμότερον συνεπορεύοντο.

Μετά ταθτα Κθρος έξελαθνει σταθμούς τέτταρας παρασάγγας είκοσιν έπὶ τὸν Χάλον ποταμὸν, όντα τὸ εύρος πλέθρου, πλήρη δ' ιχθύων μεγάλων καὶ πραέων, οῦς οἱ Σύροι θεους ενόμιζον καὶ άδικεῖν οὐκ είων, οὐδε τὰς περιστεράς. αί δε κωμαι έν αίς έσκήνουν Παρυσάτιδος ήσαν, είς ζώνην δεδομέναι. 10. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάκοντα έπὶ τὰς πηγάς τοῦ Δάρδατος ποταμού, ού τὸ εύρος πλέθρου. ένταθθα ήσαν τὰ Βελέσυος βασίλεια τοῦ Συρίας ἄρξαντος, καὶ παράδεισος πάνυ μέγας καὶ καλὸς, έχων πάντα όσα ώραι φύουσι. Κῦρος δ' αύτον έξεκοψε καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσεν. 11. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας πεντεκαίδεκα έπὶ του Ευφράτην ποταμον, όντα το ευρος τεττάρων σταδίων. καὶ πόλις αὐτόθι φκείτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων Θάψακος δυομα. ένταθθα έμειναν ήμέρας πέντε καὶ Κύρος μεταπεμινάμενος τους στρατηγούς των Ελλήνων έλεγεν ότι ή όδος ἔσοιτο προς βασιλέα μέγαν είς Βαβυλώνα· καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καλ ἀναπείθειν Επεσθαι. 19. οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκκλησίαν ἀπήγγελλου ταθτα οί δε στρατιώται έχαλέπαινον τοίς στρατηγοίς, καὶ έφασαν αύτους πάλαι ταῦτ' είδότας κρύπτειν, καὶ οὐκ έφασαν ιέναι, έὰν μή τις αὐτοῖς χρήματα διδώ, ὧσπερ τοῖς προτέροις μετά Κύρου αναβάσι παρά τον πατέρα του Κύρου, καὶ ταῦτα οὖκ ἐπὶ μάχην ἰόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρός Κύρου. 13. ταῦτα οἱ στρατηγοὶ Κύρφ ἀπήγγελλου · ὁ δ' ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστφ δώσειν πέντε ἀργυρίου μυας έπην είς Βαβυλώνα ηκωσι, και τον μισθον έντελη μέχρι αν καταστήση τους Ελληνας είς Ιωνίαν πάλιν. το μεν δη πολύ του Έλληνικού ούτως επείσθη. Μενων δε. πρίν δήλον είναι τί ποιήσουσιν οί άλλοι στρατιώται, πότερον έψονται Κύρφ ή οῦ, συνέλεξε τὸ αύτοῦ στράτευμα γωρίς των άλλων καὶ έλεξε τάδε. 14. Ανδρες, εάν μοι

πεισθήτε, οὖτε κινδυνεύσαντες οὖτε πονήσαντες τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρατιωτών ύπο Κύρου. λεύω ποιήσαι; νῦν δείται Κῦρος Επεσθαι τοὺς Ελληνας έπι βασιλέα· έγω οὖν φημι ύμας χρηναι διαβήναι τον Εὐφράτην ποταμον πριν δήλον είναι δ τι οι άλλοι Ελληνες άποκρινούνται Κύρω. 15. ην μεν γαρ ψηφίσωνται έπεσθαι, ύμεις δόξετε αίτιοι είναι ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν, καὶ ώς προθυμοτάτοις οὖσιν ύμιν χάριν εἴσεται Κύρος καὶ ἀποδώσει επίσταται δ' εί τις καὶ άλλος ην δ' ἀποψηφίσωνται οἱ ἄλλοι, ἄπιμεν μὲν ἄπαντες τοὖμπαλιν, ὑμῖν δὲ ώς μόνοις πειθομένοις πιστοτάτοις χρήσεται καὶ είς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας, καὶ ἄλλου οὖτινος ἃν δέησθε οἶδα ὅτι ὡς φίλου τεύξεσθε Κύρου. 16. ακούσαντες ταῦτα ἐπείθοντο καὶ διέβησαν πρίν τους άλλους αποκρίνασθαι. Κύρος δ' έπεὶ ησθετο διαβεβηκότας, ησθη τε καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας Γλούν είπεν, Έγω μεν, ω ανδρες, ήδη ύμας έπαινω. όπως δε καὶ ύμεις έμε έπαινέσετε έμοι μελήσει, ή μηκέτι με Κυρου νομίζετε. 17. οἱ μεν δη στρατιώται ἐν ἐλπίσι μεγάλαις όντες εύγοντο αυτον ευτυχήσαι, Μένωνι δε καὶ δώρα έλέγετο πέμψαι μεγαλοπρεπώς. ταῦτα δὲ ποιήσας διέβαινε· συνείπετο δὲ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα αὐτῷ ἄπαν. καὶ τῶν διαβαινόντων τὸν ποταμὸν οὐδεὶς ἐβρέχθη ἀνωτέρω των μαστων ύπο του ποταμού. 18. οί δε Θαψακηνοί έλεγον ότι οὐπώποθ' οὖτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο πεζη εί μη τότε, άλλα πλοίοις, α τότε 'Αβροκόμας προϊων κατέκαυσεν, ΐνα μη Κυρος διαβή. Εδόκει δη θείον είναι καὶ σαφώς ύπογωρησαι του ποταμου Κύρω ώς βασιλεύσοντι. 19. έντεύθεν έξελαύνει δια της Συρίας σταθμούς έννέα παρασάγγας πεντήκοντα καὶ άφικνοῦνται πρὸς τὸν 'Αράξην ποταμόν. ἐνταῦθα ἦσαν κῶμαι πολλαὶ, μεσταὶ σίτου και οίνου. Ενταύθα εμειναν ήμερας τρείς και επεσι--!~avTo.

V. Έντευθεν έξελαύνει δια της 'Αραβίας, τον Ευφράτην ποταμον έν δεξιά έχων, σταθμούς έρήμους πέντε παρασάγγας τριάκοντα καὶ πέντε. ἐν τούτφ δὲ τῷ τόπφ ἢν μὲν ἡ γη πεδίον άπαν όμαλες ώσπερ θάλαττα, άψινθίου δε πληρες εί δέ τι καὶ άλλο ἐνῆν ὕλης ἡ καλάμου, ἄπαντα ἡσαν εὐωδη ωσπερ αρώματα δένδρον δ' οὐδεν ενην. 3. θηρία δὲ παντοία, πλείστοι ὄνοι ἄγριοι, πολλοὶ δὲ στρουθοὶ οἱ μεγάλοι ένησαν δε καὶ ώτίδες καὶ δορκάδες ταῦτα δε τὰ θηρία οἱ ἱππεῖς ἐνίστε ἐδίωκον. καὶ οἱ μὲν ὄνοι, ἐπεί τις διώκοι, προδραμόντες έστασαν πολύ γάρ των ίππων έτρεχου θάττου καὶ πάλιν, ἐπεὶ πλησιάζοιεν οἱ ἵπποι, ταὐτὸν έποίουν, καὶ οὐκ ἡν λαβεῖν, εἰ μὴ διαστάντες οἱ ἱππεῖς θηρώεν διαδεχόμενοι. τὰ δὲ κρέα τῶν άλισκομένων ἢν παραπλήσια τοις έλαφείοις, άπαλώτερα δέ. 3. στρουθον δε ούδεις έλαβεν οι δε διώξαντες των ιππέων ταχύ επαύοντο. πολύ γὰρ ἀπεσπάτο φεύγουσα, τοῦς μὲν ποσὶ δρόμω, ταῖς δε πτέρυξιν αίρουσα ωσπερ ίστιω χρωμένη. τας δε ωτίδας αν τις ταχύ ανιστή, έστι λαμβάνειν πέτονται γαρ βραχὺ ὥσπερ πέρδικες καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι. κρέα αυτών ήδιστα ήν. 4. πορευόμενοι δε διά ταύτης τής χώρας άφικνουνται έπι τον Μάσκαν ποταμον, το εύρος πλεθριαίον. ἐνταῦθα ἢν πόλις ἐρήμη μεγάλη, ὅνομα δ' αὐτη Κορσωτή· περιερρείτο δ' αὕτη ὑπὸ τοῦ Μάσκα κύένταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. 5. εντεύθεν εξελαύνει σταθμούς ερήμους τρισκαίδεκα παρασάγγας ένενήκοντα, του Ευφράτην ποταμού εν δεξιά έγων, καὶ ἀφικνείται ἐπὶ Πύλας. ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ των ύποζυγίων ἀπώλετο ύπο λιμοῦ οὐ γὰρ ἢν γόρτος οὐδὲ άλλο οὐδεν δενδρον, άλλὰ ψιλη ήν ἄπασα ή χώρα· οἱ δὲ ένοικουντες όνους άλέτας παρά τον ποταμον ορύττοντες καί ποιούντες είς Βαβυλώνα ήγον καὶ ἐπώλουν, καὶ ἀνταγορώς

ζουτες σίτου έζωυ. 6. το δε στράτευμα ο σίτος επέλιπε, καὶ πρίασθαι ούκ ην εί μη έν τη Λυδία άγορα έν τω Κύρου βαρβαρικώ την καπίθην άλεύρων η άλφίτων τεττάρων ό δε σίγλος δύναται έπτα όβολους και ήμιωβόλιον 'Αττικούς · ή δε καπίθη δύο γοίνικας 'Αττικάς εγώρει, κρέα οὖν ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. τούτων των σταθμών οθς πάνυ μακρούς ήλαυνεν, όπότε ή προς ύδωρ βούλοιτο διατελέσαι ή προς χιλόν. και δή ποτε στενοχωρίας καὶ πηλοῦ φανέντος ταῖς άμάξαις δυσπορεύτου, έπέστη ὁ Κύρος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀρίστοις καὶ εὐδαιμονεστάτοις καὶ έταξε Γλούν καὶ Πίγρητα, λαβόντας τοῦ βαρβαρικού στρατού, συνεκβιβάζειν τὰς άμάξας. δ' εδόκουν αυτώ σχολαίως ποιείν, ωσπερ οργή εκέλευσε τους περί αυτον Πέρσας τους κρατίστους συνεπισπεύσαι τας αμάξας. Ενθα δη μέρος τι της ευταξίας ην θεάσασθαι. ρίψαντες γαρ τους πορφυρούς κάνδυς δπου έτυχεν εκαστος έστηκως, ίεντο ώσπερ αν δράμοι τις περί νίκης και μάλα κατὰ πρανούς γηλόφου, έχοντες τούτους τε τοὺς πολυτελείς γιτώνας καὶ τὰς ποικίλας ἀναξυρίδας, ἔνιοι δὲ καὶ στρεπτους περί τοις τραχήλοις και ψέλια περί ταις χερσίν ευθυς δε σύν τούτοις είσπηδήσαντες είς τον πηλον θάττον ή ως τις αν ώετο μετεώρους έξεκόμισαν τας αμάξας. δε σύμπαν δήλος ην Κύρος ώς σπεύδων πάσαν την όδου καὶ οὐ διατρίβων ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἔνεκα ἢ τινος ἄλλου αναγκαίου εκαθέζετο, νομίζων, όσω μεν θάττον ελθοι, τοσούτφ ἀπαρασκευοτέρφ βασιλεῖ μαχείσθαι, ὅσφ δὲ σχολαίτερον, τοσούτω πλέον συναγείρεσθαι βασιλεί στράτευμα. καὶ συνιδείν δ' ήν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν ή βασιλέως άρχη πλήθει μεν χώρας καὶ άνθρώπων ἰσχυρὰ οὖσα, τοῖς δε μήκεσι των όδων καὶ τῷ διεσπάσθαι τὰς δυνάμεις ἀσθενης, εί τις δια ταχέων τον πόλεμον εποιείτο.

δὲ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ κατὰ τοὺς ἐρήμους σταθμοὺς ἢν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη, ὅνομα δὲ Χαρμάνδη ἐκ ταύτης οἱ στρατιώται ἡγόραζον τὰ ἐπιτήδεια, σχεδίαις διαβαίνοντες ώδε, διφθέρας ας είχον σκεπάσματα επίμπλασαν γόρτου κούφου, είτα συνήγον καὶ συνέσπων, ώς μη άπτεσθαι της κάρφης το ύδωρ επι τούτων διέβαινον και έλάμβανου τὰ ἐπιτήδεια, οἶνόν τε ἐκ τῆς βαλάνου πεποιημένον της από του φοίνικος καὶ σίτον μελίνης τουτο γάρ ην έν 11. αμφιλεξάντων δέ τι ένταῦθα τῶν τῆ χώρα πλείστον. τε τοῦ Μένωνος στρατιωτών καὶ τών τοῦ Κλεάρχου, ὁ Κλέαρχος κρίνας άδικειν τον του Μένωνος πληγάς ένέβαλεν ό δε ελθών προς το έσυτου στράτευμα έλεγεν άκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ἀργίζοντο ἰσχυρῶς τφ Κλεάρχφ. 19. τη δε αυτή ήμερα Κλέαρχος ελθων επί την διάβασιν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐκεῖ κατασκεψάμενος την αγοράν, αφιππεύει έπὶ την έαυτοῦ σκηνην διά τοῦ Μένωνος στρατεύματος σύν ολίγοις τοις περί αὐτόν. Κύρος δε ούπω ήκεν, άλλ' έτι προσήλαυνε των δε Μένωνος στρατιωτών ξύλα σχίζων τις, ώς είδε Κλέαργον διελαύνοντα, ίησι τη άξίνη καὶ ούτος μεν αὐτού ημαρτεν άλλος δε λίθω καὶ ἄλλος, εἶτα πολλοὶ, κραυγής γενομένης. 18. ὁ δε καταφεύγει είς το έαυτοῦ στράτευμα, καὶ εὐθὺς παραγγέλλει είς τὰ ὅπλα· καὶ τοὺς μὲν ὁπλίτας αὐτοῦ ἐκέλευσε μείναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα θέντας, αὐτὸς δὲ λαβων τους Θράκας και τους ίππέας, οι ήσαν αυτώ έν τώ στρατεύματι πλείους ή τετταράκοντα, τούτων δε οί πλείστοι Θράκες, ήλαυνεν έπὶ τοὺς Μένωνος, ωστ' έκείνους έκπεπληχθαι καὶ αὐτὸν Μένωνα, καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα٠ οί δὲ καὶ ἔστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι. 14. ὁ δὲ Πρόξενος, έτυχε γὰρ ὕστερος προσιών καὶ τάξις αὐτῷ έπομένη των όπλιτων, εὐθύς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων

έθετο τὰ ὅπλα καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα. ὁ δ' ἐχαλέπαινεν ὅτι αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθηναι πράως λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος, ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἐξίστασθαι. 15. ἐν τούτω δὲ ἐπήει καὶ Κῦρος καὶ ἐπύθετο τὸ πρᾶγμα· εὐθὺς δ' ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν ἡκεν ἐλαύνων εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει τάδε. 16. Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ελληνες, οὐκ ἴστε ὅ τι ποιεῖτε. εἰ γάρ τινα ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῆδε τῆ ἡμέρα ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων πάντες οῦτοι οῦς ὁρᾶτε βάρβαροι πολεμιώτεροι ἡμῦν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ ὅντων. 17. ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα.

VI. Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἴχνη ἵππων καὶ κόπρος· εἰκάζετο δ' είναι ὁ στίβος ὡς δισχιλίων ἵππων. ούτοι προϊόντες έκαον καὶ χιλον καὶ εί τι άλλο χρήσιμον ην, 'Ορόντας δὲ Πέρσης ἀνηρ, γένει τε προσήκων βασιλεί καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος έν τοις ἀρίστοις Περσών, ἐπι-Βουλεύει Κύρω, καὶ πρόσθεν πολεμήσας καταλλαγεὶς δέ. 2. ούτος Κύρω είπεν, εί αὐτῷ δοίη ίππέας χιλίους, ὅτι τοὺς προκατακάουτας ίππέας ή κατακάνοι αν ένεδρεύσας ή ζωντας πολλούς αὐτῶν έλοι καὶ κωλύσειε τοῦ κάειν ἐπιόντας. καὶ ποιήσειεν ώστε μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρου στράτευμα βασιλεί διαγγείλαι. τώ δε Κύρω ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ἀφέλιμα είναι, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν λαμβάνειν μέρος παρ' έκάστου των ήγεμόνων. 'Ορόντας, νομίσας έτοίμους είναι αύτῷ τοὺς ἱππέας, γράφει έπιστολήν παρά βασιλέα ότι ήξοι έχων ίππέας ώς αν δύνηται πλείστους άλλα φράσαι τοις έαυτου ίππευσιν εκέλευεν ώς φίλιον αὐτον ὑποδέχεσθαι. ἐνην δὲ ἐν τή έπιστολή καὶ της πρόσθεν φιλίας ύπομνήματα καὶ πίστεως. ταύτην την επιστολην δίδωσι πιστφ ανδρί, ώς φετο· ό δè λαβων Κύρω δίδωσιν. 4. αναγνούς δε αυτήν ό Κύρος συλλαμβάνει 'Ορόνταν, καὶ συγκαλεί εἰς τὴν έαυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τους άρίστους των περί αυτον έπτα, και τους των Έλλήνων στρατηγούς εκέλευεν όπλίτας αγαγείν, τούτους δὲ θέσθαι τὰ ὅπλα περὶ τὴν αύτοῦ σκηνήν. οἱ δὲ ταῦτα έποίησαν, αγαγόντες ώς τρισχιλίους όπλίτας. 5. Κλέαρχον δε και είσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ος γε και αυτώ καὶ τοίς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθήναι μάλιστα των Ελλήνων. ἐπεὶ δ' ἐξῆλθεν, ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν τοῦ 'Ορόντα ώς εγένετο ού γὰρ ἀπόρρητον ην. ἔφη δὲ Κύρον ἄρχειν τοῦ λόγου ὧδε. 6. Παρεκάλεσα ύμας, ἄνδρες φίλοι, δπως συν ύμιν βουλευόμενος, δτι δίκαιον έστι καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ Ορόντου τουτουί. τοῦτον γὰρ πρῶτον μὲν ὁ ἐμὸς πατήρ έδωκεν ύπήκοον είναι έμοί : έπει δε ταγθείς, ώς έφη αυτός, ύπο του έμου άδελφου ούτος έπολέμησεν έμοι έγων την έν Σάρδεσιν ακρόπολιν καὶ έγω αυτον προσπολεμών εποίησα ώστε δόξαι τούτφ του προς έμε πολέμου παύσασθαι καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα, 7. μετὰ ταῦτα, ἔφη, ω 'Ορόντα, έστιν ό τι σε ηδίκησα; απεκρίνατο ότι ού, πάλιν δε ό Κύρος ήρώτα, Ούκουν υστερον, ώς αύτος συ όμολογείς ούδεν ύπ' έμου άδικούμενος, άποστας είς Μυσούς κακώς έποίεις την έμην χώραν δ τι έδύνω; έφη ό 'Ορόντας. Ούκουν, έφη ὁ Κυρος, ὁπότ' αὐ έγνως την σεαυτου δύναμιν, έλθων έπὶ του της Αρτέμιδος βωμον μεταμέλειν τέ σοι έφησθα καὶ πείσας έμε πιστα πάλιν έδωκάς μοι καὶ ελαβες παρ' έμοῦ; καὶ ταῦθ' ώμολόγει ὁ 'Ορόντας. 8. Τί οὖν, έφη ὁ Κύρος, ἀδικηθεὶς ὑπ' έμοῦ νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλεύων μοι φανερός γέγονας; εἰπόντος δὲ τοῦ 'Ορόντα ὅτι οὐδὲν

άδικηθείς, ήρώτησεν ὁ Κῦρος αὐτὸν, Όμολογείς οὖν περί έμε άδικος γεγενησθαι; Η γαρ ανάγκη, έφη ό 'Ορόντας. έκ τούτου πάλιν ήρώτησεν ὁ Κῦρος, "Ετι οὖν αν γένοιο τω έμω άδελφω πολέμιος, έμοι δε φίλος και πιστός; ό δε άπεκρίνατο ὅτι οὐδ' εἰ γενοίμην, ἀ Κῦρε, σοί γ' ἄν ποτε έτι δόξαιμι. 9. προς ταυτα Κυρος είπε τους παρουσιν, Ο μεν άνηρ τοιαθτα μεν πεποίηκε, τοιαθτα δε λέγει ύμων δε σὺ πρώτος, ὁ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ τι σοι δοκεί. Κλέαργος δὲ εἶπε τάδε. Συμβουλεύω ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτον έκποδων ποιείσθαι ώς τάχιστα, ώς μηκέτι δέη τοῦτον φυλάττεσθαι, άλλα σχολή ή ήμιν το κατά τούτον είναι τους έθελοντας φίλους τούτους εὐ ποιείν. 10. ταύτη δε τη γνώμη έφη καὶ τοὺς ἄλλους προσθέσθαι. μετὰ ταῦτα κελεύοντος Κύρου έλαβον της ζώνης τον 'Ορόνταν έπλ θανάτω απαντες αναστάντες και οι συγγενείς είτα δε έξηγον αύτον οίς προσετάχθη. ἐπεὶ δὲ είδον αύτον οίπερ πρόσθεν προσεκύνουν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι έπὶ θάνατον ἄγοιτο. 11. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Αρταπάτου σκηνην εἰσήχθη τοῦ πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηπτούχων, μετὰ ταῦτα οὖτε ζῶντα 'Ορόνταν οὖτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἶδε πώποτε ούδε δπως απέθανεν ούδεις είδως έλεγεν είκαζον δε άλλοι άλλως τάφος δε ούδεις πώποτε αυτοῦ έφάνη.

VII. 'Εντεύθεν έξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμους τρείς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῷ σταθμῷ
Κῦρος ἐξέτασιν ποιείται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων
ἐν τῷ πεδίῷ περὶ μέσας νύκτας · ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἔω ἤξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον ·
καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγείσθαι, Μένωνα δὲ τὸν Θεττιιλὸν τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ
διέταξε. 2. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἄμα τῆ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ
ἤκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον

Κύρφ περί της βασιλέως στρατιάς. Κύρος δε συγκαλέσας τους στρατηγούς και λοχαγούς των Ελλήνων συνεβουλεύετό τε πῶς αν την μάχην ποιοίτο καὶ αὐτὸς παρήνει θαρρύνων τοιάδε. 3. 1 ανδρες Ελληνες, ούκ ανθρώπων απορών βαρβάρων συμμάχους ύμας άγω, αλλά νομίζων άμείνους καὶ κρείττους πολλών βαρβάρων ύμας είναι, δια τοῦτο προσέλαβον. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ης κέκτησθε καὶ ης ύμας εγω εύδαιμονίζω. εὐ γαρ ἴστε ὅτι τὴν ἐλευθερίαν έλοίμην αν ἀνθ' ων ἔχω πάντων καὶ άλλων πολλαπλασίων. 4. ὅπως δὲ καὶ εἰδητε εἰς οἱον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ὑμᾶς εἰδὼς διδάξω. τὸ μὲν γὰρ πλῆθος πολύ, καὶ κραυγή πολλή ἐπίασιν αν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τάλλα καὶ αἰσχύνεσθαί μοι δοκῶ οίους ἡμίν γνώσεσθε τους έν τη χώρα όντας ανθρώπους. ύμων δε ανδρών οντων καὶ εὐτόλμων γενομένων, έγω ύμων τον μεν οἰκαδε βουλόμενον απιέναι τοις οίκοι ζηλωτον ποιήσω απελθείν. πολλούς δε οίμαι ποιήσειν τὰ παρ' έμοι έλέσθαι ἀντὶ τῶν οίκοι. 5. ἐνταῦθα Γαυλίτης παρών φυγάς Σάμιος, πιστὸς δε Κύρφ, εἶπε, Καὶ μὴν, ὧ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ύπισχνεί νύν δια το έν τοιούτφ είναι του κινδύνου προσιόντος. αν δε εθ γενηταί τι, ου μεμνήσεσθαί σε φασιν. ένιοι δε ούδ' εί μεμνηό τε καλ βούλοιο, δύνασθαι αν άποδούναι δσα ύπισχνεί. 6. ακούσας ταύτα έλεξεν ο Κύρος, Αλλ' έστι μεν ήμιν, & ἄνδρες, ή άρχη ή πατρώα προς μεν μεσημβρίαν μέχρι οδ διά καθμα οδ δύνανται ολκείν ανθρωποι, πρὸς δὲ ἄρκτον μέχρι οὖ διὰ χειμώνα τὰ δ' ἐν μέσφ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οί τοῦ έμοῦ άδελφοῦ φίλοι. 7. ην δ' ήμεις νικήσωμεν, ήμας δεί τους ήμετέρους φίλους τούτων εγκρατείς ποιήσαι. ωστε ου τουτο δεδοικα μη ουκ έχω ο τι δω έκάστω των φίλων, αν ευ γένηται, άλλα μη ούκ έγω ίκανους οίς δω. ύμων δε των Ελλήνων και στέφανον έκάστω χρυσούν δώσω. 8. οί δὲ ταύτα ἀκούσαντες αὐτοί τε ήσαν πολύ προθυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον. είσηεσαν δε παρ' αυτον οί τε στρατηγοί και των άλλων Έλλήνων τινές, άξιουντες είδεναι τί σφίσιν έσται έαν κρατήσωσιν. ό δὲ έμπιμπλας άπάντων την γνώμην απέπεμπε. 9. παρεκελεύοντο δε αυτώ πάντες οσοιπερ διελέγοντο μη μάχεσθαι, άλλ' όπισθεν έαυτων τάττεσθαι. έν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ὧδέ πως ἤρετο τὸν Κῦρον. Οίει γάρ σοι μαχείσθαι, & Κύρε, τον άδελφόν; Νη Δί', έφη ὁ Κῦρος, εἴπερ γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδός ἐστι παῖς έμος δε άδελφος, ούκ άμαχει ταῦτ' έγω λήψομαι. ταῦθα δη ἐν τῆ ἐξοπλισία ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων άσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καλ πεντακόσιοι, των δε μετά Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα άμφὶ τὰ εἶκοσι. 11. τῶν δὲ πολεμίων ελέγοντο είναι έκατον καὶ είκοσι μυριάδες καὶ άρματα δρεπανηφόρα διακόσια. άλλοι δε ησαν έξακισχίλιοι ίππεις, ων 'Αρταγέρσης ήρχεν ούτοι δ' αὐ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ήσαν. 12. τοῦ δὲ βασιλέως στρατεύματος ήσαν άρχοντες καὶ στρατηγοὶ καὶ ήγεμόνες τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων έκαστος, 'Αβροκόμας, Τισσαφέρνης, Γωβρύας, Αρβάκης. τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῆ μάχη ἐνενήκυντα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα έκατον καὶ πεντήκουτα· 'Αβροκόμας δε ύστέρησε της μάχης ημέραις πέντε, έκ Φοινίκης έλαύνων. 13. ταῦτα δὲ ήγγελλον πρὸς Κῦρον οί αὐτομολήσαντες ἐκ τῶν πολεμίων παρὰ μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μάχης, καὶ μετὰ τὴν μάχην οδ ὖστερον ἐλήφθησαν των πολεμίων ταὐτὰ ήγγελλον. 14. ἐντεῦθεν δὲ Κύρος έξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας τρεις συντεταγμένω τώ στρατεύματι παντί καὶ τώ Ελληνικώ καὶ τώ βαρβαρικώ · ἄετο γὰρ ταύτη τῆ ἡμέρα μαχεῖσθαι βασιλέα ·

κατά γάρ μέσον τον σταθμον τούτον τάφρος ην δρυκτή βαθεία, το μεν εύρος οργυιαί πέντε, το δε βάθος οργυιαί τρείς. 15. παρετέτατο δὲ ἡ τάφρος ἄνω διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας μέγρι του Μηδίας τείχους. ένθα αί διώρυχες, από του Τίγρητος ποταμού ρέουσαι είσι δε τέτταρες, τὸ μὲν εὐρος πλεθριαίαι, βαθείαι δὲ ἰσχυρώς, καὶ πλοία πλεί έν αυταίς σιταγωγά εἰσβάλλουσι δὲ εἰς τὸν Ευφράτην, διαλείπουσι δ' έκάστη παρασάγγην, γέφυραι δ' έπεισιν. ην δε παρά του Ευφράτην πάροδος στενή μεταξύ τοῦ ποταμοῦ καὶ της τάφρου ώς εἴκοσι ποδῶν τὸ εὐρος. 16. ταύτην δε την τάφρον βασιλεύς ποιεί μέγας αντί έρύματος, έπειδη πυνθάνεται Κύρον προσελαύνοντα. ταύτην δη την πάροδον Κυρός τε καὶ ή στρατιά παρηλθε καὶ έγένοντο είσω της τάφρου. 17. ταύτη μεν ούν τη ήμερα ούκ έμαχέσατο βασιλεύς, άλλ' ύποχωρούντων φανερά ήσαν καί ἵππων καὶ ἀνθρώπων ἴχνη πολλά. 18. ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανον καλέσας τον Αμβρακιώτην μάντιν έδωκεν αυτώ δαρεικούς τρισχιλίους, ότι τη ένδεκάτη άπ' έκείνης ήμέρα θυόμενος είπεν αύτφ ότι βασιλεύς ου μαχείται δέκα ήμερων, Κύρος δ' είπεν, Ούκ άρα έτι μαχείται, εί έν ταύταις ου μαχείται ταις ήμεραις · εαν δ' άληθεύσης, υπισχνουμαί σοι δέκα τάλαντα. τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρήλθον αί δέκα ήμέραι. 19. ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῆ τάφρω οὐκ έκώλυε βασιλεύς το Κύρου στράτευμα διαβαίνειν, έδοξε καὶ Κύρφ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι· ὥστε τῆ ύστεραία Κύρος επορεύετο ημελημένως μάλλον. 30. τη δε τρίτη επί τε τοῦ ἄρματος καθήμενος την πορείαν εποιείτο καὶ ολίγους ἐν τάξει ἔγων προ αύτοῦ, τὸ δὲ πολὺ αὐτῶ ανατεταραγμένον επορεύετο καὶ τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλά ἐπὶ άμαξῶν ἤγετο καὶ ὑποζυγίων.

VIII. Καὶ ήδη τε ην ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλη-

σίον ην ο σταθμός ένθα έμελλε καταλύειν, ηνίκα Πατηγύας ανήρ Πέρσης των αμφί Κύρον πιστων προφαίνεται έλαύνων ανα κράτος ίδρουντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθὺς πᾶσιν οἶς ἐνετύγχανεν έβόα καὶ βαρβαρικώς καὶ έλληνικώς ὅτι βασιλεύς σύν στρατεύματι πολλώ προσέρχεται ώς είς μάχην παρεσκευ-2. ένθα δη πολύς τάραχος έγένετο αὐτίκα γὰρ έδοκουν οί Ελληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσείσθαι . 3. Κυρός τε καταπηδήσας από του άρματος τον θώρακα ἐνέδυ καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χείρας έλαβε, τοίς τε άλλοις πασι παρήγγελλεν έξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ξαυτοῦ τάξιν ξκαστον. 4. ἔνθα δη σύν πολλη σπουδη καθίσταντο, Κλέαργος μεν τα δεξιά τοῦ κέρατος έχων πρὸς τῷ Εὐφράτη ποταμῷ, Πρόξενος δὲ έγόμενος, οί δ' άλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ καὶ τὸ στράτευμα το εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. 5. τοῦ δὲ Βαρβαρικοῦ ίππεῖς μεν Παφλαγόνες εἰς γιλίους παρὰ Κλέαργον έστησαν έν τω δεξιώ και το Ελληνικον πελταστικον, έν δὲ τῷ εὐωνύμω Αριαίος τε ὁ Κύρου ὕπαρχος καὶ τὸ ἄλλο Βαρβαρικόν. 6. Κύρος δε καὶ οἱ ἱππεῖς τούτου ὅσον έξακόσιοι ώπλισμένοι θώραξι μέν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλην Κύρου Κύρος δε ψιλην έχων την κεφαλην είς την μάχην καθίστατο. 7. οι δ' ίπποι πάντες οί μετά Κύρου είγον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια. είχον δε καὶ μαχαίρας οἱ ἱππεῖς Ἑλληνικάς. 8. καὶ ἤδη τε ην μέσον ημέρας καὶ οὖπω καταφανεῖς ησαν οἱ πολέμιοι. ηνίκα δε δείλη εγίγνετο, εφάνη κονιορτος ώσπερ νεφέλη λευκή, χρόνφι δὲ συχνφι ύστερον ωσπερ μελανία τις ἐν τφι πεδίω επὶ πολύ. ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ήστραπτε καὶ αἱ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανείς εγίγνοντο. 9. καὶ ησαν ίππεις μεν λευκοθώρακες επὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων

άργειν έχόμενοι δε τούτων γερροφόροι, εχόμενοι δε όπλίται συν ποδήρεσι ξυλίναις ασπίσιν Αιγύπτιοι δ' ούτοι ελέγοντο είναι άλλοι δ' ίππεις, άλλοι τοξόται. πάντες δ' ούτοι κατα έθνη έν πλαισίω πλήρει ανθρώπων έκαστον το έθνος επορεύετο. 10. προ δε αὐτῶν ἄρματα διαλείποντα συχυον απ' αλλήλων τα δη δρεπανηφόρα καλούμενα είχον δε τα δρέπανα έκ των άξονων είς πλάγιον αποτεταμένα καί ύπο τοις δίφροις είς γην βλέποντα, ώς διακόπτειν ότφ έντυγγάνοιεν. ή δε γνώμη ην ώς είς τὰς τάξεις τῶν Ελλήνων ελώντα καλ διακόψοντα. 11. δ μέντοι Κύρος είπεν ότε καλέσας παρεκελεύετο τοις Ελλησι την κραυγήν των βαρβάρων ἀνέχεσθαι, έψεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγη ἀλλὰ σιγή ώς ανυστον καὶ ήσυχή ἐν ἴσφ καὶ βραδέως προσήεσαν. 12. καὶ ἐν τούτφ Κύρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τω έρμηνει και άλλοις τρισίν ή τέτταρσι τω Κλεάρχω έβοα άγειν τὸ στρώτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεύς είη· καν τουτ', έφη, νικώμεν, πάνθ' ήμιν πεποίηται. 13. όρων δε ό Κλέαργος το μέσον στίφος καὶ ἀκούων Κύρου έξω όντα του Ελληνικού εύωνύμου βασιλέα τοσούτον γαρ πλήθει περιην βασιλεύς ώστε μέσον το έαυτου έχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου έξω ην άλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ήθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μη κυκλωθείη έκατέρωθεν, τώ δε Κύρω άπεκρίνατο ὅτι αὐτῷ μέλοι ὅπως καλῶς ἔγοι. 14. καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα ὁμαλῶς προήει, τὸ δὲ Ελληνικὸν έτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον συνετάττετο ἐκ τῶν έτι προσιόντων. καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῶ τῶ στρατεύματι κατεθεᾶτο έκατέρωσε ἀποβλέπων εἶς τε τους πολεμίους καὶ τους φίλους. 15. ίδων δὲ αὐτον ἀπο τοῦ Ελληνικοῦ Ξενοφῶν 'Αθηναίος, ὑπελάσας ὡς συναντήσαι ήρετο εί τι παραγγέλλοι· ό δ' επιστήσας είπε καὶ λέγειν εκέλευσε πασιν ότι και τα ίερα καλά και τα σφάγια καλά. 16. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ιόντος, καὶ ήρετο τίς ὁ θόρυβος είη. ὁ δὲ Κλέαρχος είπεν ὅτι τὸ σύνθημα παρέργεται δεύτερον ήδη. καὶ δς έθαύμασε τίς παραγγέλλει καὶ ήρετο ὅ τι εἶη τὸ σύνθημα. ὁ δ' ἀπεκρίνατο, ΖΕΤΣ ΣΩΤΗΡ ΚΑΙ ΝΙΚΗ. 17. ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας ' Αλλὰ δέχομαί τε, ἔφη, καὶ τοῦτο ἔστω. ταῦτα δ' εἰπὼν είς την έαυτου χώραν απήλαυνε και ουκέτι τρία ή τέτταρα στάδια διειχέτην τὸ φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων ἡνίκα ἐπαιάνιζόν τε οί "Ελληνες καὶ προήρχοντο αντίοι ιέναι τοις πολεμίοις. 18. ώς δὲ πορευομένων έξεκύμαινέ τι της φάλαγγος, τὸ ἐπιλειπόμενον ἤρξατο δρόμω θείν καὶ ἄμα ἐφθέγξαντο πάντες οδόνπερ τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. λέγουσι δέ τινες ώς καὶ ταις ασπίσι προς τὰ δόρατα έδούπησαν, φόβον ποιούντες τοις ίπποις. 19. πρίν δε τόξευμα έξικνείσθαι, εκκλίνουσιν οί βάρβαροι καὶ φεύγουσι. καὶ ένταῦθα δη έδίωκον μεν κατά κράτος οί Ελληνες, έβόων δε άλλήλοις μη θείν δρόμω άλλ' εν τάξει έπεσθαι. 20. τὰ δ' άρματα εφέροντο τὰ μεν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κευὰ ἡνιόχων. οι δ' ἐπεὶ προίδοιεν. διίσταντο έστι δ' όστις καλ κατελήφθη ώσπερ εν ίπποδρόμω έκπλαγείς καὶ οὐδεν μέντοι οὐδε τοῦτον παθεῖν έφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ελλήνων ἐν ταύτη τῆ μάχη ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδεν, πλην ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθηναί τις έλέγετο. 21. Κύρος δ' όρων τους "Ελληνας νικώντας τὸ καθ' αύτους καὶ διώκοντας, ήδόμενος καὶ προσκυνούμενος ήδη ώς βασιλεύς ύπο των αμφ' αὐτον, οὐδ' ως έξήχθη διώκειν, άλλα συνεσπειραμένην έγων την των συν έαυτω έξακοσίων ίππέων τάξιν ἐπεμελείτο ο τι ποιήσει βασιλεύς. καὶ γὰρ ἦδει αὐτὸν ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. 22. καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσον

έχοντες το αύτων ήγουνται, νομίζοντες ούτω και εν άσφαλεστάτω είναι, ην η ή ίσχυς αυτών έκατέρωθεν, και εί τι παραγγείλαι χρήζοιεν, ημίσει αν χρόνφ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. 28. καὶ βασιλεύς δη τότε μέσον έχων της αύτοῦ στρατιάς όμως έξω έγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοις αυτού τεταγμένοις έμπροσθεν, επέκαμπτεν ώς είς κύκλωσιν. 24. ένθα δη Κύρος δείσας μη όπισθεν γενόμενος κατακόψη το Ελληνικον έλαύνει αντίος καὶ εμβαλών σύν τοις έξακοσίοις νικά τους προ βασιλέως τεταγμένους και είς φυγην έτρεψε τους έξακισχιλίους, καὶ ἀποκτείναι λέγεται αὐτὸς τῆ ἐαυτοῦ χειρὶ ᾿Αρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. 25. ὡς δ' ή τροπη εγένετο, διασπείρονται και οι Κύρου εξακόσιοι είς το διώκειν ορμήσαντες, πλην πάνυ ολίγοι άμφ' αυτον κατελείφθησαν, σχεδον οι όμοτράπεζοι καλούμενοι. 26. σύν τούτοις δε ων καθορά βασιλέα και το άμφ' εκείνον στίφος και εὐθὺς οὐκ ἡνέσχετο, άλλ' εἰπων Τον ἄνδρα ὁρῶ, ἴετο ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ως φησι Κτησίας ὁ ἰατρὸς καὶ ιᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραθμά φησι. 27. παίουτα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτώ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμον βιαίως καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκατέρου, ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθνησκου Κτησίας λέγει παρ' ἐκείνω γὰρ ἦυ Κύρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὰ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ. 28. 'Αρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων θεράπων λέγεται, ἐπειδὴ πεπτωκότα είδε Κύρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἴππου περιπεσείν αὐτῷ. 29. καὶ οἱ μέν φασι βασιλέα κελεῦσαί τινα ἐπισφάξαι αὐτον Κύρω, οἱ δ' ἐαυτον ἐπισφάξασθαι σπασάμενον τον ακινάκην είγε γαρ γρυσούν καὶ στρεπτον δ' εφόρει καὶ Ψέλια καὶ τἄλλα ώσπερ οἱ ἄριστοι Περσών· ἐτετίμητο γαρ ύπο Κύρου δι' εὖνοιάν τε καὶ πιστότητα.

ΙΧ. Κύρος μεν ούν ούτως έτελεύτησεν, άνηρ ων Περσων των μετά Κύρον τον άργαίον γενομένων βασιλικώτατός τε καὶ ἄρχειν ἀξιώτατος, ώς παρὰ πάντων ὁμολογείται τῶν Κύρου δοκούντων έν πείρα γενέσθαι. 2. πρώτον μεν γάρ έτι παις ών, ότ' έπαιδεύετο και σύν τω άδελφω και σύν τοις άλλοις παισί, πάντων πάντα κράτιστος ένομίζετο. 8. πάντες γὰρ οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παίδες ἐπὶ ταις βασιλέως θύραις παιδεύονται · ένθα πολλήν μεν σωφροσύνην καταμάθοι ἄν τις, αἰσχρον δ' οὐδεν οὖτ' ἀκοῦσαι οὖτ' ἰδεῖν ἔστι. 4. θεώνται δ' οἱ παίδες καὶ τιμωμένους ύπο βασιλέως καὶ ακούουσι, καὶ άλλους ατιμαζομένους ώστε εὐθὺς παίδες όντες μανθάνουσιν άρχειν τε καὶ άρχεσθαι. 5. ένθα Κυρος αίδημονέστατος μεν πρώτον των ήλικιωτών εδόκει είναι, τοίς τε πρεσβυτέροις καὶ τῶν ἐαυτοῦ ὑποδεεστέρων μᾶλλον πείθεσθαι, έπειτα δε φιλιππότατος καὶ τοῖς ἵπποις ἄριστα χρησθαι έκρινου δ' αὐτὸν καὶ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἔργων, τοξικής τε καὶ ἀκοντίσεως, φιλομαθέστατον είναι καὶ μελετηρότατον. 6. ἐπεὶ δὲ τῆ ἡλικία ἔπρεπε, καὶ φιλοθηρότατος ην καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος, καὶ ἄρκτον ποτε επιφερομένην ουκ έτρεσεν, άλλα συμπεσων κατεσπάσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὰ μὲν ἔπαθεν, ὧν καὶ τὰς ώτειλὰς είχε, τέλος δὲ κατέκανε· καὶ τὸν πρῶτον μέντοι βοηθήσαντα πολλοίς μακαριστον εποίησεν. 7. επεί δε κατεπέμφθη ύπο τοῦ πατρὸς σατράπης Λυδίας τε καὶ Φρυγίας της μεγάλης καὶ Καππαδοκίας, στρατηγὸς δὲ καὶ πάντων ἀπεδείχθη οίς καθήκει είς Καστωλοῦ πεδίον άθροίζεσθαι, πρώτον μεν έπέδειξεν αύτον ότι περί πλείστου ποιοίτο, εί το σπείσαιτο καὶ εἴ τφ συνθοῖτο καὶ εἴ τφ ὑπόσχοιτό τι, μηδὲν ψεύδεσθαι. 8. καὶ γὰρ οὖν ἐπίστευον μὲν αὐτῷ αἱ πόλεις ἐπιτρεπόμεναι, επίστευον δ' οι άνδρες καλ εί τις πολέμιος έγενετο, σπεισαμένου Κύρου επίστευε μηδεν αν παρά τὰς

σπουδάς παθείν. 9. τοιγαρούν επεί Τισσαφέρνει επολέμησε, πάσαι αί πόλεις έκουσαι Κυρον είλοντο άντί Τισσαφέρμους πλην Μιλησίων ούτοι δε, ότι ούκ ήθελε τους φεύγοντας προέσθαι, έφοβοῦντο αὐτόν. 10. καὶ γὰρ ἔργφ έπεδείκυυτο καὶ έλεγεν ὅτι οὐκ ἄν ποτε προοίτο, ἐπεὶ ἄπαξ φίλος αὐτοῖς ἐγένετο, οὐδ' εἰ ἔτι μεν μείους γένοιντο ἔτι δὲ κάκιον πράξειαν. 11. φανερος δ' ήν και, εί τίς τι αγαθον η κακον ποιήσειεν αυτον, νικάν πειρώμενος και εύχην δέ τινες αύτοῦ εξέφερον ώς εύχοιτο τοσούτον χρόνον ζην έστε νικώη καὶ τοὺς εὖ καὶ τοὺς κακῶς ποιοῦντας ἀλεξόμενος. 19. καὶ γὰρ οὖν πλεῖστοι δὴ αὐτῷ ένί γε ἀνδρὶ τῶν ἐφ΄ ήμων επεθύμησαν καὶ χρήματα καὶ πόλεις καὶ τὰ έαυτων σώματα προέσθαι. 13. οὐ μεν δη οὐδε τοῦτ' ἄν τις εἶποι ώς τους κακούργους και άδίκους εία καταγελάν, άλλ' άφειδέστατα πάντων έτιμωρείτο. πολλάκις δ' ην ίδείν παρά τας στειβομένας όδους καὶ ποδών καὶ χειρών καὶ όφθαλμών στερομένους ανθρώπους δστ' έν τη Κύρου αρχή έγενετο καὶ Έλληνι καὶ βαρβάρφ μηδεν άδικοῦντι άδεῶς πορεύεσθαι όποι τις ήθελεν, έγοντι ό τι προχωροίη. 14. τούς γε μέντοι άγαθοὺς εἰς πόλεμον ώμολόγητο διαφερόντως τιμᾶν. καὶ πρώτον μεν ην αυτώ πόλεμος προς Πισίδας καὶ Μυσούς στρατευόμενος ούν και αυτός είς ταύτας της χώρας οθς έωρα εθέλοντας κινδυνεύειν, τούτους καὶ ἄρχοντας εποίει ης κατεστρέφετο χώρας, έπειτα δε καὶ ἄλλοις δώροις έτίμα. 15. ώστε φαίνεσθαι τους μεν άγαθους εύδριμονεστάτους, τους δε κακούς δούλους τούτων άξιουσθαι είναι. τοιγαρούν πολλη ην άφθονία αὐτῷ τῶν ἐθελόντων κινδυνεύειν, ὅπου τις οίοιτο Κύρον αισθήσεσθαι. 16. είς γε μην δικαιοσύνην εί τις αὐτῷ φανερὸς γένοιτο ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, περί παντός εποιείτο τούτους πλουσιωτέρους ποιείν των έκ τοῦ ἀδίκου φιλοκερδούντων. 17. καὶ γὰρ οὖν ἄλλα τε

πολλά δικαίως αὐτῷ διεχειρίζετο καὶ στρατεύματι ἀληθινῷ έχρήσατο. καὶ γὰρ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ οὐ χρημάτων ένεκα προς έκεινον έπλευσαν, άλλ' έπει έγνωσαν κερδαλεώτερον είναι Κύρφ καλώς πειθαρχείν ή το κατά μήνα κέρδος. 18. άλλα μην εί τίς γε τι αυτώ προστάξαντι καλώς ύπηρετήσειεν, ούδενὶ πώποτε ἀχάριστον είασε την προθυμίαν. τοιγαρούν κράτιστοι δη ύπηρέται παντός έργου Κύρφ έλέχθησαν γενέσθαι. 19. εί δέ τινα όρφη δεινον όντα οίκονόμον έκ τοῦ δικαίου καὶ κατασκευάζοντά τε ης ἄρχοι χώρας καὶ προσόδους ποιούντα, οὐδένα αν πώποτε αφείλετο, άλλ' αεὶ πλείω προσεδίδου. ώστε καὶ ήδέως επόνουν καὶ θαρραλέως έκτωντο καὶ δ έπέπατο αὖ τις ηκιστα Κῦρον ἔκρυπτεν• ού γὰρ φθονών τοῖς φανερώς πλουτοῦσιν ἐφαίνετο, ἀλλὰ πειρώμενος χρησθαι τοίς των αποκρυπτομένων χρήμασι. 20. φίλους γε μην δσους ποιήσαιτο καὶ εύνους γνοίη όντας καὶ ίκανοὺς κρίνειε συνεργοὺς είναι δ τι τυγχάνοι βουλόμενος κατεργάζεσθαι, όμολογείται προς πάντων κράτιστος δη γενέσθαι θεραπεύειν. 21. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο οὖπερ αύτος ένεκα φίλων ώετο δείσθαι, ώς συνεργούς έχοι, καὶ αύτὸς ἐπειρᾶτο συνεργὸς τοῖς φίλοις κράτιστος είναι τούτου ότου έκαστον αἰσθάνοιτο ἐπιθυμοῦντα. 22. δῶρα δὲ πλεῖστα μεν οίμαι είς γε ων άνηρ ελάμβανε δια πολλά ταυτα δε πάντων δη μάλιστα τοις φίλοις διεδίδου, προς τους τρόπους έκαστου σκοπών και ότου μάλιστα δρώη έκαστον δεόμενον. 23. καὶ όσα τῶ σώματι αὐτοῦ κόσμον πέμποι τις ἡ ὡς εἰς πόλεμον ή ώς είς καλλωπισμον, καὶ περὶ τούτων λέγειν αύτου έφασαν ότι το μεν έαυτου σώμα ούκ αν δύναιτο τούτοις πασι κοσμηθήναι, φίλους δε καλώς κεκοσμημένους μέγιστον κόσμον ανδρί νομίζοι. 24. καὶ τὸ μὲν τὰ μεγάλα νικαν τους φίλους εὖ ποιούντα οὐδὲν θαυμαστον, ἐπεὶδή γε καὶ δυνατώτερος ήν τὸ δὲ τῆ ἐπιμελεία περιείναι τῶν φίλων

καὶ τῷ προθυμεῖσθαι χαρίζεσθαι, ταῦτα ἔμοιγε μάλλον δοκεί άγαστα είναι. 25. Κύρος γαρ έπεμπε βίκους οίνου ήμιδεείς πολλάκις όπότε πάνυ ήδυν λάβοι, λέγων ότι ούπω δη πολλού χρόνου τούτου ήδίονι οίνω επιτύχοι τούτον ούν σολ έπεμψε και δείται σου τήμερον τούτον έκπιείν σύν οίς μάλιστα φιλείς. 26. πολλίκις δε χήνας ήμιβρώτους επεμπε καὶ ἄρτων ἡμίσεα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἐπιλέγειν κελεύων τὸν φέροντα, Τούτοις ήσθη Κύρος · βούλεται οὖν καὶ σὲ τούτων γεύσασθαι. 27. ὅπου δὲ χιλὸς σπάνιος πάνυ είη, αὐτὸς δ' έδύνατο παρασκευάσασθαι διὰ τὸ πολλούς έχειν ύπηρέτας καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν, διαπέμπων ἐκέλευε τοὺς φίλους τοῖς τὰ ἐαυτῶν σώματα ἄγουσιν ἵπποις ἐμβάλλειν τοῦτον τὸν χιλου, ώς μη πεινώντες τους έαυτου φίλους άγωσιν. 98. εί δὲ δή ποτε πορεύοιτο καὶ πλείστοι μέλλοιεν όψεσθαι, προσκαλών τους φίλους έσπουδαιολογείτο, ώς δηλοίη ους τιμά. ώστε έγωγε έξ ων ακούω οὐδένα κρίνω ύπο πλειόνων πεφιλησθαι ούτε Ελλήνων ούτε βαρβάρων. 39. τεκμήριον δε τούτου καὶ τόδε. παρὰ μὲν Κύρου δούλου ὅντος οὐδεὶς απήει προς βασιλέα, πλην 'Ορόντας έπεγείρησε και ούτος δή δυ φετο πιστόν οί είναι ταχύ αὐτον εύρε Κύρφ φιλαίτερον ή έφυτώ παρά δε βασιλέως πολλοί προς Κύρον απήλθον, έπειδη πολέμιοι άλληλοις έγενοντο, και ούτοι μέντοι οί μάλιστα ύπ' αὐτοῦ ἀγαπώμενοι, νομίζοντες παρὰ Κύρφ οντες αγαθοί αξιωτέρας αν τιμής τυγχάνειν ή παρα βασιλεί. 80. μέγα δὲ τεκμήριον καὶ τὸ ἐν τῆ τελευτῆ τοῦ βίου αὐτῷ γενόμενον ότι καὶ αὐτὸς ἢν ἀγαθὸς καὶ κρίνειν ὀρθῶς ἐδύνατο τους πιστους καὶ εύνους καὶ βεβαίους. 31. ἀποθνήσκοντος γάρ αὐτοῦ πάντες οἱ παρ' αὐτον φίλοι καὶ συντράπεζοι απέθανον μαχόμενοι ύπερ Κύρου πλην 'Αριαίου. ούτος δε τεταγμένος ετύγχανεν επί τφ εύωνύμο τοῦ ίππικοῦ ἄρχων : ὡς δ' ήσθετο Κῦρον πεπτωκότα, ἔφυγεν ἔχων καὶ τὸ στράτευμα πῶν οδ ἡγεῖτο.

Χ. Ἐνταῦθα δη Κύρου ἀποτέμνεται ή κεφαλή καὶ ή χείρ ή δεξιά. βασιλεύς δε και οί σύν αὐτῷ διώκων είσπίπτει είς τὸ Κύρειον στρατόπεδον καὶ οἱ μὲν μετὰ 'Αριαίου οὐκέτι ίστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αύτῶν στρατοπέδου είς τον σταθμον ένθεν ώρμηντο · τέτταρες δ' έλέγοντο παρασώγγαι είναι της όδου. 2. βασιλεύς δε και οί συν αὐτῷ τά τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι, καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν Κύρου παλλακίδα την σοφην και καλην λεγομένην είναι λαμβάνει. 3. ή δε Μιλησία ή νεωτέρα ληφθείσα ύπο των αμφί βασιλέα έκφεύγει γυμνη προς των Ελλήνων οί έτυχου έν τοις σκευοφόροις όπλα έχουτες, καὶ ἀντιταχθέντες πολλούς μεν των άρπαζόντων απέκτειναν, οί δε καὶ αὐτων απέθανον· οὐ μὴν ἔφυγόν γε, άλλα καὶ ταύτην ἔσωσαν καὶ άλλα όπόσα έντὸς αὐτῶν καὶ χρήματα καὶ ἄνθρωποι έγένοντο πάντα έσωσαν. 4. ένταθθα διέσχον άλλήλων βασιλεύς τε καὶ οί "Ελληνες ώς τριάκοντα στάδια, οί μεν διώκοντες τους καθ' αύτους ώς πάντας νικώντες, οί δ' άρπάζοντες ώς ήδη πάντες νικώντες. 5. έπεὶ δ' ήσθοντο οἱ μεν Ελληνες ότι βασιλεύς σύν τω στρατεύματι έν τοίς σκευοφόροις είη, βασιλεύς δ' αὖ ήκουσε Τισσαφέρνους ὅτι οἱ Ελληνες νικῶεν τὸ καθ' αύτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἶχονται διώκοντες ενταθθα δη βασιλεύς μεν άθροίζει τε τους έαυτου και συντάττεται, ό δε Κλέαρχος εβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γαρ ην, εί πέμποιέν τινας η πάντες ίοιεν έπὶ τὸ στρατόπεδον αρήξοντες. 6. έν τούτφ καὶ βασιλεύς δήλος ην προσιών πάλιν ώς εδόκει όπισθεν. καὶ οἱ μεν Ελληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο ως ταύτη προσιόντος καὶ δεξόμενοι, ό δε βασιλεύς ταύτη μεν ούκ ήγεν, ή δε παρήλθεν έξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος ταύτη καὶ ἀπήγαγεν, ἀναλαβων καὶ τους ἐν τῆ μάχη κατὰ τους Ελληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. 7. ὁ γὰρ Τισσαφέρ-

νης έν τη πρώτη συνόδω οὐκ έφυγεν, άλλα διήλασε παρά τον ποταμον κατά τους Ελληνας πελταστάς διελαύνων δε κατέκανε μεν οὐδένα, διαστάντες δ' οἱ Ελληνες ἔπαιον καὶ καὶ ἡκόντιζον αὐτούς. Ἐπισθένης δὲ ᾿Αμφιπολίτης ἡργε των πελταστών και έλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. ούν Τισσαφέρνης ώς μείον έχων απηλλάγη, πάλιν μεν ούκ αναστρέφει, είς δε το στρατόπεδον αφικόμενος το των Ελλήνων έκει συντυγχάνει βασιλεί, και όμου δη πάλιν συνταξάμενοι επορεύοντο. 9. επεί δ' ήσαν κατά το εὐώνυμον των Ελλήνων κέρας, έδεισαν οί Ελληνες μη προσώγοιεν προς το κέρας και περιπτύξαντες αμφοτέρωθεν αυτούς κατακόψειαν καὶ εδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρας καὶ ποιήσασθαι όπισθεν τον ποταμόν. 10. έν ο δε ταθτα έβουλεύοντο, καὶ δη βασιλεύς παραμειψάμενος είς τὸ αὐτὸ σχημα κατέστησεν αντίαν την φάλαγγα ώσπερ το πρώτον μαχούμενος συνήει. ώς δε είδον οί Ελληνες έγγυς τε όντας καὶ παρατεταγμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπήεσαν πολύ ἔτι προθυμότερον ή το πρόσθεν. 11. οί δ' αὐ βάρβαροι οὐκ έδέχουτο, άλλ' έκ πλείονος ή το πρόσθευ έφευγου οί δ' έπεδίωκον μέχρι κώμης τινός. 12. ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οί Ελληνες · ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὖ ἀνεστρώφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μεν οὐκέτι, των δε ἱππέων ο λόφος ένεπλήσθη, ώστε το ποιούμενον μη γιγνώσκειν. καὶ τὸ βασίλειον σημείον ὁρᾶν ἔφασαν ἀετόν τινα χρυσοῦν έπὶ πέλτη ἐπὶ ξύλου ἀνατεταμένον. 13. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐγώρουν οἱ Ελληνες, λείπουσι δη καὶ τὸν λόφον οἱ ίππεις ου μην έτι άθροοι άλλ άλλοι άλλοθεν έψιλουτο δ' ὁ λόφος τῶν ἱππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. 14. ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ύπ' αυτον στήσας το στράτευμα πέμπει Λύκιον τον Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ

ύπερ τοῦ λόφου τί έστιν ἀπαγγείλαι. 15. καὶ ὁ Λύκιος ήλασέ τε καὶ ἰδῶν ἀπαγγέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σγεδον δ' ότε ταῦτα ἡν καὶ ἡλιος εδύετο. 16. ενταῦθα δ' έστησαν οί Έλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπαύοντο καὶ αμα μεν εθαύμαζον ότι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' άλλος άπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρείη· οὐ γὰρ ήδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, άλλ' είκαζον η διώκοντα οίχεσθαι η καταληψόμενον τι προεληλακέναι 17. καὶ αὐτοὶ έβουλεύοντο εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἡ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. έδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστον έπὶ τὰς σκηνάς. 18. ταύτης μεν της ημέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλείστα διηρπασμένα καὶ εί τι σιτίον ἡ ποτὸν ην, καὶ τὰς άμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οίνου, ἃς παρεσκευάσατο Κύρος ίνα, εί ποτε σφοδρά το στράτευμα λάβοι ένδεια, διαδοίη τοις Ελλησιν ήσαν δ' αθται τετρακόσιαι ώς ελέγοντο άμαξαι καὶ ταύτας τότε οι σὺν βασιλεί διήρπασαν. 19. ώστε ἄδειπνοι ήσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ελλήνων ήσαν δε καὶ ἀνάριστοι πρίν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα προς άριστον βασιλεύς έφάνη. ταύτην μεν ούν την νύκτα ούτω διεγένοντο.

BOOK SECOND.

Ι. 'Ως μὲν οὖν ἠθροίσθη Κύρφ τὸ Ἑλληνικὸν ὅτε ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν ᾿Αρταξέρξην ἐστρατεύετο, καὶ ὅσα ἐν τἢ ἀνόδφ ἐπράχθη καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ ὡς Ϝ ῦρος ἐτελεύτησε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθόντες οἱ Ἑλληνες ἐκοιμήθησαν οἰόμενοι τὰ πάντα νικὰν καὶ Κῦρον ζῆν, ἐν,τῷ ἔμπροσθεν λόγφ δεδήλωται. 3. ἄμα δὲ τἢ ἡμέρᾳ συνελθόντες

οί στρατηγοί εθαύμαζον ότι Κύρος ούτε άλλον πέμποι σημανούντα ο τι χρη ποιείν ούτε αυτός φαίνοιτο. έδοξεν ούν αύτοις συσκευασαμένοις α είχον και έξοπλισαμένοις προϊέναι είς το πρόσθεν έως Κύρφ συμμίξειαν. 3. ήδη δε έν όρμη όντων άμα ήλίφ ανίσχοντι ήλθε Προκλής ό Τευθρανίας άρχων, γεγονώς από Δαμαράτου του Λάκωνος, και Γλούς ὁ Ταμῶ. οὖτοι ἔλεγον ὅτι Κύρος μὲν τέθνηκεν, 'Αριαίος δὲ πεφευγώς ἐν τῷ σταθμῷ εἰη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων όθεν τη προτεραία ώρμηντο, καὶ λέγοι ότι ταύτην μεν την ημέραν περιμείνειεν αν αυτούς, εί μέλλοιεν ήκειν, τη δε άλλη ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας, δθενπερ ηλθε. 4. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ελληνες πυνθανόμενοι βαρέως έφερον. Κλέαργος δε τάδε είπεν, ' Αλλ' ὤφελε μεν Κυρος ζην έπει δε τετελεύτηκεν, απαγγέλλετε 'Αριαίφ ὅτι ἡμεῖς νικῶμέν τε βασιλέα καὶ ὡς ὁρᾶτε ούδεις έτι ήμιν μάχεται, και εί μη ύμεις ήλθετε, επορευόμεθα αν επί βασιλέα. Επαγγελλόμεθα δε 'Αριλίφ, εαν ενθάδε έλθη, είς του θρόνου του βασίλειου καθιείν αὐτόν• τῶν γὰρ μάχη νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί. 5. ταθτ' εἰπων ἀποστέλλει τους άγγέλους και σύν αύτοις Χειρίσ οφον τον Λάκωνα καὶ Μένωνα του Θετταλόν καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων έβούλετο ην γαρ φίλος καὶ ξένος 'Αριαίου. 6. οι μεν ώχουτο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε. τὸ δὲ στράτουμα ἐπορίζετο σίτον όπως εδύνατο εκ των ύποζυγίων κόπτοντες τους βους και όνους · ξύλοις δ' έχρωντο μικρον προϊόντες άπα της φάλαγγος οδ ή μάχη εγένετο τοίς τε οίστοις πολλοίς ουσιν, ους ηνάγκαζον οι Ελληνες εκβάλλειν τους αυτομολούντας παρά βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταις ξυλίναις ταις Αίγυπτίαις πολλαί δε και πέλται και άμαξαι ήσαν φέρεσθαι έρημοι· οίς πασι χρώμενοι κρέα έψοντες ήσθιον έκείνην την ήμέραν. 7. καὶ ήδη τε ήν περί

πλήθουσαν άγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες οι μεν άλλοι βάρβαροι, ήν δ' αὐτῶν Φαλίνος είς Ελλην, δς έτύγχανε παρά Τισσαφέρνει ων καί έντίμως έχων καὶ γὰρ προσεποιείτο ἐπιστήμων είναι τῶν άμφὶ τάξεις τε καὶ ὁπλομαχίαν. 8. οὖτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τους των Ελλήνων ἄρχοντας λέγουσιν ότι βασιλεύς κελεύει τους "Ελληνας, έπει νικών τυγχάνει καί Κύρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας εύρίσκεσθαι αν τι δύνωνται αγαθόν. μεν είπον οι βασιλέως κήρυκες οι δε Ελληνες βαρέως μεν ήκουσαν, δμως δε Κλέαργος τοσούτον είπεν, δτι ού των νικώντων είη τὰ ὅπλα παραδιδόναι · ἀλλ', ἔφη, ὑμεῖς μὲν, ὦ άνδρες στρατηγοί, τούτοις αποκρίνασθε ο τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ήξω. ἐκάλεσε γάρ τις αύτον των ύπηρετων, όπως ίδοι τα ίερα εξηρημένα · έτυχε 10. ένθα δη απεκρίνατο Κλεάνωρ μεν δ γαρ θυόμενος. Αρκάς πρεσβύτατος ὢν ὅτι πρόσθεν ἃν ἀποθάνοιεν ἡ τὰ όπλα παραδοίεν. Πρόξενος δε ο Θηβαίος, 'Αλλ' έγω, έφη, ω Φαλίνε, θαυμάζω πότερα ώς κρατών βασιλεύς αίτει τα όπλα ή ώς διὰ φιλίαν δώρα. εἰ μὲν γὰρ ώς κρατών, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβείν, λεγέτω τί έσται τοίς στρατιώταις, έαν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται. 11. προς ταθτα Φαλίνος είπε, Βασιλευς νικάν ήγειται, έπει Κύρον απέκτονε. τίς γαρ αυτώ έστιν όστις της άργης άντιποιείται; νομίζει δε καὶ ύμας έαυτοῦ είναι, έχων έν μέση τη έαυτου χώρα και ποταμών έντος άδιαβάτων καὶ πλήθος ανθρώπων έφ' ύμας δυνάμενος αγαγείν δσον ούδ' εὶ παρέγοι ὑμίν δύναισθε αν ἀποκτείναι. 19. μετα τούτον Θεόπομπος 'Αθηναίος είπεν, 'Ω Φαλίνε, νύν, ώς σύ όρậς, ήμιν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετή. οπλα μεν οθν έχοντες οιόμεθα αν και τη άρετη χρησθαι,

παραδόντες δ' αν ταυτα και των σωμάτων στερηθήναι. μή οὖν οἴου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὅντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σύν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαγούμεθα. 13. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλίνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν, ᾿Αλλὰ φιλοσόφω μεν έοικας, ω νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀγάριστα. ἴσθι μέντοι ἀνόητος ῶν, εἰ οἶει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι αν της βασιλέως δυνάμεως. 14. άλλους δέ τινας έφασαν λέγειν ύπομαλακιζομένους ώς καὶ Κύρω πιστοί έγενοντο καλ βασιλεί αν πολλού άξιοι γένοιντο, εί βούλοιτο φίλος γενέσθαι καὶ είτε άλλο τι θέλοι χρησθαι είτ' έπ' Αίγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέψαιντ' αν αύτφ. 15. έν τούτφ Κλέαρχος ήκε, καὶ ηρώτησεν εἰ ήδη ἀποκεκριμένοι είευ. Φαλίνος δὲ ὑπολαβὼν είπεν, Οὖτοι μὲν, ὁ Κλέαρχε, άλλος άλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπὲ τί λέγεις. είπεν, Έγώ σε, & Φαλίνε, ἄσμενος έώρακα, οίμαι δὲ καὶ οί άλλοι πάντες · σύ τε γὰρ Ελλην εί καὶ ήμεις τοσούτοι οντες δσους συ όρας. έν τοιούτοις δε όντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι τί χρη ποιείν περί ων λέγεις. 17. σὺ οὖν προς θεών συμβούλευσον ήμεν ότι σοι δοκεί κάλλιστον καί άριστον είναι, και δ σοι τιμην οίσει είς τον έπειτα χρόνου λεγόμενον, ότι Φαλίνός ποτε πεμφθείς παρά βασιλέως κελεύσων τους Ελληνας τὰ ὅπλα παραδούναι συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε. οἰσθα δὲ ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι έν τη Έλλάδι α αν συμβουλεύσης. 18. ό δε Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγετο βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλευσαι μη παραδούναι τά όπλα, όπως εὐέλπιδες μάλλον είεν οἱ Ελληνες. Φαλίνος δε ύποστρέψας παρά την δόξαν αύτου είπεν, 19. Έγω, εί μεν των μυρίων έλπίδων μία τις ύμιν έστι σωθήναι πολεμούντας βασιλεί, συμβουλεύω μη παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία σωτηρίας έστιν έλπις ἄκοντος βασιλέως,

συμβουλεύω σώζεσθαι ύμιν όπη δυνατόν. 20. Κλέαρχος δε προς ταθτα είπεν, 'Αλλά ταθτα μέν δή συ λέγεις παρ' ήμων δε απάγγελλε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἰόμεθα, εἰ μεν δέοι βασιλεί φίλους είναι, πλείονος αν άξιοι είναι φίλοι έχοντες τα όπλα ή παραδόντες άλλω, εί δε δέοι πολεμείν, άμεινον αν πολεμείν έχοντες τὰ ὅπλα ἡ ἄλλφ παραδόντες. Φαλίνος είπε, Ταύτα μεν δη απαγγελούμεν άλλα και τάδε ύμιν είπειν έκέλευσε βασιλεύς ότι μένουσι μέν αυτού σπονδαὶ εἴησαν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. εἴπατε οὖν καὶ περὶ τούτου πότερα μενείτε καὶ σπονδαί είσιν ἡ ώς πολέμου όντος παρ' ύμων ἀπαγγελω. 22. Κλέαρχος δ' έλεξεν, Απάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου ὅτι καὶ ἡμίν ταυτὰ δοκεί ἄπερ καὶ βασιλεί. Τί οὖν ταῦτά ἐστιν; ἔφη ὁ Φαλίνος. ἀπεκρίνατο Κλέαρχος *Ην μεν μένωμεν, σπονδαί, άπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος. 28. ὁ δὲ πάλιν ήρώτησε, Σπονδας ή πόλεμον απαγγελώ; Κλέαρχος δε ταύτα πάλιν απεκρίνατο, Σπονδαί μεν μένουσιν, απιούσι δε ή προϊούσι πόλεμος. ό τι δὲ ποιήσοι οὐ διεσήμηνε.

ΙΙ. Φαλίνος μὲν δὴ ἄχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. οἱ δὲ παρὰ ᾿Αριαίου ἡκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε παρὰ ᾿Αριαίῳ · οὖτοι δὲ ἔλεγον ὅτι πολλοὺς φαίη ᾿Αριαίος εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους, οὺς οὐκ αν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος · ἀλλ ἐι βούλεσθε συναπιέναι, ἡκειν ἡδη κελεύει τῆς νυκτός. εἰ δὲ μὴ, αὐτὸς πρῷ ἀπιέναι φησίν. 2. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν, ᾿Αλλ οὕτω χρὴ ποιεῖν ἐὰν μὲν ἡκωμεν, ὥσπερ λέγετε · εἰ δὲ μὴ, πράττετε ὁποῖον ἄν τι ὑμῖν οἴησθε μάλιστα συμφέρειν. ὅ τι δὲ ποιήσοι οὐδὲ τούτοις εἶπε. 3. μετὰ ταῦτα ἡδη ἡλίου δύνοντος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς ἔλεξε τοιάδε. Ἐμοὶ, ὧ ἄνδρες, θυομένῷ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο · ὡς γὰρ ἐγὰν νῦν πυνθάνομαι, ᾿ν μέσῷ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι ναυσί-

πορος, δυ ούκ αν δυναίμεθα ανευ πλοίων διαβήναι πλοία δε ήμεις ούκ έχομεν. ού μεν δη αύτου γε μένειν οδόν τε τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν ἰέναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλά ήμιν τὰ ίερὰ ήν. 4. ώδε οὐν χρή ποιείν απιόντας δειπνείν ο τι τις έγει επειδάν δε σημήνη τῶ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον, ανατίθεσθε επὶ τὰ ὑποζύγια επὶ δὰ τῷ τρίτφ έπεσθε τῷ ἡγουμένφ, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς τοῦ ποταμού, τὰ δὲ ὅπλα ἔξω. 5. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοί καὶ λοχαγοί ἀπηλθον καὶ ἐποίουν ούτω. καὶ τὸ λοιπον ο μεν ήρχεν, οι δε επείθοντο, ούχ ελόμενοι, άλλά ορώντες ότι μόνος έφρόνει οία δεί τον άρχοντα, οί δ' άλλοι άπειροι ήσαν. 6. άριθμος δε της όδου ην ηλθον έξ Έφεσου της 'Ιωνίας μέχρι της μάχης σταθμοί τρείς και ένενήκουτα, παρασάγγαι πέντε καὶ τριάκοντα καὶ πεντακόσιοι, στάδιοι πεντήκοντα καὶ έξακισχίλιοι καὶ μύριοι ἀπὸ δὲ της μάχης ελέγοντο είναι είς Βαβυλώνα στάδιοι έξήκοντα καὶ τριακόσιοι. 7. ἐντεῦθεν ἐπεὶ σκότος ἐγένετο Μιλτοκύθης μεν ο θράξ έγων τούς τε ίππίας τους μεθ' έαυτου είς τετταράκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρακῶν ὡς τριακοσίους ηὐτομόλησε προς βασιλέα. 8. Κλέαρχος δε τοις άλλοις ήγειτο κατά τὰ παρηγγελμένα, οί δ' είποντο καλ άφικνοῦνται είς τον πρώτον σταθμον παρά 'Αριαίον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα συνήλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λογαγοὶ τῶν Ελλήνων παρά 'Αριαίον· καὶ ὤμοσαν οι τε Ελληνες καὶ ὁ 'Αριαίος καὶ των συν αυτώ οι κράτιστοι μήτε προδώσειν άλλήλους σύμμαχοί τε έσεσθαι · οἱ δὲ βύρβαροι προσώμοσαν καὶ ἡγήσεσθαι ἀδόλως. 9. ταῦτα δ' ὤμοσαν, σφάξαντες ταῦρον καὶ λύκον καὶ κάπρον καὶ κριον είς ἀσπίδα, οἱ μὲν Ελληνες βάπτοντες ξίφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγγην. 10. ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, είπεν ὁ Κλέαρχος, "Αγε δη, ω 'Αριαίε, ἐπείπερ ὁ αὐτὸς ὑμῶν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῶν, εἰπὲ τίνα γνώμην έχεις περί της πορείας, πότερον απιμεν ήνπερ ήλθομεν ή άλλην τινα εννενοηκέναι δοκείς όδον κρείττω. 11. ό δ' είπεν, "Ην μεν ήλθομεν απιόντες παντελώς αν ύπο λιμού απολοίμεθα · ύπάρχει γαρ νῦν ἡμίν οὐδεν τῶν ἐπιτηδείων. έπτακαίδεκα γαρ σταθμών των έγγυτάτω οὐδε δεύρο ἰόντες έκ της χώρας οὐδὲν εἴχομεν λαμβάνειν Ενθα δ' εἴ τι ην, ήμεῖς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν, νῦν δ' ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι μακροτέραν μεν, των δ' επιτηδείων ουκ απορήσομεν. 12. πορευτέον δ' ήμιν τους πρώτους σταθμους ώς αν δυνώμεθα μακροτάτους, ίνα ώς πλείστον αποσπασθώμεν του βασιλικου στρατεύματος · ην γαρ άπαξ δύο η τριων ημερων όδον απόσχωμεν, οὐκέτι μη δύνηται βασιλεύς ήμας καταλαβείν. ολίγο μεν γαρ στρατεύματι οὐ τολμήσει έφέπεσθαι πολυν δ' έχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι ίσως δε καὶ τῶν έπιτηδείων σπανιεί. ταύτην, έφη, την γνώμην έχω έγωγε.

13. Ην δε αυτη ή στρατηγία οὐδεν ἄλλο δυναμένη ή αποδράναι ή αποφυγείν ή δε τύχη εστρατήγησε κάλλιον. έπει γαρ ήμέρα έγένετο, έπορεύοντο έν δεξιά έχοντες τον ήλιον, λογιζόμενοι ήξειν αμα ήλίω δύνοντι είς κώμας της Βαβυλωνίας χώρας καὶ τοῦτο μεν οὐκ εψεύσθησαν. 14. ἔτι δὲ ἀμφὶ δείλην ἔδοξαν πολεμίους ὁρᾶν ἱππέας καὶ των τε Ελλήνων οι μη έτυχον έν ταις τάξεσιν όντες είς τὰς τάξεις έθεον, καὶ 'Αριαίος, ἐτύγχανε γὰρ ἐφ' άμάξης πορευόμενος διότι ετέτρωτο, καταβάς εθωρακίζετο και οι σύν αυτώ. 15. έν ο δε ωπλίζουτο ήκου λέγουτες οι προπεμφθέντες σκοποί ὅτι οὐχ ἱππεῖς εἰσιν ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιτο. εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες ὅτι ἐγγύς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς καὶ γὰρ καὶ καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κώμαις οὐ πρόσω. 16. Κλέαργος δε έπὶ μεν τους πολεμίους ουκ ήγεν ήδει γαρ καὶ ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὅντας. ήδη δε και όψε ήν ου μέντοι ουδε απέκλινε, φυλαττόμενος

μη δοκοίη φεύγειν, άλλ' εὐθύωρον ἄγων ἄμα τῷ ἡλίφ δυομένω είς τὰς έγγυτάτω κώμας τους πρώτους έχων κατεσκήνωσεν, έξ ων διήρπαστο ύπο του βασιλικού στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. 17. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι δμως τρόπω τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ δστεροι σκοταῖοι προσιόντες ώς ετύγχανον εκαστοι ηύλίζοντο, καὶ κραυγήν πολλην έποίουν καλούντες άλληλους, ώστε και τους πολεμίους ακούειν. ώστε οί μεν έγγύτατα των πολεμίων καί έφυγον έκ των σκηνωμάτων. 18. δήλον δὲ τοῦτο τῆ ύστεραία έγενετο ούτε γὰρ ὑποζύγιον ἔτ' οὐδεν εφάνη ούτε στρατόπεδον οὖτε καπνὸς οὐδαμοῦ πλησίον. ἐξεπλάγη δὲ, ώς ἔοικε, καὶ βασιλεύς τῆ ἐφόδω τοῦ στρατεύματος. ἐδήλωσε δε τοῦτο οἶς τῆ ὑστεραία ἔπραττε. 19. προϊούσης μέντοι της νυκτός ταύτης καὶ τοις Ελλησι φόβος έμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ην οἶον εἰκὸς φόβου έμπεσόντος γίγνεσθαι. 20. Κλέαρχος δε Τολμίδην 'Ηλείον, δυ ετύγχανεν έχων παρ' έαυτφ κήρυκα ἄριστον των τότε, τοῦτον ἀνειπεῖν έκέλευσε σιγην κατακηρύξαντα ότι προαγορεύουσιν οί άρχοντες, δς αν τον αφέντα τον όνον είς τα δπλα μηνύση, δτι λήψεται μισθον τάλαντον άργυρίου. 21. έπελ δε ταῦτα έκηρύχθη, έγνωσαν οί στρατιώται ότι κενὸς ὁ φόβος είη καὶ οί ἄρχοντες σωοι. αμα δε δρθρφ παρήγγειλεν ο Κλέαρχος είς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ελληνας ἡπερ είχον ὅτε ἡν ἡ μάχη.

ΙΙΙ. Ο δὲ δὴ ἔγραψα ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῆ ἐφόδφ, τῷδε δῆλον ἢν. τῆ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρα πέμπων τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἄμα ἡλίφ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. 2. οἱ δ' ἐπεὶ ἢλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος τυχῶν τότε τὰς τὰξεις ἐπισκοπῶν εἶπε τοῦς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν ἄχρι ἃν σχολάση. 3. ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα ὥστε καλῶς ἔχειν ὁρᾶσθαι πάντη φάλαγγα πυκνὴν,

των δε αόπλων μηδένα καταφανή είναι, εκάλεσε τους άγγελους, καὶ αὐτός τε προηλθε τούς τε εὐοπλοτάτους έχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοίς ταυτά εφρασεν. 4. επεί δε ην προς τοίς άγγελοις, ανηρώτα τί βούλοιντο. οί δ' έλεγον ότι περί σπονδών ήκοιεν ανδρες οίτινες ίκανοι έσονται τά τε παρά βασιλέως τοίς Έλλησιν ἀπαγγείλαι καὶ τὰ παρά τῶν Ελλήνων βασιλεί. 5. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, Απαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ ὅτι μάχης δεί πρώτον άριστον γάρ οὐκ έστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περί σπονδών λέγειν τοις Ελλησι μη πορίσας άριστον. 6. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαυνον, καὶ ἡκον ταχύ · ῷ καὶ δήλον ην ότι έγγυς που βασιλεύς ην η άλλος τις φ έπετέτακτο ταῦτα πράττειν. ἔλεγον δὲ ὅτι εἰκότα δοκοίεν λέγειν βασιλεί, καὶ ήκοιεν ήγεμόνας έχοντες οθ αὐτοὺς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, άξουσιν ένθεν έξουσι τὰ ἐπιτήδεια. 7. ὁ δὲ ηρώτα εί αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσιν, ή καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσοιντο σπονδαί. οἱ δὲ, Απασιν, ἔφασαν, μέχρι αν βασιλεί τὰ παρ' ύμων διαγγελθή. 8. ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαργος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει ταχὺ τὰς σπονδὰς ποιείσθαι καὶ καθ' ήσυγίαν έλθειν τε έπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβείν. 9. ὁ δέ Κλέαρχος είπε, Δοκεί μεν κάμοι ταθτα ου μέντοι ταχύ γε άπαγγελώ, άλλα διατρίψω έστ' αν όκνήσωσιν οι άγγελοι μη ἀποδόξη ήμιν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι οξμαί γε μέντοι, έφη, καὶ τοῖς ήμετέροις στρατιώταις τον αὐτον φόβον παρέσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγηελλεν ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τάπιτήδεια. 10. καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς μὲν σπονδάς ποιησόμενος, το δε στράτευμα έχων εν τάξει, καὶ αύτος ώπισθοφυλάκει. καὶ ένετύγχανον τάφροις καὶ αὐλωσιν ύδατος πλήρεσιν ως μη δύνασθαι διαβαίνειν άνευ γεφυρών άλλ' εποιούντο έκ των φοινίκων οδ ήσαν έκπεπτω-

κότες, τους δε και εξέκοπτον. 11. και ένταθθα ην Κλέαρχον καταμαθείν ώς επεστάτει, εν μεν τη άριστερά χειρί το δόρυ έγων, εν δε τη δεξιά βακτηρίαν και εί τις αυτώ δοκοίη των προς τούτο τεταγμένων βλακεύειν, εκλεγόμενος τον επιτήδειον έπαισεν άν, καὶ άμα αύτος προσελάμβανεν είς τον πηλον έμβαίνων. ώστε πασιν αισχύνην είναι μη ού συσπουδάζειν. 12. καὶ ἐτάχθησαν μὲν πρὸς αὐτοῦ οἱ τριάκοντα έτη γεγουότες · έπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχου έώρων σπουδάζοντα, προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι. 18. πολὺ δὲ μᾶλλον ό Κλέαργος ἔσπευδεν, ὑποπτεύων μη ἀεὶ οὕτω πλήρεις είναι τὰς τάφρους ὕδατος · οὐ γὰρ ἢν ὥρα οἴα τὸ πεδίον ἄρδειν · άλλ' ίνα ήδη πολλά προφαίνοιτο τοις Ελλησι δεινά είς την πορείαν, τούτου ένεκα βασιλέα ύπώπτευεν έπὶ τὸ πεδίον τὸ ύδωρ άφεικέναι. 14. πορευόμενοι δε άφίκοντο είς κώμας όθεν απέδειξαν οι ήγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. ἐνην δε σίτος πολύς καὶ οίνος φοινίκων καὶ όξος έψητον ἀπὸ τῶν αύτων. 15. αύταὶ δὲ αἱ βάλανοι των φοινίκων οίας μὲν ἐν τοίς "Ελλησιν έστιν ίδειν τοις οικέταις απέκειντο, αί δε τοις δεσπόταις αποκείμεναι ήσαν απόλεκτοι, θαυμάσιαι τοῦ κάλλους καὶ μεγέθους, ή δε όψις ήλέκτρου οὐδεν διέφερε τὰς δέ τινας ξηραίνοντες τραγήματα απετίθεσαν. καὶ ην καὶ παρά πότον ήδυ μεν, κεφαλαλγες δέ. 16. ένταθθα καὶ τον έγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρώτον ἔφαγον οἱ στρατιώται, καὶ οί πολλοὶ ἐθαύμασαν τό τε είδος καὶ την ἰδιότητα της ήδονης. ην δε σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές. ὁ δε φοῖνιξ ὅθεν έξαιρεθείη ὁ έγκέφαλος όλος αὐαίνετο.

17. Ένταθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ παρὰ μεγάλου βασιλέως ἡκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἴποντο. ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δὶ ἐρμηνέως τοιάδε. 18. Ἐγὼ, ὧ ἄνδρες Ελληνες, γείτων οἰκῶ τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς

είδον είς πολλά κάμήχανα πεπτωκότας, εύρημα ἐποιησάμην εί πως δυναίμην παρά βασιλέως αιτήσασθαι δούναι έμολ άποσώσαι ύμας είς την Ελλάδα. οίμαι γάρ αν ούκ άγαρίστως μοι έχειν οὖτε προς ύμων οὖτε προς της πάσης Έλ-19. ταῦτα δὲ γυοὺς ἢτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ ότι δικαίως αν μοι γαρίζοιτο, ότι αυτώ Κυρόν τε έπιστρατεύοντα πρώτος ήγγειλα καὶ βοήθειαν έχων αμα τη άγγελία άφικόμην, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ελληνας τεταγμένων ούκ έφυγον, άλλα διήλασα και συνέμιξα βασιλεί εν τῷ ύμετέρω στρατοπέδω, ένθα βασιλεύς άφίκετο, έπεὶ Κύρον άπέκτεινε, καὶ τοὺς σὺν Κύρω βαρβάρους ἐδίωξα σὺν τοῖσδε τοίς παρούσι νύν μετ' έμου, οίπερ αυτώ είσι πιστότατοι. 20. καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλεύσεσθαι· έρέσθαι δέ με ύμας εκέλευσεν ελθόντα τίνος ενεκεν εστρατεύσατε έπ' αὐτόν. καὶ συμβουλεύω ύμιν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ίνα μοι εὐπριικτότερον η έάν τι δύνωμαι άγαθον ύμιν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι. 21. προς ταῦτα μεταστάντες οί "Ελληνες έβουλεύοντο και απεκρίναντο, Κλέαρχος δ' έλεγεν 'Ημείς ούτε συνήλθομεν ώς βασιλεί πολεμήσοντες οὖτ' ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κύρος ευρισκεν, ώς καὶ σὰ εὖ οἶσθα, ἵνα ύμᾶς τε ἀπαρασκεύους λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀναγάγοι. 22. ἐπεὶ μέντοι ήδη αὐτὸν έωρωμεν έν δεινώ ὄντα, ήσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ανθρώπους προδούναι αὐτον, έν τῷ πρόσθεν χρόνω παρέγοντες ήμας αὐτοὺς εὖ ποιείν. 23. ἐπεὶ δὲ Κῦρος τέθνηκεν, οὖτε βασιλεί ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς οὖτ' ἔστιν ὅτου ένεκα βουλοίμεθ' αν την βασιλέως χώραν κακώς ποιείν, ουδ' αὐτον ἀποκτείναι αν εθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ' αν οίκαδε, εί τις ήμας μη λυποίη · άδικουντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι · ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν ύπάρχη, καὶ τούτου είς γε δύναμιν ούχ ήττησόμεθα εί ποιούντες. 24. ό μεν ούτως είπεν ακούσας δε ό Τισσαφέρνης

έφη, Ταῦτα έγω απαγγελώ βασιλεί και ύμιν πάλιν το παρ' εκείνου · μέχρι δ' αν εγω ήκω αί σπονδαι μενόντων · άγορὰν δὲ ήμεις παρέξομεν. 25. καὶ είς μεν τὴν ύστεραίαν ούχ ήκεν . ωσθ' οί Ελληνες έφροντιζον τη δε τρίτη ήκων έλεγεν ότι διαπεπραγμένος ήκοι παρά βασιλέως δοθήναι αὐτῷ σώζειν τοὺς Ελληνας, καίπερ πάνυ πολλῶν ἀντιλεγόντων ώς οὐκ ἄξιον εἴη βασιλεῖ ἀφείναι τοὺς ἐφ' έαυτὸν στρατευσαμένους. 26. τέλος δε είπε, Και νυν έξεστιν ύμι? πιστά λαβείν παρ' ήμων ή μην φιλίαν παρέξειν ύμιν την χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ελλάδα ἀγορὰν παρέχουτας · όπου δ' αν μη η πρίασθαι, λαμβάνειν ύμας έκ της χώρας εάσομεν τὰ επιτήδεια. 27. ύμας δ' αὐ ήμιν δεήσει ομόσαι η μην πορεύσεσθαι ώς δια φιλίας ασινώς σίτα και ποτὰ λαμβάνοντας όπόταν μη άγορὰν παρέχωμεν ήν δὲ πα ρέχωμεν άγορὰν, ώνουμένους έξειν τὰ ἐπιτήδεια. 38. ταῦτα έδοξε, καὶ ώμοσαν καὶ δεξιὰς έδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικός άδελφος τοις των Ελλήνων στρατηγοίς και λοχαγοίς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ελλήνων. 29. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης είπε, Νυν μεν δη άπειμι ώς βασιλέα επειδαν δε διαπράξωμαι α δεομαι, ήξω συσκευασάμενος ώς απάξων ύμας είς την Ελλάδα και αὐτος ἀπιων ἐπὶ την ἐμαυτοῦ ἀρχήν.

ΙV. Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρνην οι τε Ελληνες καὶ ὁ ᾿Αριαίος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους ἡ εἰκοσιν. ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται πρὸς ᾿Αριαίον καὶ οι ἀδελφοὶ καὶ οι ἄλλοι ἀναγκαίοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνφ Περσών τινες, παρεθάρρυνόν τε καὶ δεξιὰς ἐνίοις παρὰ βασιλέως ἔφερον μὴ μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρφ ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν παροιχομένων. 2. τούτων δὲ γιγνομένων ἔνδηλοι ἡσαν οί περὶ ᾿Αριαίον ἡττον προσέχοντες τοῖς Ἑλλησι τὸν νοῦν · ὥστε καὶ διὰ τοῦτο τοῖς μὲν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἤρεσκον, ἀλλὰ προσιώντες τῷ Κλεάρχω ἔλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς, 3. Τί

μένομεν; ή οὐκ ἐπιστάμεθα ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι αν περί παντός ποιήσαιτο, ίνα καὶ τοις άλλοις Ελλησι φόβος η έπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν; καὶ νῦν μεν ήμας ύπάγεται μένειν διὰ τὸ διεσπάρθαι αὐτῷ τὸ στράτευμα. έπην δὲ πάλιν άλισθη αὐτῷ ή στρατιὰ, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ έπιθήσεται ήμεν. 4. ίσως δέ που ή αποσκάπτει τι ή αποτειχίζει, ώς άπορος η ή όδός. οὐ γάρ ποτε έκών γε βουλήσεται ήμας έλθόντας είς την Ελλάδα απαγγείλαι ώς ήμεις τοσοίδε όντες ένικωμεν βασιλέα έπι ταις θύραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν. 5. Κλέαρχος δὲ ἀπεκρίνατο τοις ταυτα λέγουσιν, Έγω ένθυμουμαι μέν και ταυτα πάντα· έννοω δ' ότι εί νῦν ἄπιμεν, δόξομεν ἐπὶ πολέμω απιέναι και παρά τὰς σπουδάς ποιείν, ἔπειτα πρώτου μεν αγοραν ούδεις παρέξει ήμιν ούδε όθεν επισιτιούμεθα · αύθις δε ό ήγησόμενος οὐδείς έσται καὶ άμα ταῦτα ποιούντων ήμων εὐθὺς 'Αριαίος ἀφεστήξει ωστε φίλος ήμιν οὐδεὶς λελείψεται, άλλα και οί πρόσθεν όντες πολέμιοι ήμιν έσονται. 6. ποταμός δ' εἰ μέν τις καὶ ἄλλος ἄρα ἡμιν ἐστι διαβατέος οὐκ οἶδα τον δ' οὖν Εὐφράτην ἴσμεν ὅτι ἀδύνατον διαβήναι κωλυόντων πολεμίων. οὐ μεν δη αν μάχεσθαι γε δέη ίππεις είσιν ήμιν σύμμαχοι, των δε πολεμίων ίππεις είσιν οι πλείστοι και πλείστου άξιοι ώστε νικώντες μέν τίνα αν αποκτείναιμεν; ήττωμένων δε ούδενα οδόν τε σω-7. έγω μεν ουν βασιλέα, ώ ούτω πολλά έστι τὰ σύμμαχα, είπερ προθυμείται ήμας ἀπολέσαι, οὐκ οίδα ὅ τι δεί αὐτὸν ὀμόσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι καὶ θεοὺς ἐπιορκῆσαι καὶ τὰ έαυτοῦ πιστὰ ἄπιστα ποιῆσαι Ελλησί τε καὶ βαρβάροις. τοιαθτα πολλά έλεγεν.

8. Έν δε τούτω ήκε Τισσαφέρνης έχων την έαυτοῦ δύναμιν ώς εἰς οἶκον ἀπιῶν καὶ Ὀρόντας την έαυτοῦ δύναμιν·
ηγε δε καὶ την θυγατέρα την βασιλέως ἐπὶ γάμω. 9. ἐντεῦθεν δὲ ήδη Τισσαφέρνους ήγουμένου καὶ ἀγορὰν παρέ-

χουτος επορεύουτο επορεύετο δε καὶ Αριαίος τὸ Κύρου βαρβαρικον έχων στράτευμα άμα Τισσαφέρνει και 'Ορόντα καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις. 10. οἱ δὲ Ελληνες ύφορωντες τούτους αυτοί έφ' έαυτων έγωρουν ήγεμόνας έχουτες. έστρατοπεδεύουτο δε εκάστοτε απέχουτες αλλήλων παρασάγγην καὶ μείον εφυλάττοντο δε άμφότεροι ωσπερ πολεμίους αλλήλους, και εύθυς τουτο ύποψίαν παρείχεν. 11. ενίστε δε καὶ ξυλιζόμενοι έκ τοῦ αὐτοῦ καὶ γόρτον καὶ άλλα τοιαῦτα συλλέγοντες πληγας ένέτεινον άλλή. λοις . ώστε καὶ τοῦτο έχθραν παρείχε. 19. διελθόντες δὲ τρείς σταθμούς ἀφίκοντο προς το Μηδίας καλούμενον τείχος, καὶ παρηλθον εἴσω αὐτοῦ. ἡν δὲ ώκοδομημένον πλίνθοις όπταις εν ασφάλτω κειμέναις, ευρος είκοσι ποδών, υψος δε έκατόν· μήκος δ' ελέγετο είναι είκοσι παρασαγγών· απέχει δε Βαβυλώνος ού πολύ. 18. εντεύθεν δ' επορεύθησαν σταθμούς δύο παρασάγγας οκτώ καὶ διέβησαν διώρυχας δύο, την μεν έπι γεφύρας, την δ' έζευγμένην πλοίοις έπτά αυται δ' ήσαν από του Τίγρητος ποταμού κατετέτμηντο δε έξ αυτών και τάφροι έπι την χώραν, αί μεν πρώται μεγάλαι, έπειτα δ' ελάττους τέλος δε καὶ μικροὶ οχετοὶ, ώσπερ έν τη Έλλαδι έπὶ τὰς μελίνας καὶ ἀφικνοῦνται έπὶ του Τίγρητα ποταμόν · προς ώ πόλις ην μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος ή όνομα Σιττάκη, απέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πευτεκαίδεκα. 14. οἱ μεν οὖν "Ελληνες παρ' αὐτὴν έσκήνησαν εγγύς παραδείσου μεγάλου καλ καλοῦ καλ δασέος παντοίων δένδρων οἱ δὲ βάρβαροι διαβεβηκότες τὸν Τίσ γρητα, ου μέντοι καταφανείς ήσαν. 15. μετά δὲ τὸ δείπνου έτυχον έν περιπάτω όντες προ των όπλων Πρόξενος καὶ Εενοφων καὶ προσελθων ἄνθρωπός τις ήρώτησε τους προφύλακας που αν ίδοι Πρόξενον ή Κλέαρχον Μένωνα δε ούκ εζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Αριαίου ὢν τοῦ Μένωνος ξένου. 16. επεί δε Πρόξενος είπεν ότι αυτός είμι δν ζητείς, είπεν

ό ἄνθρωπος τάδε. "Επεμψέ με 'Αριαίος καὶ 'Αρτάοζος, πιστοί όντες Κύρφ καὶ ύμιν εθνοι, καὶ κελεύουσι φυλάττεσθαι μη ύμιν επιθώνται της νυκτός οί βάρβαροι έστι δε στράτευμα πολύ έν τῷ πλησίον παραδείσφ. 17. καὶ παρά την γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι φυλακήν, ώς διανοείται αύτην λύσαι Τισσαφέρνης της νυκτός. έὰν δύνηται, ώς μὴ διαβήτε άλλ' ἐν μέσω ἀποληφθήτε τοῦ ποταμού καὶ τῆς διώρυγος. 18. ἀκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸν Κλέαρχον καὶ φράζουσιν ἃ λέγει. Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα καὶ ἐφοβεῖτο. 19. νεανίσκος δέ τις τῶν παρόντων ἐννοήσας εἶπεν ὡς οὐκ ἀκόλουθα είη τό τε επιθήσεσθαι καὶ λύσειν την γέφυραν. δηλον γάρ ότι ἐπιτιθεμένους ἡ νικᾶν δεήσει ἡ ἡττᾶσθαι. νικώσι, τί δει αὐτοὺς λύειν τὴν γέφυραν; οὐδὲ γὰρ αν πολλαὶ γέφυραι ὦσιν, ἔχοιμεν ἂν ὅποι φυγόντες ήμεῖς σωθῶμεν. 20. έαν δε ήμεις νικώμεν, λελυμένης της γεφύρας ούχ έξουσιν εκείνοι οποι φύγωσιν· οὐδε μην βοηθήσαι πολλών οντων πέραν ούδεις αύτοις δυνήσεται λελυμένης της γεφύρας. 21. ἀκούσας δὲ ὁ Κλέαρχος ταῦτα ἤρετο τὸν ἄγγελον πόση τις είη χώρα ή έν μέσφ τοῦ Τίγρητος καὶ της διώρυχος. ό δε είπεν ότι πολλή και κώμαι ένεισι και πόλεις πολλαί καὶ μεγάλαι. 22. τότε δη καὶ έγνώσθη ὅτι οἱ βάρβαροι τον ανθρωπον υποπέμψειαν, οκνούντες μη οι Ελληνες διελόντες την γέφυραν μείνειαν έν τη νήσω έρύματα έχοντες ένθεν μεν τον Τίγρητα, ένθεν δε την διώρυχα τα δ' επιτήδεια έχοιεν έκ της έν μέσω γώρας πολλης καὶ άγαθης οὖσης καὶ τῶν ἐργασομένων ἐνόντων εἶτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο εί τις βούλοιτο βασιλέα κακώς ποιείν. 23. μετά δέ ταῦτα ἀνεπαύοντο επὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὅμως φυλακὴν έπεμψαν καὶ οὖτε ἐπέθετο οὐδεὶς οὐδαμόθεν οὖτε πρὸς τὴν γέφυραν ούδεις ήλθε των πολεμίων ώς οι φυλάττοντες απήγγελλον. 34. έπειδη δ' έως έγενετο, διέβαινον την γέφυραν έζευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ έπτὰ ὡς οἰόν τε μάλιστα πεφυλαγμένως εξήγγελλου γάρ τινες τῶν παρὰ Τισσαφέρνους Ελλήνων ὡς διαβαινόντων μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ψευδη ἢν διαβαινόντων μέντοι ὁ Γλοῦς αὐτοῖς ἐπεφάνη μετ' ἄλλων σκοπῶν εἰ διαβαίνοιεν τὸν ποταμόν ἐπειδη δὲ εἰδεν, ῷχετο ἀπελαύνων.

25. 'Απὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας είκοσιν έπὶ τὸν Φύσκον ποταμον, τὸ εύρος πλέθρου επην δε γέφυρα. καὶ ενταῦθα φκείτο πόλις μεγάλη ή ονομα Ππις προς ην απήντησε τοις Ελλησιν ό Κύρου καὶ 'Αρταξέρξου νόθος άδελφὸς άπὸ Σούσων καὶ 'Εκβατάνων στρατιάν πολλήν άγων ώς βοηθήσων βασιλεί. καὶ ἐπιστήσας τὸ ἐαυτοῦ στράτευμα παρερχομένους τοὺς Ελληνας έθεώρει. 26. ὁ δὲ Κλέαρχος ήγειτο μὲν εἰς δύο. έπορεύετο δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐφιστάμενος. ὅσον δὲ γρόνον το ήγουμενον του στρατεύματος επιστήσειε, τοσούτον ήν ανάγκη χρόνον δι' όλου τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι την έπίστασιν. ώστε τὸ στράτευμα καὶ αὐτοῖς τοῖς Ελλησι δόξαι πάμπολυ είναι, καὶ τὸν Πέρσην ἐκπεπληχθαι θεωρούντα. 27. έντευθεν δε επορεύθησαν δια της Μηδίας σταθμούς ερήμους εξ παρασάγγας τριάκοντα είς τὰς Παρυσάτιδος κώμας της Κύρου καὶ βασιλέως μητρός. ταύτας Τισσαφέρνης, Κύρω έπεγγελών, διαρπάσαι τοις Ελλησιν έπέτρεψε πλην άνδραπόδων. ένην δε σίτος πολύς κοι πρόβατα και άλλα χρήματα. 28. έντεύθεν δ' έπορεύθησαν σταθμούς έρήμους τέτταρας παρασάγγας είκοσι του Τίγρητα ποταμου έν άριστερά έγουτες. ἐν δὲ τῶ πρώτω σταθμῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ πόλις φκείτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων ὄνομα Καιναὶ, ἐξ ἡς οἱ βάρβαροι διήγον έπλ σχεδίαις διφθερίναις άρτους, τυρούς, οίνον.

V. Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπιίταν ποταμὸν, τὸ εὖρος τεττάρων πλέθρων. καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαι μὲν ἦσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμία έφαίνετο επιβουλή. 3. έδοξεν ουν τῶ Κλεάργω συγγενέσθαι τώ Τισσαφέρνει, εί πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας πρίν έξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα ότι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζοι. ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ήκειν. 3. ἐπειδη δὲ συνηλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε. Ἐγω, ω Τισσαφέρνη, οίδα μεν ήμιν δρκους γεγενημένους και δεξιάς δεδομένας μη άδικήσειν άλλήλους φυλαττόμενον δε σέ τε όρω ώς πολεμίους ήμας και ήμεις όρωντες ταυτα άντιφυλαττόμεθα. 4. έπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὖτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ήμας κακώς ποιείν έγώ τε σαφώς οίδα ὅτι ἡμείς γε οὐδ' ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδὲν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι έλθειν, όπως εί δυναίμεθα έξέλοιμεν άλλήλων την άπιστίαν. 5. καὶ γὰρ οίδα ἀνθρώπους ἤδη, τοὺς μὲν ἐκ διαβολής τοὺς δε καὶ εξ υποψίας, ολ φοβηθέντες άλλήλους φθάσαι βουλόμενοι πρίν παθείν εποίησαν ανήκεστα κακά τους ούτε μέλλοντας ούτ' αὐ βουλομένους τοιούτον οὐδέν. 6. τὰς οὐν τοιαύτας άγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα αν παύεσθαι ήκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι ώς σὺ ήμιν οὐκ ὀρθώς άπιστείς. 7. πρώτον μεν γάρ καὶ μέγιστον οἱ θεών ήμας δρκοι κωλύουσι πολεμίους είναι άλλήλοις · όστις δε τούτων σύνοιδεν αύτῷ παρημεληκῶς, τοῦτον ἐγὼ οὖποτ' ἄν εὐδαιμονίσαιμι. τον γαρ θεών πόλεμον οὐκ οίδα οὕτ' ἀπο ποίου αν τάχους φεύγων τις αποφύγοι ούτ' είς ποίον αν σκότος αποδραίη οὖθ' ὅπως αν εἰς έχυρον χωρίον ἀποσταίη. πάντη γαρ πάντα τοις θεοις υποχα και πανταχή πάντων ίσον οί θεοί κρατούσι. 8. περί μεν δή τών θεών τε καί τών δρκων ούτω γιγνώσκω, παρ' ους ήμεις την φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἀνθρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον είναι ήμιν άγαθόν. 9. σύν μεν γάρ σοὶ πάσα μεν όδος εύπορος, πας δε ποταμός διαβατός, των τε επιτηδείων ούκ απορία. ανευ δε σου πασα μεν δια σκότους ή όδός. 'δεν γὰρ αὐτης ἐπιστάμεθα: πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος,

πας δε όχλος φοβερος, φοβερώτατον δ' έρημία · μεστή γαρ πολλής ἀπορίας έστίν. 10. εί δε δή και μανέντες σε κατακτείναιμεν, άλλο τι αν η τον ευεργέτην κατακτείναντες προς βασιλέα τον μέγιστον εφεδρον αγωνιζοίμεθα; σσων δε δή καλ οίων αν έλπιδων εμαυτον στερήσαιμι, εί σε τι κακον έπιχειρήσαιμι ποιείν, ταθτα λέξω. 11. εγώ γαρ Κθρον έπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων των τότε ίκανώτατον είναι εὐ ποιείν δν βούλοιτο. σε δε νῦν όρω τήν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν έχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ ἀρχὴν σώζοντα, την δε βασιλέως δύναμιν, ή Κύρος πολεμία έχρητο, σοί ταύτην σύμμαχον ουσαν. 19. τούτων δε τοιούτων όντων τίς ούτω μαίνεται δστις οὐ βούλεταί σοι φίλος είναι; άλλὰ μην έρω γαρ και ταύτα έξ ων έχω έλπίδας και σε βουλήσεσθαι φίλον ήμιν είναι. 18. οίδα μεν γαρ ύμιν Μυσούς λυπηρούς όντας, ούς νομίζω αν σύν τη παρούση δυνάμει ταπεινούς ύμιν παρασχείν · οίδα δε και Πισίδας · ακούω δε και άλλα έθνη πολλά τοιαύτα είναι, α οίμαι αν παύσαι ένοχλούντα ἀεὶ τῆ ὑμετέρα εὐδαιμονία. Αἰγυπτίους δὲ, οἶς μάλιστα ύμας νυν γιγνώσκω τεθυμωμένους, ούχ όρω ποία δυνάμει συμμάχω χρησάμενοι μαλλον αν κολάσαισθε της νύν σύν έμοι ούσης. 14. άλλα μην έν γε τοις πέριξ οικούσι συ εί μεν βούλοιό τφ φίλος είναι, ώς μέγιστος αν είης, εί δέ τίς σε λυποίη, ώς δεσπότης αν αναστρέφοιο, έχων ήμας ύπηρέτας, οί σοι οὐκ αν τοῦ μισθοῦ ἔνεκα μόνον ὑπηρετοιμεν ἀλλά καὶ της χάριτος ην σωθέντες ύπο σοῦ σοὶ αν ἔχοιμεν δικαίως. 15. έμοι μεν ταθτα πάντα ένθυμουμένο οθτω δοκεί θαυμαστον είναι το σε ημίν απιστείν ώστε και ηδιστ' αν ακούσαιμι τούνομα τίς ούτως έστι δεινος λέγειν ώστε σε πείσαι λέγων ώς ήμεις σοι έπιβουλεύομεν. Κλέαρχος μεν ούν τοσαύτα είπε Τισσαφέρνης δε ώδε άπημείφθη.

16. 'Αλλ' ήδομαι μεν, & Κλέαρχε, ακούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γιγνώσκων εἶ τι εμοὶ κακὸν βου-

λεύοις, αμα αν μοι δοκείς καὶ σαυτώ κακόνους είναι. ώς δ' αν μάθης ὅτι οὐδ' αν ύμεις δικαίως οὖτε βασιλεί οὖτ' έμοὶ άπιστοίητε, αντάκουσον. 17. εί γαρ ύμας έβουλόμεθα απολέσαι, πότερά σοι δοκουμεν ίππέων πλήθους απορείν ή πεζων η όπλίσεως εν η ύμας μεν βλάπτειν ίκανοι είημεν αν, αντιπάσχειν δε ούδεις κίνδυνος; 18: αλλα χωρίων επιτηδείων ύμιν επιτίθεσθαι απορείν αν σοι δοκούμεν; ού τοσαύτα μεν πεδία δι ύμεις φίλια όντα σύν πολλώ πόνω διαπορεύεσθε, τοσαθτα δε δρη υμίν οράτε όντα πορευτέα, α ήμιν έξεστι προκαταλαβούσιν ἄπορα ύμιν παρέχειν, τοσούτοι δ' είσὶ ποταμολ έφ' ων έξεστιν ημίν ταμιεύεσθαι, όπόσοις αν ύμων βουλώμεθα μάγεσθαι; εἰσὶ δ' αὐτῶν οθς οὐδ' αν παντάπασι διαβαίητε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. 19. εἰ δ' έν πᾶσι τούτοις ήττώμεθα, ἀλλὰ τό γε τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρπου έστιν δυ ήμεις δυναίμεθ' αν κατακαύσαντες λιμον ύμιν αντιτάξαι, ο ύμεις ούδ' εί πάνυ αγαθοί είητε μάχεσθαι αν δύναισθε. 30. πως αν ουν έχοντες τοσούτους πόρους προς το ύμιν πολεμείν, και τούτων μηδένα ήμιν επικίνδυνον, έπειτα έκ τούτων πάντων τοῦτον αν τὸν τρόπον έξελοίμεθα δι μόνος μεν προς θεών άσεβης, μόνος δε προς άνθρώπων αίσχρός; 21. παντάπασι δε απόρων έστι και άμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκη ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἶτινες ἐθέλουσι δι' επιορκίας τε προς θεούς και άπιστίας προς ανθρώπους πράττειν τι. ούχ ούτως ήμεις, & Κλέαρχε, ούτε άλόγιστοι οὖτε ηλίθιοί ἐσμεν. 22. ἀλλὰ τί δη ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι ουκ έπὶ τοῦτο ἤλθομεν; εὖ ἴσθι ὅτι ὁ έμὸς ἔρως τούτου αἴτιος το τοις Ελλησιν έμε πιστον γενέσθαι, και ο Κύρος ανέβη ξενικώ δια μισθοδοσίας πιστεύων τούτω έμε καταβήναι δί ευεργεσίας ισχυρόν. 23. όσα δ' έμοι χρήσιμοι ύμεις έστε τὰ μεν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὰ οἶδα την μὲν γὰρ ἐπὶ τη κεφαλή τιάραν βασιλεί μόνω έξεστιν όρθην έγειν, την δ' έπὶ τη καρδία ίσως αν ύμων παρόντων και έτερος εύπετως έχοι.

- 24. Ταθτα είπων έδοξε τῷ Κλεάρχφ ἀληθή λέγειν καὶ είπεν, Οὐκοῦν, ἔφη, οἴτινες τοιούτων ἡμίν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων πειρώνται διαβάλλοντες ποιήσαι πολεμίους ήμας αξιοί είσι τὰ έσχατα παθείν; 25. Καὶ έγω μέν γε, έφη ό Τισσαφέρνης, εὶ βούλεσθέ μοι οί τε στρατηγοί καὶ οί λογαγοὶ ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ, λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας ὡς σὺ έμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῆ σὺν ἐμοὶ στρατιά. 26. Ἐγω δε, εφη ὁ Κλέαρχος, ἄξω πώντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω ὅθεν έγω περί σου ακούω. 27. έκ τούτων δη των λόγων ό Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μεν μένειν τε αυτον εκέλευσε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο. τῆ δὲ ὑστεραία ὁ Κλέαρχος έλθων επί το στρατόπεδον δήλος τ' ήν πάνυ φιλικώς οἰόμενος διακείσθαι τώ Τισσαφέρνει καὶ α έλεγεν εκείνος ἀπήγγελλεν, έφη τε χρηναι ίέναι παρά Τισσαφέρνην οθς έκέλευσε, καὶ ολ αν έλεγχθωσι διαβάλλοντες των Ελλήνων, ώς προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ελλησιν ὅντας τιμωρηθῆναι. 28. υπώπτευε δε είναι τον διαβάλλοντα Μένωνα, είδως αυτον καὶ συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' 'Αριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως τὸ στρώτευμα ἄπαν προς έαυτον λαβων φίλος η Τισσαφέρνει. 29. έβούλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἄπαν τὸ στράτευμα πρὸς έαυτὸν ἔχειν τὴν γυώμην και τους παραλυπούντας έκποδων είναι. στρατιωτών αντέλεγον τινες αυτώ μη ίέναι πάντας τους λοχαγούς καὶ στρατηγούς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. 30. ό δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγούς ίεναι, είκοσι δε λοχαγούς συνηκολούθησαν δε ώς είς αγοράν και των άλλων στρατιωτών ώς διακόσιοι.
- 31. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφίρνους, οἱ μὲν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἶσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλὸς, ᾿Αγίας ᾿Αρκὰς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης ᾿Αχαιός · οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον. 32. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οῖ τ᾽ ἔνδον συν-

ελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινες ίππεων δια του πεδίου ελαύνοντες ώτινι έντυγγάνοιεν Ελληνι ή δούλφ ή έλευθέρφ πάντας έκτεινον. 33. οί δὲ Ελληνες τήν τε ίππασίαν αὐτῶν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου όρωντες καὶ ὅ τι ἐποίουν ἡμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος 'Αρκώς ήκε φεύγων τετρωμένος είς την γαστέρα καὶ τὰ έντερα έν ταίς γερσίν έγων, καὶ είπε πάντα τὰ γεγενημένα. 34. έκ τούτου δη οί Ελληνες έθεον έπὶ τὰ ὅπλα πάντες έκπεπληγμένοι και νομίζοντες αυτίκα ήξειν αυτους έπι το στρατόπεδου. 35. οί δὲ πάντες μὲν οὐκ ἢλθον, 'Αριαίος δὲ καὶ ᾿Αρτάοζος καὶ Μιθριδύτης, ολ ήσαν Κύρφ πιστότατοι: ό δε των Ελλήνων έρμηνευς έφη και τον Τισσαφέρνους άδελφου σύν αύτοις όραν και γιγνώσκειν συνηκολούθουν δε και άλλοι Περσών τεθωρακισμένοι είς τριακοσίους. 36. ούτοι έπεὶ έγγυς ήσαν, προσελθείν έκέλευον εί τις είη των Ελλήνων ή στρατηγός ή λοχαγός, ίνα απαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. 37. μετὰ ταῦτα ἐξηλθον φυλαττόμενοι τῶν Ελλήνων στρατηγοί μέν Κλεάνωρ 'Ορχομένιος και Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Εενοφών 'Αθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περί Προξένου. Χειρίσοφος δ' ετύγχανεν απών εν κώμη τινί συν άλλοις επισιτιζόμενος. 38. επεί δε έστησαν είς επήκοον, είπεν 'Αριαίος τώδε. Κλέαρχος μεν, δι ανδρες Ελληνες, έπεὶ επιορκών τε εφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δε και Μένων, ότι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν έπιβουλην, έν μεγάλη τιμη είσιν. ύμας δε βασιλεύς τα δπλα απαιτεί· έαυτοῦ γὰρ είναί φησιν, ἐπείπερ Κύρου ήσαν τοῦ έκείνου δούλου. 39. προς ταῦτα ἀπεκρίναντο οί Ελληνες, έλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος 🕻 κάκιστε ἀνθρώπων Αριαίε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὖτε θεοὺς οὖτ' ἀνθρώπους, οἶτινες ὁμόσαντες ἡμίν τοὺς αὐτους φίλους καὶ έχθρους νομιείν, προδόντες ήμας συν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτω τε καὶ πανουργοτάτω τούς τε ἄνδρας

αὐτοὺς οἶς ὧμνυτε ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ήμᾶς προδεδωκότες σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ήμᾶς ἔρχεσθε; 40. ὁ δὲ ᾿Αριαῖος εἶπε, Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ ᾿Ορόντα, καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις. 41. ἐπὶ τούτοις Ἐενοφῶν τάδε εἶπε. Κλέαρχος μὲν τοίνυν εἰ παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔχει δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας · Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοὶ, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο · δῆλον γὰρ ὅτι φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις πειράσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι. 42. πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

VI. Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληφθέντες ἀνήχθησαν ώς βασιλέα καὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν, είς μεν αυτών Κλέαρχος όμολογουμένως έκ πάντων των έμπείρως αὐτοῦ ἐχόντων δόξας γενέσθαι ἀνηρ καὶ πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος έσχάτως. 3. καὶ γὰρ δὴ ἔως μὲν πόλεμος ἢν τοις Λακεδαιμονίοις προς τους 'Αθηναίους παρέμενεν, έπεὶ δε εἰρήνη εγένετο, πείσας την αύτου πόλιν ώς οί Θράκες ἀδικουσι τους Ελληνας και διαπραξάμενος ώς εδύνατο παρά των εφόρων εξέπλει ώς πολεμήσων τοις ύπερ Χερρονήσου καὶ Περίνθου Θραξίν. 3. ἐπεὶ δὲ μεταγνόντες πως οἱ ἔφοροι ἤδη έξω όντος αυτού αποστρέφειν αυτον έπειρωντο έξ Ίσθμού, ένταῦθα οὐκέτι πείθεται, ἀλλ' ἄχετο πλέων εἰς Ελλήσποντον. 4. ἐκ τούτου καὶ ἐθανατώθη ὑπὸ τῶν ἐν τῆ Σπάρτη τελών ώς ἀπειθών. ήδη δὲ φυγάς ών ἔρχεται προς Κύρον, καὶ ὁποίοις μὲν λόγοις ἔπεισε Κῦρον ἄλλη γέγραπται, δίδωσι δε αὐτῷ Κῦρος μυρίους δαρεικούς. 5. ὁ δε λαβων οὐκ ἐπὶ ραθυμίαν ετράπετο, άλλ' ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων συλλέξας στράτευμα ἐπολέμει τοῖς Θραξί, καὶ μάχη τε ἐνίκησε καὶ απο τούτου δη έφερε και ήγε τούτους και πολεμών διεγένετο μέχρι Κύρος έδεήθη του στρατεύματος τότε δε απηλθεν ώς

συν έκείνω αὐ πολεμήσων. 6. ταῦτα οὐν φιλοπολέμου μοι δοκει ανδρός έργα είναι, όστις έξου μεν είρήνην έχειν άνευ αἰσχύνης καὶ βλιίβης αἰρεῖται πολεμεῖν, έξὸν δὲ ράθυμεῖν βούλεται πονείν ώστε πολεμείν, έξον δε χρήματα έχειν ακινδύνως αίρειται πολεμών μείονα ταῦτα ποιείν · ἐκείνος δὲ ὧσπερ είς παιδικά ή είς άλλην τινά ήδονην ήθελε δαπανάν είς πόλεμον. ούτω μεν φιλοπόλεμος ην. 7. πολεμικός δε αθ ταύτη εδόκει είναι ότι φιλοκίνδυνός τε ην και ήμερας και νυκτός άγων έπι τους πολεμίους και έν τοις δεινοίς Φρόνιμος, ώς οἱ παρόντες πανταγοῦ πάντες ώμολόγουν. 8. καὶ άρχικὸς δ' ἐλέγετο είναι ὡς δυνατὸν ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου οίον κάκείνος είχεν. ίκανὸς μεν γὰρ ως τις καὶ ἄλλος φροντίζειν ην όπως έχοι ή στρατιά αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια καὶ παρασκευάζειν ταῦτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἐμποιῆσαι τοῖς παροῦσιν ώς πειστέον είη Κλεάρχφ. 9. τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς είναι καὶ γὰρ όραν στυγνὸς ἢν καὶ τῆ φωνῆ τραχὺς, ἐκόλαζέ τε ἀεὶ ἰσχυρώς, καὶ ὀργή ἐνίστε, ώς καὶ αὐτῷ μεταμέλειν έσθ' ότε. καὶ γνώμη δ' ἐκόλαζεν ἀκολάστου γὰρ στρατεύματος οὐδεν ήγεῖτο ὄφελος είναι, 10. άλλά καὶ λέγειν αὐτον έφασαν ώς δέοι τον στρατιώτην φοβείσθαι μάλλον τον άρχοντα ή τους πολεμίους, εί μέλλοι ή φυλακάς φυλάξειν η φίλων ἀφέξεσθαι η ἀπροφασίστως ἰέναι προς τους πολεμίους. 11. ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἤθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ οὐκ άλλον ήροῦντο οἱ στρατιῶται καὶ γὰρ τὸ στυγνον τότε φαιδρον αὐτοῦ ἐν τοῖς προσώποις ἔφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ γαλεπὸν ἐρρωμένον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐδόκει είναι, ώστε σωτήριον, ουκέτι γαλεπον εφαίνετο. 19. ότε δ' έξω τοῦ δεινοῦ γένοιντο κιὶ έξείη πρὸς ἄλλον άρχομένους απιέναι, πολλοί αυτον απέλειπον το γαρ επίχαρι ούκ είχεν, άλλ' ἀεὶ χαλεπὸς ἦν καὶ ώμός. ὥστε διέκειντο πρὸς αὐτὸν οί στρατιώται ώσπερ παίδες προς διδάσκαλον. 13. καὶ γὰρ οὖν ιλία μεν και εύνοία επομένους ουδέποτε είχεν οίτινες δε ή ύπο πόλεως τεταγμένοι ἡ ύπο τοῦ δείσθαι ἡ ἄλλη τινὶ ἀνώγκη κατεχόμενοι παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις ἐχρῆτο.

14. ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο νικᾶν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, ἤδη μεγάλα ἢν τὰ χρησίμους ποιοῦντα εἶναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας τό τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαρραλέως ἔχειν παρῆν καὶ τὸ τὴν παρ' ἐκείνου τιμωρίαν φοβεῖσθαι αὐτοὺς εὐτίκτους ἐποίει.

15. τοιοῦτος μὲν δὴ ἄρχων ἦν · ἄρχεσθαι δὲ ὑπὸ ἄλλων οὐ μώλα ἐθέλειν ἐλέγετο. ἦν δὲὅτε ἐτελεύτα ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.

- 16. Πρόξενος δε ό Βοιώτιος εύθυς μεν μειράκιον ων έπεθύμει γενέσθαι ανήρ τὰ μεγάλα πράττειν ίκανός καὶ διά ταύτην την έπιθυμίαν έδωκε Γοργία άργύριον τῷ Λεοντίνφ. 17. έπει δε συνεγένετο εκείνω, ικανός νομίσας ήδη είναι και άρχειν καὶ φίλος ών τοῖς πρώτοις μη ήττασθαι εὐεργετών, ηλθεν είς ταύτας τὰς σὺν Κύρφ πράξεις καὶ ῷετο κτήσεσθαι έκ τούτων δνομα μέγα καὶ δίναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά • 18. τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὐ καὶ τοῦτο είχεν δτι τούτων ούδεν αν θέλοι κτασθαι μετα άδικίας, άλλὰ σὺν τῷ δικαίφ καὶ καλῷ ῷετο δείν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. 19. ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν κάγαθῶν δυνατὸς ἦν ου μέντοι ουτ' αίδω τοις στρατιώταις έαυτου ουτε φόβον ίκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἢσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας η οί αρχόμενοι εκείνου και φοβούμενος μάλλον ην φανερος τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἡ οί στρατιώται τὸ ἀπιστείν εκείνω. 20. ώετο δε άρκειν προς το άρχικον είναι καί δοκείν τον μέν καλώς ποιούντα επαινείν, τον δε αδικούντα μή έπαινείν. τοιγαρούν αὐτῷ οἱ μὲν καλοί τε κάγαθοὶ τῶν συνόντων εύνοι ήσαν, οί δε άδικοι επεβούλευον ώς εύμεταχειρίστω όντι. ότε δε απέθνησκεν ην έτων ώς τριάκοντα.
- 21. Μένων δὲ ὁ Θετταλὸς δηλος ἢν ἐπιθυμῶν μὲν πλουτεῖν ἰσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, ἐπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι · φίλος τε ἐβούλετο εἶναι τοῖς μέγιστον δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ διδοίη

. . .

δίκην. 22. ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη συντομωτάτην ώετο όδον είναι δια τοῦ ἐπιορκείν τε καὶ ψεύδεσθαι καὶ έξαπατάν το δ' άπλουν και άληθες το αυτό τφ ήλιθίφ είναι. 23. στέργων δε φανερύς μεν ην οὐδένα, ὅτος δε φαίη φίλος είναι, τούτω ενδηλος εγίγνετο επιβουλεύων. καὶ πολεμίου μέν οὐδενὸς κατεγέλα, τῶν δὲ συνόντων πάντων ώς καταγελών ἀεὶ διελέγετο. 24. καὶ τοῖς μεν τών πολεμίων κτήμασιν ούκ έπεβούλευε χαλεπον γαρ ώετο είναι τα των φυλαττομένων λαμβάνειν· τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ὅετο εἰδέναι ράστον δυ άφύλακτα λαμβάνειν. 25. καὶ δσους μέν αισθάνοιτο επιόρκους και άδικους ώς εθ ώπλισμένους έφοβείτο, τοίς δ' όσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ώς ἀνάνδροις έπειρατο χρησθαι. 26. ώσπερ δέ τις αγάλλεται έπὶ θεοσεβεία καὶ ἀληθεία καὶ δικαιότητι, οὕτω Μένων ἡγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλάσασθαι ψευδῆ, τῷ φίλους διαγελάν τον δε μη πανούργον των απαιδεύτων αεί ενόμιζεν είναι. καὶ παρ' οίς μεν επεχείρει πρωτεύειν φιλία, διαβάλλων τους πρώτους τούτους ώετο δείν κτήσασθαι. 27. το δὲ πειθομένους τοὺς στρατιώτας παρέχεσθαι ἐκ τοῦ συναδικείν αὐτοίς έμηγανατο. τιμασθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ήξίου επιδεικνύμενος ότι πλείστα δύναιτο καὶ εθέλοι αν άδικείν. εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, ὁπότε τις αὐτοῦ ἀφίστα το, ὅτι χρώμενος αὐτῷ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν. 28. καὶ τὰ μὲν δὴ άφανη έξεστι περί αὐτοῦ ψεύδεσθαι, α δὲ πάντες ἴσασι τάδ' έστί. παρὰ 'Αριστίππω μὲν ἔτι ώραῖος ὧν στρατηγείν διεπράξατο τῶν ξένων, 'Αριαίω δὲ βαρβάρω ὅντι, ὅτι μειρακίοις καλοίς ήδετο, οἰκειότατος ἔτι ώραίος ὢν ἐγένετο, αὐτὸς δὲ παιδικα είχε Θαρύπαν αγένειος ων γενειωντα. 29. αποθνησκόντων δε των συστρατήγων ότι εστράτευσαν επί βασιλέα σύν Κύρφ, ταὐτὰ πεποιηκώς οὐκ ἀπέθανε. μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον στρατηγών τιμωρηθείς ύπο βασιλέως ἀπέθανεν, ούχ ώσπερ Γλέαρχος καὶ οἱ άλλοι στρατηγοὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλάς, δοπερ τάχιστος θάνατος δοκεί είναι, άλλά ζων αίκισθείς ένιαυτον ώς πονηρός λέγεται της τελευτής τυχείν.

30. 'Αγίας δὲ ὁ 'Αρκὰς καὶ Σωκράτης ὁ 'Αχαιὸς καὶ τούτω ἀπεθανέτην. τούτων δὲ οὖθ' ὡς ἐν πολέμφ κακῶν οὐδεὶς κατεγέλα οὖτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. ἤστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ τὰ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

BOOK THIRD.

Ι. "Όσα μεν δη εν τη αναβάσει τη μετά Κύρου οί Ελληνες έπραξαν μέχρι της μάχης, καὶ ὅσα ἐπεὶ Κῦρος έτελεύτησεν έγενετο απιόντων των Ελλήνων σύν Τισσαφέρνει εν ταις σπονδαις, εν τῷ πρόσθεν λόγφ δεδήλωται. 2. έπεὶ δὲ οί τε στρατηγοὶ συνειλημμένοι ήσαν, καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπόμενοι απωλώλεσαν, έν πολλή δη απορία ήσαν οί Ελληνες, έννοούμενοι μεν ότι έπὶ ταις βασιλέως θύραις ήσαν, κύκλω δε αὐτοῖς πάντη πολλά καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιαι ήσαν, αγοράν δε ούδεις έτι παρέξειν εμελλεν. απείχον δε της Ελλάδος ου μείον η μύρια στάδια, ήγεμων δ' ούδεις της όδου ην, ποταμοί δε διείργον άδιίβατοι έν μέσφ της οίκαδε όδου, προύδεδώκεσαν δε αυτούς καὶ οἱ σὺν Κύρφ ἀναβώντες βώρβαροι, μόνοι δὲ καταλελειμμένοι ήσαν, ούδε ίππέα ούδενα σύμμαχον έχοντες. ώστε εύδηλον ήν ότι νικώντες μεν ουδένα αν κατακώνοιεν, ήττηθέντων δε αὐτῶν οὐδεὶς αν λειφθείη. 3. ταῦι α ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες, ὀλίγοι μεν αὐτῶν εἰς τὴν έσπέραν σίτου έγεύσαντο, ολίγοι δε πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δε τὰ ὅπλα πολλοί ούκ ήλθον ταύτην την νύκτα, ανεπαύοντο δε όπου ετύγχανεν εκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεύδειν ύπο λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικών, παίδων, οθς οθποτ' ένόμιζον έτι όψεσθαι. ούτω μεν δη διακείμενοι πάντες ανεπαύοντο.

4. Ην δέ τις εν τη στρατιά Εενοφων Αθηναίος, δς ούτε στρατηγός οὖτε λοχαγός οὖτε στρατιώτης ών συνηκολούθει. άλλα Πρόξενος αυτον μετεπέμψατο οίκοθεν, ξένος ων άργαίος υπισγυείτο δε αυτώ, εί έλθοι, φίλου αυτον Κύρω ποιήσειν, δν αύτος έφη κρείττω έαυτο νομίζειν της πατρίδος. 5. ό μέντοι Βενοφων αναγνούς την επιστολην ανακοινοῦται Σωκράτει τῷ ᾿Αθηναίω περὶ τῆς πορείας, καὶ ὁ Σωκράτης ύποπτεύσας μή τι προς της πόλεως επαίτιου είη Κύρφ φίλον γενέσθαι, ότι έδόκει ὁ Κύρος προθύμως τοις Λακεδαιμονίοις έπι τας 'Αθήνας συμπολεμήσαι, συμ-Βουλεύει τω Εενοφωντι έλθόντα είς Δελφούς ανακοινώσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας. 6. ἐλθὼν δ ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τον Απόλλω, τίνι αν θεών θύων και ευχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα έλθοι τὴν όδὸν ἢν ἐπινοεῖ, καὶ καλῶς πράξας σωθείη, καὶ ανείλεν αυτώ ὁ Απόλλων θεοίς οίς έδει 7. ἐπεὶ δὲ πάλιν ἢλθε, λέγει τὴν μαντείαν τῷ Σωκράτει. ὁ δ' ακούσας ήτιατο αυτον ότι ου τουτο πρώτον ήρώτα, πότερον λώον είη αὐτώ πορεύεσθαι ή μένειν, άλλ' αυτός κρίνας Ιτέον είναι τουτ' επυνθάνετο, όπως αν κάλλιστα πορευθείη. Ἐπεὶ μέντοι ούτως ήρου, ταῦτ', ἔφη, χρη ποιείν όσα ο θεος εκέλευσεν. 8. Ο μεν δη Εενοφων ούτω θυσάμενος οίς ανείλεν ο θεος, εξέπλει και καταλαμβάνει εν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κύρον μέλλοντας ήδη όρμαν την άνω όδον, καὶ συνεστάθη Κύρφ. 9. προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου, καὶ ὁ Κῦρος συμπρούθυμεῖτο μείναι αυτόν είπε δε ότι, επειδαν τάχιστα ή στρατεία λήξη, εύθυς αποπέμψει αυτόν. ελέγετο δε ό στόλος είναι είς Πισίδας. 10. έστρατεύετο μεν δη ούτως έξαπατηθείς, ούχ ύπο Προξένου · οὐ γαρ ήδει την ἐπὶ βασιλέα όρμην, οὐδὲ άλλος οὐδεὶς τῶν Ελλήνων πλην Κλεάρχου επεὶ μέντοι είς Κιλικίαν ήλθον, σαφές πασιν ήδη έδόκει είναι ότι

ο στόλος είη επὶ βασιλέα. Φοβούμενοι δε την όδον, καὶ άκοντες, όμως οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν · ών είς καὶ Ξενοφών ην. 11. Επεί δε απορία ην, ελυπείτο μεν σύν τοις άλλοις, και ούκ εδύνατο καθεύδειν. μικρον δ' υπνου λαχών είδεν δναρέδοξεν αυτώ βροντής γενομένης σκηπτός πεσείν είς την πα τρώαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λιίμπεσθαι πάσαν. 13. περίφοβος δ΄ εὐθὺς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὅναρ πῆ μὲν ἔκρινεν ώγαθον, ότι εν πόνοις ών και κινδύνοις φως μέγα εκ Διος ίδειν έδοξε πή δε καὶ έφοβείτο, ότι ἀπὸ Διὸς μεν βασιλέως το όναρ εδόκει αὐτῷ είναι, κύκλφ δὲ εδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναιτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθείν τῆς βασιλέως, άλλ' εξργοιτο πάντοθεν ύπό τινων άποριών. 13. όποιόν τι μέντοι έστι το τοιούτον όναρ ίδειν, έξεστι σκοπείν έκ των συμβάντων μετά το δναρ. γίγνεται γαρ τάδε. εὐθὺς ἐπειδη ἀνηγέρθη, πρώτον μεν ἔννοιο αὐτῷ ἐμπίπτει Τί κατάκειμαι; ἡ δὲ νὺξ προβαίνει άμε δε τη ήμερα είκος τους πολεμίους ήξειν. εί δε γενησό. μεθα έπὶ βασιλεί, τί έμποδων μη ούχι πάντα μεν τά χαλεπώτατα έπιδόντας, πάντα δε τὰ δεινότατα παθόντας, ύβριζομένους ἀποθανείν; 14. ὅπως δ' ἀμυνούμεθα οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα ὥσπερ έξον ήσυχίαν άγειν. έγω οὖν τον έκ ποίας πόλεως στρατηγον προσδοκώ ταῦτα πράξειν; ποίαν δ' ήλικίαν έμαυτώ έλθειν αναμένω; ου γαρ έγωγ' έτι πρεσβύτερος έσομαι, έὰν τήμερον προδώ έμαυτὸν τοῖς πολεμίοις.

15. Έκ τούτου ἀνίσταται, καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένου πρῶτον λοχαγούς. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξεν Ἐγώ, ὅ ἄνδρες λοχαγοὶ, οὕτε καθεύδειν δύναμαι, ὅσπερ οἶμαι οὐδ ὑμεῖς, οὕτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὁρῶν ἐν οἴοις ἐσμέν. 16. οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν

πόλεμον εξέφηναν, πρίν ενόμισαν καλώς τὰ έαυτών παρεσκευάσθαι· ήμων δ' ούδεις ούδεν αντεπιμελείται όπως ώς κάλλιστα άγωνιούμεθα. 17. καὶ μὴν εἰ ὑφησόμεθα καὶ έπὶ βασιλεί γενησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι; ος καὶ τοῦ όμομητρίου καὶ όμοπατρίου άδελφοῦ καὶ τεθνηκότος ήδη αποτεμών την κεφαλην καὶ την χείρα ανεσταύρωσεν. ήμας δε, οίς κηδεμων μεν ούδεις πάρεστιν, εστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτὸν, ὡς δοῦλον ἀντὶ βασιλέως ποιήσοντες, καὶ αποκτενούντες εί δυναίμεθα, τί αν οιόμεθα παθείν; 18. αρ' ούκ αν έπὶ παν έλθοι, ώς ήμας τὰ έσχατα αἰκισάμενος πασιν ανθρώποις φόβον παράσχοι τοῦ στρατεῦσαί ποτε ἐπ' αὐτόν; ἀλλ' ὅπως τοι μη ἐπ' ἐκείνω γενησόμεθα πάντα ποιητέον. 19. Έγω μεν ούν, έστε μεν αί σπονδαί ήσαν, ούποτε επαυόμην ήμας μεν οικτείρων, βασιλέα δε και τους σύν αὐτῷ μακαρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν ὅσην μεν γώραν καὶ οίαν έχοιεν, ώς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσους δὲ θεράποντας, όσα δὲ κτήνη, χρυσὸν δὲ, ἐσθῆτα δέ · 20. τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν ὁπότε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν μὲν άγαθων πάντων οὐδενὸς ήμιν μετείη, εἰ μὴ πριαίμεθα, ότου δ' ωνησόμεθα ήδειν έτι ολίγους έχοντας, άλλως δέ πως πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἡ ώνουμένους ὅρκους ήδη κατέχοντας ήμας ταῦτ' οὖν λογιζόμενος, ἐνίστε τὰς σπονδὰς μαλλον εφοβούμην η νθν τον πόλεμον. 21. έπει μέντοι έκείνοι έλυσαν τὰς σπονδάς, λελύσθαι μοι δοκεί καὶ ή έκείνων ύβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ὑποψία. ἐν μέσφ γὰρ ήδη κείται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ, ἀθλα ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄνδρες αμείνονες ωσιν, αγωνοθέται δ' οἱ θεοί εἰσιν, ολ σὺν ἡμῖν, ώς τὸ εἰκὸς, ἔσονται. 22. οὖτοι μεν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρκήκασιν: ήμεις δε πολλά όρωντες αγαθά, στερρώς αὐτών απειχόμεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους ὁ ιόναι μοι δοκεὶ ἰέναι έπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι ἡ τούτοις.

33. Έτι δ΄ έχομεν σώματα ίκανώτερα τούτων καὶ ψύχη καὶ θάλπη καὶ πόνους φέρειν · ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας · οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἡν οἱ θεοὶ ὅσπερ τὸ πρόσθεν νίκην ἡμῶν διδῶσιν. 24. ἀλλ' ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταῦτ' ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν θεῶν, μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετήν. φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. 25. κἀγὰ δὲ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμῶν ἐπὶ ταῦτα, ἔπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ΄ ὑμεῖς τάττετέ με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἐρύκειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά.

26. 'Ο μεν ταῦτ' ἔλεξεν οἱ δε λοχαγοὶ ἀκούσαντες ήγεισθαι εκέλευον πάντες, πλην 'Απολλωνίδης τις ήν, βοιωτιάζων τη φωνή ούτος δ' είπεν ότι φλυαροίη όστις λέγοι άλλως πως σωτηρίας αν τυχείν ή βασιλέα πείσας, εὶ δύναιτο, καὶ ἄμα ήρχετο λέγειν τὰς ἀπορίας. 27. ὁ μέντοι Εενοφών μεταξύ ύπολαβων έλεξεν ώδε. ' Ω θαυμασιώτατε άνθρωπε, σύ γε οὐδε όρων γιγνώσκεις οὐδε ἀκούων μέμνησαι. Εν ταυτώ γε μέντοι ησθα τούτοις, ότε βασιλεύς, έπεὶ Κῦρος ἀπέθανε, μέγα φρονήσας ἐπὶ τούτω, πέμπων έκέλευε παραδιδόναι τὰ ὅπλα. 28. ἐπεὶ δὲ ἡμεῖς οὐ παραδόντες, άλλ' έξοπλισάμενοι, έλθόντες παρεσκηνήσαμεν αὐτῶ, τί οὐκ ἐποίησε πρέσβεις πέμπων καὶ σπονδὰς αἰτῶν καὶ παρέγων τὰ ἐπιτήδεια, ἔστε σπονδών ἔτυχεν; 29. ἐπεὶ δ' αὖ οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ, ὧσπερ δὴ σὰ κελεύεις, είς λόγους αυτοίς ἄνευ ὅπλων ἢλθον, πιστεύσαντες ταίς σπονδαίς, οὐ νῦν ἐκείνοι παιόμενοι, κεντούμενοι, ὑβριζόμενοι, οὐδε ἀποθανείν οἱ τλήμονες δύνανται, καὶ μάλ' οἶμαι έρωντες τούτου; α συ πάντα είδως, τους μεν άμύνεσθαι

κελεύοντας φλυαρεῖν φὴς, πείθειν δὲ πάλιν κελεύεις ἰόντας;
80. ἐμοὶ δὲ, ὡ ἄνδρες, δοκεῖ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον μήτε προσίεσθαι εἰς ταὐτὸ ἡμιν αὐτοῖς, ἀφελομένους τε τὰν λοχαγίαν σκεύη ἀναθέντας ὡς τοιούτῳ χρῆσθαι. οὖτος γὰρ καὶ τὴν πατρίδα καταισχύνει καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, ὅτι Ἑλλην ὡν τοιοῦτός ἐστιν.
81. Ἐντεῦθεν ὑπολαβὼν ᾿Αγασίας Στυμφάλιος εἶπεν ᾿Αλλὰ τούτῳ γε οὖτε τῆς Βοιωτίας προσήκει οὐδὲν, οὖτε τῆς Ἑλλάδος παντάπασιν, ἐπεὶ ἐγὼ αὐτὸν εἶδον, ὥσπερ Ανδὸν, ἀμφότερα τὰ ἀτα τετροπημένον. καὶ εἶχεν οὕτως.
82. τοῦτον μὲν οὖν ἀπήλασαν οἱ δὲ ἄλλοι παρὰ τὰς τάξεις ἰόντες, ὅπου μὲν στρατηγὸς σῶς εἶη, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν, ὁπόθεν δὲ οἴχοιτο, τὸν ὑποστράτηγον, ὅπου δὶ αὐ λοχαγὸς σῶς εἶη, τὸν λοχαγόν.

33. Έπεὶ δὲ πάντες συνήλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν δπλων εκαθέζουτο καὶ εγένουτο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λογαγοὶ ἀμφὶ τοὺς έκατόν. ὅτε δὲ ταῦτα ἡν, σχεδὸν μέσαι ήσαν νύκτες. 84. ένταθθα Ίερώνυμος Ήλειος, πρεσβύτατος ὢν τῶν Προξένου λοχαγῶν, ἤρχετο λέγειν ὧδε. Ήμιν, δι άνδρες στρατηγοί καὶ λοχαγοί, όρῶσι τὰ παρόντα έδοξε και αὐτοις συνελθείν και ύμας παρακαλέσαι, όπως βουλευσαίμεθα εί τι δυναίμεθα αγαθόν. λέξον δ', έφη, καὶ σῦ, ὦ Ξενοφῶν, ἄπερ καὶ πρὸς ήμας. 35. ἐκ τούτου λέγει τάδε Εενοφών. 'Αλλά ταῦτα μεν δη πάντες έπιστάμεθα ότι βασιλεύς καὶ Τισσαφέρνης οθς μεν εδυνήθησαν συνειλήφασιν ήμων, τοις δ άλλοις δήλον ότι επιβουλεύουσιν, ώς ην δύνωνται απολέσωσιν. ημίν δέ γε οίμαι πάντα ποιητέα ώς μήποτ' έπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, άλλα μαλλον, ην δυνώμεθα, έκεινοι έφ' ημίν. 36. εὐ τοίνυν επίστασθε ότι ύμεις τοσούτοι όντες όσοι νύν συνεληλύθατε μέγιστον έχετε καιρόν. οι γάρ στρατιώται

ούτοι πάντες προς ύμας βλέπουσι, καν μεν ύμας όρωσιν άθύμους, πάντες κακοί έσονται, ήν δε ύμεις αντοί τε παρασκευαζόμενοι φανεροί τητε επί τούς πολεμίους καί τους άλλους παρακαλήτε, εὐ ίστε ότι έψονται υμίν και πειράσονται μιμείσθαι. 37. ίσως δέ τοι και δίκαιον έστιν ύμας διαφέρειν τι τούτων. ύμεις γάρ έστε στρατηγοί, ύμεις ταξίαργοι και λογαγοί και ότε ειρήνη ην ύμεις και χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτείτε καὶ νῦν τοίνυν, έπει πόλεμός έστιν, άξιουν δεί ύμας αυτους άμείνους τε τοῦ πλήθους είναι καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονείν, ήν που δέη. 38. καὶ νῦν πρώτον μεν οίμαι αν ύμας μέγα ουήσαι το στράτευμα, εί επιμεληθείητε όπως αυτί των άπολωλότων ώς τάχιστα στρατηγοί καὶ λογαγοί άντικατασταθώσιν. ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οὐδεν αν οὖτε καλον ούτε άγαθον γένοιτο, ώς μεν συνελόντι είπειν, ούδαμου, έν δε δη τοις πολεμικοίς παντάπασιν. ή μεν γαρ εύταξία σώζειν δοκεί, ή δε αταξία πολλούς ήδη απολώλεκεν. 39. ἐπειδὰν δὲ καταστήσησθε τοὺς ἄρχοντας όσους δεί, ἡν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθαρρύνητε, οίμαι αν ύμας πάνυ έν καιρώ ποιήσαι. 40. νύν γαρ ίσως καὶ ύμεις αἰσθάνεσθε ώς αθύμως μεν ηλθον έπὶ τὰ οπλα, αθύμως δε προς τας φυλακώς ώστε ούτω γ' εγόντων ούκ οίδα ο τι αν τις χρήσαιτο αυτοίς είτε νυκτός δέοι τι είτε καὶ ημέρας. 41. ην δέ τις αυτών τρέψη τὰς γνώμας, ώς μη τοῦτο μόνον εννοώνται τί πείσονται άλλα καὶ τί ποιήσουσι, πολύ εὐθυμότεροι ἔσονται. 49. ἐπίστασθε γάρ δη ὅτι οὖτε πληθός ἐστιν οὖτε ἰσχὺς ἡ ἐν τῷ πολέμω τὰς νίκας ποιούσα, ἀλλ' ὁπότεροι αν σύν τοῖς θεοίς ταις ψυχαίς έρρωμενέστεροι ίωσιν έπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ώς έπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐ δέγονται. 48. ἐντεθύμημαι δ' ἔγωγε, δ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι ὁπόσοι

μὲν μαστεύουσι ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολεμικοῖς, οὖτοι μὲν κακῶς τε καὶ αἰσχρῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὁπόσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τούτους ὁρῶ μᾶλλόν πως εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους, καὶ ἔως ἃν ζῶσιν εὐδαιμονέστερον διάγοντας. 44. ὰ καὶ ἡμᾶς δεῖ νῦν καταμαθόντας, ἐν τοιούτφ γὰρ καιρῷ ἐσμεν, αὐτούς τε ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι, καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν.

45. 'Ο μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐπαύσατο. μετὰ δὲ τοῦτον εἶπε Χειρίσοφος. 'Αλλὰ πρόσθεν μὲν, ὧ Εενοφῶν, τοσοῦτον μόνον σε ἐγίγνωσκον ὅσον ἤκουον 'Αθηναῖον εἶναι, νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε ἐφ' οἶς λέγεις τε καὶ πράττεις, καὶ βουλοίμην ἂν ὅτι πλείστους εἶναι τοιούτους κοινὸν γὰρ ἂν εἴη τὸ ἀγαθόν. 46. καὶ νῦν, ἔφη, μὴ μέλλωμεν, ὧ ἄνδρες, ἀλλ' ἀπελθόντες ἤδη αἰρεῖσθε οἱ δεόμενοι ἄρχοντας, καὶ ελόμενοι ἤκετε εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου, καὶ τοὺς αἰρεθέντας ἄγετε ἔπειτ' ἐκεῖ συγκαλοῦμεν τοὺς ἄλλους στρατιώτας. παρέστω δ΄ ἡμῖν, ἔφη, καὶ Τολμίδης ὁ κῆρυξ. 47. καὶ ἄμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη, ὡς μὴ μέλλοιτο ἀλλὰ περαίνοιτο τὰ δέοντα. ἐκ τούτου ἡρέθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεὺς, ἀντὶ δὲ Σωκρώτους Εανθικλῆς 'Αχαιὸς, ἀντὶ δὲ 'Αγίου Κλεάνωρ' Αρκὰς, ἀντὶ δὲ Μεύωνος Φιλήσιος 'Αχαιὸς, ἀντὶ δὲ Προξένου Έενοφῶν 'Αθηναῖος.

ΙΙ. Ἐπεί δὲ ἥρηντο, ἡμέρα τε σχεδον ὑπέφαινε, καὶ είς τὸ μέσον ῆκον οἱ ἄρχοντες. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς προφυλακὰς καταστήσαντας συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτον μὲν Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος, καὶ ἔλεξεν ὧδε. 2. Π ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὁπότε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν,

προς δ' έτι καὶ οἱ ἀμφὶ ᾿Αριαῖον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι οντες προδεδώκασιν ήμας . 3. όμως δε δεί εκ των παρόντων ἄνδρας ἀγαθοὺς τελέθειν καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ἀλλὰ πειράσθαι όπως ην μεν δυνώμεθα καλώς νικώντες σωζώμεθα εί δε μη, άλλα καλώς γε αποθνήσκωμεν, ύποχείριοι δε μηδέποτε γενώμεθα ζώντες τοις πολεμίοις. οίμαι γὰρ αν ήμας τοιαθτα παθείν οία τους έχθρους οι θεοί ποιήσειαν. 4. έπὶ τούτω Κλεώνωρ 'Ορχομένιος ανέστη καὶ έλεξεν ώδε. 'Αλλ' όρατε μεν, ω ανδρες, την βασιλέως επιορκίαν και ασέ-Βειαν, δράτε δὲ τὴν Τισσαφερνους ἀπιστίαν, ὅστις λέγων ώς γείτων τε είη της Έλλάδος και περί πλείστου αν ποιήσαιτο σώσαι ήμας, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὁμόσας , ήμιν, αυτος δεξιας δους, αυτος έξαπατήσας συνέλαβε τους στρατηγούς, καὶ οὐδε Δία ξένιον ήδεσθη, ἀλλὰ Κλεύρχω καὶ ὁμοτράπεζος γενόμενος αυτοίς τούτοις εξαπατήσας τους ανδρας απολώλεκεν. 5. 'Αριαίος δε, δυ ήμεις ήθελομεν βασιλέα καθιστάναι, καὶ έδώκαμεν καὶ έλάβομεν πιστὰ μη προδώσειν άλληλους, καὶ ούτος ούτε τοὺς θεοὺς δείσας ούτε Κυρον τεθνηκοτα αίδεσθείς, τιμώμενος μάλιστα ύπο Κύρου ζώντος, νθν προς τους εκείνου έχθίστους αποστάς ήμας τους Κύρου φίλους κακώς ποιείν πειραται. 6. άλλά τούτους μεν οί θεοί αποτίσαιντο ήμας δε δεί ταυτα όρωντας μήποτε έξαπατηθήναι έτι ύπο τούτων, άλλα μαγομένους ώς αν δυνώμεθα κράτιστα, τοῦτο ὅ τι αν δοκή τοῖς θεοίς πάσγειν.

7. Ἐκ τούτου Ἐκνοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἶτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοὶ,
τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν, εἶτε τελευτᾶν
δέοι, ὀρθῶς ἔχειν τῶν καλλίστων ἐαυτὸν ἀξιώσαντα ἐν
τουτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν τοῦ λόγου δὲ ῆρχετο
ὧδε. 8. Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν

λέγει μεν Κλεάνωρ, επίστασθε δε καὶ ύμεις, οίμαι. εί μεν ούν βουλευόμεθα πάλιν αὐτοῖς διὰ φιλίας ἰέναι, ἀνάγκη ήμας πολλην άθυμίαν έχειν, όρωντας και τους στρατηγούς, οι δια πίστεως αυτοίς έαυτους ένεχείρισαν, οία πεπόνθασιν εί μέντοι διανοούμεθα σύν τοις όπλοις ών τε πεποιήκασι δίκην ἐπιθείναι αὐτοίς, καὶ τὸ λοιπὸν διὰ παντὸς πολέμου αυτοίς ιέναι, συν τοίς θεοίς πολλαί ήμιν καί καλαὶ έλπίδες εἰσὶ σωτηρίας. 9. Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτάρνυταί τις ' ακούσαντες δ' οί στρατιώται πάντες μια όρμη προσεκύνησαν τον θεόν, και ό Εενοφών είπε. Δοκεί μοι, δ άνδρες, επεί περί σωτηρίας ήμων λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτήρος ἐφάνη, εὔξασθαι τῶ θεὼ τούτω θύσειν σωτήρια δπου αν πρώτον είς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δε καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ δύναμιν. καὶ ὅτφ δοκεῖ ταῦτ', ἔφη, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα. Καὶ ανέτειναν απαντες. ἐκ τούτου ηύξαντο καὶ ἐπαιάνισαν. έπει δε τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ἤρχετο πάλιν ὧδε.

10. Ἐτύγχανον λέγων ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῶν εἶεν σωτηρίας. πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήκασὶ τε καὶ τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὅρκους λελύκασιν. οὕτω δ' ἐχόντων, εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῶν δὲ συμμάχους, οἵπερ ἰκανοί εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς ποιεῖν, καὶ τοὺς μικροὺς, κᾶν ἐν δεινοῖς ὧσι, σώζειν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται. 11. ἔπειτα δὲ, ἀναμνήσω γὰρ ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῶν προσήκει εἰναι, σώζονταί τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πώνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. ἐλθόντων μὲν γὰρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεῖ στόλφ ὡς ἀφανιούντων αὐθις τὰς ᾿Αθήνας, ὑποστῆναι αὐτοῖς ᾿Αθηναῖοι τολμήσαντες ἐνίκησαν αὐτούς.

12. καὶ εὐξάμενοι τῆ ᾿Αρτέμιδι ὁπόσους κατακάνοιεν τῶν πολεμίων τοσαύτας χιμαίρας καταθύσειν τη θεώ, έπεὶ οὐκ είχου ίκανας εύρεω, έδοξεν αύτοις κατ' ένιαυτον πεντακοσίας θύειν, καὶ έτι καὶ νῦν ἀποθύουσιν. 18. ἔπειτα ὅτε Εέρξης υστερον αγείρας την αναρίθμητον στρατιάν ηλθεν έπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τους τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. δυ έστι μεν τεκμήρια όραν τα τρόπαια, μεγιστον δε μαρτύροον ή ελευθερία των πόλεων εν αις ύμεις εγένεσθε και έτράφητε · οὐδένα γὰρ ἄνθρωπον δεσπότην, ἀλλὰ τοὺς θεούς προσκυνείτε. τοιούτων μέν έστε προγόνων. 14. Ού μεν δη τοῦτό γε έρω, ώς ύμεις καταισχύνετε αὐτούς ' άλλ' ούπω πολλαὶ ἡμέραι ἀφ' οῦ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς έκείνων έκγόνοις πολλαπλασίους ύμων αιτών ένικατε σύν τοίς θεοίς. 15. καὶ τότε μεν δη περὶ της Κύρου βασιλείας ἄνδρες ήτε ἀγαθοί νου δ, όπότε περί της ύμετέρας σωτηρίας ο αγών έστι, πολύ δήπου ύμας προσήκει και άμείνονας καὶ προθυμοτέρους είναι. 16. άλλά μὴν καὶ θαρραλεωτέρους νῦν πρέπει είναι πρὸς τοὺς πολεμίους. τότε μέν γὰρ ἄπειροι ὅντες αὐτῶν τό τε πληθος ἄμετρον ορώντες, όμως ετολμήσατε σύν τώ πατρίω φρονήματι λέναι είς αὐτούς · νῦν δὲ, ὁπότε καὶ πείραν ήδη ἔγετε αὐτῶν, ότι θέλουσι καὶ πολλαπλάσιοι όντες μη δέχεσθαι ύμας, τί ἔτι ὑμῶν προσήκει τούτους φοβεῖσθαι; 17. Μηδὲ μέντοι τοῦτο ιμείον δόξητε έγειν, εί οἱ Κύρειοι πρόσθεν σὺν ἡμίν ταττόμενοι νῦν ἀφεστήκασιν. ἔτι γὰρ οὖτοι κακίονές εἰσι των ύφ' ήμων ήττημένων έφευγον γουν προς έκείνους καταλιπόντες ήμας. τους δ' έθ έλοντας φυγής άρχειν πολύ κρείττου σύν τοις πολεμίοις ταττομένους ή έν τή ήμετέρα τάξει όραν. 18. Εί δέ τις ύμων άθυμει ὅτι ἡμίν μεν ούκ είσιν ίππεις, τοις δε πολεμίοις πολλοί πάρεισιν, ενθυμήθητε ότι οἱ μύριοι ἱππεῖς οὐδὲν ἄλλο ἡ μύριοί εἰσιν ἄνθρωποι ύπὸ μὲν γὰρ ἵππου ἐν μάχη οὐδεὶς πώποτε οὖτε δηχθείς ούτε λακτισθείς ἀπέθανεν, οί δε ἄνδρες είσιν οί ποιούντες ο τι αν έν ταις μάχαις γίγνηται. 19. οὐκούν των ίππέων πολύ ήμεις επ' ασφαλεστέρου οχήματος έσμεν. οί μεν γαρ εφ' ίππων κρέμανται, φοβούμενοι οὐχ ήμας μόνον, άλλα καὶ τὸ καταπεσείν ήμεις δ' ἐπὶ γης βεβηκότες πολύ μεν ισχυρότερον παίσομεν, ήν τις προσίη, πολύ δε μάλλον ότου αν βουλώμεθα τευξόμεθα. ενὶ μόνω προέχουσιν οι ίππεις ήμας φεύγειν αυτοίς ασφαλέστερον έστιν ἡ ήμίν. 20. Εί δὲ δὴ τὰς μὲν μάχας θαρρείτε, ὅτι δε οὐκέτι ήμιν Τισσαφέρνης ήγήσεται οὐδε βασιλεύς αγοράν παρέξει, τοῦτο ἄχθεσθε, σκέψασθε πότερον κρείττον Τισσαφέρνην ήγεμόνα έχειν, δς έπιβουλεύων ήμιν φανερός έστιν, η ούς αν ημείς ανδρας λαβόντες ήγεισθαι κελεύωμεν, οὶ εἴσονται ὅτι, ἡν τι περὶ ἡμᾶς άμαρτάνωσι, περὶ τὰς έαυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα άμαρτάνουσι 21. τὰ δὲ έπιτήδεια πότερου ωνείσθαι κρείττου έκ της άγορας ής οδτοι παρείχου, μικρά μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, μηδέ τοῦτο έτι έχοντας, ή αὐτοὺς λαμβάνειν, ήνπερ κρατώμεν, μέτρο γρωμένους όπόσω αν έκαστος βούληται. 22. Εί δε ταυτα μεν γιγνώσκετε ότι κρείττονα, τους δε ποταμούς απορον νομίζετε είναι, καὶ μεγάλως ήγεισθε έξαπατηθήναι διαβάντες, σκέψασθε εἰ ἄρα τοῦτο καὶ μωρότατον πεποιήκασιν οί βάρβαροι. πάντες γὰρ ποταμοί, ἡν καὶ πρόσω τῶν πηγών ἄποροι ὦσι, προϊούσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοί γίγνονται, οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες. 23. Εἰ δε μήθ οί ποταμοί διήσουσιν ήγεμών τε μηδείς ήμιν φανείται, οὐδ ως ήμιν γε άθυμητέον. ἐπιστάμεθα γὰρ Μυσους, ους οὐκ αν ήμων φαίημεν βελτίους είναι, οι βασιλέως ακουτος έν τη βασιλέως χώρα πολλάς τε καὶ εὐδαίμονας καὶ μεγάλας

πόλεις οἰκοιντις, επιστάμεθα δε Πισίδας ώσαύτως, Αυκάονας δε καὶ αυτοὶ εἴδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες την τούτων χώραν καρπούνται. 24. καὶ ήμας δ αν εφην εγωγε χρηναι μήπω φανερούς είναι οίκαδε ώρμημένους, άλλα κατασκευάζεσθαι ώς αυτού που οἰκήσοντας. οίδα γὰρ ὅτι καὶ Μυσοῖς βασιλεύς πολλούς μὲν ἡγεμόνας αν δοίη, πολλούς δ' αν όμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν, καὶ όδοποιήσειε γ' αν αυτοίς, και εί συν τεθρίπποις βούλοιντο απιέναι. και ήμιν γ' αν οίδ ότι τρισάσμενος ταυτ' εποίει, εὶ έωρα ήμας μένειν παρασκευαζομένους. 25. άλλα γαρ δέδοικα μη, αν άπαξ μάθωμεν άργοι ζην και έν άφθόνοις βιοτεύειν, καὶ Μήδων δὲ καὶ Περσών καλαίς καὶ μεγάλαις γυναιξὶ καὶ παρθένοις όμιλεῖν, μὴ ὅσπερ οἱ λωτοφάγοι έπιλαθώμεθα της οἴκαδε όδοῦ. 36. δοκεί οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιου είναι, πρώτου είς την Ελλάδα καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους πειρασθαι ἀφικνεῖσθαι, καὶ ἐπιδείξαι τοῖς Ελλησιν ότι έκόντες πένονται, έξον αὐτοίς τοὺς νῦν οἰκοι ἀκλήρους πολιτεύοντας ένθάδε κομισαμένους πλουσίους όραν. άλλα γὰρ, ὦ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τάγαθὰ δηλον ὅτι τῶν κρατούντων έστί. 27. Τοῦτο δη δεί λέγειν, πῶς αν πορευοίμεθά τε ώς ασφαλέστατα, καὶ εἰ μάχεσθαι δέοι, ώς κράτιστα μαχοίμεθα. πρώτον μεν τοίνυν, έφη, δοκεί μοι κατακαύσαι τὰς άμάξας ὰς ἔχομεν, ἵνα μη τὰ ζεύγη ήμῶν στρατηγή. άλλα πορευώμεθα όπη αν τη στρατιά συμφέρη επειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκατακαῦσαι. αὖται γὰρ αὖ ὄχλον μὲν παρέχουσιν άγειν, συνωφελούσι δ' ούδεν ούτε είς το μάχεσθαι οὖτ' είς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν. 28. ἔτι δὲ καὶ τῶν άλλων σκευών τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν, πλην ὅσα πολέμου ένεκεν ή σίτων ή ποτών έχομεν, ἵν' ώς πλείστοι μεν ήμων εν τοις οπλοις ώσιν, ως ελάχιστοι δε σκευοφορώσι. κρατουμένων μεν γαρ επίστασθε ότι πάντα άλλότρια.

ην δε κρατώμεν, και τους πολεμίους δεί σκευοφόρους ημετέρους νομίζειν. 29. Λοιπόν μοι είπειν ὅπερ καὶ μέγιστος νομίζω είναι. δράτε γάρ καὶ τοὺς πολεμίους ὅτι οὐ πρόσθεν έξενεγκείν ετόλμησαν προς ήμας πόλεμον, πρίν τους στρατηγούς ήμων συνέλαβον, νομίζοντες όντων μεν των άρχόντων, καὶ ήμῶν πειθομένων, ίκανοὺς είναι ήμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμω · λαβόντες δὲ τοὺς ἄρχοντας, ἀναρχία αν και αταξία ενόμιζον ήμας απολέσθαι. 80. δεί οὐν πολύ μεν τούς άρχοντας επιμελεστέρους γενέσθαι τούς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθυμένους μαλλον τοῖς ἄρχουσι νῦν ἡ πρόσθεν. 31. ην δέ τις απειθή, ην ψηφίσησθε τον αξι ύμων εντυγχάνοντα σύν τῷ ἄρχοντι κολάζειν, οὕτως οἱ πολέμιοι πλεῖστον εψευσμένοι έσονται τηθε γάρ τη ήμέρα μυρίους όψονται ανθ' ένος Κλεάρχους, τους ούδενι επιτρέψοντας κακφ είναι. 32. 'Αλλά γάρ καὶ περαίνειν ήδη ώρα ισως γαρ οί πολέμιοι αὐτίκα παρέσονται. ὅτφ οὖν ταῦτα δοκεῖ καλώς έχειν, επικυρωσώτω ώς τάχιστα, ίν έργω περαίνηται. εὶ δέ τι ἄλλο βέλτιον ἡ ταύτη, τολμάτω καὶ ὁ ίδιώτης διδάσκειν: πάντες γὰρ κοινής σωτηρίας δεόμεθα.

33. Μετὰ ταῦτα Χειρίσοφος εἶπεν ' 'Αλλ' εἰ μέν τινος ἄλλου δεῖ πρὸς τούτοις οἶς λέγει Εενοφῶν, καὶ αὐτίκα εξέσται ποιεῖν · ἃ δὲ νῦν εἴρηκε δοκεῖ μοι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι ἄριστον εἶναι · καὶ ὅτῷ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα. ἀνέτειναν ἄπαντες. 34. 'Αναστὰς δὲ πάλιν εἶπε Εενοφῶν. ^{*}Ω ἄνδρες, ἀκούσατε ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι. δῆλον ὅτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ ὅπου ἔξομεν τὰ ἐπιτήδεια · ἀκούω δὲ κώμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἶκοσι σταδίων ἀπεχούσας · 35. οὐκ ᾶν οὖν θαυμάζοιμι εἰ οἱ πολέμιοι — ὧσπερ οἱ δειλοὶ κύνες τοὺς μὲν παριόντας διώκουσί τε καὶ δάκνουσιν, ἡν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκουτας

φεύγουσιν — εί καὶ αὐτοὶ ήμιν ἀπιοῦσιν ἐπακολουθοίεν. 36. ίσως οὐν ἀσφαλέστερον ἡμίν πορεύεσθαι πλαίσιον ποιησαμένους των όπλων, ίνα τα σκευοφόρα και ό πολύς όχλος εν ασφαλεστέρω ή. εί οθν νθν αποδειχθείη τίνα γρη ήγεισθαι του πλαισίου και τα πρόσθεν κοσμείν, και τίνας έπλ των πλευρων έκατέρων είναι, τίνας δ' οπισθοφυλακείν, ούκ αν όπότε οι πολέμιοι έλθοιεν βουλεύεσθαι ήμας δέοι, άλλα χρώμεθ αν εύθυς τοις τεταγμένοις. 37. εί μεν ουν άλλο τις βέλτιον όρα, άλλως έχετω εί δε μη, Χειρίσοφος μεν ήγοιτο, επειδή και Λακεδαιμόνιός εστι. των δε πλευρών εκατέρων δύο τω πρεσβυτάτω στρατηγώ επιμελοίσθην οπισθοφυλακοίμεν δ ήμεις οι νεώτατοι, εγώ τε καὶ Τιμασίων, τὸ νῦν είναι. 38. τὸ δὲ λοιπὸν πειρώμενοι ταύτης της τάξεως, βουλευσόμεθα δ τι αν άει κράτιστον δοκή είναι. εί δέ τις άλλο όρα βέλτιον, λεξάτω. 'Επεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν ' Ότφ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω την χείρα. έδοξε ταῦτα. 39. Νῦν τοίνυν, έφη, απιόντας ποιείν δεί τὰ δεδογμένα. καὶ ὅστις τε ὑμῶν τους οικείους επιθυμεί ίδειν, μεμνήσθω ανήρ αγαθός είναι. ού γὰρ ἔστιν ἄλλως τούτου τυχείν · ὅστις τε ζῆν ἐπιθυμεί, πειράσθω νικάν των μεν γάρ νικώντων το κατακαίνειν, των δε ήττωμένων το αποθνήσκειν εστί και εί τις δε χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω τῶν γὰρ νικώντων έστὶ καὶ τὰ έαυτῶν σώζειν καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων λαμ-Βάνειν.

ΙΙΙ. Τούτων λεχθέντων ἀνέστησαν, καὶ ἀπελθόντες κατέκαον τὰς ἀμάξας καὶ τὰς σκηνὰς, τῶν δὲ περιττῶν ὅτου μὲν δέοιτό τις μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, τὰ δὲ ἄλλα εἰς τὸ πῦρ ἐρρίπτουν. ταῦτα ποιήσαντες ἠριστοποιοῦντο. ἀριστοποιουμένων δὲ αὐτῶν ἔρχεται Μιθριδάτης σὺν ἱππεῦσιν ὡς τριάκοντα, καὶ καλεσάμενος τοὺς στρατηγοὺς εἰς

έπήκοον, λέγει ώδε. 2. Έγω, ω ἄνδρες Ελληνες, καὶ Κύρφ πιστος ην, ως ύμεις επίστασθε, και νύν ύμιν εύνους και ενθάδε είμι σύν πολλώ φόβω διάγων. εί ούν δρώην ύμας σωτήριον τι βουλευομένους, έλθοιμι αν προς ύμας, καὶ τους θεράποντας πάντας έχων. λέξατε οὖν πρός με τί ἐν νῷ έχετε, ώς φίλον τε καὶ εὖνουν καὶ βουλόμενον κοινή σὺν ύμιν τον στόλον ποιείσθαι. 8. Βουλευομένοις τοις στρατηγοίς έδοξεν ἀποκρίνασθαι τάδε καὶ έλεγε Χειρίσοφος: Ήμιν δοκεί, εί μέν τις έα ήμας απιέναι οίκαδε, διαπορεύεσθαι την χώραν ώς αν δυνώμεθα ασινέστατα. ην δέ τις ήμας της όδου αποκωλύη, διαπολεμείν τούτω ώς αν δυνώμεθα κράτιστα. 4. Έκ τούτου επειρατο Μιθριδάτης , διδάσκειν ώς ἄπορον είη βασιλέως ἄκοντος σωθήναι. ένθα δη εγιγνώσκετο ότι υπόπεμπτος είη καὶ γὰρ των Τισσαφέρνους τις οικείων παρηκολούθει πίστεως ένεκα. 5. καὶ ἐκ τούτου ἐδόκει τοῖς στρατηγοῖς βέλτιον είναι δόγμα ποιήσασθαι τον πόλεμον ακήρυκτον είναι έστ' έν τη πολεμία είεν · διέφθειρον γάρ προσιόντες τους στρατιώτας, καὶ ενα γε λοχαγον διέφθειραν, Νίκαρχον 'Αρκάδα, καὶ ώγετο ἀπιων νυκτὸς σὺν ἀνθρώποις ώς εἶκοσι.

6. Μετὰ ταῦτα, ἀριστήσαντες καὶ διαβάντες τὸν Ζαπάταν ποταμὸν, ἐπορεύοντο τεταγμένοι τὰ ὑποζύγια καὶ
τὸν ὅχλον ἐν μέσφ ἔχοντες. οὐ πολὺ δὲ προεληλυθότων
αὐτῶν, ἐπιφαίνεται πάλιν ὁ Μιθριδάτης, ἱππέας ἔχων ὡς
διακοσίους, καὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας ὡς τετρακοσίους,
μάλα ἐλαφροὺς καὶ εὐζώνους. Τ. καὶ προσήει μὲν ὡς φίλος
ὧν πρὸς τοὺς Ἑλληνας, ἐπεὶ δ΄ ἐγγὺς ἐγένετο, ἐξαπίνης οἱ
μὲν αὐτῶν ἐτόξευον, καὶ ἱππεῖς καὶ πεζοὶ, οἱ δ΄ ἐσφενδόνων
καὶ ἐτίτρωσκον. οἱ δὲ ὀπισθοφύλακες τῶν Ἑλλήνων
ἔπασχον μὲν κακῶς, ἀντεποίουν δ΄ οὐδέν · οἴ τε γὰρ Κρῆτες βραχύτερα τῶν Περσῶν ἐτόξευον, καὶ ἄμα ψιλοὶ ὅντες

είσω των δπλων κατεκέκλειντο, οί τε ακοντισταί βραγύτερα ηκόντιζον η ώς έξικνείσθαι των σφενδονητών. τούτου Εενοφώντι έδόκει διωκτέον είναι και έδίωκον τών τε όπλιτων και των πελταστών οι έτυγον σύν αύτο όπισθοφυλακούντες διώκοντες δε ούδενα κατελάμβανον των πολεμίων. 9. ούτε γὰρ ἱππεῖς ἦσαν τοῖς Ελλησιν, ούτε οί πεζοὶ τοὺς πεζοὺς ἐκ πολλοῦ φεύγοντας ἐδύναντο καταλαμβάνειν έν ολίγω χωρίω πολύ γάρ ούχ οδόν τε ήν από τοῦ ἄλλου στρατεύματος διώκειν. 10. οἱ δὲ βάρβαροι ίππεις, και φεύγοντες αμα ετίτρωσκον είς τουπισθεν τοξεύοντες από των ιππων, όπόσον δε διώξειαν οι Ελληνες, τοσούτον πάλιν ἐπαναχωρείν μαχομένους έδει. 11. ώστε της ημέρας όλης διηλθον ου πλέον πέντε και είκοσι σταδίων, αλλά δείλης αφίκοντο είς τὰς κώμας. "Ενθα δη πάλιν αθυμία ήν. και Χειρίσοφος και οι πρεσβύτατοι των στρατηγών Εενοφώντα ήτιώντο, ότι εδίωκεν από της φάλαγγος καὶ αὐτός τε ἐκινδύνευε, καὶ τοὺς πολεμίους οὐδεν μάλλον εδύνατο βλάπτειν. 12. ακούσας δε Εενοφων έλεγεν ότι όρθως ήτιωντο, και αυτό το έργον αυτοίς μαρτυροίη. 'Αλλ' έγω, έφη, ηναγκάσθην διώκειν, επειδή εώρων ήμας εν τώ μένειν κακώς μεν πάσχοντας, αντιποιείν δε ού δυναμένους. 13. ἐπειδη δε ἐδιώκομεν, ἀληθη, ἔφη, ὑμεῖς λέγετε κακῶς μεν γαρ ποιείν ούδεν μαλλον εδυνάμεθα τους πολεμίους, ανεχωρούμεν δε πάνυ χαλεπώς. 14. τοίς οὐν θεοίς χάρις ότι οὐ σὺν πολλη ρώμη άλλα σὺν ολίγοις ηλθον, ώστε βλάψαι μεν μη μεγάλα, δηλώσαι δε ων δεόμεθα. 15. νθν γὰρ οί μεν πολέμιοι τοξεύουσι καὶ σφενδονώσιν όσον ούτε οί Κρητες αντιτοξεύειν δύνανται, ούτε οί έκ χειρος βάλλοντες εξικυείσθαι. ὅταν δε αὐτοὺς διώκωμεν, πολὺ μεν ούχ οδόν τε γωρίον από τοῦ στρατεύματος διώκειν, εν ολίγω δέ, οὐδ' εἰ ταχὺς εἶη, πεζὸς πεζὸν αν διώκων καταλάβοι ἐκ

τόξου ρύματος. 16. Ήμεις οὐν εὶ μέλλομεν τούτους εἰργειν ώστε μη δύνασθαι βλάπτειν ήμας πορευομένους, σφενδονητων την ταχίστην δεί καὶ ίππέων. ἀκούω δ' είναι έν τω στρατεύματι ήμων 'Ροδίους, ών τους πολλούς φασιν επίστασθαι σφενδονάν, καὶ τὸ βέλος αὐτῶν καὶ διπλάσιον φέρεσθαι των Περσικών σφενδονών. 17. έκείναι γάρ, διά τὸ χειροπληθέσι τοῖς λίθοις σφενδονῶν, ἐπὶ βραχὰ ἐξικνοῦνται, οί δε 'Ρόδιοι καὶ ταις μολυβδίσιν επίστανται χρήσθαι. 18. ην ούν αυτών επισκεψώμεθα τίνες πέπανται σφενδόνας, καὶ τούτω μεν δώμεν αὐτών ἀργύριον, τῷ δὲ άλλας πλέκειν έθέλοντι άλλο άργύριον τελώμεν, καὶ τῷ σφενδονάν εντεταγμένω εθέλοντι άλλην τινά ατέλειαν εύρίσκωμεν, ίσως τινές φανούνται ίκανοι ήμας ώφελείν. 19. Όρω δε ίππους όντας εν τω στρατεύματι, τους μέν τινας παρ' έμοὶ, τοὺς δὲ τῶν Κλεάρχου καταλελειμμένους, πολλούς δε καὶ άλλους αἰγμαλώτους σκευοφορούντας. αν ούν τούτους πάντας ἐκλέξαντες σκευοφόρα μεν ἀντιδωμεν, τους δε ίππους είς ίππέας κατασκευάσωμεν, ίσως καὶ οῦτοί τι τους φεύγοντας ανιάσουσιν. έδοξε ταῦτα. ταύτης της νυκτός σφενδονηται μέν είς διακοσίους έγένοντο, ίπποι δε καὶ ίππεις εδοκιμάσθησαν τη ύστεραία είς πεντήκοντα, καὶ σπολάδες καὶ θώρακες αὐτοῖς ἐπορίσθησαν, καὶ ίππαρχος δὲ ἐπεστάθη Λύκιος ὁ Πολυστράτου 'Αθηναίος.

ΙΥ. Μείναντες δὲ ταύτην τὴν ἡμέραν, τῆ ἄλλη ἐπορεύοντο πρφαίτερον ἀναστάντες χαράδραν γὰρ αὐτοὺς ἔδει διαβήναι, ἐφ' ἡ ἐφοβοῦντο μὴ ἐπιθοῦντο αὐτοῦς διαβαίνουσιν οἱ πολέμιοι. 2. διαβεβηκόσι δὲ αὐτοῦς πάλιν φαίνεται ὁ Μιθριδάτης, ἔχων ἱππέας χιλίους, τοξότας δὲ καὶ σφενδονήτας εἰς τετρακισχιλίους τοσούτους γὰρ ἤτησε Τισσαφέρνην, καὶ ἔλαβεν ὑποσχόμενος, ἀν τούτους λάβη, παρακόσειν αὐτῷ τοὺς ελληνας, καταφρονήσας, ὅτι ἐν τῆ

πρόσθεν προσβολή ολίγους έχων έπαθε μεν ούδεν, πολλά δε κακά ενόμιζε ποιήσαι. 3. επεί δε οί Ελληνες διαβεβηκότες απείχου της χαράδρας όσου οκτώ σταδίους, διέβαινε καὶ ὁ Μιθριδάτης έχων την δύναμιν. παρήγγελτο δὲ τῶν τε πελταστῶν οῦς ἔδει διώκειν, καὶ τῶν ὁπλιτῶν, καὶ τοις ίππευσιν είρητο θαρρούσι διώκειν ώς έφεψομένης ίκανης δυνάμεως. 4. ἐπεὶ δὲ ὁ Μιθριδάτης κατειλήφει, καὶ ήδη σφενδόναι καὶ τοξεύματα έξικνοῦντο, έσήμηνε τοῖς Ελλησι τη σάλπιγγι, καὶ εὐθὺς ἔθεον όμόσε οίς εἴρητο, καὶ οἱ ἱππεῖς ἤλαυνον οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἔφευγον έπὶ τὴν χαράδραν. 5. ἐν ταύτη τῆ διώξει τοῖς βαρβάροις των τε πεζων απέθανον πολλοί, και των ιππέων έν τή γαράδρα ζωοὶ ἐλήφθησαν εἰς ὀκτωκαίδεκα. τοὺς δὲ ἀποθανόντας αὐτοκέλευστοι οἱ Ελληνες ἡκίσαντο, ώς ὅτι φοβερώτατον τοις πολεμίοις είη όραν. 6. Καὶ οἱ μεν πολέμιοι ούτω πράξαντες ἀπηλθον, οἱ δὲ Ελληνες ἀσφαλώς πορευόμενοι το λοιπον της ημέρας, άφικοντο έπὶ τον Τίγρητα ποταμόν. 7. ένταθθα πόλις ην έρημη μεγάλη, ονομα δ' αυτή ήν Λάρισσα· ώκουν δ' αυτήν το παλαιον Μήδοι. του δε τείχους αυτής ήν το ευρος πέντε και είκοσι πόδες, ύψος δ' έκατόν· τοῦ δὲ κύκλου ή περίοδος δύο παρασύγγαι ، κοδόμητο δε πλίνθοις κεραμεαίς · κρηπίς δ ύπην λιθίνη, το ύψος είκοσι ποδών. 8. ταύτην βασιλεύς ό Περσων, ότε παρά Μήδων την άρχην ελάμβανον Πέρσαι. πολιορκών οὐδενὶ τρόπω ἐδύνατο έλειν ήλιον δὲ νεφέλη προκαλύψασα ήφάνισε, μέχρι έξέλιπον οἱ ἄνθρωποι, καὶ ούτως εάλω. 9. παρά ταύτην την πόλιν ην πυραμίς λιθίνη, το μεν εύρος ένος πλέθρου, το δε ύψος δύο πλέθρων. ἐπὶ ταύτης πολλοὶ τῶν βαρβάρων ήσαν, ἐκ τῶν πλησίον κωμών ἀποπεφευγότες. 10. Έντεῦθεν ἐπορεύθησαν σταθμον ένα παρασύγγας έξ, προς τείχος έρημον μέγα

πρὸς τῆ πόλει κείμενον δνομα δὲ ἢν τῆ πόλει Μέσπιλα· Μῆδοι δ αὐτήν ποτε ῷκουν. ἢν δὲ ἡ μὲν κρηπὶς λίθου ξεστοῦ κογχυλιάτου, τὸ εὖρος πεντήκοντα ποδῶν, καὶ τὸ τὴνος πεντήκοντα. 11. ἐπὶ δὲ ταύτη ἐπφκοδόμητο πλίνθινον τεῖχος, τὸ μὲν εὖρος πεντήκοντα ποδῶν, τὸ δὲ τψος έκατόν τοῦ δὲ κύκλου ἡ περίοδος ἐξ παρασώγγαι. ἐνταῦθα λέγεται Μήδεια γυνὴ βασιλέως καταφυγεῖν, ὅτε ἀπώλεσαν τὴν ἀρχὴν ὑπὸ Περσῶν Μῆδοι. 13.ταύτην δὲ τὴν πόλιν πολιορκῶν ὁ Περσῶν βασιλεὺς οὐκ ἐδύνατο οὕτε χρόνῷ ἑλεῖν οὖτε βίᾳ. Ζεὺς δ΄ ἐμβροντήτους ποιεῖ τοὺς ἐνοικοῦντας, καὶ οὕτως ἑάλω.

13. Έντεθθεν δ' επορεύθησαν σταθμον ένα παρασάγγας τέτταρας. είς τοῦτον δὲ τὸν σταθμὸν Τισσαφέρνης ἐπεφάνη, ούς τε αὐτὸς ἱππέας ἢλθεν ἔχων καὶ τὴν Ὀρόντα δύναμιν, τοῦ τὴν βασιλέως θυγατέρα ἔχοντος, καὶ οθς Κῦρος έχων ανέβη βαρβάρους, καὶ οθς ὁ βασιλέως ἀδελφὸς έχων Βασιλεί εβοήθει, καὶ πρὸς τούτοις ὅσους βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτῷ, ώστε τὸ στράτευμα πάμπολυ ἐφάνη. 14. ἐπεὶ δ έγγυς έγενετο, τὰς μεν τῶν τάξεων εἶχεν ὅπισθεν καταστήσας, τὰς δὲ εἰς τὰ πλάγια παραγαγών εμβαλείν μεν οὐκ έτόλμησεν, οὐδ' έβούλετο διακινδυνεύειν, σφενδοναν δέ παρήγγειλε καὶ τοξεύειν. 15. ἐπεὶ δὲ διαταχθέντες οἱ Ρόδιοι έσφενδόνησαν, καὶ οἱ Σκύθαι τοξόται ἐτόξευσαν, καὶ οὐδεὶς ημάρτανεν ανδρός, οὐδε γαρ εί πάνυ προυθυμεῖτο ράδιον ην. καὶ ὁ Τισσαφέρνης μάλα ταχέως ἔξω βελῶν ἀπεχώρει, καὶ αί ἄλλαι τάξεις ἀπεχώρησαν. 16. Καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ήμέρας οἱ μὲν ἐπορεύοντο, οἱ δ' εἴποντο καὶ οὐκέτι ἐσίνοντο οί βάρβαροι τῆ τότε ἀκροβολίσει μακρότερον γὰρ οί 'Ρόδιοι των τε Περσων έσφενδόνων καὶ των πλείστων 17. μεγάλα δὲ καὶ τὰ τόξα τὰ Περσικά ἐστιν. ώστε χρήσιμα ην οπόσα άλίσκοιτο τών τοξευμάτων τοις

Κρησί, καὶ διετέλουν χρώμενοι τοις τών πολεμίων τοξεύμασι, καὶ ἐμελέτων τοξεύειν ἄνω ἱέντές μακράν. εὐρίσκετο δὲ καὶ νεῦρα πολλὰ ἐν ταις κώμαις, καὶ μόλυβδος, ὅστε χρήσθαι εἰς τὰς σφενδόνας.

18. Καὶ ταύτη μὲν τῆ ἡμέρα, ἐπεὶ κατεστρατοπεδεύοντο οί Ελληνες κώμαις επιτυχόντες, απήλθον οι βάρβαροι μείου έχουτες εν τή τότε ακροβολίσει την δ' επιούσαν ήμέραν έμειναν οί Ελληνες καὶ επεσιτίσαντο. ήν γὰρ πολύς σίτος έν ταίς κώμαις. τη δ' ύστεραία επορεύοντο δια του πεδίου, και Τισσαφέρνης είπετο ακροβολιζόμενος. 19. ένθα δη οί Ελληνες έγνωσαν ότι πλαίσιον ισόπλευρον πονηρά τάξις είη πολεμίων έπομένων. ανάγκη γάρ έστιν, ην μεν συγκύπτη τὰ κέρατα τοῦ πλαισίου, η όδοῦ στενωτέρας ούσης, η ορέων αναγκαζόντων η γεφύρας, εκθλίβεσθαι τους όπλίτας, καὶ πορεύεσθαι πονήρως, αμα μεν πιεζομένους, άμα δε και ταραττομένους δστε δυσχρήστους είναι αναίγκη ατάκτους όντας. 30. όταν δ' αὐ διάσχη τα κέρατα, ανάγκη διασπασθαι τους τότε εκθλιβομένους, καὶ κενον γίγνεσθαι το μέσον των κεράτων, καὶ άθυμειν τους ταθτα πάσχοντας, πολεμίων έπομένων. καὶ ὁπότε δέοι γέφυραν διαβαίνειν, η άλλην τινα διιίβασιν, έσπευδεν έκαστος βουλόμενος φθάσαι πρώτος και εὐεπίθετον ην ένταῦθα τοῖς πολεμίοις. 21. Έπεὶ δὲ ταῦτ' ἔγνωσαν οί στρατηγοί, εποίησαν εξ λόχους ανά έκατον ανδρας, καί λοχαγούς ἐπέστησαν, καὶ ἄλλους πεντηκοντήρας, καὶ ἄλλους ένωμοτάρχας. οδτοι δε πορευόμενοι, όπότε μεν συγκύπτοι τὰ κέρατα, ὑπέμενον ὕστεροι οἱ λογαγοὶ, ώστε μη ενοχλείν τοίς κέρασι, τότε δε παρήγον έξωθεν των περάτων. 32. οπότε δε διάσχοιεν αι πλευραί του πλαισίου, το μέσον ανεξεπίμπλασαν, - εί μεν στενώτερον είη τὸ διέγον, κατὰ λόγους, εἰ δὲ πλατύτερον, κατὰ πεντη

κοστύς, εἰ δὲ πάνυ πλατὺ, κατ' ἐνωμοτίας · ὥστε ἀεὶ ἔκπλεων εἶναι τὸ μέσον. 23. εἰ δὲ καὶ διαβαίνειν τινὰ δέοι διάβασιν ἡ γέφυραν, οὐκ ἐταράττοντο, ἀλλ' ἐν τῷ μέρει οἱ λοχαγοὶ διέβαινον · καὶ εἴ που δέοι τι τῆς φάλαγγος, ἐπιπαρήεσαν οὖτοι. τούτῷ τῷ τρόπῷ ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας.

24. Ἡνίκα δὲ τὸν πέμπτον ἐπορεύοντο, είδον βασίλειόν τι, καὶ περὶ αὐτὸ κώμας πολλάς, τὴν δὲ όδὸν πρὸς τὸ χωρίον τοῦτο διὰ γηλόφων ύψηλῶν γιγνομένην, οὶ καθῆκον απο του όρους υφ' ώ ην η κώμη, και είδον μεν τους λόφους ασμενοι οί Ελληνες, ώς είκος, των πολεμίων όντων ίππέων. 25. ἐπεὶ δὲ πορευόμενοι ἐκ τοῦ πεδίου ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν πρώτον γίλοφον καὶ κατέβαινον, ώς έπὶ τὸν έτερον ἀναβαίνειν, ένταθθα επιγίγνονται οί βάρβαροι, καὶ ἀπὸ τοῦ ύψηλοῦ εἰς τὸ πρανές ἔβαλλον, ἐσφενδόνων, ἐτόξευον ὑπὸ μαστίγων • 26. καὶ πολλούς ετίτρωσκον καὶ εκράτησαν των Ελλήνων γυμνήτων, και κατέκλεισαν αύτους είσω των δπλων : ωστε παντάπασι ταύτην την ημέραν άχρηστοι ησαν, εν τῷ ὄχλω ὄντες, καὶ οἱ σφενδονηται καὶ οἱ τοξόται. 27. έπεὶ δὲ πιεζόμενοι οἱ Ελληνες ἐπεχείρησαν διώκειν, σγολή μεν επί το άκρον άφικνούνται όπλιται όντες, οί δε πολέμιοι ταχὺ ἀπεπήδων. 28. πάλιν δὲ ὁπότε ἀπίοιεν πρὸς τὸ ἄλλο στράτευμα, ταὐτὰ ἔπασχον, καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου γηλόφου ταὐτὰ ἐγίγνετο, ὥστε ἀπὸ τοῦ τρίτου γηλόφου έδοξεν αὐτοίς μη κινείν τους στρατιώτας, πρίν ἀπὸ της δεξιας πλευρας τοῦ πλαισίου ἀνήγαγον πελταστας προς το όρος. 29. έπει δ΄ ούτοι εγένοντο ύπερ των έπομένων πολεμίων, οὐκέτι ἐπετίθεντο οἱ πολέμιοι τοῖς καταβαίνουσι, δεδοικότες μη αποτμηθείησαν και αμφοτέρωθεν αυτών γένοιντο οἱ πολέμιοι. 30. Οὕτω τὸ λοιπὸν τῆς ήμέρας πορευόμενοι, οί μεν τη όδφ κατά τους γηλόφους, οί

δὲ κατὰ τὸ ὅρος ἐπιπαριόντες, ἀφίκοντο εἰς τὰς κώμας καὶ ἰατροὺς κατέστησαν ὀκτώ πολλοὶ γὰρ ἤσαν οἱ τετρωμένοι. **31**. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς, καὶ τῶν τετρωμένων ἕνεκα, καὶ ἄμα ἐπιτήδεια πολλὰ εἶχον, ἄλευρα, οἶνον, κριθὰς ἵπποις συμβεβλημένας πολλάς. ταῦτα δὲ συνενηνεγμένα ἦν τῷ σατραπεύοντι τῆς χώρας. τετάρτη δ' ἡμέρα καταβαίνουσιν εἰς τὸ πεδίον.

32. Έπεὶ δὲ κατέλαβεν αὐτοὺς Τισσαφέρνης σὺν τῆ δυνάμει, εδίδαξεν αυτούς ή ανάγκη κατασκηνήσαι ού πρώτον είδον κώμην, καὶ μη πορεύεσθαι έτι μαγομένους · πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἀπόμαχοι, οἱ τετρωμένοι καὶ οἱ ἐκείνους φέροντες και οι των φερόντων τα δπλα δεξάμενοι. 33. ἐπεὶ δε κατεσκήνησαν, και επεγείρησαν αυτοις ακροβολίζεσθαι οί βάρβαροι προς την κώμην προσιόντες, πολύ περιήσαν οί Ελληνες πολύ γὰρ διέφερον ἐκ χώρας όρμῶντες ἀλέξασθαι, ή πορευόμενοι επιούσι τοις πολεμίοις μάγεσθαι. 34. Ηνίκα δ' ην ήδη δείλη, ώρα ην απιέναι τοις πολεμίοις. ούποτε γὰρ μείον ἀπεστρατοπεδεύοντο οί βάρβαροι τοῦ Ελληνικοῦ έξήκοντα σταδίων, φοβούμενοι μη της νυκτός οί Ελληνες επιθώνται αυτοίς. 35. πονηρον γαρ νυκτός έστι στράτευμα Περσικόν. οί τε γαρ ίπποι αυτοίς δεδενται, καὶ ώς ἐπὶ τὸ πολὺ πεποδισμένοι εἰσὶ, τοῦ μὴ φεύγειν ένεκα εί λυθείησαν · είν τέ τις θόρυβος γίγνηται, δεί έπισάξαι τον ἵππον Πέρση ἀνδρὶ, καὶ χαλινώσαι δεῖ, καὶ θωρακισθέντα αναβήναι έπι τον ίππον. ταυτα δε πάντα χαλεπα νύκτωρ καὶ θορύβου όντος. τούτου ένεκα πόρρω άπεσκήνουν τῶν Ελλήνων. 36. ἐπεὶ δὲ ἐγίγνωσκον αὐτοὺς οί "Ελληνες βουλομένους απιέναι καὶ διαγγελλομένους, έκήρυξε τοις Ελλησι συσκευάζεσθαι ακουόντων των πολεμίων. καὶ χρόνον μέν τινα ἐπέσχον τῆς πορείας οἱ βάρβαροι, επειδή δε όψε εγίγνετο, απήεσαν ου γαρ εδόκει

λύειν αὐτοὺς νυκτὸς πορεύεσθαι καὶ κατάγεσθαι ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. 37. Ἐπειδὴ δὲ σαφῶς ἀπιόντας ἤδη ἐώρων οἱ Ελληνες, ἐπορεύοντο καὶ αὐτοὶ ἀναζεύξαντες, καὶ διῆλθον ὅσον ἐξήκοντα σταδίους. καὶ γύγνεται τοσοῦτον μεταξὺ τῶν στρατευμάτων, ὥστε τῆ ὑστεραία οὐκ ἐφάνησαν οἱ πολέμιοι, οὐδὲ τῆ τρίτη τη δὲ τετάρτη νυκτὸς προελθόντες καταλαμβάνουσι χωρίον ὑπερδέξιον οἱ βάρβαροι, ἢ ἔμελλον οἱ Ελληνες παριέναι, ἀκρωνυχίαν ὅρους, ὑφ' ἡν ἡ κατάβασις ἦν εἰς τὸ πεδίον.

38. Έπειδη δε έώρα Χειρίσοφος προκατειλημμένην την άκρωνυχίαν, καλεί Εενοφώντα άπο της ουράς, και κελεύει λαβόντα τους πελταστάς παραγενέσθαι είς το πρόσθεν. 39. ό δε Εενοφών τους μεν πελταστάς ούκ γίγεν επιφαινόμενον γάρ έώρα Τισσαφέρνην καὶ τὸ στράτευμα πᾶν: αυτός δε προσελάσας ήρωτα, Τί καλεις; ό δε λέγει αυτώ. Εξεστιν όραν προκατείληπται γαρ ήμιν ό ύπερ της καταβάσεως λόφος, καὶ οὐκ ἔστι παρελθεῖν εἰ μὴ τούτους αποκόψομεν. αλλά τί ουκ ήγες τους πελταστάς; 40. ό δè λέγει ότι οὐκ εδόκει αὐτῷ ἔρημα καταλιπεῖν τὸ ὅπισθεν, πολεμίων επιφαινομένων. 'Αλλά μην ώρα γ', έφη, βουλεύεσθαι πώς τις τους ἄνδρας ἀπελά ἀπὸ τοῦ λόφου. 41. Ένταθα Εενοφών όρα του όρους την κορυφην ύπερ αύτου του έαυτών στρατεύματος ούσαν, και άπο ταύτης έφοδον έπὶ τὸν λόφον ένθα ἦσαν οἱ πολέμιοι, καὶ λέγει Κράτιστον, & Χειρίσοφε, ήμιν ιεσθαι ώς τάχιστα έπὶ τὸ ακρου ην γαρ τούτο λάβωμεν, ου δυνήσονται μένειν οί ύπερ της όδου. άλλά, εί βούλει, μένε έπὶ τῷ στρατεύματι, έγω δ' έθέλω πορεύεσθαι εί δε χρήζεις, πορεύου επί το όρος, εγω δε μενω αυτού. 42. Αλλα δίδωμί σοι, εφη ό Χειρίσοφος, οπότερον βούλει έλέσθαι. είπων ο Εενοφων νεώτερός έστιν, αίρειται πορεύεσθαι, κελεύει δέ οί συμπέμψαι από του στόματος ανδρας· μακρον γαρ ην απο της ουράς λαβείν.

43. Καὶ ὁ Χειρίσοφος συμπέμπει τοὺς ἀπὸ τοῦ στόματος πελταστάς · έλαβε δὲ τοὺς κατὰ μέσον τοῦ πλαισίου. συνέπεσθαι δ' εκέλευσεν αυτώ και τους τριακοσίους, ούς αὐτὸς είγε τῶν ἐπιλέκτων ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ πλαισίου. 44. Έντευθεν επορεύοντο ώς εδύναντο τάχιστα. οί δ' επί τοῦ λόφου πολέμιοι, ώς ἐνόησαν αὐτῶν τὴν πορείαν ἐπὶ τὸ άκρον, εύθυς καὶ αὐτοὶ ώρμησαν άμιλλασθαι ἐπὶ τὸ ἄκρον. 45. καὶ ἐνταῦθα πολλη μὲν κραυγή ην τοῦ Ελληνικοῦ στρατεύματος διακελευομένων τοίς έαυτών, πολλή δε κραυγη των άμφὶ Τισσαφέρνην τοις έαυτων διακελευομένων. 46. Εενοφων δέ, παρελαύνων επί τοῦ ίππου, παρεκελεύετο. "Ανδρες, νῦν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα νομίζετε άμιλλᾶσθαι, νῦν προς τους παίδας καὶ τὰς γυναίκας, νῦν ολίγον πονήσαντες άμαχει την λοιπην πορευσόμεθα. 47. Σωτηρίδας δε ό Σικυώνιος είπεν. Οὐκ ἐξ ἴσου, ὦ Εενοφῶν, ἐσμέν · σὰ μὲν γαρ εφ' ίππου όχει, έγω δε χαλεπώς κάμνω, την ασπίδα φέρων. 48. καὶ δς ἀκούσας ταῦτα, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ίππου, ωθείται αυτον έκ της τάξεως, και την ασπίδα αφελόμενος ώς εδύνατο τάχιστα έχων επορεύετο ετύγχανε δὲ καὶ θώρακα ἔχων τον ἱππικόν · ὥστε ἐπιέζετο. καὶ τοις μεν έμπροσθεν ύπάγειν παρεκελεύετο, τοις δε όπισθεν παριέναι μόλις έπομένοις. 49. οί δ άλλοι στρατιώται παίουσι καὶ βάλλουσι καὶ λοιδοροῦσι τὸν Σωτηρίδαν, ἔστε ηνάγκασαν λαβόντα την άσπίδα πορεύεσθαι. βας, έως μεν βάσιμα ην έπι του ίππου ηγεν, έπει δε άβατα ην, καταλιπών τον ίππον έσπευδε πεζή. καὶ φθάνουσιν έπὶ τῷ ἄκρφ γενόμενοι τοὺς πολεμίους.

V. *Ενθα δη οί μεν βάρβαροι στραφέντες έφευγον ή ἔκαστος εδύνατο, οί δ' "Ελληνες είχον το ἄκρον. οί δε αμφὶ Τισσαφέρνην καὶ Αριαίον ἀποτραπόμενοι ἄλλην όδον ώχοντο. οί δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον, καταβάντες είς τὸ πεδίον, έστρατοπεδεύσαντο έν κώμη μεστή πολλών αγαθών. ήσαν δε καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἀγαθῶν ἐν τούτω τῶ πεδίω παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν. ην δείλη, έξαπίνης οι πολέμιοι επιφαίνονται εν τω πεδίω, καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινας τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ καθ' άρπαγήν · καὶ γὰρ νομαὶ πολλαὶ βοσκημάτων διαβιβαζόμεναι είς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ κατελήφθη-3. Ένταθθα Τισσαφέρνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ κάειν έπεχείρησαν τὰς κώμας. καὶ τῶν Ἑλλήνων μάλα ἠθύμησάν τινες, εννοούμενοι μη τὰ επιτήδεια, εἰ κάοιεν, ούκ έχοιεν οπόθεν λαμβάνοιεν. 4. καὶ οί μεν άμφὶ Χειρίσοφον απήεσαν έκ της βοηθείας · ο δε Εενοφων επεί κατέβη, παρελαύνων τὰς τάξεις ήνίκα ἀπὸ τῆς βοηθείας ἀπήντησαν οί "Ελληνες, έλεγεν • 5. Όρατε, & ἄνδρες "Ελληνες, ὑφιέντας την χώραν ήδη ημετέραν είναι; α γαρ ότε έσπενδοντο διεπράττοντο, μη κάειν την βασιλέως χώραν, νῦν αὐτοὶ κάουσιν ώς άλλοτρίαν. άλλ' εάν που καταλίπωσί γε αύτοις τὰ ἐπιτήδεια, ὄψονται καὶ ἡμᾶς ἐνταῦθα πορευομένους. 6. άλλ', & Χειρίσοφε, έφη, δοκεί μοι βοηθείν έπὶ τοὺς κάοντας ώς ύπερ της ήμετέρας. ὁ δε Χειρίσοφος εἶπεν. Οὖκουν ἔμοιγε δοκεῖ · ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς, ἔφη, κάωμεν, καὶ ούτω θαττον παύσονται.

7. Έπεὶ δὲ ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἀπῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι περὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ συνῆλθον. καὶ ἐνταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν. ἔνθεν μὲν γὰρ ὅρη ἦν ὑπερύψηλα, ἔνθεν δὲ ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος, ὡς μηδὲ τὰ δόρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάθους.
8. ἀπορουμένοις δ' αὐτοῖς προσελθών τις ἀνὴρ 'Ρόδιος εἶπεν. 'Εγὼ θέλω, ὧ ἄνδρες, διαβιβάσαι ὑμᾶς κατὰ τετρα-

κισγιλίους όπλίτας, αν έμοι ων δέομαι ύπηρετήσητε, και τάλαντον μισθον πορίσητε. 9. έρωτώμενος δε ότου δέοιτο, 'Ασκῶν, ἔφη, δισχιλίων δεήσομαι · πολλὰ δ' όρῶ πρόβατα καὶ αίγας καὶ βοῦς καὶ ὄνους, ἃ ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα ραδίως αν παρέχοι την διάβασιν. 10. δεήσομαι δε και των δεσμών οίς χρησθε περί τὰ ὑποζύγια · τούτοις ζεύξας τοὺς ασκούς προς αλλήλους, όρμίσας έκαστον ασκον λίθους άρτήσας καὶ άφεις ώσπερ άγκύρας είς τὸ ὕδωρ, διαγαγών καὶ αμφοτέρωθεν δήσας, ἐπιβαλῶ ὕλην καὶ γῆν ἐπιφορήσω. 11. ότι μεν ούν ού καταδύσεσθε αυτίκα μίλα είσεσθε. πας γαρ ασκος δύο ανδρας έξει του μη καταδύναι · ώστε δε μη ολισθάνειν ή ύλη καὶ ή γη σχήσει. 19. 'Ακούσασι ταύτα τοις στρατηγοίς το μεν ενθύμημα χαρίεν εδόκει είναι, τὸ δ' ἔργον ἀδύνατον ήσαν γὰρ οἱ κωλύσοντες πέραν πολλοὶ ίππεις, οὶ εὐθὺς τοις πρώτοις οὐδὲν αν ἐπέτρεπον τούτων ποιείν. 13. ένταθθα την μεν ύστεραίαν επανεχώρουν είς τουμπαλιν [ή προς Βαρυλώνα] είς τὰς ἀκαύστους κώμας, κατακαύσαντες ένθεν έξήεσαν ωστε οι πολέμιοι ου προσήλαυνον, άλλα έθεωντο, και δμοιοι ήσαν θαυμάζει» όποι ποτε τρέψονται οἱ "Ελληνες καὶ τί ἐν νῷ ἔχοιεν.

14. Ένταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι στρατιῶται ἀμφὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ πάλιν συνῆλθον,
καὶ συναγαγόντες τοὺς ἐαλωκότας ἤλεγχον τὴν κύκλῳ
πᾶσαν χώραν τίς ἐκάστη εἶη. 15. οἱ δ᾽ ἔλεγον ὅτι τὰ
μὲν πρὸς μεσημβρίαν τῆς ἐπὶ Βαβυλῶνα εἶη καὶ Μηδίαν,
δι᾽ ἦσπερ ἤκοιεν· ἡ δὲ πρὸς ἔω ἐπὶ Σοῦσά τε καὶ Ἐκβάτανα φέροι, ἔνθα θερίζειν καὶ ἐαρίζειν λέγεται βασιλεύς·
ἡ δὲ διαβάντι τὸν ποταμὸν πρὸς ἐσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ
Ἰωνίαν φέροι· ἡ δὲ διὰ τῶν ὀρέων, καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη, ὅτι εἰς Καρδούχους ἄγοι. 16. τούτους δὲ ἔφασαν οἰκεῖν ἀνὰ τὰ ὄρη, καὶ πολεμικοὺς εἶναι, καὶ βασιλέως

ούκ ακούειν άλλα και έμβαλείν ποτε είς αύτους βασιλική» στρατιών, δώδεκα μυριάδας · τούτων δ' οὐδένα ἀπονοστήσαι διὰ τὴν δυσχωρίαν. ὁπότε μέντοι πρὸς τὸν σατράπην τὸν έν τῷ πεδίφ σπείσαιντο, καὶ ἐπιμιγνύναι σφῶν τε πρὸς έκείνους καὶ έκείνων προς έαυτούς. 17. 'Ακούσαντες ταῦτα, οἱ στρατηγοὶ ἐκάθισαν χωρὶς τοὺς ἑκασταχόσε φάσκοντας είδεναι, ούδεν δήλον ποιήσαντες όποι πορεύεσθαι έμελλου. έδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς αναγκαῖον είναι διά των ορέων είς Καρδούχους έμβάλλειν τούτους γάρ διελθόντας έφασαν είς 'Αρμενίαν ήξειν, ής 'Ορόντας ήρχε πολλής καὶ εὐδαίμονος. ἐντεῦθεν δ' εὖπορον ἔφασαν εἶναι όποι τις έθέλοι πορεύεσθαι. 18. έπὶ τούτοις έθύσαντο, όπως ήνίκα καὶ δοκοίη της ώρας την πορείαν ποιοίντο · την γαρ ύπερβολην των ορέων έδεδοίκεσαν μη προκαταληφθείη. καὶ παρήγγειλαν, ἐπειδη δειπνήσειαν, συσκευασαμένους πάντας άναπαύεσθαι, καὶ ἔπεσθαι ἡνίκ ἄν τις παραγγέλλη.

BOOK FOURTH.

1. Θσα μèν δη èν τῆ ἀναβάσει ἐγένετο μέχρι τῆς μάχης, καὶ ὅσα μετὰ τὴν μάχην ἐν ταῖς σπονδαῖς ἃς βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες Ἑλληνες ἐποιήσαντο, καὶ ὅσα, παραβάντος τὰς σπονδὰς βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους, ἐπολεμήθη πρὸς τοὺς Ελληνας ἐπακολουθοῦντος τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος, ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται. 2. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἔνθα ὁ μὲν Τίγρης ποταμὸς παντάπασιν ἄπορος ἡν διὰ τὸ βάθος καὶ μέγεθος, πάροδος δὲ οὐκ ἡν, ἀλλὰ τὰ Καρδούχεια ὅρη ἀπότομα ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ ἐκρέματο, ἐδόκει δὴ τοῖς στρατηγοῖς διὰ τῶν ὀρέων πορευτέον εἶναι. 3. ἤκουον γὰρ τῶν άλισκομένων

ότι, εἰ διέλθοιεν τὰ Καρδούχεια ὅρη, ἐν τῆ ᾿Αρμενία τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, ἡν μὲν βούλωνται, διαβήσονται, ἡν δὲ μὴ βούλωνται, περιίασι. καὶ τοῦ Εὐφράτου δὲ τὰς πηγὰς ἐλέγετο οὐ πρόσω τοῦ Τίγρητος εἶναι, καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον. 4. τὴν δ΄ εἰς τοὺς Καρδούχους ἐμβολὴν ὧδε ποιοῦνται, ἄμα μὲν λαθεῖν πειρώμενοι, ἄμα δὲ φθάσαι πρὶν τοὺς πολεμίους καταλαβεῖν τὰ ἄκρα.

- 5. 'Ηνίκα δ' ην άμφὶ την τελευταίαν φυλακην, καὶ έλείπετο της νυκτός όσον σκοταίους διελθείν το πεδίον, τηνικαύτα αναστάντες από παραγγέλσεως, πορευόμενοι άφικνουνται άμα τη ημέρα προς το όρος. 6. ένθα δη Χειρίσοφος μεν ήγειτο του στρατεύματος, λαβων το άμφ' αύτον και τους γυμνήτας πάντας, Εενοφών δε συν τοις οπισθοφύλαξιν οπλίταις είπετο, οὐδένα έγων γυμνητα: ουδείς γαρ κίνδυνος εδόκει είναι, μή τις ανω πορευομένων έκ τοῦ ὅπισθεν ἐπίσποιτο. 7. καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρίν τινα αισθέσθαι των πολεμίων. έπειτα δ' ύφηγείτο · έφείπετο δε αεί το ύπερβάλλον τοῦ στρατεύματος είς τὰς κώμας τὰς έν τοῖς ἄγκεσί τε καὶ μυχοις των ορέων. 8. Ένθα δη οί μεν Καρδούχοι έκλιπόντες τὰς οἰκίας, ἔχοντες καὶ γυναίκας καὶ παίδας, ἔφευγου επί τὰ όρη τὰ δὲ ἐπιτήδεια πολλὰ ἢν λαμβάνειν, ησαν δε καὶ γαλκώμασι παμπόλλοις κατεσκευασμέναι αί οικίαι, ων ούδεν έφερον οί Ελληνες, ούδε τους ανθρώπους εδίωκον, υποφειδόμενοι, εί πως εθελήσειαν οι Καρδούχοι διιέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας, ἐπείπερ βασιλεῖ πολέμιοι ήσαν • 9. τὰ μέντοι ἐπιτήδεια ὅτος τις ἐπιτυγχάνοι ελάμβανον ανάγκη γὰρ ην. οἱ δὲ Καρδοῦχοι οὖτε καλούντων ύπήκουον, ούτε άλλο φιλικον ούδεν εποίουν.
- 10. Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταίοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου, ἤδη σκοταίοι, διὰ γὰρ τὸ

στευην είναι την όδον, όλην την ημέραν η ανάβασις αὐτοίς έγενετο καὶ κατάβασις εἰς τὰς κώμας, — τότε δὴ συλλεγέντες τινές των Καρδούχων τοις τελευταίοις επέθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας, καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέτρωσαν, ολίγοι όντες εξ απροσδοκήτου γαρ αυτοίς επέπεσε το Έλληνικόν. 11. εἰ μέντοι τότε πλείους συνελέγησαν, έκινδύνευσεν αν διαφθαρήναι πολύ του στρατεύματος. καὶ ταύτην μεν την νύκτα ούτως εν ταίς κώμαις ηὐλίσθησαν. οί δὲ Καρδούχοι πυρὰ πολλὰ ἔκαον κύκλω ἐπὶ τῶν ὑρέων, καὶ συνεώρων άλλήλους. 12. Αμα δε τη ήμερα συνελθούσι τοίς στρατηγοίς καὶ λοχαγοίς των Ελλήνων έδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τάλλα, καὶ ὅσα ἡν νεωστὶ αιχμάλωτα ανδράποδα εν τη στρατιά πάντα αφείναι. 13. σχολαίαν γὰρ ἐποίουν τὴν πορείαν, πολλά ὄντα, τὰ ύποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα πολλοὶ δὲ οί ἐπὶ τούτοις οντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσιά τε ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι, πολλών τών ανθρώπων όντων. δὲ ταῦτα, ἐκήρυξαν οὕτω ποιείν.

14. Έπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστάντες ἐν στενῷ οἱ στρατηγοὶ, εἶ τι εὐρίσκοιεν τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον, ἀφηροῦντο · οἱ δ΄ ἐπείθοντο, πλὴν εἶ τίς τι ἔκλεψεν, οἷον ἡ παιδὸς ἐπιθυμήσας ἡ γυναικὸς τῶν εὐπρεπῶν. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μέν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι. 15. εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμῶν πολὺς, ἀναγκαῖον δ΄ ἡν πορεύεσθαι · οὐ γὰρ ἡν ἱκανὰ τἀπιτήδεια. καὶ ἡγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, ἀπισθοφυλάκει δὲ Εενοφῶν. 16. καὶ οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπετίθεντο, καὶ στενῶν ὅντων τῶν χωρίων, ἐγγὺς προσιόντες ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων · ὥστε ἡναγκάζοντο οἱ ελληνες, ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχά-

ζοντες, σχολή πορεύεσθαι καὶ θαμινὰ παρήγητελλεν ὁ Εενοφων ύπομένειν, ότε οι πολέμιοι ισχυρως επικέοιντο.

17. Ενθα ο Χειρίσοφος άλλοτε μεν ότε παρεγγυώτο ύπέ μενε, τότε δε ούχ ύπεμενεν, άλλ' ήγε ταχέως και παρηγγύα έπεσθαι, ώστε δήλον ην ότι πραγμά τι είη σχολή δ ουκ ην ίδειν παρελθόντι το αίτιον της σπουδης. ώστε ή πορεία όμοία φυγή εγίγνετο τοις όπισθοφύλιιξι. 18. καὶ ενταύθα αποθυήσκει ανήρ αγαθός Λακωνικός Κλεώνυμος, τοξευθείς διὰ της ἀσπίδος καὶ της σπολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίας 'Αρκάς, διαμπερές την κεφαλήν. 19. Έπεὶ δὸ άφικοντο έπὶ σταθμον, εὐθὺς ώσπερ είχεν ὁ Εενοφων έλθων προς του Χειρίσοφου, ήτιατο αυτον ότι ουχ υπέμεινεν, άλλ' ηναγκάζοντο φεύγοντες αμα μάχεσθαι. δύο καλώ τε κώγαθω ἄνδρε τέθνατον, καὶ οὖτε ἀνελέσθαι οὖτε θάψαι έδυνάμεθα. 30. ἀποκρίνεται ὁ Χειρίσοφος · Βλέψον, έφη, προς τὰ όρη, καὶ ίδὲ ώς άβατα πάντα ἐστί· μία δ' αύτη όδος ην όρας όρθία, καὶ ἐπὶ ταύτη ἀνθρώπων οραν έξεστί σοι όγλον τοσούτου, οι κατειληφότες φυλάττουσι την έκβασιν. 21. ταῦτ' έγὰ ἔσπευδον, καὶ διὰ τοῦτό σε ούχ ὑπέμενον, εἶ πως δυναίμην φθάσαι πρὶν κατειλήφθαι την ύπερβολήν · οί δ' ήγεμόνες οθς έχομεν ού φασιν είναι ἄλλην όδόν. 22. ό δε Εενοφών λέγει 'Αλλ' έγω έχω δύο άνδρας. έπει γαρ ήμιν πράγματα παρείχον, ένηδρεύσαμεν, όπερ ήμας καὶ αναπνεύσαι εποίησε, καὶ απεκτείναμέν τινας αυτών, καὶ ζώντας προύθυμήθημεν λαβείν αὐτοῦ τούτου ἔνεκα, ὅπως ἡγεμόσιν εἰδόσι τὴν χώραν γρησαίμεθα.

28. Καὶ εὐθὺς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους, ἦλεγχον διαλαβόντες εἴ τινα εἰδεῖεν ἄλλην όδον ἢ τὴν φανεράν. ὁ μὲν οὖν ἔτερος οὐκ ἔφη, μάλα πολλῶν φόβων προσαγομένων ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἀφέλιμον ἔλεγεν, ὁρῶντος τοῦ ἐτέρου

κατεσφάγη. 24. ὁ δὲ λοιπὸς ἔλεξεν ὅτι οὖτος μὲν οὐ φαίη δια ταυτα είδεναι, ότι αυτώ ετύγχανε θυγύτηρ έκει παρ' ανδρί εκδεδομένη · αυτός δ΄ έφη ήγήσεσθαι δυνατήν καὶ ύποζυγίοις πορεύεσθαι όδόν. 25. ερωτώμενος δ' εὶ εἶη τι έν αὐτῆ δυσπάριτον χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον, δ εἰ μή τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν. ταῦθα ἐδόκει, συγκαλέσαντας λοχαγούς καὶ πελταστάς καὶ τῶν ὁπλιτῶν, λέγειν τε τὰ παρόντα, καὶ ἐρωτᾶν εί τις αὐτῶν ἔστιν ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐθέλοι ἃν γενέσθαι, καὶ ύποστας έθελοντης πορεύεσθαι. 27. ύφίσταται των μεν όπλιτῶν 'Αριστώνυμος Μεθυδριεὺς 'Αρκᾶς καὶ 'Αγασίας Στυμφάλιος 'Αρκάς, άντιστασιάζων δε αυτοίς Καλλίμαγος Παρρώσιος 'Αρκας, καὶ ούτος έφη έθέλειν πομεύεσθαι, προσλαβών έθελοντας έκ παντός του στρατεύματος έγω γαρ, έφη, οίδα ὅτι ἔψονται πολλοὶ τῶν νέων ἐμοῦ ἡγου-28. έκ τούτου έρωτωσιν εί τις καὶ των γυμνήτων ταξιάρχων εθέλοι συμπορεύεσθαι. ύφίσταται 'Αριστέας Χίος, δς πολλαχού πολλού άξιος τη στρατιά είς τὰ τοιαύτα έγένετο.

ΙΙ. Καὶ ἦν μὲν δείλη ἤδη, οἱ δ' ἐκέλευον αὐτοὺς ἐμφαγόντας πορεύεσθαι. καὶ τὸν ἡγεμόνα δήσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἡν λάβωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἄμα δὲ τἢ ἡμέρα τἢ σάλπιγγι σημαίνειν καὶ τοὺς μὲν ἦνω ὅντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανερὰν ἔκβαοιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν ἐκβαίνοντες ὡς ἄν δύνωνται τιίχιστα. 2. Ταῦτα συνθέμενοι, οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλήθος ὡς δισχίλιοι καὶ ὕδωρ πολὺ ἡν ἐξ οὐρανοῦ Εενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὁπισθοφύλακας ἡγεῖτο πρὸς τὴν φανερὰν ἔκβασιν, ὅπως ταύτη τἢ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέχοιεν τὸν νοῦν, καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν οἱ εριόντες. 2. ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρα οἱ ὁπισθοφύλα-

κες, ην έδει διαβάντας προς το δρθιον εκβαίνειν, τηνικαύτα εκυλίνδουν οἱ βάρβαροι όλοιτρόχους άμαξιαίους, καὶ μείζους καὶ ελάττους, οἱ φερόμενοι προς τὰς πέτρας παίοντες διεσφενδονῶντο · καὶ παντάπασιν οὐδὲ πελάσαι οἶόν τ' ην τῆ εἰσόδω. 4. ἔνιοι δε τῶν λοχαγῶν, εἰ μη ταύτη δύναιντο, ἄλλη ἐπειρῶντο · καὶ ταῦτα ἐποίουν μέχρι σκότος ἐγένετο · ἐπεὶ δὲ ῷοντο ἀφανείς εἶναι ἀπιόντες, τότε ἀπηλθον ἐπὶ τὸ δείπνον · ἐτύγχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὅντες αὐτῶν οἱ ὁπισθοφυλακήσαντες. οἱ μέντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δὶ ὅλης τῆς νυκτὸς κυλινδοῦντες τοὺς λίθους · τεκμαίρεσθαι δ' ην τῷ ψόφω.

5. Οί δ' έχοντες τον ήγεμόνα, κύκλφ περιιόντες, καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους · καὶ τοὺς μεν κατακανόντες, τους δε καταδιώξαντες, αυτοί ένταυθ έμενον ώς το ἄκρον κατέχοντες. 6. οί δ' οὐ κατείχον, άλλα μαστός ην ύπερ αυτών, παρ δυ ην ή στενή αυτη όδος, εφ' ή εκάθηντο οἱ φύλακες. ἔφοδος μέντοι αὐτόθεν έπὶ τους πολεμίους ήν, οὶ ἐπὶ τῆ φανερα όδω ἐκάθηντο. 7. Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐνταθθα διήγαγον ἐπεὶ δ' ἡμέρα ύπέφαινεν, ἐπορεύοντο σιγή συντεταγμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους · καὶ γὰρ ὁμίχλη ἐγένετο, ὧστ' ἔλαθον ἐγγὺς προσελθόντες. ἐπεὶ δὲ εἶδον ἀλλήλους, ή τε σάλπιγξ ἐφθέγξατο, καὶ ἀλαλάξαντες ιέντο ἐπὶ τους ἀνθρώπους · οἱ δὲ οὐκ έδέξαντο, άλλα λιπόντες την όδον, φεύγοντες ολίγοι απέθνησκον εύζωνοι γὰρ ήσαν. 8. οί δε άμφὶ Χειρίσοφον, άκούσαντες της σάλπιγγος, εύθυς ίεντο άνω κατά την φανεράν όδόν . ἄλλοι δὲ τῶν στρατηγῶν κατὰ ἀτριβεῖς όδους επορεύοντο, ή έτυχον έκαστοι όντες, καὶ αναβάντες ώς εδύναντο, ανίμων αλλήλους τοις δόρασι. 9. καὶ οῦτοι πρώτοι συνέμιξαν τοις προκαταλαβούσι το χωρίον. Εενοφων δε, έχων των οπισθοφυλάκων τους ήμίσεις, επορεύετο

ήπερ οι τον ήγεμονα έχοντες εὐοδωτάτη γαρ ήν τοις ύποζυγίοις τοὺς δὲ ἡμίσεις ὅπισθεν τῶν ὑποζυγίων ἔταξε. 10. Πορευόμενοι δ' εντυγχάνουσι λόφω ύπερ της όδου, κατειλημμένω ύπο των πολεμίων, ους ή αποκόψαι ανάγκη η διεζεύχθαι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. καὶ αὐτοὶ μὲν αν επορεύθησαν ήπερ οι άλλοι, τὰ δὲ ὑποζύγια οὐκ ἡν άλλη ἡ ταύτη έκβηναι. 11. ένθα δη παρακελευσάμενοι άλλήλοις. προσβάλλουσι προς τον λόφον δρθίοις τοις λόχοις, οὐ κύκλω, άλλα καταλιπόντες ἄφοδον τοις πολεμίοις, εί βούλοιντο φεύγειν. 12. καὶ τέως μεν αὐτοὺς ἀναβαίνοντας. όπη εδύναντο εκαστος, οί βάρβαροι ετόξευον καὶ έβαλλον, έγγὺς δ' οὐ προσίεντο, ἀλλὰ φυγή λείπουσι το χωρίον. καὶ τοῦτόν τε παρεληλύθεσαν οι Ελληνες, καὶ έτερον όρωσιν έμπροσθεν λόφον κατεχόμενον έπὶ τοῦτον αὖθις έδόκει πορεύεσθαι. 13. Έννοήσας δ' ὁ Ξενοφων, μη, εί έρημον καταλίποι τον ήλωκότα λόφον, καὶ πάλιν λαβόντες οί πολέμιοι ἐπιθοίντο τοίς ὑποζυγίοις παριούσιν, — ἐπὶ πολύ δ' ην τὰ ὑποζύγια, ἄτε διὰ στενης της όδοῦ πορευόμενα, - καταλείπει ἐπὶ τοῦ λόφου λοχαγοὺς Κηφισόδωρον Κηφισοφωντος 'Αθηναίον, καὶ 'Αμφικριίτην 'Αμφιδήμου 'Αθηναίον, καὶ 'Αρχαγόραν 'Αργείον φυγάδα, αὐτὸς δὲ σὺν τοις λοιποις επορεύετο επί τον δεύτερον λόφον, και τω 14. Έτι δ' αὐτοῖς αύτω τρόπω καὶ τοῦτον αίροῦσιν. τρίτος μαστός λοιπός ήν, πολύ ορθιώτατος, ό ύπερ της έπὶ τῷ πυρὶ καταληφθείσης φυλακής τής νυκτὸς ὑπὸ τῶν ἐθε-15. έπεὶ δ' έγγὺς έγένοντο οί "Ελληνες, λείπουσιν οί βάρβαροι άμαχητὶ τον μαστον, ώστε θαυμαστον πασι γενέσθαι, καὶ ὑπώπτευον δείσαντας αὐτοὺς μὴ κυκλωθέντες πολιορκοίντο ἀπολιπείν. οἱ δ' ἄρα ἀπὸ τοῦ ἄκρου καθορώντες τὰ ὅπισθεν γιγνόμενα, πάντες ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφύλακας έχώρουν. 16. καὶ Εενοφων μεν σύν τοις νεωτάτοις άνέβαινεν ἐπὶ τὸ ἄκρον, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκέλευσεν ὑπάγειν, ὅπως οἱ τελευταίοι λόχοι προσμίζειαν, καὶ προελθόντας κατὰ τὴν όδὸν ἐν τῷ ἡμαλῷ θέσθαι τὰ ὅπλα εἶπε.

17. Καὶ ἐν τούτω τῷ χρόνω ἢλθεν 'Αρχαγόρας ὁ 'Αργείος πεφευγώς, και λέγει ώς απεκόπησαν από του πρώτου λόφου, καὶ ὅτι τεθνᾶσι Κηφισόδωρος καὶ ᾿Αμφικράτης, καὶ ἄλλοι όσοι μη άλλομενοι κατά της πέτρας προς τους οπισθοφύ-18. ταῦτα δε διαπραξάμενοι οἱ βάρβαλακας αφίκοντο. ροι ήκου επ' αυτίπορου λόφου τω μαστώ και Εενοφων διελέγετο αυτοίς δι' έρμηνέως περί σπονδών, και τους νεκρούς απήτει. 19. οί δε έφασαν αποδώσειν εφ' φ μη κάειν τὰς οἰκίας. συνωμολόγει ταῦτα ὁ Εενοφων. δε το μεν άλλο στρώτευμα παρήει, οι δε ταῦτα διελέγοντο, πάντες οἱ ἐκ τούτου τοῦ τόπου συνερρύησαν. 20. ἐνταῦθα ίσταντο οί πολέμιοι. καὶ ἐπεὶ ἤρξαντο καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔνθα τὰ ὅπλα ἔκειντο, ἵεντο δη οί πολέμιοι πολλώ πλήθει καὶ θορύβω καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο επὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μαστοῦ, ἀφ' οὖ Εειοφῶν κατέβαινεν, εκυλίνδουν πέτρας καὶ ένος μεν κατέαξαν το σκέλος, Εενοφώντα δε ό ύπασπιστης έχων την ασπίδα απέλιπεν. 21. Ευρύλογος δε Λουσιεύς Αρκάς προσέδραμεν αυτώ, όπλίτης, καὶ πρὸ ἀμφοῖν προβεβλημένος ἀπεχώρει, καὶ οί άλλοι προς τους συντεταγμένους απηλθον. 22. Έκ δε τούτου παν όμου έγενετο το Έλληνικον, και έσκήνησαν αὐτοῦ, ἐν πολλαῖς καὶ καλαῖς οἰκίαις καὶ ἐπιτηδείοις δαψιλέσι καὶ γὰρ οἶνος πολύς ἢν, ώστε ἐν λάκκοις κονιατοῖς είχον. 23. Ξενοφων δε καὶ Χειρίσοφος διεπράξαντο ώστε λαβόντες τους νεκρούς ἀπέδοσαν τον ήγεμόνα καὶ πάντα έποίησαν τοίς ἀποθανούσιν έκ των δυνατών, ώσπερ νομίζεται ανδράσιν αγαθοίς.

24. Τη δε ύστεραία ἄνευ ηγεμόνος επορεύοντο · μαχόμενοι δ΄ οἱ πολέμιοι, καὶ ὅπη εἶη στενὸν χωρίον προκαταλαμβάνοντες, εκώλυον τὰς παρόδους. 25. ὁπότε μεν οὖν τοὺς πρώτους κωλύοιεν, Εενοφων όπισθεν έκβαίνων προς τά όρη έλυε την απόφραξιν της παρόδου τοις πρώτοις, ανωτέρω πειρώμενος γίγνεσθαι τῶν κωλυόντων • 26. ὁπότε δὲ τοις όπισθεν επιθοίντο, Χειρίσοφος εκβαίνων, καὶ πειρώμενος ανωτέρω γίγνεσθαι των κωλυόντων, έλυε την απόφραξιν της παρόδου τοις όπισθεν και αει ούτως εβοήθουν άλλήλοις, καὶ ἰσγυρῶς άλλήλων ἐπεμέλοντο. 27. ἡν δὲ καὶ ὁπότε αὐτοῖς τοῖς ἀναβᾶσι πολλὰ πράγματα παρεῖχον οί βάρβαροι πάλιν καταβαίνουσιν έλαφροι γάρ ήσαν, ώστε καὶ ἐγγύθεν φεύγοντες ἀποφεύγειν οὐδὲν γὰρ εἶγον άλλο η τόξα καὶ σφενδόνας. 28. ἄριστοι δὲ τοξόται ήσαν. είχον δὲ τόξα ἐγγὺς τριπήχη, τὰ δὲ τοξεύματα πλέον ἡ διπήχη · είλκον δὲ τὰς νευράς, ὁπότε τοξεύοιεν, πρὸς τὸ κάτω τοῦ τόξου τῷ ἀριστερῷ ποδὶ προβαίνοντες. τοξεύματα εχώρει διὰ τῶν ἀσπίδων καὶ διὰ τῶν θωράκων. έχρωντο δε αὐτοίς οι "Ελληνες, ἐπεὶ λάβοιεν, ἀκοντίοις, έναγκυλώντες. έν τούτοις τοις χωρίοις οι Κρήτες χρησιμώτατοι έγενοντο. ήρχε δε αὐτῶν Στρατοκλής Κρής.

ΙΙΙ. Ταύτην δ' αὖ τὴν ἡμέραν ηὐλίσθησαν ἐν ταῖς κώμαις ταῖς ὑπὲρ τοῦ πεδίου τοῦ παρὰ τὸν Κεντρίτην ποταμὸν, εὖρος ὡς δίπλεθρον, δς ὁρίζει τὴν ᾿Αρμενίαν καὶ τὴν τῶν Καρδούχων χώραν. καὶ οἱ Ἔλληνες ἐνταῦθα ἀνεπαύσαντο ἄσμενοι, ἰδόντες πεδίον · ἀπεῖχε δὲ τῶν ὀρέων ὁ ποταμὸς εξ ἡ ἐπτὰ στάδια τῶν Καρδούχων. 2. τότε μὲν οὖν ηὐλίσθησαν μάλα ἡδέως, καὶ τἀπιτήδεια ἔχοντες και πολλὰ τῶν παρεληλυθότων πόνων μνημονεύοντες. ἐπτα γὰρ ἡμέρας, ὅσασπερ ἐπορεύθησαν διὰ τῶν Καρδούχων, πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν, καὶ ἔπαθον κακὰ ὅσα οὐδὲ

τὰ σύμπαντα ὑπὸ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους. ὡς οὖν ἀπηλλαγμένοι τούτων, ἡδέως ἐκοιμήθησαν.

3. "Αμα δὲ τῆ ἡμέρα, ὁρῶσιν ἱππέας που πέραν τοῦ ποταμού, έξωπλισμένους ώς κωλύσοντας διαβαίνειν, πεζούς δ' έπὶ ταις ὄχθαις παρατεταγμένους ἄνω τῶν ἱππέων, ὡς κωλύσουτας είς τὴν Αρμενίαν έκβαίνειν. 4. ήσαν δ' οδτοι 'Ορόντα καὶ 'Αρτούχα, 'Αρμένιοι καὶ Μάρδοι καὶ Χαλδαῖοι μισθοφόροι. ελέγοντο δε οἱ Χαλδαίοι ελεύθεροί τε καὶ άλκιμοι είναι· δπλα δ είχον γέρρα μακρά καὶ λόγχας. 5. αί δὲ ὄγθαι αὐται, ἐφ' ὧν παρατεταγμένοι οὖτοι ησαν, τρία ή τέτταρα πλέθρα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπεῖχον · όδὸς δε μία ή όρωμενη ην άγουσα άνω, ώσπερ χειροποίητος. ταύτη ἐπειρῶντο διαβαίνειν οἱ Ελληνες. πειρωμένοις τό τε ύδωρ ύπερ των μαστών έφαίνετο, καὶ τραχύς ην ο ποταμός μεγιίλοις λίθοις καὶ όλισθηροίς, -καὶ οὖτ' ἐν τῷ ὕδατι τὰ ὅπλα ἢν ἔχειν, εἰ δὲ μὴ, ἣρπαζεν ὁ ποταμός επί τε της κεφαλής τὰ ὅπλα εἴ τις φέροι, γυμνοὶ εγίγνοντο προς τὰ τοξεύματα καὶ τάλλα βέλη, — ἀνεχώρησαν, καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ τὸν ποταμόν. 7. Ενθα δε αὐτοὶ τὴν πρόσθεν νύκτα ήσαν επὶ τοῦ ὅρους, έωρων τους Καρδούχους πολλούς συνειλεγμένους έν τοις ενταύθα δη πολλη άθυμία ην τοίς Ελλησιν, $\delta\pi\lambda$ ois. όρωσι μεν του ποταμού την δυσπορίαν, όρωσι δε τους διαβαίνειν κωλύσοντας, όρωσι δε τοις διαβαίνουσιν επικεισομένους τους Καρδούχους όπισθεν. 8. ταύτην μεν ουν την ημέραν καὶ την νύκτα ξμειναν εν πολλή απορία όντες. Εενοφων δε όναρ είδεν εδοξεν έν πέδαις δεδέσθαι, αθται δὲ αὐτῷ αὐτόμαται περιρρυήναι, ώστε λυθήναι καὶ διαβαίνειν όπόσον έβούλετο. έπεὶ δὲ ὅρθρος ἢν, ἔρχεται πρὸς τον Χειρίσοφον, καὶ λέγει ὅτι ἐλπίδας ἔχει καλῶς ἔσεσθαι, καὶ διηγείται αὐτῷ τὸ ὄναρ. 9. ὁ δὲ ἥδετό το καὶ ώς τά

χιστα έως υπέφαινεν, έθύοντο πάντες παρόντες οι στρατηγοί · καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἦν εὐθὺς ἐπὶ τοῦ πρώτου. καὶ ἀπιόντες ἀπὸ τῶν ἱερῶν οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ παρήγγελλον τῆ στρατιὰ ἀριατοποιεῖσθαι.

10. Καὶ ἀριστῶντι τῷ Εενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκω: ήδεσαν γαρ πάντες ὅτι ἐξείη αὐτῷ καὶ ἀριστώντι καὶ δειπνοῦντι προσελθεῖν, καὶ εἰ καθεύδοι ἐπεγείραντα είπειν, εί τίς τι έχοι των προς τον πόλεμον. 11. καὶ τότε έλεγον ὅτι τυγχάνοιεν φρύγανα συλλέγοντες ώς έπὶ πῦρ, κἄπειτα κατίδοιεν έν τῷ πέραν, έν πέτραις καθηκούσαις έπ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν, γέροντά τε καὶ γυναίκα καὶ παιδίσκας ὥσπερ μαρσίπους ἱματίων κατατιθεμένους εν πέτρα αντρώδει. 12. ίδοῦσι δέ σφισι δόξαι ασφαλές είναι διαβήναι οὐδε γὰρ τοῖς πολεμίοις ίππεῦσι προσβατον είναι κατά τούτο. εκδύντες δ' έφασαν έγοντες τὰ έγχειρίδια γυμνοὶ ώς νευσόμενοι διαβαίνειν πορευόμενοι δε πρόσθεν διαβήναι πρίν βρέξαι τὰ αίδοία καὶ διαβάντες καὶ λαβόντες τὰ ιμάτια πάλιν ήκειν. θύς οὖν ο Εενοφών αὐτός τε ἔσπενδε, καὶ τοῖς νεανίσκοις έγχειν εκέλευε, καὶ εύχεσθαι τοις φήνασι θεοίς τά τε ονείρατα καὶ τὸν πόρον, καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ ἐπιτελέσαι. σπείσας δ' εὐθὺς ηγε τοὺς νεανίσκους παρὰ τὸν Χειρίσοφον, καὶ διηγοῦνται ταὐτά. 14. ἀκούσας δὲ καὶ ὁ Χειρίσοφος σπονδάς εποίει. σπείσαντες δε τοις μεν άλλοις παρήγγελλον συσκευάζεσθαι, αύτοὶ δὲ, συγκαλέσαντες τους στρατηγούς, έβουλεύοντο όπως αν κάλλιστα διαβαίεν, καὶ τούς τε ἔμπροσθεν νικώεν, καὶ ὑπὸ τῶν ὅπισθεν μηδὲν πάσγοιεν κακόν. 15. καὶ έδοξεν αὐτοῖς Χειρίσοφον μεν ήγεισθαι, καὶ διαβαίνειν έχοντα το ημισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δ' ημισυ ἔτι ὑπομένειν σὺν Ξενοφωντι, τὰ δὲ ὑποζύγια καὶ τον όχλον έν μέσφ τούτων διαβαίνειν. 16. έπεὶ δὲ

καλώς ταυτα είχεν, επορεύοντο ήγουντο δ' οι νεανίσκοι εν άριστερά έχοντες τον ποταμόν όδος δε ήν επί την διά-Βασιν ώς τέτταρες στάδιοι.

17. Πορευομένων δ' αυτών αντιπαρήσσαν αι τάξεις τών έπειδη δε ησαν κατά την διάβασιν και τας όχθας του ποταμού, έθευτο τὰ ὅπλα, καὶ αὐτὸς πρώτος Χειρίσοφος, στεφανωσάμενος καὶ ἀποδὺς, ἐλάμβανε τὰ ὅπλα, καὶ τοις άλλοις πασι παρήγγελλε, και τους λοχαγους εκέλευεν άγειν τους λόχους ορθίους, τους μέν έν άριστερά, τους δ' έν δεξιά έαυτου. 18. και οι μεν μάντεις εσφαγιάζοντο είς τον ποταμόν · οί δε πολέμιοι ετόξευον τε και εσφενδόνων · άλλ' οὖπω ἐξικνοῦντο. 19. ἐπεὶ δὲ καλὰ ἦν τὰ σφάγια, έπαιάνιζον πάντες οι στρατιώται και ανηλάλαζον, συνωλόλυζον δὲ καὶ αί γυναίκες ἄπασαι πολλαὶ γὰρ ἦσαν ἐταῖραι έν τῷ στρατεύματι. 20. Καὶ Χειρίσοφος μὲν ἐνέβαινε, καὶ οἱ σὺν ἐκείνω · ὁ δὲ Ξενοφῶν, τῶν ὀπισθοφυλάκων λαβων τους εύζωνοτάτους, έθει άνα κράτος πάλιν επί τον πόρον τον κατά την έκβασιν την είς τα των 'Αρμενίων όρη, προσποιούμενος ταύτη διαβάς αποκλείσειν τυὺς παρά τον ποταμον ίππέας. 21. οι δε πολέμιοι, όρωντες μεν τους άμφι Χειρίσοφον εύπετως το ύδωρ περώντας, ορώντες δε τους αμφί Εενοφωντα θέοντας είς τουμπαλιν, δείσαντες μη αποκλεισθείησαν, φεύγουσιν ανα κράτος, ώς προς την τοῦ ποταμοῦ ἄνω ἔκβασιν. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν όδὸν ἐγένοντο, ἔτεινου ἄνω πρὸς τὸ ὄρος. 22. Λύκιος δ' ό τὴν τάξιν ἔχων τῶν ἱππέων, καὶ Αἰσχίνης ὁ τὴν τάξιν τῶν πελταστῶν τῶν αμφὶ Χειρίσοφον, ἐπεὶ έώρων ανα κράτος φεύγοντας, είποντο · οί δε στρατιώται εβόων μη ἀπολείπεσθαι, ἀλλά συνεκβαίνειν έπὶ τὸ όρος. 23. Χειρίσοφος δ' αὐ έπεὶ διέβη, τους μεν ιππέας ουκ εδίωκεν, εὐθυς δε κατά τὰς προσηκούσας όχθας έπὶ τον ποταμον έξέβαινεν έπὶ τους

ἄνω πολεμίους. οι δὲ ἄνω, όρῶντες μὲν τοὺς ἑαυτῶν ίππέας φεύγοντας, όρῶντες δ' ὁπλίτας σφίσιν ἐπιόντας, ἐκλείπουσι τὰ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ ἄκρα.

24. Ξενοφων δ', έπεὶ τὰ πέραν έώρα καλως γιγνόμενα, άπεγώρει την ταχίστην προς το διαβαίνον στράτευμα· καὶ γαρ οι Καρδούχοι φανεροί ήδη ήσαν είς το πεδίον καταβαίνοντες, ώς επιθησόμενοι τοις τελευταίοις. Χειρίσοφος μεν τὰ ἄνω κατείχε, Λύκιος δε σὺν ὀλίγοις επιχειρήσας επιδιώξαι έλαβε των σκευοφόρων τὰ ὑπολειπόμενα, καὶ μετὰ τούτων ἐσθητά τε καλην καὶ ἐκπώματα. 26. καὶ τὰ μὲν σκευοφόρα τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ ὅχλος άκμην διέβαινε Εενοφών δε στρέψας πρός τους Καρδούχους αντία τὰ ὅπλα ἔθετο, καὶ παρήγγειλε τοῖς λοχαγοῖς κατ' ένωμοτίας ποιήσασθαι έκαστον του έαυτοῦ λόχον, παρ' άσπίδα παραγαγόντας την ένωμοτίαν έπὶ φάλαγγος καὶ τους μέν λογαγούς καὶ τους ένωμοτάρχους προς των Καρδούχων ιέναι, οὐραγοὺς δὲ καταστήσασθαι πρὸς τοῦ ποτα-27. Οι δέ Καρδούχοι ώς έώρων τους οπισθοφύλακας τοῦ ὄχλου ψιλουμένους, καὶ ὀλίγους ἤδη φαινομένους, θαττον δή ἐπήεσαν ώδάς τινας ἄδοντες. ὁ δὲ Χειρίσοφος, ἐπεὶ τὰ παρ' αὐτῷ ἀσφαλῶς εἶχε, πέμπει παρὰ Ξενοφῶντα τοὺς πελταστάς καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας, καὶ κελεύει ποιείν ο τι αν παραγγέλλη. 28. ίδων δε αυτούς διαβαίνοντας, ό Εενοφων πέμψας άγγελον κελεύει αὐτοῦ μείναι ἐπὶ τοῦ ποταμού μη διαβάντας. ὅταν δ' ἄρξωνται αὐτοὶ διαβαίνειν, έναντίους ένθεν καὶ ένθεν σφων έμβαίνειν ως διαβησομένους, διηγκυλωμένους τους ακοντιστάς, καὶ ἐπιβεβλημένους τους τοξότας · μὴ πρόσω δὲ τοῦ ποταμοῦ προβαίνειν. 29. τοῖς δε παρ' εαυτώ παρήγγειλεν, επειδάν σφενδόνη εξικνήται καὶ ἀσπὶς ψοφή, παιανίσαντας θείν εἰς τοὺς πολεμίους. έπειδαν δε αναστρέψωσιν οί πολέμιοι, και έκ του ποταμού ό σαλπικτής σημήνη το πολεμικον, αναστρέψαντας έπὶ δόρυ ήγεισθαι μεν τους ουραγούς, θείν δε πάντας, και διαβαίνειν ὅτι τάχιστα, ἢ ἔκαστος τὴν τάξιν είχεν, ὡς μὴ έμποδίζειν αλλήλους. ὅτι οὖτος ἄριστος ἔσοιτο, ος αν πρώτος έν τφ πέραν γένηται. 30. οι δε Καρδούχοι, ορώντες ολίγους ήδη τους λοιπούς, — πολλοί γάρ καὶ τών μένειν τεταγμένων οι οι μεν ύποζυγίων, οι δε σκευών, οι δ' εταιρών, - ενταθθα δη επέκειντο θρασέως, καὶ ήρχουτο σφενδονάν καὶ τοξεύειν. 31. οί δὲ ⁴Ελληνες παιανίσαντες ώρμησαν δρόμφ ἐπ' αὐτούς· οἱ δὲ ουκ εδέξαντο και γαρ ήσαν ωπλισμένοι ως μεν έν τοις όρεσιν ίκανως προς το επιδραμείν και φεύγειν, προς δε το είς χείρας δέχεσθαι ούχ ίκανως. 32. εν τούτφ σημαίνει ό σαλπικτής καὶ οί μεν πολέμιοι ἔφευγον πολὺ ἔτι θᾶττον, οί δ Ελληνες τάναντία στρέψαντες έφευγον δια τοῦ ποταμοῦ ὅτι τάχιστα. 38. τῶν δὲ πολεμίων οἱ μέν τινες αἰσθόμενοι πάλιν ἔδραμον ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ τοξεύοντες ολίγους έτρωσαν, οι δε πολλοι και πέραν όντων των Έλλήνων έτι φανεροί ήσαν φεύγοντες. 34. οί δε ύπαντήσαντες, ανδριζόμενοι καὶ προσωτέρω τοῦ καιροῦ προϊόντες, ὕστερον τῶν μετὰ Εενοφῶντος διέβησαν πάλιν καὶ ἐτρώθησάν τινες καὶ τούτων.

IV. Έπεὶ δὲ διέβησαν, συνταξάμενοι ἀμφὶ μέσον ἡμέρας, ἐπορεύθησαν διὰ τῆς ᾿Αρμενίας πεδίον ἄπαν καὶ λείους γηλόφους, οὐ μεῖον ἡ πέντε παρασάγγας οὐ γὰρ ἡσαν ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ κῶμαι, διὰ τοὺς πολέμους τοὺς πρὸς τοὺς Καρδούχους. 2. εἰς δὲ ἡν ἀφίκοντο κώμην μεγάλη τε ἡν, καὶ βασίλειον εἶχε τῷ σατρώπη, καὶ ἐπὶ ταῖς πλείσταις οἰκίαις τύρσεις ἐπήσαν ἐπιτήδεια δ΄ ἡν δαψιλή. 3. ἐντεῦθεν δ΄ ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασώγγας δέκα, μέχρι ὑπερῆλθον τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος

ποταμοῦ. ἐντεῦθεν δ ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμόν. οὖτος δ ἢν καλὸς μὲν, μέγας δ οὖ κῶμαι δὲ πολλαὶ περὶ τὸν ποταμὸν ἦσαν. 4. ὁ δὲ τόπος οὖτος ᾿Αρμενία ἐκαλεῖτο ἡ πρὸς ἐσπέραν. ὕπαρχος δ ἢν αὐτῆς Τιρίβαζος, ὁ καὶ βασιλεῖ φίλος γενόμενος, καὶ ὁπότε παρείη, οὐδεὶς ἄλλος βασιλεία ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλλεν. 5. οὖτος προσήλασεν ἱππέας ἔχων, καὶ προπέμψας ἐρμηνέα ἐἶπεν ὅτι βούλοιτο διαλεχθῆναι τοῖς ἄρχουσι. τοῖς δὲ στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀκοῦσαι καὶ προσελθόντες εἰς ἐπήκοον ἠρώτων τί θέλοι. 6. ὁ δὲ εἶπεν ὅτι σπείσασθαι βούλοιτο, ἐφ' ῷ μήτε αὐτὸς τοὺς Ελληνας ἀδικεῖν, μήτε ἐκείνους κάειν τὰς οἰκίας, λαμβάνειν τε τἀπιτήδεια ὅσων δέοιντο. ἔδοξε ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς, καὶ ἐσπείσαντο ἐπὶ τούτοις.

7. Έντευθεν δ' επορεύθησαν σταθμούς τρείς δια πεδίου. παρασιίγγας πεντεκαίδεκα καὶ Τιρίβαζος παρηκολούθει. έχων την έαυτοῦ δύναμιν, ἀπέχων ώς δέκα σταδίους καὶ <u>ἀφίκοντο εἰς βασίλεια καὶ κώμας πέριξ πολλάς πολλών</u> τῶν ἐπιτηδείων μεστάς. 8. στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν, γίγνεται της νυκτὸς χιων πολλή · καὶ έωθεν έδοξε διασκηνησαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ τὰς κώμας · οὐ γαρ εώρων πολέμιον οὐδένα, καὶ ἀσφαλες εδόκει είναι διὰ τὸ πλήθος της χιόνος. 9. ἐνταῦθα εἶχον πάντα τὰ ἐπιτήδεια όσα έστιν αγαθά, ίερεια, σίτον, οίνους παλαιούς εύώδεις, ασταφίδας, δσπρια παντοδαπά. των δε αποσκεδανυυμένων τινες από του στρατοπέδου έλεγον ότι κατίδοιεν στράτευμα, καὶ νύκτωρ πολλὰ πυρὰ φαίνοιτο. 10. εδόκει δή τοις στρατηγοίς ουκ ἀσφαλές είναι διασκηνούν, άλλά συναγαγείν το στρώτευμα πάλιν. έντευθεν συνήλθον. καὶ γὰρ ἐδόκει διαιθριάζειν. 11. νυκτερευόντων δ' αὐτῶν ένταυθ' επιπίπτει χιων απλετος, ώστε απέκρυψε και τα

σπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους καὶ τὰ ὑποζύγια συνεπόδισεν ἡ χιών καὶ πολὺς ὅκνος ἢν ἀνίστασθαι κατακειμένων γὰρ ἀλεεινὸν ἢν ἡ χιὼν ἐπιπεπτωκυῖα, ὅτῷ μὴ παραρρυείη. 13. ἐπεὶ δὲ Εενοφῶν ἐτόλμησε γυμνὸς ἀναστὰς σχίζειν ξύλα, τάχ ἀναστάς τις καὶ ἄλλος, ἐκείνου ἀφελόμενος, ἔσχιζεν. ἐκ δὲ τούτου καὶ οἱ ἄλλοι ἀναστάντες πῦρ ἔκαον καὶ ἐχρίοντο 13. πολὺ γὰρ ἐνταῦθα εὐρίσκετο χρῖμα, ῷ ἐχρῶντο ἀντ ἐλαίου, σύειον καὶ σησώμινον καὶ ἀμυγδάλινον ἐκ τῶν πικρῶν καὶ τερεβίνθινον. ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ μύρον εὐρίσκετο.

14. Μετά ταῦτα εδόκει πάλιν διασκηνητέον είναι εἰς τὰς κώμας είς στέγας. ἔνθα δη οί στρατιῶται σὺν πολλη κραυγή καὶ ήδονή ήσσαν επὶ τὰς στέγας καὶ τὰ ἐπιτήδεια. όσοι δε, ότε το πρότερον ἀπήεσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπρησαν ὑπὸ της αίθρίας δίκην έδίδοσαν κακώς σκηνούντες. 15. έντευθεν έπεμψαν νυκτός Δημοκράτην Τημνίτην, ανδρας δόντες, επὶ τὰ ὄρη ενθα εφασαν οι ἀποσκεδαννύμενοι καθοραν τὰ πυρά · οὖτος γαρ ἐδόκει καὶ πρότερον πολλα ἤδη άληθευσαι τοιαύτα, τὰ ὄντα τε ώς ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα ώς ούκ όντα. 16. Πορευθείς δε, τὰ μεν πυρὰ οὐκ ἔφη ίδείν. άνδρα δὲ συλλαβων ἡκεν άγων, ἔχοντα τόξον Περσικον καὶ φαρέτραν καὶ σύγαριν οιανπερ καὶ 'Αμαζόνες έχουσιν. 17. έρωτώμενος δε το ποδαπός είη, Πέρσης μεν έφη είναι, πορεύεσθαι δ' ἀπὸ τοῦ Τιριβάζου στρατεύματος, ὅπως ἐπιτήδεια λάβοι. οι δ' ήρώτων αυτον το στράτευμα οπόσον τε είη, καὶ έπὶ τίνι συνειλεγμένον. 18. ὁ δὲ είπεν ὅτι Τιρίβαζος είη, έχων τήν τε έαυτοῦ δύναμιν καὶ μισθοφόρους Χάλυβας καὶ Ταόχους παρεσκευάσθαι δὲ αὐτὸν έφη ώς επί τη ύπερβολή του όρους εν τοις στενοίς, ήπερ μοναχή είη πορεία, ενταύθα επιθησόμενον τοις "Ελλησιν. 19. ἀκούσασι τοις στρατηγοίς ταθτα έδοξε τὸ στράτευμα

συναγαγείν καὶ εὐθὺς φύλακας καταλιπόντες καὶ στρατηγον έπὶ τοις μένουσι Σοφαίνετον Στυμφάλιον, έπορεύοντο έχουτες ήγεμόνα του άλόντα ἄνθρωπου. 20. Έπειδη δε ύπερέβαλλον τὰ όρη, οἱ πελτασταὶ, προϊόντες καὶ κατιδόντες το στρατόπεδον, οὐκ ἔμειναν τοὺς ὁπλίτας, ἀλλ' ανακραγόντες έθεον επὶ τὸ στρατόπεδον. 21. οἱ δὲ βάρβαροι, ακούσαντες τον θόρυβον, ούχ υπέμειναν, άλλ' έφευγον δμως δε καὶ ἀπέθανόν τινες των βαρβάρων, καὶ ίπποι ήλωσαν είς είκοσι, καὶ ή σκηνη ή Τιριβάζου εάλω, καὶ ἐν αὐτῆ κλίναι ἀργυρόποδες καὶ ἐκπώματα, καὶ οἱ ἀρτοκόποι καὶ οἱ οἰνοχόοι φάσκοντες εἶναι. **22.** ἐπειδη δὲ επύθοντο ταῦτα οἱ τῶν ὁπλιτῶν στρατηγοὶ, εδόκει αὐτοῖς απιέναι την ταχίστην έπὶ τὸ στρατόπεδον, μή τις ἐπίθεσις γένοιτο τοις καταλελειμμένοις. καὶ εὐθὺς ἀνακαλεσάμενοι τη σάλπιγγι ἀπήεσαν, καὶ ἀφίκοντο αὐθημερον ἐπὶ το στρατόπεδον.

V. Τη δ' υστεραία εδόκει πορευτέον είναι ὅπη δύναιντο τάχιστα, πρὶν συλλεγηναι τὸ στράτευμα πάλιν, καὶ καταλαβεῖν τὰ στενά. συσκευασάμενοι δ' εὐθυς ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλης, ἡγεμόνας ἔχοντες πολλούς · καὶ αὐθημερὸν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον ἐφ' ῷ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι Τιρίβαζος, κατεστρατοπεδεύσαντο. 2. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμους ἐρήμους τρεῖς, παρασάγγας πεντεκαίδεκα, ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς τὸν ὀμφαλόν. ἐλέγοντο δὲ αὐτοῦ αὶ πηγαὶ οὐ πρόσω είναι. 3. Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλης καὶ πεδίου, σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας πέντε. ὁ δὲ τρίτος ἐγένετο χαλεπὸς, καὶ ἄνεμος βορρᾶς ἐναντίος ἔπνει, παντάπασιν ἀποκάων πάντα καὶ πηγνὺς τοὺς ἀνθρώπους. 4. ἔνθα δὴ τῶν μάντεών τις εἶπε σφαγιάσασθαι τῷ ἀνέμφ, καὶ σφαγιάζεται · καὶ πᾶσι δὴ περιφανῶς ἔδοξε λῆξαι τὸ

χαλεπον του πνεύματος. ην δε της χιόνος το βάθος οργυιά · ώστε καὶ των ύποζυγίων καὶ των ανδραπόδων πολλά ἀπώλετο, καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς τριάκοντα. 5. Διεγένοντο δε την νύκτα πύρ κάοντες Εύλα δ' ην έν τῷ σταθμῷ πολλά · οἱ δὲ ὀψὲ προσιόντες ξύλα οὐκ είχον. οί οὖν πάλαι ήκοντες καὶ τὸ πῦρ κάοντες οὐ προσίεσαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀψίζοντας, εἰ μὴ μεταδοίεν αὐτοίς πυρούς, ἡ άλλο τι εί τι έχοιεν βρωτόν. 6. ένθα δη μετεδίδοσαν άλλήλοις ων είχον εκαστοι. ένθα δε τὸ πῦρ εκάετο διατηκομένης της χιόνος, βόθροι εγίγνοντο μεγάλοι έστε επί τὸ δάπεδου · οῦ δὴ παρῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος. 7. Έντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ὅλην ἐπορεύοντο διὰ γιόνος, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμίασαν. φων δ' οπισθοφυλακών, καὶ καταλαμβάνων τους πίπτοντας των ανθρώπων, ηγνόει ο τι τὸ πάθος είη. 8. ἐπειδη δὲ εἶπέ τις αὐτῶ τῶν ἐμπείρων ὅτι σαφῶς βουλιμιῶσι, κἄν τι φάγωσιν άναστήσονται, περιιών περί τὰ ύποζύγια, εί που τι όρωη βρωτον, διεδίδου, καλ διέπεμπε διδόντας τους δυναμένους παρατρέχειν τοις βουλιμιώσιν. επειδή δέ τι έμφάγοιεν, ανίσταντο καὶ επορεύοντο.

9. Πορευομένων δὲ, Χειρίσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς κώμην ἀφικνεῖται, καὶ ὑδροφορούσας ἐκ τῆς κώμης πρὸς τῆ κρήνη γυναῖκας καὶ κόρας καταλαμβάνει ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος. 10. αὖται ἡρώτων αὐτοὺς τίνες εἶεν. ὁ δ΄ ἐρμηνεὺς εἶπε περσιστὶ, ὅτι παρὰ βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. αἱ δὲ ἀπεκρίναντο ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἶη, ἀλλ ἀπέχει ὅσον παρασάγγην. οἱ δ΄, ἐπεὶ ὀψὲ ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συνεισέρχονται εἰς τὸ ἔρυμα σὺν ταῖς ὑδροφόροις. 11. Χειρίσοφος μὲν οὖν, καὶ ὅσοι ἐδυνήθησαν τοῦ στρατεύματος, ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ΄ ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ δυνάμενοι διατελέσαι τὴν ὁδὸν

ένυκτερευσαν ἄσιτοι καὶ ἄνευ πυρός καὶ ένταθθά τινες απώλοντο των στρατιωτών. 19. 'Εφείποντο δε των πολεμίων συνειλεγμένοι τινές, καὶ τὰ μη δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων ήρπαζον, καὶ ἀλλήλοις ἐμάγοντο περὶ αὐτῶν. ἐλείποντο δε των στρατιωτων οί τε διεφθαρμένοι ύπο της χιόνος τους οφθαλμούς, οι τε ύπο του ψύχους τους δακτύλους των ποδών ἀποσεσηπότες. 13. ἢν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα της χιόνος, εί τις μέλαν τι έχων προ των οφθαλμῶν ἐπορεύετο, τῶν δὲ ποδῶν εἶ τις κινοῖτο καὶ μηδέποτε ήσυχίαν έχοι καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο • 14. ὅσοι δὲ ύποδεδεμένοι έκοιμώντο, είσεδύοντο είς τους πόδας οι ιμώντες, καὶ τὰ ὑποδήματα περιεπήγνυντο καὶ γὰρ ήσαν, έπειδη έπελιπε τὰ ἀργαῖα ὑποδήματα, καρβάτιναι πεποιημέναι έκ των νεοδάρτων βοών. 15. Διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ανάγκας ύπελείποντό τινες των στρατιωτών καὶ ἰδόντες μέλαν τι χωρίον δια το έκλελοιπέναι αὐτόθι την χιόνα, είκαζον τετηκέναι · καὶ τετήκει διὰ κρήνην τινὰ ἡ πλησίον ην ατμίζουσα εν νάπη. ενταθθ εκτραπόμενοι εκάθηντο. καὶ οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι. 16. ὁ δὲ Ξενοφῶν ἔγων οπισθοφύλακας ώς ήσθετο, έδειτο αυτών πάση τέχνη και μηχανή μη απολείπεσθαι, λέγων ότι επονται πολλοί πολέμιοι συνειλεγμένοι, καὶ τελευτών έχαλέπαινεν. σφάττειν εκέλευον · οὐ γὰρ αν δύνασθαι πορευθήναι. 17. ενταθθα έδοξε κράτιστον είναι τους επομένους πολεμίους φοβησαι, εί τις δύναιτο, μη επίοιεν τοις κάμνουσι. καὶ ην μεν σκότος ήδη, οἱ δὲ προσήεσαν πολλώ θορύβω, αμφὶ ών είγον διαφερόμενοι. 18. ένθα δη οί μεν όπισθοφύλακες, ατε ύγιαίνοντες, έξαναστάντες έδραμον είς τους πολεμίους · οἱ δὲ κάμνοντες, ἀνακραγόντες ὅσον ἐδύναντο μέγιστον, τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ δόρατα ἔκρουσαν. οἱ δὲ πολέμιοι δείσαντες ήκαν έαυτους κατά της χιόνος είς την νάπην, καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδαμοῦ ἐφθέγξατο.

19. Καὶ Ξενοφών μεν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, εἰπόντες τοῖς ασθενούσιν ότι τη ύστεραία ήξουσί τινες έπ' αὐτούς, πορενόμενοι, πρίν τέτταρα στάδια διελθείν, έντυγχάνουσιν έν τη όδω αναπαυομένοις επί της γιόνος τοις στρατιώταις εγκεκαλυμμένοις, καὶ οὐδὲ φυλακή οὐδεμία καθειστήκει καὶ ανίστασαν αὐτούς. οἱ δ ἔλεγον ὅτι οἱ ἔμπροσθεν οὐχ ύπογωροίεν. 20. ὁ δὲ παριὼν, καὶ παραπέμπων τῶν πελταστών τους ισχυροτάτους, εκέλευε σκέψασθαι τί είη τὸ κωλύον. οί δε ἀπήγγελλον ὅτι ὅλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα. 21. ένταθθα καὶ οἱ ἀμφὶ Εενοφώντα ηὐλίσθησαν αὐτοῦ, ἄνευ πυρὸς καὶ ἄδειπνοι, φυλακὰς οΐας έδύναντο καταστησάμενοι. Έπεὶ δὲ πρὸς ήμέραν ην, ὁ μὲν Εενοφών πέμψας προς τους άσθενούντας τους νεωτάτους, αναστήσαντας εκέλευεν αναγκάζειν προϊέναι. 22. εν δε τούτω Χειρίσοφος πέμπει των έκ της κώμης, σκεψομένους πως έχοιεν οι τελευταίοι. οι δε, άσμενοι ιδόντες, τους μεν ασθενούντας τούτοις παρέδοσαν κομίζειν έπι το στρατόπεδον. αύτοι δε επορεύοντο, και πριν είκοσι στάδια διεληλυθέναι ησαν προς τη κώμη ένθα Χειρίσοφος ηὐλίζετο. 23. ἐπεὶ δε συνεγένοντο άλλήλοις, έδοξε κατά τὰς κώμας ἀσφαλες είναι τὰς τάξεις σκηνούν. καὶ Χειρίσοφος μεν αὐτοῦ έμενεν, οί δε άλλοι διαλαχόντες ας εώρων κώμας επορεύοντο έκαστοι τους έαυτων έχοντες. 24. Ένθα δη Πυλυκρώτης 'Αθηναίος λοχαγός ἐκέλευσεν ἀφιέναι έαυτόν καὶ λαβών τους ευζώνους, θέων έπι την κώμην ην είληχει Εενοφων, καταλαμβάνει πάντας ένδον τους κωμήτας και τον κωμάρχην, καὶ πώλους εἰς δασμὸν βασιλεῖ τρεφομένους ἐπτακαίδεκα, καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ κωμάρχου, ἐνάτην ἡμέραν γεγαμημένην · ό δ΄ άνηρ αὐτης λαγως ώχετο θηράσων, καὶ ούχ ήλω εν ταις κώμαις. 35. αι δ οικίαι ήσαν κατώγειοι, το μεν στόμα ωσπερ φρέατος, κάτω δ' ευρείαι · αί δε

εἴσοδοι τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὀρυκταὶ, οἱ δὲ ἄνθρωποι κατέβαινον έπὶ κλίμακος. Εν δε ταις οἰκίαις ήσαν αίγες, οίες, βόες, δρνιθες, καὶ τὰ ἔκγονα τούτων τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλώ ενδον ετρέφετο. 26. ήσαν δε και πυροί και κριθαί καὶ ὅσπρια καὶ οἶνος κρίθινος ἐν κρατήρσιν. ένησαν δε καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ ἰσογειλεῖς, καὶ κύλαμοι ἐνέκειντο, οἱ μεν μείζους οι δε ελάττους, γόνατα ουκ έχοντες • 27. τούτους δ' έδει όπότε τις διψώη λαβόντα είς το στόμα μύζειν. καὶ πάνυ ἄκρατος ἢν, εἰ μή τις ὕδωρ ἐπιχέοι· καὶ πάνυ ήδυ συμμαθόντι το πώμα ήν. 28. Ο δε Εενοφών τον άρχοντα της κώμης ταύτης σύνδειπνον έποιήσατο, καὶ θαρρείν αυτον εκέλευε, λέγων ότι ούτε των τέκνων στερήσοιτο, τήν τε οικίαν αυτοῦ αντεμπλήσαντες των επιτηδείων απίασιν, ην αγαθόν τι τώ στρατεύματι έξηγησάμενος φαίνηται, έστ' αν εν άλλφ έθνει γένωνται. 29. ο δε ταῦτα ύπισχνείτο, καὶ φιλοφρονούμενος οίνον ἔφρασεν ἔνθα ἢν κατορωταύτην μεν ούν την νύκτα διασκηνήσαντες. ρυγμένος. ούτως εκοιμήθησαν εν πασιν αφθόνοις πάντες οί στρατιωται, έν φυλακή έχοντες τον κωμάρχην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ όμοῦ εν οφθαλμοίς.

30. Τῆ δ' ἐπιούση ἡμέρα Ἐενοφῶν λαβῶν τὸν κωμάρχην πρὸς Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου δὲ παρίοι κώμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις, καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχουμένους καὶ εὐθυμουμένους, καὶ οὐδαμόθεν ἀφίεσαν πρὶν παραθεῖεν αὐτοῖς ἄριστον· 31. οὐκ ἢν δ΄ ὅπου οὐ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνεια, ἐρίφεια, χοίρεια, μόσχεια, ὀρνίθεια, σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις τοῖς δὲ κριθίνοις. 32. ὁπότε δέ τις φιλοφρονούμενός τφ βούλοιτο προπιεῖν, εἶλκεν ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἔνθεν ἐπικύψαντα ἔδει ροφοῦντα πίνειν ὥσπερ βοῦν. καὶ τῷ κωμάρχη ἐδίδοσαν λαμβάνειν ὅ τι βούλοιτο. ὁ δὲ ἄλλο

μεν ουδεν εδέχετο, όπου δέ τινα των συγγενών ίδοι, προς έαυτον ἀεὶ ελάμβανεν. 33. Έπεὶ δ' ήλθον προς Χειρίσοφον, κατελάμβανον κάκείνους σκηνούντας, έστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στεφάνοις, καὶ διακονοῦντας Αρμενίους παίδας σύν ταίς βαρβαρικαίς στολαίς τοίς δε παισίν έδείκυυσαν ωσπερ ένεοις δ τι δέοι ποιείν. 34. έπει δ άλλήλους έφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ Εενοφών, κοινή δη ανηρώτων τον κωμώρχην δια του περσίζοντος έρμηνέως, τίς είη ή χώρα. ὁ δ' ἔλεγεν ὅτι ᾿Αρμενία. καὶ πάλιν ηρώτων τίνι οι ίπποι τρέφοιντο. ο δ έλεγεν ότι βασιλεί δασμός την δε πλησίου χώραν έφη είναι Χάλυβας, καλ την όδον εφραζεν ή είη. 85. καὶ αὐτον τότε μεν ώχετο άγων Εενοφών προς τους έαυτου οικέτας, και ίππον ον είλήφει παλαίτερον δίδωσι τῷ κωμάρχη ἀναθρέψαντι καταθύσαι, ὅτι ἤκουσεν αὐτὸν ἱερὸν είναι τοῦ Ἡλίου, δεδιως μη αποθώνη εκεκάκωτο γαρ ύπο της πορείας αύτος δε τῶν πώλων λαμβάνει, καὶ τῶν ἄλλων στρατηγῶν καὶ λοχαγών έδωκεν έκύστω πώλον. 36. ησαν δ' οἱ ταύτη ΐπποι μείονες μεν των Περσικών, θυμοειδέστεροι δε πολύ. ένταῦθα δη καὶ διδάσκει ὁ κωμάρχης περὶ τοὺς πόδας τῶν ίππων και των υποζυγίων σακία περιειλείν, όταν δια της χιόνος άγωσιν · άνευ γὰρ τῶν σακίων κατεδύοντο μέχρι της γαστρός.

VI. Έπεὶ δ ἡμέρα ἡν ὀγδόη, τον μὲν ἡγεμόνα παραδίδωσι Χειρισόφω, τοὺς δ' οἰκέτας καταλείπει τῷ κωμάρχη, πλὴν τοῦ υἰοῦ τοῦ ἄρτι ἡβάσκοντος τοῦτον δ' Επισθένει ᾿Αμφιπολίτη παραδίδωσι φυλάττειν, ὅπως, εἰ καλῶς ἡγήσοιτο, ἔχων καὶ τοῦτον ἀπίοι. καὶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσεφόρησαν ὡς ἐδύναντο πλεῖστα, καὶ ἀναζεύξαντες ἐπορεύοντο. 2. ἡγεῖτο δ' αὐτοῖς ὁ κωμάρχης λελυμένος διὰ χιόνος καὶ ἦδη τε ἦν ἐν τῷ τρίτω σταθμῷ, καὶ Χειρίσοφος

αὐτῷ ἐχαλεπάνθη, ὅτι οὐκ εἰς κώμας ἤγαγεν. ὁ δ ἔλεγεν ότι ούκ είεν εν τφ τόπφ τούτφ. ὁ δε Χειρίσοφος αὐτὸν έπαισε μεν, έδησε δ' ού. 3. έκ δε τούτου έκεινος της νυκτὸς ἀποδρὰς ῷχετο καταλιπων τὸν υίον. τοῦτό γε δὴ Χειρισόφω καὶ Εενοφωντι μόνον διάφορον έν τη πορεία έγενετο, ή του ήγεμόνος κάκωσις και αμέλεια. Ἐπισθένης δε ήράσθη του παιδος, και οίκαδε κομίσας πιστοτάτω έχρητο. 4. Μετά τοῦτο ἐπορεύθησαν ἐπτά σταθμούς. ανα πέντε παρασάγγας της ήμέρας, παρά τον Φάσιν ποταμον, εύρος πλεθριαίον. 5. έντευθεν έπορεύθησαν σταθμούς δύο παρασώγγας δέκα · έπὶ δὲ τῆ εἰς τὸ πεδίον ὑπερβολῆ απήντησαν αυτοίς Χάλυβες καὶ Τάοχοι καὶ Φασιανοί. 6. Χειρίσοφος δ' έπεὶ κατείδε τοὺς πολεμίους ἐπὶ τῆ ὑπερβολή, επαύσατο πορευόμενος, απέγων είς τριάκοντα σταδίους, ίνα μη κατά κέρας άγων πλησιάση τοις πολεμίοις. παρήγγειλε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις παράγειν τοὺς λόχους, ὅπως έπὶ φάλαγγος γένοιτο τὸ στράτευμα. 7. ἐπεὶ δὲ ἢλθον οί οπισθοφύλακες, συνεκάλεσε στρατηγούς καὶ λοχαγούς, καὶ ἔλεξεν ώδε · Οἱ μὲν πολέμιοι, ώς ὁρᾶτε, κατέγουσι τὰς ύπερβολάς του όρους · ώρα δε βουλεύεσθαι όπως ώς κάλλιστα αγωνιούμεθα. 8. έμοι μέν οθν δοκεί παραγγείλαι μεν αριστοποιείσθαι τοίς στρατιώταις, ήμας δε βουλεύεσθαι είτε τήμερον είτε αυριον δοκεί ύπερβάλλειν το όρος. 9. 'Εμοί δέ γε, έφη ὁ Κλεάνωρ, δοκεί, ἐπὰν τάχιστα ἀριστήσωμεν, έξοπλισαμένους ώς τάχιστα ιέναι έπὶ τοὺς ανδρας. εί γαρ διατρίψομεν την τήμερον ήμέραν, οί τε υῦν ήμᾶς ὁρῶντες πολέμιοι θαρραλεώτεροι ἔσονται, καὶ άλλους είκος τούτων θαρρούντων πλείους προσγενέσθαι.

10. Μετὰ τοῦτον Εενοφων εἶπεν· Ἐγω δ΄ οὕτω γιγνωσκω. εἰ μὲν ἀνάγκη ἐστὶ μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασκευάσασθαι, ὅπως ὡς κράτιστα μαχούμεθα· εἰ δὲ βουλόμεθα ως ράστα ύπερβάλλειν, τοῦτό μοι δοκεί σκεπτέον είναι, όπως ελάχιστα μεν τραύματα λάβωμεν, ώς ελάχιστα δε σώματα ανδρών αποβάλωμεν. 11. το μεν ουν όρος έστι το ορώμενον πλέον ή έφ' έξήκοντα στάδια, ανδρες δ ουδαμού φυλάττοντες ήμας φανεροί είσιν, άλλ' ή κατ' αύτην την όδον πολύ ουν κρείττον του ερήμου όρους καί κλέψαι τι πειρασθαι λαθόντας, καὶ άρπάσαι φθύσαντας, ην δυνώμεθα, μαλλον η προς ισχυρά χωρία και ανδρας παρεσκευασμένους μάχεσθαι. 12. πολύ γὰρ ράον δρθιον άμαχεὶ ἰέναι ἡ όμαλες ἔνθεν καὶ ἔνθεν πολεμίων ὅντων, καὶ νύκτωρ άμαχεὶ μάλλον αν τὰ πρὸ ποδών όρώη τις ή μεθ' ήμέραν μαχόμενος, καὶ ή τραχεία τοίς ποσὶν άμαχεὶ ἰοῦσιν εύμενεστέρα ή όμαλή τὰς κεφαλάς βαλλομένοις. 13. καὶ κλέψαι δ' οὐκ ἀδύνατόν μοι δοκεί είναι, έξον μεν νυκτός ιέναι, ώς μη όρασθαι, έξου δε άπελθείν τοσούτον ώς μη αίσθησιν παρέχειν. δοκούμεν δ αν μοι ταύτη προσποιούμενοι προσβαλείν ερημοτέρω αν τω άλλω όρει χρησθαι. μένοιεν γὰρ αὐτοῦ μᾶλλον ἀθρόοι οἱ πολέμιοι. τί έγω περί κλοπης συμβάλλομαι; ύμας γαρ έγωγε, ω Χειρίσοφε, ακούω τους Λακεδαιμονίους, όσοι έστε των όμοίων, εύθυς έκ παίδων κλέπτειν μελεταν, και ούκ αισχρον είναι άλλα καλον κλέπτειν όσα μη κωλύει νόμος. 15. όπως δε ώς κράτιστα κλέπτητε καὶ πειρασθε λανθάνειν, νόμιμον άρα ύμιν έστιν, έαν ληφθήτε κλέπτοντες, μαστιγούσθαι. νῦν οὖν μάλα σοι καιρός ἐστιν ἐπιδείξασθαι τὴν παιδείαν, καὶ φυλάξασθαι μη ληφθώμεν κλέπτοντες τοῦ ὅρους, ὡς μη πληγας λάβωμεν.

16. 'Αλλὰ μέντοι, ἔφη ὁ Χειρίσοφος, κάγὼ ύμᾶς τοὺς 'Αθηναίους ἀκούω δεινοὺς εἶναι κλέπτειν τὰ δημόσια, καὶ μάλα ὅντος δεινοὺ τοῦ κινδύνου τῷ κλέπτοντι, καὶ τοὺς κρατίστους μέντοι μάλιστα, εἶπερ ὑμῖν οἱ κράτιστοι ἄρχειν

άξιουνται · ώστε ώρα και σοι ἐπιδείκνυσθαι την παιδείαν. 17. Έγω μεν τοίνυν, έφη ὁ Εενοφων, έτοιμός είμι τους οπισθοφύλακας έχων, επειδάν δειπνήσωμεν, ιέναι καταληνομενος τὸ όρος. έχω δὲ καὶ ήγεμόνας οι γὰρ γυμνητες των έπομένων ημίν κλωπων έλαβόν τινας ένεδρεύσαντες · τούτων καὶ πυνθάνομαι ὅτι οὐκ ἄβατόν ἐστι τὸ όρος, άλλα νέμεται αίξι και βουσίν · ώστε ἐάνπερ ἄπαξ λύβωμέν τι τοῦ ὅρους, βατὰ καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἔσται. 18. έλπίζω δε ούδε τους πολεμίους μενείν έτι, επειδάν ἴδωσιν ήμας εν τῷ ὁμοίφ επὶ τῶν ἄκρων· οὐδε γαρ νῦν έθέλουσι καταβαίνειν ήμιν είς τὸ ἴσον. 19. 'Ο δὲ Χειρίσοφος είπε. Καὶ τί δεί σὲ ίξναι καὶ λιπείν την οπισθοφυλακίαν; άλλα άλλους πέμψον, αν μή τινες έθελούσιοι φαίνωνται. 20. Έκ τούτου 'Αριστώνυμος Μεθυδριεύς έρχεται όπλίτας έχων, καὶ ᾿Αριστέας Χίος γυμνητας, καὶ Νικόμαχος Οιταίος γυμνήτας και σύνθημα εποιήσαντο, όπότε έχοιεν τὰ ἄκρα, πυρὰ κάειν πολλά. 21. ταῦτα συνθέμενοι ἡρίστων έκ δε του άρίστου προήγαγεν ό Χειρίσοφος τὸ στράτευμα πῶν ὡς δέκα σταδίους πρὸς τοὺς πολεμίους, όπως ώς μάλιστα δοκοίη ταύτη προσάξειν.

22. Έπειδη δὲ ἐδείπνησαν καὶ νὺξ ἐγένετο, οἱ μὲν ταχθέντες ὅχοντο, καὶ καταλαμβάνουσι τὸ ὅρος, οἱ δὲ ἄλλοι αὐτοῦ ἀνεπαύοντο. οἱ δὲ πολέμιοι ἐπεὶ ἤσθοντο ἐχόμενον τὸ ὅρος, ἐγρηγόρεσαν καὶ ἔκαον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός.
23. ἐπειδη δὲ ἡμέρα ἐγένετο, Χειρίσοφος μὲν θυσάμενος ἤγε κατὰ τὴν ὁδὸν, οἱ δὲ τὸ ὅρος καταλαβόντες κατὰ τὰ ἄκρα ἐπήεσαν.
24. τῶν δ αὐ πολεμίων τὸ μὲν πολὺ ἔμενεν ἐπὶ τῆ ὑπερβολῆ τοῦ ὅρους, μερος δ αὐτῶν ἀπήντα τοῦς κατὰ τὰ ἄκρα. πρὶν δὲ ὁμοῦ εἶναι τοὺς πολλοὺς ἀλλήλων, συμμιγνύασιν οἱ κατὰ τὰ ἄκρα, καὶ νικῶσιν οἱ Ελληνες καὶ διώκουσιν.
25. ἐν τούτφ δὲ καὶ ρἱ ἐκ τοῦ πεδίου

οί μεν πελτασται των Έλληνων δρόμω έθεον προς τους παρατεταγμένους, Χειρίσοφος δε βάδην ταχυ έφείπετο συν τοις όπλιταις. **26.** οί δε πολέμιοι οί επι τή όδω, επειδη το άνω εώρων ήττωμενον, φεύγουσι και απέθανον μεν ου πολλοι αυτών, γέρρα δε πάμπολλα ελήφθη δοί Ελληνες ταις μαχαίραις κόπτοντες αχρεία εποίουν. **27.** ώς δ' ανέβησαν, θύσαντες και τρόπαιον στησάμενοι, κατέβησαν είς το πεδίον, και είς κώμας πολλών και αγαθών γεμούσας ήλθον.

VII. Ἐκ δὲ τούτων ἐπορεύθησαν εἰς Ταόχους, σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάκοντα· καὶ τὰ ἐπιτήδεια έπέλιπε· γωρία γὰρ ώκουν ἰσχυρὰ οἱ Τάοχοι, ἐν οἶς καὶ τὰ ἐπιτήδεια πάντα είχον ἀνακεκομισμένοι. 2. ἐπεὶ δ άφικουτο προς χωρίου δ πόλιν μεν ούκ είχεν ούδ' οίκίας, συνεληλυθότες δ ήσαν αυτόσε καὶ ανδρες καὶ γυναικες καὶ κτήνη πολλά, Χειρίσοφος μέν προς τουτο προσέβαλλεν εὐθὺς ήκων επειδή δε ή πρώτη τάξις ἀπέκαμνεν, ἄλλη προσήει καὶ αὐθις ἄλλη · οὐ γὰρ ἦν ἀθρόοις περιστῆναι, άλλα ποταμός ην κύκλω. 3. ἐπειδη δὲ Εενοφων ηλθε σύν τοις όπισθοφύλαξι καὶ πελτασταίς καὶ όπλίταις, ένταθθα δη λέγει Χειρίσοφος. Είς καλον ηκετε το γάρ χωρίον αίρετέον τη γάρ στρατιά ουκ έστι τὰ ἐπιτήδεια, εὶ μὴ ληψόμεθα τὸ χωρίον. 4. Ἐνταῦθα δὴ κοινῆ ἐβουλεύοντο καὶ τοῦ Εενοφώντος ερωτώντος τί τὸ κωλῦον είη είσελθείν, είπεν ο Χειρίσοφος. Μία αυτη πάροδός έστιν ην όρας · όταν δέ τις ταύτη πειραται παριέναι, κυλίνδρυσι λίθους ύπερ ταύτης της ύπερεχούσης πέτρας δς δ αν καταληφθή, ούτω διατίθεται, αμα δ έδειξε συντετριμμένους ανθρώπους καὶ σκέλη καὶ πλευράς. 5. *Ην δὲ τους λίθους αναλώσωσιν, έφη ο Εενοφων, άλλο τι ή οὐδεν κωλύει παριέναι; ου γάρ δη έκ του έναντίου όρωμεν εί μη ολίγους τούτους ἀνθρώπους, καὶ τούτων δύο ἡ τρεῖς ὡπλισμένους. 6. τὸ δὲ χωρίον, ὡς καὶ σὰ ὁρῷς, σχεδὸν τρία ἡμίπλεθρά ἐστιν, ὁ δεῖ βαλλομένους διελθεῖν. τούτου δὲ ὅσον πλέθρον δασὰ πίτυσι διαλειπούσαις μεγάλαις, ἀνθ ὧν ἐστηκότες ἄνδρες τί ἃν πάσχοιεν ἡ ὑπὸ τῶν φερομένων λίθων ἡ ὑπὸ τῶν κυλινδομένων; τὸ λοιπὸν οὖν ἡδη γίγνεται ὡς ἡμίπλεθρον, ὁ δεῖ ὅταν λωφήσωσιν οἱ λίθοι παραδραμεῖν. 7. ᾿Αλλὰ εὐθὰς, ἔφη ὁ Χειρίσοφος, ἐπειδὰν ἀρξώμεθα εἰς τὸ δασὰ προσιέναι, φέρονται οἱ λίθοι πολλοί. Αὐτὸ ᾶν, ἔφη, τὸ δέον εἰη· θᾶττον γὰρ ἀναλώσουσι τοὺς λίθους. ἀλλὰ πορευώμεθα ἔνθεν ἡμῖν μικρόν τι παραδραμεῖν ἔσται, ἡν δυνώμεθα, καὶ ἀπελθεῖν ῥάδιον, ἡν βουλώμεθα.

8. Έντεῦθεν ἐπορεύοντο Χειρίσοφος καὶ Εενοφών καὶ Καλλίμαγος Παρράσιος λογαγίς τούτου γαρ ή ήγεμονία ην των οπισθοφυλάκων λοχαγών έκείνη τη ήμέρα. οί δὲ άλλοι λοχαγοί έμενον έν τώ ασφαλεί. μετά τοῦτο οὖν απηλθον ύπο τὰ δένδρα ἄνθρωποι ώς έβδομήκοντα, οὐκ άθρόοι άλλά καθ ζνα, εκαστος φυλαττόμενος ώς εδύνατο. 9. 'Αγασίας δε ό Στυμφάλιος καὶ 'Αριστώνυμος Μεθυδριεύς, καὶ οὖτοι τῶν ὀπισθοφυλάκων λοχαγοὶ ὄντες, καὶ άλλοι δε, εφέστασαν έξω των δενδρων ού γαρ ην ασφαλες έν τοις δένδροις έσταναι πλέον ή τον ζνα λόχον. 10. ένθα δή Καλλίμαχος μηγαναταί τι προέτρεχεν ἀπὸ τοῦ δένδρου ύφ' ώ ην αυτός δύο ή τρία βήματα επεί δε οι λίθοι φέροιντο, ανεχάζετο εύπετως εφ' έκάστης δε προδρομής πλέον ἡ δέκα ἄμαξαι πετρῶν ἀνηλίσκοντο. Αγασίας, ώς όρα τον Καλλίμαγον α έποίει, καὶ το στράτευμα παν θεώμενον, δείσας μή οὐ πρώτος παραδράμοι είς τὸ γωρίον, οὖτε τὸν Αριστώνυμον πλησίον ὅντα παρακαλέσας, οὖτε Εὐρύλοχον τὸν Λουσιέα, έταίρους ὅντας, οὖτε

ἄλλον οὐδένα, χωρεῖ αὐτὸς, καὶ παρέρχεται πάντας.

12. ὁ δὲ Καλλίμαχος, ὡς ὁρὰ αὐτὸν παριόντα, ἐπιλαμβάνεται αὐτοῦ τῆς ἴτυος · ἐν δὲ τούτφ παραθεῖ αὐτοὺς 'Αριστώνυμος Μεθυδριεύς, καὶ μετὰ τοῦτον Εὐρύλοχος Λουσιεύς πάντες γὰρ οῦτοι ἀντεποιοῦντο ἀρετῆς, καὶ διηγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους · καὶ οὕτως ἐρίζοντες αἰροῦσι τὸ χωρίον. ὡς γὰρ ἄπαξ εἰσέδραμον, οὐδεὶς πέτρος ἄνωθεν ἡνέχθη.

13. Ἐνταῦθα δὴ δεινὸν ἡν θέαμα. αὶ γὰρ γυναῖκες, ρίπτουσαι τὰ παιδία, εἶτα καὶ ἐαυτὰς ἐπικατερρίπτουν, καὶ οἱ ἄνδρες ὡσαύτως. ἔνθα δὴ καὶ Αἰνέας Στυμφάλιος λοχαγὸς ἰδών τινα θέοντα ὡς ρίψοντα ἐαυτὸν, στολὴν ἔχοντα καλὴν, ἐπιλαμβάνεται ὡς κωλύσων · 14. ὁ δὲ αὐτὸν ἐπισπᾶται, καὶ ἀμφότεροι ῷχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι καὶ ἀπέθανον. ἐντεῦθεν ἄνθρωποι μὲν πάνυ ὀλίγοι ἐλήφθησαν, βόες δὲ καὶ ὄνοι πολλοὶ, καὶ πρόβατα.

- 15. Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν διὰ Χαλύβων, σταθμοὺς ἐπτὰ παρασάγγας πεντήκοντα. οὖτοι ἦσαν ὧν διῆλθον ἀλκιμώτατοι, καὶ εἰς χεῖρας ἤεσαν. εἶχον δὲ θώρακας λινοῦς μέχρι τοῦ ἤτρου. ἀντὶ δὲ τῶν πτερύγων σπάρτα πυκνὰ ἐστραμμένα. 16. εἶχον δὲ καὶ κνημίδας καὶ κράνη, καὶ παρὰ τὴν ζώνην μαχαίριον ὅσον ξυήλην Λακωνικὴν, ῷ ἔσφαττον ὧν κρατεῖν δύναιντο, καὶ ἀποτέμνοντες ᾶν τὰς κεφαλὰς ἔχοντες ἐπορεύοντο, καὶ ἦδον καὶ ἐχόρευον ὁπότε οἱ πολέμιοι αὐτοὺς ὄψεσθαι ἔμελλον. εἶχον δὲ καὶ δόρυ ώς πεντεκαίδεκα πήχεων, μίαν λόγχην ἔχον. οὖτοι ἐνέμενον ἐν τοῖς πολίσμασιν 17. ἐπεὶ δὲ παρέλθοιεν οἱ Ελληνες, εἴποντο ἀεὶ μαχόμενοι. ῷκουν δὲ ἐν τοῖς ὀχυροῖς, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐν τοῦτοις ἀνακεκομισμένοι ἦσαν · ὥστε μηδὲν λαμβάνειν αὐτόθεν τοὺς Ἑλληνας, ἀλλὰ διετράφησαν τοῦς κτήνεσιν ἃ ἐκ τῶν Ταόχων ἔλαβον.
 - 18. Έκ τούτου οι Ελληνες αφίκοντο επί Αρπασον

ποταμον, εὖρος τεττάρων πλέθρων. ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν διὰ Σκυθινῶν, σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἶκοσι, διὰ πεδίου εἰς κώμας · ἐν αἶς ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. 19. ἐντεῦθεν διῆλθον σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἴκοσι, πρὸς πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα καὶ οἰκουμένην, ἡ ἐκαλεῖτο Γυμνιάς. ἐκ ταύτης ὁ τῆς χώρας ἄρχων τοῖς Ελλησιν ἡγεμόνα πέμπει, ὅπως διὰ τῆς ἑαυτῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. 20. ἐλθῶν δ ἐκεῖνος λέγει ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον ὅθεν ὄψονται θάλατταν · εἰ δὲ μὴ, τεθυάναι ἐπηγγείλατο. καὶ ἡγούμενος, ἐπειδὴ ἐνέβαλεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πολεμίαν, παρεκελεύετο αἴθειν καὶ φθείρειν τὴν χώραν · ῷ καὶ δῆλον ἐγένετο ὅτι τούτου ἔνεκα ἔλθοι, οὐ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας.

21. Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὅρος τῆ πέμπτη ἡμέρα: ονομα δε τω όρει ην Θήχης. Επεί δε οί πρωτοι εγενοντο έπὶ τοῦ ὅρους καὶ κατείδον τὴν θάλατταν, κραυγὴ πολλή 22. ἀκούσας δὲ ὁ Εενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ωήθησαν έμπροσθεν άλλους επιτίθεσθαι πολεμίους · είποντο γὰρ καὶ ὅπισθεν οἱ ἐκ τῆς καομένης χώρας, καὶ αὐτῶν οί οπισθοφύλακες απέκτεινάν τέ τινας και έζωγρησαν ένέδραν ποιησάμενοι, καὶ γέρρα έλαβον δασειών βοών ώμοβόεια άμφὶ τὰ εἶκοσιν. 23. ἐπειδη δὲ βοη πλείων τε έγίγνετο καὶ έγγύτερον, καὶ οἱ ἀεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμφ έπὶ τοὺς ἀεὶ βοῶντας, καὶ πολλώ μείζων ἐγίγνετο ή βοὴ όσφ δη πλείους εγίγνοντο, εδόκει δη μείζόν τι είναι τώ Εενοφωντι 24. καὶ ἀναβὰς ἐφ' ἵππον, καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ίππέας ἀναλαβών, παρεβοήθει καὶ τάχα δη ἀκούουσι βοώντων τῶν στρατιωτῶν Θάλαττα, Θάλαττα, καὶ παρεγγυώντων. ἔνθα δη ἔθεον πάντες καὶ οἱ οπισθοφύλακες, καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι. 25. ἐπεὶ δὲ ἀφέ κουτο πάντες έπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ περιέβαλλον ἀλλε

λους καὶ στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς δακρύοντες. καὶ ἐξαπίνης, ὅτου δὴ παρεγγυήσαντος, οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν μέγαν. 26. ἐνταῦθα ἀνετίθεσαν δερμάτων πλήθος ὡμοβοείων, καὶ βακτηρίας, καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέρρα, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτός τε κατέτεμνε τὰ γέρρα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο. 27. μετὰ ταῦτα τὸν ἡγεμόνα οἱ Ελληνες ἀποπέμπουσι, δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ, ἵππον καὶ φιάλην ἀργυρᾶν καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα τῶν στρατιωτῶν. κώμην δὲ δείξας αὐτοῖς οῦ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδὸν ἡν πορεύσονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἐσπέρα ἐγένετο, ῷχετο τῆς νυκτὸς ἀπιών.

VIII. Ἐντεῦθεν δ ἐπορεύθησαν οἱ Ελληνες διὰ Μακρώνων, σταθμοὺς τρεῖς παρασύγγας δέκα. τῆ πρώτη δὲ ἡμέρα ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμὸν δς ὥριζε τὴν τῶν Μακρώνων καὶ τὴν τῶν Σκυθινῶν. 2. εἶχον δ ὑπερδέξιον χωρίον οἶον χαλεπώτατον, καὶ ἐξ ἀριστερᾶς ἄλλον ποταμὸν. εἰς δν ἐνέβαλλεν ὁ ὁρίζων, δὶ οῦ ἔδει διαβῆναι. ἢν δὲ οῦτος δασὺς δένδρεσι, παχέσι μὲν οῦ, πυκνοῖς δέ. ταῦτα ἐπεὶ προσῆλθον οἱ Ελληνες ἔκοπτον, σπεύδοντες ἐκ τοῦ χωρίον ὡς τάχιστα ἐξελθεῖν. 2. οἱ δὲ Μάκρωνες, ἔχοντες γέρρα καὶ λόγχας καὶ τριχίνους χιτῶνας, καταντιπέρας τῆς διαβάσεως παρατεταγμένοι ἤσαν, καὶ ἀλλήλοις διεκελεύοντο καὶ λίθους εἰς τὸν ποταμὸν ἐρρίπτουν ἐξικνοῦντο δὲ οῦ, οὐδ ἔβλαπτον οὐδέν.

4. Ένθα δη προσέρχεται τῷ Εενοφωντι των πελταστών τις ἀνηρ, 'Αθήνησι φάσκων δεδουλευκέναι, λέγων ὅτι γιγνώσκοι την φωνην των ἀνθρώπων. καὶ οἶμαι, ἔφη, ἐμην ταύτην πατρίδα εἶναι· καὶ εἰ μή τι κωλύει, ἐθέλω αὐτοῖς διαλεχθήναι. 5. 'Αλλ' οὐδὲν κωλύει, ἔφη, ἀλλὰ διαλέγου καὶ μάθε πρῶτον τίνες εἰσίν. οἱ δ' εἶπον ἐρωτή-

σαντος ὅτι Μάκρωνες. Ἐρώτα τοίνυν, ἔφη, αὐτοὺς, τί ἀντιτετάχαται καὶ χρήζουσιν ἡμῖν πολέμιοι εἶναι. 6. Οἱ δ΄ ἀπεκρίναντο · "Οτι καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τὴν ἡμετέραν χώραν ἔρχεσθε. Λέγειν ἐκέλευον οἱ στρατηγοὶ ὅτι οὐ κακῶς γε ποιήσοντες, ἀλλὰ βασιλεῖ πολεμήσαντες ἀπερχόμεθα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπὶ θάλατταν βουλόμεθα ἀφικέσθαι. 7. ἡρώτων ἐκεῖνοι εἰ δοῖεν ἃν τούτων τὰ πιστά. οἱ δ΄ ἔφασαν καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν ἐθέλειν. ἐντεῦθεν διδόασιν οἱ Μάκρωνες βαρβαρικὴν λόγχην τοῖς Ελλησιν, οἱ δὲ Ελληνες ἐκείνοις Ἐλληνικήν · ταῦτα γὰρ ἔφασαν πιστὰ εἶναι · θεοὺς δὲ ἐπεμαρτύραντο ἀμφότεροι.

8. Μετά δὲ τὰ πιστὰ εὐθὺς οἱ Μάκρωνες τὰ δένδρα συνεξέκοπτον, τήν τε όδον ώδοποίουν ώς διαβιβάσοντες, έν μέσοις αναμεμιγμένοι τοις Ελλησι καὶ αγοραν οίαν έδύναντο παρείχου, καὶ παρήγαγου ἐν τρισὶν ἡμέραις ἔως ἐπὶ τὰ Κόλχων δρια κατέστησαν τοὺς Ελληνας. 9. ἐνταῦθα ην όρος μέγα, προσβατον δέ καὶ ἐπὶ τούτου οἱ Κόλχοι παρατεταγμένοι ήσαν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ελληνες αντιπαρετάξαντο κατά φάλαγγα, ώς ούτως άξοντες πρός τὸ όρος • ἔπειτα δὲ ἔδοξε τοῖς στρατηγοῖς βουλεύσασθαι συλλεγείσιν, όπως ώς κάλλιστα άγωνιοῦνται. 10. Ελεξεν οὖν Ξενοφῶν, ὅτι δοκεῖ παύσαντας τὴν φάλαγγα λόχους ορθίους ποιήσαι ή μεν γαρ φάλαγξ διασπασθήσεται εὐθύς · τῆ μὲν γὰρ ἄνοδον, τῆ δὲ εὖοδον εὑρήσομεν τὸ ὅρος · καὶ εὐθὺς τοῦτο ἀθυμίαν ποιήσει, ὅταν τεταγμένοι εἰς φάλαγγα ταύτην διεσπασμένην όρωσιν. 11. ἔπειτα ἡν μεν έπὶ πολλούς τεταγμένοι προσάγωμεν, περιττεύσουσιν ήμῶν οί πολέμιοι, καὶ τοῖς περιττοῖς χρήσονται ὅτι αν βούλωνται εαν δε επ' ολίγων τεταγμένοι ζωμεν, ούδεν αν είη θαυμαστον εί διακοπείη ήμων ή φάλαγξ ύπο άθρόων καὶ βελών καὶ ἀνθρώπων πολλών έμπεσόντων εί δέ πη τοῦτο

έσται, τη όλη φάλογγι κακὸν έσται. 13. αλλά μοι δοκεί ορθίους τους λόχους ποιησαμένους, τοσούτον χωρίον κατασγείν διαλείποντας τοις λόγοις, όσον έξω τους έσγατους λόχους γενέσθαι των πολεμίων κερώτων καὶ ούτως έσόμεθα της τε των πολεμίων φάλαγγος έξω οἱ ἔσχατοι λόχοι, καὶ ορθίους ἄγοντες οἱ κράτιστοι ήμων πρώτον προσίασιν, η τε αν εύοδον η, ταύτη έκαστος άξει ο λόχος. 18. καὶ εἰς τε τὸ διαλείπον οὐ ράδιον έσται τοις πολεμίοις εἰσελθείν, ενθεν καὶ ενθεν λόγων οντων, διακόψαι τε ου ράδιον εσται λόχον ὄρθιον προσιόντα · εάν τε τις πιέζηται των λόγων. ο πλησίου βοηθήσει ήν τε είς πη δυνηθή των λόχων έπὶ τὸ ἄκρον ἀναβηναι, οὐδεὶς μηκέτι μείνη τῶν πολεμίων. 14. ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἐποίουν ὀρθίους τοὺς λόχους. φων δε άπιων επὶ τὸ εὐώνυμον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ, ἔλεγε τοῖς στρατιώταις · "Ανδρες, οδτοί είσιν οθς όρατε μόνοι έτι ήμιν έμποδων το μη ήδη είναι ένθα πάλαι έσπεύδομεν · τούτους. ήν πως δυνώμεθα, καὶ ώμους δεῖ καταφαγεῖν.

15. Έπεὶ δ' ἐν ταις χώραις ἔκαστοι ἐγένοντο, καὶ τοὺς λόχους ὀρθίους ἐποιήσαντο, ἐγένοντο μὲν λόχοι τῶν ὁπλιτῶν ἀμφὶ τοὺς ὀγδοήκοντα, ὁ δὲ λόχος ἔκαστος σχεδον εἰς τοὺς ἐκατόν · τοὺς δὲ πελταστὰς καὶ τοὺς τοξότας τριχῃ ἐποιήσαντο, τοὺς μὲν τοῦ εὐωνύμου ἔξω, τοὺς δὲ τοῦ δεξιοῦ, τοὺς δὲ κατὰ μέσον, σχεδὸν έξακοσίους ἐκάστους. 16. Ἐκ τούτου παρηγγύησαν οἱ στρατηγοὶ εὕχεσθαι · εὐξάμενοι δὲ καὶ παιανίσαντες ἐπορεύοντο. καὶ Χειρίσοφος μὲν καὶ Εενοφῶν καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς πελτασταὶ τῆς τῶν πολεμίων φάλαγγος ἔξω γενόμενοι ἐπορεύοντο · 17. οἱ δὲ πολέμιοι ὡς εἶδον αὐτοὺς, ἀντιπαραθέοντες οἱ μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν, οἱ δὲ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, διεσπάσθησαν καὶ πολὺ τῆς αὐτῶν φάλαγγος ἐν τῷ μεσφ κενὸν ἐποίησαν. 18. ἰδόντες δὲ αὐτοὺς διαχάζοντας οἱ κατὰ τὸ ᾿Αρκαδικὸν πελτασταὶ, ὧν ἤρχεν

Αλσχίνης ο 'Ακαρνών, νομίσαντες φεύγειν ανά κράτος έθεον. καὶ οὖτοι πρῶτοι ἐπὶ τὸ ὄρος ἀναβαίνουσι· συνεφείπετο δε αυτοίς και το Αρκαδικον οπλιτικον, ων ήργε Κλεάνωρ ο 'Ορχομένιος. 19. οἱ δὲ πολέμιοι, ὡς ἤρξαντο θεῖν, οὐκέτι έστησαν, άλλα φυγή άλλος άλλη ετράπετο. οί δε Ελληνες αναβάντες εστρατοπεδεύοντο εν πολλαίς κώμαις καί τάπιτήδεια πολλά έγούσαις. 20. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα οὐδέν ην ο τι καὶ έθαύμασαν τὰ δὲ σμήνη πολλά ην αὐτόθι, καὶ τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον τῶν στρατιωτῶν πάντες ἄφρονές τε εγίγνοντο, καὶ ήμουν, καὶ κάτω διεχώρει αὐτοῖς, καὶ ὀρθὸς ούδεις ηδύνατο ίστασθαι άλλ' οί μεν ολίγον έδηδοκότες σφόδρα μεθύουσιν έψκεσαν, οί δὲ πολύ, μαινομένοις, οί δὲ καὶ ἀποθνήσκουσιν. 21. ἔκειντο δὲ οῦτω πολλοὶ ώσπερ τροπής γεγενημένης, καὶ πολλή ἢν ἀθυμία. τῆ δ΄ ὑστεραία απέθανε μεν ούδεις, αμφι δε την αυτήν που ώραν ανεφρόνουν τρίτη δὲ καὶ τετάρτη ανίσταντο έσπερ ἐκ φαρμακοποσίας.

- 29. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμοὺς παρασάγγας ἐπτὰ, καὶ ἢλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα, οἰκουμένην ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, Σινωπέων ἀποικίαν, ἐν τῆ Κόλχων χώρα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα, ἐν ταῖς τῶν Κόλχων κώμαις · κἀντεῦθεν ὁρμώμενοι ἐληίζοντο τὴν Κολχίδα. 28. ἀγορὰν δὲ παρεῖχον τῷ στρατοπέδῳ Τραπεζούντιοι, καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ελληνας, καὶ ξένια ἔδοσαν βοῦς καὶ ἄλφιτα και οἶνον. 24. συνδιεπράττοντο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλησίον Κόλχων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων, καὶ ξένια καὶ παρ' ἐκείνων ἢλθον βόες.
- 25. Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν θυσίαν ἡν εὖξαυτο παρεσκευάζοντο · ἦλθον δ' αὐτοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῦσαι τῷ Διὶ τῷ Σωτῆρι, καὶ τῷ 'Ηρακλεῖ ἡγεμόσυνα, καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς

ά εύξαντο. εποίησαν δε και αγώνα γυμνικον εν τώ όρει ένθαπερ έσκήνουν. είλοντο δε Δρακόντιον Σπαρτιάτην, δη εφυγε παίη ων οικοθεν, παίδα άκων κατακανών ξυήλη πατάξας, δρόμου τ' ἐπιμεληθήναι καὶ τοῦ ἀγώνος προστα-26. ἐπειδη δὲ ή θυσία ἐγένετο, τὰ δέρματα παρέδοσαν τω Δρακοντίω, καὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον ὅπου τὸν δρόμον πεποιηκώς είη. ό δε δείξας ούπερ έστηκότες ετύγχανον, Ούτος ο λόφος, έφη, κάλλιστος τρέχειν όπου ἄν τις βούληται. Πώς οὐν, ἔφασαν, δυνήσονται παλαίειν έν σκληρώ καὶ δασεί οθτως; ὁ δ' είπε, Μαλλόν τι ανιάσεται ό καταπεσών. 37. ήγωνίζοντο δε παίδες μεν στάδιον τών αίγμαλώτων οί πλείστοι, δόλιγον δε Κρήτες πλείους ή έξήκοντα έθεον, πάλην δὲ καὶ πυγμήν καὶ παγκράτιον Ετεροι. καὶ καλή θέα έγένετο πολλοί γὰρ κατέβησαν, καὶ, ἄτε θεωμένων τῶν ἐταίρων, πολλη φιλονεικία ἐγύγνετο. 28. έθεον δε καὶ ἵπποι, καὶ έδει αὐτοὺς κατὰ τοῦ πρανοῦς έλάσαντας, εν τη θαλάττη αναστρέψαντας, πάλιν ανω προς τον βωμον άγειν. και κάτω μέν οι πολλοι έκυλινδούντο. ανω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρως ὅρθιον μόλις βάδην ἐπορεύοντο οί ίπποι · ένθα πολλή κραυγή καὶ γέλως καὶ παρακέλευσις έγίγνετο αὐτῶν.

II. FALL AND RESTORATION OF ATHENS.

[Hellenica, II.]

ΙΙ. 8. 'Εν δε ταις 'Αθήναις, της Παράλου αφικομένης νυκτός, ελέγετο ή ξυμφορά, και ή οιμωγή εκ του Πειραιώς διά των μακρών τειχών ες άστυ διηκεν, ό ετερος τώ έτερω παραγγέλλων. ώστ' εκείνης της νυκτός ουδείς εκοιμήθη, ού

μόνον τους ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἐαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἶα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἱστιαιέας, καὶ Σκιωναίους, καὶ Τορωναίους, καὶ Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. 4. τῆ δ΄ ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἡ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλην ένὸς, καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν, καὶ φύλακας ἐφιστάναι, καὶ τἄλλα πάντα ὡς ἐς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. Καὶ οὖτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

- 5. Λύσανδρος δ' έκ τοῦ Ελλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις άφικόμενος είς Λέσβον, κατεσκευάσατο τάς τε άλλας πόλεις έν αυτή, καὶ Μιτυλήνην είς δὲ τὰ έπὶ Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτεόνικον, δς τὰ ἐκεῖ πάντα προς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. 6. εύθυς δε καί ή ἄλλη Ελλὰς ἀφειστήκει 'Αθηναίων μετὰ τὴν ναυμαχίαν, πλην Σαμίων. οδτοι δε, σφαγάς των γνωρίμων ποιήσαντες, κατείγον την πόλιν. 7. Λύσανδρος δε μετά ταῦτα επεμψε προς Αγίν τε είς Δεκέλειαν καὶ είς Λακεδαίμονα, ότι προσπλεί σύν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δε έξήεσαν πανδημεί, καὶ οἱ άλλοι Πελοποννήσιοι, πλην 'Αργείων, παραγγείλαντος τοῦ έτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως, Παυσανίου. 8. ἐπεὶ δὲ ἄπαντες ήθροίσθησαν, ἀναλαβὼν αυτούς, προς την πόλιν έστρατοπέδευσεν έν τη 'Ακαδημία, τῶ καλουμένω γυμνασίω. 9. Λύσανδρος δὲ, ἀφικόμενος προς Αίγιναν, απέδωκε την πόλιν Αίγινήταις, όσους έδύνατο πλείστους άθροίσας αὐτῶν · ώς δ' αὖτως καὶ Μηλίοις, καὶ τοις ἄλλοις όσοι της αυτών έστέροντο. μετά δὲ τοῦτο δηώσας Σαλαμίνα, ώρμίσατο προς τον Πειραια ναυσί πεντήκοντα καὶ έκατὸν, καὶ τὰ πλοία είργε τοῦ είσπλου.
- 10. Οί δ' Αθηναίοι, πολιορκούμενοι κατά γην καὶ κατά θάλατταν, ηπόρουν τί χρη ποιείν, οὖτε νεων οὖτε συμμά-

γων αυτοίς οντων, ουτε σίτου ενόμιζον δ' ουδεμίαν είναι σωτηρίαν του μη παθείν α ού τιμωρούμενοι εποίησαν, αλλά διά την υβριν ηδίκουν ανθρώπους μικροπολίτας, ούδ έπὶ μιά αιτία έτέρα η ότι έκείνοις συνεμάχουν. ταῦτα τους ατίμους επιτίμους ποιήσαντες, εκαρτέρουν καὶ αποθυησκόντων εν τη πόλει λιμώ πολλών, ου διελεγοντο περὶ διαλλαγής. Ἐπεὶ δὲ παντελώς ήδη όσιτος έπελελοίπει, έπεμψαν πρέσβεις παρά Αγιν, βουλόμενοι ξύμμαχοι είναι Λακεδαιμονίοις, έγοντες τὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά, καὶ ἐπὶ τούτοις Ευνθήκας ποιείσθαι. 12. ὁ δὲ αὐτους ἐς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἰέναι · ού γὰρ είναι κύριος αὐτός. έπει δ απήγγειλαν οι πρέσβεις ταῦτα τοις 'Αθηναίοις. έπεμψαν αυτους ές Λακεδαίμονα. 13. οί δ', έπεὶ ησαν έν Σελλασία, πλησίου της Λακωνικής, καὶ ἐπύθουτο αὐτῶν οί "Εφοροι ἃ έλεγον, ὄντα οξά περ καὶ πρὸς Αγιν, αὐτόθεν αὐτοὺς ἐκέλευον ἀπιέναι, καὶ, εἴ τι δέονται εἰρήνης, κάλλιον 14. Οι δε πρέσβεις επεί ήκου ηκειν βουλευσαμένους. οἴκαδε, καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα ἐς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐνέπεσε πασιν : ἄοντο γαρ ανδραποδισθήσεσθαι, καὶ, ἔως αν πέμπωσιν έτέρους πρέσβεις, πολλούς τω λιμώ ἀπολείσθαι. 15. περί δε των τειχων της καθαιρέσεως οὐδείς έβούλετο ξυμβουλεύειν 'Αρχεστρατος γάρ, είπων έν τη βουλή Λακεδαιμονίοις κράτιστον είναι εφ' οίς προεκαλούντο εἰρήνην ποιείσθαι, ἐδέθη · (προεκαλούντο δὲ τῶν μακρῶν τειχων έπὶ δέκα σταδίους καθελείν έκάτερον) έγένετο δὲ Ψήφισμα μη έξειναι περί τούτων ξυμβουλεύειν.

16. Τοιούτων δὲ ὅντων, Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησία, ὅτι, εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδῶς ήξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν, ἡ πίστεως ἕνεκα. πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρφ τρεῖς μῆνας καὶ

πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε ᾿Αθηναῖοι ἔμελλον, διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἄπαντα, ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν.

17. ἐπεὶ δὲ ἦκε τῷ τετάρτῳ μηνὶ, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησία ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι ἐς Λακεδαίμονα ἰέναι οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπὰ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς Ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς ἐς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.

18. Λύσανδρος δε τοις Έφοροις έπεμψεν άγγελουντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων 'Αριστοτέλην, φυγάδα 'Αθηναίον όντα, ότι αποκρίναιτο Θηραμένει έκείνους κυρίους είναι ειρήνης και πολέμου. 19. Θηραμένης δε και οι άλλοι πρέσβεις, επεί ήσαν εν Σελλασία, ερωτώμενοι επί τίνι λόγω ήκοιεν, είπον ότι αυτοκράτορες περί είρήνης. μετά ταῦτα οί Εφοροι καλείν εκέλευον. επεὶ δ' ήκον, εκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἡ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαίοι μάλιστα, πολλοί δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μη σπένδεσθαι 'Αθηναίοις, ἀλλ' έξαιρείν. 20. Λακεδαιμόνιοι δε οὐκ έφασαν πόλιν Έλληνίδα ανδραποδιείν, μέγα αγαθον είργασμένην εν τοις μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τη Ελλάδι. άλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην, ἐφ' ῷ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά καθελόντας, καὶ τὰς ναῦς πλην δώδεκα παραδόντας, καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν έχθρον καὶ φίλον νομίζοντας, Λακεδαιμονίοις Επεσθαι καὶ κατά γην καὶ κατά θάλατταν, όποι αν ήγωνται. 21. Θηραμένης δε και οί σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρουτο ταῦτα ἐς τὰς ᾿Αθήνας. είσιόντας δ' αὐτοὺς όχλος περιεχείτο πολὺς, φοβούμενοι μη ἄπρακτοι ήκοιεν οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μένειν διὰ τὸ πλήθος των απολλυμένων τῷ λιμφ. 22. Τῆ δὲ ὑστεραία απήγγελλου οί πρέσβεις έφ' οίς οί Λακεδαιμόνιοι ποιοίντο την ειρήνην προηγόρει δε αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ώς γρη πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρείν.

αντειπόντων δε τινων αὐτῷ, πολλῷ δε πλειόνων ξυνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. 23. Μετὰ δε ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει ἐς τὸν Πειραια, καὶ οὶ φυγάδες κατήεσαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπὰ αὐλητρίδων πολλῆ προθυμία, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΙΙΙ. Τῶ δ' ἐπιόντι ἔτει — ἐν ῷ ἢν 'Ολυμπιὰς, ἢ τὸ στάδιον ενίκα Κροκίνας Θετταλός, Εὐδίου εν Σπάρτη εφορεύουτος, Πυθοδώρου δ' εν 'Αθήναις άρχοντος, δυ 'Αθηναίοι, ότι ἐν ὀλιγαρχία ἡρέθη, οὐκ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ἀναρχίαν τον ενιαυτον καλούσιν εγένετο δε αυτη ή ολιγαρχία δδε -2. έδοξε τῷ δήμω τριάκοντα ἄνδρας έλέσθαι, ολ τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ' ους πολιτεύσουσι · καὶ ήρεθησαν οὖτοι, Πολυάρχης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ίππόλογος, Ευκλείδης, Ίέρων, Μνησίλογος, Χρέμων, Θηραμένης, 'Αρεσίας, Διοκλής, Φαιδρίας, Χαιρέλεως, 'Αναίτιος, Πείσων, Σοφοκλής, Έρατοσθένης, Χαρικλής, 'Ονομακλής, Θέογνις, Αίσχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, Έρασίστρατος, Φείδων, Δρακοντίδης, Εύμάθης, 'Αριστοτέλης, 'Ιππόμαχος, Μυησιθείδης. 3. Τούτων δη πραχθέντων, ἀπέπλει Λύσανδρος προς Σάμον Αγις δ έκ της Δεκελείας απαγαγών το πεζον στράτευμα, διέλυσε κατά πόλεις έκάστους.

11. Οι δὲ τριάκοντα ἡρέθησαν μὲν ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη · αἰρεθέντες δὲ ἐφ' ῷτε ξυγγράψαι νόμους, καθ' οὕστινας πολιτεύσοιντο, τούτους μὲν ἀεὶ ἔμελλον ξυγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς. 12. Ἐπειτα πρῶτον μὲν, οῦς πάντες ἦδεσαν ἐν τῆ δημοκρατία ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας, καὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς βαρεῖς ὅντας, συλλαμβάνοντες ὑπῆγον θανάτου · καὶ ἤ τε βουλὴ ἡδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο, οῖ τε

ἄλλοι, ὅσοι ξυνήδεσαν έαυτοῖς μὴ ὅντες τοιοῦτοι, οὐδὲν ἤχθοντο. 13. Ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο βουλεύεσθαι ὅπως ἀν ἐξείη αὐτοῖς τῆ πόλει χρῆσθαι ὅπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μὲν, πέμψαντες ἐς Λακεδαίμονα Αἰσχίνην τε καὶ ᾿Αριστοτέλην, ἔπεισαν Λύσανδρον φρουροὺς σφίσι ξυμπρᾶξαι ἐλθεῖν, ἔως δὴ, τοὺς πονηροὺς ἐκποδῶν ποιησάμενοι, καταστήσαιντο τὴν πολιτείαν · θρέψειν δὲ αὐτοὶ ὑπισχνοῦντο. ὁ δὲ πεισθεὶς, τούς τε φρουροὺς καὶ Καλλίβιον άρμοστὴν ξυνέπραξεν αὐτοῖς πεμφθῆναι.

- 14. Οί δ' έπει την φρουράν έλαβον, τον μεν Καλλίβιον έθεράπευον πάση θεραπεία, ώς πάντα επαινοίη α πράττοιεν των δε φρουρων τούτου ξυμπέμποντος αυτοίς οθς έβούλοντο, ξυνελάμβανον οὐκέτι τοὺς πονηρούς τε καὶ ολίγου αξίους, αλλ' ήδη οθς ενόμιζον ήκιστα μεν παρωθουμένους ἀνέχεσθαι, ἀντιπράττειν δέ τι ἐπιχειροῦντας πλείστους αν τους ξυνεθέλοντας λαμβάνειν. 15. Τφ μεν οὖν πρώτω χρόνω ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ην · ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετης ην ἐπὶ τὸ πολλους ἀποκτείνειν, ἄτε καὶ φυγών ύπο τοῦ δήμου, ὁ δὲ Θηραμένης αντέκοπτε, λέγων ότι ουκ είκος είη θανατούν, εί τις έτιματο ύπο του δήμου, τους δε καλούς καὶ ἀγαθούς μηδεν κακὸν εἰργάζετο 'Επεὶ καὶ έγω, ἔφη, καὶ σὺ πολλά δὴ τοῦ ἀρέσκειν Ενεκα τῆ πόλει καὶ εἶπομεν καὶ ἐπράξαμεν. 16. 'Ο δε (έτι γαρ οἰκείως εχρητο τώ Θηραμένει) ἀντέλεγεν, ότι ουκ εγχωροίη τοις πλεονεκτείν βουλομένοις, μή ούκ έκποδων ποιείσθαι τους ίκανωτάτους διακωλύειν Εί δε, ότι τριάκοντά έσμεν καὶ οὐχ εἶς, ἡττόν τι οἴει, ώσπερ τυραννίδος, ταύτης της άρχης χρηναι επιμελείσθαι, εὐήθης εί.
- 17. Έπεὶ δὲ, ἀποθνησκόντων πολλῶν καὶ ἀδίκως, πολλοὶ δῆλοι ἦσαν ξυνιστάμενοί τε καὶ θαυμάζοντες τί

έσοιτο ή πολιτεία, πάλιν έλεγεν ο Θηραμένης, ότι, εί μή τις κοινωνούς ίκανούς λήψοιτο τών πραγμάτων, άδύνατον έσοιτο την ολιγαρχίαν διαμένειν. 18. εκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ήδη φοβούμενοι, καὶ οὐχ ήκιστα τον Θηραμένην, μη συρρυείησαν προς αυτον οί πολίται, καταλέγουσι τρισχιλίους τους μεθέξοντας δη των πραγμάτων. 19. ό δ΄ αὖ Θηραμένης καὶ πρὸς ταῦτα έλεγεν, ότι άτοπον δοκοίη έαυτφ είναι, το πρώτον μεν βουλομένους τους βελτίστους των πολιτών κοινωνούς ποιήσασθαι τρισγιλίους, ώσπερ τον αριθμον τοῦτον έγοντά τινα ἀνάγκην καλούς καὶ ἀγαθούς είναι, καὶ οὖτ' ἔξω τούτων σπουδαίους, οὖτ' ἐντὸς τούτων πονηροὺς οἶόν τε εἶη γενέσθαι Επειτα δ, έφη, όρω έγωγε δύο ύμας τὰ έναντιώτατα πράττοντας, βιαίαν τε την άρχην καὶ ήττονα των άρχομένων κατασκευαζομένους. 20. 'Ο μεν ταῦτ' έλεγεν. οἱ δ' έξετασιν ποιήσαντες των μεν τρισχιλίων έν τη άγορα, των δε έξω τοῦ καταλόγου ἄλλων άλλαχοῦ, ἔπειτα κελεύσαντες επὶ τὰ ὅπλα εν ῷ ἐκεῖνοι ἀπεληλύθεσαν, πέμψαντες τοὺς φρουρούς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς, τὰ όπλα πάντων, πλην των τρισχιλίων, παρείλουτο καὶ άνακομίσαντες ταῦτα ές τὴν ἀκρόπολιν, ξυνέθηκαν έν τῷ ναῷ.

21. Τούτων δὲ γενομένων, ὡς ἐξὸν ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς ὅτι βούλοιντο, πολλοὺς μὲν ἔχθρας ἔνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. ἔδοξε δ΄ αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοίκων ἔνα ἔκαστον λαβεῖν καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημήνασθαι. 22. Ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένην λαβεῖν ὅντινα βούλοιτο. ὁ δ΄ ἀπεκρίνατο ΄ ᾿Αλλ΄ οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι, φάσκοντας βελτίστους εἶναι, ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, παρ᾽ ὧν χρήματα λαμβάνοιεν, ζῆν εἶων ΄ ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν

μηδεν ἀδικοῦντας, ἵνα χρήματα λαμβάνωμεν; πῶς οὐ ταῦτα τῷ παντὶ ἐκείνων ἀδικώτερα; 28. Οἱ δ΄, ἐμποδῶν νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν ὅτι βούλοιντο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον, ὡς Χυμαινόμενον τὴν πολιτείαν. καὶ παραγγείλαντες νεανίσκοις, οἱ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασύτατοι εἶναι, ξιφίδια ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι, ξυνέλεξαν τὴν βουλήν. 24. ἐπεὶ δὲ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀναστὰς ὁ Κριτίας ἔλεξεν ὧδε·

🔭 Ω ανδρες βουλευταὶ, εὶ μέν τις ύμων νομίζει πλέονας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, έννοησάτω ὅτι, ὅπου πολιτεῖαι μεθίστανται, πανταχοῦ ταῦτα γίγνεται πλείστους δ' ανάγκη πολεμίους είναι τοις ές ολιγαρχίαν μεθιστάσι, διά τε τὸ πολυανθρωποτάτην τῶν Ελληνίδων τὴν πόλιν είναι, καὶ διὰ τὸ πλείστον χρόνον ἐν ἐλευθερία τὸν δημον τεθράφθαι. 25. ήμεις δε, γνόντες μεν τοις οίοις ήμιν τε καί ύμιν γαλεπήν πολιτείαν είναι δημοκρατίαν, γνόντες δε ότι Λακεδαιμονίοις τοις περισώσασιν ήμας ό μεν δήμος ούποτ' αν φίλος γένοιτο, οί δε βέλτιστοι ἀεὶ αν πιστοι διατελοίεν, δια ταθτα σύν τη Λακεδαιμονίων γνώμη τήνδε την πολιτείαν καθίσταμεν. 36. καὶ ἐών τινα αἰσθανώμεθα ἐναντίου τη ολιγαργία, δσον δυνάμεθα έκποδων ποιούμεθα πολύ δε μάλιστα ήμεν δοκεί δίκαιον είναι, εί τις ήμων αὐτων λυμαίνεται ταύτη τη καταστάσει, δίκην αυτον διδόναι. 97. Νθυ οθυ αίσθανόμεθα Θηραμένην τουτονί, οίς δύναται, ἀπολλύντα ήμᾶς τε καὶ ύμᾶς. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἡν κατανοήτε, εύρήσετε οὖτε ψέγοντα οὐδένα μᾶλλον Θηραμένους τουτουί τὰ παρόντα, οὖτε ἐναντιούμενον, ὅταν τινὰ έκποδων βουλώμεθα ποιήσασθαι των δημαγωγών. εί μεν τοίνυν έξ άρχης ταθτα εγίγνωσκε, πολέμιος μεν ην, ού μέντοι πονηρός γ' αν δικαίως ένομίζετο . 28. νυν δέ, --

αύτος μεν άρξας της προς Λακεδαιμονίους πίστεως καὶ φιλίας, αὐτὸς δὲ τῆς τοῦ δήμου καταλύσεως, μάλιστα δὲ έξορμήσας ήμας τοις πρώτοις ύπαγομένοις είς ήμας δίκην έπιτιθέναι, - νον, έπεὶ καὶ ύμεις καὶ ήμεις φανερώς έχθροὶ τω δήμω γεγενήμεθα, οὐκέτ' αὐτώ τὰ γιγνόμενα ἀρέσκει, όπως αύτὸς μεν αὖ έν τῷ ἀσφαλεῖ καταστή, ἡμεῖς δὲ δίκην δώμεν των πεπραγμένων. 😘 ώστε οὐ μόνον ώς έχθρφ αὐτῷ προσήκει, ἀλλὰ καὶ ώς προδότη ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν, διδόναι την δίκην. καίτοι τοσούτω μεν δεινότερον προδοσία πολέμου, δσφ χαλεπώτερον φυλάξασθαι το άφανες τοῦ φανεροῦ · τοσούτω δ' ἔχθιον, ὅσφ πολέμιοι μὲν ἄνθρωποι καὶ σπένδονται αὐθις, καὶ πιστοὶ γίγνονται · δν δ' αν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτφ ούτε έσπείσατο πώποτε ούδεις, ούτ' επίστευσε τοῦ λοιποῦ. 30. Ίνα δε είδητε ότι ού καινα ταυτα ούτος ποιεί, άλλα φύσει προδότης έστιν, αναμνήσω ύμας τα τούτω πεπραγμένα. ούτος γαρ, έξ αρχής μεν τιμώμενος ύπο του δήμου κατά τον πατέρα Αγνωνα, προπετέστατος έγένετο την δημοκρατίαν μεταστήσαι είς τους τετρακοσίους, και επρώτευεν εν εκείνοις. έπεὶ δ ήσθετο ἀντίπαλόν τι τῆ ολιγαρχία ξυνιστάμενον, πρώτος αὖ ήγεμων τῷ δήμῳ ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο. 31. ὅθεν δήπου καὶ κόθορνος ἐπικαλείται. καὶ γὰρ ὁ κόθορνος άρμόττειν μεν τοις ποσίν άμφοτέροις δοκεί, άποβλέπει δ' έπ' αμφότερον. δεί δε, & Θηράμενες, ανδρα τον αξιον ζην ού προάγειν μεν δεινον είναι είς πράγματα τους ξυνόντας, ην δέ τι αντικόπτη, εὐθὺς μεταβάλλεσθαι · άλλ' ώσπερ ἐν νηὶ διαπονείσθαι, έως αν είς οδρον καταστώσιν εί δε μή, πώς αν αφίκοιντό ποτε ένθα δεί, εί, επειδών τι αντικόψη, εύθυς ές τάναντία πλέοιεν; 32. Καὶ είσὶ μεν δήπου πάσαι μεταβολαὶ πολιτειών θανατηφόροι σὺ δὲ, διὰ τὸ εὐμετάβολος είναι, πλείστοις μεν μεταίτιος εί έξ όλιγαρχίας ύπο του

δήμου ἀπολωλέναι, πλείστοις δ' έκ δημοκρατίας ὑπὸ τῶν Βελτιόνων. Οὖτος δέ τοί ἐστιν, δς, ταχθεὶς ἀνελέσθαι ὑπὸ των στρατηγών τους καταδύντας 'Αθηναίων έν τη περί Λέσβον ναυμαχία, αὐτὸς οὐκ ἀνελόμενος, ὅμως τῶν στρατηγων κατηγορών ἀπέκτεινεν αὐτους, ἵνα αὐτος περισωθείη. 88. δστις γε μην φανερός έστι τοῦ μεν πλεονεκτείν αεί έπιμελούμενος, τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντρεπόμενος, πῶς τούτου χρή ποτε φείσασθαι; πῶς δ' οὐ φυλάξασθαι, είδότας αὐτοῦ τὰς μεταβολάς, ώς μη καὶ ήμᾶς ταύτο δυνασθή ποιήσαι; ήμεις ούν τούτον ύπάγομεν καὶ ώς ἐπιβουλεύοντα, καὶ ώς προδιδόντα ήμας τε καὶ ὑμας. 84. 'Ως δ' εἰκότα ποιοῦμεν, καὶ τάδ' ἐννοήσατε. μεν γαρ δήπου δοκεί πολιτεία είναι ή Λακεδαιμονίων εί δ εν εκείνη επιχειρήσειε τις των Έφορων, αντί του τοις πλείοσι πείθεσθαι, ψέγειν τε την άρχην καὶ έναντιοῦσθαι τοις πραττομένοις, ούκ αν οίεσθε αὐτον καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Εφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης άπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας αξιωθήναι; καὶ ύμεις οὖν, ἐὰν σωφρονήτε, οὐ τούτου άλλ' ύμῶν αὐτῶν φείσεσθε ώς οὖτος, σωθεὶς μεν, πολλούς αν μέγα φρονείν ποιήσειε των έναντία γιγνωσκόντων ύμιν · ἀπολόμενος δὲ, πάντων καὶ τῶν ἐν τῆ πόλει καὶ των έξω ύποτέμοι αν τας έλπίδας.

35. 'Ο μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέζετο · Θηραμένης δὲ ἀναστὰς ἔλεξεν · 'Αλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ἄ ἄνδρες, ὁ τελευταίον κατ' ἐμοῦ εἶπε. φησὶ γάρ με τοὺς στρατηγοὺς ὰποκτεῖναι κατηγοροῦντα. ἐγὼ δὲ οὐκ ἤρχον κατ' ἐκείνων λόγου, ἀλλ' ἐκείνοι ἔφασαν, προσταχθέν μοι ὑφ' ἑαυτῶν, οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῆ περὶ Λέσβον ναυμαχία. ἐγὼ δὲ ἀπολογούμενος, ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, δυνατὸν ἦν, ἔδοξα τῆ πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκεῖνοι δὲ ἐαυτῶν κατηγορεῖν ἐφαί-

νοντο · φάσκοντες γὰρ οδόν τε είναι σῶσαι τοὺς ἄνδρας, προέμενοι αυτους απολέσθαι, αποπλέοντες ώχοντο. 36. ου μέντοι θαυμάζω γε το Κριτίαν παρανενομηκέναι · ότε γαρ ταῦτα ην, οὐ παρων ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἐν Θετταλία μετὰ Προμηθέως δημοκρατίαν κατεσκεύαζε, καλ τους πενέστας 37. ων μεν ούν ούτος ωπλιζεν έπὶ τους δεσπότας. έκει έπραττε, μηδεν ένθάδε γένοιτο τάδε γε μέντοι όμολογω έγω τούτω, εί τις ύμας μεν της άρχης βούλεται παῦσαι, τοὺς δ' ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν ἰσχυροὺς ποιεῖν, δίκαιον είναι της μεγίστης αυτον τιμωρίας τυγχάνειν. δστις μέντοι ὁ ταῦτα πράττων ἐστὶν, οίμαι αν ύμας κάλλιστα κρίνειν, τά τε πεπραγμένα και α νῦν πράττει εκαστος ήμων εί κατανοήσετε. 88. Ούκουν μέχρι μέν του ύμας τε καταστήναι ές την βουλείαν, καὶ ἀρχὰς ἀποδειχθήναι, καὶ τους όμολογουμένως συκοφώντας υπώγεσθαι, πάντες ταυτά έγιγνώσκομεν επεί δέ γε ούτοι ήρξαντο ανδρας καλούς τε κάγαθους ξυλλαμβάνειν, έκ τούτου κάγω ήρξάμην τάναντία τούτοις γιγνώσκειν. 89. ήδειν γάρ ότι, ἀποθνήσκουτος μευ Λέουτος τοῦ Σαλαμινίου, ανδρὸς καὶ όντος καὶ δοκοῦντος ίκανοῦ είναι, ἀδικοῦντος δ' οὐδὲ εν, οἱ ὅμοιοι τούτφ φοβήσοιντο, φοβούμενοι δε έναντίοι τηδε τη ποέγίγνωσκον δε δτι, ξυλλαμβανομένου λιτεία έσοιντο. Νικηράτου τοῦ Νικίου, καὶ πλουσίου καὶ οὐδεν πώποτε δημοτικον οὖτε αὐτοῦ οὖτε τοῦ πατρὸς πράξαντος, οἱ τούτφ δμοιοι δυσμενείς ύμιν γενήσοιντο. 40. άλλα μην, καί 'Αντιφώντος ύφ' ύμων απολλυμένου, δς έν τω πολέμω δύο τριήρεις εὖ πλεούσας παρείχετο, ηπιστάμην ὅτι καὶ οί πρόθυμοι τη πόλει γεγενημένοι πάντες ύπόπτως ύμιν έξοιεν. ἀντείπον δὲ καὶ ὅτε τῶν μετοίκων ἔνα ἔκαστον λαβείν έφασαν χρήναι · εύδηλον γὰρ ἦν ὅτι, τούτων ἀπολομένων, καὶ οἱ μέτοικοι ἄπαντες πολέμιοι τῆ πολιτεία

έσοιντο. 41. αντείπον δε καὶ ότε τὰ όπλα τοῦ πλήθους παρηρούντο, οὐ νομίζων χρήναι ἀσθενή τὴν πόλιν ποιείν· οὐδὲ γαρ τους Λακεδαιμονίους εώρων τούτου ένεκα βουλομένους περισώσαι ήμας, όπως, ολίγοι γενόμενοι, μηδέν δυναίμεθα αύτους ώφελειν έξην γαρ αυτοίς, εί τούτου γ' έδέοντο, καὶ μηδένα λιπεῖν, ολίγον ἔτι χρόνον τῷ λιμῷ πιέσαντας. 42. οὐδέ γε τὸ Φρουρούς μισθοῦσθαι ξυνήρεσκέ μοι, έξον αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσούτους προσλαμβάνειν, ἔως ραδίως οί ἄρχοντες εμέλλομεν των άρχομενων κρατήσειν. γε μην πολλούς έώρων έν τη πόλει τη άρχη τήδε δυσμενείς, πολλούς δε φυγάδας γιγνομένους, οὐκ αὖ έδόκει μοι ούτε Θρασύβουλον ούτε "Ανυτον ούτε 'Αλκιβιάδην φυγαδεύειν ήδειν γαρ ότι ούτω γε το αντίπαλον ισχυρον έσοιτο, εί τῷ μὲν πλήθει ἡγεμόνες ίκανοὶ προσγενήσοιντο, τοίς δε ήγεισθαι βουλομένοις ξύμμαχοι πολλοί φανήσοιντο. 48. 'Ο ταθτα οθν νουθετών εν τῷ φανερῷ, πότερα εθμενης αν δικαίως, ή προδότης νομίζοιτο; ούχ οἱ ἐχθροὺς, & Κριτία, κωλύοντες πολλούς ποιείσθαι, οὐδε οἱ ξυμμάχους πλείστους διδάσκοντες κτάσθαι, ούτοι τους πολεμίους ίσχυρους ποιούσιν · άλλὰ πολύ μᾶλλον οἱ ἀδίκως τε χρήματα ἀφαιρούμενοι, καὶ τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οὖτοί είσιν οί καὶ πολλούς τοὺς έναντίους ποιοῦντες, καὶ προδιδόντες οὐ μόνον τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ έαυτοὺς, δι' αἰσχροκέρδειαν. 44. Εἰ δὲ μὴ ἄλλως γνωστὸν ὅτι ἀληθῆ λέγω, ώδε επισκέψασθε. πότερον οιεσθε Θρασύβουλον, καί Ανυτον, καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας, ἃ ἐγὼ λέγω μᾶλλον αν ζυθάδε βούλεσθαι γίγνεσθαι, ή α ούτοι πράττουσιν; εγω μεν γάρ οίμαι νύν μεν αύτους νομίζειν ξυμμάχων πάντα μεστα είναι εί δε το κράτιστον της πόλεως προσφιλώς ήμιν είχε, χαλεπον αν ήγεισθαι είναι και το έπιβαίνειν ποι της χώρας. 45. Α δ αὐ εἶπεν, ώς εἰγώ εἰμι οίος ἀεί ποτε

μεταβάλλεσθαι, κατανοήσατε καὶ ταῦτα. τὴν μὲν γὰρ των τετρακοσίων πολιτείαν καὶ αὐτὸς δήπου ὁ δημος ἐψηφίσατο, διδασκόμενος ώς οἱ Λακεδαιμόνιοι πύση πολιτεία μαλλον αν η δημοκρατία πιστεύσειαν. 46. επεὶ δέ γε έκεινοι μεν ούδεν ανίεσαν, οι δε αμφι 'Αριστοτέλην και Μελάνθιον καὶ 'Αρίσταρχον, στρατηγούντες, φανεροί έγένοντο έπὶ τῷ χώματι ἔρυμα τειχίζοντες, ἐς δ ἐβούλοντο τους πολεμίους δεξάμενοι ύφ' αύτοις καὶ τοις έτέροις την πόλιν ποιήσασθαι, — εὶ ταῦτ' αἰσθόμενος ἐγὰ διεκώλυσα, τοῦτ' ἔστι προδότην είναι τῶν φίλων; 47. 'Αποκαλεί δὲ κόθορνόν με, ως αμφοτέροις πειρωμενον αρμόττειν. δστις δε μηδετέροις αρέσκει, τοῦτον — & προς των θεων — τί ποτε καὶ καλέσαι γρή; σὺ γὰρ δὴ ἐν μὲν τῆ δημοκρατία πάντων μισοδημότατος ενομίζου, εν δε τη αριστοκρατία πάντων μισοχρηστότατος γεγένησαι. 48. έγω δ', & Κριτία, εκείνοις μεν ἀεί ποτε πολεμῶ τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλην αν δημοκρατίαν είναι, πρίν και οι δούλοι, και οί δι' απορίαν δραχμής αν αποδόμενοι την πόλιν, δραχμής μετέχοιεν· καὶ τοῖσδέ γ' αὖ ἀεὶ ἐναντίος εἰμὶ, οἱ οὐκ οἴονται καλήν αν έγγενέσθαι όλιγαρχίαν, πρίν είς το ύπ' ολίγων τυραννείσθαι την πόλιν καταστήσειαν. το μέντοι σύν τοις δυναμένοις, και μεθ ίππων και μετ' ασπίδων ώφελείν δια τούτων την πολιτείαν, πρόσθεν αριστον ήγούμην είναι, καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι. 49. εἰ δ' ἔχεις είπειν, & Κριτία, όπου έγω ξύν τοις δημοτικοίς ή τυραννικοίς τους καλούς τε κάγαθους άποστερείν πολιτείας έπεχείρησα, λέγε · έὰν γὰρ έλεγχθῶ ἡ νῦν ταῦτα πράττων, η πρότερον πώποτε ταυτα πεποιηκώς, όμολογω τὰ πάντων εσχατώτατα παθων αν δικαίως αποθνήσκειν.

50. 'Ως δ' εἰπων ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενως ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι, εἰ

ἐπιτρέψει τῆ βουλῆ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθων καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα, ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερως τῆ βουλῆ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. 51. πάλιν δ΄ εἰσελθων, εἶπεν ᾿Εγὼ, ὧ βουλὴ, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἵου δεῖ, ὃς αν ὁρων τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. καὶ γὰρ οἵδε οἱ ἐφεστηκότες οὔ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερως τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις, τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου τῶν δ΄ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, ξυνδοκοῦν ἄπασιν ἡμῖν. καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

- 52. 'Ακούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν Ἑστίαν, καὶ εἶπεν ' Ἐγὰ δ', ἔφη, ὁ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ, μήτε ὑμῶν ὁν ἃν βούληται, ἀλλ', ὅνπερ νόμον οὖτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῦν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. 53. καὶ τοῦτο μὲν. ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός ' ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὖτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Τμῶν μέντοι, ἔφη, ὡ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοὶ, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῦν αὐτοῦς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἡ τὸ ὑμῶν ἑκάστου.
- 54. Έκ δε τούτου εκέλευσε μεν ό των τριάκοντα κήρυξ τους ένδεκα επί τον Θηραμένην. εκείνοι δε είσελθόντες συν τοις υπηρεταις, ήγουμένου αυτών Σατύρου, του θρασυτάτου αυτών καὶ αναιδεστάτου, είπε μεν ό Κριτίας · Παρα-

δίδομεν ύμιν, έφη, Θηραμένην τουτονί, κατακεκριμένον κατά τον νόμον · ύμεις δε λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες, οἱ ἔνδεκα, οῦ δεῖ, τὰ ἐκ τούτων πράσσετε. 55. Ώς δὲ ταῦτα εἶπεν, είλκε μεν άπο του βωμου ο Σάτυρος, είλκον δε οι ύπηρέται. ό δε Θηραμένης, ωσπερ είκος, και θεούς επεκαλείτο και ανθρώπους καθοράν τὰ γιγνόμενα. ή δὲ βουλη ήσυχίων είχεν, όρωσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις όμοίους Σατύρω, καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρων, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρησαν. 56. οί δ' ἀπήγαγον τον ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς, μάλα μεγάλη τη φωνή δηλούντα οία έπασχε. Λέγεται δὲ εν ρήμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ · ώς εἶπεν ὁ Σάτυρος, ὅτι οἰμώξοιτο εὶ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο · *Αν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρα, ἔφη, οὶμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζύμενος τὸ κώνειον έπιε, το λειπόμενον έφασαν αποκοτταβίσαντα είπειν αὐτόν Κριτία τουτ' ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τουτο μεν ούκ άγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα. έκεινο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστὸν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε το φρόνιμον μήτε το παιγνιώδες απολιπείν έκ της ψυχης.

IV. Θηραμένης μεν δη ουτως απέθανεν οι δε τριάκοντα, ως έξον ήδη αυτοίς τυραννείν άδεως, προείπον μεν τοις έξω του καταλόγου μη είσιέναι ές το άστυ, ήγον δε έκ των χωρίων, ίνα αυτοί και οι φίλοι τους τούτων άγρους έχοιεν. φευγόντων δε ές τον Πειραιά, και έντευθεν πολλους άγοντες, ένέπλησαν και τὰ Μέγαρα και τὰς Θήβας των ύποχωρούντων.

3. Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος, ὁρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἑβδομήκοντα, Φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεος σὑν τε τοῖς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι, καὶ μιίλ' εὐημερίας οὖσης.

ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθὺς μὲν θρασυνόμενοί τινες τῶν νέων προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδὲν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. 8. βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐκπολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλείσαντες αὐτοῖς τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν παμπληθὴς καὶ τῆ ὑστεραίᾳ· οἱ δὲ νιφόμενοι ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, μάλα συχνοὺς τῶν σκευοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς ἀποβαλόντες. 4. γυγνώσκοντες δὲ ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν λεηλατήσοιεν, εἰ μή τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν εἰς τὰς ἰσχατιὰς, ὅσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπὸ Φυλῆς, τούς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς, καὶ τῶν ἱππέων δύο φυλάς. οὖτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν χωρίφ λασίφ, ἐφύλαττον.

- 5. 'Ο δε Θρασύβουλος, ήδη συνειλεγμένων ες την Φυλην περὶ έπτακοσίους, λαβων αὐτοὺς, καταβαίνει της νυκτός. θέμενος δε τὰ ὅπλα ὅσον τρία ἡ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρών, ήσυχίαν είχεν. 6. έπει δε προς ήμεραν εγίγνετο, καὶ ήδη ανίσταντο, ίποι έδειτο έκαστος, από των όπλων, καὶ οἱ ἱπποκόμοι ψήχοντες τοὺς ἵππους ψόφον ἐποίουν, ἐν τούτω αναλαβόντες οι περί Θρασύβουλον τὰ ὅπλα, δρόμω προσέπιπτου καὶ ἔστι μεν οθς αὐτῶν κατέβαλου, πάντας δε τρεψάμενοι εδίωξαν εξ ή επτά στάδια και απέκτειναν τῶν μὲν ὁπλιτῶν πλέον ἡ εἶκοσι καὶ έκατὸν, τῶν δὲ ἱππέων Νικόστρατόν τε του καλου επικαλούμενου, καὶ άλλους δὲ δύο, έτι καταλαβόντες έν ταις ευναις. 7. έπαναχωρήσαντες δε και τρόπαιον στησάμενοι, συσκευασάμενοι όπλα τε όσα έλαβον καὶ σκεύη, ἀπηλθον ἐπὶ Φυλης. άστεος ίππεις βοηθήσαντες των μεν πολεμίων οὐδένα έτι είδου · προσμείναντες δὲ έως τους νεκρούς ανείλοντο οί προσήκοντες, ανεχώρησαν ές το άστυ.
 - 8. Έκ δε τούτου οί τριάκοντα, οὐκέτι νομίζοντες ἀσφαλή

σφίσι τὰ πρώγματα, ἐβουλήθησαν Ἐλευσῖνα ἐξιδιώσασθαι, ὅστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν, εἰ δεήσειε. καὶ παραγγείλαντες τοῖς ἱππεῦσιν, ἤλθον εἰς Ἐλευσῖνα Κριτίας τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν τριἰκοντα · ἐξέτασίν τε ποιήσαντες ἐν τοῖς ἱππεῦσι, φάσκοντες εἰδέναι βούλεσθαι πόσοι εἶεν καὶ πόσης φυλακῆς προσδεήσοιντο, ἐκέλευον ἀπογράφεσθαι πάντας τὸν δὲ ἀπογραψάμενον ἀεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξιέναι. ἐπὶ δὲ τῷ αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἱππέας ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατέστησαν, τὸν δ΄ ἐξιόντα ἀεὶ οἱ ὑπηρέται ξυνέδουν. ἐπεὶ δὲ πάντες ξυνειλημμένοι ἦσαν, Λυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐκέλευσαν ἀναγαγόντα παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς ἕνδεκα.

9. Τη δ΄ ύστεραία εἰς τὸ ᾿Πιδείου παρεκάλεσαν τοὺς ἐν τῷ καταλόγῷ ὁπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους ἰππέας. ἀναστὰς δὲ Κριτίας ἔλεξεν Ἡμεῖς, ἔφη, ὡ ἄνδρες, οὐδὲν ἡττον ὑμῖν κατασκευάζομεν τὴν πολιτείαν ἡ ἡμῖν αὐτοῖς. δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὡσπερ καὶ τιμῶν μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. τῶν οὖν ξυνειλεγμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστέον ἐστὶν, ἵνα ταὐτὰ ἡμῖν καὶ θαρρῆτε καὶ φοβῆσθε. Δείξας δέ τι χωρίον, εἰς τοῦτο ἐκέλευσε φανερὰν φέρειν τὴν ψῆφον. 10. οἱ δὲ Λακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ἸΩιδείου ἐξωπλισμένοι ἤσαν ἡν δὲ ταῦτα ἀρεστὰ καὶ τῶν πολιτῶν ὅσοις τὸ πλεονεκτεῖν μόνον ἔμελεν.

Έκ δὲ τούτου λαβων ὁ Θρασύβουλος τοὺς ἀπὸ Φυλῆς, περὶ χιλίους ἥδη ξυνειλεγμένους, ἀφικνείται τῆς νυκτὸς ἐς τὸν Πειραια. οἱ δὲ τριάκοντα, ἐπεὶ ἤσθοντο ταῦτα, εὐθὺς ἐβοήθουν σύν τε τοῖς Λακωνικοῖς, καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι καὶ τοῖς ὁπλίταις ἔπειτα ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραια ἀμαξιτὸν ἀναφέρουσαν. 11. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν ἐπεχείρησαν μὴ ἀνιέναι αὐτούς ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ κύκλος ὢν πολλῆς φυλακῆς ἐδόκει δεῖσθαι, οὔπω πολλοῖς οὖσι, συνεσπειράθησαν ἐπὶ τὴν Μουνυχίαν. οἱ δὲ ἐκ τοῦ

ἄστεος εἰς τὴν Ἱπποδάμειον ἀγορὰν ἐλθόντες, πρῶτον μὲν ξυνετάξαντο, ὥστε ἐμπλησαι τὴν ὁδὸν ἡ φέρει πρός τε τὸ ἱερὸν τῆς Μουνυχίας ᾿Αρτέμιδος καὶ τὸ Βενδίδειον · καὶ ἐγένουτο βάθος οὐκ ἔλαττον ἡ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων. οὕτω δὲ συντεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. 12. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀντανέπλησαν μὲν τὴν ὁδὸν, βάθος δὲ οὐ πλέον ἡ εἰς δέκα ὁπλίτας ἐγένοντο. ἐτάχθησαν μέντοι ἐπὰ αὐτοῖς πελτοφόροι τε καὶ ψιλοὶ ἀκοντισταὶ, ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ πετροβόλοι. οὕτοι μέντοι συχνοὶ ἦσαν · καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγένοντο. ἐν ῷ δὲ προσήεσαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μετὰ αὐτοῦ θέσθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας, καὶ αὐτὸς θέμενος, τὰ δ᾽ ἄλλα ὅπλα ἔχων, κατὰ μέσον στὰς, ἔλεξεν ·

13. Ανδρες πολίται, τους μεν διδάξαι, τους δε άναμνησαι ύμων βούλομαι, ότι είσι των προσιόντων οι μεν το δεξιον έχοντες, οθς ύμεις ήμεραν πέμπτην τρεψάμενοι έδιώ-Εατε· οί δ' επὶ τοῦ εὐωνύμου ἔσχατοι, οὖτοι δὴ οἱ τριάκοντα, οι ήμας και πόλεως απεστέρουν οὐδεν αδικούντας, καὶ οἰκιῶν ἐξήλαυνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῶν ἡμετέρων άπεσημαίνοντο. άλλα νων τοι παραγεγένηνται, οδ οδτοι μεν ούποτε φοντο, ήμεις δε αει ευχόμεθα. 14. έχοντες γαρ όπλα μεν εναντίοι αὐτοῖς καθέσταμεν · οἱ δε θεοὶ — ὅτι ποτε και δειπνούντες Ευνελαμβανόμεθα και καθεύδοντες και αγοράζοντες, οί δὲ καὶ ούχ ὅπως αδικοῦντες, αλλ' οὐδ' ἐπιδημοῦντες ἐφυγαδευόμεθα — νῦν φανερῶς ἡμῖν συμμαχοῦσι. καὶ γὰρ ἐν εὐδία χειμῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν συμφέρη καὶ ὅταν ἐγχειρῶμεν, πολλῶν ὅντων ἐναντίων, ολίγοις οὖσι τρόπαια ίστασθαι διδόασι. 15. καὶ νῦν δὲ κεκομίκασιν ήμας είς χωρίον, έν ῷ οὖτοι μὲν οὖτε βάλλειν ούτε ακουτίζειν ύπερ των προτεταγμένων, δια το προς ορθιον ίεναι, δύναιντ' αν ήμεις δε, ες το κάταντες καί δόρατα άφιέντες καὶ ἀκόντια καὶ πέτρους, ἐξιξόμεθά τε αυτών, καὶ πολλούς κατατρώσομεν. 16. καὶ ώετο μεν αν τις δεήσειν τοίς γε πρωτοστάταις έκ του ίσου μάχεσθαι. νῦν δὲ, αν ύμεις, ώσπερ προσήκει, προθύμως ἀφιῆτε τὰ βέλη, άμαρτήσεται μεν ούδεις ών γε μεστή ή όδος, φυλαττόμενοι δε δραπετεύσουσιν αεί ύπο ταις ασπίσιν. ωστε εξέσται ώσπερ τυφλούς καὶ τύπτειν, δπου αν βουλώμεθα, καὶ έναλλομένους ανατρέπειν. 17. 'Αλλ', ω ανδρες, ούτω χρη ποιείν, δπως έκαστός τις έαυτώ συνείσεται της νίκης αἰτιώτατος ών. αυτη γαρ ημίν, αν θεος θέλη, νυν αποδώσει καὶ πατρίδα καὶ οίκους καὶ έλευθερίαν καὶ τιμάς καὶ παίδας, οίς εἰσὶ, καὶ γυναίκας. ὧ μακάριοι δῆτα, οἱ αν ήμων νικήσαντες επίδωσι την πασων ηδίστην ήμεραν εύδαίμων δε καὶ ἄν τις ἀποθάνη· μνημείου γὰρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ών καλού τεύξεται. 'Εξάρξω μεν ούν εγώ, ήνίκ' αν καιρος ή, παιανα · όταν δε του Ενυάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες όμοθυμαδον, άνθ' ὧν ύβρίσθημεν, τιμωρώμεθα τους ἄνδρας.

18. Ταῦτα δ εἰπὼν, καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε · καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγειλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν τῶν σφετέρων ἡ πέσοι τις ἡ τρωθείη · Ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς · νίκη δὲ ἡμῖν ἔσται ἐπομένη, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ. 19. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν, ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος, ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει · καὶ τέθαπται ἐν τῆ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ · οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος · τῶν δ' ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων, Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος · τῶν δ' ἄλλων περὶ ἐβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον,

τους δε χιτώνας ουδενός των πολιτών εσκύλευσαν. επεί δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες άλλήλοις πολλοί διελέγοντο.

20. Κλεόκριτος δε, ό των μυστών κήρυξ, μάλ' εὖφωνος ων, κατασιωπησάμενος έλεξεν Ανδρες πολίται, τί ήμας έξελαύνετε; τί ἀποκτείναι βούλεσθε; ήμείς γὰρ ὑμᾶς κακὸν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμίν καὶ ίερων των σεμνοτάτων, καὶ θυσιών καὶ έορτων των καλλίστων, καὶ ξυγχορευταὶ καὶ ξυμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ Ευστρατιώται, καὶ πολλὰ μεθ' ύμων κεκινδυνεύκαμεν κατὰ γην καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ της κοινης ἀμφοτέρων ήμῶν σωτηρίας τε καὶ έλευθερίας. 21. προς θεών πατρώων καὶ μητρώων, καὶ ξυγγενείας, καὶ κηδεστίας, καὶ έταιρίας (πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις), αἰδούμενοι καὶ θεούς καὶ ἀνθρώπους, παύσασθε άμαρτάνοντες ές τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οῖ ίδίων κερδέων ένεκα ολίγου δείν πλείους απεκτόνασιν 'Αθηναίων εν οκτώ μησιν, η πάντες Πελοποννήσιοι δέκα έτη πολεμουντες. 22. έξον δ' ήμιν έν ειρήνη πολιτεύεσθαι, ούτοι τον πάντων αίσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ άνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ήμιν προς άλλήλους παρέχουσιν. άλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε, ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ύμεις, άλλα και ήμεις έστιν οθς πολλα κατεδακρύσαμεν.

Ο μεν τοιαθτα έλεγεν. οί δε λοιποί ἄρχοντες, καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν, τοὺς μεθ' έαυτῶν ἀπήγαγον είς τὸ άστυ. 23. τη δ' ύστεραία οἱ μεν τριάκοντα πάνυ δη ταπεινοί καὶ ἔρημοι ξυνεκάθηντο ἐν τῷ ξυνεδρίω · τῶν δὲ τρισχιλίων δπου έκαστοι τεταγμένοι ήσαν, πανταχοῦ διεφέρουτο προς άλλήλους. όσοι μεν γαρ επεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ έφοβοῦντο, έντόνως ἔλεγον ώς οὐ χρη καθυφίεσθαι τοις εν Πειραιεί · ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον,
ώς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοις τριάκοντα
οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι, οὐδ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι
τὴν πόλιν. καὶ τὸ τελευταίον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν
καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέσθαι · καὶ είλοντο δέκα, ἕνα
ἀπὸ φυλῆς.

24. Καὶ οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσινάδε ἀπηλθον οἱ δὲ δέκα των έν ἄστει, καὶ μάλα τεταραγμένων καὶ ἀπιστούντων αλλήλοις, συν τοις ιππάρχοις επεμέλοντο. εξεκάθευδον δὲ κάὶ οἱ ἱππεῖς ἐν τῷ ἸΩιδείφ, τούς τε ἵππους καὶ τὰς ασπίδας έχοντες, καὶ δι' απιστίαν έφωδευον το μεν άφ' έσπέρας σὺν ταῖς ἀσπίσι κατὰ τὰ τείχη, τὸ δὲ πρὸς ὅρθρον συν τοις ίπποις, αεὶ φοβούμενοι μη επεισπέσοιέν τινες αὐτοῖς τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς. 25. Οἱ δὲ, πολλοί τε ἤδη όντες καὶ παντοδαποὶ, ὅπλα ἐποιοῦντο, οἱ μὲν ξύλινα, οἱ δὲ οἰσύϊνα, καὶ ταῦτα έλευκοῦντο. πρὶν δὲ ἡμέρας δέκα γενέσθαι, πιστά δόντες οίτινες ξυμπολεμήσειαν, καὶ εἰ ξένοι εἶεν, ισοτέλειαν έσεσθαι, έξήεσαν πολλοί μεν όπλιται, πολλοί δε γυμνήτες (εγένοντο δε αὐτοῖς καὶ ἱππεῖς ώσεὶ έβδομήκουτα), προνομάς δὲ ποιούμενοι, καὶ λαμβάνοντες ξύλα καὶ οπώραν, εκάθευδον πάλιν εν Πειραιεί. 26. των δ' έκ τοῦ αστεος άλλος μεν ούδεις συν όπλοις έξήει, οι δε ίππεις έστιν ότε καὶ ληστάς έχειροῦντο των έκ τοῦ Πειραιώς, καὶ την φάλαγγα αὐτῶν ἐκακούργουν. περιέτυχον δὲ καὶ τῶν Αίξωνέων τισίν, είς τους αύτων αγρούς έπι τα έπιτήδεια πορευομένοις καὶ τούτους Λυσίμαχος ὁ ἵππαρχος ἀπέσφαξε, πολλά λιτανεύοντας, καὶ πολλών χαλεπώς φερόντων ίππέων. 27. ἀνταπέκτεινον δὲ καὶ οἱ ἐν Πειραιεῖ τῶν ἱππέων ἐπ' ἀγροῦ λαβόντες Καλλίστρατον, φυλής Λεοντίδος. καὶ γὰρ ἦδη μέγα ἐφρόνουν, ὥστε καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ

ἄστεος προσέβαλλον. Εὶ δὲ καὶ τοῦτο δεῖ εἰπεῖν τοῦ μηχανοποιοῦ τοῦ ἐν τῷ ἄστει, δς, ἐπεὶ ἔγνω ὅτι κατὰ τὸν ἐκ Δυκείου δρόμον μέλλοιεν τὰς μηχανὰς προσάγειν, τὰ ζεύγη ἐκέλευσε πάντα ἀμαξιαίους λίθους ἄγειν, καὶ καταβάλλειν ὅπου ἔκαστος βούλοιτο τοῦ δρόμου. ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, πολλὰ εἶς ἔκαστος τῶν λίθων πράγματα παρεῖχε.

28. Πεμπόντων δὲ πρέσβεις ἐς Λακεδαίμονα, τῶν μὲν τριάκοντα έξ Έλευσίνος, των δ' έν καταλόγω έξ άστεος, καὶ βοηθείν κελευόντων, ώς άφεστηκότος τοῦ δήμου άπὸ Λακεδαιμονίων, Λύσανδρος, λογισάμενος ότι οδόν τε ελη ταχυ έκπολιορκήσαι τους έν τω Πειραιεί κατά τε γήν καί κατα θάλατταν, εί των επιτηδείων αποκλεισθείησαν, ξυνέπραξεν έκατόν τε τάλαντα αὐτοῖς δανεισθήναι, καὶ αὐτὸν μεν κατά γην άρμοστην, Λίβυν δε τον άδελφον ναυαρχούντα ἐκπεμφθήναι. 29. καὶ ἐξελθων αὐτὸς μὲν Ἐλευσινάδε, ξυνελέγετο όπλίτας πολλούς Πελοποννησίους · ό δε ναύαρχος κατά θάλατταν έφύλαττεν, ὅπως μηδὲν εἰσπλέοι αὐτοῖς των επιτηδείων ωστε ταχύ πάλιν εν απορία ήσαν οί εν Πειραιεί, οί δ' εν τῷ ἄστει πάλιν αὖ μέγα εφρόνουν επὶ τῷ Λυσάνδρφ. ούτω δὲ προχωρούντων, Παυσανίας ὁ βασιλεύς, φθονήσας Λυσάνδρω, εί κατειργασμένος ταῦτα ἄμα μεν εύδοκιμήσοι, αμα δε ίδίας ποιήσοιτο τας 'Αθήνας, πείσας των Ἐφόρων τρείς, έξάγει φρουράν. 30. συνείποντο δὲ καὶ οἱ σύμμαγοι πάντες πλην Βοιωτών καὶ Κορινθίων. ούτοι δ' έλεγον μεν, ότι ου νομίζοιεν ευορκείν αν στρατευόμενοι έπ' 'Αθηναίους, μηδέν παράσπονδον ποιούντας . έπραττον δε ταυτα, ότι εγίγνωσκον Λακεδαιμονίους βουλομένους την των 'Αθηναίων χώραν οἰκείαν καὶ πιστην ποιήσασθαι, ό δὲ Παυσανίας ἐστρατοπεδεύσατο μὲν ἐν τῷ Αλιπέδω καλουμένω πρὸς τῷ Πειραιεί, δεξιὸν ἔχων κέρας, Λύσανδρος δε σύν τοις μισθοφόροις το εὐώνυμον.

31. Πέμπων δε πρέσβεις ὁ Παυσανίας πρὸς τους έν Πειραιεί, εκέλευεν απιέναι επί τα έαυτων · επεί δ' οὐκ επείθουτο, προσέβαλλεν οσον ἀπὸ βοῆς ενεκεν, ὅπως μὴ δῆλος είη εύμενης αυτοίς ών. ἐπεὶ δ΄ ουδεν ἀπὸ της προσβολής πράξας απηλθε, τη ύστεραία, λαβων των μεν Λακεδαιμονίων δύο μόρας, των δε 'Αθηναίων ίππέων τρεις φυλάς, παρηλθεν επί τον κωφον λιμένα, σκοπών πη ευαποτείχιστος είη ὁ Πειραιεύς. 32. ἐπεὶ δὲ ἀπιόντος αὐτοῦ προσέθεόν τινες, καὶ πράγματα αὐτῷ παρείχον, ἀχθεσθεὶς παρήγγειλε τους μεν ίππεας ελαύνειν είς αυτους ενέντας, καὶ τους τὰ δέκα ἀφ' ήβης συνέπεσθαι · σύν δὲ τοῖς ἄλλοις αὐτὸς ἐπηκολούθει, καὶ ἀπέκτειναν μὲν ἐγγὺς τριάκοντα των ψιλών, τους δ' άλλους κατεδίωξαν προς το έν Πειραιεί θέατρον. 33. ἐκεῖ δὲ ἔτυχον ἐξοπλιζόμενοι οῖ τε πελτασταὶ πάντες, καὶ οἱ όπλιται τῶν ἐκ Πειραιῶς. καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ εὐθὺς ἐκδραμόντες ἡκόντιζον, ἔβαλλον, ἐτόξευον, έσφενδόνων οι δε Λακεδιιιμόνιοι, έπει αυτών πολλοί έτιτρώσκουτο, μάλα πιεζόμενοι ανεχώρησαν έπὶ πόδα · οί δ έν τούτω πολύ μάλλον ἐπέκειντο. ἐνταῦθα δὲ ἀποθνήσκει Χαίρων τε καὶ Θίβραγος, ἄμφω πολεμάργω, καὶ Λακράτης ό όλυμπιονίκης, καὶ άλλοι οἱ τεθαμμένοι Λακεδαιμονίων προ των πυλων έν Κεραμεικώ. 34. όρων δε ταύτα ό Θρασύβουλος καὶ οἱ ἄλλοι ὁπλίται ἐβοήθουν, καὶ ταχὺ παρετάξαντο προ των άλλων ἐπ' ὀκτώ. 'Ο δὲ Παυσανίας, μάλα πιεσθείς, καὶ ἀναχωρήσας ὅσον στάδια τέτταρα ἡ πέντε πρὸς λόφον τινά, παρήγγειλε τοις Λακεδαιμονίοις καὶ τοις άλλοις ξυμμάχοις ἐπιχωρείν πρὸς ἑαυτόν. ἐκεί δὲ συνταξάμενος βαθείαν παντελώς την φάλαγγα, ήγεν ἐπὶ τους Αθηναίους. οί δ' είς χείρας μεν εδέξαντο, επειτα δε οί μεν εξεώσθησαν είς τον εν ταις Αλαις πηλον, οι δε ενέκλιναν, καὶ ἀποθνήσκουσιν αὐτῶν ὡς πεντήκοντα καὶ ἐκατόν. 144

35. Ο δέ Παυσανίας τρόπαιον στησάμενος ανεχώρησε. καὶ οὐδ ὡς ὡργίζετο αὐτοῖς, ἀλλὰ λάθρα πέμπων ἐδίδασκε τους έν Πειραιεί οία χρη λέγοντας πρέσβεις πέμπειν προς έαυτον καὶ τοὺς παρόντας Ἐφόρους. οἱ δ ἐπείθοντο. διίστη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῷ ἄστει, καὶ ἐκέλευε πρὸς σφας προσιέναι ώς πλείστους συλλεγομένους, λέγοντας ότι οὐδὲν δέονται τοῖς ἐν τῷ Πειραιεῖ πολεμεῖν, ἀλλὰ διαλυθέντες κοινή αμφότεροι Λακεδαιμονίοις φίλοι είναι. 36. ήδέως ταυτα και Ναυκλείδας Εφορος ών συνήκουεν. ωσπερ γαρ νομίζεται συν βασιλεί δύο των Έφόρων συστρατεύεσθαι, καὶ τότε παρήν οὖτός τε καὶ ἄλλος, ἀμφότεροι της μετά Παυσανίου γνώμης όντες, μάλλον ή της μετά Λυσάνδρου. διὰ ταῦτα οὖν καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα προθύμως έπεμπον τούς τ' έκ Πειραιώς, έχοντας τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδάς, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ἄστει ιδιώτας, Κηφισοφωντά τε και Μέλητον. 87. Έπεὶ μέντοι ούτοι ώχοντο ές Λακεδαίμονα, έπεμπον δη καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἀστεος, λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη, ἃ έχουσι, καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρησθαι ο τι βούλονται άξιουν δ' έφασαν και τους έν Πειραιεί, εί φίλοι φασὶν είναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραια καὶ τὴν Μουνυχίαν. 38. ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ Ἐφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ανδρας είς τὰς 'Αθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανία διαλλάξαι ὅπη δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν, ἐφ' ὧτε εἰρήνην μεν έχειν ώς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δε ἐπὶ τὰ έαυτῶν έκάστους, πλην τῶν τριάκοντα, καὶ τῶν ἔνδεκα, καὶ τῶν ἐν τῷ Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα εἰ δέ τινες φοβοίντο των έξ ἄστεος, έδοξεν αυτοίς την Έλευσίνα κατοικείν.

39. Τούτων δὲ περανθέντων, Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα· οἱ δὲ ἐκ τοῦ Πειραιῶς, ἀνελθόντες σὺν τοῦς

οπλοις είς την ακρόπολιν, έθυσαν τη 'Αθηνά. επεί δε κατέβησαν οί στρατηγοί, ένθα δη ό Θραυσύβουλος έλεξεν. 40. Τμίν, ἔφη, ω ἐκ τοῦ ἄστεος ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γυωναι ύμας αὐτούς. μάλιστα δ' αν γυοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε, επὶ τίνι ύμιν μέγα φρονητέον έστιν, ώστε ήμων άργειν επιγειρείν. πότερον δικαιότεροί έστε; άλλ' ὁ μεν δήμος, πενέστερος ύμων ων, ούδεν πώποτε ένεκα χρημάτων ύμας ηδίκησεν ύμεις δε, πλουσιώτεροι πάντων όντες, πολλά καὶ αἰσχρὰ ἔνεκα κερδέων πεποιήκατε. ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδεν ύμιν προσήκει, σκέψασθε εί άρα ἐπ' ανδρεία ύμιν μέγα φρονητέον. 41. καὶ τίς αν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο, η ώς επολεμήσαμεν προς άλληλους; αλλά γνώμη φαίητ' αν προέγειν, ολ, έγοντες καὶ τείγος καὶ όπλα καὶ χρήματα καὶ ξυμμάχους Πελοπονυησίους, ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων παρελύθητε; ἀλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δη οἶεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; πῶς; οἵ γε, ώσπερ τους δάκνοντας κύνας κλοιώ δήσαντες παραδιδόασιν, ούτω κάκεινοι, ύμας παραδόντες τῷ ήδικημένω τούτω δήμω, οίχονται ἀπιόντες; 42. οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ έγω ων ομωμόκατε παραβήναι ούδεν, άλλα και τούτο προς τοις άλλοις καλοις επιδείξαι, ότι καὶ εύορκοι καὶ όσιοί έστε.

Εἰπων δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. 48. καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο · ὑστέρω δὲ χρόνω, ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς ἐν Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ' αὐτοὺς, τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους, ἔπεισαν συναλλαγῆναι · καὶ ὀμόσαντες ὅρκους, ἢ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται, καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

HERODOTUS.

I. INVASION OF GREECE BY DARIUS.

- 1. Βασιλέϊ δὲ Δαρείφ ὡς ἐξηγγέλθη Σάρδις ἀλούσας ἐμπεπρησθαι ὑπό τε ᾿Αθηναίων καὶ Ἰώνων, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτὸν, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εἰρεσθαι οἵτινες εἰεν οἱ ᾿Αθηναῖοι · μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτησαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα οἴστὸν, ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν ἀπεῖναι, καί μιν ές τὸν ἠέρα βάλλοντα εἰπεῖν, Ἦ Ζεῦ, ἐκης ἐν ἐσθαι μοι ᾿Αθηναίους τίσασθαι · εἰπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων, δείπνου προκειμένου αὐτῷ, ἐς τρὶς ἐκάστοτε εἰπεῖν, Δέσποτα, μέμνεο τῶν ᾿Αθηναίων.
- 2. Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειρὰτο ὁ Δαρείος τῶν Ἑλλήνων, ὅ τι ἐν νόφ ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν έωυτῷ ἡ παραδιδόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὧν κήρυκας, ἄλλους ἄλλη τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλέι γὴν τε καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔπεμπε, ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς έωυτοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοία ποιέεσθαι. 3. Οὖτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦτα, καὶ τοῖσι ἤκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν ἡπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προίσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάντες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικοίατο αἰτήσοντες. οἴ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γὴν τε καὶ ὕδωρ Δαρείφ, καὶ δὴ καὶ Λίγινῆται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα ἰθέως ᾿Αθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντες ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινήτας δεδω-

- κέναι, ως άμα τῷ Πέρση ἐπὶ σφέας στρατεύωνται. καὶ ἄσμενοι προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντές τε ἐς τὴν Σπάρτην κάτηγόρεον τῶν Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν προδόντες τὴν Ἑλλάδα. 'Αθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνήπτο πρὸς Αἰγινήτας.
- 4. 'Ο δὲ Πέρσης τὸ ἐωυτοῦ ἐποίεε, ὅστε ἀναμιμήσκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνήσθαί μιν τῶν ᾿Αθηναίων, καὶ Πεισιστρατιδέων προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων ᾿Αθηναίους, ἄμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρείος ταύτης ἔχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέφεσθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας ἀπέστελλε ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ ᾿Αθήνας, Δᾶτίν τε ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ ᾿Αρταφέρνεος παίδα, ἀδελφιδέον ἐωυτοῦ · ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε, ἐξανδραποδίσαντας ᾿Αθήνας καὶ Ἐρέτριαν, ἀγαγεῖν ἑωυτῷ εἰς ὄψιν τὰ ἀνδρώποδα.
- 5. Χειρωσάμενοι δε την Έρετριαν, καὶ ἐπισχόντες ολίγας ήμέρας, ἔπλωον ἐς την Αττικήν, κατέργοντές τε πολλον, καὶ δοκέοντες ταὐτὰ τοὺς Αθηναίους ποιήσειν τὰ καὶ τοὺς Ἐρετριέας ἐποίησαν καὶ, ἢν γὰρ ὁ Μαραθὼν ἐπιτηδεώτατον χωρίον τῆς Αττικῆς ἐνιππεῦσαι, καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἐρετρίης, ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου. 'Αθηναῖοι δὲ ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβοήθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθῶνα. ἢγον δέ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἢν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε ψυγεῖν ἐξ 'Αθηνέων Πεισίστρατον τὸν Ἱπποκρύτεος. 6. οῦτος δη ὧν τότε ὁ Μιλτιάδης ἤκων ἐκ τῆς Χερσονήσου, καὶ ἐκπεφευγῶς διπλόον θάνατον, ἐστρατήγεε 'Αθηναίων. ἄμα μὲν γὰρ οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι Ἰμβρον, περὶ πολ-

λοῦ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα · ἄμα δὲ ἐκφυγόντα τε τούτους, καὶ ἀπικομενον ἐς τὴν ἐωυτοῦ, δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίη ἤδη, τὸ ἐνθεῦτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι, καὶ ὑπὸ δίκαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες, ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσφ. ἀποφυγὼν δὲ καὶ τούτους, στρατηγὸς οὕτω ᾿Αθηναίων ἄπεδέχθη, αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου.

7. Καὶ πρῶτα μεν, ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ, οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, 'Αθηναίον μεν ἄνδρα, ἄλλως δε ήμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετώντα · τῷ δὴ (ὡς αὐτός τε ἔλεγε Φειδιππίδης καὶ ' Αθηναίοισι απήγγελλε) περί το Παρθένιον ούρος το ύπερ Τεγέης ὁ Πὰν περιπίπτει. βώσαντα δὲ τοὖνομα τοῦ Φειδιππίδεω, του Πανα 'Αθηναίοισι κελεύσαι απαγγείλαι, διάτι έωυτου ούδεμίαν επιμέλειαν ποιευνται, εόντος εύνόου 'Αθηναίοισι, και πολλαχή γενομένου ήδη σφι χρησίμου, τὰ δ' ἔτι καὶ ἐσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Αθηναῖοι, καταστάντων σφίσι εὖ ήδη τῶν πρηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι αληθέα, ίδρύσαντο ύπο τη άκροπόλι Πανος ίρον, καὶ αὐτον απο ταύτης της αγγελίης θυσίησι έπετέησι και λαμπάδι ίλάσκονται. / 8. Τότε δε πεμφθείς ύπο των στρατηγων ο Φειδιππίδης ούτος, ότε πέρ οι έφη και του Πάνα φανήναι, δευτεραίος εκ του 'Αθηναίων ἄστεος ην εν Σπάρτη, ἀπικόμενος δε έπὶ τοὺς ἄρχοντας έλεγε • 1 Λακεδαιμόνιοι, Αθηναίοι ύμέων δέονται σφίσι βοηθήσαι, καὶ μη περιιδείν πόλιν άρχαιοτάτην εν τοίσι Ελλησι δουλοσύνη περιπεσοῦσαν πρὸς, ἀνδρῶν βαρβάρων καὶ γὰρ νῦν Ἐρέτριά τε ηνδραπόδισται, καὶ πόλι λογίμω ή Ελλας γέγονε ἀσθενεστέρη. 'Ο μεν δή σφι τὰ εντεταλμένα ἀπήγγελλε τοισι δε εαδε μεν βοηθέειν Αθηναίοισι, αδύνατα δέ σφι ήν τος παραυτίκα ποιέειν ταῦτα, ού βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον.

121,6

ην γαρ ισταμένου του μηνος εινάτη, εινάτη δε ουκ εξελεύ. ΄ σεσθαι έφασαν, μη ου πλήρεος εόντος του κύκλου. ουτοι μέν νυν την κανσέληνον έμενον.

- 9. Τοίσι δὲ βαρβάροισι κατηγέετο Ίππίης ὁ Πεισιστράτου ές του Μαραθώνα, της παροιχομένης νυκτος όψιν ίδων εν τω υπνω τοιήνδε: εδόκεε ο Ίππίης τη μητρί τη έωυτοῦ σύνευνηθηναι. σύνεβάλετο ων έκ τοῦ ονείρου, κατελθων ές τὰς 'Αθήνας καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν, τελευτήσειν έν τη έωυτοῦ γηραιός. έκ μεν δη της όψιος συνεβάλετο ταῦτα • 10. τότε δὲ κατηγεόμενος, τοῦτο μὲν τὰ ανδράποδα τὰ έξ Ερετρίης άπέβησε ές την νησον την Στυρέων, καλεομένην δε Αἰγίλειαν, τοῦτο δε καταγομένας ές τον Μαραθώνα τως νέας δρμίζε ούτος, έκβώντας τε ές γην τους βαρβάρους διέτασσε. καί οἱ ταῦτα διέποντι έπηλθε πταρείν τε καὶ βήξαι μεζόνως ή ώς εώθεε, οία δε οί πρεσβυτέρω εόντι των οδόντων οι πλευνες εσείοντο. τούτων ων ένα των οδόντων έκβάλλει ύπο βίης βήξας · έκπεσόντος δε ες την ψάμμον αυτού, εποιέετο πολλην σπουδην έξευρείν. ώς δε ούκ εφαίνετό οι ο όδων, αναστενάξας είπε προς τους παραστάτας . Η γη ήδε ουκ ημετέρη έστι, ουδέ μιν δυνησόμεθα ύποχειρίην ποιήσασθαι · όκόσον δέ τί μοι μέρος μετην, ὁ ὀδων μετέχει. Ίππίης μεν δη ταύτη την όψιν συνεβάλετο έξεληλυθέναι.
- 11. 'Αθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένεϊ Ἡρακλέος ἐπῆλθον βοηθέοντες Πλαταιέες πανδημεί καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι 'Αθηναίοισι εἰ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ 'Αθηναίοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο · ἔδοσαν δὲ ὧδε. πιεζόμενοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες ἐδίδοσαν πρῶτα παρατυχοῦσι Κλεομένει τε τῷ 'Αναξανδρίδεω καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτοὺς, οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἔλεγόν σφι τάδε · Ἡμεῖς μὲν ἐκαστέρω τε οἰκέο-

μεν, καὶ ὑμιν τοιήδε τις γίνοιτ' αν ἐπικουρίη ψί φθαίητε γαρ αν πολλάκις έξανδραποδισθέντες ή τινα πυθέσθαι ήμέων. συμβουλεύομεν δε ύμιν δούναι ύμέας αυτους Αθηναίοισι, πλησιοχώροισί τε ανδράσι και τιμώρέειν έουσι ού κακοίσι. ταύτα συνεβούλευον οί Λακεδαιμόνιοι, ου κατά εύνοιαν ούτω των Πλαταιέων, ως βουλόμενοι τους 'Αθηναίους έχειν πόνους συνεστεώτας Βοιωτοίσι. συν (στη)... 12. Λακεδαιμόνιοι μέν νυν Πλαταιεῦσι ταῦτα συνεβούλευον οι δε ούκ ήπίστησαν, άλλ Αθηναίων ίρα ποιεύντων τοίσι δυώδεκα θεοίσι, ικέται ίζόμενοι έπι τον βωμον έδίδοσαν σφέας αὐτούς. Θηβαῖοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα έστρατεύοντο έπὶ τοὺς Πλαταιέας · 'Αθηναῖοι δέ σφι έβοήμελλόντων δε συνάπτειν μάχην, Κορίνθιοι ου περί-κον είδου, παρατυχόντες δε καὶ καταλλάξαντες, επιτρεψάντων αμφοτέρων, ούρισαν την χώρην έπὶ τοισίδε, έαν Θηβαίους Βοιωτών τους μη βουλομένους ές Βοιωτούς τελέειν. 13. Κορίνθιοι μεν δη ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντο · 'Αθηναίοισι δε απιούσι επεθήκαντο Βοιωτοί, επιθέμενοι δε έσσώθησαν τη μάχη. ὑπερβάντες δὲ οἱ ᾿Αθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι έθηκαν Πλαταιεύσι είναι ούρους, τούτους ύπερβάντες του 'Ασωποκ αυτου εποιήσαντο ούρου Θηβαίοισι προς Πλαταιέας είναι και Τσιάς. έδοσαν μεν δη οί Πλαταιέες σφέας αὐτοὺς ᾿Αθηναίοισι τρόπφ τῷ εἰρημένφ, ἦκον δὲ τότε ἐς Μαραθῶνα βοηθέοντες.

14. Τοίσι δὲ ᾿Αθηναίων στρατηγοίσι ἐγίνοντο δίχα αἰ γνῶμαι · τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβάλλειν, ὀλίγους γὰρι εἶναι στρατιῆ τῆ Μήδων συμβαλεῖν, τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὡς δὲ δίχα τε ἐγίνομτο, καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα (ἡν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμφ λαχῶν ᾿Αθηναίων πολεμαρχέειν, τὸ παλαιὸν γὰρ ᾿Αθηναίοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρα-

τηγοίσι, ην τε τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος 'Αφιδναίος) προς τούτον έλθων Μιλτιάδης έλεγε τάδε. 15. Έν σοί νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ καταδουλώσαι Αθήνας, ἡ ἐλευθέρας ποιήσαντα, μυημοσύνα λιπέσθαι ές τον απαντα άνθρώπων βίου, οία ούδε 'Αρμόδιός τε καὶ 'Αριστογείτων λείυθυ γαρ δη, έξ οδ έγενοντο Αθηναίοι, ές κίνδυνον ηκουσι μέγιστον. καὶ ην μέν γε ύποκύψωσι τοισι Μήδοισι, δέδοκται τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ίππίη · ἡν δὲ περίγένηται αυτη ή πόλις, οίη τέ έστι πρώτη των Ελληνίδων πολίων γενέσθαι. κως ων δή ταῦτα οδά τέ έστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος έχειν, νῦν ἔρχομαι φράσων. ἡμέων τῶν στρατηγῶν, ἐόντων δέκα, δίχα γίνονται αί γνωμαι, των μεν κελευόντων συμβαλείν, των δε ού συμβαλείν. ην μέν νυν μη συμβάλωμεν, ελπομαί τινα στασιν μεγάλην εμπεσούσαν διάσείσειν τὰ ' Αθηναίων φρονηματα ώστε μηδίσαι · ην δε συμβάλωμεν πρίν τι καὶ σάθρον 'Αθηναίων μετεξετέροισι εγγενέσθαι, μω ων θεών τὰ ίσα γεμόντων, οἰοί τέ είμεν περιγενέσθαι τη συμταθτα ών πάντα ές σε νθν τείνει και έκ σεο ήρτηται · ην γὰρ σὰ γνώμη τη ἐμη προσθη, ἔστι τοι πατρίς τε έλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῆ Ἑλλάδι, ἡν δὲ τὴν των αποσπευδόντων την συμβολην έλη, υπάρξει τοι των έγω κατέλεξα άγαθων τὰ ἐναντίά. 16. Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκτάται του Καλλίμαχου, προσγευομένης δε του πολεμάρχου τής γνώμης, εκεκύρωτο συμβάλλειν. μετά δε οί στρατηγοί των ή γνώμη έφερε συμβάλλειν, ώς έκαστου αυτών εγίνετο πρυτανητη της ημέρης, Μιλτιάδη παρεδίδοσαν · ό δε δεκόμενος οὖ τί κω συμβολην εποιέετο, πρίν γε δη αὐτοῦ πρυτανητη ἐγένετο.

17. 'Ως δὲ ἐς ἐκείνον περιηλθε, ἐνθαῦτα δη ἐτάσσοντο
δδε 'Αθηναίοι ὡς συμβαλέοντες. τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος

ήγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος · ὁ γὰρ νόμος τότε είχε ούτω τοίσι 'Αθηναίοισι, τον πολέμαρχον έχειν κέρας το δεξιόν. ήγεομένου δε τούτου, εξεδέκοντο ώς ήριθμέοντο αί φυλαὶ, ἐχόμεναι ἀλλήλων · τελευταίοι δὲ ἐτάσσοντο, ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας, Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης γάρ σφι της μάχης, θυσίας 'Αθηναίων αναγόντων καὶ πανηγύριας τας έν τησι πενταετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κηρυξ ὁ 'Αθηναίος, άμα τε 'Αθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι τότε δὲ, τασσομένων τῶν ᾿Αθηναίων ἐν τῶ Μαραθῶνι, ἐγίνετο τοιόνδε τι · τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῶ Μηδικῶ στρατοπέδω, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο έπὶ τάξιας ολίγας, καὶ ταύτη ἢν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἔρρωτο πλήθεϊ. σφι διετέτακτο, καὶ τὰ σφάγια εγίνετο καλὰ, ενθαῦτα ώς απείθησαν οι 'Αθηναίοι, δρόμω ίεντο ές τους βαρβάρους. ήσαν δε στάδιοι ούκ ελάσσονες το μεταίχμιον αύτων ή οκτώ. οι δε Πίρσαι ορέοντες δρόμω επιόντας, παρεσκευάζοντο ώς δεξόμενοι · μανίην τε τοίσι 'Αθηναίοισι ἐπίφερον καὶ πάγχυ ολέθριην, ορέοντες αυτούς ολίγους, καὶ τούτους δρόμω επειγομένους, ούτε ίππου ύπαρχούσης σφι ούτε τοξευμάτων. ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον 'Αθηναίοι δε, επεί τε άθρόοι προσεμίξαν τοίσι βαρβάροισι, έμάχοντο άξίως λόγου. πρώτοι μέν γάρ Έλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν δρόμω ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχουτο ἐσθητά τε Μηδικην ὁρέοντες, καὶ τοὺς ανδρας ταύτην εσθημένους τέως δε ην τοισι Ελλησι καὶ τὸ οὖνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι. 19. Μαχομένων δὲ έν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον του στρατοπέδου ενίκων οι βάρβαροι, τη Πέρσαι τε αύτοι και Σάκαι ετετάχατο κατά τοῦτο μεν δη ενίκων οί βάρβαροι, καὶ βηξάντες εδίωκον ες την μεσόγαιαν, τὸ δὲ

κέρας έκάτερου ενίκων 'Αθηναίοί τε καὶ Πλαταιέες. τες δε, το μεν τετραμμένον των βαρβάρων φεύγειν εων, τοίσι δε το μέσον ρήξασι αὐτών, συναγιιγόντες τὰ κέρεα άμφότερα, έμάχουτο καὶ ἐνίκων 'Αθηναΐοι. φεύγουσι δὲ τοίσι Πέρσησι είποντο κόπτοντες, ές δ επὶ τὴν θάλασσαν απικόμενοι πύρ τε αίτεον καὶ επελαμβάνοντο των νεων. 20. Καὶ τοῦτο μεν εν τούτφ τῷ πονῷ ὁ πολεμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, ανήρ γενόμενος αγαθός, από δ' έθανε των στρατηγών Στησίλεως ὁ Θρασύλεω τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος, ἐνθαῦτα ἐπίλιβομενος τῶν ἀφλάστων νεὸς τὴν χείρα ἀποκοπεὶς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι 'Αθηναίων πολλοί τε καὶ οὐνομαστοί. 21. Έπτὰ μὲν δὴ των νεων επεκράτησαν τρόπφ τοιουτφ 'Αθηναίοι, τήσι δε λοιπήσι οἱ βάρβαροι έξανἄκρουσάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες έκ της νήσου, έν τη έλιπον, τὰ έξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλωον Σούνιον, βουλόμενοι φθήναι τους 'Αθηναίους απικόμενοι ές το άστυ. αιτίη δε έσγε εν Αθηναίοισι έξ 'Αλκμαιωνιδέων μηχανής αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθήναι · τούτους γάρ, συνθεμένους τοίσι Πέρσησι, αναδέξαι ασπίδα ι ἐοῦσι ἦδη ἐν τῆσι νηυσί. 22. οὖτοι μὲν δὴ περιέπλωον Σούνιον, 'Αθηναίοι δε ώς ποδών είχον τάχιστα εβοήθεον ές το άστυ, καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἡ τοὺς βαρβάρους ήκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν άλλφ Ἡρακλείφ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ. οί δε βάρβαροι τησι νηυσι ύπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τουτο γαρ ην επίνειον τότε των Αθηναίων), υπέρ τούτου ανακωχεύσαντες τὰς νέας, ἀπέπλωον οπίσω ἐς τὴν ᾿Ασίην.

23. Έν ταύτη τῆ ἐν Μαραθῶνι μάχη ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἐξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄχδρας, Αθηναίων δὲ ἐκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι· συνήνεικε δὲ αὐτόθι θῶυμα γενέσθαι

τοιόνδε · ' Αθηναίον ἄνδρα ' Επίζηλον τον Κουφαγόρεω, ἐν τῆ συστάσι μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθον, τῶν ὀμμάτων στερηθῆναι, οὕτε πληγέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὕτε βληθέντα, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ζόης διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἐόντα τυφλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν ῆκουσα περὶ τοῦ πάθεὸς τοιόνδε τινὰ λόγον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὁπλίτην ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν τὸ δὲ φάσμα τοῦτο έωυτον μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ έωυτοῦ παραστάτην ἀποκτεῖναι. ταῦτα μὲν δὴ ' Επίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.

24. Λακεδαιμονίων δὲ ἦκον ἐς τὰς ᾿Αθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν οὕτω, ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῷ ᾿Αττικῷ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς, ἱμειροντο ὅμως θηήσασθαι τοὺς Μήδους · ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθηήσαντο. μετὰ δὲ, αἰνέοντες ᾿Αθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν, ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

II. MARCH OF XERXES. — PREPARATIONS OF THE GREEKS.

1. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρεῖον τὸν Ἱστάσπεος, καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι ᾿Αθηναίοισι Αθηναίοισι τὴν ἐς Σάρδις ἐσβολὴν, καὶ δὴ καὶ τίτε πολλῷ τε δεινότερα ἐποίεε, καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλλετο πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλις ἐτοιμάζειν στρατιὴν, πολλῷ πλέω ἐπιτάσσων ἑκάστοισι ἡ πρότερον παρεῖχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σῖτον καὶ πλοῖα. τούτων δὲ περιαγγελλομένων, ἡ

'Ασίη εδονέετο επί τρία έτεα, καταλεγομένων τε των άρίστων ώς έπὶ τὴν Ελλάδα στρατευσομένων, καὶ παρασκευαζομένων. 2. τετάρτω δε έτει Αιγύπτιοι ύπο Καμβύσεω δουλωθέντες απέστησαν από Περσέων. ἐνθαῦτα δη καὶ μαλλον ώρμητο καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. λομένου δε Δαρείου επ' Αίγυπτον καὶ 'Αθήνας, τῶν παίδων αὐτοῦ στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγέμονίης, ὡς δέει μιν αποδέξαντα βασιλέα κατά του Περσέων νόμον ούτω στρατεύεσθαι. 'Αποδέξας δε βασιλέα Πέρσησι Δαρείος Εέρξεα, ώρμητο στρατεύεσθαι. αλλα γαρ μετα ταθτά τε καὶ Αἰγύπτου ἀπόστασιν τῷ ὑστέρῳ ἔτει παρασκευαζόμενον συνηνεικε αυτον Δαρείον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα έτεα έξ τε καὶ τριήκοντα, ἀποθανείν, οὐδέ οἱ έξεγένετο οὖτε τοὺς απεστεώτας Αίγυπτίους ούτε 'Αθηναίους τιμώρησασθαι. αποθανόντος δε Δαρείου ή βασιλητη ανεχώρησε ές τον παίδα του εκείνου Εερξεα., 3. Καὶ Εερξης . . επὶ μεν. τέσσερα έτεα πλήρεα παβαρτέετη στρατιήν τε καὶ τὰ πρόσφορα τη στρατιή, πέμπτω δὲ ἔτεϊ ἀνομένω ἐστρατηλάτεε χειρὶ μεγάλη πλήθεος. στόλων γὰρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν πολλφ δη μέγιστος ούτος έγένετο. τί γὰρ οὐκ ήγαγε ἐκ τῆς 'Ασίης έθνος έπὶ τὴν Έλλάδα Εέρξης; κοίον δὲ πινόμενόν μιν ύδωρ οὐκ ἐπέλιπε, πλην τῶν μεγάλων ποταμῶν; οί μεν γαρ νέας παρείχοντο, οί δε ές πεζον ετετάχατο, τοίσι δὲ ἴππος προσετέτακτο, τοῦσι δὲ ίππαγωγὰ πλοῖα ἄμα στρατευομένοισι, τοισι δε ες τας γεφύρας μακράς νέας παρέχειν, τοίσι δὲ σῖτά τε καὶ νέας. 4. Καὶ τοῦτο μὲν, ώς προσπταισάντων των πρώτων περιπλωύντων περί τον *Αθων, προετοιμάζετο ἐκ τριῶν ἐτέων κου μάλιστα ἐς τὸν $^{"}A heta$ ων \cdot εν γὰρ $^{'}E$ λαιοῦντι της Xερσονήσου \H ορμεον τριήρεες, ενθεύτεν δε όρμεόμενοι ώρυσσον ύπο μαστίγων παντοδαποί της στρατιής, διάδοχοι δ' έφοίτων . ἄρυσσον δε καί

οί περὶ τὸν "Αθων κατοικημένοι. Ο γὰρ "Αθως ἐστὶ οῦρος μέγα τε καὶ οὐνομαστον, ες θάλασσαν κατήκον, οἰκημένον ύπὸ ἀνθρώπων. τῆ δὲ τελευτᾶ ἐς τὴν ἤπειρον τὸ οὖρος, χερσονησοειδές τέ έστι καὶ ἰσθμὸς ώς δυώδεκα σταδίων πεδίον δε τοῦτο καὶ κολωνοὶ οὐ μεγάλοι εκ θαλάσσης τῆς 'Ακανθίων έπὶ θάλασσαν την αντίον Τορώνης. σον δε ώδε · δασάμενοι τον χώρον οί βάρβαροι κατά έθνεα, κατά Σάνην πόλιν σχοινοτενές ποιησάμενοι, επειδή εγένετο βαθέα ή διώρυξ, οἱ μεν κατώτατα έστεῶτες ὤρυσσον, ἔτεροι δε παρεδίδοσαν τον αιεί εξορυσσόμενον χοθν άλλοισι κατύπερθε έστεωσι επί βάθρων, οί δ' αὐ εκδεκόμενοι ετέροισι, έως ἀπίκοντο ές τους ἀνωτάτω, ούτοι δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. ἐνθαῦτα δὴ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε εγίνετο καὶ πρητήριον : σίτος δέ σφι πολλος έφοίτα έκ της 'Ασίης άληλεσμένος. 6. ώς μεν έμε συμβαλλόμενον εύρίσκειν, μεγαλοφροσύνης είνεκεν αυτό Εέρξης ορύσσειν έκέλευε, έθέλων τε δύναμιν αποδείκνυσθαι καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι · παρεον γαρ μηδένα πόνον λαβόντας τον ισθμον τας νέας διειρύσαι, δρύσσειν έκέλευε διώρυχα τη θαλάσση, εύρος ώς δύο τριήρεας πλώειν όμου έλαστρευμένας. δὲ αὐτοῖσι τούτοισι, τοῖσί περ καὶ τὸ ὅρυγμα, προσετέτακτο καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρώσαι.

- 7. 'Εν ῷ δὲ οὖτοι τὸν προκείμενου πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἄπας συλλελεγμένος ἄμα Εέρξη ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίη ἐνθαῦτα γὰρ εἰρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ ἡπειρον μέλλοντα ἄμα αὐτῷ Εέρξη πορεύεσθαι στρατόν. ἀπικόμενος δὲ ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ προερέοντας δείπνα βασιλέι παρασκευάζειν.
 - 8. Μετά δε ταῦτα παρεσκευάζετο ώς ελών ες Αβυδον.

οί δε έν τούτω τον Έλλησποντον έζεύγνυσαν έκ της 'Ασίης ές την Ευρώπην. έστι δε της Χερσονήσου της έν Ελλησπόντω, Σηστοῦ τε πόλιος μεταξύ και Μαδύτου, ἀκτής τρηχέα ες θάλασσαν κατήκουσα 'Αβύδφ καταντίον. ταύτην ών την άκτην έξ 'Αβύδου όρμεόμενοι έγεφύρουν τοίσι προσεκέετο, την μεν λευκολίνου Φοίνικες, την δ' έτέρην την βυβλίνην Αιγύπτιοι. έστι δε έπτα στάδιοι έξ ' Αβύδου ές τὴν ἀπαντίον. καὶ δὴ έζευγμένου τοῦ πόρου έπιγενόμενος χειμών μέγας συνέκοψέ τε έκεινα πάντα καὶ διέλυσε. 9. ώς δ' επύθετο Εέρξης, δεινά ποιεύμενος, τον Ελλήσποντον ἐκέλευσε τριηκοσίας ἐπικέσθαι μάστιγι πληγάς, καὶ κατείναι ές τὸ πέλαγος πεδέων ζεύγος. ήκουσα, ως και στιγέας αμα τούτοισι απέπεμψε στίξοντας του Ελλήσπουτου. ένετέλλετο δη ων ραπίζουτας λέγειν βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα • 1 πικρον ύδωρ, δεσπότης τοι δίκην επιτιθεί τήνδε, δτι μιν ήδίκησας ούδεν προς έκείνου ἄδικον παθόν. καὶ βασιλεύς μεν Εέρξης διαβήσεταί σε, ήν τε σύ γε βούλη ήν τε μή σοι δε κατα δίκην άρα οὐδεὶς ἀνθρώπων θύει, ὡς ἐόντι δολερῷ τε καὶ άλμυρῷ ποταμώ. Τήν τε δη θάλασσαν ένετέλλετο τούτοισι ζημίουν, και των επεστεώτων τη ζεύξι του Ελλησπόντου άποταμείν τὰς κεφαλάς. 10. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίεον, τοῖσι προσεκέςτο αυτη ή ἄχαρις τιμή, τὰς δὲ ἄλλοι ἀρχιτέκτονες έζευγνυσαν. έζευγνυσαν δε ώδε πεντηκοντέρους καὶ τριήρεας συνθέντες, - ύπο μεν την προς τοῦ Εὐξείνου Πόντου έξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας, ύπο δε την ετέρην τεσσερεσκαίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μεν Πόντου ἐπικαρσίας, τοῦ δε Ελλησπόντου κατά ρόου, ίνα ανακωχεύη του τόνου των οπλων, — συνθέντες δε άγκύρας κατήκαν περιμήκεας, τας μεν προς του Πόντου της ετέρης των ανέμων είνεκεν των έσωθεν έκπνεόντων, της δε έτερης προς έσπερης τε καὶ

: 1

τοῦ Αἰγαίου εὔρου τε καὶ νότου εἵνεκεν · διέκπλοον δὲ ὑπόφαυσιν κατέλιπον των πεντηκοντέρων καὶ τριηρέων τρίζου, ίνα καὶ ές του Πόντου έχη ὁ βουλόμενος πλώειν πλοίοισι λεπτοίσι, καὶ ἐκ τοῦ Πόντου ἔξω. 11. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον έκ γης στρεβλουντες όνοισι ξυλίνοισι τὰ όπλα, οὐκέτι χωρὶς έκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μεν λευκολίνου δασάμενοι ές έκατέρην, τέσσερα δε των βυβλίνων. παχύτης μεν ήν ή αὐτη καὶ καλλονή, κατὰ λογον δε ήν έμβριθέστερα τὰ λίνεα, τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς είλκε. επειδή δε εγεφυρώθη ο πόρος, κορμούς ξύλων καταπρίσαντες, καὶ ποιήσαντες ἴσους της σχέδιης τῷ εὖρεϊ, κόσμῳ έπετίθεσαν κατύπερθε τῶν ὅπλων τοῦ τόνου, θέντες δὲ ποιήσαντες δε ταθτα έπεξης ενθαθτα αθτις επεζεύγνυον. ύλην ἐπεφόρησαν, κόσμω δὲ θέντες καὶ τὴν ύλην, γῆν επεφόρησαν κατανάξαντες δε και την γην, φραγμον παρείρυσαν ένθεν καὶ ένθεν, ΐνα μη φοβέηται τὰ ὑποζύγια την θάλασσαν ύπερορωντα καὶ οἱ ἵπποι.

12. 'Ως δὲ τά τε τῶν γεφυρέων κατεσκεύαστο καὶ τὰ περὶ τὸν "Αθων, οἱ τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς διώρυχος (οἱ τῆς ρηχίης εἶνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πίμπληται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος), καὶ αὐτὴ ἡ διῶρυξ παντελέως πεποιημένη ἠγγέλλετο, ἐνθαῦτα χειμερίσας, ἄμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὡρμᾶτο ἐλῶν ἐς "Αβυδον. ὡρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδρην ἀφανὴς ἦν, οὕτ' ἐπινεφέλων ἐόντων, αἰθρίης τε τὰ μάλιστα, ἀντὶ ἡμέρης τε νὺξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Εέρξη ἐπιμελὲς ἐγένετο, καὶ εἴρετο τοὺς Μάγους, τὸ ἐθέλοι προφαίνειν τὸ φίσμα. οἱ δὲ ἔφραζον, ὡς "Ελλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἔκλειψιν τῶν πολίων, λέγοντες ἥλιον εἶναι 'Ελλήνων προδεκτορα, σελήνην δὲ σφέων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Εέρξης περιχαρὴς ἐων

έποι έετο την ελάσιν. 13. ήγεοντο δε πρώτοι μεν οί σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ δὲ τούτους στρατὸς παντοίων έθνεων αναμίξ, ου διακεκριμένοι τη δε ύπερημίσεες ησαν, ένθαῦτα διελέλειπτο, καὶ οὐ συνέμισγον οῦτοι βασιλέι. προηγεύντο μεν δη ίππόται χίλιοι έκ Περσέων πάντων ἀπολελεγμένοι · μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χίλιοι, καὶ οὖτοι έκ πάντων ἀπολελεγμένοι. τὰς λόγχας κάτω ές τὴν γῆν τρέψαντες · μετά δὲ ίροὶ Νισαίοι καλεύμενοι ἴπποι δέκα, κεκοσμημένοι ώς κάλλιστα. Νισαΐοι δὲ καλέονται ίπποι έπὶ τοῦδε · ἔστι πεδίον μέγα της Μηδικής, τῷ οὖνομά ἐστι Νίσαιον. τους ων δη ἵππους τους μεγάλους φέρει το πεδίον τούτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἄρμα Διὸς ίρον επετέτακτο, το ίπποι μεν είλκον λευκοί οκτώ, όπισθε δε των ίππων είπετο πεζη ηνίοχος εχόμενος των χαλινών. ούδεις γαρ δη έπι τούτον τον θρόνον ανθρώπων αναβαίνει. τούτου δε όπισθε αυτός Εέρξης επ' άρματος ίππων Νισαίων παραβεβήκεε δέ οἱ ἡνίογος, τῷ οὖνομα ἡν Πατιράμφης, 'Οτώνεω παις άνδρος Πέρσεω.

14. Έξήλασε μὲν οὕτω ἐκ Σαρδίων Εέρξης, μετεκβαίνεσκε δὲ, ὅκως μιν λόγος αἰρέοι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς ἀρμάμαξαν. αὐτοῦ δὲ ὅπισθε αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοἱ τε καὶ γενναίδιοτατόι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἴππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη, μετὰ δὲ τὴν ἵππον ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οῦτος πεζὸς ἡν · καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῦσι δούρασι ἀντὶ τῶν σαυρωτήρων ροιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πέριξ σῦνεκληῖον τοὺς ἄλλους, οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἐόντες ἀργυρέας ροιὰς εἶχον. εἶχον δὲ χρυσέας ροιὰς καὶ οἱ εἰς τὴν γῆν τράποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Εέρξη. τοῦσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διελέλειπτο

καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτεν ὁ λοιπὸς ὅμιλος ἥιε ἀναμίξ.

15. ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸν Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεί τε ἐκ Σαρδίων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τἢ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ρεεθροῦ, οὐδ ἀπέχρησε τἢ στρατιἢ τε καὶ τοῦσι κξηνεσι πινόμενος ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη, ἵμεροῦν ἔχων θηήσασθαι. θηησάμενος δὲ, καὶ πυθόμενος ἐκείνων ἔκαστα, τἢ ᾿Αθηναίη τἢ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας, χοὰς δὲ οἱ Μάγοι τοῦσι ἤρωσι ἐχέαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἄμα ἡμέρη δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν.

16. Έπεὶ δ' έγενοντο έν 'Αβύδφ, ήθέλησε Εέρξης ίδέσθαι πάντα του στρατόν. καὶ προεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κυλώνου επίτηδες αυτώ ταύτη προεξέδρη λίθου λευκου (ἐποίησαν δὲ ᾿Αβυδηνοὶ ἐντειλαμένου πρότερον βασιλέος), ένθαθτα ώς ίζετο, κατορών έπι της ημόνος έθηειτο και τον πεζον καὶ τὰς νέας. Θηεύμενος δὲ ἱμέρθη τῶν νεῶν ἄμιλλαν γινομένην ίδεσθαι. Επεί δ' εγενετό τε καὶ ενίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ήσθη τε τη αμίλλη καὶ τη στρατιή. 'Ως δὲ ώρα πάντα μὲν τὸν Ελλήσποντον ὑπὸ των νεων αποκεκρυμμένον, πάσας δὲ τὰς ἀκτάς καὶ τὰ ᾿Αβυδηνῶν πεδία επίπλεα ανθρώπων, ενθαύτα Εερξης εωυτον εμάκως ρισε, μετὰ δὲ τοῦτο ἐδάκρυσε. 17. μαθὼν δέ μιν Αρτά-Βανος ὁ πάτρως — δς τὸ πρώτον γνώμην ἀπεδέξατο έλευθέρως, οὐ συμβουλεύων Εέρξη στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ελλάδα — ούτος ώνηρ φρασθείς Εέρξεα δακρύσαντα, είρετο τάδε · 1 βασιλεῦ, ὡς πολλον ἀλλήλων κεχωρισμένα έργάσαο νῦν τε καὶ ὀλίγφ πρότερον · μακαρίσας γάρ σεωυτον δακρύεις. ό δὲ εἶπε ' Ἐσῆλθε γιίρ με λογισάμενον κατοίκτείραι, ώς βραχύς είη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εί τούτων γε ἐόντων τοσούτων οὐδεὶς ἐς ἐκατοστὸν ἔτος περιέσται.

ό δὲ ἀμείβετο λέγων "Ετερα τούτου παρὰ τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτροτέρα. ἐν γὰρ οὕτω βραχέϊ βίω οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἐων εὐδαίμων πέφυκε, οὕτε τούτων οὕτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις, καὶ οὐκὶ ἄπαξ, τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἡ ζωειν. αἴ τε γὰρ συμφοραί προσπίπτουσαι, καὶ αἰ νοῦσοί συνταράσσουσαι, καὶ βραχὺν ἐόντα μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θάνατος, μοχθηρής ἐούσης τῆς ζόης, καταφυγὴ αἰρετωτατή τῷ ἀνθρωπφ γέγονε · ὁ δὲ θεὸς, γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονερὸς ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἐων. Ἐέρξης δὲ ἀμείβετο λέγων · ᾿Αρτάβανε, βιοτῆς μέν νυν ἀνθρωπηίης πέρι, ἐούσης τοιαύτης οἵην περ σὺ διαιρέεαι εἶναι, παυσώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνεώμεθα, χρηστὰ ἔχοντες πρήγματα ἐν χερσί.

18. Καὶ ᾿Αρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα, δεύτερα μετεπέμψατο Ἐέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους · ἐπεὶ δέ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι τάδε · Ἦ Πέρσαι, τῶνδ ἐγὼ ὑμέων χρητζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς, καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθε ἐργασμένα Πέρσησι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια, ἀλλ εἶς τε ἔκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν · ξυνὸν γὰρ τοῦτο πὰσι ἀγαθὸν σπεῦ-δεται. τῶνδε δὲ εἴνεκεν προαγηρεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντέταμένως · ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπ' ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν ἡν κρατήσωμεν, ιοὺ μή/τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῆ κοτε ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν, ἐπευξάμενοι τοῖσι θεοῖσι οἱ Περσίδα γῆν λελόγχασι.

19. Ταύτην μεν την ημέρην παρεσκευάζοντο ές την διάβασιν, τη δε ύστεραίη ανέμενον τον ηλιον εθέλοντες ιδέσθαι
ανίσχοντα, θυμίηματά τε παντοία επί των γεφυρέων κατάγίζοντες και μύρσινησι στορνύντες την όδόν. ώς δ' επανέτελλε ό ηλιος, σπένδων εκ χρυσέης φιάλης Εέρξης ες την
θάλασσαν, εύχετο πρὸς τὸν ηλιον μηδεμίαν οι συντυχίην

τοιαύτην γενέσθαι, ή μιν παύσει καταστρέψασθαι την Ευρώπην, πρότερον ή επὶ τέρμασι τοίσι εκείνης γένηται. εὐξάμενος δὲ ἐσέβαλε την φιάλην ἐς τὸν Ελλήσποντον καὶ χρύσεον κρητήρα καὶ Περσικον ξίφρς, τον ακινάκην καλέταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρέκεως διακρίναι, οὕτε εἰ τῷ ἡλίω ανατιθείς κατήκε ες το πέλαγος, ούτε εί μετεμέλησε οί τον Ελλήσποντον μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασ-20. 'Ως δὲ ταῦτά οἱ ἐπεκοίητο, διέβαινον σαν έδωρέετο. κατὰ μεν την ετέρην των γεφυρέων την προς του Πόντου ό πεζός τε καὶ ή ἵππος ἄπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον τὰ ὑποζύγια καὶ ἡ θεραπητη. ἡγέοντο δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, έστεφανωμένοι πάντες, μετά δε τούτους ό σύμμικτος στρατός παντοίων έθνέων. ταύτην μέν την ήμέρην οὖτοι, τἢ δὲ ὑστεραίη πρῶτοι μὲν οἵ τε ἱππόται καὶ οί τὰς λόγχας κάτω τράποντες · ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὖτοι · μετὰ δὲ οί τε ίπποι οἱ ἱροὶ καὶ τὸ ἄρμα τὸ ἱρὸν, ἐπὶ δὲ αὐτός τε Εέρξης καὶ οἱ αἰχμοφόροι καὶ οἱ ἱππόται οἱ χίλιοι, έπι δε τούτοισι ο άλλος στρατός. και αι νέες αμα ανηγοντο ές την απεναντίον: ήδη δὲ ήκουσα καὶ ΰστατον διαβήναι βασιλέα πάντων. 21. Ξέρξης δὲ ἐπεί τε διέβη ές την Ευρώπην, έθηειτο τον στρατον ύπο μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δε ό στρατος αὐτοῦ ἐν ἐπτὰ ἡμέρησι καὶ εν έπτα ευφρόνησι, ελινύσας ουδένα χρόνον. ενθαῦτα λέγεται, Εέρξεω ήδη διαβεβηκότος τον Ελλήσποντον, ἄνδρα είπειν Έλλησπόντιον • 1 Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρση καὶ οὖνομα ἀντὶ Διὸς Εέρξεα θέμενος, ἀνάστατον την Ελλάδα έθέλεις ποιησαι, άγων πάντας ανθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων ἐξῆν τοι ποιέειν ταῦτα.

22. ΄Ο δε ναυτικες έξω τον Ελλήσποντον πλώων παρα γην εκομίζετο, τὰ εμπαλιν πρήσσων τοῦ πεζοῦ. ΄Ο δε Δορίσκος εστὶ της Θρηίκης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα,

διὰ δὲ αὐτοῦ ρέει ποταμὸς μέγας "Εβρος. ἔδοξε ὧν τῷ Εέρξη ὁ χώρος είναι ἐπιτήδεος ἐνδιατάξαι τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τον στρατον, καὶ ἐποίεε ταῦτα. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ές Δορίσκον οι ναύαργοι κελεύσαντος Εέρξεω ές του αίγιαλου του προσέχεα Δορίσκο εκόμισαν. 23. ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκφ τοῦτον τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς αριθμον εποιέετο. Οσον μέν νυν εκαστοι παρείχον πλήθεος ἀριθμον, ούκ έχω είπαι το ἀτρεκες (οὐ γὰρ λέγεται προς οὐδαμῶν ἀνθρώπων), σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζού το πλήθος εφώνη εβδομήκοντα και εκατον μυριάδες. έξηρίθμησαν δε τόνδε τον τρόπον συναγαγόντες ές ένα χῶρον μυριάδα ἀνθρώπων, καὶ συννάξαντες ταύτην ὡς μάλιστα είγου, περιέγραψαν έξωθεν κύκλου, περιγράψαντες δε καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους, αίμασιὴν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλου, ύψος ανήκουσαν ανδρί ές τον ομφαλόν. δὲ ποιήσαντες, ἄλλους ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον, μέχρι οξ πάντας τούτφ τῷ τρόπφ ἐξηρίθμησαν. σαντες δε κατά έθνεα διέτασσον.

24. Εέρξης δὲ, ἐπεὶ ἠριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτός σφεας διεξελώσας θηήσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἔκαστον ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταὶ, ἔως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο, καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Εέρξης, μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην, ἵζετο ὑπὸ σκηνῆ χρυσέη καὶ παρέπλωε παρὰ τὰς πρώρας τῶν νεῶν, ἐπειρῶτῶν τε ἐκάστας ὁμοίως ὡς καὶ τὸν πεζὸν, καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκωχευον, τὰς πρώρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδὸν, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλε-

μον. ὁ δ' ἐντὸς τῶν πρωρέων πλώων ἐθηεῖτο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

25. Εέρξης δε έκ τοῦ Δορίσκου επορεύετο επὶ τὴν Έλλάδα, τους δε αίει γινομένους έμποδων συστρατεύεσθαι ηνάγκαζε. οί δε ύποδεκόμενοι Έλλήνων την στρατιην καὶ δειπνίζοντες Εέρξεα ές παν κακοῦ ἀπίκατο, οῦτω ώστε αναστατοι έκ τῶν οἰκίων ἐγίνοντο · ὅκου γε Θασίοισι ὑπὲρ τῶν έν τη ηπείρφ πολίων των σφετέρων δεξαμένοισι την Εέρξεω στρατιὴν καὶ δειπνίσασι, Αντίπατρος ὁ Όργεος αραί-ρημένος, τῶν ἀστῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα, ἀπεδεξε ές το δείπνον τετρακόσια τάλαντα άργυρίου τετελε-26. ένθα δη Μεγακρέοντος ανδρός 'Αβδηρίτεω έπος εξ είρημένον εγένετο, δς συνεβούλευσε Αβδηρίτησι πανδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἱρὰ ίζεσθαι ικέτας των θεων, παραιτεομένους και το λοιπόν σφι ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεα, τῶν τε παροιχομένων έχειν σφι μεγάλην χάριν, ότι βασιλεύς Εέρξης ου δὶς έκαστης ήμέρης ἐνόμισε σίτον αἰρέεσθαι παρέχειν γαρ αν Αβδηρίτησι, εἰ καὶ ἄριστον προειρητο υμοῖα τῷ δείπνω παρασκευάζειν, ἡ μὴ ὑπόμενειν Εέρξεα ἐπιόντα, ή καταμείναντας κάκιστα πάντων άνθρώπων διατριβήναι. 27. Οἱ μὲν δὴ πιεζόμενοι ὅμως τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπετέλεον. Εέρξης δε έκ της Ακάνθου έντειλήμενος τοίσι στρατηγοίσι του ναυτικου στρατου υπομένειν έν Θέρμη, απήκε απ' έωυτου τὰς νέας πορεύεσθαι, (Θέρμη δὲ τῆ ἐν τῷ Θερμαίω κόλπω οἰκημένη, ἀπ' ης καὶ ὁ κόλπος οῦτος την επωνυμίην έχει) ταύτη γαρ επυνθάνετο συντομώτατον $\epsilon i \nu a \iota$

28. 'Ο μεν δη περί Πιερίην διέτριβε ήμερας συχνάς. οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ γῆς αἴτησιν ἀπίκατο, οἱ μεν κεινοὶ, οἱ δὲ φέροντες γῆν τε καὶ

ύδωρ. Των δε δόντων ταῦτα εγένοντο οίδε, Θεσσαλοί, Δόλοπες, Αινιήνες, Περραιβοί, Λοκροί, Μάγνητες, Μηλιέες, 'Αγαιοὶ οἱ Φθιῆται, καὶ Θηβαίοι, καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τούτοισι οί Ελληνες έταμον δρκιον οι τῷ βαρβάρω πολεμον αειράμενοι. ορκιον ώδε είγε . "Οσοι τώ Πέρση έδοσαν σφέας αὐτους "Ελληνες εόντες, μη άναγκασθέντες, καταστάντων σφι εὖ των πρηγμάτων, τούτους δεκατεύσαι τω έν Δελφοίσι θεώ. τὸ μὲν δὴ ὅρκιον ὧδε εἶχε τοῖσι Ἦλλησι. 29. ἐς δὲ 'Αθήνας και Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Εέρξης ἐπὶ γῆς αἴτησιν κήρυκας τωνδε είνεκεν πρότερον Δαρείου πέμψαντος έπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρου, οἱ δ' ἐς Φρέαρ ἐσβαλόντες, ἐκέλευον γῆν τε καὶ ὕδωρ έκ τούτων φέρειν παρά βασιλέα. τούτων μέν είνεκεν ούκ έπεμψε Εερξης τους αιτήσοντας. δ τι δε τοισι 'Αθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας συνήνεικε ἀνεθέλητον. γενέσθαι, οὐκ έχω είπαι, πλην ὅτι σφέων ή χώρη καὶ ή πόλις εδημώθη. άλλα τοῦτο οὐ διὰ ταύτην την αἰτίην δοκέω γενέσθαι.

30. Ἡ δὲ στρατηλασίη η βασιλέος οὔνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' ᾿Αθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ. οἱ Ἑλληνες οὐκ ἐν ομοῖῷ πάντες ἐποιεῦντο · οἱ μὲν γαρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρση εἶχον θάρσος, ὡς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου · οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δείματι μεγάλῳ κατἔστασαν, ἄτε οὔτε νεῶν ἐουσέων ἐν τῆ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιομάχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὔτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀνταπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως. 31. ἐνθαῦτα ἀναγκρίη ἐξέργομαι γνώμην ἀποδέξασθαι ἐπίξθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπος, ὅμως δὲ, τῆ γ' ἐμοὶ φαίνεται εἶναι ἀληθὲς, οὐκ ἐπισχήσω. εἰ

'Αθηναίοι καταρρωδήσαντες τον επιόντα κίνδυνον εξέλιπον την σφετέρην, η καὶ μη εκλιπόντες άλλα μείναντες έδοσαν σφέας αὐτοὺς Εέρξη, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ αν έπειρωντο αντικυμένοι βασιλέι. εί τοίνυν κατά την θάλασσαν μηδείς ήντιοῦτο Εέρξη, κατά γε αν την ήπειρον τοιάδε έγίνετο εί και πολλοί τειχέων κιθώνες ήσαν ελήλαμενοι δια τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προδοθέντες αν Λακεδαιμόνιοι ύπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ἐκόντων, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης, κατὰ πόλις άλισκομένων ύπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ $oldsymbol{eta}$ αρραίρου, εμουνώθησαν, μουνωθέντες δὲ $oldsymbol{\hat{a}}$ ν καὶ $oldsymbol{a}$ ποδεξά $\sqrt{\hat{b}}$ μενοι έργα μεγάλα ἀπέθανον γενναίως. 32. ἡ ταῦτα αν έπαθον, η προ του ορέοντες αν και τους άλλους Έλληνας μηδίζοντας, δμολογίη αν έχρήσαντο προς Εέρξεα. ουτω αν επ' αμφότερα ή Έλλας εγίνετο υπο Περσησι. την γαρ ωφελίην την των τειχέων των δια του Ίσθμου έληλαμένων ου δύναμαι πυθέσθαι ήτις αν ήν, βασιλίος έπικρατέοντος της θαλάσσης. νῦν δὲ Αθηναίους ἄν τις λέγων σωτήρας γενέσθαι της Ελλάδος ουκ αν αμαρτάνοι τάληθέος · ούτοι γὰρ ἐπὶ ὁκότερα τῶν πρηγμάτων ἐτράποντο, ταῦτα ρέψειν έμελλε. έλόμενοι δε την Έλλάδα περιείναι έλευθέρην, τούτο το Έλληνικου παν το λοιπον, όσον μη εμήδισε, αὐτοὶ οὖτοι ήσαν οἱ ἐπείγείραντες, καὶ βασιλέα μετά γε θεούς ἀνωσάμενοι. ουδέ σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν καὶ ἐς δέξμα βαλόντα έπεισε εκλιπείν την Έλλάδα, άλλα καταμείναντες άνέσχουτο του επιόντα επί την χώρην δέξασθαι.

33. Πέμψαντες γὰρ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους χρηστηριάζεσθαι ἦσαν ἐτοῖμοι. καί σφι ποιήσασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὡς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόντες ἴζοντο, χρῷ ἡ Πυθίη, τῆ οὖνομα ἦν ᾿Αριστονίκη, τάδε

*Ω μέλεοι, τί κάθησθε; λιπων φεῦγ' ἔσχατα γαίης Δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κιρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέατοι, οὖτ' ὧν χέρες, οὔτε τι μέσσης
Λείπεται, ἀλλ' ἀδῆλα πέλει. κατὰ γάρ μιν ἐρείπει δ
Πῦρ τε καὶ ὀξὸς ᾿Αρης, Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ κἄλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοὐ τὸ σὸν οἰον' Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μάλερῷ πυρὶ δώσει,
Οἴ που νῦν ἱδρῶτι ρεούμενοι ἐστήκασι,
Δείματι παλλόμενοι, κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι
Λίμα μέλαν κέχυται, προϊδον κακότητος ἀνάγκας.
'Αλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.

34. Ταῦτα ἀκούσαντες, οἱ τῶν ᾿Αθηναίων θεοπρόποι συμφορἢ τἢ μεγίστη ἔχρέοντο. προβάλλουσι δὲ σφέας αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου, Τίμων ὁ ᾿Ανδροβούλου, τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα, συνεβούλευέ σφι ἰκετηρίας λαβοῦσι δεύτερα αὐτις ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίω ὡς ἰκέτας. πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖας ᾿Αθηναίοισι, καὶ λέγουσι · Ἦναξ, χρησον ἡμῶν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αίδεσθεὶς τὰς ἰκετηρίας τάσδε τὰς τοι ἡκομεν φέροντες · ἡ οῦ τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ αὐτοῦ τῆδε μενέομεν, ἔστ ἀν καὶ τελευτήσωμεν · 35. ταῦτα δὲ λέγουσι ἡ πρόμαντις χρᾶ δεύτερα τάδε ·

Ου δύναται Παλλας Δί' 'Ολύμπιον εξιλάσασθαι, Λισσομένη πολλοισι λόγοις και μήτιδι πυκυή. Σοι δε τόδ' αὐτις έπος ερέω, ἀδάμαντι πελάσσας. Των ἄλλων γὰρ άλισκομένων, ὅσα Κέκροπος οὐρος Ἐντὸς έχει κευθμών τε Κιθαιρώνος ζάθεσο, Τείχος Τριτογενεί ξύλινον διδοι εὐρύοπα Ζεὺς Μοῦνον ἀπορθήτον τελέθειν, τὸ σὲ τέκνα τ' ὀνήσει. Μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζον ἰόντα Πολλον ἀπ' ἡπείρου στρατον ήσυχος, ἀλλ' ὑποχωρείν

Νῶτον ἐπιστρέψας · ἔτι τοί κοτε καντίος ἔσση. ⁷Ω θείη Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὰ τέκνα γυναικῶν ^{*}Η που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

10

36. Ταῦτά σφι ἦπιωτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἦν καὶ ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς Αθήνας. ὡς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον ἐς τὸν δῆμον, γνῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ εγίνοντο διζημένων τὸ μαντήϊον, καὶ μίδε σύνεστηκυῖαι μάλιστα τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι ἡ γὰρ ἀκρόπολις τὸ πάλαι τῶν ᾿Αθηνέων ρηχῷ ἐπέφρακτο. οἱ μὲν δὴ κατὰ τὸν φραγμὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τείχος εἶναι οἱ δ᾽ αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεὸν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὧν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα ρηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

⁸Ω θείη Σαλαμὶς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν
⁸Η που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι ταύτη ταῦτα ἐλιίμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμίνα δεῖ σφέας ἑσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους.

37. Ήν δὲ τῶν τις ᾿Αθηναίων ἀνηρ ἐς πρώτους νέωστὶ παριων, τῷ οὕνομα μὲν ἢν Θεμιστοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. οὕτος ὡνηρ οὐκ ἔφη πᾶν ορθῶς τοὺς χρησμολίγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε εἰ ἐς ᾿Αθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόντως, οὐκ ᾶν οὕτω μιν δοκέειν ἢπίως χρησθῆναι, ἀλλὰ ὧδε, Ἦ σχετλίη Σαλαμὶς, ἀντὶ τοῦ με θείη Σαλαμὶς, εἴ πέρ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῆ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρῆσθαι

το χρηστήριον συλλαμβάνοντι κατά το όρθον, άλλ' οὐκ ἐς παρασκευάζεσθαι ων αυτούς ώς ναυμαχήσον-' Αθηναίους. τας συνεβούλευε, ώς τούτου εόντος τοῦ ξυλίνου τείχεος. ταύτη Θεμιστοκλέος ἀποφαινομένου, 'Αθηναίοι ταῦτά σφι έγνωσαν αιρετώτερα είναι μάλλον ή τὰ τῶν χρησμολόγων, οι ούκ έων ναυμαχίην άρτες θαι, το δε σύμπαν είναι ούδε χείρας άνταείρεσθαι, άλλὰ έκλιπόντας χώρην την Αττικήν άλλην τινα οἰκίζειν. 38. Ετέρη τε Θεμιστοκλέι γνώμη έμπροσθε ταύτης ές καιρον ήριστευσε, ότε 'Αθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων έν τῷ κοινῷ, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσήλθε των ἀπὸ Λαυρείου, ἔμελλον λάξεσθαι ορχηδον εκαστος δεκα δραχμάς. τότε Θεμιστοκλέης μινική Αθηναίους, της διαιρέσιος ταύτης παυσαμένους, νέας τούτων των χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ές τον πόλεμου, του προς Αίγινήτας λέγων. ούτος γαρ ο πόλεμος ΑΛΑ σύστας έσωσε τότε την Ελλάδα, αναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι 'Αθηναίους. αι δε ές το μεν εποιήθησαν ούκ έχρησθησαν, ες δεον δε ούτω τη Ελλάδι εγένοντο. τε δη αι νέες τοισι 'Αθηναίοισι προποιηθείσαι ύπηρχον, έτέρας τε έδες προσναυπηγέεσθαι. έδοξέ τέ σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι, επιόντα επὶ τὴν Ελλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τησι νηυσί πανδημεί, τῷ θεῷ πειθομένους, άμα Έλλήνων τοισι βουλομένοισι.

39. Τὰ μὲν δη χρηστήρια ταῦτα τοῖσι 'Αθηναίοισι ἐγεγούνεε · συλλεγομένων δὲ ἐς τῶυτὸ τῶν περὶ τὴν Έλλάδα τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τάς τε ἔχθρας καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἦσαν δὲ πρός τινας καὶ ἄλλους ἐγκεκρημένοι, ὁ δὲ ὧν μέγιστος 'Αθηναίοισί τε καὶ Αἰγινήτησι. μετὰ δὲ, πυνθανόμενοι Εέρξεα σὺν τῷ

στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς την ᾿Ασίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων, ἐς Ἦργος τε ἀγγέλους όμαιχμίην συνθησομένους πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἔς τε Κέρκυραν, κελεύσοντας βοηθέειν τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους, φρονήσαντες εἴ κως ἔν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ εἰ συγκύψαντες τὼυτὸ πρήσσοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι Ἦλλησι.

III. THE PASS OF THERMOPYLAE

1. Οἱ δὲ "Ελληνες ἐβουλεύοντο τῆ τε στήσονται τὸν πόλεμον, καὶ ἐν οίοισι χώροισι. ἡ νικῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο την έν Θερμοπύλησι έσβολην φυλάξαι. στεινοτέρη γαρ εφαίνετο εουσα της ες Θεσσαλίην, και μία, αγχοτέρη τε της έωυτων. την δε άτραπον, δι' ην ήλωσαν οι άλόντες Ελλήνων εν Θερμοπύλησι, οὐδε ήδεσαν εουσαν πρότερον ήπερ απικόμενοι ές Θερμοπύλας επύθοντο Τρηγινίων. ταύτην ων έβουλεύσαντο φυλάσσοντες την έσβολην μη παριέναι ές την Έλλάδα του βάρβαρου, του δε ναυτικου στρατον πλέειν γης της Ιστιαιήτιδος επὶ Αρτεμίσιον. ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ, ὥστε πυνθάνεσθαι τὰ κατ' έκατέρους έόντα. 2. Οί τε χώροι ούτω έχουσι· τούτο μέν, το Αρτεμίσιον, έκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηϊκίου έξ εὐρέος συνάγεται ές στεινον έόντα τον πόρον τον μεταξύ νήσου τε Σκιάθου καὶ ηπείρου Μαγνησίης · ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ της Ευβοίης ήδη το Αρτεμίσιον δέκεται αίγιαλος, έν δὲ ᾿Αρτέμιδος ίρον. ή δὲ αὖ διὰ Τρηχίνος ἔσοδος ἐς την Ελλάδα έστὶ, τη στεινοτάτη, ημίπλεθρον. οὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ στεινότατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης,

άλλ' έμπροσθέ τε Θερμοπυλέων καὶ ὅπισθε, κατά τε 'Αλπηνούς όπισθε εόντας εούσα άμαξιτος μούνη, καὶ έμπροσθε κατά Φοίνικα ποταμον άγχου 'Ανθηλής πόλιος άμαξιτος άλλη μούνη. 3. των δε Θερμοπυλέων το μεν προς έσπέρης ούρος άβατόν τε καὶ ἀπόκρημυον, ύψηλον, ἀνατείνον ἐς την Οίτην, τὸ δὲ πρὸς την ηῶ της όδοῦ θάλασσα ὑποδέκεται καὶ τενάγεα. ἔστι δὲ ἐν τῆ ἐσόδφ ταύτη θερμὰ λουτρὰ, τὰ Χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιχώριοι, καὶ βωμὸς ίδρυται Ήρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδέδμητο δὲ τεῖγος κατὰ ταύτας τας έσβολας, και τό γε παλαιον πύλαι επησαν. έδειμαν δε Φωκέες το τείχος, δείσαντες, επεί Θεσσαλοί ήλθον έκ Θεσπρωτών οἰκήσοντες γην την Αιολίδα, την περ νῦν ἐκάτε δη πειρωμένων των Θεσσαλών καταστρέφεσθαί σφεας, τοῦτο προεφυλάξαντο οἱ Φωκέες · καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆκαν ἐπὶ τὴν ἔσοδον, ώς αν χαραδρωθείη ό χώρος, παν μηγανεόμενοι, δκως μή σφι εσβάλοιεν οί Θεσσαλοί ες την χώρην. το μέν νυν τείχος το αρχαίον έκ παλαιού τε έδεδμητο, καὶ τὸ πλέον αὐτου ήδη ύπὸ χρόνου εκέετο. 4. τοισι δε αυτις ορθώσασι έδοξε ταύτη απάμύνειν από της Ελλάδος τὸν βάρβαρον. κώμη δέ έστι άγχοτάτω της όδου, Αλπηνοί ούνομα: έκ ταύτης δε έπισιτιείσθαι έλογίζοντο οί Ελληνες. οί μέν νυν χώροι ούτοι τοισι Ελλησι είναι εφαίνοντο επιτήδεοι. απαντα γαρ προσκεψάμενοι, καὶ επιλογισθέντες ότι οὖτε πλήθει έξουσι χρασθαι οἱ βάρβαροι οὖτε ἵππφ, ταύτη σφι ἔδοξε δέκεσθαι τον επιόντα επί την Έλλάδα. ώς δε επύθοντο τον Πέρσην έόντα έν Πιερίη, διαλυθέντες έκ τοῦ Ἰσθμοῦ έστρατεύοντο αὐτῶν οἱ μὲν ἐς Θερμοπύλας πεζŷ, ἄλλοι δὲ κατὰ θάλασσαν έπ' 'Αρτεμίσιον.

5. 'Ο δε ναυτικός Εέρξεω στρατός όρμε όμενος εκ Θέρμης πόλιος παρέβαλε νηυσί τῆσι ἄριστα πλεούσησι δέκα Loward: ίθυ Σκιάθου, ἔνθα ἦσαν προφυλάσσουσαι νέες τρείς Ελληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αιγιναίη καὶ 'Αττική. προϊδόντες δε ούτοι τὰς νέας των βαρβάρων, ες φυγήν ωρμησαν. 6. Των δε δέκα νεων των βαρβάρων τρείς επήλασαν περί το έρμα το μεταξυ έου Σκιάθου τε και Μαγνησίης, καλεόμενου δε Μύρμηκα. ενθαθτα οι βάρβαροι, επειδή στηλην λίθου επέθηκαν κομίσαντες επὶ τὸ έρμα, όρμηθέντες αὐτοὶ έκ Θέρμης, ως σφι τὸ έμποδων έγεγόνεε καθαρού, έπέπλεον πάσησι τησι νηυσὶ, ενδεκα ήμερας παρέντες μετὰ τὴν βα-... σιλέος έξέλασιν έκ Θέρμης. το δε έρμα σφι κατηγήσατο ἐὸν ἐν πόρφ μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πανημερὸν δὲ πλώοντες οι βάρβαροι εξαννουσι της Μαγνησίης χώρης έπι Σηπιάδα τε και τον αιγίαλον τον μεταξύ Κασθαναίης τε πόλιος εόντα καὶ Σηπιάδος άκτης. Μέχρι μέν νυν τούτου του χώρου και Θερμοπυλεων απαθής τε κακών ήν ο στρατός.

7. Αί μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὅρμεον πρὸς γῆ, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων · ἄτε γὰρ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐόντος οὐ μεγάλου, πρόκροσσαι ὡρμέοντο ἐς πόντον καὶ ἐπὶ ὀκτῶ νέας. ταύτην μὲν τὴν εὐθρόνην οὕτω· ἄμα δὲ ὅρθρω, ἐξ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης τῆς θαλάσσης ζεσάρης, ἐπέπεσέ σφι χειμών τε μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλησποντίην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μέν νυν αὐτῶν αὐξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοἶσι οὕτω εἰχε ὅρμου, οἱ δ ἔφθησαν τὸν χειμῶνα ἄναστῶν · ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἰπνοὺς καλεομένους τοὺς ἐν Πηλίω, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν. αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον, αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην ἐξεβράσσοντο ἢν δὲ τοῦ χειμῶνος χρῆμα ἀφόρητον. 8. Λέγεται δὲ

λόγος, ώς 'Αθηναίοι τον Βορέην εκ θεοπροπίου επεκαλέσαντο, έλθόντος σφι άλλου χρηστηρίου τον γαμβρον έπίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δε κατά τον Έλληνων λόγον έχει γυναίκα 'Αττικήν, 'Ωρείθυιαν την 'Ερεχθέος. δη το κήδος τοῦτο οἱ ᾿Αθηναῖοι, ὡς φάτις ὥρμηται, συμβαλλομενοί σφι τον Βορέην γαμβρον είναι, ναθλοχεοντές της Ευβοίης έν Χαλκίδι, ώς έμαθον αυξόμενον τον χειμώνα, η και προ τούτου, έθυον τε και επεκαλέοντο τόν τε Βορέην καὶ τὴν 'Ωρείθυιαν τιμωρήσαί σφι καὶ διαφθείραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ώς καὶ πρότερον περὶ Αθων. εἰ μέν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὁρμέουσι ὁ Βορέης ἐπέπεσε, ουκ έχω είπαι οι δ' ων 'Αθηναίοι σφι λέγουσι βοηθήσαντα τον Βορέην πρότερον καὶ τότε ἐκείνα κατεργάσασθαι, καὶ ίρον ἀπελθόντες Βορέω ίδρύσαντο παρὰ ποταμον Ἰλισ-9. ἐν τούτφ τῷ πόνφ νέας ολ ἐλλχίστας λέγουσι διαφθαρήναι, τετρακοσιέων ούκ ελάσσονας, ἄνδρας τε ἀναριθμήτους, χρημάτων τε πλήθος ἄφθονον . ὥστε 'Αμεινοκλέϊ τῷ Κρητίνεω ἀνδρὶ Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα μεγάλως ή ναυηγίη αυτη χρηστη έγένετο, δς πολλά μεν χρύσεα ποτήρια ύστέρω χρόνω έκβρασσόμενα άνείλετο, πολλά δε ἀργύρεα, θηθαθρούς τε των Περσέων εύρε, άλλα τε [χρύσεα] ἄφατα χρήματα περιεβάλετο. άλλ' ὁ μὲν τἄλλα ούκ εύτυχεων εύρημασι μέγα πλούσιος εγένετο ήν γάρ τις καὶ τοῦτον ἄχαρις στιμφορή λυπεῦσα παιδοφόνος. 10. σιταγωγών δε όλκάδων καὶ τών ἄλλων πλοίων διαφθειρομένων ούκ έπην αριθμός, ώστε δείσαντες οί στρατηγοὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ, μή σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οί Θεσσαλοί, έρκος ύψηλου, έκ των ναθηγίων περιεβάλουτο. ήμέρας γὰρ δη έχειμαζε τρεῖς τέλος δὲ ἔντομά τε ποιεύντες και καταείδοντες γοησι τῷ ἀνέμω οι Μάγοι, προς δε τούτοισι καὶ τῆ Θέτι καὶ τῆσι Νηρηΐσι θύοντες,

έπαυσαν τετάρτη ημέρη, η άλλως κως αυτος εθέλων εκο πασε. τη δε Θέτι έθυον πυθόμενοι παρά των 'Ιώνων τον λόγον, ώς έκ τοῦ χώρου τούτου άρπασθείη ύπο Πηλέος, είη τε απασα ή ακτή ή Σηπιας έκείνης τε και των άλλων Νηρηίδων. 11. Ο μεν δη τετάρτη ημέρη επέπαυτο · τοισι δὲ "Ελλησι οἱ ἡμεροσκόποι, ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδραμόντες δευτέρη ήμέρη απ' ής ο χειμών ο πρώτος έγένετο, έσήμαινον πάντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν ναυηγίην. οί δὲ ώς ἐπύθοντο, Ποσειδέωνι σωτήρι εὐξάμενοι, καὶ σπονδας προχέαντες την ταχίστην, οπίσω ηπείχουτο, έπι το Αρτεμίσιον, έλπίσαντες ολίγας τινάς σφι αντίξοους έσεσθαι νέας. οι μεν δη το δεύτερον ελθόντες περί το 'Αρτεμίσιον εναυλόχεον, Ποσειδέωνος σωτήρος επωνυμίην από τούτου έτι καὶ ές τόδε νομίζοντες. 12. Οι δε βάρβαροι, ώς επαύσατό τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ κῦμα ἔστρωτος κατασπάσαντες τὰς νέας ἔπλεον παρὰ τὴν ἤπειρον, κάμψαντες δὲ την άκρην της Μαγνησίης, ιθέαν έπλεον ές τον κόλπον τον έπὶ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χῶρος ἐν τῷ κολλπω τούτφ της Μαγνησίης, ένθα λέγεται τον Ἡρακλέα καταλειφθήναι ύπο Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνεταίρων ἐκ τῆς 'Αργούς επ' ύδωρ πεμφθέντα, εὖτ' ἐπὶ τὸ κῶας ἔπλεον ἐς Αίαν την Κολχίδα · ενθεύτεν γαρ έμελλον ύδρευσάμενοι ές τὸ πέλαγος ἀφήσειν, ἐπὶ τούτου δὲ τῷ χώρῷ οὖνομα γέγονε 'Αφεταί. εν τούτω ων δρμον οι Εέρξεω εποιεύντο.

13. Εέρξης δε καὶ ὁ πεζὸς, πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίης καὶ 'Αχαιίης, ἐσβεβληκῶς ἦν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας · ἐν Θεσσαλίη μεν ἄμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειρεόμενος καὶ τῆς Θεσσαλίης ἵππου, πυθόμενος ὡς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ελλησι · ἔνθα δὴ αὶ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο πολλόν. τῶν μέν νυν ἐν Θεσσαλίη ποταμῶν ᾿ Πνόχωνος μοῦνος οὐκ ἀπέχρησε τῆ στρατιῆ τὸ ῥέεθρον

πινόμενος, των δε εν 'Αχαιίη ποταμών ρεόντων ούδε δστις μέγιστος αὐτῶν ἐστὶ Ἡπιδανὸς, οὐδὲ οὖτος ἀντέσχε εἰ μὴ φλαύρως. 14. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίη καὶ τὰ ἐν 'Αχαιίη· ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἢῖε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ κόλπου θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ἡηχίη ἀνὰ πασαν ήμερην γίνεται. περί δε τον κόλπον τουτόν έστι χώρος κεδίνος, τη μεν ευρύς, τη δε και κάρτα στεινός. περί δὲ τὸν χώρον οὖρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα πέρικλητεί πασαν την Μηλίδα γην, Τρηχίνιαι πέτραι καλεόμεναι. πρώτη μέν νυν πόλις έστὶ έν τῷ κόλπφ ἰόντι ἀπ' 'Αχαιίης 'Αντικύρη, παρ' ην ποταμός Σπερχειός ρέων έξ Ένιήνων ές θύλασσαν εκδίδοι. ἀπὸ δὲ τούτου διὰ εἰκοσί κου σταδίων άλλος ποταμός, τω ούνομα κέςται Δύρας, τον βοηθέοντα τῷ Ἡρακλέϊ καιομένφ λόγος ἐστὶ ἀναφανήναι. απο δε τούτου δι άλλων είκοσι σταδίων άλλος ποταμός έστι, δς καλέεται Μέλας. 15. Τρηχίς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτη δὲ καὶ εὐρύτατόν έστι πάσης τῆς χώρης ταύτης ἐκ τῶν οὐρέων ές θάλασσαν, κατ' α Τρηχίς πεπόλισται · δισχίλιά τε γάρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἐστί. τοῦ δὲ οὖρεος, τὸ περικληίει την γην την Τρηγινίην, έστι διασφάξ προς μεσαμβρίην Τρηχίνος, δια δε της διασφάγος 'Ασωπός ποταμὸς ρέει παρὰ τὴν ὑπώρεαν τοῦ οὖρεος. 16. Ἐστι δὲ άλλος Φοινιξ ποταμός ου μέγας πρός μεσαμβρίην του 'Ασωποῦ, δε ἐκ τῶν οὐρέων τούτων ρέων ἐς τὸν 'Ασωπὸν κατά δὲ τὸν Φοίνικα ποταμὸν στεινότατόν έστι. άμαξιτός γὰρ μία μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοίνικος ποταμού πεντεκαίδεκα στάδιά έστι ές Θερμοπύλας. έν δε τῷ μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τέ έστι, τη οὖνομα 'Ανθήλη κέςται, παρ' ην δη παραρρέων ό 'Ασωπος ές θάλασσαν έκδιδοί, και χῶρος περι αὐτὴν εὐρὺς,

1503

έν τῷ Δήμητρός τε ίρον 'Αμφικτυονίδος ΐδρυται, καὶ έδραι εἰσὶ 'Αμφικτύονος ἱρόν.

17. Βασιλεύς μεν δη Εέρξης έστρατοπεδεύετο της Μηλίδος εν τη Τρηχινίη, οἱ δὲ δὴ Ελληνες εν τη διόδω. καλέεται δε ό χώρος ούτος ύπο μεν των πλεάνων Ελλήνων Θερμοπύλαι, ύπο δε των επιχωρίων και περιοίκων Πύλαι. έστρατοπεδεύοντο μέν νυν έκάτεροι έν τούτοισι τοίσι χωρίοισι · ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οί δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου. δε οίδε Ελλήνων οι ύπομένοντες τον Πέρσην εν τούτω τω χώρω · Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι όπλιται, και Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες έκατέρων, έξ `Ορχημενοῦ τε της 'Αρκαδίης είκοσι καὶ έκατον, καὶ έκ της λοιπης 'Αρκαδίης χίλιοι · τοσοῦτοι μεν 'Αρκάδων, ἀπὸ δε Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδὧκοντα · οὖτοι μεν από Πελοποννήσου παρήσαν, από δε Βοιωτών, Θεσπιέων τε έπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. πούτοισι επίκλητοι εγένοντο Λοκροί τε οί 'Οπούντιοι πανστρατιή, καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γάρ σφεας οί Ελληνες έπεκαλέσαντο, λέγοντες δι άγγέλων ώς αὐτοί μεν ήκοιεν πρόδρομοι των άλλων, οί δε λοιποί των συμμάχων πρόσδόκιμοι πάσαν είεν ήμέρην ή θάλασσά τέ σφι είη έν φυλακή, υπ' 'Αθηναίων τε φρουρεομένη καὶ Αίγινητέων καὶ των ές τον ναυτικον στρατον ταχθέντων, καί σφι είη δεινον ούδεν ου γαρ θεον είναι τον επιόντα επί την Ελλάδα, αλλ' ανθρωπον · είναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι, τώ κακον έξ άρχης γινομένω οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δε μεγίστοισι αυτών μέγιστα δφείλειν ών και τον επελαύνοντα, ώς εόντα θυητου, από της δόξης πεσείν αν. Οι δε ταθτα πυνθανόμενοι έβοήθεον ές την Τρηχίνα. 20. Τούτοισι ήσαν μέν

νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιας έκάστων · ό δὲ θωυμαζόμενος μάλιστα, καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ήγεόμενος, Λακεδαιμόνιος ην Λεωνίδης ο 'Αναξανδρίδεω τοῦ Λέοντος τοῦ Ευρυκρατίδεω τοῦ 'Αναξάνδρου τοῦ Ευρυκράτεος του Πολυδώρου του 'Αλκαμένεος του Τηλέκλου τοῦ ᾿Αρχέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωβώτεω του Εγεστράτου του "Ηγιος του Ευρυσθένεος του 'Αριστοδήμου τοῦ 'Αριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Τλλου τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος την βασιλητην ἐν Σπάρτη ἐξ 21. διξών γάρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων απροσδοκήτου. άδελφεων, Κλεομένεός τε καὶ Δωριέος, ἀπελήλατο της φροντίδος περὶ τῆς βασιλητής. ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος απαιδος έρσενος γόνου, Δωριέος τε ουκέτι έόντος, άλλα τελευτήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίη, οῦτω δη ἐς Λεωνίδην ανέβαινε ή βασιλητη, καὶ διότι πρότερος έγεγόνεε Κλεομβρότου (ούτος γὰρ ἢν νεώτατος ᾿Αναξανδρίδεω παίς), καὶ δη και είχε Κλεομένεος θυγατέρα. δς τότε ή ε ές Θερμοπύλας, ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους, καὶ τοισι ετύγχανον παίδες εόντες. 22. παραλαβών δε απίκετο και Θηβαίων τους ές τον αριθμον λογισάμενος είπου, των εστρατήγεε Λεουτιάδης ο Ευρυμάχου. δε είνεκεν τούτους σπουδην εποιήσατο Λεωνίδης μούνους Έλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν. παρεκάλεε ών ές του πόλεμου, έθέλων είδεναι είτε συμπέμψουσι είτε και απερέουσι έκ του έμφανέος την Έλλήνων συμμαχίην οι δε άλλοφρονέοντες έπεμπον. 23. Τούτους μεν τους άμφι Λεωνίδην πρώτους άπεπεμψαν Σπαρτιήται, ίνα τούτους όρωντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται, μηδε καὶ οὖτοι μηδίσωσι, ἢν αὐτοὺς πυνθάνωνται ύπερβαλλομένους · μετά δὲ, Κάρνεια γάρ σφι ἢν ἐμποδων, έμελλονι όρτάσαντες, καὶ φυλακάς λιπόντες έν τη Σπάρτη, (E03 + 1

1716

10

κατὰ τάχος βοηθήσειν πανδημεί. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοιαῦτα ποιήσειν · ἢν γὰρ κατὰ τῶυτὸ ᾿Ολυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα. οὐκ ὧν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλησι πόλεμον, ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

24. Ούτοι μεν δη ούτω διενένωντο ποιήσειν οι δε έν Θερμοπύλησι Ελληνες, έπειδη πέλας εγένετο της εσβολης ο Πέρσης, καταρρωδέουτες έβουλεύουτο περί απαλλαγής. τοίσι μέν νυν άλλοισι Πελοποννησίοισι έδόκεε, έλθοῦσι ές Πελοπόννησον, τον Ἰσθμον έχειν εν φυλακή · Λεωνίδης δε, Φωκέων καὶ Λοκρών περισπερχεύντων τη γνώμη ταύτη, αὐτοῦ τε μένειν εψηφίζετο, πέμπειν τε ἀγγέλους ές τὰς πόλιας κελεύοντας σφι επιβοηθέειν, ώς εόντων αὐτῶν ολί-25. Ταῦτα βουλευογων στρατον τον Μίδων αλέξασθαι. μένων σφέων, έπεμπε Εέρξης κάτασκοπον ίππέα, ίδέσθαι δκόσοι τέ είσι καὶ ὅ τι ποιέοιεν. ηκηκόεε δε, έτι έων έν Θεσσαλίη, ως ήλισμένη είη ταύτη στρατιή ολίγη, και τους ήγεμόνας ως είησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης έων γένος Ήρακλείδης. ώς δὲ προσήλασε ὁ ίππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, εθηειτό τε και κατώρα παν μεν ου το στρατόπεδον τους γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἄνορθώσαντες είχον εν φυλακή, ούκ οίά τε ην κατιδέσθαι · ό δε τους έξω εμάνθανε, τοισι πρό του τείχεος τὰ ὅπλα ἐκέετο. έτυχον δε τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι έξω τεταγμένοι. τους μέν δη ώρα γυμναζομένους των ανδρών, τους δε τας κόμας κτενίζομένους. ταῦτα δη θηεύμενος εθώυμαζε, καὶ τὸ πλήθος ἐμάνθανε. μαθων δὲ πάντα ἀτρέκεως, ἀπήλαυνε οπίσω κατ' ήσυχίην · οὖτε γάρ τις εδίωκε, άλογίης τε έκύρησε πολλής · ἀπελθων δε έλεγε προς Εέρξεα τά περ οπώπεε πάντα. 26. ακούων δε Εέρξης οὐκ είχε συμβα-

λέσθαι το εον, ότι παρασκευάζοιντο ώς απολεύμενοί τε καὶ απολέοντες κατά δύναμιν άλλ' αὐτῷ γελοία γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τον Αρίστωνος, έόντα έν τω στρατοπέδω. ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Εέρξης εκαστα τούτων, έθέλων μαθείν το ποιεύμενον προς των Λακεδαιμοό δὲ εἶπε . Ἦκουσας μέν μευ καὶ πρότερον, εὖτε ώρμωμεν έπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ των ἀνδρων τούτων. ακούσας δε γέλωτά με έθευ λέγοντα τη περ ώρων εκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν άντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. 27. οἱ ἄνδρες οὖτοι ἀπίκαται μαχεσόμενοι ἡμῖν περί της ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γάρ σφι ούτω έχων έστί · έπεαν μέλλωσι κινδυνεύειν τη ψυχή, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. ἐπίστασο δὲ, εὶ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτη καταστρέψεαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο έθνος ανθρώπων τό σε, βασιλεῦ, ὑπομενέει χείρας ἀνταειρόμενον νυν γὰρ πρὸς βασιληΐην τε καλλίστην των έν "Ελλησι προσφέρεαι, καὶ ἄνδρας ἀρίστους. Κάρτα τε δὴ ἄπιστα Εέρξη ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα είναι, καὶ δεύτερα έπειρώτα, δυτινα τρόπου τοσούτοι έόντες τη έωυτού στρατιῆ μαχέσονται. ὁ δὲ εἶπε • 1 βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ώς ανδρί ψέυστη, ην μη ταθτά τοι ταύτη έκβη, τη έγω λέγω. ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Εέρξεα.

28. Τέσσερας μεν δη παρεξήκε ήμερας, ελπίζων αἰεί σφεας ἀποδρήσεσθαι. πέμπτη δε, ως οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλά οἷ ἐφαίνοντο ἀναιδείη τε καὶ ἀβουλίη διαχρεόμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωτίθεις, ἐντειλάμενος σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν έωυτοῦ. ὡς δ' ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ελληνας οἱ Μήδοι, ἔπιπτον πολλοί · ἄλλοι δ' ἐπέσήισαν καὶ οὐκ ἀπήλαυνον, καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. δηλον δ' ἐποίευν

παντί τεφ΄ καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλέι, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δὶ ἡμέρης. 29. ἐπείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείπον-περιείπος το, ἐνθαῦτα οὖτοι μὲν ὑπεξηῖσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπίϊσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Τδάρνης, ὡς δὴ οὖτοί γε ἐῦπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ οὖτοι συνέμισγον τοῖσι Ελλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἄτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι, καὶ δούρασι βραχυτέροισι χρεόμενοι ἤπερ οἱ Ελληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει χρήσασθαι.

30. Λακεδαιμόνιοι δε εμάχοντο άξίως λόγου, άλλα τε αποδεικνύμενοι εν ουκ επισταμένοισι μάχεσθαι εξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, άλέες φεύγεσκον δῆθεν. οί δε βάρβαροι ορέοντες φεύγοντας βοή τε καὶ πατάγω έπήϊσαν, οί δ' αν καταλαμβανόμενοι υπέστρεφον αντίοι είναι τοίσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δε κατέβαλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους τῶν Περσέων · ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν των Σπαρτιητέων ενθαύτα ολίγοι. Επεὶ δε οὐδεν εδυνέατο παραλαβείν οι Πέρσαι της έσόδου, πειρεόμενοι καὶ κατά τέλεα και παντοίως προσβάλλοντες, απήλαυνον οπίσω. 31. Έν ταύτησι τησι προσόδοισι της μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῆ στρατιῆ. τότε μὲν οὕτω ἠγωνίσαντο, τῆ δ' ύστεραίη οι βάρβαροι ουδεν αμεινον αξθλέον άτε γαρ ολίγων έοντων, έλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οίους τε έσεσθαι έτι χείρας ανταείρασθαι, συνέβαλλον. δε "Ελληνες κατά τάξις τε και κατά έθνεα κεκοσμημένοι ησαν, καὶ ἐν μέρει ἔκαστοι ἐμάχοντο, πλην Φωκέων · οὖτοι δε ες το ούρος ετάχθησαν φυλάξοντες την ατραπον. οὐδεν εθρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἡ τῆ προτεραίη ἐνώ-

ρων, ειπήλαυνον. 32. 'Απορέοντος δε βασιλέος ο τι χρήσηται τῷ παρεόντι πρήγματι, Έπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου ανηρ Μηλιεύς ηλθέ οι ές λόγους, ώς μέγα τι παρά βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι, ἔφρασέ τε την ἀτραπον την διὰ τοῦ ούρεος φέρουσαν ές Θερμοπύλας, καὶ δίεφθειρέ τοὺς ταύτη ύπομείναντας Έλλήνων. υστερον δε δείσας Λακεδαιμονίους έφυγε ές Θεσσαλίην, καί οι φυγόντι ύπο των Πυλαγόρων, των 'Αμφικτυόνων ές την Πυλαίην συλλεγομένων, άργύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνφ δὲ ὕστερον, κατῆλθε γὰρ ές 'Αντικύρην, ἀπέθανε ὑπὸ 'Αθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου. ό δε 'Αθηνάδης ούτος απέκτεινε μεν Επιάλτην δι' άλλην αἰτίην, τὴν ἐγὰ ἐν τοῖσι ὅπισθε λόγοισι σημανέω, ἐτιμήθη μέντοι ύπο Λακεδαιμονίων ούδεν έσσον. Έπιάλτης μεν ούτω υστερον τούτων ἀπέθανε. 33. Εστι δε έτερος λεγό. μενος λόγος, ώς 'Ονήτης τε ό Φαναγόρεω ανήρ Καρύστως καὶ Κορυδαλὸς 'Αντικυρεύς είσι οἱ είπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τους λόγους, καὶ περιηγησάμενοι τὸ ούρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρη σταθμώσασθαι. ότι οι των Ελλήνων Πυλαγόρ ι έπεκήρυξαν ούκ έπὶ 'Ονήτη τε καὶ Κορυδαλῷ ἀργύριον, άλλ' έπὶ Ἐπιμλτη τῷ Τρηχινίφ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι, τοῦτο δε φεύγοντα τον Ἐπιάλτην ταύτην την αιτίην οίδαμεν. είδειη μεν γαρ αν, και έων μη Μηλιεύς, Ταύτην την άτραπον 'Ονήτης, εί τη χώρη πολλά ώμιληκως είη · άλλ' Επιάλτης γάρ έστι ὁ περιηγησάμενος τὸ ούρος κατά την ατραπον, τουτον αίτιον γράφω.

34. Ξέρξης δὲ, ἐπεί οι ήρεσε τὰ υπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περίχαρης γενόμενος ἔπεμπε Τδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Τδάρνης. ὡρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἀφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. την δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οὶ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσα-

trenathered_ λοίσι κατηγήσαντο έπὶ Φωκέας τότε ήτε οἱ Φωκέες, φράξαν τες τείχει την έσβολην, ήσαν εν σκέπη ποῦ πολέμου εκ τε τοσούδε κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι. 35. Εχει δε ώδε ή ατμαπος αθτη άρχεται μεν από τοθ 'Ασωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ρέοντος · οὖνομα δε τώ οὖρεϊ τούτω καὶ τη ἀτραπώ τωυτο κέεται, Ανόπαια. τείνει δε ή 'Ανόπαια αθτη κατά ράχιν τοῦ οδρεος, λήγει δε κατά τε 'Αλπηνον πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων προς των Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων έδρας, τῆ καὶ τὸ στεινότατόν έστι. 36. κατά ταύτην δη την άτραπον καὶ ουτω έγουσαν οί Πέρσαι, του 'Ασωπου διαβάντες, έπορεύοντο πασαν την υύκτα, εν δεξιη μεν έχοντες ούρεα τὰ Οἰταίων, εν ἀριστερη δε τὰ Τρηχινίων το δη διέφαινε, καὶ ἐγένοντο ἐπ' ακρωτηρίω του ούρεος. κατά δε τουτο του ούρεος εφύλασσον, ώς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι όπλίται, ρυόμενοί τε την σφετέρην χώρην καὶ φρουρέοντες την άτραπόν. ή μεν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπ' ὧν είρηται, την δε δια του ούρεος ατραπον εθελονται Φωκέες ύποδεξάμενοι Λεωνίδη εφύλασσον. 37. Εμαθον δέ σφερς οί Φωκέες ώδε αναβεβηκότας · αναβαίνοντες γαρ ελάνθανον οί Πέρσαι το ούρος παν ζον δρυών ἐπίπλεον. ην μεν δη ψηνεμίη, ψόφου δε γινομένου πολλου, ώς οἰκὸς ήν φύλλων ύποκεχυμένων ύπο τοίσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκίες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρησαν. ώς δε είδον άνδρας ενδυομένους ὅπλα, ἐν θώυματι ἐγένοντο • έλπόμενοι γαρ ούδεν σφι φανήσεσθαι αντίξοον, ενεκύρησαν 38. ενθαθτα 'Υδάρνης, καταρρωδήσας μη οί Φωκέες έωσι Λακεδαιμόνιοι, είρετο τον Επιάλτην όποδαπος είη ο στρατος. πυθόμενος δε άτρεκέως, διέτασσε τους Πέρσας ώς ες μάχην. οι δε Φωκέες, ώς εβάλλοντο τοισι

dyameratos:

τοξεύμασι πολλοισί τε καὶ πυκνοισι, οίχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὖρεος τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὡς ἐπὶ σφέας ὡρμήθησαν ἄρχην, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. οὖτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οί δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτεα καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οί δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.

39. Τοίσι δε εν Θερμοπύλησι εουσι Ελλήνων πρώτον μεν ο μάντις Μεγιστίης, εσιδών ες τα ίρα, εφρασε τον μέλλουτα έσεσθαι αμα ηοι σφι θάνατον. Επί δε και αυτόμολοι ήσαν οι έξαγγείλαντες των Περσέων την περίοδον. ούτοι μεν έτι νυκτός εσήμηναν, τρίτοι δε οί ήμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων, ήδη διαφαινούσης ήμέρης. ένθαῦτα έβουλεύοντο οἱ Ελληνες, καί σφεων ἐσχίζοντο αἱ γνωμαι · οί μεν γαρ ούκ έων την τάξιν εκλιπείν, οί δε αντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες, οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλις εκαστοι ετράποντο, οἱ δε αύτων άμα Λεωνίδη μένειν αύτοῦ παρεσκευάδατο. 40. λέγεται δε καὶ ώς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μη απόλωνται κηδόμενος ι αυτώ δε και Σπαρτιητέων τοισι παρεούσι οὐκ έχειν εὖπρεπέως έκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν ηλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτη καὶ μάλλον τῆ γνώμη πλειστός είμι, Λεωνίδην, επείτε αίσθετο τους συμμάχους εόντας ἀπροθύμους, καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελευσαί σφεας απαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς έχειν. μένοντι δε αὐτοῦ κλέος μέγα έλείπετο, καὶ ή Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ έξηλείφετο. 41. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ της Πυθίης τοίσι Σπαρτιήτησι χρεομένοισι περί του πολέμου τούτου αυτίκα κατ' άρχὰς έγειρομένου, ἡ Λακεδαίμονα ανάστατον γενέσθαι ύπο των βαρβάρων, ή τον βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι ἑξαμέτροισι χρά, ἔχοντα ὧδε·

Τμίν δ', & Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,

Τη μέγα ἄστυ ἐρικυδές ὑπ' ἀνδράσι Περσείδησι
Πέρθεται, ἡ τὸ μὲν οὐκὶ, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλή φθίμενον Λακεδαίμονος οὐρος.
Οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
Τντιβίην Σηνὸς γὰρ ἔχει μένος οὐδὲ ἔ φημι
Σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἔτερον διὰ πάντα δάσηται.

Ταῦτά τε δη ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, αποπέμψαι τους συμμάχους, μαλλον η γνώμη διενειχθέντας ούτω ακόσμως οίχεσθαι τους οιχομένους. 42. μαρτύριον δέ μοι και τόδε ούκ εχάχιστον τούτου πέρι γέγονε ου γάρ μούνον τους άλλους, άλλα και τον μάντιν δς είπετο τη στρατιή ταύτη. Μεγιστίην τον 'Ακαρνήνα, λεγόμενον είναι τα ανεκαθεν απο Μελάμποδος, τοῦτον τον είπαντα έκ τῶν ίρῶν τὰ μέλ-. λουτά σφι εκβαίνειν, φανερός έστι Λεωνίδης αποπέμπων, ίνα μη συναπόληταί σφι. ό δε αποπεμπόμενος αυτός μεν ούκ απελείπετο, του δε παίδα συστρατευόμενου, εόντα οί μουνογενέα, απέπεμψε. 43. Οἱ μέν νυν σύμμαχοι οἱ αποπεμπόμενοι οίχοντό τε απιόντες, καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδη. Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δε Θηβαίοι μεν αέκοντες έμενον, καὶ οὐ Βουλόμενοι (κατείχε γάρ σφεας Λεωνίδης εν δμήρων Κογώ ποιεύμενος). Θεσπιέες δε έκόντες μάλιστα, οδ ούκ έφασαν απολιπόντες Λεωνίδην καὶ τους μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, άλλα καταμείναντες συναπέθανον. έστρατήγεε δε αυτών Δημόφιλος Διαδρόμεω.

44. Εέρξης δε έπει ήλίου ανατείλαντος σπουδάς εποιήσατο, επισχών χρόνον ές αγορής κου μάλιστα πληθώρην, πρόσοδον εποιέετο και γαρ επέσταλτο έξ Επιάλτεω ούτω. από γαρ τοῦ ούρεος ή κατάβασις σύντομωτέρη τέ εστι, και

La line are me most time

βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν ἦπερ ἡ περίοδός τε καὶ ἀνάοί τε δη βάρβαροι οι αμφί Εέρξεα προσήϊσαν. καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ελληνες, ώς την ἐπὶ θανάτω ἔξοδον ποιεύμενοι, ήδη πολλώ μάλλον ή κατ' άρχας ἐπεξήϊσαν ἐς το ευρύτερον του αυχένος. το μεν γαρ έρυμα του τείχεος έφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ές τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινων, έπιπτον πλήθει πολλοί των βαρβάρων όπισθε γαρ οι ήγεμόνες των τελέων έχοντες μάστιγας έρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. 45. πολλοὶ μεν δη εσεπιπτον αυτών ες την θάλασσαν και διεφθείροντο, πολλώ δ' έτι πλεύνες κατεπατέοντο ζωοί ύπ' άλλήλων ήν δε λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τον μέλλοντά σφι έσεσθαι θάνατον έκ των περιιόντων το ούρος, ἀπεδείκνυντο ρώμης όσον είχον μέγιστον ες τούς βαρβάρους, παραχρεόμενοί τε καὶ ἀτέοντες. δούρατα, μέν νυν τοίσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἐτύγχανε κατέτηγοτά ήδη, οί δὲ τοίσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. 46. Καὶ Λεωνίδης τε έν τούτφ τῷ πόνῳ πίπτει, ἀνηρ γενόμενος ἄριστος, καὶ έτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν έγω ως ανδρών αξίων γενομένων επυθόμην τα ουνόματα. ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ένθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοὶ, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παίδες, 'Αβροκόμης τε καὶ 'Υπεράνθης, έκ της 'Αρτάνεω θυγατρός Φραταγούνης γεγο-΄ νότες Δαρείφ. ὁ δὲ ᾿Αρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέος ην άδελφεὸς, 'Υστάσπεος δὲ τοῦ 'Αρσάμεος παίς, δς καὶ έκδιδούς την θυγατέρα Δαρείφ τον οίκον πάντα τον έωυτοῦ έπέδωκε, ώς μούνου οἱ ἐούσης ταύτης τέκνου. τε δη δύο άδελφεοὶ ένθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι ύπερ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω. Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ώθι σμὸς ἐγένετο πολλὸς, ἐς ὁ τοῦτόν τε ἀρετῆ οἱ Ελληνες ὑπεξείρυσαν, καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκεε μέχρι οὖ οἱ σὺν Ἐπιάλτη παρεγένοντο. ὡς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ελληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἐτεροιοῦτο τὸ νεῖκος. 48. ἔς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος, ἐλθόντες ἴζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πλην Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῆ ἐσόδω, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδη. ἐν τούτω σφέας τῷ χώρω ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῦτι αὐτων ἐτίγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι, κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίης ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχωσαντές, οἱ δὲ περιελθόντες παντοθεν περισταδόν.

- νων, όμως λέγεται άριστος ανήρ γενέσθαι Σπαρτιήτης 49. Λακεδαιμονίων δε καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομέ-Διηνέκης, τον τόδε φασί είπειν το έπος πριν ή συμμίξαί σφεας τοισι Μήδοισι · πυθόμενον πρός τευ τῶν Τρηχινίων ώς, έπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν ὀϊστῶν ἀποκρύπτουσι, - τοσοῦτό τι πλήθος αὐτῶν εἶναι · τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι εἰπεῖν, ἐν άλογίη ποιεύμενον το των Μήδων πλήθος, ώς πάντα σφι άγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξείνος άγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τον ήλιον, ύπο σκιή έσοιτο προς αυτους ή μάχη, καὶ ουκ εν ήλίω. 50. ταθτα μεν καὶ άλλα τοιουτότροπα έπεά φασι Διηνέκεα τον Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο άδελφεοὶ, 'Αλφεός τε καὶ Μάρων 'Ορσιφάντου παίδες. Θεσπιέων δε εὐδοκίμεε μάλιστα τῷ οὖνομα ἢν Διθύραμβος · 'Αρματίδεω.
 - 51. Θαφθείσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτη τῆ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι ἡ ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε

Μυριάσιν ποτε τήδε τριηκοσίαις ζμάχοντο Έκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίη:

*Ω ξειν', αγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε Κείμεθα τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μεν δη τούτο, τώ δε μάντι τόδε.

Μυήμα τόδε κλεινοίο Μεγιστία, ὅν ποτε Μήδοι Σπερχειον ποταμον κτείναν ἀμειψάμενοι, Μάντιος, ὃς τότε Κήρας ἐπερχομένας σάφα εἰδῶς Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπείν.

ἐπιγράμμασι μέν νυν καὶ στήλησι, ἔξω ἡ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, ᾿Αμφικτύονές εἰσί σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες, τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

52. Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὔρυτόν τε καὶ ᾿Αριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῷ χρησαμένοισι ἡ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην (ὡς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω, καὶ κατεκέατο ἐν ᾿Αλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον), ἡ εἴ γε μὴ ἐβούλοντο νοστῆσαι, ἀποθανεῖν ἄμα τοῖσι ἄλλοισι, παρεόν σφι τούτων τὰ ἔτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελῆσαι ὁμοφρονέειν ἀλλὰ γνώμη διενειχθέντας, Εὔρυτον μὲν πυθόμενον τὴν τῶν Περσέων περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους · ὅκως δὲ ἀντὸν ἤγιιγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἴχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὅμιλον διαφθαρῆναι · ᾿Αριστόδημον δὲ λειποψυχέοντα λειφθῆναι. 53. εἰ μέν νυν ἦν μοῦνον ᾿Αριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστῆσαι ἐς Σπάρτην, ἡ καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ,

ουκ αν σφι Σπαρτιήτας μηνιν ουδεμίαν προσθέσθαι · νυνί δὲ, τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος, οὐκ ἐθελήσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι έγειν μηνίσαι μεγάλως 'Αριστοδήμω. οί μέν νυν ούτω σωθήναι λέγουσι 'Αριστόδημον ές Σπάρτην, καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε· οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, έξεον αυτώ καταλαβείν την μάχην γινομένην, ούκ έθελησαι, άλλ' ύπομείναντα έν τη όδφ περιγενέσθαι, τον δε συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανείν. 54. ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ ᾿Αριστόδημος ὅνειδός τε είχε καὶ ἀτιμίην. πάσχων δὲ τοιάδε ἠτίμωτο · οὖτε οἶ πῦρ οὐδεὶς ἔναυε Σπαρτιητίων οὖτε διελέγετο, ὄνειδός τε είχε ὁ τρέσας 'Αριστόδημος καλεόμενος. άλλ' ὁ μεν έν τη έν Πλαταιησι μάχη ἀνέλαβε πάσαν την ἐπενειχθεῖσάν οί Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ές Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὖνομα είναι Παντίτην · νοστήσαντα δε τοῦτον ες Σπάρτην, ώς ήτίμωτο, ἀπάγξασθαι.

55. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεσντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ τῶν σὺν Λεωνίδη Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνὸν, ἀποσχισθέντες τούτων, χεῖράς τε προέτεινον καὶ ἤίσαν ἀσσον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν βασιλεί, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο, καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλεί. ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων μάρτυρας. 56. οὐ μέντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν · ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ

βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μέν τινας καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῦνας αὐτῶν, κελεύσαντος Εέρξεω, ἔστιζον στίγματα βασιλήϊα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω, τοῦ τὸν παίδα Εὐρύμαχον χρόνφ μετέπειτεν ἐφόνευσαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων, καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

57. Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ελληνες οὕτω ἢγωνίσαντο Εέρξης δε καλέσας Δημάρητον ειρώτα άρξάμενος ένθένδε · Δημάρητε, άνηρ εξε άγαθός. άληθείη· όσα γὰρ είπας, ἄπαντα ἀπέβη οὕτω. νῦν δέ μοι είπε, κόσοι τινές είσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τούτων οκόσοι τοιούτοι τὰ πολέμια, εἶτε καὶ ἄπαντες. εἶπε · * Ω βασιλεῦ, πληθος μεν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων πολλον, καὶ πόλιες πολλαί το δὲ ἐθέλεις ἐκμαθεῖν, εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῆ Λακεδαίμονι Σπάρτη, πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων μάλιστά κη, και ούτοι πάντες είσι όμοιοι τοισι ένθάδε μαγεσαμένοισι · οί γε μεν άλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοισι μεν οι κ όμοιοι, αγαθοί δέ. είπε προς ταυτα Εέρξης. Δημάρητε, τέφ τρόπφ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐπικρατήσομεν ; ἴθι ἐξηγέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς δι-εξόδους τῶν βουλευμάτων, οἶά βασιλεὺς γενόμενος. 58. Ταῦτα εἶπας Ξέρξης διεξήϊε διὰ τῶν νεκρῶν καὶ Λεωνίδεω, μκηκοώς ότι βασιλεύς τε ην καὶ στρατηγός Λακεδαιμονίων, εκέλευσε αποταμόντας την κεφαλην ανασταυρώδηλά μοι πολλοίσι μεν καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοισι, έν δε καὶ τῷδε οὐκ ήκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Εέρξης πάντων δη μάλιστα άνδρων έθυμώθη ζώοντι Λεωνίδη · οὐ γὰρ άν κοτε ές τον νεκρον ταθτα παρενόμησε, έπεὶ τιμαν μάλιστα νομίζουσι των έγω οίδα ανθρώπων Πέρσαι ανδρας άγαθους τὰ πολέμια. οἱ μὲν δη ταῦτα ἐποίευν, τοῖσι ἐπετέτακτο ποιέειν.

IV. ARTEMISIUM.—MARCH OF XERXES TO ATHENS.— SALAMIS.—RETREAT OF XERXES TO ASIA.

1. Οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες ησαν οίδε · 'Αθηναίοι μεν νέας παρεχόμενοι έπτα και είκοσι καὶ έκατόν · ύπὸ δὲ ἀρετής τε καὶ προθυμίης Πλαταιέες. απειροι της ναυτικής έόντες, συνεπλήρουν τοίσι 'Αθηναίοισι τας νέας · Κορίνθιοι δε τεσσεράκοντα νέας παρείχοντο, Μεγαρέες δὲ εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι, 'Αθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας · Αἰγινηται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δε δυώδεκα, Λακεδαιμόνιοι δε δέκα, Έπιδαύριοι δὲ ὀκτω, Ἐρετριέες δὲ έπτα, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρέες δε δύο, καὶ Κείοι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροί δέ σφι οί 'Οπούντιοι ἐπεβοήθεον πεντηκοντέρους έχουτες έπτά. 2. ήσαν μεν ων ούτοι οί στρατευόμενοι επ' 'Αρτεμίσιον, είρηται δέ μοι καὶ κος τὸ πλήθος εκαστοι των νεων παρείγοντο. αριθμός δὲ των συλλεγθεισέων νεων ἐπ' ᾿Αρτεμίσιον ἢν, πάρεξ των πεντηκοντέρων, μία καὶ έβδομήκοντα καὶ διηκόσιαι. σὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος έχοντα παρείχοντο Σπαρτιήται, Εύρυβιάδεα τον Ευρυκλείδεω. οι γαρ σύμμαχοι ουκ έφασαν, ην μη ὁ Λάκων ήγεμονεύη, 'Αθηναίοισι εψεσθαι ήγεομένοισι, άλλα λύσειν το μέλλον έσεσθαι στράτευμα. γαρ κατ' άρχας λόγος, πρὶν ἡ καὶ ές Σικελίην πέμπειν έπὶ συμμαχίην, ώς τὸ ναυτικὸν 'Αθηναίοισι χρεων είη έπιτράπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων, εἶκον οἱ ᾿Αθηναίοι, μέγα πεποιημένοι περιείναι την Έλλάδα, καὶ γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς ἀπολέεται ἡ Ἑλλὰς, ορθά νοεθντες · στάσις γὰρ ἔμφυλος πολέμου όμοφρονέοντος τοσούτω κάκιον έστι, δσω πόλεμος εἰρήνης. ἐπιστάμενοι ωι αυτό τουτο, ουκ αντέτεινον, άλλ είκον μέχρι

όσου κάρτα εδέοντο αὐτῶν, ὡς διίδεξαν. ὡς γὰρ δη ἀσάμενοι τον Πέρσεα, περὶ τῆς κείνου ήδη τον ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν την Παυσανίεω ὕβριν προϊσχόμενοι, ἀπείλουτο την ήγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα
μὲν ὕστερον ἐγένετο.

4. Τότε δε ούτοι οι και επ' Αρτεμίσιον Έλλήνων απικόμενοι, ώς είδον νέας τε πολλάς καταχθείσας ές τὰς 'Αφετὰς, καὶ στρατιῆς ἄπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἡ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρρωδήσαντες δρησμον έβουλεύοντο από τοῦ Αρτεμισίου έσω ές την Έλλάδα. γνόντες δέ σφεας οί Ευβοέες ταυτα βουλευομένους, έδεοντο Ευρυβιάδεω προσμείναι χρόνον όλίγον, έστ' αν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οικέτας υπεκθέωνται. ως δε ουκ έπειθον, μεταβώντες τον 'Αθηναίων στρατηγον πείθουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθώ τριήκοντα ταλάντοισι, έπ' ώ τε καταμείναντες προ τής Ευβοίης ποιήσονται την ναυμαχίην. 5. ό δε Θεμιστοκλέης τους Ελληνας έπισχειν ώδε ποιέει Ευρυβιάδη τούτων των χρημάτων μεταδιδοί πέντε τάλαντα, ώς παρ' έωυτοῦ δηθεν διδούς. ως δέ οι ούτος ανεπέπειστο, — Αδείμαντος γαρ ο 'Ωκύτου, Κορινθίων στρατηγός, των λοιπων ήσπαιρε μοῦνος, φάμενος ἀποπλώσεσθαί τε ἀπὸ τοῦ ᾿Αρτεμισίου καὶ οὐ παραμενέειν, — πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλέης επημόσας. Ού σύ γε ήμεας απολείψεις, επεί τοι έγω μέζω δώρα δώσω η βασιλεύς ἄν τοι ὁ Μήδων πέμψειε απολιπόντι τους συμμάχους. ταῦτά τε ἄμα ἠγόρευε, καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν ᾿Αδειμάντου τάλαντα ἀργυρίου οδτοί τε δη πληγέντες δώροισι αναπεπεισμένοι ήσαν, καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο · αὐτός τε ὁ Θεμιστοκλέης εκερδηνε, ελώνθανε δε τὰ λοιπὰ έχων άλλ' ήπιστέατο οἱ μεταλαβόντες τούτων τῶν χρημώτων, ἐκ τῶν 'Αθηνέων έλθειν έπι τῷ λόγω τούτω τὰ χρήματα.

- 6. Ούτω δη κατέμεινών τε έν τη Ευβοίη καὶ έναυμάχησαν. ἐγένετο δὲ ὧδε· ἐπείτε δὴ ἐς τὰς ᾿Αφετὰς περὶ δείλην πρωίην γινομένην απίκατο οι βάρβαροι, πυθόμενοι μεν έτι και πρότερον περί το 'Αρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Έλληνίδας ολίγας, τότε δε αυτοι ιδόντες, πρόθυμοι ήσαν έπιχειρέειν, εί κως έλοιεν αυτάς. έκ μεν δη της αντίης προσπλώειν οὖ κώ σφι ἐδόκεε, τῶνδε εἶνεκεν, μή κως ἰδόντες οί "Ελληνες προσπλώοντας ές φυγήν δρμήσειαν, φεύγοντάς τε ευφρόνη καταλάβοι καὶ ἔμελλον δήθεν ἐκφεύξεσθαι, έδεε δε μηδε πυρφόρον, τῷ ἐκείνων λόγῳ, ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. 7. προς ταθτα ών τάδε έμηγανέοντο των νεων άπασέων ἀποκρίναντες διηκοσίας, περιέπεμπον έξωθεν Σκιάθου (ώς αν μη όφθέωσι ύπο των πολεμίων περιπλώουσαι Εὔβοιαν) κατά τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστὸν ές τον Ευριπον, ίνα δη περιλάβοιεν, οί μεν ταύτη απικόμενοι καὶ Φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω Φέρουσαν ὁδὸν, σφεῖς δὲ έπισπόμενοι έξ έναντίης. ταῦτα βουλευσάμενοι, ἀπέπεμπον των νεών τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόω ἔχοντες ταύτης της ημέρης τοίσι "Ελλησι έπιθήσεσθαι, οὐδὲ πρότερον ή τὸ σύνθημά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι παρὰ τῶν περιπλωόνταύτας μεν δη περιέπεμπον, των δε των, ώς ήκόντων. λοιπέων νεών έν τησι 'Αφετησι έποιεύντο ἀριθμόν.
- 8. Έν δὲ τούτφ τῷ χρόνφ, ἐν τῷ οὖτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν, ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδφ τούτφ Σκυλλίης
 Σκιωναῖος, δύτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος, δς καὶ ἐν τῆ
 ναυηγίη τῆ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε
 τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσησι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο, οὖτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόφ μὲν εἶχε ἄρα καὶ
 πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ελληνας, ἀλλ' οὐ γάρ
 οἱ παρέσχε ὡς τότε. ὅτεφ μὲν δὴ τρόπφ τὸ ἐνθεῦτεν
 ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως ·

θωυμάζω δε, εί τὰ λεγόμενά έστι ἀληθέα. λέγεται γὰρ, ώς έξ Αφετέων δυς ές την θάλασσαν, ου πρότερον ανέσχε πρίν ἡ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ ᾿Αρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κη τούτους ές ογδώκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθών. 9. λέγεται μέν νυν καὶ άλλα ψευδέσι ἴκέλα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι αποδεδέχθω, πλοίφ μιν απικέσθαι έπὶ τὸ Αρτεμίσιον. ώς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι στρατηγοίσι τήν τε ναυήγίην ως γένοιτο, και τας περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὔβοιαν. τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ελληνες, λόγον σφίσι αυτοίσι εδίδοσαν. πολλών δε λεχθέντων, έγίκα την ήμέρην έκείνην αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ αυλισθέντας, μετέπειτεν νύκτα μέσην παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντάν τῆσι περιπλωούσησι τῶν νεῶν. δε τοῦτο, ώς οὐδείς σφι ἐπέπλωε, δείλην ὀψίην γινομένην της ημέρης φυλάξαντες, αυτοί έπανέπλωον έπι τους βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου. ὁρέοντες δέ σφεας οί τε ἄλλοι στρατιώται οί Εέρξεω καὶ οί στρατηγοί ἐπιπλώοντας νηυσί ολίγησι, πάγχυ σφι μανίην επενείκαντες, ανήγον καὶ αὐτοὶ. τας νέας, ελπίσαντες σφεας ευπετέως αιρήσειν, οικότα κάρτα έλπίσαντες τὰς μέν γε τῶν Ελλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ έωυτῶν πλήθεί τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλωούσας, καταφρονήσαντες ταῦτα, ἐκυκλοῦντο αὐτοὺς ἐς όσοι μέν νυν των Ίωνων ησαν εύνοοι τοίσι Ελλησι, αέκοντές τε έστρατεύοντο, συμφορήν τε έποιεῦντο μεγάλην, δρέοντες περιεχομένους αὐτούς, καὶ ἐπιστάμενοι ώς ούδεις αὐτῶν ἀπονοστήσει · οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο είναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ήδομένοισι ην το γινόμενον, αμιλλαν εποιεύντο, δκως αυτος εκαστος πρώτος νέα 'Αττικήν έλων δώρα παρά βασιλέος λάμψεται. 'Αθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἢν πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα.

11. Τοίσι δε Ελλησι ώς εσήμηνε, πρώτα μεν αντίπρωροι τοισι βαρβάροισι γενόμενοι ές το μέσον τας πρύμνας συνήγαγον · δεύτερα δε σημήναντος, έργου είχοντο, έν ολίγω περ απολαμφθέντες και κατά στόμα. Ενθαύτα τριήκοντα νέας αίρεουσι των βαρβάρων, καὶ τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος άδελφεον Φιλάονα τον Χέρσιος, Χογίμον εόντα εν τῷ στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα των πολεμίων είλε άνηρ 'Αθηναίος Λυκομήδης Αίσχραίου, καὶ τὸ ἀριστήϊον ἔλαβε οὖτος. τοὺς δ' ἐν τῆ ναυμαχίη ταύτη έτεραλκέως άγωνιζομένους νὺξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ελληνες ἐπὶ τὸ Αρτεμίσιον ἀπέπλωου, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς ᾿Αφετὰς, πολλου παρὰ δόξαν αγωνισάμενοι, έν ταύτη τη ναυμαχίη Αντίδωρος Δήμνιος μοῦνος τῶν σὺν βασιλέϊ Ελλήνων ἐόντων αὐτομολέει ἐς τους "Ελληνας, καὶ οἱ 'Αθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμίνι, 12. 'Ως δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ἦν μὲν τῆς ὤρης μέσον θέρος, ἐγίγετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης της νυκτὸς, καὶ βρονταί σκληραὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου οι δε νεκροί και τα ναυήγια εξεφορέοντο ες τας 'Αφετας, καὶ περί τε τας πρώρας των νεων είλεοντο, καὶ έτάρασσον τους ταρσούς των κωπέων. οι δε στρατιώται οί ταύτη ἀκούοντες ταῦτα ές φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι ές οξα κακά ήκου πρὶν γὰρ ή καὶ αναπνεύσαι σφεας έκ τε της ναυηγίης και του χειμώνος του γενομένου κατά Πήλιον, ύπέλαβε ναυμαχίη καρτερή, έκ δὲ της ναυμαχίης όμβρος τε λάβρος, καὶ ρεύματα ἰσχυρά ές θάλασσαν ώρμημένα, βρονταί τε σκληραί. 13. καὶ τούτοισι μεν τοιαύτη νύξ εγίνετο τοίσι δε ταχθείσι αὐτων περιπλώειν Ευβοιαν ή αὐτή περ ἐοῦσα νὺξ πολλον ἦν ἔτι

ἀγριωτέρη, τοσούτω ὅσω ἐν πελάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι · ὡς γὰρ δὴ πλώουσι αὐτοισι χειμών τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοιλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ οὐκ εἰδότες τῆ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅκως ἃν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν, μηδὲ πολλῷ πλέον εἶη. οὖτοι μέν νυν περὶ τὰ Κοιλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο.

14. Οἱ δὲ ἐν ᾿Αφετῆσι βάρβαροι, ώς σφι ἀσμένοισι ήμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε είχον τὰς νέας, καί σφι ἀπεχρατο κακως πρησσουσι ήσυχίην άγειν έν τω παρεόντι. τοίσι δὲ Ελλησι ἐπεβώθεον μέες τρείς καὶ πεντήκοντα : 'Αττικαί. αὖταί τε δή σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι, καὶ άμα αγγελίη ελθούσα ώς των βαρβάρων οι περιπλώοντες την Εύβοιαν πάντες είησαν διεφθαρμένοι ύπο του γενομένου χειμώνος. φυλάξαντες δη την αυτήν ώρην, πλώοντες έπέπεσον νηυσί Κιλίσσησι, ταύτας δε διαφθείραντες, ώς ευφρούη εγένετο, απέπλωον οπίσω επί το Αρτεμίσιον. 15. Τρίτη δε ήμερη, δεινόν τι ποιησάμενοι οί στρατηγοί των βαρβάρων νέας ούτω σφι ολίγας λυμαίνεσθαι, και το απο Εέρξεω δειμαίνουτες, ούκ ανέμειναν έτι τους Ελληνας μάχης ἄρξαι, άλλα παρακελευσάμενοι κατα μέσον ήμέρης ανήγον τας νέας. συνέπιπτε δε ώστε τήσι αυτήσι ήμέρησι τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας, καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς έν Θερμοπύλησι. ην δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν περί του Ευρίπου, ώσπερ τοισι άμφι Λεωνίδεα την έσβολην φυλάσσειν. δι μεν δη παρεκελεύοντο όκως μη παρήσουσι ες την Ελλάδα τους βαρβάρους, οι δ΄ όκως το Έλληνικον στράτευμα διαφθείραντες του πόρου κρατήσουσι. 16. ώς δε ταξάμενοι οι Εέρξεω επέπλωον, οι Ελληνες ατρέμας είχον προς τῷ ᾿Αρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μηνοειδèς ποιήσαντες τῶν νεῶν, ἐκυκλεῦντο ὡς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἑλληνες ἐπανέπλωόν τε καὶ συνέμισγον. ἐν ταύτη τῆ ναυμαχίη παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγένοντο. ὁ γὰρ Ἐέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπὸ ἐωυτοῦ ἔπιπτε, ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας ὁ ὅμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε ὁ δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῷ δ΄ ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἐκάτεροι.

17. Παρήν δὲ ὁ ἐκ Τρηχίνος κατάσκοπος - ἡν μὲν γὰρ ἐπ' 'Αρτεμισίω κατάσκοπος Πολύας, γένος 'Αντικυρεύς, τῷ προσετέτακτο, καὶ είχε πλοίον κατήρες έτοιμον, εί παλήσειε ο ναυτικός στρατός, σημαίνειν τοίσι έν Θερμοπύλησι ἐοῦσι · ὡς δ αὕτως ἦν ᾿Αβρώνιχος ὁ Λυσικλέος ᾿Αθηναίος καὶ παρὰ Λεωνίδη έτοιμος τοισι ἐπ' Αρτεμισίω ἐοῦσι άγγελλειν τριηκοντέρω, ήν τι καταλαμβάνη νεώτερον τον πεζόν - ούτος ων ο Αβρώνιχος απικόμενος σφι έσήμαινε τὰ γεγονότα περὶ Λεωνίδεα καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ώς επύθοντο ταῦτα, οὐκετι ες ἀναβολας εποιεῦντο την ἀπογώρησιν, εκομίζοντο δε ώς εκαστοι ετάχθησαν, Κορίνθιοι πρώτοι, υστατοι δε 'Αθηναίοι. 18. 'Αθηναίων δε νέας τὰς άριστα πλωούσας επιλέξιμενος Θεμιστοκλέης επορεύετο περὶ τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοίσι λίθοισι γράμματα, τὰ Ίωνες ἐπελθόντες τῆ ὑστεραίη ἡμέρη ἐπὶ τὸ Αρτεμίσιον ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε• "Ανδρες "Ιωνες, οὐ ποιέετε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας σρατευόμενοι καὶ τὴν Ελλάδα καταδουλούμενοι. άλλὰ μάλιστα μεν προς ήμεων γίνεσθε · εί δε ύμιν έστι τοῦτο μη δυνατον ποιήσαι, ύμεις δε έτι και νυν έκ του μέσου ήμιν έζεσθε

καὶ αὐτοὶ, καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν εἰ δὲ μηδετερον τούτων δίον τε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μέζονος κατέζευχθε ἡ ὅστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ ἔργῷ, ἔπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελοκακέετε, μεμγημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε, καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ ἔχθρη πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε. Θεμιστοκλέης δὲ ταῦτα ἔγραψε, δοκέειμ ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφότερα νοέων, ἴνα ἡ λαθόνταί τὰ γράμματα βασκλέα Ἰωνας ποιήση μεταβμλείν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἡ ἐπείτε ἀνενείχθη καὶ διαβληθή πρὸς Εέρξεα, ἀπίστους ποιήση τοὺς Ἰωνας καὶ τῶν ναυμαχιέων θίξικα ἀὐτοὺς ἀπόσχη. . . .

19. Ἐκ μὸυ δη της Τρηχινίης ἐς την Δωρίδα ἐσέβαλον [οί βάρβαροι]. της γὰρ Δωρίδος χώρης πόδεδεν στεινός ταύτη κατατείνει, ώς τριήκοντα σταδίων μάλιστά κη ευρος, κείμενος μεταξύ της τε Μηλίδος και της Φωκίδος χώρης, η περ ην το παλαιον Δρυοπίς · ή δε χώρη αθτη έστι μητρόπολις Δωριέων των έν Πελοπουνήσω. ταύτην ων την Δωρίδα γην ουκ εσίναντο εσβαλόντες οι βάρβαροι εμήδιζόν τε γὰρ καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι. 20. 'Ως δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος ες την Φωκίδα εσέβαλον, αυτούς μεν τούς Φωκέας ούκ αίρεουσι · οί μεν γάρ των Φωκέων ες τὰ ἄκρα τοῦ Παρνησσοῦ ἀνέβησαν (ἔστι δὲ καὶ ἐπιτηδέη δέξασθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ή κορυφή, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη ἐπ' έωυτης Τιθορέα οὖνομα αὐτη, ές την δη άνηνείκαντο καὶ αὐτοὶ ἀνέβησαν) · οἱ δὲ πλεῦνες αὐτῶν ἐς τοὺς Ὀζόλας της · ι Λοκρούς έξεκομίσαντο, ές *Αμφισσαν πόλιν την ύπερ τοῦ Κρισαίου πεδίου οἰκεομένην. οι δε βάρβαροι την χώρην πασαν επεδραμον την Φωκίδα. Θεσσαλοί γαρ ούτω ήγον του στρατόν · όκόσα δε επέσχου, πάντα επέφλεγου καὶ έκειρου, καὶ ές τὰς πόλις ἐνιέντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱρά. 21. Παραποταμίους δε παραμειβόμενοι οι βάρβαροι ἀπί-

دائم

κοντο ές Πανοπέας. ένθεῦτεν δὲ ήδη διακρινομένη ή στρατιη αυτών έσχίζετο. το μεν πλείστον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ ἄμα αὐτῷ Ξέρξη πορευόμενον ἐπ' 'Αθήνας έσέβαλε ές Βοιωτούς, ές γην την 'Ορχομενίων. των δὲ πῶν τὸ πληθος ἐμήδιζε, τὰς δὲ πόλις αὐτων ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι έσωζον, ύπο 'Αλεξάνδρου άποπεμφθέντες. ἔσωζον δὲ τῆδε, βουλόμενοι δῆλον ποιέειν Εέρξη ότι τὰ Μήδων Βοιωτοί Φρονέοιεν. 22. Ούτοι μεν δη των βαρβάρων ταύτη έτράποντο, ἄλλοι δε αὐτων ήγεμόνας έχουτες ώρμέατο έπι το ίρου το έν Δελφοίσι, έν δεξιη τον Παρνησσον απέργοντε όσα δε καὶ ούτοι επέσχον της Φωκίδος, πάντα έσταμώρεον και γάρ των Πανοπέων την πόλιν ενέπρησαν καὶ Δαυλίων καὶ Λιολιδέων. έπορεύοντο δὲ ταύτη ἀποσχισθέντες της ἄλλης στρατιής τωνδε είνεκεν, όκως συλήσαντες το ίρον το έν Δελφορσι βασιλέϊ Εέρξη ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ήπίστατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια Εέρξης, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, αμεινον η τὰ ἐν τοισι οἰκίοισι ἔλιπε, πολλών αὶεὶ ,λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ ᾿Αλυάττεω αναθήματα. 23. Οι δε Δελφοί πυνθανόμενοι ταθτα ές πασαν αρρωδίην απίκατο εν δείματι δε μεγάλφ κατεστεώτες, εμαντεύοντο περί των ίρων χρημάτων, είτε σφέα κατα γης κατορύξωσι, είτε εκκομίσωσι ες άλλην χώρην. ό δε θεός σφεας ουκ έα κινέειν, φας αυτος ίκανος είναι των έωυτοῦ προκατησθαι. Δελφοί δὲ ταῦτα ἀκούσαντες σφέων αὐτῶν πέρι ἐφρόντιζου. τέκνα μέν νυν καὶ γυναίκας πέρην ές την 'Αχαιίην διέπεμψαν, αὐτῶν δὲ οἱ μὲν πλείστοι ἀνέβησαν ές τοῦ Παρνησσοῦ τὰς κορυφάς καὶ ές τὸ Κωρύκιον άντρον ανηνείκαντο, οί δε ες "Αμφισσαν την Λοκρίδα ύπεξηλθον. πάντες δε ών οι Δελφοι εξέλιπον την πόλιν, πλην έξήκοντα ἀνδρῶν καὶ τοῦ προφήτεω. 24. Ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ

ر د.ع. د τε ήσαν οι βάρβαροι επιόντες και απώρεον το ίρον, εν τούτω ὁ προφήτης, τω οὖνομα ην 'Ακήρατος, ὁρὰ πρὸ τοῦ ήρου δπλα προκείμενα έσωθεν έκ του μεγάρου έξενηνειγμένα ίρα, των ούκ δσιον ην απτεσθαι ανθρώπων ούδενί. ό μεν δη ήτε Δελφων τοισι παρεούσι σημανέων το τέρας. οί δὲ βάρβαροι ἐπειδὴ ἐγίνοντο ἐπειγόμενοι κατὰ τὸ ἱρὸν της Προνηίης 'Αθηναίης, επιγίνεται σφι τέρεα έτι μέζονα τοῦ πρὶν γενομένου τέρεος. Θῶυμα μὲν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα έστὶ, ὅπλα ἀρήϊα αὐτόματα φανηναι ἔξω προκείμενα τοῦ νηοῦ · τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτω δεύτερα ἐπιγενόμενα καὶ δια πάντων φασμάτων ἄξια θωυμάσαι μάλιστα. 🛭 25. ἐπεὶ γαρ δη ήσαν επιοντες οί βιίρβαροι κατά το ίρον της Προνητης 'Αθηναίης, εν τούτω εκ μεν τοῦ οὐρανοῦ κεραυνοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀπορραγεῖσαι δύο κορυφαί εφέροντο πολλώ πάταγω ες αυτούς και κατέλαβον συζνούς σφεων, έκ δε του ίρου της Προνηίης βοή τε καὶ ἀλαλαγμος εγίνετο. Συμμιγέντων δε τούτων πίντων, φόβος τοισι βαρβάροισι ένεπεπτώκεε. μαθόντες δὲ οί Δελφοί φεύγοντώς σφεας, επικαταβάντες απέκτειναν πληθός τι αύτων. οί δε περιεόντες ίθυ Βοιωτων έφευγον. έλεγον δε οί απονοστήσαντες ούτοι των βαρβάρων, ώς έγω πυνθάνομαι, ώς προς τούτοισι καὶ άλλα ὅρεον θεῖα · δύο γὰρ ὁπλίτας, μέζονας ἡ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν [ἔχοντας], έπεσθαί σφι κτείνοντας καὶ διώκοντας. **26.** τούτους δὲ τους δύο Δελφοί λέγουσι έπιχωρίους ήρωας είναι, Φύλακόν τε καὶ Αὐτόνοου, τῶν τὰ τεμένεά ἐστι περὶ τὸ ἱρὸν, Φυλάκου μεν παρ' αὐτὴν τὴν όδον κατύπερθε τοῦ ἱροῦ τῆς Προνητης, Αυτονόου δε πέλας της Κασταλίης ύπο τή 'Ταμπείη κορυφή. οι δε πεσόντες από του Παρνησσου λίθοι ἔτι καὶ ἐς ἡμέας ἦσαν σόοι, ἐν τῷ τεμένεὶ τῆς Προνητης 'Αθηναίης κείμενοι, ές το ένεσκηψαν διά των βαρβάρων φερόμενοι. τούτων μέν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱροῦ ἀπαλλαγὴ γίνεται.

27. Ό δε Έλλήνων ναυτικός στρατός από του Αρτεμισίου, 'Αθηναίων δεηθεντων, ές Σαλαμίνα κατίσχει τας τωνδε δε είνεκεν προσεδεήθησαν αυτών σχείν προς Σαλαμίνα 'Αθηναίοι, ΐνα αὐτοὶ παίδάς τε καὶ γυναίκας ύπεξαγάγωνται έκ της 'Αττικής, προς δε και βουλεύσωνται το ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλην έμελλον ποιήσεσθαι, ώς εψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γαρ ευρήσειν Πελοποννησίους πανδημεί έν τή Βοιωτίη υποκάτημένους του βάρβαρου, των μεν εύρου ούδεν εον · οί δε επυνθάνοντο τον Ισθμον αυτούς τειχέοντας, την Πελοπόννησον περί πλείστου τε ποιευμένους περιείναι, καὶ ταύτην έχοντας έν φυλακή, τὰ δὲ ἄλλο απιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφεων σχείν πρὸς τὴν Σαλαμίνα. 28. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχου ές την Σαλαμίνα, Αθηναίοι δὲ ές την έωυτων. μετα δε την απιξιν κηρυγμα εποιήσαντο, Αθηναίων τη τις δύναται σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οί μεν πλείστοι ές Τροιζήνα απέστειλαν, οί δε ές Αίγιναν, οί δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τώ χρηστηρίω τε βουλόμενοι υπηρετέειν, και δη και τουδε είνεκεν ουκ ήκιστα. λέγουσι 'Αθηναίοι όφιν μέγαν φύλακον της ακροπόλιος ενδιαιτασθαι εν τῷ ἰρῷ. λέγουσί πε. ταῦτα, καὶ δη καὶ ώς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσα ἐστι. αύτη δ' ή μελιτόεσσα, εν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη, τότε ην ἄψαυστος. σημηνάσης δε ταῦτα της ἱρείης, μάλλόν τι οί 'Αθηναίοι καὶ προθυμότερον έξέλιπον την πόλιν, ώς καὶ της θεοῦ ἀπολελοιπυίης την ἀκρόπολιν. ώς δέ σφι πάντα ύπεξεκέετο, ἔπλωον ές τὸ στρατόπεδον. 29. Έπεὶ

δὲ οἱ ἀπ' ᾿Αρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συνεσοροί έρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζηνὸς · ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων λιμένα προείρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες ἡ ἐπ' ᾿Αρτεμισίῳ ἐναυμάχεον, καὶ ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναὐαρχος μέν νυν ἐπὴν ὡυτὸς ὅσπερ ἐπ' ᾿Αρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδεω ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιληίου ἐών. νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλωούσας παρείχοντο ᾿Αθηναῖοι. ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, ὀκτὼ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ τριηκόσιαι.

30. 'Ως δὲ ές την Σαλαμίνα συνηλθον οί στρατηγοί, έβουλεύοντο, προθέντος Εύρυβιάδεω γνώμην αποφαίνεσθαι τον βουλόμενον, δκου δοκέοι επιτηδεώτατον είναι ναυμαχίην ποιέεσθαι τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί · ἡ γὰρ Αττική ἀπείτο ήδη, των δε λοιπέων πέρι προετίθεε. γνωμαι δε των λεγόντων αι πλείσται συνεξέπιπτον προς τον Ίσθμον πλώσαντας ναυμαχέειν προ της Πελοποννήσου επιλέγοντες τον λόγον τόνδε, ώς ην νικηθέωσι τη ναυμαχίη, έν Σαλαμίνι μεν έόντες πολιορκήσονται έν νήσφ, ΐνα σφι τιμωρίη οὐδεμία ἐπιφανήσεται, προς δὲ τῷ 'Ισθμώ ες τους εωυτών εξοίσονται. 31. ταθτα των άπο της Πελοπουνήσου στρατηγών ἐπιλεγομένων, ἐληλύθεε ἀνηρ 'Αθηναίος αγγέλλων ήκειν τον βάρβαρον ές την Αττικήν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατός αμα Εέρξη, έμπρήσας Θεσπιέων την πόλιν (αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον) καὶ τὴν Πλαταιέων ώσαύτως, ηκέ τε ές τὰς 'Αθήνας καὶ πάντα έκεινα έδηίου. ενέπρησε δε Θέσπειάν τε και Πλάταιαν, πυθόμενος Θηβαίων ότι οὐκ ἐμήδιζον.

Car of Source 1153, Grand

32. 'Απὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ελλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ήρξαντο οἱ βάρβαροι, ένα αὐτοῦ διατρίψαντες μήνα, εν τώ διέβαινον ες την Ευρώπην, εν τρισί ετέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τŷ ᾿Αττικŷ, Καλλιάδεω ἄρχοντος ᾿Αθηναίοισι. καὶ αίρέουσι έρημον τὸ ἄστυ, καί τινας ὁλίγους εύρίσκουσι τῶν ᾿Αθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ίρου και πένητας ανθρώπους, οι φραξαμενοι την ακρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ημύνοντο τους ἐπιόντας · ἄμα μὲν ύπ' ασθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμίνα, πρὸς δε αυτοί δοκέοντες έξευρηκέναι το μαντήϊου, το ή Πυθίη - σφι έχρησε, τὸ ξύλινον τείχος ἀνάλωτον έσεσθαι, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο είναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήϊον, καὶ ού τὰς νέας. 33. Οί δε Πέρσαι ίζόμενοι επί τον καταντίου της ακροπόλιος ὄχθου, του Αθηναίοι καλέρυσι Αρήϊον πάγον, επολιόρκεον τρόπον τοιόνδε δκως στυπειρι περί τους οιστους περιθέντες άψειαν, ετόξευον ες το φράγμα. ένθαῦτα 'Αθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὅμως ἡμίνοντο, καίπερ ές το ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι, καὶ τοῦ φράγματος ούδε λόγους των Πεισιστρατιδέων προσπροδεδώκοτος. φερόντων περὶ ομολογίης ενεδέκοντο, αμυνόμενοι δὲ άλλα τε αντεμηχανέοντο, καὶ δη καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων προς τὰς πύλας ολοιτρόχους ἀπίεσαν, ώστε Εέρξεα ἐπὶ χρόνου συχνον απορίησι ενέχεσθαι, ου δυνάμενον σφεας 34. χρόνω δ' έκ των απόρων εφάνη δή τις έσοδος τοίσι βαρβάροισι έδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν την 'Αττικήν την έν τη ήπείρω γενέσθαι ύπο Πέρσησι. έμπροσθε ων προ τής ακροπόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ της ἀνόδου, τῆ δὴ οὖτε τις ἐφύλασσε οὖτ' αμ ήλπισε (340. μή κοτέ τις κατά ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτη ἀνέβησάν τινες κατά το ίρον της Κέκροπος θυγατρός Αγλαύρου, καίτοι περ αποκρήμνου εόντος του χώρου. ώς δε είδον

. .

αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μεν ερρίπτεον έωυτους κατά του τείχεος κάτω και διεφθείρουτο, οί δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οί αναβεβηκότες πρώτου μεν ετράπουτο προς τας πύλας, ταύτας δε ανοβαντες τους ίκετας εφόνευον επεί δε σφι πάντες κατέστρωντο, το ίρον συλήσαντες ενέπρησαν πασαν την ακρόπολιν. 85. Σχων δε παντελέως τας 'Αθήνας, Εέρξης ἀπέπεμψε ές Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα Αρταβάνω άγγελέοντα την παρεουσών σφι ένπρηξίην. ἀπὸ δὲ της πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρη ήμέρη, συγκαλέσας 'Αθηναίων τους φυγάδας, έωυτω δε έπομίνους, εκέλευε τρόπω τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ, ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, είτε δη ων όθειν τινα ίδων ενυπνίου ενετελλετο ταυτα, είτε καὶ ἐνθυμίου οι ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οι δὲ φυγώδες των 'Αθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα. δε είνεκεν τούτων επεμνήσθην, φράσω. έστι εν τη άκροπόλι ταύτη Έρεχθέις του γηγενέος λεγομένου είναι νηζς, έν τῷ ἐλαίη τε καὶ θύλασσα ἔνι, τὰ λόγος παρ' 'Αθηναίων Ποσειδέωντι τε καὶ 'Αθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὧν τὴν ἐλαίην ἄμα τῷ ἄλλφ ίρῷ κατέλαβε ἐμπρησθηναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων · δευτέρη δε ήμερη από της έμπρησιος, 'Αθηναίων οί θύειν ύπο βασιλέος κελευόμενοι ώς ἀνέβησαν ές τὸ ίρον, ὥρεον βλαστον έκ τοῦ στελέχεος όσον τε πηχυαίον αναδεδραμηκότα, οὖτοι μέν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

37. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ελληνες, ὡς σφι ἐξηγγέλθη ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν ᾿Αθηνέων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυ-βον ἀπίκοντο, ὡστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναῖ ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ᾽ ἔς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ ἱστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι. τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμα-

χέειν. νύξ τε εγίνετο, καὶ οὶ διαλυθέντες έκ τοῦ συνεδρίου 38. ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα έσέβαινον ές τὰς νέας. απικόμενον επὶ τὴν νέα είρετο Μνησίφιλος ανὴρ 'Αθηναίος, ο τι σφι είη βεβουλευμένον. πυθόμενος δε προς αυτού ώς είη δεδογμένου ανάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ της Πελοποννήσου ναυμαχέειν, είπε · Ού τοι άρα, ην απαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμίνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις. κατά γὰρ πόλις έκαστοι τρέψονται, καὶ ούτε σφέας Ευρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται, ούτε τις άνθρώπων ἄλλος, ώστε μη οὐ διασκεδασθήναι την στρατιήν, απολέεται τε ή Ελλας αβουλίησι. αλλ' εί τις έστι μηχανη, ίθι και πειρώ διαχέαι τα βεβουλευμένα, ήν κως δύνη αναγνωσαι Ευρυβιώδεα μεταβουλεύσασθαι ώστε αυτου 39. κάρτα δη τῷ Θεμιστοκλέϊ ήρεσε ή ὑποθήκη, καὶ οὐδεν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἦιε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ευρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρηγμα συμμίξαι. ό δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εί τι έθέλοι. Ενθαύτα ο Θεμιστοκλέης παριζόμενος οί καταλέγει ἐκεῖνά τε πάντα τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, έωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ες δ άνεγνωσε χρητζων έκ τε της νεος έκβηναι συλλέξαι τε τους στρατηγούς ές το συνέδριον. 40. Ως δε άρα συνελέχθησαν, πρίν ή του Εύρυβιάδεα προθείναι του λόγου των είνεκεν συνήγαγε τους στρατηγούς, πολλός ην ό Θεμιστοκλέης έν τοίσι λόγοισι οία κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς 'Αδείμαντος ὁ 'Ωκύτου εἶπε. 📆 Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ραπίζονται. ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη · Οἱ δέ γε έγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανεῦνται. 41. Τότε μεν ἡπίως προς τον Κορίνθιον αμείψατο, προς δε τον Ευρυβιάδεα έλεγε έκείνων μεν οὐκέτι οὐδεν τῶν πρότερον λεχθέντων, ώς

επεαν απαείρωσι από Σαλαμίνος διαδρήσονται παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν · ό δε άλλου λόγου είχετο, λέγων τώδε · Έν σοί νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἡν ἐμοὶ πείθη ναυμαχίην αυτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδε πειθόμενος τούτων τοίσι λέγουσι αναζεύξης προς τον Ισθμον τας νέας. γαρ έκάτερον ακούσας. προς μεν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων έν πελάγει άναπεπταμένω ναυμαχήσεις, ές το ήκιστα ήμιν σύμφορόν έστι νέας έχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμον έλάσσονας, τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμινά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αίγιναν, ήν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἄμα γὰρ τώ ναυτικώ αὐτών εψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός καὶ οὕτω σφέας αυτός άξεις έπι την Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε άπάση τη Έλλάδι. 42. ην δε τὰ έγω λέγω ποιήσης, τοσάδε εν αυτοίσι χρηστα ευρήσεις πρώτα μεν εν στεινώ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολλάς, ην τὰ οἰκότα έκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνη, πολλον κρατήσομεν, — το γάρ ἐν στεινώ ναυμαχέειν προς ήμεων έστι, εν ευρυχωρίη δε προς έκείνων, — αὐτις δὲ Σαλαμὶς περιγίνεται, ές τὴν ἡμίν ύπεκκέεται τέκνα τε καὶ γυναίκες. καὶ μὴν καὶ τόδε ἐν αύτοισι ένεστι, του και περιέχεσθε μάλιστα · όμοίως αύτοῦ τε μένων προναυμαχήσεις Πελοποννήσου καὶ προς τώ 'Ισθμώ, οὐδέ σφεας, εἶ περ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. 43. ἡν δέ γε καὶ τὰ ἐγὰ ἐλπίζω γένηται καὶ νικήσωμεν τῆσι νηυσὶ, οὖτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰαθμὸν παρέσονται οι βάρβαροι, ούτε προβήσονται έκαστέρω της 'Αττικής, ἀπίασί τε ούδενὶ κόσμω. Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεούσι καὶ Αιγίνη καὶ Σαλαμίνι, έν τῆ ἡμίν καὶ λόγιόν έστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μέν νυν βουλευομένοισι ανθρώποισι ως το επίπαν εθέλει γίνεσθαι : []] μη δε οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδε ὁ θεος προσ-

χώρεειν προς τὰς ἀνθρωπητας γνώμας. 44. Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος, αυτις ὁ Κορίνθιος 'Αδείμαντος έπεφέρετο, σιγάν τε κελεύων τω μή έστι πατρίς, καὶ Εὐρυβιάδεα οὐκ έῶν ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ζάνδρί · πόλιν γὰρ τον Θεμιστοκλέα παρεχόμενον ούτω έκέλευε γνώμας συμβαλλεσθαι. ταῦτα δέ οἱ προέφερε, ὅτὶ ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο αἱ ᾿Αθῆναι. τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης έκεινόν τε και τους Κορινθίους πολλά τε και κακά ελευού τε και τους Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ελεγε, εωυτοισί τε εδήλου λόγω ως είη καὶ πόλις καὶ γη μέζων ήπερ εκείνοισι, εστ αν διηκόσιαι νέες σφι εωσι πεπληρωμέναι οὐδαμοὺς γὰρ Ελλήνων αὐτοὺς επιόντας απόκρουσεσθαι. 45. Σημαίνων δε ταθτα τώ λόγφ διέβαινε ές Ευρυβιάδεα, λέγων μαλλον έπεστραμμένα. Συ εί μενέεις αυτού και μένων έσεαι άνηρ άγαθός εἰ δὲ μη, ἀνατρέψεις την Ελλάδα. τὸ πῶν γὰρ ήμιν του πολέμου φέρουσι αι νέες. άλλ' έμοι πείθεο. εὶ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μὲν, ὡς ἔχομεν, ἀναλαβόντες τους οικέτας, κομιεύμεθα ές Σίριν την έν Ίταλίη, ή περ ήμετέρη τέ έστι έκ παλαιού έτι, και τα λόγια λέγει ύπ' ήμεων αὐτην δεειν κτισθηναι · ύμεις δεζσυμμάχων τοιωνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε των έμων λόγων. 46. Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ανεδιδάσκετο Ευρυβιάδης. δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Αθηναίους ἀνεδιδάσκετο μή σφεας απολίπωσι, ην προς τον Ισθμον ανάγη τὰς νέας. ἀπολιπόντων γὰρ Αθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο άξιόμαχοι οἱ λοιποί. ταύτην δὲ αἰρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας διαναυμαχέειν. Οὕτω μεν οί περὶ Σαλαμίνα έπεσι ακροβολισάμενοι, έπείτε Ευρυβιάδη έδοξε, αυτού παρεσκευάζουτο ώς ναυμαχήσοντες. ήμερη τε έγίνετο, καὶ αμα τῷ ἡλίω ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἔν τε τῆ γη καὶ τη θαλάσση. ἔδοξε δέ σφι εὔξασθαι τοῖσι θεοῖσι

καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα · εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι, αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

47. "Εφη δε Δίκαιος ο Θεοκύδεος, ανηρ 'Αθηναίος, φυγάς τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον τὸν χρόνου, επείτε εκείρετο ή Αττική χώρη ύπο του πεζου στρατοῦ τοῦ Ξέρξεω ἐοῦσα ἐρῆμος ᾿Αθηναίων, τυχείν τότε ἐων αμα Δημαρήτω τῷ Λακεδαιμονίω ἐν τῷ Θριασίω πεδίω, ίδειν δὲ κονιορτὸν χωρέοντα ἀπὸ Ἐλευσίνος ὡς ἀνδρῶν μάλιστά κη τρισμυρίων αποθωυμάζειν τέ σφεας τὸν κονιορτον ότεων κοτε είη ανθρώπων, και πρόκατε φωνής ακούειν, καί οἱ φαίνεσθαι τὴν φωνὴν είναι τὸν μυστικὸν ΐακχου. είναι δ' άδαημονα των ίρων των εν Έλευσινι γινομένων τον Δημάρητον, είρεσθαί τε αυτον, ο τι το φθεγγόμενον είη τοῦτο : 48. αὐτὸς δὲ εἶπαι : Δημάρητε, οὐκ έστι δκως ρύ μέγα τι σίνος έσται τῆ βασιλέος στρατιῆ. τάδε γὰρ ἄρίδηλα ἐρήμου ἐούσης τῆς ᾿Αττικῆς, ὅτι θεῖον τὸ φθεγγόμενον, από Έλευσινος ιον ές τιμωρίην Αθηναίοισί τε καὶ τοισι συμμάχοισι. καὶ ην μέν γε κατασκήψη ές την Πελοπόννησον, κίνδυνος αυτώ τε βασιλέϊ καὶ τη στρατιη τη έν τη ηπείρω έσται, ην δε επί τὰς νέας τρώπηται τας έν Σαλαμίνι, τον ναυτικον στρατον κινδυνεύσει βασιλευς αποβαλείν. την δε βρτην ταύτην άγουσι 'Αθηναίοι ανα πάντα έτεα τη Μητρί και τη Κούρη, και αὐτῶν τε ό βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ελλήνων μυείται, καὶ τὴν φωνην, της ακούεις, εν ταύτη τη όρτη ιακχάζουσι. 49. προς ταυτα είπειν Δημάρητον. Σίγα τε και μηδενί άλλω του λόγου τοῦτου εἶπης. ἡυ γάρ τοι ἐς βασιλέα ανενειχθη τὰ έπεα ταῦτα, αποβαλέεις την κεφαλην, καί σε

οὖτε εγὰ δυνήσομαι ρύσασθαι, οὖτ' ἄλλος ἀνθρώπων εύδὲ εἶς. ἀλλ' ἔχ' ήσυχος, περὶ δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοῖσι μελήσει. Τον μὲν δὴ ταῦτα παραμέξειν, ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος, καὶ μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὲ αὐτοὺς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπολέεσθαι μέλλοι. Ταῦτα μὲν Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων κάταπτόμενος.

50. Οι δε ες του Εέρξεω ναυτικού στρατού ταχθέντες, επειδή έκ Τρηχίνος θηησάμενοι το τρώμα το Λακωνικου διέβησαν ες την Ιστίαιαν, έπισχόντες ήμέρας τρεις έπλωον δι Ευρίπου, καὶ ἐν ἐτέρησι τρισὶ ἡμέρησι ἐγένοντο ἐν έπειδη δε παρήγγελλον αναπλώειν, ανηγον τὰς νέας ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ήσυχίην. τότε μέν νυν ουκ έξεχρησε σφι ή ημέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι, νὺξ γὰρ ἐπεγένετο, οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ες την ύστεραίην. τους δε Ελληνας είχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ήκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήαρρώδεον δε, ότι αυτοί μεν έν Σαλαμίνι κατήμενοι ύπερ γης της 'Αθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε έν νήσω απολαμφθέντες πολιορκήσονται, απέντες την έωυτων αφύλακτον. 51. Των δε βαρβάρων ό πεζος ύπο την παρεούσαν νύκτα επορεύετο επί την Πελοπόννησον. καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ἦπειρον μη εσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. ώς γὰρ επύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τους άμφι Λεωνίδεα έν Θερμοπύλησι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες έκ των πολίων ές τον Ίσθμον ίζοντο, καί σφι έπην στρατηγος Κλεόμβροτος ό Άναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δε άδελφεός. ίζόμενοι δε εν τω Ίσθμω καὶ συγχώσαντές την Σκιρωνίδα όδον, μετά τοῦτο ώς σφι έδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ίσθμοῦ γείχος.

άτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἡνυετο τὸ ἔργον, καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὕτε νυκτὸς οὕτε ἡμέρης.

52. Οι μεν δη έν τω Ἰσθμώ τοιούτω πόνω συνέστασαν, άτε περί του παντός ήδη δρόμον θέοντες, και τησι νηυσί ούκ έλπίζοντες έλλιμψεσθαι οί δε έν Σαλαμίνι δμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες ώς περί τη Πελοποννήσφ. τέως μεν δη αύτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστὰς σιγή λόγον ἐποιέετο, θῶυμα ποιείμενοι την Εύρυβιάδεω άβουλίην, τέλος δε έξερράγη ές πο μέσον. σύλλογός τε δη έγίνετο, καὶ πολλά έλέγετο περί των αὐτων · οί μεν, ως ές την Πελοπόννησον χρεων είη αποπλώειν και περί εκείνης κινδυνεύειν, μηδε προ χώρης δοριαλιάτου μένοντας μάχεσθαι, Αθηναίοι δε καὶ Αἰγινηται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι. 53. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ὡς ἐσσοῦτο τῆ γνώμη ὑπὸ των Πελοποννησίων, λαθων έξέρχεται έκ του συνεδρίου, έξελθων δε πέμπει ές το στρατόπεδον το Μήδων ἄνδρα πλοίφ, εντειλάμενος τὰ λέγειν χρεών, τῷ οὖνομα μεν ἢν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἢν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων τον δη θστερον τούτων των πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε εποίησε, ως επεδέκοντο οι Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι δλβίον. δς τότε πλοίφ ἀπικόμενος, έλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων τάδε . Επεμψέ με στρατηγός δ 'Αθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων Έλλήνων (τυγχάνει γὰρ Φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μάλλου τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἡ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα ότι οι "Ελληνες δρησμον βουλεύονται κατάρρωδηκότες καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον

accon! "in άπάντων ἐξεργάσασθαι, ἡν μη περιίδητε διαδράντας αὐτούς. οὖτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι, οὖτ' ἔτι ἀντιστήσονται ύμιν, προς έωυτούς τε σφέας όψεσθε ναυμαχέοντας τους τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τους μή. μεν ταθτά σφι σημήνας έκποδων απαλλάσσετο τοισι δε ώς πιστα εγίτετο τα αγγελθέντα, τοῦτο μεν ες την νησίδα την Ψυττάλειαν, μεταξύ Σαλαμινός τε κειμένην και της ηπείρου, πολλούς των Περσέων ἀπεβίβασαν, τοῦτο δε, έπειδη εγίνοντο μέσαι νύκτες, ανηγον μεν το απ' έσπέρης κέρας κυκλούμενοι προς την Σαλαμίνα, ανήγον δε οί αμφί την Κέον τε καὶ την Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατειχόν τε μέχρι Μουνυχίης πάντα τον πορθμον τήσι νηυσί. δὲ είνεκεν ἀνηγον τὰς νέας, ίνα δη τοίσι Ελλησι μηδὲ φυγείν έξη, άλλ' απολαμφθέντες έν τη Σαλαμίνι δοίεν τίσιν των έπ' 'Αρτεμισίω αγωνισμάτων. ές δε την νησίδα την Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον των Περσέων τῶνδε είνεκεν, ώς, ἐπεὰν γένηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα έξοισομένων των τε ανδρών καὶ των ναυηγίων (έν γαρ δη πόρφ της ναυμαχίης της μελλούσης έσεσθαι έκέετο ή νησος), ΐνα τους μεν περιποιώσι, τους δε διαφθείρωσι. έποίευν δε σιγή ταθτα, ώς μη πυχθανοίατο οι έναντίοι. Οί μεν δη ταθτα της νυκτός ουδεν αποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

55. Των δε εν Σαλαμίνι στρατηγων εγίνετο ωθισμός λόγων πολλός. ήδεσαν δε ούκω ότι σφέας περιεκυκλέοντο τήσι νηυσι οι βάρβαροι, άλλ ώσπερ τής ήμερης ώρεον αὐτους τεταγμένους, έδόκεον κατά χώρην είναι. συνεστηκότων δε των στρατηγων, έξ Αιγίνης διέβη 'Αριστείδης ό Λυσιμάχου, ἀνηρ 'Αθηναίος μεν, έξωστρακισμένος δε ύπο του δήμου, τον έγω νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τον τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν 'Αθήνησι καὶ δικαιότατον.

ούτος ώνηρ στας έπι το συνέδριον έξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, έόντα μεν έωυτφ ου φίλον, έχθρον δε τὰ μάλιστα · ύπο δε μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιεύμενος έξεκαλέετο, έθέλων αυτώ συμμίξαι. προακηκόεε δε ότι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν 56. ως δε εξηλθε οι Θεμιστοκλέης, έλεγε 'Αριστείδης τάδε ' Ημέας στασιάζειν χρεών έστι, έν τε τώ άλλω καιρώ καὶ δὴ καὶ ἐν τώδε, περὶ τοῦ ὁκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργιίσεται. λέγω δέ τοι, ὅτι ίσον έστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ένθεῦτεν Πελοποννησίοισι. έγω γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ότι νῦν, οὐδ' ἡν ἐθέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Ευρυβιάδης, οξοί τε έσονται έκπλωσαι · περιεγόμεθα γάρ ύπὸ τῶν πολεμίων κύκλφ. ἀλλ' ἐσελθών σφι ταῦτα σή- Μ 57. 'Ο δ' αμείβετο τοισίδε · Κάρτα τε χρηστά διακελεύεαι καὶ εὖ ήγγειλας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ήκεις. Ισθι γὰρ έξ έμέο ε τρί τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἤθελου ές μάχην κατίστασθαι οί Ελληνες, αέκοντας παραστήσασθαι. σὺ δὲ ἐπεί περ ήκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἄγγειλου. ἡυ γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν, καὶ οὐ πείσω ώς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθών ώς ἔχει. έπεὰν δὲ σημήνης, ἡν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα · ἡν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοῖον ἡμῖν ἔσται. ου γαρ έτι διαδρήσονται, εί περ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ώς σὺ λέγεις. 58. Ταῦτα ἔλεγε παρελθων ὁ ᾿Αριστείδης, φάμενος έξ Αίγίνης τε ήκειν καὶ μόγις έκπλωσαι λαθων τους επορμέοντας · περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Έλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω · παραρτέεσθαί τε συνεβούλευε ώς αλεξησομένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα

είπας μετεστήκες, τῶν δὲ αὖτις ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη·
οἱ γὰρ πλεῦνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐξαγγελθέντα. 59. ἀπιστεόντων δὲ τούτων, ἡκε τριήρης ἀνδρῶν
Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἡρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἡ περ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο
τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα
ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ ὧν ταύτη τῆ
νηὶ τῆ αὐτομολησάση ἐς Σαλαμίνα, καὶ τῆ πρότερον ἐπ'
᾿Αρτεμίσιον τῆ Λημνίη, ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι
Ελλησι ἐς τὰς ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νέας. δύο γὰρ
δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμόν.

60. Τοίσι δὲ "Ελλησι ώς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἢν τῶν Τηνίων ρήματα, παρεσκευάζοντο ώς ναυμαχήσοντες. τε δη διέφαινε, καὶ οὶ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησώμενοι, προηγόρευε εὖ έχοντα μεν έκ πάντων Θεμιστοκλέης, τὰ δὲ ἔπεα ἢν πάντα κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα. όσα δὲ ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται, παραινέσας δη τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι, καὶ καταπλέξας την ρησιν, εσβαίνειν εκέλευε ές τὰς νέας. καὶ οὖτοι μεν δη έσέβαινον, καὶ ἡκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἡ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνηγον τὰς νέας ἀπάσας οἱ «Ελληνες. **61.** ἀναγομίνοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οί βάρβαροι. οἱ μὲν δη ἄλλοι Ελληνες ἐπὶ πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὅκελλον τὰς νέας, ᾿Αμεινίης δὲ Παλληνεὺς ανηρ 'Αθηναίος έξαναχθείς νητ έμβάλλει. συμπλακείσης δε της νεός, καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγηναι, οὕτω δη οί άλλοι 'Αμεινίη βοηθέοντες συνέμισγον. ' Αθηναΐοι μεν ούτω λέγουσι της ναυμαχίης γενέσθαι την άρχην . Αίγιιηται δὲ τὴμ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἴγιναν, ταύτην είναι την άρξασαν. λέγεται δε και τάδε, ώς φάσμα σφι γυναικός εφάνη, φανείσαν δε διακελεύσασθαι, ώστε καί

απαν ακούσαι το των Ελλήνων στρατόπεδον, ονειδίσασαν πρότερον τάδε • * Ω δαιμόνιοι, μέχρι κόσου έτι πρύμνην ανακρούεσθε; 62. Κατά μεν δη 'Αθηναίους ετετάχατο Φοίνικες (οὖτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε καὶ έσπέρης κέρας), κατά δὲ Λακεδαιμονίους *Ιωνες · οῦτοι δ' εἶχον το προς την ηω τε καὶ τον Πειραιέα. έθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες ού. έχω μέν νυν συχνών ουνόματα τριηράρχων καταλέξαι των νέας Έλληνίδας έλόντων, χρήσομαι δε αύτοισι ούδεν πλην Θεομήστορός τε του Ανδροδάμαντος και Φυλάκου τοῦ Ἱστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε δὲ είνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, ότι Θεομήστωρ μεν δια τούτο τὸ έργου Σάμου ετυράννευσε καταστησάντων των Περσέων, Φύλακος δε εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρη οί έδωρήθη πολλή. οἱ δ' εὐεργέται βασιλέος ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί. 63. Περὶ μέν νυν τούτους οὕτω εἶχε, το δε πλήθος των νεων έν τη Σαλαμίνι έκεραίζετο, αί μεν ύπ' 'Αθηναίων διαφθειρόμεναι, αί δε ύπ' Αιγινητέων. γάρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμω ναυμαχεόντων κατά τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οι τεταγμένων ἔτι, οὖτε σὺν νόφ ποιεόντων ούδεν, έμελλε τοιούτό σφι συνοίσεσθαι οίον περ απέβη. καίτοι ήσαν γε καὶ έγένοντο ταύτην την ήμέρην μακρώ αμείνονες αυτοί έωυτων ή προς Ευβοίη, πας τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Εέρξεα, εδόκεε τε εκαστος έωυτον θηήσεσθαι βασιλέα. 64. κατά μεν δη τους άλλους ουκ έχω μετεξετέρους είπειν ατρεκέως ώς έκαστοι των βαρβάρων ἡ τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο, κατὰ δε ᾿Αρτεμισίην τάδε εγένετο, απ' ων ευδοκίμησε μαλλον έτι παρα βασιλέϊ· ἐπειδη γὰρ ἐς θόρυβον πολλον ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, έν τούτω τω καιρώ ή νηθς ή Αρτεμισίης εδιώκετο ύπο νεος Αττικής και ή ούκ έχουσα δια-

φυγείν, έμπροσθε γὰρ αὐτης ήσαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ή δὲ αυτής προς των πολεμίων μάλιστα ετύγχανε εούσα, έδοξέ οί τόδε ποιήσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάση · διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς ᾿Αττικῆς, φέρουσα ἐνέβαλε νητ φιλίη ἀνδρῶν τε Καλυνδέων, καὶ αὐτοῦ ἐπιπλώοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. 65. εἰ μὲν καί τι νείκος πρὸς αύτον έγεγόνεε έτι περί Έλλήσποντου, εόντων, ου μέντοι έγωγε έχω είπειν, ούτε εί εκ προνοίης αυτά εποίησε, ούτε εὶ συνεκύρησε ή τῶν Καλυνδέων κατά τύχην παραπεσούσα νηῦς. ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, ἐῦτυχίη χρησαμένη 🗸 διπλόα έωυτην άγαθα έργιίσατο δ΄ τε γάρ της Αττικής νεὸς τριήραρχος, ώς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νητ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας την νέα την Αρτεμισίης ή Έλληνίδα είναι η αυτομολέειν έκ των βαρβάρων και αυτοίσι αμύνειν, *ἀποστρέψας προς ἄλλας ἐτράπετο.* 66. τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῆ συνήνεικε γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι τοῦτο δὲ συνέβη ώστε κακον έργασαμένην άπο τούτων αυτήν μάλιστα εύδοκιμήσαι παρά Εέρξη. γαρ βασιλέα θηεύμενον μαθείν την νέα έμβαλουσαν, καὶ δή τινα είπαι των παρεόντων · Δέσποτα, όρας 'Αρτεμισίην, ώς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε; τον επείρεσθαι εί άληθέως έστι 'Αρτεμισίης το έργον, καί τους φάναι, σαφέως το ξπίσημον της νεος επισταμένους. Την δε διαφθαρείσαν ηπιστέατο είναι πολεμίην. τά τε γαρ άλλα, ώς είρηται, αυτή συνήνεικε ές ευτυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον-γενέσθαι. Ξέρξην δε είπαι λέγεται προς τὰ φραζόμενα. Οἱ μεν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναίκες, αί δε γυναίκες ἄνδρες. ταῦτα μεν Εέρξην φασὶ εἶπαι.

67. Έν δε τῷ πόνῷ τούτῷ ἀπὸ μεν εθανε ὁ στρατηγὸς Αριαβίγνης ὁ Δαρείου, Εερξεω εων άδελφεὸς, ἀπὸ δε

άλλοι πολλοί τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ των άλλων συμμάχων, ολίγοι δέ τινες καὶ Ελλήνων. άτε γαρ νέειν επισταμένοι, τοισι αι νέες διεφθείροντο, και μη έν χειρών νόμφ απολλύμενοι, ές την Σαλαμίνα διένεον. των δε βαρβάρων οι πολλοί εν τη θαλάσση διεφθάρησαν, νέειν ούκ επιστάμενοι. επεί δε αί πρώται ες φυγήν ετράποντο, ενθαύτα αι πλείσται διεφθείροντο. οι γαρ όπισθε τεταγμένοι, ές το πρόσθε τησι νηυσί παριέναι πειρώμενοι, ώς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῆσι σφετέρησι νηυσὶ φευγούσησι περιέπιπτον. 68. Έγενετο δε καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ · τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αί νέες διεφθάρατο, έλθόντες παρά βασιλέα διέβαλλον τους "Ιωνας, ώς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αι νέες, ώς προδόντων λινικ συνήνεικε ων ούτω ωστε 'Ιώνων τε τους στρατηγούς μή απολέσθαι, Φοινίκων τε τους διαβάλλοντας λαβείν τοιόνδε μισθόν · ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νητ ᾿Αττικῆ Σαμοθρηϊκίη νηθς. ή τε δη Αττική κατεδύετο, καὶ έπιφερομένη Αιγιναίη νηθς κατέδυσε των Σαμοθρητκων την άτε δη εόντες ακοντισταί οι Σαμοθρηϊκές τους έπιβάτας από της καταδυσάσης νέος βάλλοντες απήραξαν, καὶ επέβησάν τε καὶ έσχον αυτήν. 69. ταῦτα γενόμενα τους "Ιωνας ερρυσάτο ώς γαρ είδε σφεας Εερξης έργον μέγα έργασαμένους, ετράπετο προς τους Φοίνικας, οία ύπερθυπεόμενος τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καί σφεων εκέλευσε τὰς κεφαλάς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τους άμείνονας διαβάλλωσι. δκως γάρ τινα ίδοι Εέρξης των έωυτου έργον τι αποδεικνύμενον έν τη ναυμαχίη, κατήμενος ύπο τῷ οὖρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμίνος, τὸ καλέεται Αιγάλεως, ανεπυνθάνετο τον ποιήσαντα, καὶ οί γραμματισταί ανέγραφον πατρόθεν τον τριήραρχον καί την πόλιν. προς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος έων

'Αριαράμνης ανήρ Πέρσης παρεων τούτου του Φοινικηίου πάθεος.

70. Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν δὲ βαρβάρων ες φυγήν τραπομένων καὶ εκπλωόντων προς το Φάληρον, Αιγινήται υποστάντες έν τῶ πορθμῶ έργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οι μεν γαρ Αθηναίοι εν τώ θορύβω εκεραίζον τώς τε άντισταμένας και τας φευγούσας των νεών, οί δε Αίγινηται τὰς έκπλωούσας δκως δέ τίνες τοὺς 'Αθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι έσεπιπτον ές τους Αίγινήτας. 171. Ένθαῦτα σύνεκθρεον νέες ή τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα, και ή Πολυκρίτου τοῦ Κρίου ἀνδρὸς Αίγινήτεω νητ έμβαλουσα Σιδωνίη, ή περ είλε την προφυλάσσουσαν επὶ Σκιάθω την Αλγιναίην, επ' ής επλεε Πυθέης ὁ Ἰσχενόου, τον οι Πέρσαι κατακοπέντα άρετης είνεκεν είχον έν τη νηὶ ἐκπαγλεόμενοι. τον δη περιάγουσα άμα τοίσι Πέρσησι ήλω νηθς ή Σιδωνίη, ώστε Πυθέην οθτω σωθήναι ές Αίγιναν. ώς δε έσείδε την νεα την Άττικην ο Πολύκριτος, έγνω το σημήτον ιδών της δτρατηγίδος, και βώσας τον Θεμιστοκλέα επεκερτόμησε ες των Αιγινητέων τον μηδισμον ονειδίζων. ταθτα μέν νυν νητ έμβαλων ο Πολύκριτος απέρριψε ές Θεμιστοκλέα οί δε βάρβαροι, των αί νέες περιεγένοντο, φεύγοντες απίκοντο ές Φάληρον υπο τον 72. Έν δὲ τῆ ναυμαχίη ταύτη ἡκουσαν πεζον στρατόν. Έλλήνων άριστα Αιγινήται, επί δε Αθηναίοι, ανδρών δε Πολύκριτός τε ο Αίγινήτης καὶ 'Αθηναίοι Εύμένης τε ο 'Αναγυράσιος καὶ 'Αμεινίης Παλληνεὺς, ὃς καὶ 'Αρτεμισίην έπεδίωξε. εὶ μέν νυν έμαθε ὅτι ἐν ταύτη πλώοι ᾿Αρτεμισίη, οὐκ αν ἐπαύσατο πρότερον ἡ εἶλέ μιν ἡ καὶ αὐτὸς τοίσι γαρ 'Αθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, προς δε και ἄεθλον εκέετο μύριαι δραγμαί, ος αν μιν ζωην έλη · δεινον γάρ τι ἐποιεύντο γυναϊκα ἐπὶ τὰς 'Αθήνας

στρατεύεσθαι. αΰτη μεν δη, ώς πρότερον είρηται, διέφυγε, ήσαν δε και οι άλλοι των αι νέες περιεγεγόνεσαν, έν τώ Φαλήρω.

73. 'Αδείμαντον δε τον Κορίνθιον στρατηγον λέγουσι 'Αθηναίοι αὐτίκα κατ' ἀρχὰς, ώς συνέμισγον αί νέες, έκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον οἶχεσθαι φεύγοντα, ιδόντας δε τους Κορινθίους την στρατηγίδα φεύγουσαν, ώσαύτως οἶχεσθαι. ώς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι της Σαλαμινίης κατά τὸ ίρου 'Αθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείη πομπή, τον ούτε πέμψαντα φανήναι οὐδένα, οὖτε τὶ των ἀπο τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοιδι Κορινθίοισι. τήδε δὲ συμβάλλονται είναι θείον τὸ πρηγμα · ώς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τους από του κέλητος λέγειν τάδε 'Αδείμαντε, συ μεν άποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν ὥρμησαι καταπροδούς τοὺς "Ελληνας · οί δὲ καὶ δὴ νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ ἡρῶντο ἐπικρατήσαι των έχθρων. 74. Ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τον Αδείμαντον, αὐτις τάδε λέγειν, ώς αὐτοὶ οἰοί τε εἶεν αγόμενοι δμηροι άποθνήσκειν, ην μη νικώντες φαίνωνται οί ούτω δη αποστρέψαντα την νέα, αυτόν τε καὶ τους άλλους, επ' εξεργασμένοισι ελθείν ες το στρατόπεδον. Τούτους μέν τοιαύτη φάτις έχει ύπο 'Αθηναίων, οὐ μέντοι αὐτοί γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι, μαρτυρέει δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Έλλώς. 75. Αριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου ἀνηρ 'Αθηναίος, του καὶ ὀλίγφ τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ώς ανδρός αρίστου, ούτος εν τῷ θορύβφ τούτφ τῷ περὶ Σαλαμίνα γενομένω τάδε εποίεε παραλαβών πολλούς τών όπλιτέων, οὶ παρατετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρης, γένος έόντες 'Αθηναΐοι, ές την Ψυττάλειαν υήσον ἀπέβησε άγων, οὶ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῆ νησίδι ταύτη κατεφόνευσαν πάντας.

76. ΄Ως δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμινα οι Ἑλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτη ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοιμοι ἡσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῆσι περιεούσησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβῶν ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς ᾿Αττικῆς, ἐπὶ τὴν ἡιδνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα ὁ ὥστε ἀποπλήσαι τὸν χρησμον τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίω, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτη ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοισι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῶ Λυσιστράτω ᾿Αθηναίω ἀνδρὶ χρησμολόγω, τὸ ἐλελήθεε πάντας τους Ἑλληνας,

Κωλιάδες δε γυναίκες ερετμοίσι φρυξουσι.

τούτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

77. Ξέρξης δε, ώς έμαθε το γεγονος πάθος, δείσας μή τις των 'Ιώνων ύποθηται τοίσι Ελλησι, ή αὐτοὶ νοήσωσι πλώειν ές τον Έλλήσποντον λύσοντες τας γεφύρας, και απολαμφθείς εν τη Ευρώπη απολέσθαι κινδυνεύση, δέησμον έβούλευε εθέλων δε μή επίδηλος είναι μήτε τοίσι Ελλησι, μήτε τοίσι έωυτου, ές την Σαλαμινά χώμα έπειρατο διαχούν, γαυλούς τε Φοιγικητους συνέδεε, ίνα αντί τε σχεδίης έωσι και τείχεος, άρτεετό τε ές πόλεμον, ώς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. όρέοντες δέ μιν πάντες οί άλλοι ταθτα πρήσσοντα, εθ ήπιστέατο ως έκ παντός νόου παρεσκεύασται μένων πολεμήσειν · Μαρδόνιον δ' ούδεν τούτων ελάνθανε, ώς μάλιστα έμπειρον εόντα της εκείνου 78. Ταθτά τε άμα Εέρξης εποίεε, και έπεμπε ές Πέρσας άγγελέουτα την παρεουσάν σφι συμφορήν Τούτου δε των άγγελων έστι ούδεν 6 τι θασσον παραγίνεται θυητον έόν ούτω τοίσι Πέρσησι έξεύρηται

λέγουσι γὰρ, ώς όσων αν ήμερέων η ή πασα όδος, τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστάσι, κατά ἡμερησίην όδου έκάστην ίππος τε καὶ άνηρ τεταγμένος, τους ούτε νιφετός, οὐκ ὅμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νὺξ ἔργει μὴ οὐ κατανύσαι τον προκείμενον έωυτφ δρόμον την ταχίστην. ὁ μεν δη πρώτος δραμών παραδιδοί τα έντεταλμένα τῷ δευτέρφ, ο δε δεύτερος τω τρίτω το δε ενθεύτεν ήδη κατ άλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατύπερ Ελλησι ή λαμπαδηφορίη, την τῷ Ἡφαίστῷ ἐπιτελέουσι. τοῦτο τὸ δράμημα των ίππων καλέουσι Πέρσαι αγγαρήϊον. 79. Η μεν δή πρώτη ές Σοῦσα ἀγγελίη ἀπικομένη, ὡς ἔχοι ᾿Αθήνας Εέρξης, έτερψε ούτω δή τι Περσέων τους ύπολειφθέντας, ώς τάς τε όδους μυρσίνη πάσας εστόρεσαν, και εθυμίεον θυμιήματα, καὶ αὐτοὶ ήσαν ἐν θυσίησί τε καὶ ἐξπάθείησι ἡ δὲ δευτέρη σφι ἀγγελίη ἐπεξελθοῦσα συνέχεε οὕτω, ὥστε τους κιθώνας κατερρήξαντο πάντες, βοή τε καὶ οἰμωγή έχρεουτο απλετφ, Μαρδόνιον εν αιτίη τιθέντες. ούκ ούτω δὲ περὶ τῶν νεῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίευν, ὡς περί αυτώ Εέρξη δειμαίνοντες.

80. Εέρξης δὲ ὡς τοὺς παίδας ᾿Αρτεμισίη ἐπέτρεψε ἀπώγειν ἐς Ἔφεσον, καλέσας Μαρδόνιον ἐκέλευσέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρεόμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτο ἐγίνετο · τῆς δὲ νυκτὸς, κελεύσαντος βασιλέος, τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς τάχεος εἶχε ἔκαστος, διαφυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλέί. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἦσαν Ζωστῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου ταύτης, ἔδοξάν τε νέας εἶναι καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνω δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νέες εἶεν ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες ἐκομίζοντο. 81. Ὠς δὲ ἡμέρη ἐγέ-

νετο, όρεοντες οί Ελληνες κατά χώρην μένοντα τον στρατον τον πεζον, ήλπιζον καὶ τὰς νέας είναι περὶ Φάληρον. έδόκεόν τε ναυμαχήσειν σφέας, παραρτέοντό τε ώς άλεξησόμενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νέας οἰχωκυίας, αὐτίκα μετά ταθτα έδόκεε επιδιώκειν. τον μέν νυν ναυτικόν τον Εέρξεω στρατον ούκ επείδον διώξαντες μέχρι "Ανδρου, ές δε την Ανδρον απικόμενοι έβουλεύοντο. Θεμιστοκλέης μέν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο, διὰ νήσων τραπομένους καὶ επιδιώξαντας τας νέας, πλώειν ιθέως επί τον Ελλήσποντον λύσοντας τὰς γεφύρας. 82. Εὐρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτη γνώμην ετίθετο, λέγων ώς, εὶ λύσουσι τὰς σχεδίας, τοῦτ' αν μέγιστον πάντων σφείς κακὸν την Ελλάδα έργάσαιντο. εί γὰρ ἀναγκασθείη ἀπολαμφθεὶς ὁ Πέρσης μένειν έν τη Ευρώπη, πειρώτο αν ήσυχίην μη άγειν ώς άγοντι μέν οι ήσυχίην ούτε τι προχωρέειν οδόν τε έσται των πρηγμάτων, οὖτε τις κομιδη το οπίσω φανήσεται, λίμῷ τέ οἱ ή στρατιὴ διαφθαρέεται επιχειρέοντι δε αὐτῷ καὶ έργου έχομένω πάντα τα κατά την Ευρώπην οδά τε έσται προσχωρήσαι κατά πόλις τε καὶ κατ' έθνεα, ήτοι άλισκομένων γε ή προ τούτου ομολογεόντων. τροφήν τε έξειν σφέας τον επέτεον αιεί των Ελλήνων καρπόν. αλλά δοκέειν γὰρ νικηθέντα τῆ ναυμαχίη οὐ μενέειν εν τῆ Εὐρώπη τον Πέρσεα, εατέον ων είναι φεύγειν, ες δ έλθη φεύγων ές την έωυτου. το ένθευτεν δε περί της εκείνου ποιέεσθαι ήδη του αγώνα έκέλευε. ταύτης δε είχοντο της γνώμης καὶ Πελοπουνησίων των άλλων οἱ στρατηγοί.

83. 'Ως δε εμαθε ότι οὐ πείσει τούς γε πολλοὺς πλώειν ες τον Έλλήσποντον, ο Θεμιστοκλέης, μεταβάλων προς
τοὺς 'Αθηναίους (οὖτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφευγότων περιημέκτεον, ώρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλώειν καὶ ἐπὶ
σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, εἰ ὧλλοι μὴ βουλοίατο) ἔλεγέ

σφι τάδε. Καὶ αὐτὸς ήδη πολλοίσι παρεγενόμην, καὶ πολλώ πλέω ἀκήκοα τοιάδε γενέσθαι. ἄνδρας ἐς ἀναγκαίην άπειληθέντας νενικημένους άναμάχεσθαί τε καὶ άναλαμβάνειν την προτέρην κακότητα. ήμεις δε (εύρημα γάρ εύρήκαμεν ήμέας τε αὐτοὺς καὶ τὴν Ελλάδα, νέφος τοσοῦτο ανθρώπων ανωσάμενοι) μη διώκωμεν ανδρας φεύγοντας. 84. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοί τε καὶ ήρωες, ολ έφθόνησαν ἄνδρα ένα της τε 'Ασίης καὶ της Εὐρώπης βασιλεύσαι, εόντα ανόσιόν τε καὶ ατάσθαλον · δς τὰ ίρα καὶ τὰ ἴδια ἐν ὁμοίφ ἐποιέετο, ἐμπιπρώς τε καὶ καταβάλλων των θεων τὰ ἀγάλματα δς καὶ τὴν θάλασσαν απεμαστίγωσε πέδας τε κατήκε. άλλ' εὐ γὰρ ἔχει ές τὸ παρεον ήμεν, νθν μεν έν τη Έλλαδι καταμείναντας ήμέων τε ρύτων επιμεληθήναι και των οίκετεων καί τις οίκίην τε ανμπλασάσθω καὶ σπόρου ανακῶς έχέτω, παντελέως απελάσας του βάρβαρου άμα δὲ τῷ ἔαρι καταπλέωμεν ἐπὶ Έλλησπόντου καὶ Ἰωνίης. Ταῦτα ἔλεγε ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι ές του Πέρσεα, ίνα, ην άρα τί μιν καταλαμβάνη προς 'Αθηναίων πάθος, έχη ἀποστροφήν τά περ ών καὶ έγένετο. 85. Θεμιστοκλέης μεν ταῦτα λέγων διέβαλλε, 'Αθηναίοι δε επείθοντο επειδή γαρ, καὶ πρότερον δεδογμένος είναι σοφος, έφάνη έων άληθέως σοφός τε καὶ εύβουλος, πάντως έτοιμοι ήσαν λέγοντι πείθεσθαι. οδτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι ἦσαν, αὐτίκα μετά ταῦτα ὁ Θεμιστοκλέης ἄνδρας ἀπέπεμπε έγοντας πλοίον, τοίσι ἐπίστευε σιγάν, ές πάσαν βασάνον απικνεομένοισι, τὰ αὐτὸς ένετείλατο βασιλέι φριίσαι των και Σίκιννος ο οἰκέτης αὐτις οδι έπεί τε απίκοντο προς την Αττικήν, οί μεν κατέμενον έπὶ τῷ πλοίφ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς παρὰ Εέρξεα έλεγε τάδε * Επεμψέ με Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος, στρατηγος μεν 'Αθηναίων, άνηρ δε των συμμάχων πάντων άριστος καὶ σοφώτατος, φράσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλέης ὁ ᾿Αθηναῖος, σοὶ βουλόμενος ὑπουργέειν, ἔσχε τοὺς Ἦληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόντφ γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην πολλὴν κομίζεο. Οἱ μὲν ταῦτα σημήναντες ἀπέπλωον ὀπίσω.

86. Οί δ' ἀμφὶ Ξέρξεα, ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ την ναυμαχίην, έξήλαυνον ές Βοιωτούς την αυτην όδόν. έδοξε γαρ Μαρδονίω αμα μεν προπέμψαι βασιλέα, αμα δε ανωρίη είναι του επέος πολεμέειν γειμερίσαι δε άμεινον είναι εν Θεσσαλίη, καὶ επειτεν αμα τῷ εαρι πειρασθαι της Πελοποννήσου. ώς δε απίκατο ές την Θεσσαλίην, ένθαθτα Μαρδόνιος έξελέγετο πρώτους μέν Πέρσας πάντας τους άθανάτους καλεομένους, πλην Υδάρνεος του στρατηγοῦ (οὖτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέος), μετὰ δὲ των άλλων Περσέων τους θωρηκοφόρους και την ίππου την χιλίην, και Μήδους τε και Σάκας και Βακτρίους τε καὶ Ἰνδούς, καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν έθνεα όλα είλετο, έκ δε των άλλων συμμάχων έξελέγετο κατ' ολίγους · ώστε σύμπαντας τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ίππεῦσι. 87. Εέρξης δὲ, Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίη καταλιπων, αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸν Ελλήσπουτου, καὶ ἀπικυέεται ἐς του πόρου τῆς διαβάσιος ἐυ πέντε καὶ τεσσεράκοντα ήμέρησι, ἀπάγων της στρατιής ουδεν μέρος ώς είπειν. ὅκου δὲ πορευόμενοι γινοίατο καὶ κατ' ουστινας ανθρώπους, τον τούτων καρπον άρπαζοντες έσιτέοντο : εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εύροιεν, οἱ δὲ τὴν Κτοίην Τή την έκ της γης αναφυομένην και των δενδρέων τον φλοιον περιλέποντες και τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, όμοίως των τε ήμερων καὶ των άγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν. ταθτα δ' εποίευν ύπο λιμού. επιλαβών δε κοιμός τε τον στρατον και δυσεντερίη κατ' όδον διέφθειρε. τους δε και

νοσεούτας αυτών κατέλιπε, επιτάσσων τήσι πόλισι, ίνα έκάστοτε γίνοιτο έλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, έν Θεσσαλίη τέ τιμας καὶ ἐν Σίρι τῆς Παιονίης καὶ ἐν Μακεδονίη. Ενθα καὶ τὸ ἱρὸν ἄρμα καταλιπων τοῦ Διὸς, ὅτε έπὶ τὴν Ελλάδα ήλαυνε, ἀπιων οὐκ ἀπέλαβε · ἀλλὰ δόντες ρί Παίονες τοισι Θρήϊξι, απαιτέοντος Εέρξεω, έφασαν εμομένας άρπασθήναι ύπο των ἄνω Θρητκων των περί 🌣 τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. 🛮 88. οἱ δὲ Πέρσαι, νήρος έκ της Θρητκης πορευόμενοι απίκοντο έπὶ τὸν πόρον, έπειγόμενοι τον Έλλήσποντον τήσι νηυσί διέβησαν ές *Αβυδον· τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εὖρον ἔτι ἐντεταμένας, άλλ' ύπο γειμώνος διαλελυμένας. ένθαῦτα δὲ κατεχόμενοι σιτία τε πλέω ή κατ' όδον ελάγχανον, οὐδένα τε κόσμον έμπιπλάμενοι, καὶ ὕδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τοῦ στρατοῦ τοῦ περιεόντος πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἄμα Εέρξη άπικυ έονται ές Σάρδις. 89. Έστι δε καὶ άλλος ὅδε λόγος λεγόμενος, ώς, ἐπειδη Εέρξης ἀπελαύνων ἐξ 'Αθηνέων ἀπίκετο έπ' 'Ηϊόνα την έπὶ Στρυμόνι, ενθεύτεν οὐκέτι όδοιπορίησι διεχράτο, άλλά την μεν στρατιην Υδάρνει έπιτράπει απάγειν ές τον Έλλήσποντον, αυτός δ' έπι νεός Φοινίσσης επιβάς εκομίζετο ες την Ασίην. πλώοντα δε μιν ανεμον Στρυμονίην ύπολαβείν μέγαν καὶ κυματίην. δη, μαλλον γύρ τι χειμαίνεσθαι, γεμούσης της νεος ώστε έπὶ τοῦ καταστρώματος επεόντων συχνών Περσέων των συν Εέρξη κομιζομένων, ένθαυτα ές δείμα πεσόντα τον βασιλέα είρεσθαι βώσαντα τον κυβερνήτην, εί τις έστί σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι · Δέσποτα, οὐκ ἔστι οὐδεμία, ην μη τούτων απαλλαγή τις γένηται των πολλων επιβάτέων. 90. καὶ Εέρξεα λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα εἶπαι. *Ανδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ὑμέων βασιλέος κηδόμενος · ἐν ὑμῖν γὰρ οἶκε εἶναι ἐμοὶ ἡ σωτηρίη.

ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυνέοντας ἐκπηδαν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν νέα ἐπικοῦβισθεῖσαν οῦτω δὴ ἀποσωθῆναι ἐς τὴν ᾿Ασίην. ὡς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Εέρξεα, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέη στεφάνη τὸν κυβερνήτεα, ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

21. Οὖτος δὲ ἄλλος λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ἐέρξεω νόστου, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστὸς, οὖτε ἄλλως οὖτε τὸ Περσεων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα οὕτω εἰρεθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ἐέρξεα, ἐν μυρίησι γνώμησι μίαν οὐκ ἔχω ἄντίξοον μὴ οὐκ ἃν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κδίλην γέα, ἐόντας Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρώτους, τῶν δ' ἐρετέων ἐόντων Φοινίκων ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσησι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ὁδῷ χρεόμενος ἄμα τῷ ἄλλφ στρατῷ ἀπενόστησε ἐς τὴν 'Ασίην.

92. Οι δε Έλληνες, τραπόμενοι ές Κάρυστον καὶ δηίωσαντες αὐτῶν τὴν χώρην, ἀπαλλάσσοντος ες Σαλαμίνα. πρῶτα μέν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξείλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας, τὴν μὲν ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι, ἤ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἢν, τὴν δὲ ἐπὶ Σούνιον, τὴν δὲ τῷ Αἴαντι αὐτοῦ ἐς Σαλαμίνα. μετὰ δὲ τοῦτο διεδάσαντο τὴν λητην καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ἐς Δελφοὺς, ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριὰς ἔχων ἐν τῆ χειρὶ ἀκροτήριον νεὸς, ἐων μέγαθος δυώδεκα πηχέων. 93. Μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς λητης ἔπλωον οί Ἑλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀριστήῖα δώσοντες τῷ ἀξιωτάτω γενομένω Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διενέμοντο τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτῶν έωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἔκαστος δοκέων ἄριστος

γενέσθαι, δεύτερα δε οί πολλοί συνεξέπιπτον Θεμιστοκλέα οί μεν δη έμουνούντο, Θεμιστοκλέης δε δευτεκρίνοντες. ρείοισι ὑπερεβάλλετο πολλόν. 94, Οὐ βουλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων ὁθόμο, ἀλλ' ἀποπλωόντων ἐκάστων ἐς τὴν ἐωυτῶν ἀκρίτων, ὅμως Θεμιστοκλέης έβώσθη τε καὶ ἐδοξωθή είναι ἀνηρ πολλον Έλλήνων σοφώτατος ανα πασαν την Έλλαδα. ὅτι δὲ νικῶν οὐκ έτιμήθη προς των έν Σαλαμίνι ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐς Λακεδαίμονα ἀπίκετο ἐθέλων τιμηθηναι. καί μιν Λακεδαιμόνιοι καλώς μεν ύπεδέξαντο, μεγάλως δε έτίμησαν. άριατήμα μέν νυν έδοσαν Ευρυβιάδη έλαιης στέφανον, σοφίης δε καὶ δεξιότητος Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῷ στέφανον ἐλαίης. ἐδωρησάντο δέ μιν ὅχῷ τῷ ἐν Σπάρτη καλλιστεύοντι. αἰνεσαντές δε πρλλά, προέπεμψαν απιόντα τριηκόσιοι Σπαρτιητέων Κογάδες, ούτοι οίπερ ίππέες καλέονται, μέχρι οὖρων τῶν Τεγεητικῶν· μοῦνον δὴ τοῦτον πάντων ανθρώπων των ήμεις ίδμεν Σπαρτιήται προ-95. 'Ως δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπίκετο ἐς τὰς 'Αθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος 'Αφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μεν των Θεμιστοκλέος έων, ἄλλως δε ου των επιφανέων ανδρών, φθόνω καταμαργέων ενείκεε τον Θεμιστοκλέα, την ές Λακεδαίμονα ἄπιξιν προφέρων, ώς διὰ τὰς 'Αθήνας έχοι τὰ Υκρέα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' έωυτόν. ό δε, επείτε ούκ επαύετο ταῦτα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε Ούτω έχει τοι ούτ αν εγω εων Βελβινίτης ετιμήθην ούτω προς Σπαρτιητέων, οὖτ' αν συ, ὧνθρωπε, έων 'Αθηναίος.

96. 'Ο δε ναυτικός ο Εέρξεω περιγενόμενος, ως προσέμιξε τη 'Ασίη φεύγων εκ Σαλαμίνος καὶ βασιλέα τε καὶ την στρατιην εκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ες "Αβυδον, εχειμέρισε εν Κύμη.

. .

NOTES.

XENOPHON: ANABASIS.

THE Expedition of Cyrus the Younger against his brother Artaxerxes to wrest from his possession the throne of Persia - the Ana-BASIS — was made in the year 401 B. C. The march from Sardis began in the spring, and about six months later a battle was fought at the village of Cunaxa, some forty or fifty miles from Babylon. In this battle Cyrus was killed in a hand to-hand encounter with his brother; and the Greeks, though victorious over that part of the opposing force which they had attacked, suffered virtual defeat in losing their leader. They had marched more than 1800 miles from Ephesus to Cunaxa. (See ii. 2. 6.) But this route, the only one with which they were acquainted, was closed to them; for the first part of it lay through the desert of Arabia, in which, had they undertaken to return as they came, they would have perished of hunger. They set out, therefore, northward under the guidance of Ariaeus, who had been the commander of the barbarian forces of Cyrus; but subsequently they entered into negotiations with the King which led to a treaty. By the terms of this treaty Tissaphernes, one of the King's four generals in the battle, was to lead them back in safety to Ionia. Beyond the Tigris, however, Tissaphernes treacherously entrapped five of the generals, four of whom were soon after put to death. Great dejection fell in consequence upon the army; but recovering their courage, especially under the exhortations of Xenophon, they elected new generals, and began their retreat along the upper waters of the Tigris and through the highlands of Armenia to the Greek colonies on the Black Sea. This "Retreat of the Ten Thousand" from the river Zapatas to Trapezus was one of incredible hardship, - a constant fight for about 700 miles through an enemy's country in the winter-time. The account of it by Xenophon contains by far the most vivid picture that has ever been given of the temper, discipline, and endurance of those citizen-soldiers who constituted the armies of Greece; and along with that an authentic and most interesting account of the tribes of

Asiatic mountaineers, who lived just outside the circle of the then civilized world. The Greeks reached Trapezus, the modern Trebizond, at the end of the winter of 400 s. c., and after a month's halt proceeded westward, partly by land and partly by sea, to Chrysopolis on the Thracian Bosphorus opposite Byzantium, which they reached in the summer. After passing over into Thrace and subsequently returning to Asia, in the spring of 399 s. c. they joined the army of Thibron, and, as the "Ten Thousand," disappeared from history. Consult more at length, on the events here described, Smith's History of Greece, Chap. XXXVI., or the three excellent chapters of Grote, LXIX.—LXXI. The last constitute a good running commentary on the Anabasis.

Cyrus the Younger, the unfortunate leader of this expedition, was the second of the four sons of Darius II., who was the grandson of Xerxes I. In 407 B. c. he was made by his father satrap of Lydia, Phrygia the Greater, and Cappadocia, and military commander (κάραvos) of the forces that mustered at Castolus (Anab. i. 1. 2). could not have been at this time more than seventeen years of age at most, for he was born after his father's accession to the throne. commission given him by Darius is found in Hell. i. 4. 3: kal Kûpos (80. ἀπήντησεν), ἄρξων πάντων των έπὶ θαλάττη καὶ συμπολεμήσων Λακεδαιμονίοις. ἐπιστολήν τε ἔφερε τοῖς κάτω πᾶσι τὸ βασίλειον σφράγισμα έχουσαν, εν ή ενήν και τάδε, Καταπέμπω Κύρον κάρανον τών είς Καστωλόν αθροιζομένων. His high position made it possible for him to aid the Lacedaemonians in the war they were then waging with Athens. And he did this, partly at the direction of his father, who had sent with him large sums of money for this purpose, and partly from his own desire. For there is evidence that even at this time he aspired to the throne, and that foreseeing as possible what eventually took place, the succession of his brother, he was preparing to wrest the government from him by violence if need be. He became the warm friend of Lysander; and, on being summoned to his father's bedside at Babylon in 405 s. c., he turned over to the Spartan admiral the money which he had in hand, and placed at his disposal his entire personal revenue from the province of which he was satrap. The timely aid thus rendered to the Lacedaemonians did much to hasten the end of the Peloponnesian War. As to the fact that funds were furnished by Cyrus, see Thucydides ii. 65: Κύρφ τε (sc. ἀντείχον) ύστερον βασιλέως παιδί προσγενομένω, δε παρείχε χρήματα Πελοποννησίοις ες τὸ ναυτικόν. An account of him from this time until his death is given in the first book of the Anabasis. Consult further Smith's Dict. of Biography and Mythology, s. v. Cyrus the Younger.

Xenophon, the historian of the expedition, was an Athenian gentleman of culture, the pupil and friend of Socrates the philosopher. Neither the date of his birth nor that of his death is known with certainty. It is generally believed, however, that he lived to be more than ninety years of age. From a story that was current in antiquity that he fought at Delium in 424 B. C., it has been concluded that at the time of the expedition of Cyrus he must have been past forty; but judging from the internal evidence afforded by the Anabasis itself, he could not have been at this time more than thirty. He himself relates (Anab, iii, 1) the circumstances under which he came to join the army of Cyrus. His friend Proxenus was already with the Persian prince, and invited Xenophon to come and join him at Sardis, promising to introduce him to Cyrus. Xenophon did this after consulting the oracle at Delphi, and at the urgent solicitations of Cyrus he joined the expedition. He does not appear, however, with any prominence until after the murder of the generals, when his rare qualities became known and he became the inspiration of the army. During their perilous retreat northward to the sea, he always showed that high-born courage and endurance that have since won the admiration of posterity as they then gained him the complete confidence of his fellowsoldiers. When in 399 B. c. the "Ten Thousand" became incorporated with the forces of Thibron, Xenophon appears to have returned to Athens, but in 396 B. c. he was again in Asia, and in 394 B. c. fought at the battle of Coronea with the Spartans against the allies. Though an Athenian, he was anti-democratical, and much more in sympathy with the institutions of Sparta than with those of his native city. He was now banished, and took up his residence in Scillus in Elis, where in entertaining his friends, hunting, and writing, he is reported to have lived a happy life. He was subsequently expelled from Scillus by the Eleans and went to Corinth, where he died. Though the decree of banishment against him was eventually repealed, there is no evidence that he ever returned to Athens. Xenophon was a prolific writer. His most celebrated works besides the Anabasis are the Memorabilia (Memorials of Socrates) in 4 books, the Hellenica (a continuation of the history of Thucydides) in 7 books, and the Cyropedeia (an historical novel) in 8 books. His style is perspicuous and unaffected. Consult also Smith's Dict. of Biography and Mythology, s. v. Xenophon; and on the question of his age at the time of the Anabasis, an interesting article by Professor Morris in the Proceedings of the American Philological Association for 1874.

BOOK FIRST.

THE LEVYING OF AN ARMY. — THE MARCH TO THE NEIGHBORHOOD OF BABYLON, — THE BATTLE AT CUNAXA AND DEATH OF CYRUS.

CHAPTER I.

SYNOPSIS: Darius, falling dangerously sick, summons to him his two sons, Artaxerxes and Cyrus (1, 2). On the King's death the former succeeds to the throne, and being persuaded by the satrap Tissaphernes that his brother is plotting against him, he has him arrested. Cyrus, saved from death only by his mother's entreaty, returns diagraced to his province and concerts measures against the king (3, 4). He conciliates all who come to him, sees to his own native troops (5), and secretly collects Greek mercenaries. A part of this army he enlists in western Asia Minor, alleging as a reason that the Greek cities which have put themselves under his protection are in danger from the machinations of Tissaphernes, and lays siege to Miletus (6-8). Other Greek mercenaries enlisted in the Thracian Chersonēsus (9), in Thessaly (10), and in Greece (11).

- 1. Aspelov, Darius II. or Nothos (vólos, bastard), a natural son of Artaxerxes I., and a man of feeble character. He died late in 405 B. C., after a reign of nineteen years. For the case, a predicate gen. of possession, see G.* 169, 1. — Παρυσάτιδος, Parysătis, the half-sister, as well as wife, of Darius, a woman of an intriguing and cruel disposition, and of great influence with her husband. - ylyvorrau, were born. For this use of the pres., see G. 200, N. 1. - 860: there were other sons (thirteen children in all), but these are the two now prominently in the mind of the writer. πρεσβύτερος . . . Κύρος, Artaxerxes (being) the older, Cyrus the younger. These were Artaxerxes II., surnamed Mnemon (µvhµwv), on account of his great memory, and Cyrus the Younger, so named to distinguish him from Cyrus the Great, founder of the Persian empire. — Hobber, was sick, the impf. to denote the continuance of the state (G. 200). The aor. 100647000 would mean fell sick (G. 200, N. 5 b). artevée is a denominative verb (G. 128, 2 b; 130, 2) from a-σθενήs, weak, and this from a- priv. (G. 131, 4 a) and colivos, strength. — immureve: peculiar in augment (G. 105, 1, N. 2). Give its derivation (G. 130, 4) and Latin equivalent. — 700, his (G. 141, N. 2). - To watte: dual, but above, the pl. (G. 33, 1). For the case, see G. 134, 2. — wap-eival, to be by (him), i. e. at Babylon, where he died.
- 2. μèν... δέ: used to correlate the two sentences. See the lexicon, and cf. the case in § 1. μέν is not to be translated. σὖν, now, is here continuative, not inferential. Cf. igitur in Lat. παρῶν ἐτύγχανε, was, as it happened, (already) there (G. 279, 4). μετα-πέμπεται, sends for, sends after (G. 191, VI. 3, end), summons.— ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, from his province.

[•] The references under G. are to the sections of Goodwin's Greek Grammar, revised and enlarged edition.

For the prep. dwo, see G. 191, I. 2. — σατράπην: pred. acc. (G. 166). The satrap was a viceroy, but with great discretionary powers. According to Herod. (iii. 89), Darius I. divided the Persian empire into twenty satrapies. - excinge, had made. The Greek was content simply to refer the action to the past, without specifying the time as exactly as we do by the plup. — Kal... St... antiberfe, and (St) he had also (Kal) appointed him, etc., a transition from a relative to an independent clause; not uncommon in Greek. and adds the new particular of the investment of Cyrus with military authority (the office of satrap was at first chiefly a civil one); & is the conjunctive word, and the word between the two is emphatic. — warrer: accent (G. 25, 3, N. 1). - 800, who, lit. (so many) as, the rel. of quantity or number (G. 87, 1). — els . . . aspoltowers, muster in the plain of Castolus, lit. gather themselves into, etc. For the prep. ele, see G. 191, III. 1. aspol-Towras is not the historical pres., but pres. to denote a standing fact. It is derived from appoor, close together (G. 130, 6). The position of the plain of Castolus, a large and level tract of land in which the troops were annually reviewed, is uncertain, though probably it was in Lydia. — avaluation, avin: this change of tense from the historical pres. to the aor. is common. Note the chiastic arrangement (xuas mos, crossing, named from the letter x), άναβαίνα λαβών Τισσαφέρνην, έχων όπλίτας άνέβη. — ὁ Κύρος: proper name with the art. (G. 141, N. 1 a). - λαβών: the part. denotes the attendant circumstance (G. 277, 6). So tχων following. — is φίλον: Tissaphernes, at this time satrap of Caria, whom Cyrus had superseded on becoming satrap himself, was in fact his enemy, and Cyrus had him accompany him, probably because he feared to leave him behind. He proved, however, a dangerous companion. — καλ . . . δέ: see above. — τῶν Ἑλλήνων ὁπλίτας TPIGEOGIOUS: a body-guard selected from the Greeks then in his service. Cyrus knew well the superiority of the Greeks over the Persians as soldiers. The hoplite, lit. heavy-armed (foot) soldier (5xhor), was armed with shield, belmet, breastplate, greaves, spear, and sword. Note the suffix Tys, signifying in denominatives one who has to do with (G. 129, 2 b). - doxorra: appos. (G. 187, N. 4). — Παρράσιον: Parrhasia was a district of Arcadia (in the Peloponnesus) about Mt. Lycaeus.

3. **Tractings, had ended (his life), died. See note on **woings in § 2. This use of the sor. for the plup. is especially common after particles of time like **ref, etc. Cf. the Lat. historical (soristic) perf. with postquam. τελευτών (G. 130, I) is derived by successive steps from τελος: τέλος, τελέω, τελευτή, τελευτών. — καλ κατίστη ... 'Αρταξίρξης, and Artizzerzes had been established in the kingdom, lit. settled into, and so els with the acc. — διαβάλλει, falsely accuses. The current story, that Cyrus had planned to kill Artaxerxes at the time of his coronation, Xenophon evidently believed to be false. For the prep. πρός, see G. 191, VI. 6. — ἀς ἐπιβουλεύοι: opt. by quot. after the idea of saying in διαβάλλει (G. 243; 201, Rem.). Give the dir. form. — αὐτῷ: after the compound verb (G. 187). — δ δέ, but he (G. 143, 1, Ν. 2). — συλλαμβάνει: cf. comprehenders in Lat. — ὡς ἀποκτενών, with the avowed object of putting him to death (G. 277, 3, and Ν. 2 a). — ἐξαντησα-

μένη...πάλιν: note the diff. between the Greek and English idioms. In Eng., rescues (ξ) him by entreaty and sends him off again; but in Greek, having rescued (G. 277, 1), lit. begged him off, sends him, etc. The use of the part. is much more frequent in Greek than in Eng., and in translating this fact must be constantly kept in mind. — ἐπὶ τὴν ἀρχήν: for the prep. ἐπί, see G. 191, VI. 2.

4. 6 86: cf. note on 6 86 in § 3. — 65, as, when, rel. adv. of time. άπηλθε: accent (G. 26, N. 1). — άτιμασθείς: ἀτιμάζω is derived (G. 130, 5) from a-τιμος (without honor). Cf. τιμή, τίω. — βουλεύεται . . . ἐκείνου, plans that he may never (G. 283, 2) in future be (G. 217) in the power of (G. 191, VI. 2, 2, end) his brother, but if possible may be king (G. 223) in his stead. For the accent of Súvnta, see G. 122, 2, N. 2. For the prep. avt. see G. 191, I. 1. — $\mu \ell \nu$: correl. to $\delta \ell$, § 5; his mother's support is contrasted with the steps taken by Cyrus himself to bring about the desired end. — ὑπῆρχε, supported, followed by the dat. (G. 184, 2). ὑπάρχω, to be a foundation or beginning (ἀρχή): τὰ ὑπάρχοντα, what one can depend on. So fond was Parysatis of Cyrus, who in energy and spirit probably resembled her much more than did his brother, that she had endeavored before the death of Darius to induce him to name Cyrus as his successor to the throne, on the ground that he was the first son born after his own succession. It was on this ground, that he was the first son of the King, that Xerxes I. obtained the sovereignty. — βασιλεύοντα: the simple attributive part. (G. 276, 1) modifying as an adj. the foll. noun.

5. άφικνείτο: common usage would require άφικνοίτο (G. 233, N. 1: Moods and Tenses, § 62, N. 1). — mapa Basilies, from the presence of the King, is used with \(\tau\tilde{\pi}\) as an adj., the noun \(\tilde{\pi}\) being omitted (G. 141, N. 3). The whole expression is compressed and would read in full: 80 ms δ' άφικνείτο παρά βασιλέως τών παρά βασιλεί, κ. τ. λ. For the prep. παρά, see G. 191, VI. 4. — βασιλέως: βασιλεύς, when used to designate the king of Persia, commonly omits the art. — πάντας: pl., because of the distributive force of sorts. — out beatibels . . . worte, so dis-posing (them) that, etc. With δια-τίθημι, cf. Lat. dispono. — αὐτῷ: case (G. 185). So αὐτῷ below at the end. — elva: result (G. 266, 1). — kal... Sé: this position of Sé, so far from the beginning of the sent., is rare. — τῶν βαρβάρων: to give a substantive a more emphatic position, it is often transferred, generally with change of case, from the dependent to the principal clause. E. g. ope rdv άνδρα, δστις ἐστίν, and in Eng., "See the learned Bellario how he writes." So here, normally, we should have ἐπεμελεῖτο ώς οἱ παρ' ἐαυτῷ βάρβαροι πολεμείν, κ. τ. λ. For the case of βαρβάρων as it stands, see G. 171, 2. πολεμείν: with iκανοί (G. 261, 1). — ώς είησαν, έχοιεν: object clause with ώs and the opt. (G. 217, N. 1). — εὐνοϊκῶς ἔχοιεν: ἔχω and an adverb are often joined in the sense of the verb to be and an adj., as kalos exe = ka-Nov form, it is well, lit. it has (itself) well, bene habet. For the formation and derivation of co-voicos, see G. 74, 1; G. 129, 13 a.

6. την δε... βασιλέα, and he collected his (G. 141, N. 2) Greek force as secretly as possible (lit. concealing himself, G. 277, 2, as most he was able),

that he might eatch the King as unprepared as possible. Cyrus knew that an army of Greeks was his only hope for wresting the throne from his brother with all the resources of the empire at his command. Cf. i. 7. 3.— Έλληνικήν: a denom. in κός (G. 129, 13 a).

Page 2. - or amaganterorator: or is is very often prefixed in this way to the superlative to strengthen it. (Cf. quam maxime.) In these constructions there is an ellipsis of some form of Súvapas. Sometimes in the case of the superlative with is the verb is expressed, as in iii. 4. 48, is έδύνατο τάχιστα έπορεύετο. Cf. with this the simple ώς τάχιστα in i. 3. 14. Cf. also with on wheterous, as many as possible, in this section, is do biνηται πλείστους in i. G. 3. — δπως λάβοι: purpose (G. 216). — ωδε, in the following manner, - (rowito: middle (G. 199, 2). - outhorty: from outλέγω. — φυλακάς: antecedent attracted (G. 154). Normally τῶν φυλακῶν οπόσων (G. 153) είχε, κ. τ. λ. The accent shows that φυλακάς is from φυλακή, and not from φύλαξ (G. 25, 1). State the difference in meaning of the two nouns, and for the suffix of ovach, see G. 129, 1. - ev rais πόλεσι: for the prep. έν, see G. 191, II. 1. — φρουράρχοις: φρουρός, watcher, guard (πρό and δράω), and ἄρχω (G. 131, 1 & 3). — λαμβάνειν, enlist. — ως . . . πόλεσι, on the ground that Tissaphernes was plotting against the cities (G. 278, 1). Compare ώς αποκτενών in § 3. — και γάρ . . . τὸ άρχαῖον, and (this was a plausible reason), for the cities of Ionia had originally (τὸ ἀρχαΐον, G. 160, 2) belonged to Tissaphernes (G. 169, 1). ήσαν: impf. used with to apxacov of a time prior to the main action. apxacos is derived from aρχή, beginning (G. 129, 12; cf. 128, 2 b). — ἐκ βασιλέως δεδομέναι, having been given (G. 277, 6) him by (ik to express the agent) the King. For the prep. έκ, see G. 191, I. 3. — άφαστήκεσαν: the perfect of ιστημι was originally σε-στη-κα, which with the ε of the plup. (G. 101, 4) prefixed would become e-σε-στη-καν. The σ was then transposed and became ', and from this form by contraction came corner. The form to the κειν also occurs (G. 101, 4, N.). — Μιλήτου: case (G. 191, I. 5). Cyrus had not been invested by his father with the command of the Greek cities of Ionia (Grote, Chap. LXIX.), but these remained, so far as they were subject to Persian control, under the charge of Tissaphernes. When, however, after the accession of Artaxerxes, trouble arose between Cyrus and Tissaphernes, these Greek cities revolted to the former with the single exception of Miletus. See i. 9. 8, 9. This was greatly to the advantage of Cyrus, as it kept his way open to the sex. See the map.

7. προαισθόμενος, having become aware (or in Eng. more commonly, becoming aware) beforehand. — τὰ αὐτά: distinguish carefully from the following ταῦτα (G. 79, 2). In the pl., because the Greek looked at the action of revolting with reference to its parts; but in Eng., this same thing. — βουλευομένους (sc. τινάς) is in indirect discourse (G. 280). — ἀποστήναι: in app. to the preceding τὰ αὐτὰ ταῦτα. — τοὺς μὰν... τοὺς δέ: relic of the original demon. meaning of the art. (G. 143, 1). — αὐτών: part. gen. (G. 188). — ὑπολαβὰν τοὺς φεύγοντας is subordinated to συλλέξας ἐπολι-

span, when he had taken the fugitives under his protection, he collected an army and laid siege, etc. inolaβèn και (mark the conjunction) συλλέξας έπολιόρκει would mean when he had taken, etc., and had collected, etc., he laid siege, etc.— έπολιόρκει: continued action. From πόλις and είργα, to hem in.— και κατά γήν και κατά θάλατταν, both by land and sea. For the prep. κατά, see G. 191, IV. 2.— ἐκβάλλω, to eject, banish: φεύγω, to flee, be in banishment; κατάγω, to lead back, restore from banishment; ἐκπίπτω, to fall out, be banished.— και αύτη ... στράτευμα, and in this again he had (G. 184. 4) another pretext for collecting (G. 262, 2) an army. αύτη in agreement with the noun in the pred., since otherwise it would be τούτο.

- 8. helov ... avrov: he urged (ation, to think ation, to claim) on the ground that he was (G. 277, 2) a brother of his, etc. - Sobfiva: obj. of helou (G. 260, 1), with πόλας for its subj. — ol: the indir. reflex. (G. 144, 2). Accented because it is emphatic (G. 28, N. 1). - doxev: parallel in const. to Soffwar, i. e. he thought it right rather that the cities should be given to him than (he thought it right) that Tissaphernes should control them. — αὐτῶν: case (G. 171, 3). — συνέπραττεν . . . αὐτῷ, co-operated with him in this, lit. did this with (oriv) him. Why is raira in the pl.? See note on τὰ αὐτά in § 7. — πρὸς ἐαυτόν: used adj. (G. 141, N. 3). πρός of personal relation that is hostile (G. 191, VI. 6, 3 b). — wore forevero: wore with the ind. after a full stop (G. 237). Cf. worte elvas in § 5. - Troσαφέρνα . . . δαπανάν, but thought that he (αὐτόν, i. e. Cyrus) was incurring expense (G. 260, 2) about his forces, because he was at war (G. 277, 2) with Tissaphernes (G. 186, N. 1). For the prep. ἀμφί, see G. 191, VI. 1, — ἄστε ... πολεμούντων, consequently he was not at all (οὐδέν, G. 160, 2) displeased at their being at war (G. 278, 1). - Kal yap, and (the more) because, involving an ellipsis, as always. Cf. § 6. — ἀποπέμπω, to send what is due (ἀπό), remit. — ών: assimilation in case (G. 153). — ἐτύγχανεν ἔχων, had previously, as it happened, possessed. Cf. rapa'v erbyxave in § 2. For the tense of errygaver, cf. hour in § 6. Note throughout this sect. the use of the impf. to express continuance.
- 9. & Xapporison: the Thracian Chersonesus (χέρσος, later χέρρος, dry land, as opposed to water, and νήσος, island; Lat. peninsula). See map.
 —'Αβάδου: case (G. 182, 2). τόνδε τὸν τρόπον, in the following (G. 148, κ. 1) manner (G. 160, 2), equal to δδε in § 6. Κλέαρχος: the general most trusted by Cyrus. An account is given of him in ii. 6. 1-15. ήγος στης, came to admire (G. 200, κ. 5 b), sor. of δγαμαι. δίδωσιν: change to the historical pres. Cf. ἀναβαίνει, ἀνέβη in § 2 and κ. δαρεικούς: the daries mentioned here were gold coins worth about \$5.40. See note on i. 7. 18. χρυσίον, gold money, more lit. a gold piece, der. from χρυσός with the suffix to- (see G. 129, 8). ἀπό, by means of. συνέλεξεν, ἐπολήμει: note the diff. in tense. τοις θραξί τοις . . . οικούτι: position of the attributive adj. phrase (G. 142, 2). Cf. ἐν Χαρρονήσω τῆς κ. τ. λ, above. The acc. Ἑλλήσποντον κικά, to (go into and) dwell in a place. For the prep. ἐπός, see G. 191, IV. 3. εἰε, for, of purpose (G. 191, III. 1 d).

— ἐκοθσαι: to be translated by an adv. (G. 138, N. 7). — τοθτο... στράτευμα, and in this way again this army was secretly supported (G. 279, 4) for him.

Page 3. - 10. Eivos: in the sense often of guest-friend, a citizen of another state with whom one has a treaty of hospitality, used of both parties. though commonly, as here, of the guest as contrasted with the host. The word often means also simply stranger, and again, as below, hired soldier, mercenary. — 6m6: for this prep., here used to express agency, see G. 191, VI. 7. — olkou: used as adj. (G. 141, N. 3). For its accent, see G. 22, N. 1. antagonists. Traviery from Traves, faction (1-στα-μαι), the suffix σι- signifying action (see G. 129, 3). On the force of the suffix ra-, cf. onlives in § 2 and note. - alret . . . mosov, asks him for pay for (els) 2000 mercenaries (and) for three months (G. 167, 5). Sometimes rendered, asks him for about (els. cf. note on els. i. 2. 3) 2000 mercenaries, etc., but it seems impossible that Cyrus should have been willing to send off 4000 Greeks on so distant an expedition, when his whole aim was to gather Greek troops about him as rapidly as possible. On the other hand, it was an easy matter for him to furnish Aristippus the means for collecting this number. — is . . . avriotaoietév, on the ground that (cf. the use of we with επιβουλεύοντος in § 6) in this way he would get the better of his opponents. represed by a finite mood, be represented as (G. 211). The prot. to this apod. is contained in ούτω (G. 223, 1). — μή: with the inf. (G. 283, 3). — καταλύσαι, to end (sc. his quarrel). — πρίν αν συμβουλεύσηται: πρίν with the subj. (G. 240, 1 and 2).

11. Hoofevov: the particular friend of Xenophon, at whose invitation the latter took part in the expedition. An account is given of him in ii. 6. 16-20. - ώς βουλόμενος, ώς παρεχόντων: the first ώς shows that βουλόμεvos, κ. τ. λ., gives the cause assigned by Cyrus for his command to Proxenus, the second ώς shows that παρεχόντων does the same for βουλόμενος, while es further on before πολεμήσων shows that this part. gives the purpose declared by Cyrus for inflever, k. T. A. The further idea, implied in the first and third cases, that the cause and the purpose were not the true grounds of his action, is derived from the context and is not necessarily implied by this use of is. Neither is there any conditional force in the part. with des. Cf. with these three cases of des with the part., the places where it occurs in §§ 3, 6, and 10. — els. into the country of. — Highes: the Pisidians were a marauding race, occupying the western range of Mt. Taurus. See map. — févous ... rourous, these (G. 137) also being guestfriends (G. 136) of his. — The Tols of Land, with the aid of the exiles. Cf. with this the simple dat. Trovapipves that precedes (G. 186, N. 1), and for the prep. σύν, see G. 191, II. 2. — As stated in the prefatory note, Cyrus, on coming down to the coast as satrap, had used all the means in his power to get the good-will of the Lacedaemonians. On the termination of the Peloponnesian War in the spring of 404 B. C., many men whose lives had been wholly spent under arms were left without employment. This made it

the easier now for Cyrus to collect the army that he wished, an army of trained veterans that could be thoroughly depended upon in a dangerous enterprise. Some of those who accompanied him were, like Xenophon, men of a superior grade, disheartened by the political condition of things that followed the war, and drawn into this expedition by personal admiration for the prince, or personal attachment to some of his officers.

CHAPTER IL

SYNOPSIS: Cyrus, being now ready to set out inland, assembles his troops at Sardis, announcing, in order to conceal his real object, his intention of expelling the Pisidians from their territory (1-4). The king, informed of the real facts by Tissaphernes, makes ready to meet him. Cyrus sets out from Sardis and marches through Lydia across the Maeander to Colossae in Phrygia, where he is joined by Menon (5, 6). Thence he proceeds to Celaenae, a city which the historian describes at some length, where he waits a month and is joined by the rest of his Greek troops. He reviews and numbers these (7-9). Thence he proceeds northwest through Peltae to Κεραμῶν ἀγορά (11), and then east to Καθστρου πεδίον, where Epyaxa, the wife of the king of Cilicia, meets him and furnishes him money with which to pay his troops (11, 12). Thence southeast to Thymbrium and Tyriaeum, where he reviews his whole army (13-18). Thence through Iconium into Lycaonia (19). From here Menon, accompanied by Epyaxa, proceeds due south into Cilicia; Cyrus northeast to Dana (20). After some delay caused by the king of Cilicia, Cyrus himself crosses the mountains and enters Tarsi, which had been abandoned by the king (21-24). Menon had reached this city five days before, having lost two companies in the passage of the mountains (25). Syennesis the king finally obeys a summons from Cyrus, and they seal their compact of friendship with gifts (26, 27).

1. ἐπεί . . . ἀνω, but when at length it seemed good (not simply it seemed, cf. note on i. 3. 11) to him to proceed (G. 202, with 1) inland. More than a year had been spent in preparation. avw, up, inland, from the coast. So ava-βαίνω, ava-βασις. — την μέν . . . βουλόμενος, he gave as his pretext indeed (that he was going) because he wished. Note the voice of exoceto (G. 199, 2). utv implies the clause with 8t, which if expressed might be, τη δ' άληθεία έπι βασιλέα ἐπορεύετο. On ώς βουλόμενος, cf. the note on ώς βουλόμενος in i. 1. 11. — ἐκβαλεῖν ἐκ: prep. repeated, as often. παντά-πασιν: der.? — ώς έπλ τούτους, arowedly against these. — το βαρβαρικόν: sc. στράτευμα. So with τὸ Ἑλληνικόν. Note the suffix κός (G. 129, 13 a), and cf. ξενικοῦ, below. — ἐνταῦθα καὶ ήκαν, to come there also, i. e. to Sardis, § 4. — λαβόντι, with (G. 277, 6). — δσον . . . στράτευμα, whatever troops he had. Cf. δπόσας είχε φυλακάς in i. 1. 6, with the note, and δ είχε στράτευμα, below. This attraction of the antecedent (G. 154) is a common const. in Eng. also. — 'Αριστίππφ: Aristippus did not come in person, but sent Menon (i. 2. 6, and ii. 6. 28). - συναλλαγέντι: cf. for the meaning καταλύσαι in i. 1. 10. — άπο-πέμψαι: cf. note on aπέπεμπε in i. 1. 8. — του ξενικου: sc. στρατεύματος, and for the case

see G. 171, 3. — λαβόντα: so far removed from Ξανία, with which we should expect it to agree (cf. λαβόντι and συναλλαγέντι, above), that it takes the case of the (unexpressed) subject of fixer. See G. 138, N. 8 b (Dat.). — πλήν: sc. τοσούτων (G. 191, 1. 5) as antecedent to ὁπόσοι (G. 87, 1). — ἀκροπόλεις: show how ἀκρό-πολις came to have the meaning of citadel.

2. ikáler: short vowel of the stem retained (G. 109, 1, N. 2 b). - ikélevre, urged. Note the chiastic arrangement, ἐκάλεσε δὲ τοὺς πολιορκοῦντας καὶ τους φυγάδας έκελευσε. - υποσχόμενος . . . οίκαδε, promising (see υπισχνέοpar) them, if he should successfully accomplish the objects (G. 152) for which he was taking the field, not to stop until he should restore them to their homes (olkade, G. 61). Verbs of promising (G. 203, N. 2) may take the infinitive either in indirect discourse (i. e. the future), or not in indirect discourse (G. 202) as here. (The fut. waiorerea here has only the authority of a correction in one MS.) The dependent verbs, however, except is the correction in one MS.) are constructed on the principles of indirect discourse (G. 248, 1), and we might have had είν καταπράξη and πρίν αν καταγάγη, representing είν καταπράξω and πρίν αν καταγάγω of the direct form. On the other hand, έστρατεύετο, for which, on the principles of indirect discourse, we might have had either στρατεύοιτο or στρατεύεται (as representing στρατεύομαι of the direct form), is not included in the indirect discourse, but is constructed like an ordinary past verb (like those mentioned in G. 243, N. 2); for a fuller explanation of this, see Moods and Tenses, § 77, 1, N. 2; § 74, 2, N. 2; § 70, N. 2. — πρόσθεν πρίν: cf. i. 1. 10, and Moods and Tenses, § 67, N. 4. — ήδέως: adv. der. from ήδύς (G. 74, 1).

Page 4.— αὐτῷ: dat. of indir. obj. (G. 184, 2). — παρῆσαν ets, arrived at, i. e. came to (ets) Sardis and were by (παρ-ῆσαν) it. The army was encamped probably outside the city, so that ets means simply to. Sardis was the capital of Lydia and at this time the residence of Cyrus as satrap. See map.

8. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων: cf. τῶν παρὰ βασιλέως in i. 1. 5, and the N.— els, to the number of, with numerals (G. 191, III. 1, c). This word and ἀμφί, about (G. 191, VI. 1, 3), when used in this sense, are still prepositions and take the numeral in the accus. Cf. πέλτασταὶ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους, about two thousand (acc.) peltasts (nom.) below in § 9, where ἀμφὶ . . δισχιλίους is an adj. phrase. ὡς and δσον, on the other hand, are in this sense adverbs and do not affect the case of the numeral that follows. — γυμνήτας: the accent determines the dec. to which the noun belongs, the termination -as being long in the first dec. and short in the third (G. 22, 2). The term γυμνής, light-armed soldier (der. from γυμνός, with which cf. the use of ψιλοί in iii. 3. 7), as opposed to hoplite, is generic, and comprehends the πελταστής, targeter, τοξότης, howman, and σφενδονήτης, slinger. — ὡς, about, see note on els, above. — Μεγαρεύς: for the suffix see G. 129, 10. — ήν: in agreement with the nearer subj. (G. 135, N. 1). — τῶν στρατευομένων: pred. part. gen. (G. 169, 1).

4. ouros ut: in contrast with those who joined him later (§ 6 and § 9). Sentences in Greek begin in general, contrary to the practice in Eng., with a conjunction. The exceptions to this principle in Xen. are mainly such

sentences as begin with demonstratives or adverbs of place; cf. σύτοι μὶν, κ. τ. λ., here, τούτου τὸ εὖρος, κ. τ. λ., in § 5, τοῦτον διαβὰς, κ. τ. λ. and ἐνταῦθα ἄμεινεν, κ. τ. λ., in § 6, etc. Such sentences are called cases of asyndeton (ἀ-σύν-δετον, δέω, to bind). — αὐτῷ: dat. of advantage (G. 184, 8). — Τισσαφέρνης πορεύεται, κ. τ. λ.: he declares this himself in ii. 3. 19. — κατα-νοήσως, remarking, seeing. — ἡγησάμενος: der. from the same root as ἄγω. It has, like duco in Lat., the two general meanings of to lead and to think. — εἶναι: quoted inf. (G. 260, 2). — μείζονα ἡ ὡς, too extensive to be, lit. greater than as (it would be, if), etc. — ὡς before βασιλέα, to, used only with the acc. of a person (G. 191, III. 2). — βασιλέα: cf. note on βασιλέως in i. 1. 5. — ἢ ... τάχιστα, as rapidly as possible, lit. in what way (sc. ὁδῷ, G. 188, 1) he could most quickly. — ἐππέας: a denominative in ευς (G. 129, 2 a).

- 5. * **hkouse: with double obj. (G. 171, 2, N. 1). obs: antec. omitted (G. 152). ἀρμᾶτο: the march began in the spring of 401 B. c. ἀπό: not ἐξ, out of, because the army was not encamped within the city. διά, through (G. 191, IV. 1). σταθμούς τρεῖς, three days' journey (G. 161). The σταθμός was properly the halting (Γσταμα) place (cf. Lat. sta-bulum), and so the day's journey or march that preceded. παρασάγγας: acc. of extent of space (G. 161). The parasang was a Persian measure equal to 30 stadia (ii. 2. 6), or about a league (3½ statute miles). ἀκοστ και διο: note the conj. (G. 77, 2, N. 2). This made their rate of travel greater than ordinary; according to vii. 8. 26, the average rate was 5½ parasangs per day. Μαίανδρον: position (G. 142, 2, N. 6). Give the Eng. der. See map. πλέθρα: the plethrum measured about 101 Eng. feet. γέφυρα... ἐπτά, and there was a pontoon-bridge over (it) made of seven boats (G. 188, 1).
- 6. διαβάs: relatively past (G. 204). Still we render loosely, crossing this, etc. οἰκουμένην, inhabited, many of the cities of Asia being then, as now, deserted, ἔρημου. εὐδαίμονα, prosperous. Give its der. ἡμέραs: acc. of extent of time (G. 161). Μένων: the general sent by Aristippus. An unfavorable account of him is given in ii. 6. 21-29.
- 7. ἐνταθθα ... ἡν, there Cyrus had (G. 184, 4) a palace. βασίλεια: sc. δώματα. With the pl. used in this way of the separate buildings composing the palace, cf. aedes in Lat. Distinguish this word from Barthan and βασιλεία (both of the first dec.) respectively.— ην: agreeing with the nearer subj. (G. 135, 2, and N. 1). — παράδεισος: a Persian word meaning properly a walled place. What is the Eng. der.? - θηρίων: limiting πλήρης (G. 180, 1; 172, 1). — and immov, on horseback, lit. from a horse, because in hunting the attack upon the animal hunted proceeds from the horse. Where this relation is not to be expressed, the phrase is if two, as in iii. 4. 49, έπλ τοῦ ἴππου ἡγεν, he led them on horseback. — ὁπότε βούλοιτο: a cond. rel. sent. expressing a gen. supposition in past time (G. 233). - 81d. ... παραδείσου, and through the middle (G. 142, 4, N. 4) of the park, etc. - αὐτοῦ: in the pred. pos. (G. 142, 4, N. 3 a). - πηγαί εἰσιν ἐκ τῶν βασιhelow: the more precise statement would be iv rols Barthelous, but the gen. is used with & with reference to the subsequent flowing of the water out from (under) the palace.

- Page 5. 8. torn: accent (G. 28, N. 1 (1), end). two, close upon, with the dat. and a verb of rest. So two (next line), under, at the foot of. — wal ούτος, this also, i. e. the Marsyas as well as the Macander. — ἐμβάλλα, empties, intransitively. - wolfer: pred. gen. of measure (G. 169, 3). - Atyera. . . . ekberpa, Apollo is said to have flayed, etc., the pers. const. for the impers., λέγεται Απόλλωνα έκδειραι. The dir. form of the anecdots would be erraide 'Anoldor efficience . . . expensore (G. 246, with note). Mapovav: Marsyas is said to have challenged Apollo to a musical contest, on the terms that the vanquished should be at the mercy of the victor. When Apollo gained the day, he punished Marsyas for his insolence by hanging him to a tree and flaying him alive. (See Marsyas in a Class. Dict.) - ipicorra (G. 277, 2), in a contest. - of as indir. reflexive (G. 144, 2 a) refers to Apollo. — wepl: properly around (G. 191, VI. 5). So in a derived sense here, concerning, Lat. de. - coolas, musical skill, lit. wisdom, der. from σοφός (G. 129, 7). — δέρμα: note the suff. ματ., signifying the result of the action (G. 129, 4), and for the stem cf. ex-Scipas (Sep-), above. Selps shows the same root that the Eng. word tear does. — 50er, whence, for 56 or où, where (G. 87, 2). Cf. eloly έκ τῶν βασιλείων in § 7 and note. — Sia: with the acc. on account of (G. 191, IV. 1, 2). - Maporias: pred. nom. (G. 136).
- 9. τη μάχη, in the well-known (τη) battle (G. 188, 1), that of Salamia, 480 B. c. For the suffix of μάχη, see G. 129, 1.— λέγεται οἰκοδομησαι: cf. λέγεται ἐκδεραι in § 8 and the note. τοξότας Κρήτας: the Cretan bowmen were celebrated in antiquity. Σοφαίνετος: if this is the general mentioned in § 3, the purpose for which he had been left behind must remain in doubt. The numbers given in the preceding sections and the sum total given here (at the end of the section) will not tally. ἐξέτασιν: from ἐξ-ετάζω, to examine thoroughly, ἐτάζω, from ἐτεός, real. ἐγένοντο οἰ σύμπαντες, the whole together amounted to. ὁπλίται, πελτασταί: a case of part. appos. (G. 137, N. 2). The second of these nouns is used generically for light-armed troops in general, including the γυμνήτες (§ 3) and the τοξόται (mentioned in this section). ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους: see note on εἰς in § 3.
- 10. Up to this time the march has been southeast. Cyrus now turns back and marches northwest as far as Κεραμῶν ἀγορά, probably with the double object of increasing his supplies and getting on the main high-road to the east. ἐν αἰς: sc. ἡμέραις. τὰ Λύκαια ἔθυσε, celebrated the Lycaea with sacrifice, a festival in honor of Ζεὺς Λυκαίος, so named from Mt. Lycaeus in Arcadia. τὰ Λύκαια is a cogn. acc. (G. 159). Gf. the phrase πέμπειν Βοηδρόμια, to celebrate the Boedromia by a procession. ἦσαν: in agreement with the pred. nom. (G. 135, Ν. 4). στλεγγίδες: a sort of tiara, made of gold, as here stated, and worn as an ornament for the head. χρυσαί: der. from χρυσός (G. 129, 14). Κεραμῶν: probably the gen. of Κεραμῶν, the Ceramians, though this is uncertain. With Κεραμῶν ἀγορά cf. the Eng. Newmarket. ἐσχάτην πρός, the last bordering on, on the road to.
 - 11. The rate at which Cyrus marched these three days was very rapid.

His object probably was to meet Epyaxa before his troops became clamorous for their pay. — Καυστρου πεδίον, the name of a town (lit. plain of the Caister), a compound noun like Κεραμῶν ἀγορά, above. Cf. the Eng. names of places, Dartmoor and Springfield. — ἀφείλετο, there was due. — πλέον: used indeclinably for πλεόνων. — θύρας, quarters, just as ἐπὶ ταῖς βασιλίως θύραις in i. 9. 3 means at court. — ὁ δὲ . . . διῆγε, but he continually put them off with the hope (of getting their pay). — ἀνιώμενος: quoted after δῆλος ἡν (G. 280, N. 1). — πρός, in accordance with (G. 191, VI. 6, 1 a). — τοῦ Κύρου τρόπου: the article limits τρόπου (G. 142, 1). — ἔχοντα, when able (G. 138, N. 8 b).

Page 6. — ἀπ-ήτουν, ἀπο-διδόναι: note the force of the preposition. But in § 12 simply δοῦναι, because Cyrus had in fact no claims on Epyaxa.

- 12. Syennesis is said to have pursued a double policy and to have endeavored to propitiate both Cyrus and Artaxerxes, determined to keep his throne whichever of the two prevailed. The kings of Cilicia were at this time tributary to Persia. On the Ionic gen. in Συεννέστος, see G. 53,1, N. 3.— του βασιλίως: note the article.— ἐλίγετο δοῦναι: the pers. const., but below ἐλίγετο συγγενίσθαι Κύρον.— οῦν, at any rate, i. e. however he got the money, he at any rate certainly had it to pay his troops with. Cf. οῦν, below, in §§ 22, 25.— στρατιῷ: his Greek army.— φύλακας: note the accent, and cf. the note on φυλακός in i. 1. 6.
- 13. παρά: with the acc. because of the course of the water, after it has left the κρήνη, along by the road. Cf. πηγαὶ ἐκ τῶν βασιλείων in § 7 and the note. κρήνη . . . καλουμένη, the so-called (G. 276, 1) spring of Midas, lit. the spring called (that) of Midas. τὸν Σάτυρον: Midas, the proverbially wealthy king of Phrygia, is said to have eaught the satyr Silenus (the early protector and constant companion of Bacchus) by making the fountain here mentioned flow with wine, instead of water. Another form of the story appears in the account of the "Gardens of Midas," placed by Herodotus (viii. 158) in Macedonia, in which Silenus is said to have been made prisoner by garlands of roses. οίνφ . . . αὐτήν, by mixing wine in th, lit. by mixing it with wine (the means, G. 188, 1).
- 14. Κύρου: genitive object of δεηθήναι (G. 172, Ν. 1). The object inf. επιδείξαι (G. 260, 1) is in this case the acc. βουλόμενος: Cyrus was the more willing to gratify her, since he saw the advantage of giving Syennesis a vivid impression of the strength of his army. τῶν Ἑλλήνων και τῶν βαρβάρων: the article repeated, because the Greeks and barbarians are not viewed as a single army, but as separate forces.
- 15. &s... μάχην, as their custom (was) for battle (sc. ταχθηναι). νόμος, regulation, custom, law, from νέμω, to distribute, portion out. στηναι, to take their places, not to stand. ξκαστον: sc. στρατηγόν. ἐπί τεττάρων, four deep. This made the front of the army very extended. είχε: in agreement with the nearer subj. (G. 135, N. 1). τὸ μὲν δεξιόν, κ. τ. λ.: the positions were respectively the right, the left, and the centre, named in the order of danger and honor. The right was the most honorable position, because a flank attack on this side left the soldier unprotected, the shield

being carried on the left arm. — ederapor: ed and brough, properly of good name or omen. Hence left, used suphemistically to avoid the ill-omened word approveds, omens from the left being unlucky with the Greeks.

16. πρώτον μέν: correlated by εἶτα δε in the next line. For the comparison of πρώτος, see G. 73, 2.—κατ' ίλας... τάξεις, by (G. 191, IV. 2, 2 c) troops and companies, respectively of cavalry and infantry.—τάξις (ταγ-στς), properly a drawing up, as of troops, see G. 129, 3.—τοὺς Ελληνας: governed by ἐδεάρα, above.—παρελαύνων: Cyrus rode by the Greeks with Epyaxa rather than have them march by him, probably because in this way they presented a more solid and imposing front.— ἄρμα, chariot (two-wheeled); ἄμαξα, wagon; ἀρμ-άμαξα, casy-carriage (four-wheeled), for women and children.— χαλκά: derived from χαλκός (G. 129, 14).— ἐκκεκαλυμμένας, uncovered, a circumstantial part. of manner (G. 277, 2).

17. στήσας: first sorist and so transitive; for its relation to πέμψας, see note on ὑπολαβών in i. 1. 7. — πρό, before (G. 191, I. 4 a). — μέσης: cf. μέσου in § 7 and note. — προβαλέσθαι τὰ δπλα, to present (throw before themselves their) arms. — δλην τὴν φάλαγγα, the phalanx in a body (G. 142, 4, N. 5). — ol δέ, but they (G. 143, 1, N. 2). — ἐσάλπιγξε: an impers. verb (G. 184, N. 1 a). — ἐκ δὲ . . . σκηνάς, and they (sc. αὐτῶν, G. 278, 1) after this (G. 191, I. 3 b) advancing more and more rapidly with a shout, of their own accord the soldiers (G. 184, 4) began to run toward the camp.

Page 7.— αυτόματος, acting of one's own will (auτός and μάω, to desire eagerly), Eng. automaton.— ἐπὶ τὰς σκηνάς: to give the barbarians the impression that they intended an attack. In the next section the Greeks, it is said, ἐπὶ τὰς σκηνάς ἡλθον, dispersed to their own tents.

18. βαρβάρων: subjective gen. (G. 167, 2). With φάβος, sc. ຖν. — και...τε... και: the first και connects the statement that precedes with the double (τε... και, both ... and) one that follows. — οἰ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἔφυγον, i. e. οἱ ἐν τῆ ἀγορᾶς ἔκ τῆς ἀγορᾶς ἔφυγον. Cf. § 3, and i. 1. 5. — λαμπρότητα: from λαμπρός (see G. 129, 7). — τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος: position (G. 142, 2, n. 2, end). — ἡσθη: see ἡδομαι. — τὸν... ἰδών, seeing the terror with which the Greeks inspired the barbarians (G. 141, n. 3).

19. ταύτην... Έλλησιν, this country he gave over to the Greeks to plunder (G. 265). It is at this point that Cyrus first gets out of his own satrapy. — πολέμιος: from πόλεμος (G. 129, 12). — ώς ούσαν, on the ground that it was (G. 277, n. 2).

20. την ταχίστην όδόν, by the shortest road (G. 159, n. 5), peculiar use of the cogn. acc. (G. 159) to include the road or way over which motion proceeds. — ἀποπίμπα, συνίπεμψεν: cf. note on ἀναβαίνα, ἀνίβη, i. 1. 2. — στρατιώτας: without the article, as if attracted into the rel. clause, σὖς στρατιώτας, κ. τ. λ. (G. 154). — αὐτόν, himself, i. e. Menon. — μετά: properly among (G. 191, VI. 3). Here in company with. — Δάνα: a neut. pl. See map for the two routes into Cilicia here mentioned. — ἐν ಫ²: sc. χρόνω, and cf. ἐν αἰς in § 10. — φοινικιστήν βασίλειον, a wearer of the royal purple (φοῖνε), i. e. a nobleman of the highest rank. — καὶ ἐτερον . . . δυνάστην, and a certain other powerful man of his subordinates. In i. 8. 5

Ariaeus is called υπαρχος (lit. subordinate commander). Give the Eng. der. from δυνάστης. — ἐπιβουλεύειν αὐτῷ: his charge was, ἐπιβουλεύουσιν ἐμοί (G. 260, 2).

21. ἡ ϵΙσβολή: the so-called Πύλαι της Κιλικίας. — άμαξ-ιτός: give the der. and cf. G. 131, 1. — άμηχανος . . . στρατεύματι, impracticable for an army (G. 184, 3) to enter (261, 1). — et res exéduer, if there was anybody to oppose (lit. trying to prevent, G. 200, N. 2) them. — elvar in two dispers: not with the intention of real opposition, but to give color to his asserted allegiance to the king. — elvan: quoted (G. 246). — Sid, wherefore, i. e. Sid S. - ύστεραία: sc. ήμέρα. For the case, see G. 189. - ότι λελοιπώς είη. κ. τ. λ.: the messenger's announcement continues to the end of the section. He said, λέλοιπε, or λελοικώς έστι (see G. 118, 4), Συέννεσις, κ. τ. λ., Syennesis has left the heights since (excl) he learned, etc., and because (nal δπ) he heard, etc. The clause beginning δπ τὸ Μένωνος is quoted after ήσθετο (see on this form G. 247, with N. 2), ήν occurring where etη or έστί would be more regular (G. 243, N. 2). The order of the last of the sentence is, δτι ήκουε (G. 247) Ταμών (G. 42, 2) έχοντα (G. 280) τριήρεις περιπλεούσας. The τριήρεις περιπλεούσας, being a much more important fact than the Taμών έχοντα, is put first, and seems to be the clause quoted after fixous, but is not.

22. οὖν, at any rate, i. e. whatever the reason was that Syennesis left the heights. Cf. § 12. — οὖδενὸς κωλύοντος, without hindrance, manner (G. 278, 1). — τὰς σκηνάς, the camp, antecedent of the relative adverb οὖ, where.

Page S. — ἐφύλαττον: cf. ἡσαν in i. 1. 6, ἐτύγχανεν in i. 1. 8. — ἀνέβη, κατέβαινεν: mark the change of tense. — ἐπίρρυτον: der.? see G. 15, 2. — δέν-δρων: with σύμπλεων (G. 180, 1). — σύμπλεων: Attic second dec. (G. 64). — πολύ: agreement (G. 138, N. 1 a). — φέρει: not the hist. pres. Cf. note on ἀθραίζονται, i. 1. 2. — ὅρος (Mt. Taurus) δ' αὐτὸ (i. e. τὸ πεδίον) περιέχει, κ. τ. λ.: see the map.

23. Tapσούs, Tarsi or Tarsus, the birthplace of St. Paul. — ἡσαν: irregular agreement (G. 135, 2). Cf. § 7. — μέσου: neut. of μέσου used as a noun, as in the phrase μέσον ἡμέρας, midday. The following gen. is part. (G. 167, 6). — δνομα, εδρος: acc. of specification (G. 160, 1). — πλέθρων:

limits ποταμός (G. 167, 5), not εθρος.

24. of evolutouves: substantively (G. 276, 2).—ets, enf: with the acc. in each case, because of the subsequent motion implied in the army abandoned the city for (and fled into) a stronghold up on the mountains.— πλην of ... ξχοντες: sc. οδκ έξελιπον.— of παρά... οἰκοῦντες: cf. τοῖς ὑπὸρ Ἑλλησποντον οἰκοῦσι, i. 1. 9 and note. Those that remained did so for purposes of trade with the army and fleet respectively.

25. προτέρα . . . ἀφίκετο, reached Tarsi five days (G. 188, 2) before (G. 138, N. 7) Cyrus (G. 175, 1). For the comparison of πρότερος, see G. 73, 2.— εἰς τὸ πεδίον: adjectively (G. 142, 1 N. & 2).— οἰ μέν . . . οἰ δέ, some . . . others (G. 143, 1).— ἀρπάζοντάς τι κατακοπήναι, had been cut to pieces (G. 260, 2) while committing some act of plunder (G. 159, N. 2).— τὸ άλλο, the rest of (G. 142, 2, N. 3).— εἶτα, then, taking up the two pre-

ceding participles. — σἐν, however that was. Cf. § 22. — ἐκατόν: ordinarily a single λόχος numbered 100 men.

26. οί δ' άλλοι, i. e. of Menon's army. Emphatic position, as also below, Kûpos δè ἐπεὶ, κ. τ. λ. — τοὺς Ταρστούς: appositive (G. 137). — διήρπασαν: mark the force of the prep. — μετεπέμπετο πρός έαυτόν, summoned repeatedly to himself. Cf. peranepnera and the apyth, i. 1. 2. - 68' obte ... ours ... hdele, but he both declared that he had never before, etc., and was then unwilling, etc. The Greek often says oir ion idea, where we say he said that he did not go, of one having the sense I deny. Here ours . . . **ξφη . . . ο υτε . . . ήθελε,** lit. he neither declared (i. e. he denied) nor wished, is perfectly regular, though it cannot be translated literally. In over . . . ton the direct discourse was ηλθον (G. 246); in ours. . . . ήθελε there is no indirect discourse. — obsert (G. 283, 9): the dat. follows els xelpas theer (G. 186, N. 1), which implies union or approach, and commonly means to some to a conflict with some one, and here properly to come into close relatims with (or into the hands of) some one. See Lidd. and Scott, s. v. xelo. II. d. — lévai : sc. els xespas. — mplv émeire, Waße (G. 240, 1). Note the change of subject in thase.

27. Κύρος δέ: 3c. έδωκε. — παρά βασιλεί, at court, i. e. at the great King's, the article being omitted. — χρυσο-χάλινον, with gold-studded bridle (χαλινός). — ἀκινάκην, a short sword.

Page 9.— ἀφαρπάζεσθα: one of the obj. of εδωκε supplied above (G. 260, 1). So ἀπολαμβάνειν in the next line. — τὰ δὲ... ἀπολαμβάνειν, and (the privilege of) taking back the slaves that had been seized, if they (i. e. Syennesis and the Cilicians) should fall in with them (i. e. the slaves) anywhere (G. 223). The apodosis is the inf. (fut. in time) ἀπολαμβάνειν. In place of ἥν που ἐντυγχάνωτιν we might have had εἴ που ἐντυγχάνωτιν (G. 248, 1).

CHAPTER III.

SYNOPSIS: A delay of 20 days at Tarsi is caused by the Greek soldiers, who now suspect that they are being led against Artaxerxes and refuse to go farther. Clearchus, who attempts to force his own troops forward, narrowly escapes being stoned to death. Afterwards, seeming to yield to their wishes, he calls them together and after shedding many hypocritical tears (1-3) details the benefits he has received at the hands of Cyrus, but nevertheless declares his intention to desert him and accompany them wherever they may go (4-6). More than 2000 men desert Xenias and Pasion, and encamp with Clearchus (7). Cyrus sends for Clearchus, who refuses to go but returns an encouraging message (8). archus again assembles his soldiers, and in a cunningly constructed address points out to them the difficulties which lie in the way of their withdrawal from Cyrus (9-12). He is followed by several others (13), one of whom proposes a plan at some length which another immediately proves to be nonsense, both acting at the secret suggestion of Clearchus. They finally agree to send to Cyrus and ask his designs (14-19). Cyrus answers that he wishes to march against Abrocomas, and promises them half again as much pay as before, whereupon they agree to follow him (20, 21).

- 1. οὐκ ἔφασαν ἱέναι, refused to go, said they would not go. Cf. i. 2. 26, and note, and μισθωθήναι δὲ οὐκ ἔφασαν, below. τοῦ πρόσω, forward, a prose use of the gen. of place (G. 179, 2), like the adverbs in ov, as ποῦ, where, ὁμοῦ, in the same place, together, etc. ὑπώπτευον: cf. i. 1. 1. ἐπὶ τούτῳ, for this (G. 191, VI. 2, 2 a). πρῶτον: he was the first to do it; πρῶτον would mean, he did this first, and something else afterwards. πρῶτον μέν, on the other hand (correl. to ἐτα δέ below in § 2), means in the first place. Cf. i. 2. 16. ἐβιάζετο: attempted action (G. 200, N. 2). But below the aor. ἡρξατο, (actually) began to move forward. Clearchus is said in ii. 6. 8 to have been a man of stern will. ἔβαλλον, stoneil, sc. τοῦς λίθοις (G. 188, 1), as appears from καταπετρωθήναι in § 2.
- 2. μικρόν, by a little, narrowly (G. 160, 2). μή: added to the inf. to strengthen the neg. idea contained in ἐξέφυγε (G. 283, 6). καταπετρωθήναι, being stoned to death (κατά). ἔγνω, had come to know (cf. note on ἐτελεύτησε, i. 1. 3), and so perceived. ὅτι δυνήσεται: quoted (G. 243; 280, N. 3). ἐκ-κλησία (καλέω): the Eng. der.? ἐδάκρυε... ἐστώς, stood (G. 124, 1) and wept a long time (G. 161). τοιάδε: with ref. to what follows (G. 148, N. 1).
- 3. ἀνδρες στρατιώται, fellow-soldiers, ἀνδρες prefixed as a term of respect, as in the phrase of the courts, ἀνδρες δικασταί. Clearchus deals with the difficulty with great skill. μη θαυμάζετε: pres. imperative in prohibition (G. 254). χαλεπώς. . . πράγμασιν, am greatly distressed (φέρω intrans.) on account of the present troubles (G. 188,1). πράγμα is properly the thing done (G. 129, 4). ξένος: cf. note on ξένος in i. 1. 10. ἐγένετο, became, not was, cf. i. 1. 9. τά τε . . . καί, both honored in other ways (G. 160, 1) and in particular, etc. ούς ἐδαπάνων, which I did not, when I had received them, lay up for myself (used reflexively) for private use (or, more freely, did not devote to my own personal use), and (lit. but) did not even squander in pleasure (κατά, ἡδύς, πάσχω), but expended (impf.) on you.
- 4. ὑπέρ, for, in behalf of (G. 191, IV. 3, 1 b). ἐτιμωρούμην (sc. αδτούς), took vengeance upon or punished (them). τιμωρέν = to avenge, τιμωρείσθαι (mid.) = to avenge one's self upon (some one). ἀφαιρείσθαι: double obj. (G. 164, with N. 2). ἴνα. . . ἐκείνου, that, in case he should have (we might have had ἐάν τι δέηται, G. 248, N.; Moods and Tenses, § 55, 2) any (G. 172, N. 1) need (of me), I might aid (G. 216, 1) him in return for the benefits I had received from him, i. e. ἀντὶ τούτων ὧν (G. 153, with N. 1) εδ ἔπαθον (G. 165, N. 1²) ὑπ' ἐκείνου.
- 5. ὑμεῖς: emphatic (G. 144, 1). So ἐγώ, below. Cf. also the beginning of § 6. ἀνάγκη: sc. ἐστί. φιλία: an instrumental dat. (G. 188, 1, Ν. 2). εί, whether (G. 282, 4). δίκαια: der. from δίκη (G. 129, 12). οδυ: cf. note on οδυ, i. 2. 12. δ τι ἀν δέη (sc. πάσχευν): a cond. rel. sent. (G. 232, 3). οδποτε οδδείς: emphatic negation (G. 283, 9). ὧς εἰλόμην: quoted without change of mood (G. 243). Give the form of the verb in dir. disc. ἀγαγών, προδούς: for the relation of the two participles, see the note on ὑπολαβὸν τοὺς φεῖγοντας in i. 1. 7, and cf. στήσας... πίμψας... ἐκέλευσε in i. 2. 17.

- Page 10. 6. ind: dat. of indir. obj. (G. 184, 2). 5 7. . . . reforμαι: for the use of the moods, cf. § 5, above. — και...και, equally ... and ... and ... or bury, i. e. if I should remain with you, is the prot. (G. 226, 1) to the following dv elva, which stands by quot. (G. 246) for dv elyv. In the alternative sentence that follows, the prot. to dv elvas lies in έρημος ών, = εί... είην (G. 226, 1; 277, 4). The cond. rel. clause δπου av &, ubicunque ero, presents the supposed future case more vividly than the more regular **6 wov** ely would have done, — wherever I may be, for wherever I might be. See Moods and Tenses, § 63, 4, (a). The opt. with av, it should be remembered, is sometimes merely a softened expression for the fut. indic. (G. 226, 2, N. 1). — τίμιος: der. from the same stem with τιμή (G. 129, 12). — ὑμῶν: gen. after an adj. of want (G. 180, 1). — οὑκ ἀν iκανὸς είναι (= ούκ ἀν iκανὸς είην): ἀν (still belonging to είναι) is repeated after oure before each of the dependent infinitives (G. 212, 2). - apendent, άλεξασθαι: infinitives limiting leaves (G. 261, 1). — ώς . . . έχετε, be of this opinion, therefore, that I shall go, etc.; or more lit., to show the force of the causal gen. abs. with is (G. 278, 12, end), since, therefore, I shall (as I say, ώς) go, etc., be of this mind. — δπη αν και όμεις: sc. ζητε (Moods and Tenses, § 42, 3, N. 22).
- 7. ταῦτα: with reference to what precedes (G. 148, N. 1). of τε, the art. receiving the accent from the following enclitic. δτ... πορεύεσθαι: explanatory of ταῦτα (G. 243). The direct discourse of où φαίη πορεύεσθαι would be oῦ φημι πορεύεσθαι, I deny that I am going (see note on i. 2. 26). πλείους for πλείους (G. 72, 2, N. 1). ἐστρατοπεδεύσαντο: der. from στρατοπεδου (G. 131, 1). Note that παρά occurs in this section with each of the three cases (G. 191, N. 1).
- 8. Tourous: dat. of cause (G. 188, 1). Transwid: gen. with adverb (G. 182, 2, end). adré: indir. obj. (G. 184, 1). Universe Cappeur, bade him not to be discouraged (G. 260, 1): Lique in this use is equivalent to reduce; so elmor when used with the inf. (G. 260, 2, N. 1). dec... Stor, since this matter would be settled (G. 278, 12) in the right way (G. 139); dec. 277, N. 2) shows that the participial sentence gives the ground on which Clearchus bade Cyrus to be encouraged. perantipues Cal, to continue to send for (him). adrds... Livas, but for himself (modifies subj. of Livas, G. 188, N. 8) he said he should not go. adrés marks the opposition of the two persons, the thought being: "You continue to send for me, but still I'll not go."
- 9. μετὰ δέ ταῦτα, after this (G. 191, VI. 3, 3 b). θ', i. e. τε (G. 17, 1). τῶν . . . βουλόμενον, any one of the rest (G. 168) that wished (G. 276, 2). τὰ Κύρου: πράγματα omitted (G. 141, Ν. 4). δηλον: sc. ἐστί. σὕτως . . . ἐκεῖνον, i. e. his relations to us are in just (περ in ἄσπερ) the same position as ours to him. ἐπεί γε, since at any rate. ἡμῖν: with the following noun (G. 185). μισθο-δότης: compound noun expressing the agent (G. 181, 1; 129, 2 b).
- μέντοι: used in sinister sense: "Though our relations are at an end, he may, however, not be done with us."— καλ μεταπεμπομένου αὐτοῦ, though

he continues to send, etc. (G. 277, N. 1b). — το μεν μέγιστον, chiefly (G. 160, 2): the correl. follows in έπατα καί. — αίσχυνόμενος, from shame. — ἐψευσμένος: quoted after σύνοιδα (G. 280, N. 2). — μη . . . ἐπιθη̂: obj. clause (G. 218). — δίκην ἀν . . . ἡδικησθαι, punishment for those things (sc. τούτων limiting δίκην, G. 153, N. 1) in which (Δν for α, cognate acc., G. 159, N. 2) he thinks he has been wronged (G. 260, 2) by me, — i. e. punishment for the wrongs he thinks he has suffered from me.

11. έμολ . . . καθεύδειν, the time, therefore, does not seem to me to be (one) for sleeping (G. 261, 1). Social in the sense simply of to seem takes the inf. in indir. disc. (G. 246). In the sense of to seem good or best, as in the phrase Social antique, below, the accompanying inf. is not in indir. disc. In either case it is the subj. (not obj.) of Social Cf. the uses of videor in Lat.— ήμων αὐτών, ourselves (G. 80; 171, 2).— δ τι χρή: an indir. question (G. 149, 2²).— ἐκ τούτων, next (G. 191, I. 3 b), expressing time (sequence) with an implied idea of consequence, in consideration of, in consequence of, the present circumstances.— ἔως μένομεν αὐτοῦ, as long as, while, we are staying here (αὐτοῦ, adv.). ἔως with the pres. ind. never can mean until.— σκεττίον ἐναι: in the dir. form (G. 246) σκεπτίον ἐστί (G. 281, 2).— ἀσφαλίστατα: superlative adv. (G. 75).— ὅπως μένωμεν: an obj. clause after a verb of caring for with the subj. (G. 217, N. 1). But in the alternative sentence we have the reg. constr. (G. 217), ὅπως ἄπιμεν (C. 200, N. 3 b₁, ὅπως ἄρμεν. Many editions have μενοῦμεν for μένωμεν by conjecture.

Page 11. — avev, without (G. 191, I. 5). — ovre . . . ovoev, neither gen-

eral (G. 167, 1) nor private is of any use.

12. δ δ' ἀνὴρ ... φίλος ἢ, but the man (i. e. Cyrus) is a valuable (lit. worth much, G. 178, N.) friend, to whomsoever he is a friend (G. 233). — ἐχθρός, πολέμως, i. e. whomsoever he is at war with (ἐν πολέμω), he comes to hate as a personal enemy, so earnest is he. — ναντικήν: from ναύτης, a sailor, and that from ναύτ. Note the suff. in each case, ικός, της. — ὁμοίως: with πάντες, which we all alike. — δοκοθμέν μοι καθήσθαι: cf. δοκεί in § 11, and the note. — αὐτοῦ: construe with πόρρω, at a distance from him (G. 182, 2). — ἄρα (sc. ἐστί): cf. § 11, above.

13. ἐκ τούτου, after this, upon this. — ἐκ τοθ αὐτομάτου: cf. ἀπὸ τοθ αὐτομάτου, i. 2. 17. — λέξοντες, to say (G. 277, 3); in the next line ἐπιδεικνύντες, showing (G. 277, 3 and 6; Moods and Tenses, § 109, 5, last ex.). — ἐκείνου, i. e. Clearchus. — εἰη: indir. question (G. 243). — ἀπορία: give its

derivation. - péver, antéval: with anopla (G. 261, 1).

14. els δt δή είπε, but one in particular proposed. Both this man and the one who answered him in § 16 doubtless spoke at the instigation of Clearchus. — δλόσθαι: with είπε, with which in the sense of propose or command the inf. is not in indirect disc. (Moods and Tenses, § 15, 2, N. 3). Cf. § 8. The six following infinitives, beginning with ἀγοράζεσθαι, have the same construction with ἀλόσθαι. The conditional sentences dependent on these inf., εἰ μὴ βούλεσαι and ἐὰν διδῷ (bis), — being dependent clauses in indirect discourse, — might have been each in the opt. (G. 248, 1), although εἰ βούλοντο would have been ambiguous. So δπως μὴ ψθάσων might have

been opt., like as arountour, above (G. 248, N.). — i 8' ayopa . . . stpaτεύματι: thrown in parenthetically by the historian to show the absurdity of the proposition. — alrefy: with two accs. (G. 164). — whola: transportvessels, boats. — ταν μη διδφ: the verb of the apod. is αίταν, which after elve, proposed, is fut. in force. See G. 223. - hillas (sc. obons): pred. adj. (G. 138. Rem.). -- borts drafe: purpose (G. 236). -- undi, not even (G. 283, 2). — συντάττεσθαι, άγοράζεσθαι, συσκενάζεσθαι: the three uses of the mid. voice (G. 199, 1, 2, 3). - The Taxiotty: adv. acc. (G. 160, 2). - прокатаληψομένους: sc. dvopas. The part. expresses purpose (G. 277, 3). - Ta akpa, i. e. of Mt. Taurus, the pass by which they had entered Cilicia. — 8 was \$660 was: purpose (G. 216). Note the three ways in which purpose has been expressed in this section. — δwes . . . καταλαβόντες, might not seize them first (G. 279, 4). - wv (the antec. is of Kaikes) is a part. gen. with πολλούς, but a poss. gen. with χρήματα (G. 167, 1 and 6). — πολλούς και πολλά χρήματα, many men (as captives) and much property. — έχομεν άνηρπακότες = άνηρπάκαμεν καλ έχομεν: notice the sudden change to direct discourse. — rocovroy, so much only (as follows). This refusal to take the lead would embarrass them still more.

15. ω μέν . . . λεγέτω, let no one speak of me as likely to be general on this occasion; the part, with is after heyers on the analogy of the constr. explained in G. 280. See also Moods and Tenses, § 113, N. 10, (c). στρατηγίαν: cogn. acc. (G. 159). — μηδείς: prohibition (G. 254). — έν-ορώ, see in the undertaking. - wointfoy: sc. fort (G. 281). Since route is in the neut. sing. the construction may be regarded either pers. or impers. at pleasure. — ώς πείσομαι: sc. ούτω λέγετε from the preceding μηδείς λεγέτω. --- δν αν ελησθε (G. 232, 3), quemcunque elegeritis. We might have had \$ dν (G. 153), for which there is slight MS. authority. — ή δυνατόν μάλιστα, to the best of my ability; μάλιστα belonging to πείσομαι, and ή, as (G. 87, 2), to έστί understood with δυνατόν. Cf. ώς μάλιστα, ώς τάχιστα, and note on ou amapas keubrarov, i. 1. 6. - Iva elonte: purpose (G. 216). - δτι καί . . . άνθρώπων, that I know how also to submit to authority as well as any other man that lives; µálista ávôpómov, in the highest degree (best of all men, G. 168), belongs to enforcemen, and is really superfluous to the sense after ws ris kal allos, (as well) as any other man whatsoever (kal being emphatic). For the latter, et res and allos is more common (see i. 4. 15).

16. εὐήθειαν: from εὐήθης, simple-minded, from εὖ and ἡθος. Note the suffix (G. 129, 7). — ἄσπερ...ποιουμένου, just as (we might ask for them, G. 277, N. 3), if Cyrus should make his expedition back again, i. e. should give up his plans and return home, so as not to need the boats longer. Κύρου ποιουμένου = εἰ Κῦρος ποιοῦτο. — ὡς εὖηθες εἶη, that it was silly (G. 243), corresponding to τὴν εὐήθειαν in the clause with μέν. In the dependent clause ῷ λυμαινόμεθα there is a change to direct discourse (otherwise we should have λυμαίνονται οr λυμαίνουτο, G. 247), which continues to the close of the speech in § 19. — παρὰ τούτου: in the place of the simple τοῦτον. (Cf. the const. with alτείν in § 14). — ῷ: dat. of dis-

advantage (G. 184, 3). — mpaţis, i. e. mpay-ous (G. 129, 3), i. e. plan of operations.

Page 12.— et πιστεύσομεν (G. 221, N.), if we propose to trust; not equivalent to έἀν πιστεύσομεν, if we shall trust. — τί κωλύει . . . προκαταλαμβάνειν (ironical): the order is τί κωλύει (sc. ἡμᾶς) καὶ κελεύειν Κ. προκ. τὰ ἀκρα ἡμῖν; The meaning is, that if they propose to trust Cyrus's guide, they might as well show still greater confidence in Cyrus himself, and tell him to secure the heights for them!

- 17. ἐγώ: emphatic. γώρ: the sect. states the grounds for the distrust of Cyrus which the speaker would entertain under the conditions supposed. - d δοίη: cond. rel. clause (G. 232, 4); so also φ (G. 153) δοίη, following. - μή καταδύση: obj. clause after a verb of fearing (G. 218); so μή άγάγη, following. - attals tale trippers, triremes and all (G. 188, 5). The trireme (TPEUS, dpw; Lat. tri-remis) was a war-vessel with three banks of It is hardly possible that the whole, transports for troops, here mentioned, can be soberly called triremes; it is probable that acrais ταίς τριήρεσι is added to καταδύση to heighten the absurdity, — "fleet and all," as we sometimes say "horse, foot, and dragoons" or "bag and baggage." There is, however, some MS. authority for omitting acrais, in which case ταις τριήρεσι will mean by his own triremes. — φοβοίμην: a stronger word than orvio, used to indicate a climax of feeling. - 50ev, i. e. ekelve boev, to the place from which. — oux olov te form, it will not be possible (G. 151, N. 42). The antecedent of 80ev is obviously definite (note the neg., G. 230). If he had wished to speak less vividly he would have said, ober our de olón te ely. — dulon = el dulon (G. 277, 4). — decentos Κύρου, sc. όντος: the adjs. έκών and ἄκων are often used in this way without ών, as if themselves participles. — λαθείν . . . ἀπελθών, to get off without his knowing it (G. 279, 4).
- 18. ανδρας: subj. of έρωταν. The whole sentence from ανδρας to the end of §·19 (except the parenth. οῦτω ... ἀπίσιμεν) is the subj. of δοκεί.— οῦτινες, such as are (sc. εἰσί).— τί ... χρησθαι, what (G. 149, 2°) use he wishes to make of us (G. 188, 1, N. 2, entire). The same use of the cases in οῦαπερ (for οἴανπερ by assimilation, G. 153) ... τοῖς ξένοις.— πρόσθεν: for the time referred to, cf. i. 1. 2.
- 19. της πρόσθεν, than the former one, sc. πράξεως (G. 175, 1).— τὰν φαίνηται, άξιοῦν: note the not infrequent use of the inf. in a future sense as the apod. of this class of cond. sentence (G. 223). A case just precedes in § 18 in τὰν ή, ἔπεσθαι, and another follows in δ τι δ' ἄν λέγη ἀναγγείλαι (G. 232, 3).— ἀξιοῦν, demand, i. e. the deputies (ἄνδρας) mentioned in § 18. ἀναγγείλαι has the same subj.; but βουλεύσθαι has ἡμᾶς expressed.— πείσαντα: e. g. by means of greater pay. Cf. § 21.— πρὸς φιλίαν, in friendship.— ἐπόμενοι, ἀπιόντες: these might be respectively εἰ ἐποίμεθα, εἰ ἀπίσιμεν (G. 277, 4).— φίλοι, πρόθυμοι: pred. adjs. Give the der. of πρό-θυμος.— πρὸς ταῦτα, with respect to this (G. 191, VI. 6, 3 c).
- 20. ESofe ταθτα, this was approved. The ordinary beginning of an Athenian decree was ταθτα εδοξε τῆ βουλῆ καλ τῷ δήμφ, i. e. be it enacted by the

Senate and the People. — φράτων τὰ δόξαντα, made the inquiries agreed upon (i. e. å tδοξω). For the dat. with δοκέω in this sense (to seem good or best), see G. 184, 2. — δτι ἀκούω: he said ἀκούω, I have heard, etc. The Greek, like other languages, often uses the pres. of such verbs as I hear, I learn, I say, even when their action is strictly finished (Moods and Tenses, § 10, 1, N. 5). — ἐχθρὸν ἀνδρα: note the difference between ἐχθρός and πολίμους (see note on § 12, above). — είναι, was, as a matter of hearsay, while δντα would have implied more responsibility for the fact on the part of the speaker (G. 280, with N. 3). — ἀπέχοντα . . . σταθμούς, twelve stages off or distant (ἀπέχοντα with 'Αβροκόμαν, G. 276, 1). — πρὸς τοῦτον, to him, with an implied sense of against, which would be expressed properly by ἐπί. — χρήζειν ἐπιθείναι : give the dir. form. — ἡμεῖς ἐπέξ, κ. τ. λ.: the quot. here becomes direct. It should be noted with what remarkable ease the Greek, contrary to the Eng. idiom, allows this transition from the indirect to the direct form. Cf. § 16.

had, etc. (G. 143, 1, N. 2; 184, 4). — ὑπ-οψία: the suff. expresses action (cf. G. 129, 3). - St. dya: quoted without change of mood after tols & ύποψία ήν = ύπώπτευον δέ. But below, after ήκουσεν, with change of mood, ότι άγοι (G. 243). — προς βασιλέα: as προς τοῦτον in § 20. — εδόκει: why εδόκει here, but εδοξε (aor.) in § 20 ? — προσαιτούσι μισθόν, ask additional (πρός) pay. - ήμι-όλιον: der.? - δώσειν: note the tense (G. 203. N. 2). — où, i. e. τούτου où, than that which, où for 8 by attraction : cf. & in § 17 and ofames in § 18. The gen. goes with ήμιόλιον, which has the force of a comparative, a half more (G. 175, 1, N. 1). - Saperrou: see note on i. 7. 18. — του μηνός, each month (G. 179, 1). — έν τῷ φανερῷ = φανεpos (G. 139, 2). This implies that there was a secret understanding of the real facts on the part of some. The soldiers accuse the generals of this in i. 4. 12. — By the expedient here described Cyrus led the Greeks nineteen stages farther inland (in place of the twelve proposed in § 20) before announcing publicly his real purpose.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: Cyrus proceeds to the river Psarus, thence to the river Pyramus, and finally reaches Issi upon the sea-coast, the last city in Cilicia (1). Here he remains three days, during which time his fleet arrives. He is also joined by the Greek mercenaries who desert from Abrocomas (2, 3). Hence he proceeds to the Gates of Cilicia and Syria. Abrocomas does not attempt to bar his passage, but retreats towards Babylon (4, 5). Cyrus advances through Syria, and is deserted at Myriandrus by Xenias and Pasion. It is rumored that he will pursue them (6, 7); but calling his Greek generals together, he announces that he shall not do so. This decision pleases the Greeks, and they accompany him with greater alacrity (8, 9). He crosses the Psarus and reaches the sources of the Dardas, where he burns the palace of the Syrian governor (9, 10). At Thapsacus on the Euphrates he announces the real object of his expedition (11).

The troops refuse to go on without extra pay (12), which Cyrus agrees to give them. Menon, in the mean time, urges his troops to cross the Euphrates before the others decide, and so win the favor of Cyrus by seeming most forward in his service (13-15). They comply, and Cyrus expresses his satisfaction (16). He then crosses the Euphrates with the rest of his troops, and proceeds to the Araxes, where he remains three days (17-19).

- Page 13.—1. It is now the last of spring, and the army has been on the march four months. The distance from Sardis thus far travelled is 222 parasangs. Review on the map the route travelled up to Tarsi. στά-διον: the common Greek standard of length, equal to 6062 Eng. feet, somewhat less than a furlong. This was the length of the στάδιον, or course for foot-races, at Olympia, which measured exactly 600 Greek feet. The noun is heterogeneous (G. 60, 2): cf. στάδιοι in § 4. ἐσχάτην: without the art., where we should use it. Cf. i. 2. 10. ἐπι... οἰκουμένην, situated (lit. being inhabited) close upon the sea.
- 2. Κύρφ: for the case cf. αὐτῷ in i. 2. 4, and note. The fleet is the one already mentioned in i. 2. 21. ἐπ' αὐταῖς, over them, but below in § 3 ἐπὶ τῶν νεῶν (ἐπὶ with the gen.), on board the ships. ναύ-αρχος, admiral (for ναυ- see G. 131, 1, Ν.). ἡγεῖτο δ' αὐταῖς, conducted them (G. 171, 3, Ν).— ἐτέρας, besides. So often ἄλλος. ἐπολιόρκει, had been besieging; so συνεπολίμει: the subj. of both of these νerbs is a pronoun referring to Tamos. Cf. for the tense ἐτύγχανεν, i. 1. 8. ὅτε ἦν, since it had been (G. 250). αὐτόν, i. e. Tissaphernes.
- 3. μετάπεμπτος, sent for (G. 117, 3), equal to μεταπεμφθείες, and so followed by ὑπὸ Κύρου (G. 197, 1). Chirisophus was sent with these troops from Sparta in return for the aid rendered the Lacedaemonians by Cyrus during the Peloponnesian War. He became in the retreat senior commander. ὑν... Κύρου, the command of whom he (now) held under Cyrus. ὑρμουν, lay at anchor, from δρμος, a roadstead. The quarters of Cyrus, it would appear, were pitched close upon the sea. οἰ παρ' ᾿Αβροκόμα, see G. 39, 3. This Doric gen. in Attic is found chiefly in foreign proper names. μισθο-φόροι: give its der. (G. 131, 1).
- 4. πύλας: the article omitted, the noun being used almost as a proper name. The pass itself is here meant. ήσαν δὲ ταῦτα, and these (gates) consisted of: ταῦτα for αὖται because of τείχη, and ήσαν for ἡν (G. 135, 2) because the two walls were in the writer's mind. τὸ . . . τὸ πρὸ τῆς Κιλικίας: position of the attrib. phrase (G. 142, 2). After ἔσωθεν, sc. τείχος. είχε: not, of course, in person. διὰ μέσου τούτων: cf. διὰ μέσου τῆς πόλεως, i. 2. 23, and note. ἄπαν τὸ μέσον, the entire distance between. ταχῶν: poss. gen. (G. 167, 1). ἡσαν agrees with στάδιοι (G. 135, N. 4). καθήκοντα: to be connected with ἡν, ἡν καθήκοντα being equivalent to καθήκε. ὕπερθεν, i. e. overhanging the pass. ἐφειστήκεσαν πύλαι, gates had been set in each wall. Here πύλαι has its proper meaning of gates, large and double like those in a city wall.

- 5. Evena, on account of (G. 191, I. 5). Commonly placed after the word it governs, or one of the modifiers of that word (as here). ἀντιβιβάσειεν, παρολθοιεν: change of subj. Diff. between βιβάζω and βαίνω!— «τον καὶ ξξω, i. e. on both sides of the Syrian wall, that he might attack A. both in front and rear. The distance between the two walls was over a third of a mile (three stades). «ὶ ψυλάντοιεν: if the preceding optatives were subjunctives (G. 216, 2) this clause might be ἐἰν ψυλάντοιεν.
- Page 14. δπερ, just the thing which, referring to the clause just preceding. ξχοντα, since he had (G. 277, 2). δντα: quoted (G. 280). Cf. ακούει είναι in i. 3. 20, and note. ώς δλέγετο: probably personal, as he was said. Cf. i. 2. 8, note. μυριάδας: Eng. der.?
- 6. ἐμπόριον, mart, Lat. and Eng. emporium, from ἐμπορος (περάω, πέρα, cf. πορεύω), a traveller, merchant, distinguished from the κάπηλος (cf. τὰ καπηλεία, i. 2. 24) by his importing goods in person. ἢν: we might have had ἐστί. Cf. ἀθροίζονται in i. 1. 2, and note. τὸ χωρίον: the subject; the predicate noun (here ἐμπόριον) generally omits the article. αὐτόθι: formed with the suff. 6 (G. 61). ὁλκάs is (properly) a ship that is towed (ὑλκω), merchantman.
- 7. Meyapeés: a gentile noun (see G. 129, 10). τὰ... ἐνθέμενοι, putting on board (G. 199, 3) their most valuable effects. ἀς μὶν, κ. τ. λ.: the correl. clause with δέ is omitted; but μέν implies that there was another opinion in the camp. ἐδόκουν: personal; cf. note on δοκεί, is. 11. φιλοτιμηθέντες, since they were jealous (G. 277, 2): δτι... εἰα Κύρος is also causal (G. 250). ἀπελθόντας: see i. 3. 7. ἀς ἀπόντας: purpose (G. 277, 3; 200, κ. 3 b). Cf. ἀς ἀποκτενῶν, i. 1. 3. καὶ οὐ: sc. ἰόντας from the preceding ἀπιόντας. διήλθε λύγος, a report went abroad. ὅτι διάκοι: quoted (G. 243). τριήρεσι: the means (G. 188, 1). ὡς δειλοὺς ... ληφθήναι, that they might be captured, because (in the opinion of οἱ μέν, G. 277, κ. 2) they were cowards. εἰ ἀλώσονται of the direct form, see G. 223, κ. 1. Cyrus had already shown how severe he could be. Cf. i. 2. 20. A striking general instance of this is given in i. 9. 13.

the passive (G. 197, 1) of the const. explained in G. 164, N. 2. — By this unlooked-for clemency Cyrus got the good-will of the Greeks (cf. what immediately follows) and lost little; for though the generals deserted, their troops remained, numbering some 5000 or 6000.

9. et τις . . . ἀνάβασιν, if (there was) any one (who) was even somewhat discouraged in regard to the expedition. — την ἀρετήν, the magnanimity.

Page 15.— μετὰ ταῦτα: mark the asyndeton.— δντα, which was (G. 276, 1).— πλίθρου: pred. gen. of measure (G. 169, 3) after δντα modifying ποταμόν, τὸ εδρος being an acc. of spec. (G. 160, 1); but below in § 10 τὸ εδρος is the subj. of ῆν understood, πλίθρου having the same const. that it has here. For still another const., see i. 2. 5.— πραίων, tame (G. 70, N. 2).— ἐνόμιζον, είων: cf. ῆν in § 6, and the note. For the two accs. after ἐνόμιζον, see G. 166.— ἀδικείν: sc. τινά as subj.— Παρυσάττδος... δεδομέναι, belonged to Parysatis (G. 169, 1), having been given her for girdls-money (cf. our "pin-money").

10. Δάρδατος: the Dardas. See the map. Cyrus now gets into the valley of the Euphrates, but does not cross this river until eight days later at Thapsacus. — ήσαν: cf. for the number, i. 2. 23, and note. — ἄρξαντος: note the tense. Belĕsys had probably fled on the approach of Cyrus, who in consequence treated the country as that of an enemy. — αὐτὸν ἐξέκοψε, cut it off; ἐκ-κόππω means lit. to cut trees out of a wood. — κατέκαυσεν: κατα-καίω, to burn down (or, as we sometimes say, to burn up); but ἀνα-καίω, to kindle (kindle up), with reference to the direction of the flames.

11. Cyrus now openly declares the real object of the expedition, which must have already been apparent to the Greeks for some time. Cf. i. 3. 20, and i. 4. 5. They had continued on, however, intending at the Euphrates to demand higher pay (§ 12), which Cyrus now agrees (§ 13) to give them.

— 5τι έσοιτο: note the tense and give the dir. form (G. 243). — εἰε βαβυλώνα: not at Babylon, but connect with ἡ δδὸς έσοιτο directly.

12. ποιήσαντες έκκλησίαν: cf. συνήγαγεν έκκλησίαν in i. 3. 2. - έχαλέwalvov: a denom. verb in alvω (G. 130, 7) from χαλεπός. This anger of the soldiers was, doubtless, more or less feigned, to force from Cyrus the greater pay. — στρατηγοίς: case (G. 184, 2). — αὐτούς . . . κρύπτειν: what they said (speaking of them) was maken rair' elbores κρύπτουσι (G. 200, N. 4), though they have known (G. 277, 5) this for a long time, they have been keeping it secret (G. 246); or, if they addressed them directly, which is more spirited, πάλαι ταθτ' είδότες κρύπτετε. Eng. der. from κρύπτω! -ούκ έφασαν léva: cf. the same phrase i. 3. 1, and note. — τ\s: Cyrus, of course. - χρήματα: it was not an increase of their regular pay (μισθός) that they demanded, but a bounty. — worrep: sc. toure, as he had given it. mportpois: pred. to avaβaσι (G. 138, 7); the verbal form would be of aveβησαν πρότεροι. Cf. προτέρα, i. 2. 25. The reference is to the 300 Greeks who accompanied Cyrus to Babylon at the time of his father's death. - Ral ταθτα, and that too, sc. ἐποίησε. — Ιόντων: sc. ἐκείνων, referring to the oi avaβaντes. The part. lóντων is concessive (G. 277, 5), but καλούντος causal (G. 277, 2); the latter is opposed to in maxne, not to lorrow.

13. δπέσχετο δάσειν: he might have used δοθναι or διδόναι (G. 203, N. 2). — πέντε μνᾶς: about \$90.00. The μνᾶ of 100 drachmas was εὐο of a talent; the latter was a weight of silver which at the present day would be worth about \$1080. — ἀργυρίου: genitive of material (G. 167, 4). — ἐπὴν ἤκωσι: cond. rel. clause (G. 232, 3). So μάχρι ἄν καταστήση (G. 239, 2). — τὸν μισθόν: a daric and a half a month (i. 3. 21). — ἐντιλή: predicate adj. The der. of ἐν-τιλής: - τὸ πολύ, the greater part (G. 142, 2, N. 3 δ). — πρὶν εἶναι, before it was (G. 274). This const. occurs again in § 14 (in exactly the words used here) and in § 16. — πότερον . . . ή: double indir. quest. (G. 282, 5). — οδ: accented at the end of the sentence (G. 29, N. 1). The meaning of the word proclitic? — τῶν ἄλλων: case (G. 182, 2). — (G. 262, 2). — (G. 262, 2).

Page 16.—14. **marthite: the sor. mid. of this verh is not used, but the sor. pass. has the sense of the mid., obey.—otre... **morhouvers, without either toil or danger (G. 277, 2).— two &law: with orparison, the rest of the soldiers (G. 142, 2, N. 3). The gen. is in a sort of double const., first with **mleov (G. 175, 1), and then with **mpo-tuniforest* (G. 177). The object is to emphasize the great advantage over the rest to be gained by following his advice. **mportuniforest* is a mid. with pass. force.— toos Electrical Constructions of the soldiers of the soldiers.

ληνας: subj. of επεσθαι, which in turn is the obj. of δείται.

15. ψηφίσωνται, to vote, properly by depositing the white or black pebble (\psi \phi \phi \phi \phi s) in the urn, but in fact of much broader application: ψήφος, a worn stone, pebble, from ψάω, to rub. — υμείς . . . διαβαίνειν, you (emphatic) will have credit of being the cause of it, since you were the first to cross (G. 262, 2; 171, 1). — ύμιν . . . ἀποδώσει : χάριν οίδα (fut. είσομαι) is the Lat. gratiam habeo, χάριν ἀποδίδωμι is gratiam refero. Transl. Cyrus will feel his obligation to you and meet it. — ἐπίσταται: sc. χάριν ἀποδιδόναι. — et τις και άλλος: cf. the clause at the end of i. 8. 15. ато-фуфіошита, vote "No."— тобинали, i. e. то винали (G. 11).— ыз . . . weelloutvois (G. 277, N. 2) because (as he will feel) you alone carried out his wishes. — miorrorarous xpriorerai, will treat you as most trustworthy: see note on τῶν πιστῶν, i. 5. 15. — λοχαγίας: from λοχ-αγός, as στρατηγία from στρατ-ηγός. — άλλου... δέησθε (G. 232, 3), whatever else you may want: allow (for allo) agrees with oursvos by inverted assimilation (G. 153, N. 4); it may, however, be explained as a genitive after review to (G. 171, 1), although ruyxáre generally takes the accus. when a gen. of the source is added (G. 176, 1), as Κύρου here.

16. ἐπείθοντο, διέβησαν: note the diff. in tense. — διαβεβηκότες, that they had crossed (G. 280). — ήσθη: see i. 2. 18. — Γλούς, Glus, son of the admiral Tamos, ii. 1. 3. — Ἐγὰ μὲν . . . μελήσει: note the frequent expression of the pers. pron. in this section to emphasize the contrast. — ὅπως ἐπαινέσετε: this obj. clause (G. 217) is in fact here a gen. (G. 171, 2, N. 2).

17. εδτυχήσαι: from εδ-τυχής, fortunate (G. 130, 2). — ελέγετο πέμψαι, he was said to have sent, personal construction. — μεγαλοπρεπώς, with great liberality, from μεγαλο-πρεπής (G. 74, 1; 131, 1). — τὸ άλλο στράτευμα άπαν: the order of crossing was: Menon's force, Cyrus and the barbarians,

and then the rest of the Greek army. — ἀνωτέρω: the comp. of the adverb ἀνω (G. 75, N.1). — τῶν μαστῶν: μαστός is one of the breasts, στέρνον (i. 8. 26) the breast, chest.

18. of δε... πλοίοις: what the inhabitants of Thapsacus said, supplying the ellipses necessary to the const., was οὐπάποθ' (οὐ-πά-ποτε) οὖτος ὁ ποταμὸς διαβαινος (διαβαίνος, G. 117, 3) ἐγένετο πεξή εἰ μὴ νῦν (except now, emphasizing οὐπάποτε), ἀλλὰ (διαβαινός ἐγένετο) πλοίοις (G. 188, 1). Note the change of νῦν το τότε in passing from dir. to indir. disc. In the same way the person of the quoted verbs is often changed. — ἀ τότε... διαβή: a statement added by the historian. — κατέκαυσεν: plup. in force. — τνα... διαβή: note the mood (G. 216, 2). — ἐδόκε δὴ... βασιλεύσοντι, it appeared accordingly that it (i. e. the lowness of the river) was a divine intervention (G. 139, 1), and that the river had plainty retired before Cyrus, because (he was) about to be king. The sentiment rather of the truculent Thapsaceni than of the historian.

19. executionario: because they were about to cross the desert of Arabia.

See the map.

CHAPTER V.

SYNOPSIS: The march is continued through the desert of Arabia along the northern bank of the Euphrates (1). The horsemen hunt the wild animals in which the plain abounds (2, 3). The deserted city Corsōte on the river Mascus is reached (4). Thence Cyrus marches thirteen days through the desert, and many of the beasts of burden perish from hunger (5). Grain failing, the soldiers live upon flesh (6). Once during this time the wagons are stuck in the mud, and the Persian nobles assist the barbarians in getting them out (7, 8). Cyrus marches with the greatest speed possible, hoping to find the King unprepared (9). The soldiers cross the Euphrates, on rafts made of skins, to Charmande, where they purchase food and wine (10). Here a dispute arises between the troops of Clearchus and Menon, and Clearchus narrowly escapes being killed (11-14). Cyrus comes up and succeeds in quelling the disturbance (15-17).

Page 17.—1. της 'Αραβίας: occupied by roving tribes of Arabecalled by Strabo "Αραβίας Σκηννται (from σκηνή). See map.—ξχων, with (G. 277, 6).— Ιρήμους, desert. Eng. der.!—τόπφ, regim.— ην μεν.. θάλαττα, the ground was wholly a level plain, just like the sea: άπαν to be construed with πεδίον, where we should expect rather άπασα modifying γη. Cf. iv. 4. 1.— ἀψινθίου: cf. Tristia per vacuos horrent absinthia campos. Ovid. Pont., iii. 1. 23.— άπαντα: plur., though the preceding τλ is sing., if there was anything else, etc., they were all, etc. Cf. δστις... πάντας, i. 1. 5.— δένδρον... ἐνῆν, but there was no tree (emphatic) in it.

2. πλείστοι, very many. — δνοι άγριοι: Crosby cites Job xxxix. 5-8. — στρουθοί: the στρουθός was properly a small bird of the sparrow kind, but δ μέγας στρουθός, the ostrich. (Note the der. of the Eng. word ostrich.) ή στρουθός also (fem.) was used without μεγάλη in the same sense. Cf. § 3, below. — ἐπεὶ διώκοι, ἔστασαν (G. 124, 1): for the opt. see G. 233.

So tret πλησιάζοιεν, trolove. — ταθτόν: for το αθτό (G. 79, 2, N., end). — και οδκ . . . διαδεχόμενοι, and it was impossible to capture them, unless the horsemen, taking their places at intervals, hunted (G. 225) them in succession (διαδεχόμενοι, εc. άλληλοις). — έλαφείοις: εc. κρέασι.

- 8. Takù yap... xpoplen, for it withdrew to a great distance in its flight, using its feet in running (manner, G. 188, 1), and its wings (by) raising them like a sail. dv (i. e. ddv) dworf, for (G. 28, N. 1, end): general supposition in present time (G. 225). for resumes the narrative style.
- 4. πλεθριαίον: we might have had πλέθρου (cf. i. 2. 23). ἐρτίμη: not uninhabited as opposed to οἰκουμένη (i. 2. 6), but abandoned. δνομα 8' αὐτῆ (sc. ἐστί) has Κορσωτή as pred. nom., as if it were ἐνομάζεται δί (Κτῶς). For a different const. used to express the same thought, cf. i. 4. 11. περιερρεῖτο: the pass. of a verb made trans. (the simple μέω, to flow, is intrans.) by the prep. in comp., as in Eng., was flowed about. κύκλφ: manner (G. 188, 1). ἐπωντίσωντο: Corsōte thus appears to have been a depot of supplies in the midst of the desert.
- 5. Húlas, i. e. τὰs Baβularias, the pass into Babylonia, on the north of the Euphrates. See map. ὁπὸ λιμοῦ, from hunger (G. 191, VI. 7, 1 c). ἄλλο, besides. οἰδὰ οἰδὰν (G. 283, 9). ὄνους ἀλέτας, mill-stones. From the ass, as beast of burden, the term ὄνος came to have various derived meanings, as windlass in Her. vii. 36 (ὄνοισι ξυλίνοισι), and here the upper mill-stone: ἀλέτας is a noun used adj., lit. grinders. παρά τὸν ποταμόν: why the acc.?
- Page 18.—6. Δυδία: Cyrus the Great, after subduing the Lydians, forbade them, at the suggestion of Croesus himself (Her. i. 155), the use of arms, and required them to teach their sons the arts of music and selling at retail. So they became a race of hucksters.— και πρίασθαι ...σίγλων: expressed in full this would be και πρίασθαι (τὸν σῦτον) οὐκ ῆν, εἰ μὴ ... βαρβαρικῷ (πρίασθαι ῆν) τὴν καπίθην, κ. τ. λ.— ἀλεύρων: gen. of material (G. 167, 4).— τεττάρων σίγλων: gen. of price (G. 178).— δύναται, is worth, transitive. The siglus was worth in our money about 22½ cts.— ᾿Αττικοὸς: in agreement with δρλοός, though modifying also ἡμιωβόλιον.— ἐχέρα, held, lit. had room (χάραν) for. The choenix was about a quart, and this amount of meal or flour cost about 45 cents in the desert, or more than fifty times as much as it cost at Athens about this time. (See Boeckh's Public Econ. of the Athen., Bk. I. § 15.)— κρέα... διεγίγνοντο, the soldiers subsisted therefore by eating (or simply on) flesh.
- 7. ħν.. οῦς, some of these marches, ħν οῦς being a past form of the common forus of (G. 152, N. 2). In such irregular phrases the verb keeps a fixed form, without regard to the unexpressed subject. οῦς: cogn. acc. (G. 159) to ħλαυνεν. μακρούς: pred. adj. (G. 138, Rem.). ὁπότε βούλουτο: cf. ἐπεὶ διώκοι in § 2, and note. καὶ δή: adding a special fact, and once in particular. ταις ἀμάξαις δυσπορευτου, hard (G. 131, 4 b) for the wagons (G. 184, 3) to get through. στρατοῦ: part. gen. with a verb (G. 170, 1). στν-εκ-βιβάζαν, to aid in getting out. So two lines below στνεποπεύσαι, to aid (σύν) in hurrying on.

8. Εστερ δργή, just as if (sc. κελεύων as protasis, G. 277, N. 3) in anger (manner, G. 188, 1). — θεάσασθαι: prop. to look upon (with interest or wonder), while tδείν is to see in general. — πορφυροῦς: from πορφύρα, the purple fish, murex (ef. G. 129, 14). — tevro, sent themselves, rushed. — εστερ... νίκης, just as one would run (i. e. in a foot-race at the public games) to get the victory. περι νίκης implies the prot. (G. 226, 1), if he should be running for (περι, about, concerning, expressing the aim) victory. — και... γηλόφου, even (modifying the entire phrase that follows) down a very (μάλα) steep hill. — ξχοντες... ἀναξυρίδας, having on both the costly tunics and colored trousers which they are in the habit of wearing: τούτους marks the dress as one generally known. — ξνου: see note on ἡν οῦς in § 7, and G. 152, N. 2. — εἰσ-πήδησαν εἰς: cf. ἐκ-βαλεῦν ἐκ, i. 2. 1, and note. — θάττον ἡ ... ψέτο, more quickly than (omi ὡς, as, in Eng.) one would have thought (it possible, if he had not seen it). For ἀν ψέτο (see εἰμω) see G. 226, 2 b. — μετεώρους ἐξεκόμωσαν, i. e. lifted and carried out.

9. το σύμπαν, upon the whole, in general (G. 160, 2). — δήλος . . . σπεύ-Sov, Cyrus himself (is) showed that he was making haste (G. 280, N. 1 and N. 4). — δδον: acc. of extent of space (G. 161). — άναγκαίου: from άνάγκη (G. 129, 12). — δσφ... τοσούτφ, quanto... tanto, the ... the (G. 188, 2). — δσφ . . . μαχείσθαι: the thought of Cyrus was, in the dir. form, δσφ αν θάττον έλθω, τοσούτω . . . μαχούμαι (G. 247). — απαρασκευστέρω: pred. adj. — σχολαίτερον: comparative adv. (G. 75) formed as if from σχολή rather than σχολαίος. See the lexicon. — συναγείρεσθαι: in the dir. form, δσφ αν σχολαίτερον έλθω, τοσούτφ πλέον συναγείρεται βασιλεί стратегна, the greater (will be the) army (that) is now collecting for the King, where συναγείρεται expresses an action in progress, but implies the future size of the army which is now collecting, and would, therefore, be a natural apod. to δοφ dν tλθη (G. 232, 3; cf. 223). — και συνιδείν . . . οδσa, but, further (κal), the attentive observer could see at a glance (συν-ιδείν) that the King's empire was strong in its extent of territory and number of inhabitants, etc. overbeen is first introduced as subj. of hv, it was possible to see, and the natural constr. would have been the doxne loxupar obvar. But after vow vow the writer's point of view changes, and the rest of the sentence is constructed (by anacoluthon) as if for συνιδείν ήν the nearly equivalent Silan fiv had been used (G. 280, N. 1). - mposex av tov vouv. animum advertere or animadvertere. - manifes, both extent and number, takes the two gen. by zeugma (Levyna, joining). — Sier már da: perf. — Sid ταχέων, with speed, lit. through quick (measures). — εl... ἐποιείτο, i. e. in case of a vigorous attack.

Page 19.—10. πέραν τοῦ ποταμοῦ, across the river (G. 182, 2), i. e. on its southern bank. — κατά, over against, opposite. — ἐρήμους σταθμούς: see § 1 and § 5, above. — δυομα δὲ Χαρράνδη: see note on § 4, above. — διφθέρας: Eng. der.? — σκεπάσματα, as coverings (G. 137, N. 4). — διφθέρας, χόρτου: double obj. (G. 172, 2). — συνέσπων: see συ-σπάω (G. 16, 5, N. 3). — ός μή ἄπτεσθαι: result (G. 266, N. 1). — ἐκ, ἀπ΄: the one out of, the other off of (G. 191, I. 2 and 3). — τοῦτο . . πλείστον, for this (thing) was very abundant in the country, τοῦτο neuten though referring to μελύτης.

- 11. ἀμφιλαξάντων τι, having had some dispute. ἀδικατν Μένωνος, that Menon's soldier (probably one of two who began the quarrel) was in the wrong (G. 260, 2). Note the perf. force of άδικατν, to be άδικαν, to have done wrong (Moods and Tenses, § 10, 1, n. 4). ἐνέβαλαν: probably on the spot, with his own staff, after the Spatan fashion. Cf. ii. 3. 11. ἐχαλέπαινον . . . Κλάρχφ, took it hard (χαλεπός), and were exceedingly angry at Clearchus (G. 184, 2).
- 12. ἡμέρα: dat. of time (G. 189). διάβασιν: a crossing, first the act (see G. 129, 3) and then, as here, the place. την άγοράν, the marketing (see § 10). σύν . . . αὐτόν, with few (G. 138, Rem.) about him, lit. with those about him (being) few. προσ-ήλαυνε, δι-ελαύνοντα (G. 280): note the force of the prepositions in comp. Υησι τῆ άξίνη, hurls his axe at him, lit. sends (at him, sc. αὐτοῦ, G. 171, 1) with his axe (G. 188, 1). αὐτοῦ (G. 171, 1). λίθφ: sc. ίησι.
- 13. καταφεύγε: diff. in meaning from ἀπο-φεύγω, i. 4. 8?— αὐτοῦ, there, i. e. where they were. τὰς ἀσπίδας... θίντας: the left knee was slightly advanced, the shield set firmly in rest upon it, and the spear held in readiness for defence. Clearchus saw that he might be repulsed and obliged to fall back upon his heavy-armed troops. τοὺς ἱππίας: not mentioned in i. 2. 9. οἱ ἦσαν αὐτῷ = οῦς εἶχεν. οἱ πλεῖστοι: sc. ἦσαν. ἐκπεπληχθα, were thoroughly frightened (G. 202, 2, N. 2; 266, 1). οἱ δί, but others, as if τοὺς μίν stood with τρίχειν. ἔστασαν, stood (still). See G. 124, 1. τῷ πράγματ: cause (G. 188, 1).
- 14. ἔτυχε...προσιών, happened to be coming on later (G. 279, 4). αὐτῷ (G. 186). ἐπομένη: in the same construction as προσιών. ἔτυχε... ὁπλιτῶν is parenthetic, and οὖν resumes the narration. εἰς τὸ μέσον, between. ἄγων: so. τὴν τάξιν.
- Page 20.— idero rà δπλα, halted under arms. τίδεσθαι τὰ δπλα literally means to ground arms, i. e. to stand with the spear and shield resting on the ground. But it sometimes means to take up any military position or simply to appear under arms (properly in military line), where the original meaning disappears. In § 17, below, κατὰ χάραν ίδεντο τὰ δπλα means they moved back to their former places, i. e. to their quarters, where they had been before the quarrel. It is probable that τίδεσθαι τὰ δπλα never means to stack or pile arms.— αὐτοῦ . . καταλευσθήναι, when he (i. e. Clearchus) had barely escaped, lit. had wanted little (G. 172, 1) of, being stoned to death.— λέγοι: optative in a causal sentence (G. 250, N.).— αὐτοῦ refers to Clearchus; but the preceding use of αὐτοῦ is strange, and Krüger proposes to omit it. Others have αὐτοῦ here.— ἐκ τοῦ μέσου, out from between (them).
- 15. ἐν τούτῳ, during this time (sc. τῷ χρόνῳ), meanwhile. καὶ Κύρος, Cyrus also. τῶν πιστῶν: part. gen. (G. 168). The trusty counsellors of attendants of a Persian prince were called ol πιστοί. In the Persians of Aeschylus, the twelve elders who form the chorus say of themselves (vs. 1) τάδε... Πιστὰ καλεῦται (for καλούμεθα Πιστοί).
- 16. Πρόξενε: Proxenus now seemed more prominent than Menon. κατακεκόψευθαι, shall be instantly cut to pieces (G. 200, N. 9). κακῶς . . .

έχόντων = έἀν τὰ ἡμέτερα κακῶς ἔχη (G. 226, 1). — τῶν παρὰ βασιλεῖ ὅντων, i. e. ἡ οἱ παρὰ βασιλεῖ ὅντες.

17. ἐν ἐαυτῷ ἐγένετο, came to himself, recovered his senses, Lat. ad so rediit. — παυσάμενοι: sc. τῆς μάχης. — κατὰ χάραν ἔθεντο τὰ ὅπλα: see note on § 14, above.

CHAPTER VI.

SYNOPSIS: As the army advances, traces of the King's cavalry are observed. Orontas, a Persian nobleman, turns traitor to Cyrus and offers to go forward with a thousand horse and cut off the cavalry that is laying the country waste by fire, and to this Cyrus consents (1, 2). Orontas then writes to the King, saying that he shall desert to him with his command; but his messenger betrays him and carries the letter to Cyrus, who arrests the traitor and summons seven Persian noblemen and Clearchus to his tent to try him (3, 4). Clearchus afterwards relates how the trial was conducted (5). Cyrus, he says, stated how Orontas had on two previous occasions proved false to him, but had been again received into favor, and then asked the prisoner if he had since received any injury from him. Orontas acknowledged that Cyrus had never been unjust to him, and that he had no reason to expect further mercy (6-8). Cyrus then referred the case to those present, and Clearchus advised that the culprit should be put to death, in which opinion the others concurred. Orontas is led away to the tent of Artapttes, and is never seen again (9-11).

- 1. Έντεῦθεν: from opposite Charmande. See map. προϊόντων (sc. αδτών), as they advanced, but two lines below, προϊόντως, keeping ahead (of the army). ἐφαίνετο; there appeared continuously (G. 135, 2, and n. 1). ἀς... ἴππων, of about 2000 horse (G. 169, 1). οὖτοι: to be referred to the ἰππεῖς implied in ἴππων. εἴ τι άλλο, i. e. whatever else (cf. i. 5. 1). γίνα: dat. of respect (G. 188, 1, n. 1). But for βασιλεῖ, see G. 184, 2. τὰ πολέμια λεγόμενος, reckoned, in matters pertaining to var (G. 160, 1). Περσῶν: part. gen. (G. 168). καὶ πρόσθεν, previously also. πολεμήσας, καταλλαγείς δέ (G. 277, 6).
- 2. el αὐτῷ δοίη, κ. τ. λ.: Orontas said, el ἐμοὶ δοίης, ἢ κατακάνοιμι (see κατα-καίνω) ἀν ἢ Ελοιμι, κ. τ. λ. (G. 245). ὅτι: in unusual pos.; we should expect rather ὅτι el αὐτῷ, κ. τ. λ. ἄν: to be taken also with each of the following opts. (G. 212, 4). τοῦ κάκν ἐπιόντας, from attacking (ἐπιόντας modifying the subj. of κάκν) and burning (G. 263, 1). ποιήσειν... δύνασθαι, would cause that they should never be able, etc. ώστε would generally be omitted in this construction. ταῦτα: subj. of ἐδόκει.
- 3. ¶ξοι, δύνηται: change of mood in part (G. 247, N. 1). &s &ν δύνηται πλείστους (G. 232, 3) might have been simply &s πλείστους. See note on i. 1. 6. ὑπο-δέχεσθαι: for the force of ὑπό in comp., cf. ὑπο-λαβών, i. 1. 7. ἐν-ῆν ἐν: cf. i. 2. 1, and i. 5. 8.

Page 21. — της πρόσθεν: cf. i. 3. 19, and i. 4. 8. — δ δέ, but he (G. 143, 1, N. 2).

4. Enth, seven of them, added to restrict tods aplottous. — blodus td. Suda, to stand under arms. Cf. there td. Suda in i. 5. 14, and note. —

TRESCIPLOSE: the great number of men detailed (one quarter of the entire Greek force) would seem to show apprehension on the part of Cyrus. Orontas was a man of influence, and doubtless had many friends among the barbarians. It should be noticed, however, that some of the seven Persians summoned to judge Orontas were his relatives (cf. of grayers in § 10).

5. καl αὐτῷ καὶ τοῦς ἄλλοις, not only to him (i. e. Cyrus) but also to the rest (i. e. of the Persians); that is, it was generally known that Clearchus was the most prominent man among the Greeks. — τῶν Ἑλλήνων: part. gen. with μάλιστα (G. 168), the thought being strengthened by πρό in προτιμηθήναι, was honored before (the rest). — τὴν κρίσιν ἐς ἐγένετο: for ὡς ἡ κρίσις ἐγένετο, how the trial was conducted. Cf. note on τῶν βαρβάρων in i. 1. 5. — κρίσις (see G. 129, 3). — οὐ γὰρ ἀπόρρητον ἡν, i. e. ὡς

ή κρίσις έγένετα. — τοῦ λόγου, the conference (G. 171, 1).

- 6. The spir Boulevoperos, taking counsel with you. 5 Tr . . . dripherer. whatever is just, etc., rel. clause, summed up emphat. in Toute. - woos, in the sight of (G. 191, VI. 6, 1, a). — *págo: subj., not fut. (G. 216, 2). rouroul: with an emphatic gesture (G. 83, N. 2). - emos: with the art. (G. 147). — circu: purpose (G. 265). — epol: with veriscov (G. 185). — is Ich actros, as he himself said (G. 145, 1). In such cases actros is always adj. (= ipse), never substantive; although in English we can often render it (as here) by an emphatic he. Cyrus discredits the statement. Cyrus. probably, in his capacity of military commander (xápavos) of Western Asia Minor had put Orontas in charge of Sardis. When, therefore, Artaxerxes became King and Orontas renounced the authority of Cyrus, it was an easy matter for him to take forcible and absolute possession of the city. and the excitors, and I brought it about, dependent on exci, above. The principal clause begins at merd raura in § 7. — atrov: not the obj. of προσπολεμών, which takes the dat. Cyrus began to say, έγω αύτον (him. emphat.) προσπολεμών (manner) ἐποίησα τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι (airóv being subj. of waious au), but changed the constr. to an anacoluthon by inserting some Sofal rooty (on which see note on § 2). — Sefidy ... 18wca: among the Persians a pledge of especial solemnity.
- 7. μετά ταῦτα, since that, i. e. the pledge given and received. Notice the abrupt change of address from the council to Orontas. τοτιν . . . ήδικησα, is (G. 28, N. 1, end) there any wrong which I have done you? of (G. 29, N. 1): so. toτι (or είη); or we may consider of as a direct quotation, "No" (G. 241, 2, N.), like of δ' . . . δόξαμμ, below, in § 8. ήρώτα, went on asking, but the aor. ήρώτησεν in § 8 with reference to the single question, asked. Ούκοῦν: expecting an affirm. answer (G. 282, 2). The diff. between this word and ούκουν? See the lexicon. ούδιν άδικούμενος (G. 277, 5): see note on τί άδικηθείς in § 8. For άδικούμενος see the note on άδικεν, i. 5. 11. κακῶς ἐποίεις (G. 165, N. 1).— δ τι ἐδύνω, in what (G. 160, 1) you were able. ἔφη, said " Yes." ἔγνως, came to know, had ascertained, saw. μεταμέλειν σοι: in the dir. form, μεταμέλει μοι (G. 184, 2, N. 1). ὁμο-λογέω: der.?
 - 8. άδικηθείς (G. 277, 2), though pass., has τί as cogn. accus. (G. 159;

- 197, 1, n. 2). So, below, σύδλν άδικηθείς, and σύδλν άδικούμενος in § 7. ἐπιβουλεύων (G. 280, n. 1): cf. δήλος ήν άνιώμενος in i. 2. 11.
- Page 22. οἰδὰν ἀδικηθείς: either a direct quotation, or an indirect quotation with ἐπιβουλεύων . . . γέγονε understood. περὶ ἐμέ: cf. περὶ ἡμᾶς, περὶ ἐκείνους in i. 4. 8. γεγενήσθαι (G. 246). H γάρ, (I confess) for in truth, etc. ἀν γένοιο (G. 226, 2 b). ἀδελφῷ (G. 186). δτι (G. 241, 2, Ν.).
- 9. πρὸς ταῦτα, in view of this, thereupon. πρῶτος, the first: what would πρῶτον mean? ἀπόφηναι: voice? Distinguish from ἀποφήναι and ἀποφήναι. δ τι στοι δοκεῖ: indir. quest. depending on the idea of declare in ἀπόφηναι γνώμην. τοῦτον: expressed three times, contemptuously. ἐκποδῶν ποιεύσθαι, to put out of the way. ὡς δέη, ἢ: final (G. 216). ἡμῖν, i. e. to you and me, said arrogantly. Why dat.? τὸ κατά τοῦτον είναι, as far as this fellow is concerned (G. 268, N.). τοὺς . . . τούτους, these (with a gesture) who are your friends of their own free will, lit. these your volunteer friends (ἐθελοντάς, noun, not ἐθελοντας). εὐ ποιεῖν: cf. κακῶς ἐποίας in § 7.
- 10. Εφη, i. e. Clearchus, when the trial was over. Ελαβον... 'Ορόνταν, took Orontas by the girdle (G. 171, 1, N.). Επὶ θανάτφ, as a sign that he was capitally condemned, but, below, Επὶ θάνατον, with a verb of motion, to execution. καί, even. οἰς προσετάχθη, to whom it was appointed, sc. Εξάγεν. προσεκύνουν, προσεκύνησαν: why a change of tense? προσεκύνου in application to Orientals means to prostrate one's self. καίπερ εἰδότες, although they knew (G. 277, N. 1 b). Εγοντο: why opt.?
- 11. σκηπτούχων: der.? Der. of σκήπτρον? ούτε οὐδείς: emphatic neg. (G. 283, 9). So οὐδείς, following. όπως (how) ἀπέθανεν: perhaps he was buried alive; see Her. vii. 114, where the historian states that this was a Persian custom. είδως, from his own knowledge. άλλοι άλλως, some in one way, others in another.

CHAPTER VII.

SYNOPSIS: Cyrus proceeds through Babylonia, and at the end of the third day's march reviews his troops (1). He receives information respecting the King's army, and assembles his Greek officers for consultation (2). He exhorts them to display their zeal in his service (3), describes the manner of a Persian onset, and promises to reward them magnificently in case of victory (4). Gaulites says there are doubts as to the sincerity of Cyrus and his ability to fulfil his promises (5), whereupon the latter reviews the extent of country he hopes to conquer and promises a crown to each Greek (6, 7). The Greeks are much encouraged by these assurances (8). Cyrus expresses a decided opinion that his brother will not refuse to engage with him (9). The Greeks and barbarians are numbered (10), and some account is given of the King's forces (11-13). Cyrus advances a day's march further, and at midday comes to a deep trench dug by the King, beyond which he succeeds in making his way (14-16). The King does not come to an engagement, and traces of his retreat are observed (17). Cyrus rewards the soothsayer Silānus (18), and, concluding that the King has given up the intention of fighting, proceeds with less caution (19, 20).

- 1. 'Evreidev: probably from near Pylae (i. 5. 5). See i. 6. 1, and note. μέσας νύκτας, midnight, pl. with reference to the various watches (φυλακαί) into which the night was divided. εδώκε, he thought. See lexicon, δοκέω. εξε . . . εω, at daybreak (G. 42, 2, N. 1); εξε with reference to the time when the dawn shall have been reached (G. 191, III. 1, b). μαχούμενον: εύωνόμου, i. e. of the Greeks, who were next the river. Cyrus drew up (δωταξε, disposuit) his barbarian force (τοὺς ἐαντοῦ) on the left of the entire Greek force.
- ήμέρα: case (G. 186). αὐτό-μολοι: αὐτόε and μολ-, go; cf. ἔμολον,
 aorist of βλώσκω. See also G. 131, 1.

Page 23. — Tûs dr. . . Toustre, how (G. 282, 1) he should make the fight, i. e. if there should be one (G. 226, 2b). — Tapijra . . . Touss, exhorted and encouraged them as follows (G. 148, N. 1).

- 4. δπως . . . είδητε (see clos): not object clause, as above (δπως έσεσθε), but final (G. 216, 1). — els olov . . . dywa, into what sort of a struggle you are going; indir. quest. (G. 282, 1). Cf. below, clous γνώσεσθε άνθρώπους. - τὸ πλήθος: sc. ἐστί. - ἐπίασιν (G. 200, N. 3 b). - ταῦτα, i. e. their numbers and outcry. — Takka . . . averance, as to all else, I feel (lit. seem to myself to be) even ashamed (when I think) what sort of men (average with emphasized contempt at the end of the sentence) you will find those in our country are (G. 280). — just is the ethical dat. (G. 184, 8, N. 6). — imir δε ... γενομένων, but since you are (G. 277, 2) men (emphatic), and if you shall prove yourselves (= idv yévnobe, G. 277, 4) of good courage. With άνδρῶν and άνθρώπους here cf. what Herod. (vii. 210) says of the Medes at Thermopylae, ότι πολλοί μέν άνθρωποι είεν, όλίγοι δὲ άνδρες. — ὑμών τον βουλόμενον, whoever of you (G. 168) shall wish (G. 276, 2). — τοις οίκοι, his friends at home (masc.); but, just following, Two olkon (neut.), things at home. Tols olkow is a dative of the agent with the verbal [nawrós; this is the regular construction with the verbal in -réos (G. 188, 3 and 4).
- 5. πιστὸς δὲ Κύρφ, in the confidence of Cyrus. It was probably at the direction of Cyrus that Gaulites spoke. και μὴν: lit. and in truth; free Eng., but yet. διά... προσιόντος, on account of your being (G. 262, 1)

at such (a critical point) of the danger that is approaching. κινδύνου limits τοιούτφ (G. 168), but προσιόντος is still causal (G. 277, 2), the thought being, you promise, etc., because the danger is approaching. — dv eð γένηταί τι: a purposely vague ref. to his present undertaking. — μεμνήσεσθαι (fut. perf.), serving as simple future to μέμνημαι (G. 200, n. 6). — tvιοι δέ: sc. φασί. — οὐδ' εἰ... δύνασθαι ἄν (G. 211), not even if, etc., would you be able (G. 246; 224). — μεμνήρο: formed without connecting-vowel (cf. G. 118, l. n.), μεμνη-ιμην, μεμνήμην, μεμνήμην, μεμνήρο, etc. The common forms μεμνήψην, μεμνήφο, etc.

6. fort (G. 28, N. 1, end) προς μεσημβρίαν, is (extends) towards the south. ήμεν is a dat. of advantage (G. 184, 3). Derivation of μεσ-ημβρία ?— μέχρι σό, to the point at which (down to where), neut. relative with prep. (G. 191, I. 5): in full μέχρι τούτου τοῦ τόπου ἐν ῷ. — τὰ... πάντα,

but all between these (limits): cf. τὸ μέσον τῶν ταχῶν in i. 4. 4.

7. τούτων: with έγκρατείε (G. 180, 1). — μή ούκ έχω δ τι δώ (indirect question, G. 244), that I shall not (G. 215, N. 1) know (lit. shall not have) what to give; the direct form for 8 T. 80 would be T. 80; what shall I give? (G. 256). So ούκ έχω δ τι είπω (or τί είπω), non habeo quod (or quid) dicam. Here ούκ έχω is nearly equivalent to ἀπορώ, to be at a loss, and the indirect question in & 71 & , etc. is plain. But the analogy of the familiar expression our two 5 to 80, I have nothing to give (in which the interrogative and relative constructions are sometimes hard to distinguish), gave rise occasionally to the corresponding expression two 5 71 80, I have something to give, in which the relative character greatly preponderates; and here we have (below) two inavois of So, I have enough to give to, where the construction is purely relative. See Moods and Tenses, § 65, 1, N. 8 (a). åν εὖ γένηται (sc. τὰ πράγματα). — στέφανον: not, of course, as a badge of sovereignty, but as a mark of distinguished military service, like the medals and crosses of to-day. A crown was often bestowed in this way as a reward of merit among the Greeks.

Page 24.—8. ἡσαν, i. e. the generals and captains. Cf. § 2.—σφίσεν: indirect reflexive (G. 144, 2).— ἐμπιμπλὰς τὴν γνώμην, satisfying the mind.

- 9. παρεκελεύοντο . . . τάττεσθαι: had Cyrus followed this advice, the whole course of Persian history might have been changed. μάχεσθαι, i. e. in person. ἐαυτῶν: with ὅπωσθεν (G. 182, Z). γάρ: with ref. to an unexpressed statement: (all this advice is unnecessary) or (there is no real danger) for do you think, Cyrus, etc. We should say, What! do you think, etc. Νη Δία (G. 163), Yes, by Zeus (he will fight), sc. μαχέται. ἐμὸς ἀδελφός, a brother of mine: ὁ ἐμὸς ἀδελφός would be my brother. ταθτα: with a gesture.
- 10. &ν τῆ ἐξοπλισία, under arms, in procinctu. ἐγένετο, was found to be. ἀσπὶς . . . τετρακοσία, 10,400 shield, just as we say "a thousand horse."— The sum total here given cannot be made to tally with the numbers previously given separately; and it is unsatisfactory to speculate on the causes of the discrepancy.

- 11. ἐκατὸν καὶ εκοστ μυριάδες: probably overstated. Ctesias, the King's private physician (mentioned in i. 8. 26), gave the number as 400,000.— αλλοι, besides. Cf. i. 5. 5. αδ, moreover.
- 12. του: with στρατεύματος. άρχοντες... ήγεμόνες: notice καί before both the last two titles, while the proper names below have no conjunction. These are both common forms in Greek, while in English we generally use and only before the last noun in such a series. μάχης: after ὁστέρησε (der. from ὕστερος) implying comparison (G. 175, 2). ἡμέροις (G. 188, 2).
- 13. oi... βασιλίως, those who had deserted from the ranks of (lit. out of) the enemy from (the side of) the great King, etc. τῶν πολεμίων, at the end of the section, depends on of (G. 168). The number of prepositional phrases in this short section is worthy of note.— ταὐτά: distinguish carefully from ταῦτα above.
- 14. συντεταγμένφ τῷ στρατεύματι: the noun is a dat. of accompaniment (G. 188, 5), and the part. expresses the attendant circumstance (G. 277, 6). This force of the part. will be easily seen, if the idea of accompaniment is dropped and the gen. abs. is substituted, συντεταγμένου τοῦ στρατεύματος.
- Page 25. μέσον (G. 142, 4, N. 4). τάφρος: the word in itself signifies an artificial ditch (cf. βάπτω, τάφρος), but this idea is emphasized by δρυκτή. δργυιαί: in apposition to τάφρος, where we should expect rather δργυιῶν (G. 167, 5). Cf. ποδῶν at the end of § 15. The δργυιά, the length of the outstretched arms (δρέγω, to stretch out), measured about a fathom (6 feet) and was equal to four πήχως.
- 15. παρετέτατο (G. 109, 6 and 4).— ἐπί, upon, over, to the length of.
 τοῦ τείχους: see note on ii. 4. 12. The ditch was dug northward, obliquely (not at right angles, like the wall) to the Euphrates, which here runs about S. E. διώρυχες: sc. εἰστ. Derivation of δι-ῶρυξ? ρίουσαι, which flow (G. 276, 1). ρίουσαι, πλεί (G. 98, N. 1). σιτ-αγωγά: derivation? See also G. 131, 1. διαλείπουσι, are distant (from one another), lit. leave an interval. ποταμοῦ, τάφρου (G. 182, 2). Why the ditch had not been completed to the river is not stated. The most reasonable of the many conjectures that have been made with reference to this is, that Cyrus had surprised the King by his rapid marching, and that the latter had in consequence abandoned the work in alarm when almost completed.
- 16. προσελαύνοντα (G. 280). παρήλθε και έγένοντο: the point of view shifts; Cyrus being prominent as subject of παρήλθε, and the whole army as subject of έγένοντο.
- 17. μέν: see τῆ δὲ τρίτη in § 20. ἦσαν: plural, perhaps, because two kinds of tracks are mentioned.
- 18. 'Αμβρακιότην: force of suffix? See G. 129, 10. μάντιν: der.?— δαρεικούς: the σταιτήρ Δαρεικός, commonly called Δαρεικός, was a Persian gold coin, containing about 125.5 grains of gold. It would, therefore, now be worth about \$5.40 in our gold (\$1.00 having 23.22 grains). Here Cyrus pays a bet of 10 talents (60,000 drachmas) with 3000 Darics, which shows that the Daric was worth 20 drachmas, or \$3.60 in silver. The difference in these two results comes from the change in the proportional values of

gold and silver. In antiquity the proportion was about 10:1; now it is about 16:1. As the Daric was a gold coin, of course the former value (about \$5.40) is the correct one. The Daric is commonly supposed to have derived its name from Darius, the father of Xerxes. In the same way we have Napoleon, Louis d'or, etc., as names of coins. — &π' ἐκεὐτης, i. e. before that (day). — &τι τῆ · · · εἶπεν: causal (G. 250). — ἡμερῶν (G. 179, 1). Cf. ἡμέρα, above (G. 189), and σταθμόν, § 14 (G. 161). — Οὐκ · · · μαχεῖται, he will not fight then at all (lit. hereafter); see οὐκ ἔτι in lexicon. — οὐ: οὐ rather than μὴ μαχεῖται (G. 219, 3, Ν.), because he is consciously repeating the statement of Silānus (G. 223, Ν. 1). — ἀληθεύσης, shall prove to be speaking the truth; the future apodosis is in δάσειν or δοῦναι understood with ὑτισχνοῦμαι. — παρῆλθον: see note on i. 1. 3.

19. ἐκάλνε: attempted action. — ἔδοξε: personal. — ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι, to have abandoned the idea of fighting (G. 262, 2; 174). — τῆ ὑστεραία: sc. ἡμέρα. — ὥστε ἐπορεύετο (G. 237). — ἡμελημένως: adverb formed from the perfect passive participle of ἀμελέω.

20. καθήμενος, έχων: manner (G. 277, 2). — αὐτῷ: a dative of disadvantage, but στρατιώταις, just below, one of advantage (G. 184, 3).

CHAPTER VIII.

SYNOPSIS: Near the station where he intends to halt for breakfast, Cyrus is met by Pategyas riding at full speed, who calls out that the King and his army are approaching (1). Great confusion ensues (2), and Cyrus gives orders for all to arm and fall into line (3). They begin to form as quickly as possible (4, 5), and Cyrus stations himself at their centre (6, 7). The enemy approach slowly and in silence, prepared for battle (8-11). Cyrus calls to Clearchus to attack the centre where the King is, but he is unwilling to do so (12, 13). The King's army continues to advance, the Greek force being not yet completely in line. Cyrus surveys both armies, and tells Xenophon, who rides up to him, to announce that the sacrifices are favorable (14, 15). The watchword is passed along the ranks of the Greeks, and then they advance chanting the paean (16, 17). They begin to move more and more rapidly, raising a shout to the God of War, at which the barbarians on the right of the King's army give way and take flight (18-20). Cyrus is pleased at the sight, but does not join in the pursuit. He directs his attention towards the King, who is beyond his extreme left, and then, in fear that he may be encircled, moves directly upon him, putting to rout the troops in front (21-24). He attacks the King in person and wounds him, but is himself struck with a javelin and killed. Artapates dies upon his body (25-29).

1. ἡν (G. 134, N. 1 c). — ἀγορὰν πλήθουσαν, the time of full market, i. e. from nine or ten o'clock in the morning until noon. Four parts of the day were designated, πρφ (ii. 2. 1), ἀγορὰ πλήθουσα, μέσον ἡμέρας (§ 8), and δείλη (§ 8).

Page 26. — σταθμός: here halting-place. Cf. note on σταθμούς, i. 2. 5. — ξμαλλε, i. e. Cyrus. For ξμαλλε καταλύειν, expressing past intention, see G. 118, 6; Moods and Tenses, § 25, 2, N. 2. — καταλύειν, to halt (i. e.

for breakfast), lit. to unyoke, to loose the horses. Cf. καταλόσομεν ίππους, Odyss. iv. 28; and καταλύει παρ' έμοι, he lodyes at my house.— προ-φαίνεται ... κράτος, comes into view in front, riding at the top of his speed (lit. up to his might).— ίδροῦντι τῷ ίππφ (G. 188, 5), with his horse in a sweat: the part. expresses attendant circumstance (G. 277, 6). Cf. συντεταγμένω τῷ στρατεύματι in i. 7. 14, and note.— ώς εἰς μάχην, apparently for battle.

- 2. abrika: construe with intercioda; put first for emphasis. kal marres 84, and all too, i. e. Persians as well as Greeks (cf. i. 1. 2, and note). orbitaly (G. 144, 2). interceioda, i. e. the King (G. 260, 2).
- 3. Note in the first two lines the repeated use of the article as a possessive pronoun (G. 141, N. 2). τὰ παλτά: each Persian horseman carried two javelins into battle. Cf. i. 5. 15.
- 4. τὰ δεξιὰ τοῦ κίρατος, the right (sc. μέρη, parts) of the wing. κέρας here must mean the right wing, τὸ Ἑλληνικόν, of the entire force of Cyrus, as opposed to the left wing where most of the barbarians stood (§ 5). This distinction is plain in ἐν τῷ δεξιῷ and ἐν τῷ εὐωνύμο (§ 5). But below, τὸ εὐωνύμον κέρας τοῦ Ἑλληνικοῦ means the left wing of this same Greek division (or κέρας). πρός, ἐκ front of, near. ἐχόμενος next to, lit. holding on to, sc. Κλεάρχου (G. 199, N. 3; 171, 1). Cf. ἐχόμενοι τούτων in § 9.
- 5. τοῦ βαρβαρικοῦ: part. gen. with iππῶs (G. 168). ds: cf. i. 2. 3, and note. loτησαν, took their position. The Paphlagonian cavalry and Greek peltasts were stationed here to support the hoplites under Clearchus and follow up the advantage in case these slower troops should put the enemy to rout.
- 6. Κύρος ... ἐπλισμένοι (κc. ἐστησαν), i. e. stood armed. δσον, (so much) as = about. Cf. note on els in i. 2. 3. βώραξι μέν αὐτοὶ ... Κύρου, (the men) themselves on their part (μέν) with breastplates, cuisses (thigh-pieces), and helmets all except Cyrus. The exception refers only to κράνου, as appears from the following Κύρος δί, κ. τ. λ. οἰ δ' ἐπποι (in § 7) corresponds to θώραξι μέν αὐτοί. Κύρου: case (G. 191, I. 5). ψιλήν ... κφαλήν, with his head unprotected (G. 138, Rem.). Ctesias (in Plutarch, Artez. 11) says that Cyrus wore a tiara in place of a helmet.
- Notice the derivation of προ-μετ-ωπίδια and προ-στερνίδια. μαχαίρας: difference between the μάχαιρα and ξίφος?
- 8. Cf. the beginning of this section with that of § 1. ἡνίκα . . . ἐγίγνετο, but when it began to be (lit. was becoming) afternoon. Cf. note on § 1.

 The battle was fought between this time and dark. ἰφάνη, there was seen.

 κονι-ορτός: der.? χρόνφ . . . πολύ, but some time (G. 188, 2) later (the dust appeared) just like a sort of blackness in the plain for a great distance (ἐπὶ πολύ). χαλκός τις ἡστραπτε, here and there (τὶς) their bronze armon began to flash.
 - 9. λευκο-θώρακες: probably of linen; cf. λινοθώρηξ, Il. ii. 539.
- Page 27.— Exoperor tourser: cf. note on exoperor in § 4.— kard they, nation by nation (G. 191. IV. 2, 2 c).— Ekastor to three: in appose to outs, but attracting emoreters into an agreement with it: but these were all proceeding (normally emoretor) nation by nation, each nation in the form of a solid square.

- 10. departa: sc. ήν. καλούμενα: cf. note on καλουμίνη in i. 2. 13. kκ τῶν ἀξόνων: inserted into the projecting extremity of the axle and stationary. els πλάγιον, sidevays. βλέποντα, pointing. ώς διακόπτεν: result (G. 266, N. 1). στφ (i. e. φτιν, G. 86). έντυγχάνοιεν (G. 248, 2). ή δὶ γνώμη ἡν ώς . . . ἐλῶντα (see ἐλαύνω), κ. τ. λ., and they were designed to drive, etc.; the partic. are nomin., as if γνώμην είχεν had preceded, and ώς is used (G. 277, N. 2) as if the chariots themselves had the design. The covinni, or scythe-chariots of the ancient Britons, are well known.
- 11. 8 μέντοι, what however, taken up in τοῦτο, two lines below. καλέσσε. . . Έλλησι: we might have had (cf. i. 7. 18) καλέσσε τοὺς Έλληνας παρεκελεύετο αὐτοῦς, but in Greek the obj. is regularly expressed but once. ἐψεύσθη τοῦτο, in this (G. 160, 1) he was mistaken. κραυγῆ: manner: so σιγῆ, ήσυχῆ. σιγῆ ἐς ἀνυστόν, with as little noise as possible; in full ἐς ἀνυστὸν ἦν προσιέναι σιγῆ: see note on ἢ δυνατὸν μάλιστα in i. 3. 15. ἐν ἴσφ, with even step, sc. βήματι: cf. ὁμαλῶς in § 14.
- 12. αὐτός, i. e. attended only by Pigres and the few others mentioned.

 ἄγειν: obj. inf. not in indirect disc., following ἐβόα as it would ἐκελευε (G. 260, 1). τὸ τῶν πολεμέων (G. 142, 2). ὅτι εἴη: causal (G. 250, Ν.). κᾶν (καὶ ἀν) νικῶμεν (G. 223). The apod. πεποίηται, though a perf. in form, refers vividly to the fut. (G. 200, Ν. 7), our whole work is (will be) done. ἡμῦν (G. 197, 2¹).
- 13. ὁρῶν τὸ μέσον στῖφος, though he saw the compact body at the centre (στῖφος from στείβω, to tread), i. e. the 6000 cavalry mentioned in i. 7. 11. ἀκούων is also concessive (G. 277, 5). Κύρου: gen. of source (G. 171, 2, n. 1). The clause τω δντα (G. 280) . . . βασιλία constitutes the obj. acc. τοῦ εὐωνύμου: with τω (G. 182, 2). τοσούτον Εω ην: parenth. πλήθει, in numbers (G. 188, 1, n. 1). ἀλλ΄ ὅμως, but still, resuming after the parenthesis, with emphatic repetition of ὁ Κλίαρχος. μη κυκλωθείη, that he might be encircled (der. from κύκλος; cf. Eng. cycle). Why opt. ! ὅτι αὐτῷ . . . ἔχοι: he said ἐμοὶ μέλει (G. 184, 2, n. 1, the clause that follows being the object gen.) ὅτως καλῶς ἔχη (G. 217, n. 1). If Clearchus had been less cautious and obeyed orders, the result of the battle might have been very different. Plutarch (Artax. 8) says of Clearchus: ὁ δ΄ αὐτῷ μέλειν εἰπῶν ὅπως ἔξει κάλλιστα, τὸ πῶν διέψθειρεν.
- 14. το βαρβαρικον στράτευμα: the King's army. δμαλώς: cf. εν του in § 11, and note. συνετάττετο ... προστόντων, was forming its line from those still coming up. ου πάνυ πρός, by no means near, at some distance from. προς αὐτῷ τῷ στρατεύματι means near the army itself, αὐτῷ strengthening the idea of nearness. ἐκατέρωσε (with ἀποβλέπων): cf. ἐκατέρωθεν in § 13, and see G. 61. κατέθεᾶτο, took a survey: δράω, to see in general; βλέπω, to turn the eyes, look; θεάομαι, to gaze at.
- 15. Ενοφῶν: the first mention of Xenophon in the Anabasis. ὧς συναντήσαι: purpose (G. 266, N. 1). ε τι παραγγέλλοι, whether (G. 282, 4) he had any commands (G. 243). ἐπιστήσας (sc. τὸν ἔππον), pulling up. Page 28. ἰκρά, omens from inspecting the inwards of the victims; στάς.

yes, omens from the acts and movements of the victims.

- 16. λέγων, while saying (G. 277, 1). τίς ... είη, what the noise was (G. 243); but two lines below, δ τι είη, κ. τ. λ. (G. 149, 2°). ὁ Κλέαρχος: Clearchus had ridden up in the mean time; some MSS. have Εκυφών. σύνθημα, a thing agreed upon (συν-τίθημι), watchword. παρέρχεται: what might have been the mood? Cf. παραγγόλλα and είη, below. δεύτερον: the watchword passed first down the line from man to man, and then back again to make sure that it was understood. καὶ δε, and he, i. e. Cyrus (G. 151, N. 3°). τίς παραγγόλλα, i. e. who was giving it out without his approval.
- 17. 'Aλλά... torm, well, I accept it (the password), and let it be this.
 &λλά marks the opposition between his present concession and preceding surprise. και ούκτι... ἀλλήλων, i. e. the two lines were now less than three or four stades (G. 161) apart. διαχέτην τὸ φάλαγγε (G. 33, 1; 78, N. 2). ἐπαιάντζον, began to sing the paean, as an omen of victory. προήρχοντο, began first (πρό), i. e. before the enemy. ἀντίοι (G. 138, N. 8; 185).
- 18. Šs δε... φάλαγγος, but when, as they (sc. αὐτῶν) proceeded, a part (sc. μέρος with τl) of the phalanx (G. 168) surged forward (beyond the rest), lit. billowed out (κύμα, a wave), etc. δρόμφ δείν, to go on the run, double quick (dat. of manner). οἰόνπερ... ἐλελίζουσι, just as they raise the warcry to Enyalius (Ares): ἐλελίζω, to shout ἐλελεῦ. καὶ πώντες δέ: cf. § 2 and note. φόβον... ὑπποις (G. 277, 6), thereby frightening (lit. causing fright among) the horses (G. 184, 3).
- 19. πρίν δέ... ἐξικνεῖσθαι: lit. before an arrow reached them, i. e. before the Greeks got within bowshot of them (G. 274).— κατὰ κράτος: cf. ἀνὰ κράτος in § 1. θεῖν δρόμφ: here involving the idea of confusion and disorder (cf. § 18).
- 20. τὰ δ' ἄρματα, i. e. of the enemy. τὰ μέν, τὰ δέ: in partitive apposition to ἄρματα (G. 137, N. 2). ἡνιόχων (G. 180, 1): derived from ἡνία, α rein, and ἔχω. ἐπεὶ προίδοιεν, διίσταντο, stood apart (separated), whenever they save them in front of them (G. 233). ἔστι δ' ὅστις: we should expect rather ἡν δέ τις δς. Cf. the expressions in G. 152, N. 2, and ἡν οἰκς in i. 5. 7, with note. και ελήφθη ἐκπλαγείς, was caught (i. e. by not getting out of the way of a chariot) in his construction. ἰπποδρόμφ: derivation? καὶ . . . ἔφωσαν, and yet, in fact (καὶ μέντοι), they said that not even he suffered any harm (σύδέν, G. 159, N. 2). σύδὲ . . . δέ: the negative expression corresponding to καὶ . . . δέ. Cf. i. 1. 2, and note. σύδ' σύδεὶς σύδέν: emphatic negation (G. 233, 9). So just preceding σύδὲν σύδέ. τὶς, probably, a single man.
- 21. δρών, when he saw. νικώντας, διώκοντας: pred. participles in indirect discourse (G. 280). τὸ καθ΄ αὐτούς: sc. πλήθος οτ στράτευμα. ήδόμενος, although he was pleased. ούδ΄ ῶς (G. 29, N. 1), not even then (under these circumstances).— ἔξηχθη, was led on, tempted (ξάγω). συνεστεραμένην: cf. note on ἐκκεκαλυμμένας in i. 2. 16: σπειράσμαι, to be coiled up, from σπείρα (cf. Eng. spira). ποιήσει, would do, might have been ποιήσει (G. 243). ήδει αὐτὸν ὅτι ἔχοι, knew him that he had, i. e. knew that

he had. Cf. i. 1. 5, and note. The thought could be expressed also in this way, ήδα αὐτὸν έχοντα, but not αὐτὸν έχαν (G. 280, and N. 3).

Page 29. — 22. το αυτών (G. 142, 2; 167, 1). — ἡγούνται, command, i. e. they always hold this position in commanding their armies. — ούτω, thus, takes up the idea of μέσον έχοντες το αυτών, and is itself further defined by ἡν ἢ . . . ἐκατέρωθεν, thus, viz. if part of their force is on either side of them: ούτω has besides a conditional force on αισθάνεσθαι αν. — ἐν ἀσφαλεστάτψ: sc. τότω. — είναι (G. 260, 2) is apod. to the general cond. ἡν ἢ (G. 225). — ἡ ἰσχὸς αὐτῶν (G. 142, 4, N. 3). — εἰ χρήζοιεν . . . ἀν αισθάνεσθαι (G. 246; 247, N. 3): cf. also G. 226, 3; 211. — ἡμίσα χρόνω: more commonly ἐν ἡμίσα χρόνω (G. 189, N. 2).

23. δη τότε... δμως, i. e. the King accordingly (84) on this occasion held (G. 277, 5) the centre, but still, etc. — ἐκ τοῦ ἀντίου (sc. μέρους), from the opposite side. — αὐτοῦ: with ἔμπροσθεν (G. 182, 2). — ἐπέκαμπτεν... κύκλωσιν, wheeled round (lit. against), as if to encircle them. By this movement the King's left, from being at right angles to the river, came to face it. — κύκλωσιν (G. 129, 3).

24. μη κατακόψη (G. 216, 2; 201, Rem.).— ἐλαύνει ἀντίος, advances against him (G. 138, N. 7). — τοὺς εξακισχιλίους: identical with τοὺς πρὸ βασιλίως τεταγμένους, but expressed to emphasize the contrast between the two forces, 600 on one side, 6,000 on the other. — αὐτὸς τῆ ἐαυτοῦ χειρί, himself with his own hand.

25. τροπή, the turning of an enemy, rout (G. 129, 1). — εἰς τὸ διώκειν, in pursuit (G. 262, 1). — πλήν: here a conj. Cf. its use as a prep. in i. 2. 1. — σχεδόν . . . καλούμενοι, chiefly his so-called (cf. note on i. 2. 13) table-companions.

27. αὐτόν, i. e. Cyrus. — ὑπὸ τὸν ὁφθαλμόν, under the eye (implying motion towards the eye). — μαχόμενοι... ἐκατέρου: the construction begun by these subjects is not finished, except so far as it is partially resumed in Κῦρος δέ; but it breaks suddenly off in the indirect quest. ὁπόσοι... ἀπέθνησκον. — ἀπέθνησκον refers to several being killed at different times, whereas ἀπέθανε is used of Cyrus alone. — Κτησίας λέγε: we should say, this I leave for Ctesias to tell. — ἔκεντο, lay dead, jacebant.

28. ὁ πιστότατος θεράπων, the attendant most in his confidence.— πεπτωκότα: quoted after είδε (G. 280).— περιπεσείν αὐτῷ: lit. to have fallen about him (G. 187). i. e. so as to embrace him. Cf. Q. Curtius, viii. 11. 16: super amici corpus procubuit.

29. καὶ . . . Κόρφ: construe in the Greek order. — ἐπισφάξαι αὐτὸν (Artapates) Κύρφ (G. 187), to slay him over Cyrus, i. e. as a sacrifice. See ἐπισφάζω in lexicon. — ἐαυτὸν ἐπισφάζασθαι: strongly reflexive, slew himself by his own hand, ἐαυτόν being added to the verb already in the mid. Note the force of σπασάμενον (G. 199, 3). — εθνοιαν, πιστότητα: substantives formed with suffixes expressing quality (G. 129, 7).

CHAPTER IX.

Biographical Sketch of Cyrus.

SYNOPSIS: Cyrus is agreed to have been the most worthy to reign of all Persians since Cyrus the Great (1). When a boy he excelled all others (2). The sons of Persian nobles are educated at the King's palace, and early learn to govern and obey (3, 4). Here Cyrus was remarkable for his modesty and obedience, as well as his love of horses and for learning warlike exercises (5). When older, he was fond of the chase (6). While satrap, he was careful to keep his promises (7); and cities, individuals, and even enemies had the greatest confidence in him (8). In his warfare with Tissaphernes all the cities, except Miletus, put themselves under his protection; and the inhabitants of Miletus feared him, because he showed by deeds and words that he would not desert the exiles whom they had banished (9, 10). He was always anxious to outdo those who did him either a kindness or an injury (11). A great number confided to his charge their property, cities, and persons (12). He was unsparing in his punishment of the criminal and unjust (13); but paid honor to warlike talents and bravery (14, 15), and rewarded those who loved justice (16). Foreign generals in his employ found it profitable to serve him well (17), for diligence was never unrewarded (18). Skilful and just managers of his lands were never deprived of their earnings (19). He was successful in attaching friends to himself, and ready to assist them in their own purposes (20, 21). He received and gave many presents, surpassed his friends in kind attentions, and was universally beloved (22-28): in proof of this no one deserted from him to the King (29). His virtues and his quickness in discerning the trustworthy are proved by the fact that, when he died, all his most intimate friends, except Ariaeus, fell fighting in his behalf (30, 31).

Page 30.—1. μέν: without correlative.— οῦτως: what would ὧδε mean?— ἀνὴρ ἄν. a man (G. 137) who was, etc. — Περσῶν γενομένων (G. 168): the Persians meant are those of the royal line born (γενομένων) after the time of (μετά, G. 191, VI. 3, 3 b) Cyrus the Great.— βασιλικώτατος: note the suffix ικο- (see G. 129, 13). — παρά: with the gen, of the agent in place of ὑτά (G. 197, 1, Ν. 1). — τῶν δοκούντων γενέσθαι, those who are reputed to have become (γενέσθαι, G. 260, 2). — ἐν πείρα Κύρου, i. e. intimately acquainted with Cyrus.

2. πρώτον μέν: correl. to έπει δέ in § 6, which marks the second period in his life, and to έπει δέ in § 7, which marks the third.— ἔτι παῖς ὤν, while (G. 277, 1) still a boy.— ἐπαιδεύετο: derivation and suffix? See G. 130, 4.

- 3. ἐπὶ... θύραις: as we say, at court. σωφροσύνην, self-control, der. from σώ-φρων (σῶς, σῶος, and φρήν) with the suff. σύνα- (see G. 129, 7). καταμάθοι ἄν (G. 226, 2 b). αἰσχρὸν ... ἔστι (G. 28, Ν. 1, end): for the construction cf. ἢν ἰδεῖν ... ἀνθρώπους in § 13, below, and οἰκ ἢν λαβεῖν in i. 5. 2. οἰδὲν οὖτε ... οὖτε (G. 283, 9).
- 4. θεώνται και ἀκούουσι, they see some (sc. τινάς) honored and hear of them (G. 280).— εὐθὺς παίδες ὅντες (G. 277, Ν. 1), in their very boyhood.—μανθάνουσιν ἄρχειν, learn how to rule (G. 280, Ν. 8).
- 5. albημονέστατος: put first for emphasis, displacing μέν: otherwise the order would be πρώτον μέν albημονέστατος.— ἐδόκα εἶναι, had the reputation of being.— τοις τε...πείθεσθαι, and of being more obedient to his elders than (were) even those inferior to himself in rank.— φιλιππότατος (G. 136, N. 3 a) with ἐδόκα εἶναι, but χρήσθαι with ἰδόκα alone. ἔκρινν: they (i. e. men in general) judyed him, etc.— ἔγγνν: with the two supertat the end of the sect. (G. 180, 2).— ἀκοντίστως: force of the suff. στις?— Give the derivation at length of albήμων, ήλικιώτης, ὑποδεής, φίλιππος, τοξική, ἀκόντισις, φιλομαθής, and μελετηρός.
- 6. ἡλικία (G. 184, 2). μέντοι, moreover. So below at the end. ἐπιφορμένην, that rushed upon him (G. 276, 1): ἄρκτος is epicene (G. 33, 2, N. 2). οὐκ ἔτρεσεν, was not afraid of, did not shrink from. Cf. τρέω, τρέμω, trembe. συμπεσών: the idea is that of grappling, not of falling to the ground, with the bear. τὰ μέν: cogn. acc. (G. 159, N. 2), suffered somewhat, received some wounds. Often a different word takes the place of the article in one part of the correlation ὁ μέν . . . ὁ δέ (G. 143, 1), as here τέλος δέ (G. 160, 2). πολλοῦς: dat. of the agent with the verbal adj. μακαριστόν (from μεκαρίζω, μάκαρ).
- 7. κατενίμθη: why κατά? σατράπης, as sutrap. See, with ref. to the facts here mentioned, i. 1. 2, and the prefatory note. στρατηγὸς δὲ καί: cf. with ref. to pos. καὶ στρατηγὸς δὲ in i. 1. 2. οἰς: dat. of indir. obj. after καθήκα (G. 184, 2). πρώτονμέν: weakly correlated by δὲ in § 11. ἐπιδειξεν αὐτὸν δτι, κ. τ. λ., he showed himself, that he made, etc., emphatic attraction. Cf. note on τῶν βαρβάρων, i. 1. 5. ὅτι... ποιοῦτο, that he made it of the greatest importance, regarded it most important; the direct form of the sent. being περὶ πλείστου ποιοῦμαι, ἐάν τῷ σπείσωμαι (G. 225) καὶ... συνθῶμαι καὶ... ὑπόσχωμαί τι, μηδὲν ψεύδεσθαι (G. 247). τῷ: what other form was possible? See G. 84. σπίνδομαι of making a treaty (by libations); συντίθεμαι of entering into an agreement; ἐπισχνέομαι of promising in the common sense.
- 8. και γάρ, and (proof is at hand) for. σπεισαμένου, temporal. μηδὲν ἀν παθείν, in direct form οὐδὲν ἀν πάθοιμι (G. 211; 226, 26): for the change of neg. see G. 242, 4.
- Page 31.—9. τοιγαροῦν, therefore.— ἐκοῦσαι (G. 138, Ν.7).— Μιλησίων: we should expect Μιλ. του. οὖτοι δὲ... αὐτόν: a proof, drawn from an enemy, that Cyrus was to be trusted.— προέσθαι, to abandon (see προίημι).
- 10. και γάρ... Καγεν, for he both (και...και in correlation) showed repeatedly by what he did, and declared repeatedly, or, more freely, showed

repeatedly both by word and deed. — προοίτο (G. 127, III., N.1). — and is ones for all; but ποτέ, once on a time (§ 6), some time, ever. — ούδ' et... γένοιντο, not even if they should become still fewer, i. e. should be cut down in numbers by their misfortunes.— δτι... πράξειαν: in direct form ούκ αν ποτε προοίμην, έπει... ἐγενόμην, ούδ' et... γένοιντο... πράξειαν (G. 247, N. 2 and N. 3).

11. φανερός δ' ἡν καὶ πειρώμενος, but it was obvious also that he strong (G. 280, N. 1).— εἰ ποιήσειεν: prot. to πειρώμενος. The fact made evident (i. e. the direct discourse) is ἐάν τίς . . . ποιήση, πειρώμαι (G. 225). For the two accusatives after ποιήσειεν, see G. 165. For the parallel construction at the end of the section, see G. 165, N. 1, and cf. § 10.— ἐξέφερον, reported.— ὡς εὔχοιτο: quoted (G. 243) after εὐχὴν ἐξέφερον, which involves the idea of saying. They said, εὔχεται (i. e. he sometimes prays) ξῆν ἔστ' ἀν νικῷ (G. 239, 2; 232, 3); the future ap d. to ἔστ' ἀν νικῷ is ζῆν. For the change by quot. of the subj. νικῷ to the opt., see G. 247.— νικᡩη ἀλεξόμενος, should outdo in returning like for like.

12. και γαρ οδν: as in § 8.—δη: with the superlative, just as μέγιστος δη means the very greatest. The phrase ένί γε άνδρί also (άνδρί, of course, is grammatically in app. to αὐτῷ) logically modifies the superl.; the number, i. e., was the very greatest in view, at least (γί), of the fact that it was a single man (ἐνὶ ἀνδρί) that was in question. — τῶν ἐφ' ἡμῶν, of the men of our time, part. gen. with αὐτῷ, but affected also by the superlative πλειστοι, as if it had been said he was trusted most of all the men of our day. For this meaning of ἐπί, see G. 191, VI. 2, 1 b. — προίσθαι, to intrust. Cf. § 9.

13. ού μλν (= μην) δη ούδί, nor yet now in truth. — ἀφειδίστατα πάντων, most unsparingly of all. — ῆν ίδειν, it was possible to see, you might see. — ποδών, χειρών, ὀφθαλμών: why gen.? — μηδέν άδικούντι, if in no respect (G. 159, N. 2) a wrong-doer (G. 277, 4). — ὅ τι προχωροίη, whatever it was to his advantage (G. 233) to have (sc. έχειν). For ήθελεν (which might have been ἐθέλοι), see G. 233, N. 1.

14. μέντοι, however.— ώμολόγητο, he had been (and so was) acknowledged, pers. const. (cf. § 20). — ήν αὐτῷ πόλεμος: principal sentence where we should expect a dependent one, such as ὄντος ποτὶ αὐτῷ πολέμου; for πρώτον μέν, notwithstanding its position, goes with ἄρχοντας ἐποίει and is correlated by ἔπειτα. — καὶ αὐτός, even in person. — ἐθέλοντας: cf. ἐκοῦσαι in § 9, and note, and ἐθελοντάς in i. 6. 9, and note. — ής κατεστρέφετο χώρας (G. 154, Ν.).

15. ωστε...elva, so that (in his dominions) the good appeared (G. 266, 1) most prosperous, and the bad were deemed fit to be their s'aves: φαίνεσθαι would regularly either stand within the clause with μέν or else belong to both subjects. — οίοιτο: for the mood of. προχωροίη in § 13. — αἰσθήσσεσθαι: quoted (G. 260, 2).

16. γε μην, certainly at least, adding a case in the general testimony to the high character of Cyrus that could not be controverted; more simply, moreover.— els δε ισιοσύνην (see G. 129, 7 and 12): with επιδείκνυσθα,

to distinguish himself for uprightness.— et γένουτο, έποιείτο (G. 225). — βουλόμενος: quoted. Cf. φανερός ήν πειρώμενος in § 11. — περί παντός έποιείτο: cf. περί πλείστου ποιοίτο in § 7. — τούτους: pl. because of the distributive force of τις to which it refers. — έκ τοῦ άδικου, by injustics (G. 139, 2).

Page 32.—17. Sixalws, with fidelity.— Sixxipfero, were managed, lit. were had in hand.—καl... έχρήσατο, and he secured the services of (G. 200, N. 5 b) an army worthy of the name, justo exercitu.—Επλωσαν: coming as mercenaries across the sea.— Επεί έγνωσαν, because they judged it, etc. (G. 250).— πεθαρχέν (G. 131, 2 a).— τὸ κατά μήνα κέρδος is in the same construction as πεθαρχέν, the subject of είναι, which might have been τὸ πειθ. (G. 259 and N.). For κατά μήνα, monthly, see G. 191, IV. 2, 2 c.

- 18. et τίς γί τι: one proclitic, three enclitics. The proclitic takes the accent of τὶς; for the accent of the enclitics, see G. 28, N. 2. τίς γε, any one (emphatically), no matter how insignificant. τὶ: with ὑτηρετήσειεν, did him (G. 184, 2) any (G. 159, N. 2) good service. With ὑτηρετήσειεν cf. γίνοιτο in § 16, and the ref., and also ὁρψη in § 19.— οὐδενὶ... προθυμίαν, he never let his (lit. any one's, G. 184, 3) zeal (see G. 129, 7) go unrewarded. κράτιστοι δή: cf. πλέιστοι δή in § 12, and note. ὑτηρέται, supporters. Κύρφ... γενίσθαι, Cyrus was said to have had, lit. were said to have been (become) to Cyrus (poss. dat., G. 184, 4).
- 19. τινά δυτα, that any one was (G. 280). So the two participles that follow. οἰκονόμον, manager, Eng. eco-nomist. Note the derivation. ἐκ τοῦ δικαίου, according to justice, or we may freely transl. δεινὸν . . . δικαίου, a skilful and just manager. ἦε ἄρχοι is part of the conditional relative sentence (= «ť τινος ἄρχοι) and follows the construction of ὁρψη. See Moods and Tenses, § 64, Ν. 2. χώρας (G. 154). οὐδένα ἄν . . . ἀφ-είλετο, he would never deprive (G. 206) him (lit. any one) of (his territory, sc. χώραν, and see G. 164). The ἄν belongs equally to προσεδίδου (G. 212, 4). This form with ἄν, since it expresses a customary action, is a natural apodosis to εἰ ὁρψη. See again G. 225, and Moods and Tenses, § 51, Rem. ἐπέπατο (see πάομαι, to acquire): cf. the use of the perf. and plup. of κτάομαι. αδ, moreover. Κύρον (C. 164). οὐ φθονῶν ἐψαίνετο ἀλλά παρώμενος, it was clear that he did not envy, but strove, etc. (G. 280).
- 20. Φλους: emphasized by position and the following particles; obj. of δεραπεύειν. δσους ποιήσαιτο (G. 233): the apodosis is δεραπεύειν (not γενέσθαι). This use of the optative, as also the corresponding one in conditional clauses not relative (G. 225), occurs repeatedly in this chapter and should be watched for. δντας: cf. δντα in § 19. ἰκανοὺς συνεργοὺς δ τι τυγχάνοι, competent co-workers in whatever he chanced, etc. δ τι τυγχάνοι (= ε τι τυγχάνοι): see note on ής δρχοι in § 19. βουλόμενος: cf. παράν in i. 1. 2, and note. πρός, by (G. 191, VI. 6, 1 b, end). κράτυστος δή: cf. § 12 and § 18. γενέσθαι: in the dir. form ἐγένετο (G. 260, 2).
- 21. and towns owner even, n. t. \(\lambda\), he tried to secure for his friends that very object for which he thought that he needed friends himself, viz. that he might have co-workers, he tried (I say) also on his own part to be a most

vigorous co-worker with his friends, etc. αὐτὸ τοῦτο would naturally have been the object of some verb like πράττειν after ἐπεις ᾶτο, but for this simple αὐτὸ τοῦτο πράττειν the amplified expression συνες γὸς... εἶναι... ἐπιθυμοῦντα was substituted, to express the same idea more fully. Cf. α... καίσουν in iii. 5. 5.— τούτου: emphatic (G. 152).— ὅτου (i. e. οὖτινος, G. 84) is not gen. by assimilation, but gen. independently (G. 171, 2).— ἐπιθυμοῦντα: quoted after αἰσθάνοιτο (G. 280).

22. cluat: by syncope for clouat. The word is here parenthetic, like our I think.— els γε ών ἀνήρ: cf. ἐνί γε ἀνδρί in § 12, and note.— διά πολλά, for many reasons.— δι-εδίδου, dis-tributed.— καὶ ὅτου: sc. πρός and the indef. antecedent of ὅτου.— δεόμενον: how is the part. to be construed?

23. κόσμον: in app. to δσα (G. 137, N. 4). — ħ...ħ, either ... or. — ώς εἰς πόλεμον: the ώς marks the purpose for which the objects were sent (εἰς πόλεμον) as subjectively conceived by the sender. Cf. ώς εἰς μάχην in i. 8. 1, and ώς εἰς κυκλωσιν in i. 8. 23. — καλλ-ωπισμόν: der.? — καί, moreover, with the following sentence as a whole. — λέγαν: an imperfect infinitive with ἔφασαν (G. 203, N. 1): they said ἔλεγε, he used to say. Cf. ἐλέχθησαν γενέσθαι in § 18. — δύναιτο (G. 245); νομίζοι (G. 243). Cyrus said οὐκ ᾶν δυναίμην ... φίλους δὲ ... νομίζω.

24. καὶ τὸ μὲν... ποιοῦντα, and his surpassing (G. 259, N.) his friends in conferring great (with emphasis) benefits, etc. τὰ μεγάλα is cognate acc. with εὖ ποιοῦντα, benefiting (G. 159, N. 2). — ἐπιμελεία: dative of respect (G. 188, 1, N. 1). — Φίλων (G. 175, 2).

Page 33. — τῷ προθυμεῖσθαι : parallel in construction to τῇ ἐπιμελείᾳ (G. 262, 2). — ταῦτα takes up τὸ περιείναι, κ. τ. λ.

25. οἴνου (G. 167, 4). — ἡμι-δεεῖς (δέω, to want). — οὕπω δὴ πολλοῦ χρόνου, not for a long time (G. 179, 1), lit. not as yet now within a long time. — ὅτι . . . ἐπιτύχοι represents ἐπέτυχου, κ. τ. λ., in the words of Cyrus (G. 243); but the next sentence gives the actual words of the messenger, who in delivering the gift would say: Κῦρος οὅπω δὴ πολλοῦ . . . ἐπτιχεν τοῦτον οὖν σοι ἔπεμψε, κ. τ. λ. Cf. the last half of § 26, τούτοις ἡσθη Κῦρος ·βούλεται, κ. τ. λ. — ἐκπιεῖν, to drink it up (lit. out): cf. Germ. austrinken. — σὺν οἰς (G. 153, Ν. 1).

26. ήμιβρώτους: der.? — ήμίστα, halves (G. 139, 1). — ἐπι-λέγειν, to say in addition (to presenting the gifts), to add. — τούτων γεύσασθαι, to take a

taste of (note the force of the agrist) these (G. 171, 2).

27. εδύνατο: there is some MS. authority for δύναιτο. See G. 233, N. 1, and Moods and Tenses, § 62, N. 1. — δια-πίμπων: force of διά? — ώς μη άγωσιν: subj. of purpose after a secondary tense (G. 216, 2). The student will note that a clause of negative purpose can be introd. either by the simple μή, or by μή preceded by ἵνα, ώς, ὅπως, the meaning in both cases being simply that not, lest. Cf. the examples under G. 216, 1.

28. πλείστοι, very many. — μέλλοιεν δύμεσθαι: see i. 8. 1, and note. — ἐσπουδαιο-λογείτο, he engaged in earnest conversation (with them), a denom. verb (G. 130, 2) der. from σπουδαίος and λέγω, and σπουδαίος from σπουδή, σπεύδω (G. 129, 12). — ὡς δηλοίη οῦς τιμῷ (τιμῷ indic.), that he might show

(G. 216, 1) whom he honored (G. 248, N., end). The purpose in his own mind was, as δηλώ (subj.) σύς τιμώ (indic.).— if ar anoise, from what I hear: cf. anoise in i. 3. 20, and note.— Έλληνων, βαρβάρων: with observa. 29. τούτου, τόδε: diff. of use?— δούλου όντος, though he was a slave. Cf. i. 7. 3.— πλήν: conj. Cf. i. 8. 25.— και ούτος... εὖρε: the order is, και ούτος δη ταχύ ευρε αύτὸν δν ώτο, κ. τ. λ. Cf. i. 6. 3. For ol, see G. 144, 2.— φιλαίτερον: for the more common φίλτερον (G. 73, 1, 10).— τπ' αὐτοῦ: the King.— ἀγαπώμενοι: ἀγαπώω is properly to show by outward signs that one regards; φιλέω (§ 28, end), on the other hand, is used of the love of friends.— τυγχάνειν ἀν is quoted after νομίζοντες (G. 246): the protasis lies in δντες = εἰ είησαν (G. 226, 1).

30. τὸ αὐτῷ γενόμενον, what happened to him, so ἐστί: τεκμήριον is pred. — τοὺς ... βεβαίους: the article is expressed but once, because the writer is speaking of a single class of persons possessing all the qualities mentioned, those who were faithful, well-disposed, and constant.

31. συν-τράπεζοι: cf. δμοτράπεζοι in i. 8. 25. — imip, over, in behalf of (G. 191, IV. 3, 1 b). — τεταγμένος: what use of the part.? Explain the use also of πεπτωκότα in the next line.

CHAPTER X.

SYNOPSIS: The head and right hand of Cyrus are cut off; the King falls upon his camp, and the troops of Ariaeus flee (1). The camp is pillaged, except where a few of the Greeks, who have been left on guard, make a successful stand (2, 3). Both armies proceed as if victorious, the Greeks pursuing, the Persians plundering (4); but when they discover one another's movements, the King collects his forces, and Clearchus consults with Proxenus (5). The King is seen approaching; but instead of making an attack upon the rear of the Greek army, as is expected, he leads off his troops to the left (6), joined by Tissaphernes, who has charged through the Greek lines (7, 8). The Greeks fall back upon the river (9). The King draws up his troops opposite, but is again put to flight (10, 11). His cavalry rally upon a hill, but on the approach of the Greeks abandon this also (12, 13). Clearchus sends a scout upon the hill to report their movements (14), who brings back word that they are flying at the top of their speed (15). The Greeks abandon the pursuit, and wonder at the absence of Cyrus (16). They resolve to return to their camp (17); but finding this plundered, they encamp supperless for the night (18, 19).

Page 34.—1. The narrative is resumed from Chap. viii.— ἀποτέμνεται... δεξιά: a Persian custom. In iii. 1. 17 it is stated that the head and hand of Cyrus were exposed to view fixed on a stake. — ἀποτέμνεται, διώκων, εἰσπίπτα: note and explain the number and agreement of these words. — Κύρειον: an adj. in place of the more common poss. gen. Κύρειο.— στρατόπεδον: merely the place where they had halted in the hurry of the unexpected engagement (i. 8. 1 sq.).— οἱ μετὰ 'Αριαίον, Ariaeus and those with him, like the phrase οἱ ἀμφὶ Τισσαφέρνην, iii. 5. 1: μετὰ 'Αριαίον implies participation (G. 191, VI. 3, 1), but σὺν αὐτῷ above implies accom-

paniment (G. 191, II. 2).— ***Per äphyrro: on the morning of the battle. It will be remembered that the battle was fought on the afternoon of the third day (i. 7. 20) after the midnight review mentioned in i. 7. 1, and that this review was held on the night after the third day's march from Pylae. Cf. note on ***rever**, i. 7. 1. — ***rrape***... 3800, and the distance was said to be four parasangs, lit. there were said to be four parasangs of the road.

Ionia. See the map. — λαμβάνει: with βασιλεύς, above.

3. ἡ νεωτίρα, the younger (of the two). — γυμνή, lightly clad, without her mantle. — τῶν Ἑλλήνων: sc. τινάς (a rare omission). — ἐν τοῖς σκουφόρους (neut.), i. e. among the baggaye. — ὅπλα ἔχοντες, under arms, standing guard (G. 279, 4). — καὶ ἀντιταχθέντες (κα. οὐτοι). — οἱ δὲ καὶ αὐτῶν, and some also of their own number: οἱ δὲ is correl. to πολλοὺς μέν. Cf. note on τὰ μέν in i. 9. 6. — ἐνντὸς αὐτῶν, within their lines. — ἐγένοντο: plural from the influence of ἄνθρωποι.

- 4. ἀλλήλων: why gen.? oi Ελληνες: the main body. oi μέν: referring chiastically (see note on ἀναβαίνει... ἀνίβη in i. 1. 2) to oi Ελληνες. ώς πάντας νικώντες, thinking that they were victorious over all (G. 277, N. 2), but below, ώς ... νικώντες, thinking that now they were all victorious.
- 5. This entire section consists of four clauses arranged chiastically, 1) referring chiefly to the Greeks, 2) chiefly to the King, 3) to the King, and 4) again to the Greeks. etq: why opt.? Τισταφίρνους: stationed at the King's extreme left (i. 8. 9), he had charged through the right of the Greeks and joined the King in the camp of Cyrus in the rear (§ 7). νικφεν, οίχονται: one verb changed to the opt. by quot., the other not; for which see Moods and Tenses, § 70, 2, Rem. 1, end. Cf. also G. 247, N. 1. πλησιαίταντος: comparative how formed? (G. 71, N. 2). πέμποιεν, ίσιεν: in the direct questions, πέμπομεν, ίσμεν: (G. 256; 244). For et... ή, introducing the double indirect question, see G. 282, 5.
- 6. δήλος ήν προσιών: cf. δήλος ήν ἀνώμενος in i. 2. 11, and note. is iddee δπισθεν, i. e. apparently from their rear. στραφέντες, facing about. It will be remembered that the two forces were somewhat more than three miles apart (§ 4). παρεσικυάζοντο . . . διζόμενοι, prepared themselves with a view to his advancing in this way (i. e. δπισθεν) and to their receiving (him so): is (G. 277, N. 2) belongs not only to δεξόμενοι (part. of purpose), but also to προσιόντος (part. of cause). προσιόντος (sc. αὐτοῦ) is the genitive abs.; δεξόμενοι modifies οἱ Ἑλληνες. See, further, Moods and Tenses, § 111. ή δὲ παρήλθεν, κ. τ. λ.: cf. i. 8. 23. The aor. is a pluperfect in force. Cf. i. 1. 2. ἀπήγαγεν, marched back.

Page 35.—7. διήλασε ... πελταστάς, charged along (παρά) the river into (κατά) the Greek peltasts and through them.— διελαύνων δί, and as he drove through them. For the force stationed at the extreme right of Cyrus when the rattle began, see i. 8. 5.— Επαιον: probably with their swords.

— atrois: the cavalry of Tissaphernes. — Approximation, of Amphipolis, an important Greek city on the Strymon in Thrace.— idiyero... yeverbal, was said to have proved himself (G. 260, 2) sugacious (to have shown his wisdom) by pursuing this course of tactics.

8. οδν, at any rate. Cf. i. 2. 12. — ès . . . ἀπηλλάγη, after he had come off (note the force of the tense) with the worst of it, lit. having less. — τὸ τῶν Ἑλλήνων (G. 142, 2). — δμου πάλιν ἐπορεύοντο, proceeded back

together.

9. τὸ εὐάνυμον: the historian has the position of the Greeks when the battle began in mind, their right then resting on the river. They had now faced about (στραφέντες, § 6). — μη προσάγοιεν, κατακόψειαν: why opt. ? — ἀναπτύσσειν τὸ κέρας: lit. to fold back the wing. The object was to bring their line parallel to the river. At present they are at right angles to it. For the const. of ἐδέκει ἀναπτύσσειν, cf. i. 3. 11, and note, and with ἀναπτύσσειν, to fold back, cf. περιπτύσσειν, to fold about, enfold, above.

- 10. **ξβουλεύοντο**: before the Greeks had even begun to change their position, while they were as yet simply planning it, the King was already executing relatively the same manœuvre, with the intention of presenting his front to the river. This shows that the apprehension of the Greeks, mentioned in § 9, **ξδωσων... κατακόψεων**, was well grounded. It is not implied by **ξβουλεύοντο** that the Greeks did not subsequently effect their change of position. καὶ δὴ... συνήα, the King in truth also, changing his line of battle to the same form (i. e. τοξε Ἑλλησιν), stationed it opposite, just as at first he had met them for battle. ὅντας, παρατεταγμένους: what use of the participles ! αὖθις: see the description of the first charge of the Greeks in i. 8. 17 sq. τὸ πρόσθεν: adverbial accusative (G. 160, 2). Cf. τὸ πρώτον, above.
- 11. ἐκ πλείονος, when at a greater distance from them.— ἐπ-εδίωκον: note the force of the preposition.— κόμης τινός: possibly Cunaxa (Κούναξα), the village near which, as Plutarch says, the battle was fought.
- 12. ἀνεστράφησαν, rallied.— παζοί (without article), predicate, sc. δντες. The const. changes at τών δὲ ἰππίων, where we should expect ἰππάς δὲ, ἀν δ λόφος, κ. τ. λ. τῶν ... ἐνεπλήσθη: the passive of the construction explained in G. 172, 2. τὸ ποιούμενον: τὸ γιγνόμενον is more common in this sense.— μὴ γιγνόσκων: sc. τοὺς Ελληνας.— ἀετόν ... ἀνατεταμένον, (probably) a kind of (τινά) golden eagle, with wings extended, perched on a bar of vood (and raised) upon a lance. πέλτη, which commonly means a shield or target, is also used for δόρυ οr λόγχη; and ἐπὶ ξόλου may refer to a horizontal piece of wood on which the eagle was perched. So ἐπὶ ξόλου καθεύδεις, roost like a fowl, Aristoph. Νυδ. 1431. The ξύλον with the eagle was then raised on the point of a lance (ἐπὶ πέλτη). In the Cyrop. vii. 1. 4, the Persian standard is called ἀετὸς χρυσούς ἐπὶ δόρατος μακρού ἀνατεταμένος. Curtius, iii. 3. 16, calls it auream aquilam pinnas extendenti similem.
- 13. traile: for trailer, just as we use here or there in the sense of hither or thither. daloi daloes, some from one part (of the hill), others

from another, or, as we should say, some in one direction, others in another.

— τῶν ἰππίων: with ἐψιλοῦτο, was cleared of the horsemen. Cf. τῶν ἰππίων ἐνεπλήσθη in § 12. — τίλος: cf. i. 9. 6.

14. •π' αὐτόν, at the foot of it. — κατ-ιδόντας: note the preposition. Page 36. — τί ἐστιν: in what other mood might the verb have been? What case of the same sort is there in the next section?

15. σχεδον... ήν, i. e. and about this time.

16. θέμενοι τὰ ὅπλα: see note on i. 5. 14. — φαίνοιτο, παρείη: optative in a causal sentence (G. 250, N.). — τεθνηκότα: cf. πεπτωκότα in i. 8. 28. — διώκοντα οἴχεσθαι, had gone (G. 246) in pursuit (G. 279, 4, N.). — καταληψόμενόν τι προεληλακέναι, had pushed on (give the direct form) to take possession of (G. 277, 3) something.

- 17. el άγοιντο ἡ ἀπίοιεν: cf. el πέμποιεν ἡ toιεν in § 5, and note. Sopπηστόν, supper-time (although they went supperless, § 19): derived from Sópπον, which in Homer is the common name for the afternoon or evening meal, Lat. coena, the chief meal of the day. In the primitive Homeric times there were two regular meals, άριστον, an early meal, breakfast, and Sópπον, a late meal, supper. Either could be called Sείπνον, which in Attic Greek meant the chief meal of the day, and as this came late in the afternoon, Sείπνον took the place of the older name Sópπον. Cf. ά-δείπνοι in § 19. The Attic άριστον was a midday meal, lunch, or dinner.
- 18. διηρπασμένα (G. 279, 1).— εἰ τι... ἡν, whatever there was to eat or drink (ποτόν, verbal adjective from πίνω).— μεστάς: predicate adjective, sc. οὐσας, (that had been) full (G. 204, N. 1). τὰς ἀμάξας and the τοῦτο that is to be understood as the antecedent of the clause εἰ τι... ἡν are, along with τὰ πλεῖστα, objects of καταλαμβάνουσι.— εἰ λάβοι (G. 248, N.).— ἄμαξαι: predicate to ἡσαν, αυται being the subject.— καὶ ταύτας... διήρπασμένε.— τότε: see § 2.

19. αδαπνοι ήσαν ήσαν άνάριστοι: what is such an arrangement of the parts of a sentence called? Note also the case that follows, καταλθσαι τὸ στράτευμα, βασιλεὺς ἐφάνη. Cf., concerning the fact stated in πρὶν γὰρ... ἐφάνη, i. 8. 1, and note. — μέν: correlative to δέ in ii. 1. 2.

BOOK SECOND.

NEGOTIATIONS WITH THE KING. — CONCLUSION OF A TREATY. — BEGINNING OF THE MARCH HOMEWARD. — TREACHEROUS SEIZURE OF THE FIVE GENERALS. — THEIR CHARACTERS.

CHAPTER I.

STNOPSIS: The preceding Book is reviewed in outline (1). At daybreak the generals meet and express surprise that Cyrus neither appears himself nor sends

them orders. They resolve to march forward and meet him (2); but just at sunrise messengers bring word that he is dead, and that Ariaeus proposes to set out on the next day for Ionia (3). The Greeks are afflicted at the death of Cyrus, but, accepting the facts, send word to Ariseus that they will make him king (4). Chirisophus and Menon go back with the messengers (5). Clearchus awaits their return, and the troops slaughter the beasts of burden for food (6). Heralds arrive from the King (7), who announce that he commands the Greeks to give up their arms and sue at his gates for favor (8). Clearchus, replying briefly, leaves the rest to answer while he returns to conclude a sacrifice (9). Various replies are made, some threatening, others conciliatory (10-14). Clearchus returns and shrewdly asks the advice of Phalīnus, one of the heralds and himself a Greek, hoping that he will advise them not to surrender (15-18). But he replies that they have no chance for life except from the King's mercy (19). Clearchus contemptuously replies that they will keep their arms (20). Phalinus then informs them that the King will consider that a truce exists between himself and them, as long as they remain where they are; but otherwise, war (21). Clearchus bids him report that this is a satisfactory arrangement (22), but refuses to give any intimation of his intentions (23).

- 1. The first section of Book II., and the similar introductions prefixed to most of the following books, are generally supposed to be the work of an editor who divided the Anabasis into books. ώς ... ἐστρατεύετο: the first of five indirect questions, subjects of δεδήλωται. οὖν: to introduce the recapitulation. Κύρφ: dative of advantage (G. 184, 3), not of the agent. ἐκοιμήθησαν: κοιμάω, to put to sleep, is akin to κείμαι. τὰ πάντα, at all points (G. 160, 2). Why is the subject of νικᾶν omitted? (G. 184, 3). νικᾶν: their thought was, νικῶμεν, we have conquered (are victorious), a pres. with an approach to the signif. of the perf. (Moods and Tenses, § 10, Ν. 4). ἔμπροσθεν (G. 141, Ν. 3). λόγφ, narrative, i. e. in Book I.
- 2. dua 8è vỹ ἡμέρα: cf. i. 7. 2, and reference. For 84, see note on μέν in i. 10. 19: the editor above-mentioned (note on § 1) probably used the μέν at the beginning of § 1 without noticing the preceding sentence.
- Page 37.— δτι πέμποι, φαίνοιτο: cf. the opt. in i. 10. 16, and note.—
 σημανούντα: what does the part. express?— εἰς τὸ πρόσθεν: cf. i. 10. 5.
 ἔως συμμίξειαν: optative in a dependent clause by quotation (G. 248, 3).
 What other mood might we have had, and why? What would then be added to ἔως?
- 3. ἐν ὁρμῷ ὅντων, when they (sc. αὐτῶν and cf. i. 2. 17) were on the point of starting. ἡλίφ: the names of the heavenly bodies, like proper names, may omit the article. Cf. ἡλίος in i. 10. 15. Προκλῆς: of the third dec. (G. 52, 2, N. 3). Τενθρανίας: a town and district in Mysia. γεγονώς, descended from. Δαμαράτου, Damarātus, a Spartan king, deposed in 491 B. C., who settled in southwestern Mysia. See a dict. of biography. Γλοῦς: mentioned in i. 4. 16. He had now gone over to Artaxerxes. For Tamos see i. 2. 21, and note. τέθνηκεν might have been τεθνήκοι (G. 243): cf. the optatives that follow, είη, λέγοι, φαίη. σταθμῷ: cf. i. 10. 1. —

- 6θεν = & οδ. ήμέραν (G. 161). περιμείναεν &ν . . . μελλοιεν: in the dir. form (G. 247), περιμείναιμι &ν αὐτοὺς, εἰ μέλλουσιν ήκαν (G. 227, 1). τῆ ἄλλη, on the next day. ἀπιέναι (G. 200, N. 8b) φαίη: cf. with λέγοι ότι, κ. τ. λ., above, and see G. 260, N. 1. ἐπὶ Ἰωνίας, in the direction of Ionia (G. 191, VI. 2, 1 a).
- 4. ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι "Ελληνες πυνθανόμενοι: chiastic. 'Αλλά: often begins a speech opposed to one that precedes. Cf. i. 7. 6. ἄφολε . . . ζῆν, would that Cyrus were living (G. 251, 2, N. 1). How else might the thought have been expressed? νικώμεν: cf. the note on § 1, and cf. also § 8, § 9, and § 11. εἰ μὴ ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἄν: the prot. referring to the past, the apod. to the present (G. 222). καθείν, see καθέζν (G. 110, II. N. 1 c). τῶν νικώντων: predicate genitive of possession (G. 169, 1). τὸ ἄρχειν: subject infinitive with the art. (G. 259, N.).
- 5. ταθτα: why did the Greeks use the plural, and why do we translate by the singular? τοὺς ἀγγίλους: Procles and Glus, § 3. καὶ γάρ: cf. i. 1. 6, and note.
- 6. of μέν: asyndeton. See note on i. 2. 4, and cf. i. 2. 25. δτως, as, = ώς. ξύλοις, for fuel (G. 137, N. 4). μικρὸν... οδ, going forward a short distance (G. 161) from the main body, to where, etc. olstols, arrows, derived from the root that appears in even, the future of φέρω. Lit. then olstols is that which is borne or shot. ψιάγκαζον: had compelled: cf. ἐποίησε in i. 1. 2, with note, and ἐπολιόρκα, συνεπολέμα in i. 4. 2. τοὺς αὐτομολοῦντας: cf. i. 10. 6. φέρεσθαι ξρημοι, left to be carried away, i. e. for fuel (G. 265). See Moods and Tenses, § 97, N. 1, end. κρέα: object of both participle and verb.
- Page \$8.— 7. καὶ ήδη . . . ἀγοράν: cf. i. 8. 1, and note. οἱ μὰν ἄλ-λοι: in apposition to κήρυκες. We should expect εἰς δ' αὐτῶν Φαλῖνος Ελλην to follow.— βάρβαροι: predicate to ὄντες to be supplied.— ἐντίμως ἔχων, to be in honor. Cf. note on εὐνοϊκῶς ἔχοιεν, i. 1. 5. ἐπιστήμων: derivation? τῶν ἀμφὶ τάξεις = τῶν τακτικῶν. For the case, see G. 182, 1. ὁπλο-μαχίαν, the art of fighting in heavy armor (G. 131, 1).
- 8. 6τι... άγαθόν: what changes of mood are possible in this sentence? (G. 247): λέγουσιν has the force of an historical tense (G. 201, Rem.).— νικών: what use of the part.? Cf. also note on νικών in § 1. παραδόντας: for the relation of this part. to the following lóντας εἰρίσκεσθαι, cf. note on ὑπολαβών in i. 1. 7. εὐοίσκεσθαι... ἀγαθόν, to seek to get whatever (lit. if any) favor they could (G. 223).
- 9. βαρέως, with anger. τως: Clearchus, though himself angry, nevertheless, etc. έτη: why opt.? τοη, continued he. τι: cogn. acc. to άποκρίνασθαι to be supplied with εχετε. ήξω, will return. Cf., as to meaning, έλθόντες in § 1. δπως... έξηρημένα, that he might see the entrails (after they had been) taken out. θυόμενος: why middle?
- 10. πρόσθεν ή παραδοῖεν: πρόσθεν ή (where πρίν might have been used) with the opt. (G. 240, with N.; 232, 4). There is no change of mood in quoting what Cleānor said (G. 245; 247, N. 3). θαυμάζω, should like to know. πότερα . . . ή: double indirect question (G. 282, 5). ώς κρατών:

force of is? — h is... Süpa, or as gifts (G. 137, N. 4) on the alleged (is) ground of friendship, as if he had said is φίλος üν. — τί... ἐλθόντα, why should he ask for them and (why should he) not (oi, not μή) come and take them? — πείσας, by persuasion, opp. to is κρατών. — τί έσται... χαρίσωνται: cf. i. 7. 8, τί... κρατήσωσιν.

11. πρὸς ταθτα, in reply to this.— αὐτῷ: with ἀντιποιεῖται (G. 186, N. 1).— ἔστιν: why accented?— ἀρχής: causal genitive (G. 173, 1, N. 2).— ἐαυτοῦ: pred. gen. of poss. (G. 169, 1).— μέση τῆ χώρς: cf. μέσου τοῦ παραδείσου in i. 2. 7, and note.— οὐδί: the οὐ goes with δύναισθε ἄν, the δέ (even) with εἰ... ὑμῖν.— παρέχοι: sc. ἀποκτεῖναι.

12. el μή, except, after a neg. Cf. i. 4. 18; i. 5. 6. — ξχοντες = el ξχουμεν (G. 226, 1). — ἄν: with χρησθαι (G. 246). So the ἄν that follows belongs to στερηθήναι, and παραδόντες = el παραδούμεν.

Page 39. — μή: the neg. with the imperative is always μή (G. 283, 2). — παραδώσων: sc. ήμᾶς as subject, which would have been expressed if ήμιν had not preceded.

13. 'Αλλά... ἀχάριστα: ironical. On 'Αλλά, see § 4. When Phalīnus calls him a "philosopher," he means to stigmatize his remarks about ἀρετή and ἀγαθά as unpractical. The literal meaning of φιλό-σοφος? — ἄν, that you are (G. 280). — περιγενέσθαι ἄν, could (under any circumstances) prove superior (G. 246; 226, 2 b). — δυνάμεως: case (G. 175, 2).

14. Εφασαν: Xenophon writes as if he had not himself been present.

— λέγειν: cf. λέγειν in i. 9. 23, and note. — ὑπο-μαλακιζομένους, losing courage somewhat (ὑπό). The underlying word is μαλακός, soft. For ὑπό, see G. 191, VI. 7, end. — τλ (G. 188, 1, N. 2): cf. i. 3. 18, and note. — συγκαταστρέψαιντ ἀν: serving loosely as an apodosis to the first protasis also, εἴτε θέλοι, but belonging more fitly to the second.

15. cl, whether (G. 282, 4). — ἀποκεκριμένοι εἶεν: periphrastic perfect (G. 118, 1). Why opt.? — Οὖτοι: in partitive appost to the phrase dllos dllo (G. 137, N. 2). — dllos dllo, some one thing, others another, lit. another other things. Cf. dllos dllos in i. 6. 11, and dllos dllose in i. 10. 13, and the notes. — λέγεις, mean, intend.

16. The sparring that follows to the end of the chapter shows much Greek humor. — δομενος (G. 138, N. 7). — οίμαι . . . πάντες, and all the rest also, I think. οίμαι is parenthetic and does not affect the construction. — ήμεις: εc. "Ελληνές έσμεν. — πράγμασι: cf. i. 1. 11.

17. δ τι: the antecedent of this word is a cogn. acc. to συμβούλευσον, give us whatever advice, etc. — ξπειτα: to be how construed? — λεγόμενον (by conjecture for ἀναλεγόμενον), δτι Φαλϊνός, κ. τ. λ.: when reported as follows, viz. "Phalinus once," etc. (G. 241, 2, Note). — συμβουλευομένους συνεβούλευσεν: why a difference in voice? The same distinction above. — τάδε, the following advice (G. 148, N. 1), would be followed by the actual advice, if the report should ever be made in Greece. What sort of an accusative is τάδε? — δτι ἀνάγκη (sc. ἐστί), that it is inevitable.

18. ὑπ-ήγετο, craftily (ὑπό) suggested this. — εὐθλπίδες: declined like ἐλπίς (G. 66, N. 3). — ὑπο-στρέψας, turning adroitly, avoiding the trap. — παρά τὴν δόξαν αὐτοῦ, contrary to what he had expected (G. 191, VI. 4, 3 d).

19. el... torn, if you have one chance in ten thousand (G. 77, 2, N. 3²).

— σωθήναι: limits thwis, to be supplied with µla τις (G. 261, 1). In the second line below, the noun σωτηρίας is used in the same sense.— dicovros: used almost like a participle. Cf. i. 3. 17, and note.

Page 40.—20. πρὸς ταῦτα: cf. § 11.— 'Αλλά: cf. § 4, and note.—
ταῦτα: cf. with τάδε in the next line (G. 148, N. 1). Cf. also § 21, beginning.— ἡμεῖς: emphatic, opposing what the Greeks thought to what the King had demanded (§ 8).— είναι: sc. ἡμᾶς as subj.— πλείονος (G. 178, N.).— ἔχοντες: a second protasis (G. 226, 1) to ἀν είναι, which is quoted (G. 246): see note on ἔχοντες and παραδόντες in § 12.

21. abro9: adv. — br... ethorav, that there was (not would be) a truce, etc., the direct form being μένουσι (partic., sc. ύμιν, = ήν μένητε) σπονδαι είσνν, there is a truce for you (i. e. for you to depend on), if you remain (G. 223). See § 22, "Ην μένωμεν. Cf. below, σπονδαι είσιν αίτει μενείτε. — είπατε: imperative of the first aor. είπα, not of the second aor. είπον. See the lexicon, and the Appendix to G., s. ν. είπον. — πότερα... ή: cf. § 10. — ότ... άγγελώ, shall I announce from you that there is war? lit. assuming that there is war, shall I announce it from you? (G. 280, N. 4, ex.).

22. ταθτά: not ταθτα. — άπερ: sc. δοκεί. — άπερ/νατο: note the asyndeton. — σπονδαί: sc. εἰσίν (see note on § 21).

23. 5 to workers (indirect quest.): the fut. opt. is never used except as the representative of the fut. indicative in indirect discourse (G. 203, N. 3).

CHAPTER II.

SYNOPSIS: Phalinus departs; and Chirisophus and a messenger return from Ariaeus, who refuses to be made king, and again tells the Greeks that he shall set out early next morning (1). Clearchus declines to say whether they will join him or not (2). At sunset he tells the generals and captains that the sacrifices were extremely favorable for joining Ariaeus (3), and gives directions how they shall proceed (4). From this time on, Clearchus assumes virtual command (5). Computation of distances (6). Miltocythes deserts to the King (7). The Greeks join Ariaeus about midnight, and give and receive pledges of good faith (8, 9). Ariaeus shows that it will not do for them to return as they came (10, 11), and adds that at first they must make their marches as long as possible (12). At daybreak they begin their march northward (13). In the afternoon they think they see the enemy's cavalry (14); but scouts bring back word that what they see are only beasts of burden, and it is concluded that the King is encamping near by (15). Clearchus nevertheless advances straight on, and encamps in certain villages (16). In the darkness and confusion the Greeks make much noise and frighten the enemy (17), of whom, on the next day, no traces are to be seen (18). During the night the Greeks also suffer a panic (19). Clearchus by a stratagem succeeds in quieting them, and at daybreak they again fall into line (20, 21).

1. αὐτοῦ παρὰ 'Αριαίφ: cf. αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ in iv. 3. 28. Glus also remained: cf. ii. 1. 3, 5. -- Ελεγον, φαίη: the first takes a clause with

5τι, the second the inf. (G. 260, N. 1). — βελτίους, of higher rank. — οὐς οὐκ ἀν ἀνασχέσθαι: for οἱ οὐκ ἀν ἀνάσχοιντο, a rel. clause with the inf. by assimilation (G. 260, 2, N. 2). — αὐτοῦ βασιλεύοντος: pred. part. after a verb of enduring (G. 279, 1). For the case see G. 171, 2. Cf. further Moods and Tenses, § 112, 2, N. 2. — ἀλλ' εἰ, κ. τ. λ.: a change to the direct discourse. — ἡδη, immediately. — εἰ δὲ μή, otherwise, i. e. if you do not come, = ἐὰν δὲ μή ἡκητε. See § 2. In such alternatives, εἰ δὲ μή is regularly used in the second clause, even when a subjunctive or an affirmative verb would be required if the ellipsis were supplied. See Moods and Tenses, § 52, 1, N. 2. — αὐτός (G. 138, N. 8), himself, adj. pron. emphasizing the omitted subj. of ἀπιέναι, which is fut. in force (G. 200, N. 3 b).

2. ούτω: with ref. to what follows as well as to what precedes. — χρή ποιείν: sc. ήμᾶς, referring to both Greeks and barbarians. — ὅσπερ λέγετε: understand before this χρή ήμᾶς ήκειν τῆς νυκτός. — εἰ δὲ μή: see note on εἰ δὲ μή in § 1.— πράττετε is more animated than χρή ὁμᾶς πράττειν would have been. — ὁποῖόν τι: τὶ adds to the indefiniteness of ὁποῖον, whatsoever. — οὐδέ, i. e. not even to the friendly barbarians, just as before he had sent

Phalinus off without satisfying him (ii. 1. 23, end).

3. Usua: purpose (G. 265). Construe with our tylyvero, did not result (favorably) for going. This phrase is interpreted by καλά ήν at the end of the section. — άρα, as it seems. — ἐν μέσφ, between. Cf. i. 7. 6, and note. — ναυσί-πορος (G. 131, 1, Ν.).

Page 41. — οὐ μὲν δή, nor yet indeed. — γέ: force? — οἰόν τε: sc. ἐστίν,

is it possible (G. 151, N. 42). — forth: accent?

4. δειπνείν: explanatory of δδε ποιείν. The infinitive const. changes to the imperative in συσκευάζεσθε, κ. τ. λ. Cf. πράττετε in § 2, and note. — σημήνη: cf. ἐσάλπιγξε in i. 2. 17, and note. — ός ἀναπαύεσθαι (with σημήνη), shall give the signal for going to rest (G. 266, N. 1). — τὸ δεύτερον: cogn. acc. to σημήνη to be supplied. — ἀνατίθεσθε: mid. (G. 199, 3). — ἐπὶ τῷ τρίτφ, at the third signal. — τῷ ἡγουμένο, the van (neut.) = τοῖς ἡγουμένοιε. — πρός, tovards: note that the genitive follows (G. 191, VI. 6, 1 a). — τὰ δπλα = τοὺς ὁπλίτας. Cf. ἀσπίς in i. 7. 10.

5. τὸ λοιπόν: adv. (G. 160, 2). — δεῖ: sc. φρονείν.

6. This entire section is thought by many to be an interpolation. — άριθμὸς τῆς ὁδοῦ, amount of the way, distance. — τῆς Ἰωνίας, in Ionia (G. 167, 6). — μάχης, scene of the battle, battle-field. So below. — ἐλέγοντο είναι, there were said to be, it was said that there were.

7. ἐπεὶ σκότος ἐγένετο, when it became dark (G. 134, N. 1 c). Cf. ἡμέρα ἐγένετο in § 13, and ὀψὲ ἡν in § 16. — εἰς, ὡς: cf. note on εἰς in i. 2. 3.

8. τοις άλλοις: dative (G. 184, 3) after ήγειτο in place of the genitive (G. 171, 3). — κατά τὰ παρηγγελμένα, in accordance with his previous instructions. For these see § 4. — παρά 'Αριαίον: why acc.? — μέστας νύκτας: cf. note on i. 7. 1. — ἐν ... δπλα, halting under arms in line of battle. Cf. i. 5. 14, and note. Θέμενοι modifies the following nominatives, the officers being said to halt when they order their men to do so. — οἱ κράτιστοι, the highest in rank. Cf. βελιίους in § 1. — μήτε... τέ, not only not

- ... but also: the correlatives are merely τε...τε. προδώσειν, ἔστεσθαι, ήγήστεσθαι: quoted (G. 202, 3 a). —προσ-ώμοσαν, suorre besides (G. 191, VI. 6, end).
- 9. els ἀσπίδα, i. e. the blood was caught in the hollow of a shield. of Ελληνες, of βάρβαροι: subjects of ωμοσαν.
- 10. Incl & rd more externo, but when the pledges had been given (aor. with force of plup.); with the pledge here given (an oath and offering) cf. ii. 3. 28, where the pledge is an oath and the giving and taking of the right hand, and iv. 8. 7, where it is an oath and the exchange of spears.

Page 42. — πότερον . . . ή: how used? — ήνπερ: sc. δδόν, and for the construction of this accusative with ήλθομεν, cf. note on δδόν in i. 2. 20.

- 11. ἀπιόντες: prot. = εἰ ἀπίοιμεν (G. 226, 1). παντελώς, utterly, der. from παν-τελής (τέλος). ὑπό λιμοῦ: cf. i. 5. 5, and note. ὑπάρχει ἡμεν, we have to depend on: for the meaning of ὑπάρχει, cf. note on i. 1. 4. ούδὲν τῶν ἐπιτηδείων, nothing in the way of provisions. ἐπτακαίδεκα γάρ: γάρ is doubly related, introducing not only a ground for παντελώς... ἀπολοίμεθα, but also one of the causes of ὑπάρχει... ἐπιτηδείων. σταθμῶν: the σταθμός is here looked upon as a period of time. Cf. for the case ἡμερῶν in i. 7: 18. ἐγγυτάτω: adj. (G. 141, Ν. 3; 142, 2). ἔνθα, there. νῦν δ' ἐπινοούμεν, i. e. I and those with me. νῦν δέ corresponds to ἡν μὲν ἡλ-βομεν, and τῶν δ'... ἀπορήσομεν to μακροτέραν μέν. μακροτέραν: sc. ὁδόν; cf. note on ἡνπφ in § 10. ἐπιτηδείων: why genitive?
- 12. πορευτέον: sc. έστί (G. 281, 2). σταθμούς: cognate acc. to πορευτέον, we must make our first marches, lit. march our first marches. ώς . . . μακροτάτους, as long as possible. Cf. note on i. 1. 6, and ώς πλείσταν just below. μακροτάτους is predicate (cf. G. 142, 3). ἀποσπασθώμεν: explain the accent and mood. στρατεύματος: why genitive? ἄπαξ: cf. note on i. 9. 10. δύο: here indeclinable (G. 77, 1, N. 1). ἡμερῶν: genof measure (G. 167, 3). ἀπόσχωμεν: why subj.? οὐκέτι μὴ δύνηται: emphatic fut. affirmation (G. 257). στρατεύματι: dat. of accompaniment (G. 188, 5), equiv. to ἐὰν ἔχη όλίγον στράτουμα, corresp. to πολὺν δ' ἔχων (below) = ἐὰν ἔχη. σπανιεῖ: fut. of σπανίζω (G. 110, II. N. 1 c). ἔγωγε is expressed for emphasis, and further emphasized by γέ and by its position.
- 13. *Hy δυναμένη, amounted to, meant: ούδὲν ἄλλο δυναμένη stands like a pred. adjective after ἡν, the expression differing little from ἐδόνατο. στρατηγία, plan of operations. ἀποδράναι ἡ ἀποφυγείν: cf. i. 4. 8, and note. τὸν ἡλιον, ἡλίφ: cf. note on ἡλίφ in ii. 1. 3. τοῦτο: cf. ἐψεύσθη τοῦτο in i. 8. 11, and note.
- 14. In 86, but furthermore. δείλην: cf. note on i. 8. 1. τῶν Ἑλλήνων: depends on the omitted (indefinite) antecedent of of (G. 152). of μή Ιτυχον: a conditional relative clause (G. 232, 1; 231, end).
- 15. elσίν, νέμοιτο: partial change of mood in quotation. Cf. note on i. 10. 5. εστρατοπεδεύετο: impf. (not plup.), was encamping. και γὰρ καί: an unusual connection of particles, and (they were sure of this) for smoke also, etc.
 - 16. ἀπαρηκότας, were weary, as pf. of ἀπ-αγορεύω, to renounce, give up,

grow weary: the perf. &x-elonus, to have grown (and so to be) weary. Cf. i. 5. 8. — ob . . . &winder, he did not, however, even (84 in ob84) turn aside, much less retreat.

Page 43.— cibiupor, straight on, an uncommon word.— cie: with ref. to the previous marching into the villages.— και... ξόλα, even the very timbers in (from) the houses (G. 191, N. 6). Cf. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων in i. 2. 3. and note.

- 17. δμως: notwithstanding the villages had been pillaged.— τρόπο τινί, after a fashion.— σκοταίοι, in durkness (G. 138, N. 7).— ἐτέγχανον: sc. αὐλιζόμενοι.— ἄστε ἀκούεν, ἄστε ἄφυγον: in the second case the result is stated as an independent fact, rather than merely as a result (G. 266, 1; 237)
- 18. καl βασιλεύε, even the King, and not only of ἐκ τῶν σκηνωμάτων φεύγοντες. οἰς (G. 153, with N. 1).
- 19. τοις Έλλησι: after the compound verb (G. 187). olov: masculine accusative, subject of γίγνεσθαι, qualem par est fieri.
- 20. τῶν τότε: sc. κηρύκων. Homer says (*I.iad* v. 786) that Stentor (cf. Eng. stentorian), the "brazen-voiced," was able to shout as loud as fifty other men together. τοῦτον: taking up Τολμίδην. τὰ δπλα: in a Greek camp the arms (heavy shields and spears) were generally stacked in one place. ὅτι λήψεται: cf. i. 6. 2, and note. ὁτ ἀν μηνύση, λήψεται: conditional relative sentence referring vividly to the future (G. 232, 3). τάλαντον ἀργυρίου: cf. i. 7. 18.
- 21. els τάξιν τὰ δπλα τίθεσθαι, to get under arms in (lit. into) line of battle. Cf. i. 5. 14, and note. ήπερ είχον, just as they were (or stood). ή μάχη, i. e. the battle of Cunaxa.

CHAPTER IIL

SYNOPSIS: At sunrise the King sends heralds to propose a truce (1). Clearchus arranges the army so as to present the most formidable appearance. and. coming forward (2, 3), asks what they want (4). He directs them to tell the King that they must fight first, as the Greeks have had no breakfast (5). The heralds depart, but soon return with word that, if the truce (which is to be general) should be concluded, the Greeks will be furnished provisions (6, 7). Clearchus thinks best to conclude the truce, and commands the heralds to lead the way (8, 9). They come upon ditches and canals, over which they are obliged to construct bridges (10). Clearchus punishes those who loiter, and himself takes part in the work (11), so that the older men also give their assistance (12). Clearchus suspects that the King has flooded the plain with a purpose (13). They arrive at certain villages where they procure provisions (14-16). They remain here three days, and Tissaphernes comes to confer with them (17), and says that he has asked the King to allow him to lead them back to Greece (18, 19), but that the King wishes to know why they took the field against him (20). Clearchus explains how they were drawn into the expedition (21, 22), but says that now, however, they wish simply to return (23). Tissaphernes reports this to the King (24), and on the third day returns saying that the King consents to his leading them home in safety (25). He swears on his part to do this faithfully and to furnish provisions; and the Greeks swear to do no harm to the country on their way (26-28). Tissaphernes then goes back to the King, promising to return after completing his preparations (29).

- 1. "O . . . Εγραφα: in ii. 2. 18. τώδε, from what follows (G. 188, 1; 148, N. 1). πέμπων: sc. κήρυκας (cf. ii. 1. 7).
- 2 τοὺς προφύλακας, the pickets. ἔζήτουν: diff. in use between this word and αἰτέω on the one hand and ἐμωτάω on the other? τυχών, ἐπισκοπῶν: classify these partic. εἶπε, told. Cf. ἔλεγε θαρρεῖν in i. 3. 8, and note. ἄχρι ἀν σχολώση: on the principle of indirect discourse we might have ἄχρι σχολώσειε (G. 248, 3).
- 3. κατέστησε, had drawn up. ώστε... πυκνήν, so that it should be (G. 266, 2) well arranged to be seen (G. 261, 2) everywhere as a compact line (i. e. to have this appearance in all parts).
- Page 44. μηδένα: why not ούδένα? είναι: in the same construction with the preceding kχαν. τέ, τέ: the first τέ is correlative to the καί before τοις άλλοις; the second, to the καί before εύαδεστάτους. ταύτά, i.e. προελθείν, κ. τ. λ.
- 4. πρός, in front of (G. 191, VI. 6). fixour, had come, the direct form is fixour (G. 200, N. 3) avδρες oltives εσόμεθα (G. 247, N. 1). See Moods and Tenses, § 74, 1, N. 1.
- 5. μάχης: genitive of want (G. 172, 1).— ὁ τολμήσων, the man that will dare (G. 276, 2), subj. of the preceding to τιν.— μη πορίσας = taν μη πορίση (G. 226, 1).— Notice αριστον at both beginning and end of the last sentence.
- 6. \$: the antecedent is the preceding sentence, ħκον ταχό. δοκοίεν, ħκοιεν: the direct discourse would show the person of each verb: εἰκότα δοκείτε... και ἡκοιεν... οἱ ἀξουσιν ἔνθεν ἔξετε. οἱ ... ἐπιτήδεια, who would conduct them (the purpose for which the guides were brought), if there should be a truce, to a place (sc. ἐκαισι) from which they would get (the object in view) provisions. For this use of the fut ind. with relative words (here οἱ and ἔνθεν) to express purpose or object, see G. 236, with N. 3. For the partial change of mood in the quoted sentence ὅτι... ἐπιτήδεια, see note on ὅτι... βασιλεί in § 4.
- 7. d... amovor, whether he was making a truce merely (aὐτοῖς) for the men (as they were) coming and going, i. e. for the King's envoys. The direct question was σπένδομα... ή ... έσονται. τοῖς άλλοις (G. 184, 3 or 4). διαγγελθή: why subjunctive? Force of διά?
- 8. μεταστησάμενος, had them retire, and, etc. (G. 191, VI. 3, end). εδόκει ποιείσθαι: cf. εδόκει πορεύεσθαι in i. 2. 1, and note. καθ΄ ήσυχίαν, i. e. without being harassed by the enemy. Force of the suffix in ήσυχία: επί, after, in order to get, involving the idea of purpose, but below, in § 9 at the end, πρός in the sense simply of to.
- 9. διατρίψω (sc. χρόνον). ἀποδόξη: why subj.? For the force of ἀπό, cf. ἀπο-ψηφίσωνται in i. 4. 15, and note. καιρός, proper time, whereas χρόνος is time in general.

 ol μίν: correlated by Κλάρχος μέντοι. — τάφροις: cf. for the case. ols, i. 8. 1. — α ώλ ώσιν, canals. — ώς μη δύνασθαι, so that they were not able. s with the inf. to express result (G. 266, N. 1). Cf. i. 5. 10, and note. έποιούντο: sc. γεφύρας. — ήσαν έκπεπτωκότες: periphrastic pluperfect (G. 118, 4), which makes the idea of being on the ground more prominent than that of falling.

Page 45.—11. Khiapxov... executives: lit. to learn Clearchus well. how he commanded. Cf. note on Tier BapBaper, i. 1. 5, and also i. 6. 5. τό δόρυ, his spear, but in the next line βακτηρίαν, a staff or stick, without the art., because the staff was no part of his regular equipment as a soldier. Give the stem from which Baktapla is derived. — el Sokoln: why opt.? — Tor intribuor: sc. waler (G. 261, 1). — inaurer ar: an iterative agrist (G. 206). For the use of the stick in Spartan military discipline, see i. 5. 11. and note. — αὐτὸς προσελάμβανεν, took hold himself. — μη οὐ (G. 283. 7): the un negatives the following inf. regularly; the ou (here very irregular) strengthens the neg. idea underlying alox vrnv elva, were ashamed. were un-willing (Moods and Tenses, § 95, 2, N. 1, Rem.).

12. πρός: cf. i. 9. 20. It is doubtful whether we should read αύτοῦ or airo. MSS. airov. — oi . . . yeyovores here must mean those that were thirty years old and less, which would regularly be of els Trickovta eta (as in vii. 3. 46). For the case of try, see G. 161. - or roubdiovra, in

earnest. — Trooperalusarov: cf. § 11.

13. ψποπτεύων: cf. i. 1. 1, and note. — μη: in the direct form οὐ (G. 242, 4). — αρδειν: with ela (sc. τοιαύτη), on the principle of G. 261, 1: it was not the proper season for watering, etc. Cf. Moods and Tenses, § 93. 1. N. 1. — forthwith, at the very start. — els, with reference to, for. τούτου ένεκα: taking up tva προφαίνοιτο. Cf. G. 215, Rem. — άφεικέναι: see doingu.

14. Her: cf. ii. 1. 3, and note, and below, § 16. As an adverb Her goes with λαμβάνων; as a relative it introduces the sentence. — ἀπέδαξαν hauβdver, gave them notice to take. — olvos φοινίκων, palm wine. Cf. i. 5. 10. — öfos . . . airav, a sour (cf. dfús) drink made from the same by

boiling (w, to boil).

15. airal ai Balaros, the dates themselves (opposed to the wine, etc.), in partitive appos. (G. 137, N. 2). - Tols olkétais: with directive (G. 184, 3). olkétys, from jokos (G. 129, 2 b), properly a house-servant. entkelvto, were set apart; equiv. to pass. of anetiseray, below. - kalλους: gen. of cause (G. 173, 1). — ήλεκτρου: abridged for ήλεκτρου όψεως. Cf. the similar case explained in G. 186, N. 2. — rds & Tivas, but some (τινάε) others. — τραγήματα, for sweetmeats, to be eaten at dessert (G. 137, palatable thing (G. 138, N. 2 c) also at a symposium (motor, not motor). -κεφαλ-αλγές: derivation? See G. 131, 1.

16. τον έγ-κέφαλον, the crown (lit. brain), a large terminal cabbage-like growth at the top of the stem of the palm-tree. — toward, peculiar-ity (RAGE G. 129, 7). — ijovije, flavor. Cf. ijov, above. — ifaipedein: why opt. ?

os, entirely (G. 138, X. 7): We sometimes sav. it all dried up.

- 17. δ... ἀδελφός: note the position of the genitives (G. 142, 1). γυναικός: by name Statīra. αὐτοῖς: case (G. 186). Cf. Έλλάδι in the next section.
- 18. γείτων: predicate nom. to okú (G. 136; cf. 137, n. 4). okú: see Hellen. iii. 2. 12, Καιία, ἔνθαπερ ὁ Τισσαφέρνους οίκος.
- Page 46. πολλά κίμηχανα (i. e. καὶ άμ.), many difficulties, lit. many and inextricable (straus, G. 141, N. 4): άμηχανα = ἐν οἶε οὐδεμία μηχανή. εὕρημα, α piece of good fortune; from εὐρίσκω (εὐρ-, G. 129, 4). εἰ δυναίμην: we might have had ἐὰν δύνωμαι (G. 248, 2; 226, 4, N. 1), as the context implies, I thought it would be α εὕρημα, οἰμαι... ἔχαν, for I think it would not be a thankless labor for me (G. 246). For ἀχαρίστως ἔχεν, cf. note on i. 1. 5, end. πρὸς ὑμῶν: as if a passive had preceded in place of ἀχαρίστως ἔχεν.
- 19. ἐπιστρατεύοντα: quoted after ἡγγελα (G. 280). For the fact mentioned, see i. 2. 4. καλ μόνος, κ. τ. λ.: cf. i. 10. 7 and 8. σὸν τοίσδε: with a gesture. αὐτῷ: the King.
- 20. βουλεύστοθα: what other tenses might be used ? (G. 203, N. 2).—
 εὐ-πρακτότερον: verbal adj. (G. 117, 3) in the comparative. The subj. of
 εὐπρακτότερον ἢ is διαπράξασθαι understood, the διαπράξασθαι expressed
 being the object of δύνωμαι.
- 21. μεταστάντες: second aor. Cf. μεταστησάμενος in § 8. Κλίαρχος 8' έλεγεν, i. e. Clearchus was their spokesman. ώς βασιλεί πολεμήσοντες, with the intention of warring with the King (G. 186, N. 1). When, as here, the subject of the leading verb is also the speaker (cf. G. 277, N. 2), ώς simply emphasizes the cause or purpose denoted by the participle.
- 22. The speaker is referring in this section, probably, to the agreement entered into at Thapsacus, i. 4. 11-13.— θεούς, ἀνθρώπους: objects of ήσχύν-θημεν (G. 158, N. 2). The infinitive προδούναι is a second obj. of the same verb (G. 260, 1).— παρέχοντες (sc. αὐτῷ), when we had offered (G. 204, N. 1).— εὖ ποιεῦν: purpose (G. 265; 165, N. 1).
- 23. ἐπεί: here, since; above, in § 22, when. βασιλεί... ἀρχής: cf. ii. 1. 11. τὴν χώραν κακῶς ποιείν: cf. i. 4. 8, and note. Cf. below, ἡμῶς εδ ποιών. εἰ τις... λυποίη, i. e. if no one should molest us: τὶς is like French on and German man, with no exact English equivalent. ἀδικοθντα: sc. τινά, and cf. βουλευομένους in i. 1. 7. ἡμῶς ... ὑπάρχη, shall take the first step also (καί) in doing us good (G. 279, 1), καὶ εὖ ποιών emphatically opposed to ἀδικοθντα. εὖ ποιώντες (G. 277, 2).
- Page 47.—24. ήκω: mood?—al... μενόντων, let the truce continue.
 άγορὰν παρέξομεν, will provide a market, i. e. an opportunity for the Greeks to buy provisions.
- 25. els: cf. els & , i. 7. 1, and note. διαπεπραγμένος (cf. διαπράξασθαι in § 20): with δοθήναι as its object. δοθήναι αὐτῷ: cf. the corresponding active δοῦναι ἐμοί in § 18. καίπερ: with the following concessive part. (G. 277, N. 1 b). άξιον βασιλεῖ, befitting the King (G. 185; 184, 2). Cf. G. 178, N.
 - 26. τέλος: cf. i. 10. 13. παρέξειν: sc. ήμας. The inf. is quoted after

the idea of promising in musta (G. 202, 3 a). So dmafew. — Smou 8' dv má: why not où?

27. πορεύσεσθα, ξειν: both quoted after ὁμόσαι. Cf. the two future infinitives in § 26. — ὑς διὰ ψιλίας (sc. χώρας), as (you would go) through a friendly country.

28. ταθτα εδοξε: cf. note on i. 3. 20. — άμοσαν . . . εδοσαν: cf. note on σιστά in ii. 2. 10.

29. • \$ βασιλέα: cf. i. 2. 4. — διαπράξωμαι, shall have accomplished, with future perfect force (Moods and Tenses, § 20, N. 1). — â δέομαι: sc. διαπράξασθαι. — • \$ άπάξων και άπιών (G. 200, N. 3 b): cf. note on • \$ πολεμήσοντες in § 21.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: The Greeks and Ariaeus remain encamped near each other for more than twenty days, during which time the barbarians receive visits from their friends (1). The Greeks grow uneasy and ask their generals why they remain, and express their suspicions of the King's intentions (2-4). Clearchus answers that it will not do to go away, as that would break the truce and they would be left without provisions, guide, or friends (5); that, moreover, the Euphrates bars their way, and that they have no cavalry (6). He declares his faith in the King's oath (7). Tissaphernes and Orontas arrive with their armies (8). The Greeks proceed with Tissaphernes as guide (9), but are suspicious of the Persians, and march apart from them. Mistrust increases on both sides, and they sometimes come to blows (10, 11). They arrive at the wall of Media (12), and from thence a march of two days brings them to the Tigris. The Greeks encamp near Sitace, and the barbarians cross the river (13, 14). After supper a man brings a warning from Ariaeus to the Greeks to beware of a nightattack, and to guard the bridge over the Tigris (15-17). Clearchus is greatly alarmed (18); but the story is observed to be inconsistent (19, 20), and after questioning the messenger it is concluded that he has been sent with an ulterior object (21, 22). Nevertheless, a guard is sent to the bridge (23). At daybreak the Greeks cross the bridge (24), and proceed in four days to the river Physcus. Near Opis they are met by an illegitimate brother of the King, who views them as they pass, and is amazed at their number (25, 26). They proceed through Media, plundering the villages of Parysatis (27), and along the right bank of the Tigris, procuring provisions from Caenae, a city across the river (28).

1. etkogiv: sc. ήμέρας. — oi άλλοι ἀναγκαίοι, his other relatives: ἀναγκαίος (from ἀνάγκη, see G. 129, 12) is the Lat. necessarius. — δεξιάς, assurances, pledged by the person who brought them with the right hand. — μή... αὐτοῖς, that the King would bear them no ill-will (μνησι-κακήσειν: μιμνήσκα, stem μνα-, and κακός). The inf. is quoted after δεξιάς; cf. παρέξειν in ii. 3. 26. — ἐπιστρατείας: gen. of cause (G. 173, 1). — τῶν παροιχομένων, of what was past (G. 200, N. 3).

2. of πepl 'Apiatov, Ariaeus and those with him (G. 141, N. 3). Cf. of appl Tigraphovy, iii. 5. 1. — ἔνδηλοι...νοῦν, evidently paid less regard to the Greeks. For προσέχοντες, cf. ἀνώμενος in i. 2. 11, and note.

- Page 48.—8. ¶ may introduce the second part of an alternative question (G. 282, 5), even when the former part is only implied (here πότε, ρον άλλως έχα). Cf. the use of an in Lat. περί παντὸς ποιήσαιτο: cf. περί πλείστου ποιοῦτο in i. 9. 7, and note. ἢ: subj. of purpose (G. 216). The opt. referring to the future has the force of a primary tense (Moods and Tenses, § 34, 2). στρατείαν: dependent on φόρος (G. 261, 1, with n. 1). We might have had of άλλοι "Ε. φοβώνται . . . στρατείαν. ὑπάγεται: cf. ii. 1. 18. διεσπάρθαι: see διασπείρω and G. 262, 1. ἀλισθῆ: cf. διαπράξωμα, ii. 3. 29. οὐκ . . . ἡμῦν, it is not possible that he will not attack us, lit. there is not how (introducing the indir. quest.) he will not, etc. (G. 283, 8).
- 4. ħ... ἀποταχίζα, is either trenching or walling off some point. Cf. the use of rl in i. 10. 16. τοσοίδε, so few: accent (G. 27, 4). ἐπὶ... κότοθ, at his very doors.
- 5. ἐπὶ πολέμφ = πολεμήσοντες. ἔπειτα, moreover, introducing πρώτεν μέν, αόθις δέ, etc. ὅθεν, (a place) from which. ἐπισυτιούμεθα: purpose (G. 286). ἄμα and εὐθύς (G. 277, N. 1) both qualify ἀφεστήξει, which is a future perfect (G. 110, IV. c, N. 2; 200, N. 9). Cf. below, λελείψεται. ὅντες: εc. φίλοι.
- 6. ποταμός: emphatic, as if he had said, but as to rivers, I don't know whether (at), etc.— διαβατίος: the verbal in -τίος used personally (G. 281, 1).— οὐ μὰν δή: cf. i. 9. 18, and note.— ἄν, i. e. ἐάν.— οὐ ... ἐξιοι, whereas the enemy's horse are very numerous (lit. the most, compared with those of other nations) and very efficient.— νικώντες = εἰ νικώμεν; but ἡττωμένων, to which σωθήναι is apod., = ἰἀν ἡττώμεθα, or perhaps εἰ ἡττώμεθα (see Moods and Teness, § 54, 2 b).— οἰόν τε: sc. ἐστίν.
- 7. σύμμαχα, helps. 8 τι, on what account (G. 160, 2; 149, 2²). απτόν: repeating βασιλία. θεούς: cf. θεούς in ii. 3. 22, and G. 158, N. 2.
- 10. acrol... exceptive, proceeded [themselves] by themselves. temparomescients: the Greeks and barbarians. ωσπερ πολεμίους (sc. φυλαττόμενοι), just as (if they were guarding against) enemies (G. 277, N. 3).
- 11. τοθ αύτοθ : sc. τόπου, and cf. i. 8. 14. πληγάς ἐνέτεινον : cf. i. 5. 11.
- 12. TEXXOS: mentioned in i. 7. 15. If we suppose that the southern part of this wall, which reached from the Tigris to the Euphrates, was in ruins, it is easy to account, first, for Xenophon's not describing it in i. 7. 15, but here; and, secondly, for the King's digging the ditch for the purpose, on

that assumption, of completing the line of defence furnished by the northern part of the wall. In the retreat Tissaphernes led the Greeks westward on the southern side of the ditch, in order that they should not see the rich plain of Babylonia, and so brought them outside of the wall again, which they now pass within (παρήλθον) on their way to the Tigris. — ἡν ψκοδομημένον = ψκοδόμητο (G. 118, 4). — κεμέναιε, lying; we say laid. — ποδών: why gen.? — μήκος δ' δλέγετο, but in length, it was said, etc.

13. την δ'... έπτά, and the other (by its having been) bridged over (means, G. 277, 2) with seven boats. See note on § 24. — ήσαν ἀπό: cf. clolv ἐκ in i. 2. 7. — ἄσπερ: sc. κατατέτμηντα...

14. δένδρων: with παράδεισος (G. 167, 4). If it went with δασέος it would be δένδροις (cf. iv. 7. 6). — οἱ δὲ βάρβαροι: sc. ἐσκήνησαν,

Page 50. — 15. ETUXOV... övres, happened to be walking. — mpd two snlwv: cf. note on ii. 2. 20. — our etfires, did not ask for, ask to see. — nal taura wv: cf. i. 4. 12, and note.

16. 5τι: introducing direct discourse. Cf. i. 6. 8, end, and note. — Επεμψε: agreement (G. 135, N. 1). — πιστοί: cf. note on i. 5. 15. — μη επιθώνται (G. 216).

17. Δε διανούται, since T. intends, etc.; but in the next line Δε, in order that. — της διάρυχος: the second of the two mentioned in § 13; over this there was only a pontoon bridge, which could be destroyed easily.

19. νεανίσκὸς τις: conjectured to have been Xenophon himself. — οὐκ ἀκόλουδα, inconsistent. — τό τε ἐπιδήσεσδαι καὶ λύσειν, i. e. the two stories of an intention to attack, and at the same time to destroy the bridge: we should expect τὸ also before λύσαν. For the unusual fut. inf. see G. 202, 8 ₺; also Moods and Tenses, § 27, N. 2 b. — νικάν: sc. αὐτούς as subject. — τί δεί... γίψυραν: why need they destroy the bridge? implying what good will it do them, etc.? It is thus a proper apod. to the future prot. ἐὰν . . . νικώσι (G. 223). — ἄν (i. e. ἐὰν) ὅσιν, ἔχοιμεν ἄν: a subj. in the prot. (G. 223), with an opt. with ἄν in the apod. (G. 224), the latter belonging to an implied prot. in the opt., such as, if we should wish to escape (G. 227, 1; Moods and Tenses, § 54, 1 a²). The σὸ in οὐδί, not even, modifies ἔχοιμεν ἄν, the meaning being, even if there are (shall be) many bridges, we should not know, etc. Cf. for this meaning of οὐκ ἔχο, i. 7. 7, and note; and see also ούχ ἔξουσιν in § 20.

22. ὑποπέμψειαν, had sent with a false message (ὑπό): the dir. form was ὑπίπεμψαν (G. 243). — ἔνθεν μέν, ἔνθεν δέ, on this side, on that. — πολλης . . . ἐνόντων, since it was extensive and fertile, and since there were men in it to work it.

Page 51. — α τις βούλοιτο: might have been ἐάν τις βούληται (G. 248, N.).

23. ἐπὶ μέντοι . . . δμως, yet they nevertheless, etc., i. e. notwithstanding that they now knew the man's statements were false. Cf. ii. 2. 17. — ἀπήγγελλον, i. e. the next morning.

24. ξευγμένην: the Greek could say ζευγνύναι γέφυραν (G. 159), to build (lit. join) a bridge, or ζευγνύναι ποταμόν (or διάρυχα), to bridge a river (or

(channel); for the latter see § 13.— is... πεφυλαγμένως, as guardedly as possible: supply ήν with oliv τε (= δυνατόν). — των παρά Τισταφέρνους Έλ.: cf. των παρά βασιλέως, i. 1. 5, and note. — διαβαινόντων (sc. αύτων): we should expect the dat. after έπιθήσεσθαι, rather than the gen. absolute. In the same way διαβαινόντων occurs in the next line, notwithstanding the following αὐτοῖς. — σκοπών: participle. — διαβαίνουν: in the direct form διαβαίνουσι (G. 243), to see whether they were crossing. — ψχετο ἀπελαύγων, went riding off (G. 279, 4, n.); ψχετο, lit. was off (G. 200, n. 3).

25. πλέθρου: cf. πλέθρου, i. 2. 23. — ψιεῦτο: cf. οἰκουμένην, i. 4. 1. — ἢ ὅνομα μπις: cf. i. 5. 4, and note. — πρὸς ἡν: why accusative? — ὡς βοηθήσων (G. 277, N. 2): ὡς shows only that the partic. gives the purpose which is professed by the subject (ὁ ἀδελφός). See note on ὡς ἀπιών in § 8, and on ὡς πολεμήσοντες in ii. 3. 21. Cf. also i. 1. 11, and note.

26. els δύο, two abreast (G. 191, III. 1 c). They marched by in column.
— άλλοτε... έφιστάμενος, halting now and then. — τὸ ἡγούμενον (object):
cf. ii. 2. 4, and note. — ἐπιστήσειε: why opt.? — ἐπίστασιν: force of the suffix σις? — ἐπιστήγεδαι: see note on i. 5. 13.

27. Κύρφ ἐπεγγιλῶν, insulting Cyrus (G. 184, 2) besides (ἐπί), i. c. besides gratifying the Greeks. Cf. ἐπιλέγειν, i. 9. 26. — διαρπάσαι . . . ἐπέτρεψε: cf. i. 2. 19, and note. — πλην ἀνδραπόδων, i. e. except that the men in them were not to be made slaves.

CHAPTER V.

SYNOPSIS: They arrive at the river Zapatas, and Clearchus sends a messenger to Tissaphernes and requests an interview (1, 2). When they meet, Clearchus expresses his hope that they shall be able to dispel the mutual distrust of the Greeks and barbarians (3, 4); mentions cases where great evil has been done through misunderstanding (5, 6); refers to their oaths and the vengeance of the Gods should they break them (7); details the facts which render it necessary for the Greeks to retain the friendship of the Persians (8-12), and the advantages to the barbarians of an alliance with his Greek army (13, 14); and finally he asks to know who has excited the suspicions against them (15). Tissaphernes assures Clearchus that the Greeks have no cause for distrust (16), showing how completely they are in the power of the Persians (17-19), and how unnecessary it would be for the latter to resort to perjury if they wished to destroy their former enemies (20, 21). He expresses great personal friendship for the Greeks, and hints at an especial service they may do for him (22, 23). Clearchus believes him sincere, and when he promises to disclose the names of those who have sought to create distrust between them, if Clearchus with the rest of the generals will come to him, the Greek general consents (24-26). The next day he returns to camp and states what has been agreed upon, and, though opposed by some of the soldiers, finally persuades five of the generals and twenty captains to accompany him (27-30). The generals are invited to enter the tent of Tissaphernes, and not long after they are seized and those without murdered (31, 32). Nicarchus alone escapes, and flees terribly wounded to the Greeks (33), who run to arms (34). Ariaeus with 300 Persians approaches the camp, and calls for some general or captain (35, 36). Cleanor, Sophaenetus, and Xenophon come forward (37). Ariseus tells them that Clearchus, having violated the trace, is dead, but that Proxenus and Menon are in great honor, and that the King demands their arms (38). In answer Cleanor reproaches him for his treachery, and Xenophon skilfully asks that Proxenus and Menon may be sent to the Greeks to advise them (39-41). The barbarians leave without making answer (42).

Page 52.—1. two-la, feelings of distrust. — cavepa, pred. to to distrust. — cavepa, pred. to two-law-

- 2. Trovadopes: cf. τεότφ in i. 1. 9.— et δύναντο, κ. τ. λ. (G. 248, 2), in case he could in any way stop, etc. The apod., suggested by παίσαι, would be tra παίσαι or the like. See Moods and Tenses, § 53, N. 2, for further details of this important construction. πρὶν γενίσθαι (G. 274). ξρούντα (G. 277, 3).
- 3. Troumphorn: a heteroclite voc. (G. 60, 1 b). abunfour: cf. unpurantifur in ii. 4. 1, and note. pularrequerer square, are on your guard against us (G. 280). is moleulous, as (you would be against) an enemy.
- 4. δ δύναμαι οδτε: we should expect οδτε δύναμαι to correspond to έγώ τε οδδε. See note on μήτε... τε in ii. 2. 8. πειρώμενον (G. 280). δτι ... δδέν, that we on our part do not even think of any such thing (G. 280, N. 3). εἰς λόγους στοι ἐλθεῖν, to have an interview with you (G. 186, N. 1, end). εἰ δυναίμεθα (G. 248, N.). Cf. § 2. ἀλλήλων (G. 174).
- 5. έκ, in consequence of. of ... ἐκοίησαν: we should expect φοβηθέντας ... βουλομένους ... ποιήσαντας (G. 280), but such an accumulation of participles would be harsh. φθάσαι: sc. ποιήσαντές τι (G. 279, 4). μέλλοντας, intending, transitively. αξ, i. e. what is more.
 - 6. αγνωμοσύνας, misunderstandings (G. 129, 7).
- 7. πρώτον... μέγιστον, for first and chiefly. Cf. i. 3. 10. The correl. of μέν is δέ in § 8. θεών (G. 167, 8), oaths (sworn) by the Gods, as we say δμνύναι θεούς. εἶναι (G. 263, 1). τούτων, i. e. τῶν θεών δρκων (G. 171, 2). παρημεληκώς (G. 280, Ν. 2): cf. ἐψευσμένος, i. 3. 10, and note. τὸν θεών πόλεμον, the Gods' war (G. 167, 2). ἀπό, with, by the aid of. φεύγων, flying; but ἀποφύγωι ἄν, could make his escape. For ἀποφύγοι and ἀποδραίη, cf. i. 4. 8, and note.
- Page 53.— 5πως . . . ἀποσταίη, how he could retire to a strong place, i. e. to a place that would prove really έχωρόν against the Gods. For the three apod. with prot. implied, see G. 226, 2 b.— πάντη πάντα: cf. πάντων πάντα in i. 9. 2, and the πανταχή πάντων following.— θεοίς (G. 185; 184, 2). With this section compare Psalm exxxix. 7-12.
- 8. περὶ μὲν δή: μέν is repeated from πρώτον μέν in § 7. παρ' οὖs (i. e. τοὺs θεοὺs) . . . κατεθίμεθα, in whose hands we have deposited the friendship which we have compacted. τῶν δ' ἀνθρωπίνων, but of human things (G. 168). ἐν τῷ παρόντι, in the present crisis.
- 9. was a 8665, every road; but following, was a 6865, all the way. anths: with oubser. poberator (G. 138, N. 2 c).
 - 10. Also Ti (sc. Tologues) de q: Also Ti q or the simple also Ti is

equivalent in asking a question to of or apa of, Lat. nonne (G. 282, 3).—
ci-copérne, bene-factor (suff. ra-).— idespoe, a fresh opponent, a successor in
the contest, prop. of an odd combatant in the public games, who remained
without an adversary when the others had been paired by lot, and sat by (in
and ispa) ready to engage (of course at a great advantage) with any athlete
who should beat his adversary.— raiva repeats the indirect question.

11. τῶν τότε (G. 141, N. 32). — ἐν βούλοιτο (G. 247; 233) might be ἐν ἀν βούληται. — ἔχοντα, σώζοντα, οἐσαν (G. 280). — ἢ . . . ἐχρῆτο, which Cyrus found hostile. — ταύτην: repeating τὴν . . . ἐνυαμιν with emphasis.

- 12. τούτων... δυτων, but since this is so. δυτις ού βούλεται: result (G. 237, N.): ἀλλὰ μήν begins the sent. as if the parenthesis ἐρῶ... εἶναι were to be followed by a sentence like καὶ ἡμαῖς ὑμᾶς πολλὰ ἀφολαῖν δυνησόμαθα. (Krüger.) This is really said in other words in § 18 and § 14.
- 13. οῦς νομίζω ἄν παρασχείν, whom I think I could render (παράσχουμ. ἄν): cf. i. 3. 6. So παθσαι ἄν (G. 134, 3). ἐν-οχλούντα, disturbing, lit. crowding (ὅχλος) upon (G. 279, 1). εἶς: with τεθυμωμένους, incensed (G. 184, 2). κολάσαισθε: doubtful emendation for καλάσεσθε, made on acc. of ἄν (G. 208, 2). τῆς ... οῦσης = ἡ τῆ ... οῦση.
- 14. Δε μέγιστος (εc. φίλος), the very greatest: cf. δτι άπαρασκασότατον, i. 1. 6. Έχων ύπηρέτας = εl έχοις, κ. τ. λ.: additional protasis to both dν είης and dν άναστρέφοιο. της χάρισε: with ένεκα. ην άν έχοιμεν: χάριν έχω is exactly the Lat. gratiam haboo: cf. note on i. 4. 15.
- 15. obth δαυμαστόν, so surprising. τοδνομα τίς: a mingling of two constructions, ήδιστ' αν άκούσαιμι τίς, κ. τ. λ., and τοδνομά τινος δστις, κ. τ. λ. Rehdantz, however, explains the words: I would gladly hear by name, who is so skilled, etc. άπημείφδη, replied, a form found only here. It reminds us of άπαμαβόμενος and άμείβετο in Homer.
- 16. 'Aλλά: cf. ii. I. 4, and note.— ¶δομαν ἀκούων: cf. ¶σθη ἰδάν, i. 2.
 18. ἀκούων σου λόγους (G. 171, 2, Ν. 1). γεγνώσκων, since you know.
 Page 54. μοι δοκείς must be translated impersonally, it seems to me, in order to bring in καπόνους διν είναι, that you would be evil-minded, in

in order to bring in **kanssvers** are elvas, that you would be evil-minded, in English. We cannot use would, or any equivalent of ar, with the infinitive. See *Moods and Tenses*, § 92, 2, N. 2. — is ar pains (G. 216, N. 2).

- 17. et έβουλόμεθα, supposing it was our wish, i.e. when we made the treaty (G. 221); to this the apod. is ἀπορεῦν (= ἀποροῦμεν) quoted after δοκοῦμεν. Cf. ἀπορεῦν dν in § 18, and note. ἐν ἢ, by means of which. ἀντιπάσχειν: with κίνδονος (G. 261, 1); sc. εἰη ἄν.
- 18. ἐπιτίθεσθαι: with ἐπιτηδείων. ἀπορεῖν ἄν (= ἀπορεῖνε ἄν): cf. note on § 16, and ἀπορεῖν in § 17, and note. τοσαῦτα: with a gesture. ὅντα, though they ατε. ὑμῖν ὅντα πορευτέα, must be crossed by you, quoted after ὁρᾶτε (G. 280): direct form, ὑμῖν πορευτέα ἐστίν (G. 281, 1). Cf. with the active of this const., ὄρη πορεύεσθαι, the note on ὁδον in i. 2. 20. ταμιεύεσθαι, to parcel out, like a steward (ταμίας), and so to have by themselves, to deal with at once, etc.; sc. τοσούτους, antec. of ὁπόσους.
- 19. dand, still.— 8v natural caused.— or's' el, not even if: the or goes with dv Sivalote; the Si (even), with the conditional clause.

- 20. **ξχοντε:** conditional (note in the next line μηδένα) = d ξχομεν. For el ξχομεν έξελοίμεθα αν, see G. 227, 1. έπειτα: cf. είτα in i. 2. 25, and note. πώς αν . . . αν έξελοίμεθα (G. 212, 2). πρός (G. 191, VI. 6, 1 α).
- 21. παντάπασι... tori, but it is characteristic of (belongs to, G. 169, 1) those altogether without resources.— και τούτων, and that too: cf. και ταῦτα in i. 4. 12.— οἴτινες ἐθίλουσι: used as if ἀποροί εἰσιν, κ. τ. λ. preceded; we should expect simply ἐθίλευν, to be willing. Cf. δστις... αἰρεῖται in place of αἰρεῖσθαι simply, in ii. 6. 6.
- 22. ἐξόν, when it was possible, acc. absolute (G. 278, 2). οὐκ . . . ἡλθομεν, did we not proceed to do it? ἔρως, earnest desire: sc. ἐστί. τούτον refers to οὐκ . . . ἡλθομεν. τὸ . . . ἰσχυρόν: the whole infin. clause stands as an object acc. after the verbal idea in ἔρως: trans. my desire that I may secure the confidence of the Greeks (cf. note on i. 7. 4, end), and with that mercenary force (G. 154) with which (G. 188, 5) C. made his expedition . . . with this (τούτφ) I may return to the coast, etc. μασθοδοσίας and εὐεργεσίας (see G. 129, 3) are accusatives.
- 23. Som: with xphormon (G. 160, 1). tord, are by anticipation, and so for torest. The piv...elwas, some you also have mentioned. There's a steeple-shaped head-dress of distinguished Persians, worn upright (depthy) only by the King; when worn by others, the point was bent forward. The S'... the (sc. depthy): as it was the outward sign of royalty to wear the tiars upright on the head, so wearing it upright in the heart means aspiring to royal dignity, i. e. bearing the royal symbol in the heart, though not on the head. T. thus intimates his intention to revolt from the King by the aid of the Greeks, in order to blind Clearchus to his real plans.
- Page 55.—24. είπεν: repeated in εφη.— σόκοῦν, therefore, in questions implies an affirm, answer, and is generally to be rendered by not then?

 τοιούτων ύπαρχόντων, when such grounds exist.— παθείν (G. 261, 1).
- 25. oi...λοχαγοί: in app. to the subj. of βούλεσθε. ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανες, i. e. so that it shall be apparent to both armies that we trust one another. Cf. ἐν τῷ φανερῷ in i. 3. 21.
 - 26. col (accented) is emphatic. at, in turn. 80ev, from what quarter.
- 27. ἐκ, after, in consequence of, Germ. in Folge. Cf. i. 3. 11. δηλός τ' ην οιόμενος: cf. i. 2. 11. πάνυ φιλικώς διακώσθαι, that he was on very friendly terms with. ἐκιλενος (subj. Τισσ.): sc. ἰέναι. οὶ ὰν ἰλεγχθώσι: the verb might have been in what other mood? Could ἐκελενος Ανών been so changed? See G. 247, with N. 2. διαβάλλοντες (G. 280). τῶν Ἑλλήνων: with οἴ. οἰ... αὐτούς: cf. δν... αὐτόν in i. 9. 29: αὐτούς is added for emphasis.
 - 28. αὐτῷ, i. e. Clearchus. ὅπως . . . ຖ (G. 216, 2).
- 29. Έχειν την γνώμην, to be devoted. τοὺς παραλυπούντας, troublesoms rivals (note the prep. in comp.). μη lέναι, μηδέ πιστεύειν (G. 260, 1): the underlying idea is that of a command, not that of a statement of fact.
- 30. Ισχυρώς κατέτανεν, insisted strenuously.— έστε διεπράξαντο (G. 289, 1). ός εἰς ἀγοράν, i. e. without arms.

- Page **56**. 32. oi tv8ov, oi **t** (G. 141, N. 3²). Inv. mayras: cf. i. 1. 5, and note.
- 33. iππασίαν: force of the suff.? ἡμφογνόουν (G. 105, 1, Ν. 3). els τὴν γαστέρα: the accusative with reference to the motion of the weapon.
- 36. « τις ... λοχαγός, i. e. whatever general or captain there was (G. 248, 1), direct « τίς ἐστιν, suggests the subject of προσελθείν. ἀπαγγείλωσι: why subjunctive?
- 37. τῶν Ἑλλήνων: depending on the proper names. στρατηγοί μὲν, σὸν αὐτοῖς δέ: the first two are contrasted, as generals, with Xenophon. Ξενοφῶν: cf. iii. 1. 4 sq. τὰ περί, the fate of.
- 38. Esthour els ethicor, got within hearing distance.— ethopier, how: with epart (G. 280).— Exe the biane, has received his deserts.— autob (G. 142, 4, n. 3).— ataute (G. 164).— eautob (G. 169, 1).— elvai: sc. ta stal.— Soulou: cf. i. 7 3, and note.
- 39. Theye & Khairup: cf. ii. 1. 10.—'Opyopávios, of Orchomenus, an ancient city of Arcadia, called πολύμηλος by Homer(Π.1i.605).—οἱ ἄλλος: in app. to ύμαῖς understood, you others. Cf. § 25.— θούς, ἀνθρώπους: cf. ii. 3. 22, and note.—οἴτινες ἀπολωλέκατα, ἔρχεσθε: causal (G. 238).— ἡμῖν: with ὁμόσαντες: cf. oἰς, below.— τοὺς αὐτοίς (cs. ἡμῖν), the same that νὸς should: the position of ἡμῖν expressed forbids its being taken with τοὺς αὐτοίς.— φίλους καὶ ἔχθρούς (G. 137, N, 4).— νομιῶν (G. 110, II. 2, N. 1c). Page 57.— τοὺς ἄλλους ἡμᾶς, the rest of us.
 - 40. γάρ, (we are not that) for. ἐπιβουλεύων: cf. i. 6. 8.
- 41. And rooting, upon this.—et... Thue (G. 221). Hofferos, Méron: in emphatic position before exercise: we should render, but as to P. and M., since indeed they are, etc.—edepytran: force of the suffix?

CHAPTER VI.

Biographical Sketches of the Five Generals.

SYNOPSIS: Of the five generals, who after their seizure are taken to Babylon and beheaded, Clearchus was the most prominent; a man well qualified for war and fond of it (1). He fought during the Peloponnesian War against the Athenians, and at its close undertook an expedition to Thrace (2). When ordered to return by the Ephors, he disobeyed (3) and was condemned to death. Being now an exile, he went to Cyrus and received from him 10,000 daries (4), with which he collected an army and plundered the Thracians until summoned to Asia (5). Summary of the evidence that he was fond of war (6) and fitted for it (7). As evidence that he was fitted for command, notwithstanding his gloomy and harsh disposition, he was skilful in providing supplies for his army and an excellent disciplinarian (8-10). In time of danger his soldiers willingly obeyed him, but left him, when the peril was over, for a general of less harsh disposition (11, 12). No one was personally attached to him, but his troops were excellent soldiers (13, 14). He was about fifty years of age when he died (15). -Proxenus was ambitious from boyhood (16). He joined Cyrus, hoping to gain wealth, influence, and a great name (17), but was unwilling to acquire any of

these by unjust means (18). He was able to command well-disposed men, but could not inspire ordinary soldiers with fear or respect; he was thirty years old when he died (19, 20). — Menon was avaricious, stooping to perjury, falsehood, and deceit to gain his ends (21, 22). He respected and spared an enemy because he was dangerous, but ridiculed and plundered his friends (28, 24). He respected perjury and injustice, but looked upon the pious and truthful as fools (25). He took pride in deceit and ridicule of friends (26), and sought to be honored and courted by showing his power and willingness to do wrong (27). Even in extreme youth he was notoriously licentious (28). He was not put to death with the others, but died like a malefactor, after being tortured alive for a whole year (29). — Agias and Socrates were both courageous in war and faithful to their friends; and at the time of their death each was thirty-five years old (30).

- 1. μέν: cf. μέν in i. 10. 19, and note. οῦτω, so, as above described. τὰς κεφαλάς (G. 197,1, N.2, last ex.): the corresp. active constr. would be αὐτοῖς ἀποτέμνουσι τὰς κεφαλάς. εῖς: in app. to (part of) στρατηγοί. μέν: correl. to δέ in § 16. ὁμολογουμένως ἐκ πάντων, as was agreed by (cf. ἐκ in i. 1. 6) all. αὐτοῦ (G. 182, 1; 180, 1). δόξας γενέσθαι, i. e. who appeared to have been (lit. to have become or to have shown himself). Cf. with this section i. 9. 1.
- 2. πόλεμος: the Peloponnesian War (431-404 B. c.). άδικοθσι, had wronged; cf. i. 5. 11, and note. τοὺς Έλληνας: the Greek colonists in the Thracian Chersonesus. διαπραξάμενος παρά τῶν ἐφόρων, having secured (his object) from the Ephors. ὡς πολεμήσων: cf. i. 1. 11, and note.
- 3. μετα-γνόντες πως, changing their mind for some reason. ἐφ-οροι (over-seers), Ephors. Ἰσθμοῦ: of Corinth. ῷχετο πλέων: cf. ῷχετο ἀπελαύνων in ii. 4. 24, and note.
- 4. ἐθανατώθη, was condemned to death (G. 130, 3): cf. θάνατος, θνήσκα.

 τελών, magistrates, the ἔφοροι. ἄλλη: no such arguments (λόγοις) are given in the Anabasis. Cf. i. 1. 9, and i. 3. 3, 4. δαρεικούς: cf. note on i. 7. 18.
- 5. ράθυμίαν, a life of ease (ράδιος and θυμός). ἀπό ... χρημάτων: cf. i. 1. 9. ἀπὸ τούτου, from this time on. ἄφερε καλ ἢγε, plundered, or pillaged: φέρω properly of objects that can be carried off, ἄγω of cattle; Lat. ferre et agere. πολεμών διεγένετο, went on warring (G. 279, 1).
- Page 58.— 6. φιλο-πολέμου (G. 131, 1): cf. πολεμ-ικός in § 7.—
 δετις αίρειται: cf. οἴτινες ἐθελουσι in ii. 5. 21, and note.— ἐξόν: cf. ii. 5.
 22.— αἰσχόνη, βλάβη (see G. 129, 1).— αἰρειται, chooses.— ἄστε πολεμείν, i. e. provided that he may be (laboring) in war (G. 266, 2).— εἰς παιδικά, upon a favorite.— δεπανῶν, to make outlays.
- 7. Taury, herein, in these regards. hulpas kal vuntos, by day or night (indifferently, G. 179, 1). dyww: like the two adjectives, with hv, ready to lead. navrayod navres: cf. ii. 5. 7, and note.
- 8. & δυνατόν ... είχεν, so far as was possible with (i. e. for a man of) such a temper as he certainly (καί) had. ως ... άλλος: cf. i. 3. 15, and note. δπως έχοι (G. 217, N. 1). αὐτῷ (G. 184, 3, N. 6). ἐμποιήσαι τοῦς παρούσιν, to inspire in those present (the feeling). ὡς παστέον εἴη = ὡς δέοι αὐτοὺς πείθεσθαι, that they must obey (G. 243; 281, 2).

- 9. ἐκ τοῦ... είναι, by being severe (G. 262, 1; 138, N. 8).— ὁρᾶν (G. 261, 2) ὡς (G. 266, 2, N. 1).— ἐσθ' ὅτε, sometimes. Cf. ἐνίστε just preceding (G. 152, N. 2), and the note on ἡν... οὕς in i. 5. 7. γνώμη, on principle, systematically: note καί before γνώμη.— ἀκολάστου, undisciplined.— στρατεύματος... ὄφελος: cf. i. 3. 11.
- 10. λέγειν αὐτὸν ἐφασαν: Xen. states the facts not on his own authority. Cf. i. 9. 23. τὸν ἄρχοντα, his commander. εἰ μέλλοι, if he were either to, etc. (G. 247): the dir. form would be δεῖ φοβεῖσθαι . . . εἰ μέλλα, κ. τ. λ. φυλακάς: why acc.? ἀ-προφασίστως (πρό-φασιε), boldly, promptly, lit. without making excuses.
- 11. το στυγνόν, the sternness, gloom (G. 139, 2): cf. το χαλεπόν and το επίχαρι, below.— φαιδρόν: pred. to φαίνεσθαι.— εν τοις προσώποις (poetic plural): connect with το στυγνόν.— ερρωμένον, something strong or vigorous; like vigor.
- 12. δτι γένοιντο (G. 233). πρὸς άλλον άρχομένους άπιέναι, i. e. to go away into the service of another. διέκειντο, were disposed. The active is expressed by διατίθημι (i. 1. 5).
 - 13. kal yap ov: cf. i. 9. 8.
- Page 59. τεταγμένοι . . . κατεχόμενοι (sc. ταρείναι αὐτῷ). σφέξρα . . . έχρητο (G. 98, N. 2), he found exceedingly obedient, i. e. these yielded him implicit obedience.
- 15. οι μάλα εθίλειν: as we say, did not like very much. ἀμφὶ τά: cf. the note on els in i. 2. 3.
- 16. cóθός (G. 277, N. 1). Γοργία: the brilliant rhetorician of Leontini in Sicily, who lived about 485 380 B. c. His fee (άργύριον) was 100 minas (about \$1,800).
- 17. ἐπεὶ συνεγένετο αὐτῷ, after he had been his pupil: συνείναι των often means to be one's pupil or disciple. φίλος... πρώτοις, while he was on friendly terms with those of highest rank. εὐεργετῶν: cf. ἀλεξέρωνος in i. 9. 11. ψετο κτήσεσθαι, expected to get (G. 246).
- 18. ἐπιθυμῶν (G. 277, 5). ἔνδηλον . . . είχεν, he moreover made this also evident. τῷ δικαίφ καὶ καλῷ: cf. τὸ στυγνόν in § 11, and note. The principle of G. 139, 2, is illustrated often in this chapter. μή: why do we have μή and not οῦ?
- 19. καλών κάγαθών: as we should say, "gentlemen." See Lidd. and Scott, s. v. καλο-κάγαθός. alδώ έαντου, respect for himself (G. 167, 3). στρατιώταις (G. 187, end; 184, 1). Cf. § 8. στρατιώταις : cf. θεούς in ii. 5. 39, and note. φοβούμενος: what use of the part.? See G. 280, N. 1, and cf. δηλος ήν έπιθυμών in § 21, and στέργων φανερός ήν and ένδηλος έγίγνετο έπιβουλεύων in § 23. See also i. 2. 11, and note.
- 20. προς το ... δοκείν, for being, and having the reputation of being, fit to govern (G. 262, 1). This const. occurs several times below. Δρχικόν modifies τινά understood, the subject of the infinitives. ἐπαινείν (bis): subject of ἀρκείν (G. 259). ἐτῶν (G. 169, 3).
- 21. μέγιστον: adverbially with δυναμένοις, the most powerful.— άδικῶν: cf. for the tense the note on i. 5. 11. So άδικοῦντα in § 20.— μη διδοίη δίκην, might not pay the penalty: cf. έχα την δίκην, ii. 5. 38.

Page 60. — 22. δν (G. 152). — τῷ ἡλιθίφ (G. 186). Cf. note on § 18, above (at the end).

23. τούτφ, taking up the relative clause, is to be connected in construction with ἐπιβουλεύων. — ἔνδηλος ἐγίγνετο: how different from ἔνδηλος ἡν and ἔνδηλος ἐγένετο! — οὐδενός (G. 177). — τῶν συνόντων, his associates: connect with καταγελῶν; διελέγετο would require the dative (G. 186).

24. phore... 8v, he thought that he alone (G. 138, N. 8) understood that it was (G. 280) easiest.

26. ἀγάλλεται ἐπί: below, with ἡγάλλετο, we have the simple dative of cause), τῷ δύνασθαι, κ. τ. λ. (G. 262, 2). For the formation of the three nouns after ἐπί, expressing quality, see G. 129, 7. — ψευδή: from ψευδή:, not ψεύδος. — τῶν ἀπαιδεύτων: partitive; cf. τῶν στρατευομένων, i. 2. 3, and note. — διαβάλλων τοὺς πρώτους, by ε'andering those who were already first (in their friendship). — τούτους: takes up the relative clause.

27. το... παρέχεσθαι (G. 199, 2): obj. of ἐμηχανᾶτο. An obj. clause with δπως would be more common (G. 217).— ἐκ: cf. § 9.— ἡξίου, expected.— ἐπιδωκνύμενος (G. 277, 2).— ὅτι δύναιτο καὶ ἐθίλοι ἄν: in direct form δύναμαι καὶ ἐθίλοιμι ἄν.— εὐεργεσίαν δὲ κατίλεγεν, and he accounted it against (the person) an act of kindness (G. 129, 3).

28. τὰ δὴ ἀφανή Ψέιστι ψεύδεσθαι, i. e. there is room for false statements, it is true, about doubtful matters (G. 159). — τάδε, the following. — παρλ "Αριστίππφ: with ών; cf. for the facts stated i. 1. 10, and i. 2. 6, and note. — Είνων (G. 171, 3). — ¶δετο, i. e. Ariaeus.

29. ouk anteres: to be connected with the genitive absol. above, which expresses time (G. 277, 1).

Page 61. — nechalás: cf. § 1, and note. — jar . . . evaurón, after being tortured alive for a year.

30. Note the interchange of the dual and plural in this section (G. 33, 1).

— και τούτω: emphatic repetition of the subject in the form of a pronoun.

— αὐτούε is irregularly inserted before ψιψιφόντο, as this verb cannot govern the gen. τούτων, which by its position would naturally be the object of both the clauses with οδτε. — ἔτη ἀπὸ γενεῖε, years from birth, years of age.

BOOK THIRD.

HOSTILITIES BETWEEN THE GREEKS AND THE PERSIANS AFTER THE BREAKING OF THE TREATY. — MARCH FROM THE RIVER ZAPATAS TO THE MOUNTAINS OF THE CARDUCHI.

CHAPTER I.

SYNOPSIS: Outline of the preceding narrative (1). After the capture of their leaders the Greeks are greatly perplexed and disheartened (2, 3). There is, however, with the army a certain Xenophon, whom Proxenus had sent for

promising to make him the friend of Cyrus; and who, after consulting with Socrates and inquiring of the oracle at Delphi (4-7), had repaired to Sardis (8). He was there invited by Cyrus to join him on a proposed incursion against the Pisidians (9), and continued to follow him even after the true object of the expedition was known (10). Xenophon now has a dream (11), which greatly terrifies him (12). On awakening he reviews the situation, and is impressed with the necessity of immediate action (13, 14). He calls together the captains of Proxenus, and shows them how little mercy they may expect if they fall into the power of the King (15-18). He declares that while the truce lasted he envied the King and pitied his companions (19), since their oaths bound them not to take anything unless they paid for it, which few of them were able to do (20). Now he proposes that they shall fight for what they need, with the Gods as judges of the combat, who certainly will favor them (21, 22); and urges the greater power of endurance and more resolute minds of the Greeks (23). He exhorts the captains to bravery, and offers to follow or lead as they shall choose (24, 25). All wish him to lead except Apollonides, whose discouraging remarks Xenophon interrupts, showing that their only chance for life is to present a bold front to the King (26-29). Apollonides is expelled from their number, and a meeting of all the generals and captains is called (30 - 32). When they are assembled, Xenophon is requested to present his opinions (33, 34). He reviews their relations to the King (35); and urges them to show their soldiers that they are courageous (36, 37), to choose new generals (38), and to assemble and encourage the troops, who are exceedingly dejected (39-41); for it is the courageous man alone in battle who is successful (42-44). Chirisophus follows (45), and proposes that they elect the officers at once (46). Xenophon takes the place of Proxenus (47).

- 1. "Ora... Sediment: see note on ii. 1. 1.— anivers: temporal part. denoting time present to evivero (G. 277, 1; 204).— ev rais ornovais, during the truce, belongs to evivero: see iv. 1. 1.
- 2. **e**e**lishere causal, and takes the pluperfect: when it is temporal, it generally takes the acrist; cf. **e**l **e**left form in § 1, and see note on i. 1. 3. **e**left form in § 1, and see note on i. 1. 3. **e**left form is summed up in taita **e**left form is summed form in taita **e**left form in taita **e**left form in the summed fo
- 3. els την έσπέραν, at evening (properly, on coming to the evening: i. 7. 1). σίτου (G. 171, 2). τὰ ὅπλα, i. e. the place where their arms were stacked, a general term for their quarters. νύκτα (G. 161). ἀνεπαύοντο . . . ἐκαστος, they lay down where each chanced to be (sc. ἄν, G. 279, 4): observe the force of the imperfect. πατρίδων, etc. objective genitives after πόθου (G. 167, 3). γονέων (cf. G. 129, 2 a).

- 5. ἀνακοινοῦται, consults (as a friend): cf. the act. ἀνακοινοῦται (below), to communicate with (i. e. τῷ θεῷ). Σωκράτει: the philosopher, Xenophon's master and friend. μἡ ... ἀη, that it might be matter of accusation by the state (G. 218): the subject of ἀη is Κύρφ ... γενίσθαι (G. 259): for τι, see G. 160, 2. τοῖς Λακ.: dat. governed by σύν in συμπολεμήσαι (G. 187). The Spartans were greatly aided by money furnished by Cyrus during the last four years of the Peloponnesian War (408–404 B.C.). See the prefatory note, page 2.— ἀλθόντα, agreeing with αὐτόν understood (G. 138, N. 8 b).
- 6. ἐπήρετο: the aor. ἡρόμην (from ἔρομαι) is common; but ἐρωτάω is used in Attic Greek for the forms of the present stem. τίνι εὐχόμενος, by sacrifice and prayer to which of the Gods: ἄν qualifies both the and σωθείη (G. 212, 4).— ὁδόν, cognate acc. (G. 159).— καλῶς πράξας: like the English doing well.— ἀνείλεν: see ἀναιρέω.— θεοῖς: dat. for acc. by inverse attraction, a rare construction (G. 153, N. 4); or we may consider θεοῖς οἶς = οἶς θεοῖς, to what Gods.
- 7. τοῦτο: referring to the question πότερον... μένειν. πότερον εξη (G. 243). Ιτέον εξναι, that he was bound to go (G. 281, 2). ὅπως ἀν... πορευθείη: indirect question (G. 245): the direct form would be πῶς ἀν πορευθείην; how could I go?
- 8. of: supply θύσασθαι; the antecedent, if expressed (G. 152), would be (ἐκείνοις) τοῖς θεοῖς (G. 153, N. 1). μέλλοντας (G. 138, N. 2 a). ὁδόν (G. 159, n. 5). συνεστάθη, was introduced.
- 9. συμπρούθυμετο (imperf.), joined in urging.— ἐπεδάν τάχιστα (quam primum) ... λήξη ... ἀποπέμψει (G. 247). ἀποπέμψει, would dismiss him (G. 243; 202, 4): the English idiom does not allow us to follow the Greek and say he said that he will dismiss him; so also we must translate ἐπειδάν λήξη as if it were ἐπειδή λήξειεν, which would be more common after the past tense εἶπε.
- 10. ἐστρατεύετο, went on the expedition. σύτως qualifies ἐξαπατηθείς (G. 277, 2). σὸχ, not, however.
- Page 63. φοβούμενος . . . και άκοντες (sc. δντες), though fearing, etc. (G. 277, 5). άλλήλων, Κύρου : obj. genitives after αισχύνην (G. 167, 8).

- 11. λαχών (G. 170, 2, and n.). εδοξω: first personal, with subject σκηπτός; afterwards understood as an impersonal with λάμπεσθαι, with the subject of which (οἰκίαν understood) πάσαν agrees.
- 12. ἀνηγέρθη, was roused, awoke. πη̂... πη̂, in some respects... in others. δτι... τὸ πῦρ is causal, and μὴ οὐ δύναιτο (G. 215, N. 1) depends on ἐφοβείτο. βασιλέως: the dream was thought to come from King Zeus. «ἴργοιτο was suggested by his being encircled on all sides (κύκλφ) by the fire in his dream.
- 18. ὁποιόν ... ἐστί, but what it amounts to. ἐκ τῶν συμβάντων, from what happened. πρῶτον μέν: the correlative is ἐκ τούτου, § 15. ἐκός, it is likely. εἰ δὲ γενησόμεθα (G. 223, Ν. 1). ἐπὶ βασιλεί, in the King's power. ἐπιδόντας, having experienced (lived to see). τί ἐμποδῶν μὴ οὐχὶ ... ἀποθανείν; (G. 263, 1, Ν.; 283, 7).
- 14. δπως άμυνούμεθα, that we may defend ourselves (G. 217). δσπωρ εξόν, as if it were possible (G. 278, 2). ήσυχίαν (cf. G. 129, 7). έγιλ . . . πράξων, from what state then am I expecting the general to come who is to do this? τὸν . . στρατηγόν = (lit.) the general from what state. Xenophon's reflection was somewhat as follows: my own state (Athens) must supply the man; and if I am not old enough now to undertake the work, I never shall be.
- 15. ἐκ τούτου, upon this: we should expect ἐκ δὲ τούτου (see § 13); but cf. the note on cὖτοι μέν, i. 2. 4. ἐν οἴοις, in what straits (G. 139).
- 16. δήλον δτι = evidently (parenthetical). οδ πρότερον . . . πρίν, not until (G. 240); cf. μὴ πρόσθεν . . . πρίν in i. 2. 2, and note.
- Page 64. Ψήρηναν (see ἐκφαίνω), opened war upon us. παρεσκευάσσθα, had been got ready (G. 246).
- 17. Φφησόμεθα, yield ourselves. δs: causal relative (G. 238), since he. δμο-μητρίου, όμο-πατρίου (G. 129, 12; cf. 132, 3). καί . . . ήδη, even when already dead. ήμας: subject of παθείν. κηδεμών ούδεις, no protector, to intercede for us (as Cyrus had his mother). The subj. of εστρατεύσαμεν is οί, understood from the preceding ois (G. 156, N.). ώς . . . ποιήσοντες, intending to make him a subject (lit. slave) instead of king. άν qualifies παθείν (G. 211).
- 18. ἀρ' οἰκ... ἔλθοι, would he not make every effort?— τὰ ἔσχατα: cognate accusative (G. 159, N. 4).— αἰκισάμενος: implying both ignominy and torture.— τοῦ στρατεῦσαι (G. 262, 2): objective genitive after φόβον.— ὅπως... γενησόμεθα (G. 217).
- 19. ἔστε μέν: see ἐπεὶ μέντοι, § 21. οἰκτείρων, μακαρίζων (G. 279, 1). αὐτῶν depends on the four following indirect questions (δσην... δσα δέ) as if they were nouns: we might have had ταῦτα αὐτῶν after διαθεώμενος (cf. τὰ τῶν στρατιωτῶν in § 20). ἐσθητα, clothing, in general.
- 20. ὁπότε ἐνθυμοίμην (G. 233). τὰ τῶν στρατιωτῶν is explained by δτι... κατέχοντας ἡμᾶς, and all that precedes in the section is summed up in ταῦτα λογιζόμενος. But ἥδειν, with ἔχοντας and κατέχοντας (G. 280), breaks off from the construction begun in ὅτι τῶν μέν, forming an independent sentence by anacoluthon (ἀνακολουθία). οὐδενὸς ἡμῦν (G. 184, 2, Ν. 1)

merein el mi monalmeda: in direct discourse, obserds hulv mereoriv edy mi πριώμεθα (G. 225; 247). — δτου δ' ώνησόμεθα, wherewith to buy (G. 178); the antecedent (apyipiov understood) follows Exorras, I knew that few had, etc. — allows . . . avouptious, to get supplies in any other way than by pur-

chase, following katex ovtas.

21. i trovia, i. e. our present suspicion, with the constant anxiety attending it. — iv mera keital . . . abla, they (tà ayaba) lie open to competition as prizes (as in the games): cf. is mission referent (in medio ponere), to offer as a prize, and to petro (in another sense) in § 2. Demosthenes calls certain exposed towns αθλα του πολέμου κείμενα έν μέσφ. — ὁπότεροι ήμών, (for) whichever of us (Greeks or Persians), the antecedent being omitted. doin (G. 232, 3). — dywnoderau (G. 131, 1; 132, 1; 129, 2 b), judges (in the games), keeping up the figure begun with ev miore.

22. abrous, i. e. the Gods, whom the Persians have mocked by perjury (ἐπιωρκήκασιν), G. 158, N. 2.— θεών: object. gen. after δρκους. — πολύ (in emphatic position) belongs to uellow. — routous: in same construction as

iniv understood after iffival

Page 65. — 23. ikavárepa rotruv . . . dépav, more capable than theirs (lit. than they) of bearing (G. 261, 1). — \(\psi\nu_n\), \(\psi\nu\) \(\pri\) (G. 129, 4, and 129, 1). — où tois beois, by the Gods' help. — oi bè divôpes, i. e. the enemy.— ลุ้ง อิเอิติธาง (G. 223), if the Gods grant us, etc. The future apodosis is implied in Toutol, etc., more liable to be wounded and killed, i. e. in consequence of the superior armor of the Greeks.

24. άλλ' ίσως γώρ . . . άναμένωμεν (G. 253), but let us not wait, for perhaps others too, etc. — таракадойчтая: fut. (G. 110, II. N. 1 a). — той евор-

μήσαι: gen. after αρξωμέν (G. 171; 262, 2).

25. ήλικίαν: Xenophon appears to speak as a youth, and this passage favors the later date (about 430 B. C.) assigned for his birth; but most authorities place this at about 440 or even 444 B. C. - daudler, that I am at the height of my ability; ipiker depends on the idea of ability here contained, although we may connect it with the infin. of purpose (so Krüger).

26. 'Απολλωνίδης (G. 129, 9 c). - βοιωτιάζων τῆ φωνῆ, with a Boeotian accent. - Sti . . . Neyou (= phuaper some neyer, G. 247); some neyou, who said; not who should say. -- owrnplas av ruxer, that he could find safety (G. 171, 1): $\tau v \chi \epsilon \hat{v} = \tau v \chi o \iota \mu \iota dv$, I should find (if I should try).

- άλλως . . . ή πείσας, otherwise than by persuading.

27. μεταξύ ὑπολαβών, interrupting him in the midst (of his talk). — ev ταὐτῷ τούτοις, in the same place with these (G. 186). — ἐπεὶ . . . ἀπέθανε, i. e. after Cyrus was killed (enel = postquam): cf. ore enelses, (simply) when he commanded. See notes on i. 1. 2 and 3.

28. αὐτῷ (G. 187).— τί οὐκ ἐποίησε (see § 18), what did he leave undone? 29. αὐτοῖς (G. 186, N. 1). — οὐ νῦν . . . οὐδὶ . . . δύνανται; (the οὐ is

interrogative) are they not unable, wretched men! even to die! (G. 282, 2; 283,8, Ν.).—τούτου, i. e. τοῦ ἀποθανείν.

Page 66. — πείθειν πάλιν lóντας (sc. ήμας), that we should go and try persuasion again. We may, however, take wally with relevant. (See Grote, IX., Chap. 70, p. 107.)

- 30. **tpol... 3one**, I think it best: for the infin. see G. 202. See note on i. 3. 11. **άφελομένουs** (sc. ήμας)... χρήσθαι: to deprive him of his command, lay packs upon him, and treat him as such (i. e. as a packbearer).
- 31. τούτφ... Bourtas (G. 184, 2, N. 1). ἄστφ Λυδόν: the Greeks considered it effeminate for men to wear ear-rings (see Smith's Dict. of Antiq. s. v. inauris); bored ears, therefore, marked a man as a barbarian. The Lydians were proverbially effeminate. Cf. note on An i. 5. 6. ἀμφότφα. ... τετρυπημένον, with both his ears bored; ἀτα, etc. presupposes an active construction τρυπῶν τὰ ἀτα αὐτῷ, to bore his ears for him (G. 197, 1, N. 2).
- 82. Swou... et q... otxouro... et q (G. 233). oxfoer otxouro, i. e. from whatever division the general had been lost (G. 200, N. 3). oxfoe & at large per a large per lost.
- 33. els... δπλων, at the front of the encampment (§ 3; G. 191, N. 6).—

 everyo, amounted to (in number), not were. μέσαι νόκτες, midnight:
 cf. i. 7. 1, and note.
- 34. autors is intensive (G. 145, 1), referring to there: it seemed best to us, when we saw, . . . ourselves to meet, etc.— el Suvalmeda (G. 248, n.).— mode than (sc. thefas).
- 35. τάδε (G. 148, N. 1). ήμων: partitive after σύς. δήλον δτι: see § 16. ήμων δέ: correlated in form to ταθτα μέν, but in sense to βασιλεύς και Τισσαφέρνης. ήμων . . . ποιητέα (G. 188, 4; 281, 1).
 - 36. μέγιστον καιρόν, the grandest opportunity.
- Page 67. αὐτοί τε, both on your own part (G. 145, 1), opposed to τοὺς ἄλλους, below. παρασκευαζόμενοι, preparing (not prepared), with φανεροί ἦτε (G. 280, N. 1).
- 37. τl, somewhat, considerably (G. 160, 2).— τούτων (G. 175, 2).— χρήμασι, pay.— ἀξιοῦν δεῖ ὑμᾶς αὐτούς, we have a right to expect that you, etc.
- 38. ὀνήσαι ἀν (ὀνήσαιτε ἀν, G. 211). ὅπως . . . ἀντικατασταθώσιν (G. 217, n. 1; 201, n. 2). ὡς . . . εἰπεῖν, to speak briefly (G. 184, 5; 268). παντάπασιν (sc. οὐδὶν ἀν . . . γένοιτο), i. e. it is absolutely true in military matters; the force lies in the implication that this expression is stronger than the sweeping statement in οὐδαμοῦ (G. 283, 9).
- 39. Tothora dy (= Tothorate dy: see § 38): we should have expected Tothoray (= Tothorate), to correspond with the two subjunctives which precede (G. 227, 1). Thy dy kaipô, quite seasonably.
- 40. S aθύμως, how without spirit.— οῦτω γ' ἐχόντων, at least while they are so (ἀθύμως): gen. abs. with αὐτῶν understood. δ τι, for what service (G. 188, 1, N. 2). νυκτός (G. 179, 1).
- 42. 1... ποιούσα, which causes, etc., takes the gender of loxés, where τδ... ποιούν might have been used. δπότεροι αν... ίωσιν (G. 233). Ερρωμενίστεροι (compar. of the perf. part. pass. of ράννυμι), more vigorous. τούτους refers with emphasis to the omitted antecedent of δπότεροι: such men their foes do not abide. ώς ἐπὶ τὸ πολύ, generally (for the most part).
- Page 68. 43. ἐκ παντὸς τρόπου, any way they can, at any rate. οῦτοι μέν... τούτους: see note on τούτους, § 42. ἀφικκουμένους (G. 280). διάγοντας, passing their life. ἔως ἀν ζώσιν (G. 233).

- 44. airobs, ourselves (emphatic). mapanalely: sc. dyabobs elvan
- 45. Xepl-σοφος (G. 131, 1, N.). τοσούτον . . . δσον, I knew only so much of you, as that, etc. ἐφ' οἰς (G. 153, N. 1). βουλοίμην ἄν (G. 226, 2b).— ὅτι πλείστους (like the Latin quam plurimos), as many as possible. See note on i. 1. 6.
 - 46. aipetobe, etc.: imperat. oi beópevoi, you who need them.
- 47. αμα είπων (G. 277, N. 1). τὰ δέοντα, the needful business, subj. of the passives μέλλοιτο and περαίνοιτο. Δαρδανεύε, of Dardanus in Troas.

CHAPTER IL

SYNOPSIS: The soldiers are called together, and first addressed by Chirisophus (1), who admits that the situation is critical (2), but exhorts them to face the enemy with courage (3). Cleanor follows, and calls to mind the perjury and impiety of the King, and the faithlessness of Tissaphernes and Ariaeus (4, 5), upon whom he invokes the vengeance of the Gods (6). Next Xenophon stands up, splendidly accoutred for war (7), and says that now the Greeks may hope, with the aid of the Gods, to get back home again in safety (8). While he is speaking, some one sneezes; and the army, regarding this a good omen, vow to offer sacrifices to Zeus in the first friendly country they shall reach (9). Xenophon then proceeds, giving the reasons why they may hope for a safe return: the Gods are on their side (10); their ancestors once defeated the Persians at Marathon (11, 12), and again at Salamis (13); and they themselves have lately proved themselves not unworthy descendants of such progenitors (14). The struggle was then, he says, for Cyrus; now it is for themselves (15); and now they know that the enemy are at heart cowards (16): even more cowardly still are their former barbarian allies (17). The enemy's cavalry, moreover, are, after all, only so many men (18, 19). Better guides may be seized than the treacherous Tissaphernes (20); opportunities found for seizing provisions (21); and even impassable rivers crossed, at least at their sources (22). But even if obliged to remain, they need not despair, for various nations have already occupied the King's country against his will (23). The speaker is half inclined (he says) to advise them to pretend that they want to remain (24). On the whole, however, their proper course is to go back to Greece and advise their poor relations and friends to come to Persia and get rich by plundering (25, 26). They should, therefore, burn their wagons, and rid themselves of all other unnecessary baggage (27, 28); and, remembering how the enemy hoped to destroy them by seizing their generals (29), be more vigilant and obedient than before (30), and ready to punish any offender against discipline (31). Whatever they see fit to ... do should be done at once (32). Chirisophus puts Xenophon's proposals to vote, and they are adopted (33). Xenophon, again rising, suggests that they march, in the form of a square, for provisions to certain villages near at hand, with Chirisophus as leader (34-37). The proposals are approved, and he again exhorts them to valor (38, 39).

1. Μοηντο: the plup. with ères or ères of is more emphatic than the more common acrist (for which see notes on i. 1. 2 and 3).— irespace, was barely glimmering: a common force of ires in comp. is slightly (G. 191, VI. 7, end).— πρώτον μέν answers to ire τούτφ, § 4.

- Page 69. 2. oi audi 'Apiator, Ariaeus and his men (G. 141, N. 3).
- 3. ἐκ τῶν παρόντων, from these straits. See τὰ παρόντα in § 2.— ἄνδρας ... τελέθειν (sc. ήμας), voe must come out brave men: ταλέθειν is a poetic word = γίγνεσθαι. ὅπως σωζώμεθα (G. 217, N. 1). εἰ δὶ μή, otherwise: see note on ii. 2. 1. ἀλλά γε, yet at least. ἀποθνήσκωμεν and γενώμεθα depend on ὅπως, like σωζώμεθα. ὑποχείριοι (G. 182, 1). τοιαῦτα οἰα... ποιήσειαν (G. 251, 1), such things as I pray that the Gods may do to our enemies (G. 165).
- 4. ἐπιορκίων, ἀστίβειων, ἀπιστίων (see G. 129, 7). δοτις λέγων, i. e. (a man) who, while he said, etc. The speech of Tissaphernes is in ii. 3. 18. ετη (G. 243). περί... ἀν ποιήσωντο, would hold it of the utmost consequence (G. 245). ἐπὶ τούτοιε, upon all this (in confirmation of it). αὐτός: repeated with tragic emphasis: notice also the annaleton. Δία ξίνιον: Ζεύς as the God of hospitality and the protector of its rights. αὐτοῖς τούτοιε, by that very means, i. e. being on intimate terms (ἀμοτράπεῖος) with Clearchus.
- 5. δν... ἐλάβομεν (G. 156, N.). προδώσειν: cf. παρέξειν in ii. 3. 26, and note. καλ ουτος, even he too. τμάς κακώς ποιείν (G. 165, N. 1).
- 6. ἀποτίσαιντο, requite (G. 251, 1): ἀπο- implies the rendering what is due. ἔτι, any longer. ὡς ᾶν δυνώμεθα κράτιστα, as vigorously as we shall be able: by an ellipsis of δύναμαι we have the common expression ὡς κράτιστα, etc., as vigorously as possible, etc. δυνώμεθα, δοκῆ (G. 232, 3).
- 7. ἐσταλμένος, equipped. κόσμον, ornament, refers to his dress. τῶν καλλίστων ἐαυτὸν ἀξιώσαντα, since he had thought himself worthy of (i. e. to wear) the most beautiful equipment. ἐν τούτοις, i. e. τοῖς καλλίστοις. τελευτῆς (G. 171, 1).
- Page 70.—8. αὐτοῖς διὰ φιλίας liva, to enter into friendship with them, like διὰ δίκης ἐλθεῖν τινι, to go to law with one, and below, διὰ παντὸς πολίμου αὐτοῖς liva, to go to war with them in every way (G. 186, N. 1).— δρώντας... πεπόνθασιν, seeing the generals, what they had suffered, i. e. seeing what the generals, etc. Cf. note on i. 1. 5.— ἀν (G. 153, N. 1): its antecedent would be gen. after δίκην (G. 167, 3), punishment for what they have done: the antecedent in such cases is (as in the English what) implied in the relative.— τὸ λοπόν, adverbial, for the future (G. 160, 2; 161).
- 9. τὸν θεόν, i. e. Δία Σωτήρα (see below). περί σωτηρίας λεγόντων: the sneeze, which was thought to be an omen sent by Ζεὺς Σωτήρ, came just when they were taking of safety. οἰωνός, omen: so sneezing is still regarded by the vulgar in some countries. εξάσθαι, to νου, depending on δοκεί (G. 202); see note on iii. 1. 30, above. θύσειν σωτήρια (G. 159), to make sacrifices in thanks for safety. ὅπου ἀν . . . ἀφικώμεθα (G. 232, 3). ἀνατανάτω: an appeal to the citizen-soldiers: in the Athenian Assembly elections were made (after nomination) by hand-vote (χειροτονία).
- 10. ἐμπεδοθμεν (ἔμπεδος, from ἐν and πέδον), we stand by. οὕτω δ' ἐχόντων (sc. τῶν πραγμάτων), quae cum ita sint. καν . . . ὦσι (G. 225).
- 11. Επειτα δέ corresponds to πρώτον μέν in § 10; but after the construction is interrupted by ἀναμνήσω γάρ . . . άγαθοί, it is resumed in ἐλθόντων

μὰν γάρ without reference to Επατα. — ἀναμνήσω here takes two accusatives, with the verbs included in G. 164; for a different construction, see G. 171, 2, N. 3. — ἀγαθοῖς (G. 138, N. 8). — ὡς ἀφανισύντων, to blot Athens again out of existence (G. 277, 3, and N. 2): αδθε, again, i. e. as she was ἀφανεῖς before she was built. — ἐνίκησαν: i. e. at Marathon (490 B. C.).

Page 71.—12. εὐξάμενο: nom. as if a personal verb meaning they re solved were to follow, in place of εδοξεν αὐτοῖς. — ὁπόσους κατακάνους representing ὁπόσους ἀν κατακάνους of the direct form (G. 247).—χιμαίρας: trace the origin of the English word Chimaera.— ἀποθύουστω, they are still (after ninety years) fulfilling that sacrifice. According to Herodotus, the number of Persians slain at Marathon was 6,400 (see Selections from Xenophon and Herodotus, p. 153, § 23); the Athenians prayed Artemis for permission to substitute for a single sacrifice of this large amount of goats an annual one of five hundred. The essay on the Malignity of Herodotus, included in Plutarch's Morals, Ch. XXVI., describes this sacrifice as still kept up about five centuries after Xenophon's time.

13. There corresponds to δλθόντων μέν in § 11.— Δναρίθμητον: Herodotus (vii. 185) makes the whole number of the fighting men (μάχιμοι) in Xerxes's army 2,641,610; and he estimates the number of camp-followers as even greater than this. (See Selections, p. 163, § 23.)— καὶ τότε, then too (as well as at Marathon), referring to the victories at Salamis (480 B. C.), and at Plataea and Mycšie (479 B. C., on the same day).— ἔστι ... ὁρᾶν, we may see (G. 259).— τεκμήρια (G. 137, N. 4).— ἀλλὰ τοὺς θεούς, but (only) the Gods.— προγόνων (G. 169, 1).

- 14. ἀφ' οό, since. ἐκαίνων, i. e. the Persians of Xerxes's army. ὁμῶν αὐτῶν (G. 175, N. 1): gen. after πολλαπλασίους (see note on i. 7. 3).
 - 15. πολύ belongs to άμείνονας and προθυμοτέρους. See iii. 1. 22.
- 16. αὐτῶν: obj. gen. after ἄπειροι (G. 180, N. 1). ἄμετρον: sc. δν (G. 280). πατρίφ (G. 129, 12): cf. πατρώαν, iii. 1. 11. els, against (into), stronger than the more common ἐπί. ὅτι θέλουσι depends on the idea of knowing implied in πεῖραν ἔχετε. καὶ . . . ὅντες (G. 277, 5, and N. 1 b). δέχεσθαι, i. e. to abide our attack. ὁμεν προσήκει: we might have had ἡμᾶς as the subject of the infinitive, as in § 15.
- 17. μηδέ...et, nor suppose that you are the worse for this, that, etc. (G. 254). ci Κύρειοι: the barbarian troops of Cyrus. excivous refers to τῶν ἡττημένων. running to them for refuge implied (Xen. means) that the refugees were the greater cowards. ταπτομένους (G. 280).
- 18. ἡμῖν (G. 184, 4). ἐνθυμήθητε: plural, as if ὑμεῖε had preceded in place of ὑμῶν τις.
- Page 72.— of μύριοι Ιππάς: the article here implies that the number is a familiar one; "so in English, your ten thousand horse" (Crosby).— 5 τι αν γίγνηται (G. 233).
- 19. Ιππέων: gen. of compar. after πολύ ἀσφαλεστέρου. βεβηκότες, en our feet. ὅτου ἀν βουλώμεθα (G. 232, 3). τευξόμεθα (see τυγχάνω), shall hit. ἐνί, in one thing (G. 188, 2). ἡμᾶς: προέχαν usually takes the genitive (G. 175, 2); here the accusative.

21. πότερον κράττον (sc. ἐστί) is part of the indirect question depending on σκήψασθε in § 20.— ήs (G. 153).— ἀργυρίου (G. 178).— μηδέ... ἔχοντας, when we no longer have even this (i. e. ἀργύριον), i. e. being now with-

out pay. — abrovs (sc. hpas), ourselves (G. 145, 1, n.).

22. El 84 introduces three verbs. — &πορον (G. 138, N. 2 c). — μεγάλως ... διαβάντες, suppose yourselves to have been greatly deceived by having crossed them (G. 203; 277, 2), as when they crossed the Tigris (ii. 4. 24). — σκέψασθε εἰ, we should say, whether they have not, etc. — τοῦτο καὶ μωρότατον (sc. δν): see G. 142, 8, end. — πηγῶν (G. 182, 2). — ἢν ... ἀσι (G. 225). — προϊοῦσι, to those advancing (sc. τισί). — οἰδί, not even.

23. διήσουσιν (see διίημι), let us pass (G. 223, N. 1). — σόδ' δε (ἄς = σότως), not even then (lit. so, under these circumstances). — άθυμητίον (G. 281, 2). — Μυσούς, the Mysians, of N. W. Asia Minor, rebellious subjects of the King, and only half subdued. The Pisidians and Lycaonians (mentioned below) inhabited the rugged southerly part of Asia Minor. — σόκ ἀν φαίημεν (G. 226, 2). — βασιλέως ἄκοντος: gen. abs. (sc. όντος).

Page 73. — τούτων: meaning the Persians, whose king has just been spoken of. — καρπούνται (middle voice), reap for themselves: the nouns which would naturally be the subjects of this verb are attracted into the preceding clauses, and made the objects of ἐπιστάμεθα and είδομεν (see note on § 8, above.

24. καὶ ἡμᾶs: emphatic. — ἀν ἔφην, I might say (unless, etc., see next section: G. 226, 2). — ἀρμημένους (after φανερούς: G. 280, N. 1), i. e. we ought not yet to let it be seen that we have set out for home. — ἀς... εἰκήσοντας, as if we intended to settle hereabouts, i. e. declaring by our acts that this is our purpose (G. 277, N. 2). — Μυσοῦς... ἀν δοίη, i. e. if they would take them (G. 226, 2). — ἀν before ὁμήρους belongs to δοίη understood (G. 212, 3). — ὁμ-ἡρους (ὁμός and *ἄρω), hostages, i. e. binding (two parties) together. — τοῦ... ἐκκέμψεν: gen. depending on ὁμήρους (G. 262, 2), hostages for his sending; the fut. infin. in all constructions with the article exceptional (G. 202, 3), the present or aorist being far more common. (See Moods and Tenses, § 27, N. 2). — ἀν ... ἐποίε, he would be thrice-glad to do this (G. 222). — μένειν παρασκευαζομένους, preparing (not prepared) to remain.

25. ἀλλὰ γάρ, but (I do not say this, ἔφην ἄν in § 24) for, etc. — ἀργοί (G. 138, N. 8). — ζην (G. 123, N. 2). — καλαῖς και μεγάλαις, fair and tall, the Greek notion of female beauty. — γυναιξί (G. 186). — μή before ἄσπερ is a repetition of μή after δίδεικα. — λυτοφάγοι, lotus-eaters, see Odyss. IX.,

- 94 sqq.: having tasted of this sweet tropical plant, the companions of Ulysses lost all care for home.
- 26. ἐξόν, since it is in their power (G. 278, 2), gives the cause of ἐκόντας πένονται. τοὺς . . . πολιτεύοντας, those who now live poor at home: object of ὁρᾶν. κομισαμένους (referring to the Greeks), if they shall bring them hither (G. 226, 1): it might have followed the case of αὐτοῖς (G. 138, N. 8 b). πλουσίους: sc. δντας (G. 280). δηλον δτι: see note on iii. 1. 16. τῶν κρατούντων (G. 169, 1).
- 27. πῶς ἄν belongs to both πορευοίμεθα and μαχοίμεθα, and πῶς, by what course (if followed), implies the protasis (G. 226, T). ἡμῶν follows στρατηγῆ (G. 171, 3), that our campaign may not be directed by the cattle.
 ὅτη ἀν . . . συμφέρη (G. 232, 3). συγκατακαῦσαι : sc. δοκεῖ. ὅχλον . . . ἄγειν (G. 261, 2, N.). εἰς τὸ μάχεσθαι, etc. (G. 262, 1).
- 28. ἀπαλλάξωμεν, let us abandon (G. 253). κρατουμένων (sc. τινών): gen. of possess. after πάντα. ἀλλότρια, forfeit, or lost (lit. another's).

Page 74. — voultar, consider as, followed by two accus. (G. 166).

- 29. Λοιπόν (λείπω), it remains (sc. ἐστίν). οὐ πρόσθεν . . . πρίν, not . . . until (G. 240). ὄντων . . . ἀρχόντων, i. e. while we had our officers. ἀπολέσθαι ἄν, that we should be ruined (= ἀπολοίμεθα ἄν : G. 211).
- 30. τοὺς νῦν (G. 142, 2). τῶν πρόσθεν (G. 175, 1), than those we had before. Notice the emphatic position of τοὺς νῦν.
- 31. ħν... ἡν, in case... if (the latter should be translated first). τον ἀεὶ ἐντυγχάνοντα (subj. of κολάζαν), whoever of you may be at hand at the time. ἐψευσμένοι, disappointed. τοὺς... εἶναι, men who will suffer no man to be a coward. κακῷ (G. 136, N. 3 a).
- 32. ** spalvev ** spa (G. 261, 1), time for action. $\beta \ell \lambda \tau_{10} v \eta \tau_{10} t_{10}$, better than (that things should be) as I propose. $\delta t_{10} \tau_{10} v \eta_{10}$, the private.
 - 34. \po\sigma\ellipsi\text{eiv, is needed besides, \to \sigma\text{mov, (to a place) where.}
- Page 75.—35. et και αύτοι, if they themselves likewise (και), resumes the construction begun by et of πολέμιοι and broken by the parenthesis.— ήμιν (G. 186 or 187).
- 36. πλαίσιον, a hollow square or rectangle with a front (τὰ πρόσθεν), two sides or flanks (πλευραί), and a rear (τὰ ὅπισθεν): within this the baggage and the camp-followers (ὅχλος) were to be placed. ὅπλων, i. e. the ὁπλίται, or heavy infantry.— εἰ... πλασίου, if then it should be settled at once who is to lead the square: ἀπιδείκνυμι, to show forth or manifest, hence to appoint. ὁπότε ἔλθοιεν (G. 232, 4). χρώμεθ' ἀν... τεταγμένους, i. e. we should have them at once in their places ready for action.
- 37. ἡγοῖτο and the two following optatives express an exhortation in the form of a wish (G. 251, 1). Λακεδαιμόνιος: as the Lacedaemonians were now the first power in Greece. τὸ νῦν εἶναι, for the present (G. 268, N.).
- 38. δ τι αν del δοκη, whatever may seem in each case (det): cond. relative clause (G. 232, 3), not indirect question. et . . . όρη, if any one (now) sees (G. 221), present like δτφ δοκεί (G. 232, 1). εδοξε ταντα, they voted this, this seemed good to them: cf. i. 3. 20, and note.
 - 39. The desoymetra, what has been voted. Sotis . . . Embure, like et tig.

etc. (G. 232, 1). — μεμνήσθω είναι, be mindful that he be: ών would mean that he is. — τών νικώντων έστι, belongs to the victors. — και εί τις δί, and even if any (see note on i. 1. 2). — σάξειν, λαμβάνειν: cf. τὸ κατακαίνειν and τὸ ἀποθνήσκειν, above (G. 259, N.). — τὰ τῶν ἡττωμένων, the possessions of the vanquished.

CHAPTER III.

SYNOPSIS: The Greeks burn their wagons, tents, and superfluous baggage, They are visited by Mithridates (1), who pretends that he is well disposed towards them, and proposes to join them if they have any well-developed plans for escape (2). After consultation, Chirisophus answers that, if unmolested, they will proceed homeward, doing as little harm to the country as possible; but that, if hindered, they propose to fight their way (3). Mithridates endeavors to persuade them that their plan is not feasible, and they conclude that he is a spy (4). They resolve to admit no more heralds to the camp (5). They cross the river Zapatas; and again Mithridates appears, with a body of cavalry, and attacks them (6, 7). The Greeks pursue, but are unable to overtake the enemy (8, 9). Some of them are wounded by the barbarians, who shoot backwards as they ride (10). At the evening's halt, Xenophon is blamed for the pursuit (11). He acknowledges his error (12, 13), and thanks the Gods that no great harm was done (14). He calls attention to the advantages at present possessed by the enemy (15), and proposes that the Greeks at once provide themselves with slingers and cavalry by banding certain Rhodians in their army, who understand the use of the sling, into a company of the former, and by equipping for riders all the horses in their possession (16-19). The plan is approved, and two hundred slingers with fifty horsemen are made ready (20).

- 1. δτου: governed by δίοιτο (G. 172, 1) and limited by περιττών (G. 168), whatever of the spare articles: its antecedent is the object of μετεδίδοσαν.— άριστο-ποιουμένων (G. 131, 1; cf. 130, 2).— εἰς ἐπήκοον, within hearing (ἀκούω).
- Page 76.—2. διάγων (sc. χρόνον), tarrying.— às φίλον τε και εΰνουν (sc. δντα) και βουλόμενον, as (one whom you may assume to be) a friend, etc.: às has its force as explained in G. 277, N. 2.
- 4. βασιλίως ἄκοντος (sc. ὄντος). ὑπόπεμπτος (observe the force of ὑπό), sent in an underhand way. οἰκείων, kinsmen. πίστεως ἔνεκα, to secure good faith, i. e. on the part of Mithridates.
- 5. δόγμα (see G. 129, 4): Eng. derivative? τὸν πόλεμον ἀκήρυκτον είναι, that the war should be without heralds (i. e. one in which no messengers were to be received from the enemy): ἀκήρυκτος with πόλεμος sometimes means implacable, merciless. ἔστ' ... είν, so long as they should be in the enemy's country (G. 248, 1): the direct form of the resolution (δόγμα) being ἔστ' ἀν ἀμεν. διάθθειρον ... στρατιώτας, they (the Persians) kept trying

- to corrupt the soldiers (G. 200, N. 2); but διάφθαραν, they (actually) corrupted. ἀπιάν (G. 279, 4, N.). νυκτός (G. 179, 1).
- τοξότας, σφενδονήτας (G. 129, 2 b): cf. ἐκοντισταί in § 7, and ἐπλιτῶν and πελταστῶν in § 8.
- 7. Δ2 ΦΩος Δν (G. 277, N. 2). αὐτῶν, i. e. of his men.— ἔπασχον κακῶς (G. 165, N. 1²).— Κρήτες: the Cretan τοξόται are mentioned in i. 2. 9 (see note).

Page 77. — η ώς (G. 266, 2, N. 1) . . . σφενδονητών (G. 171, 1), they shot too short to reach the (Persian) slingers.

- 8. Sterrior (G. 281, 2). iSleror has for its subject the antecedent of ol.
- 9. In wollow, with a long start. only older te, not possible (G. 151, N. 4^2).
- 10. els τοδεισθεν (τὸ δπισθεν), behind them, in the proverbial "Parthian" style. διάξειαν (G. 233). ἐπαναχωρεῖν μαχομένους: because the Persian cavalry turned upon them when they began to retire.
- 11. καλ αθτός, even in person. ούδλυ μάλλου βλάπτειν, to do them no more harm (G. 159, N. 4).
- 12. fravro... papropoly: he said spline fracts (G. 248, N. 1), and ... papropel. Translate, he said that they had blamed him rightly, and that the result itself bore witness to them. magnetic (G. 280).
 - 18. άληθη λέγετε, i. e. you are right as to what then took place.
 - 14. χάρις: sc. έστω. βλάψαι (G. 266, 1). μεγάλα (G. 159, N. 2).
- 15. δσον: sc. τοσούτον, from such a distance that (lit. through so great a distance as: G. 161). of έκ χαρὸς βάλλοντες, i. e. hurlers of the javelin. έκ τόξου βύματος, if he had a bow-shot the start of him; cf. έκ πολλού, § 9.

Page 78.—16. 'Here with μέλλομεν, instead of ήμεν following Set (G. 172, N. 2).—την ταχίστην (G. 160, 2).—καλ διπλάσιον φέρεσθαι (pass.), fly (lit. are carried) even twice as far.—σφενδονών (G. 175, 1, N. 1).

- 17. χειροπληθίσι (G. 131, 1): pred. adj. (G. 142, 3⁸), the idea being, because the stones they use in slinging are of hand-size.— μολυβδίσιν, leaden slugs (G. 188, 1, N. 2).
- 18. αὐτῶν: poss. gen. dep. on the indir. quest. τίνες... σφενδόνας (cf. note on αὐτῶν, iii. 1. 19). πέπανται (see πάομαι), have, cf. κέκτηνται. τούτῳ, to any such, as if τίς had been used instead of τίνες. αὐτῶν, i. e. the slings (G. 178). τῷ σφενδονῶν ἐντεταγμένῳ, to any one who may have taken the position of slinger. ἐθίλοντι, of his free will (G. 277, 2). ἄλλην τινὰ ἀτίλειαν, some exemption (e. g. from severer camp-duty) besides.
- 19. τῶν Κλεάρχου: sc. ἐππων (G. 168), i. e. horses not carried away by the cavalry who deserted (see ii. 2. 7).—αἰχμ-αλώτους: composition?—σκευφόρα, i. e. mules, in place of (ἀντί) the horses now to be taken for cavalry service.—εἰς ἰππέας, for the use of cavalry.— τοὺς φεύγοντας, i. e. those mentioned in § 9 and § 10.
 - 20. eyivorto, were obtained. εδοκιμάσθησαν, were accepted.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: Early the next day they resume the march (1), and just after crossing a dangerous ravine see Mithridates approaching with 5,000 men (2). The enemy pass the ravine, but, when charged upon by the Greeks, retreat precipitately (3, 4). The Greeks mutilate the bodies of the slain (5), and then march on to the deserted city of Larissa, on the Tigris (6-9), from which they proceed to a fortress near Mespila (10-12). During the next day's march Tissaphernes makes his appearance with a large body of troops (13). He does not venture an attack (14), and hastily retreats when the newly organized slingers and archers begin to use their weapons (15). He follows, however, close after them (16, 17). The Greeks halt for one day; and on the second proceed through the open country, more or less annoyed by Tissaphernes (18). Finding themselves hampered by the arrangement of the troops in the form of a square, they make a new disposition of the army, and march onward for four days (19-23). On the fifth day they see a royal building, the way to which lies among high hills (24). While descending one of these, they are attacked by the enemy in the rear (25), and are thrown into confusion (26). The same thing occurs on the second hill, but finally they get a portion of their force above the enemy, who then desist (27-29). The Greeks encamp in certain villages (30), where they remain three days, but on the fourth descend into the plain beyond (31). Tissaphernes overtakes them, and they immediately encamp (32). This gives them greatly the advantage (33). At night the enemy retire (34-36); upon which the Greeks decamp, and get so far away that they are not overtaken until the fourth day. The barbarians now have the advantage of an elevated position, under which the Greeks must pass (37); and accordingly Chirisophus orders Xenophon to bring his peltasts to the front. This Xenophon declines to do (38-40), but he proposes that they attempt to gain the summit of the mountain above the enemy, which has been left unprotected (41), and himself makes the attempt with a body of picked men (42, 43). The enemy see the movement, and try to reach the summit before the Greeks (44). There is great shouting in both armies (45); and Xenophon gallantly encourages his men, who finally succeed in reaching the summit before the enemy (46-49).

- 1. τἢ άλλη, the next day, for τἢ ὑστεραία. χαράδραν: the bed of a mountain stream, generally dry, such as are now often used as roads in Greece.
- 2. διαβεβηκόσι, after they had crossed (G. 277, 1). ήτησε (G. 164). έποσχόμενος . . . παραδώσειν (G. 203, N. 2): his promise was αν λάβω, παραδώσει (G. 247): we might have had εἰ λάβοι. καταφρονήσαι, having come to despise (G. 200, N. 5 b).
- Page 79.—3. δσον (cf. ets, i. 2. 3, and note), about: lit. (as much) as.
 —παρήγγελτο, orders had been given.— ούς: subject of διόκειν.— θαρροθοι
 ... δυνάμεως, to pursue boldly, as a sufficient force was to follow (G. 277, N. 2).
- 4. κατειλήφα: sc. αὐτούς. ἐσήμηνε: sc. ὁ σαλπιγκτής (G. 134, N. 1 d). οἰς εἰρητο, those who had received orders, as subject of εθεον (cf. οθς εδες, διάκαν, κ. τ. λ. in § 3). οἰ δί (G. 148, 1, N. 2), i. e, the enemy.

- 5. τοις βαρβάροις (G. 184, 3). αύτο-κέλευστοι: cf. αὐτό-ματος, i. 2. 17, and αὐτό-μολος, i. 7. 2. ὅτι φοβερώτατον ὁρᾶν (G. 261, 2), as frightful as possible to behold (sc. τὸ ὅραμα).
- 7. Adoptora: an old name (orig. meaning citadel) given to several fortified Greek cities and to the citadel of Argos. The Larissa here mentioned is the site of the modern Nimrud, and it was once the S. W. corner of Nineveh. See note on Méornia in § 10. to radator, anciently. him (G. 129, 14).
- 8. βασιλεύs, i. e. Cyrus the Great: see note on § 10. νεφίλη: the cloud hiding the sun was an eclipse.— εξίλιπον: sc. την πόλιν; the eclipse being considered an evil omen. εάλω: see ἀλίσκομαι.
- 9. παρά, by the side of: cf. note on i. 2. 13. πλέθρου: see note on i. 2. 5. Page 80. — 10. Miorila (opposite Mosul): this is the N. W. corner of the immense city of Nineveh, the once splendid capital of the Assyrian empire. Mespila is about 18 miles above Larissa (see note on § 7), which distance agrees with the length of the city (150 stadia) given by Diodorus As the breadth was 90 stadia (nearly 11 miles) and the circuit 480 stadia (about 56 miles), Nineveh must have been a collection of towns and palaces not included within a single wall. The Assyrian empire was overthrown by the Medes, with the help of the Babylonians, about 625 B. C. (See Rawlinson's Ancient Monarchies, Vol. II. p. 391.) Ninevel, however, was not destroyed, but remained a part of the Median empire until this was overthrown by Cyrus the Great in 558 B. C., when the city disappears from history. This Median occupation is mentioned here and in § 7, and this seems to be all that Xenophon knew or cared to tell of the history of this famous place. This is almost as bad as if a mediæval traveller had called Athens "a place which the Romans once occupied"; but surely quite as pardonable as a modern geographer's remark that "Greece occupies the southern part of the Turkish peninsula"! The slight notice of the ruins taken by Xenophon shows at once the completeness of the destruction of Nineveh and the carelessness of even a cultivated Greek about the former glory of "Barbarians." From both Mespila and Larissa monuments and sculptures have been brought to the British Museum, especially by Layard. — κογχυλιάτου (nom. -άτης): κόγχη, Lat. concha. a muscle shell: cf. Eng. conch, conchology.
- 11. πλίνθινον: cf. λιθίνη in § 7, and the reference. Μήδεια, Medēa, wife of Astyages, the last king of Media. καταφυγεῖν (G. 203); cf. ἐλεῖν in § 12 (G. 202). ἀπώλεσαν . . . ὑπὸ Περσῶν, they lost their power (i. e. were deprived of it) by the Persians.
- 12. χρόνφ, i. e. by length of siege. εμβροντήτους, thunderstruck, i. e. stupefied or mad (attonitos), perhaps by fright at a thunderstorm. Cf. § 8.
- 13. ets refers to the coming of T. upon the course of their day's march.—
 ούς τε... έχων (sc. έχων), having not only (τε) the cavalry (G. 154) which
 he himself brought with him: cf. έχων ἀνέβη, below.— τοῦ έχοντος, who
 had (in marriage), in appos. to 'Ορόντα (G. 39).— οῦς ... βαρβάρους, the
 barbarians whom Cyrus had in his expedition.

14. τὰς μὲν...τὰς δέ (G. 143, 1).— εἰχεν καταστήσας, stationed and kept in the rear (of the Greeks).— ἐμβαλεῖν, to make a direct attack.

15. Σκόθαι τοξόται: the name Scythian was given to all archers of a certain class, whether they were native Scythians or not. At Athens policemen were called τοξόται οr Σκόθαι, because the state sometimes imported Scythian slaves (who were archers) to serve as a city police. — ἀνδρός (G. 171, 1). — σόδι... ῥάδιον ἡν, i. e. could not well miss if he tried, on account of the dense throng of the enemy.

Page S1.—17. Κρησί, construed with χρήσιμα. — χρώμενοι (G. 279, 4, N.). — τοξεύεν (G. 260, 1). — ἄνω ἰέντες, shooting upwards, so as to recover the arrows more easily. — μακράν: sc. ὁδόν (G. 161). — ἄστε χρήσια, i. e. of use.

18. μείον έχοντες, having the worst of it.— depo-βollora (G. 129, 8;

132, 2): cf. ἀκροβολιζόμενος, below.

19. Tyresan, found out (G. 200, N. 5°b). — hr συγκύπτη τὰ κέρατα (G. 225), if the wings are ever drawn in (cf. δταν διάσχη in § 20). — δδοθ στενωτέρας οδοης, because the road is narrower than usual: this would be likely in the hilly and broken country they were nearing. — ἐκθλίβεσθαι τοὺς ὁπλίτας (G. 261, 1, N. 1), that the heavy-armed should be squeezed out of their ranks (sc. ἐξ τῆς τάξεως), subject of ἀνάγκη ἐστίν: the hoplites wore heavy armor, and depended for their effectiveness on the steadiness of the ranks. — πεζομέγους, crowded together.

20. το μέσον, the space between. — εθεπίθετον (ἐπι-τίθημι) τοῖς πολεμίοις

(G. 185), easy for the enemy to attack.

21. ἀνὰ ἐκατὸν ἀνδρας, of a hundred men each. — ἄλλους (sc. ἐκέστησαν: see G. 137, n. 4): the λόχος had its divisions of fifty and twenty-five, each with its special officer. — οὖτοι (sc. οἱ λόχοι) would naturally have been subj. of ὑπέμενον, but οἱ λοχαγοί is added to mark those who directed the manœuvre. — παρῆγον ἔξωθεν τῶν κεράτων, led on (their companies) out of the way of (i. e. behind) the wings, so as to give the others more room.

22. το μέσον ἀνεξεκιμπλασαν, i. e. they filled the space left open. — το διέχον, the interval. — κατά λόχους, by companies, i. e. the four enomoties of each company being in file (probably with a front of five); κατά πεντηκοστός, i. e. in two files, each having two enomoties (or 50 men), giving an entire front of ten men; and κατ΄ ἐνωμοτίας, i. e. with all four enomoties in line. The last would give the six companies a front of 24 files (probably 120 men). It will be remembered that these six companies were to fill the space which would be left open by separating the wings when the road permitted. See note on iv. 3. 26.

Page 82. — 23. ἐν τῷ μέρει, each in turn. — φάλαγγος: dep. on που, if there was need at any part of the line. — τέτταρας, i. e. four days' march without adventure.

24. βασίλαον, i. e. βασίλεΓ-ιον (G. 53, 3, N. 1; cf. 129, 12). βασίλαόν τι, a royal building or estate on the distant slope. — διά, over. — άσμενοι (G. 138, N. 7).

25. is . . . dvaβalvew, so as to ascend the next (G. 266, N. 1). — els το

- **spars**, down hill. to passiver, under the lash, i. e. scourged to it as slaves: see the account of the Persians at Thermopylae, Herod. vii. 223 (Selections from Xenophon and Herodotus, p. 185, § 44).
- 26. γυμνήτων (G. 175, 2): cf. note on i. 2. 3. δχλφ, the crowd, who were είσω τῶν ὅπλων, as distinct from the men in the ranks. See iii. 2. 36, and note.
- 28. ἀπίσων (G. 233).— ἀνήγαγον, brought up.— τὸ δρος, i. e. the higher hill (§ 24), from which the smaller hills descended (καθήκον).
- 29. orio, above. wokenev: this and the first wokener refer to the Persians, the second wokener to the Greeks.
- 30. τῆ ὁδῷ... γηλόφους, i. e. by the road which led over the hillocks, as opposed to the course of the πελτασταί along the slope of the higher hill.
- Page 83. Kard to doos tentrapiones, marching to the same point (tel) along the slope (kard to doos) in the same direction with (tapá) the main body. tds kópas: see § 24. latpoés, nurses, selected from the soldiers.
- 31. καὶ ἄμα . . . είχον: we should expect ixortes (causal). Ιπποιε (G. 184, 3). τῷ σατραπεύοντι, by the acting satrap, or royal governor (G. 188, 3).
- 33. πολὰ διέφερον, they found it very different, i. e. much easier: the more common impers. constr. (which many MSS. and edd. have here) would be πολὰ διέφερον ... δρμώντας ... πορευομένους. ἐκ χώρας, from a position; opposed to πορευομένοι, on the march.
- 35. πονηρόν, a troublesome (wretched) thing. αὐτοῖς (G. 184, 3, N. 4). πεποδισμένοι, hobbled, praepediti, their feet being tied together by a short cord. τοῦ μὴ φεύγειν ἔνεκα (G. 262, 2). δεῖ . . . ἀνδρί: the dat. for the accusative is very rare with the infin. after δεῖ, and it is better here (with Rehdantz) to supply τινά (i. e. a servant) as subj. of ἐνισάξαι and χαλινῶσαι, and αὐτόν (i. e. the horseman himself) as subj. of ἀναβήναι. The idea is: a Persian horseman must wait to have his horse saddled and bridled, and to put on his own armor, before he can mount. δορύβου ὅν-τος: temporal, like νύκτωρ (G. 277, 1).
- 36. διαγγελλομένους, passing the word of command. ἐκήρυξε: sc. the herald (G. 134, N. 1 d). ἀκουόντων, i. e. within hearing of the enemy.
- Page S4. λύειν is used in a rare (chiefly poetic) sense = λυσιτελεν, to profit, to be expedient: as in English, they thought it would not pay. αὐτούς and νυκτός belong to both of the following infinitives.
- 87. ἀπιόντας (G. 280). και αὐτοί, themselves too (G. 145, 1). ἀκρωνυχίαν, spur (lit. nail-tip). ὑφ' ἡν, along the base of which. κατάβασις (see G. 129, 3); cf. ἀνάβασις.
- 39. & & héyen (G. 143, N. 2). ήμιν (G. 184, 3). οὐκ ἔστι παρελθείν, there is no getting by. el μη ἀποκόψομεν (G. 223, N. 1).
 - 40. Ερημα, exposed. πως τις ἀπελά, how we (lit. one) shall drive, etc.
- 41. •περ... στρατεύματος, close above their own (the Greek) army.
 ἐγὸ δ΄ ἐθῶν, and I volunteer: ἐγὸ δέ is more emphatic, as σὸ μέν is omitted
 with μένε.
- 42. nolecte 8f of: of as indirect reflexive (G. 79, 1; 144, 2), following sup-replace (G. 193).

Page 85. — ἀπὸ τοθ στόματος, from the front (cf. οδράς). — μακρόν, too far.

- 43. ελαβε, i. e. he (Ch.) took to replace the peltasts. τοὺς κατὰ μέσον: see § 22. αὐτῷ: Xenophon. τοὺς τριακοσίους, i. e. three of the six companies of § 21; these had been moved to the front when the attacks came from a new quarter. οὺς τῶν ἐπιλέκτων (partitive): by attraction; the simple form would be τοὺς τριακοσίους τῶν ἐπιλέκτων οῦς είχε.
 - 44. auxxaobar, to race or vie in speed.
- 45. διακελευομένων: agreeing with the plural implied in στρατεύματος (G. 138, N. 8). τῶν ἀμφὶ Τισσαφέρνην, Tissaphernes and his men. Notice the chiasmos in διακελευομένων τοῖς ἐαυτῶν απα τοῖς ἐαυτῶν διακελευομένων.
 - 46. άμιλλασθαι: see note on § 44. την λοιπήν (sc. δδόν).
- 48. και δε, and he (G. 151, N. 32). ξχων επορεύετο, marched on with it (the shield). δώρακα ἰπτικόν: the horsemen carried no shield, and accordingly wore a heavier breastplate. ἐπάγειν, to lead on slowly. παριέναι, to come up.
- 49. ἀναβάε, mounting his horse (again).— βάσιμα... ἄβατα (sc. τὰ χωρία), passable... impassable (i. e. for a horseman): Kriiger makes the construction impersonal, like ἀδύνατά ἐστιν, it is impossible, for ἀδύνατόν ἐστιν.— Φθάνουσι, anticipate, with object πολεμίους.— γενόμενοι (G. 279, 4).

CHAPTER V.

SYNOPSIS: The barbarians now fiee, and the Greeks descend unmolested into the plain (1). In the evening the enemy appear (2), and attempt to fire the villages (3). Xenophon says encouragingly that this shows that the Persians relinquish their claim upon the country, and proposes jestingly that they defend the villages as their own property; but Chirisophus says, also in jest, that they had better fire them (4-6). The generals and captains on assembling are much perplexed about their route (7). A Rhodian proposes that they kill the cattle and make a bridge of the inflated skins across the Tigris (8-11), but the plan is not regarded feasible (12). The next day they march back upon the course they have come (13). The generals and captains hold another council, and question the prisoners about the country (14). They learn something of the roads leading in the four cardinal directions, and in particular of the Carduchi, a warlike people among the mountains, who do not obey the King (15, 16). The generals conclude to make their way northward through the Carduchi (17), and give orders for the soldiers to be ready to march any time during the night (18).

- Page S6.—1. Δλλην δδόν: cf. i. 2. 20, and note.— ἀγαθῶν, i. e. supplies.
 3. ἐννούμενοι . . . ἔχοιεν, being apprehensive that they might not know, etc. (G. 215, N. 1).— εἰ κάοιεν: sc. the enemy (G. 248, N.).— λαμβάνοιεν (G. 244) governs ἐπιτήδεια: the direct question would be πόθεν . . . λαμβάνωμεν;
- 4. έκ της βοηθείας, i. e. from helping those who were scattered in plundering (§ 2). κατέβη: from the height (§ 1).

- 5. 'Opâra... elvau; don't you see that they admit the country is now ours? (G. 280). a γàρ... allorplav, for what they stipulated against our doing, when they made the treaty (cf. ii. 3. 27), viz., burning the King's territory, (this) they are now themselves (doing, by) burning it as if it were another's: μἡ κάειν... χάραν (sc. ἡμᾶς) is in apposition with the antecedent of d. See i. 9. 21, and note; in both cases a more definite expression (here κάουσι) is substituted by anacoluthon for a more general one like ποιούσι.
- 6. Ο δκουν έμοιγε δοκεί, I don't think so now. The reply is mere jest, like the preceding remark of Xenophon.
- 7. σκηνάς, encampment (in the village). tver μλν... tver 84, on the one hand... on the other. ὁ ποταμός: the Tigris. ὁς μηδέ... βάθους (sc. τισί), so that not even their spears projected when they tried the depth, i. e. their spears found no bottom (G. 184, 8, N. 4; 266, N. 1). Cf. iii. 2. 22.

Page 87. — 8. κατά τετρακισχιλίου, four thousand at a time. — δν δίομαι, what I require (G. 172). — τάλαντον: cf. note on i. 4. 13.

- 9. 'Ασκῶν: bags of inflated hides are still used in crossing these rivers. alyas: derived from alσσω, to leap. αποδαρέντα: see ἀποδέρω. φυσηθέντα refers to δέρματα, hides, implied in à ἀποδαρέντα. παρέχοι αν (G. 226, 2).
- 10. δεσμών, girths. δρμίσας, mooring. ἀφείς, by letting them down: this and ἀρτήσας (G. 277, 2) are subordinate to ὁρμίσας. διαγαγών, carrying (the line of floats) across the stream. ἀμφοτίρωθεν δήσας, fastening them to the two banks, to serve as pontoons, or supports to a floating bridge.
- 11. **Let τοθ μη καταδύναι**, will keep from sinking (G. 263, 1): for the gen. **τοθ καταδύναι**, see G. 174; μη, G. 283, 6. An equivalent (though different) construction follows, δοτε μη όλισθάνειν σχήσα, will keep you from slipping, lit. will keep you so that you shall not slip (G. 266, 1).
- 12. χαρίαν (G. 129, 15). τὸ έργον, the execution of the plan (ἐνθέμημα). οἱ κωλύσοντες, men ready to prevent it: cf. note on ii. 3. 5. πολλοὶ ἰππεῖς: apposition. οἰ... ἀν ἐπέτρεπον: sc. εἰ ἐπεχείρησαν.
- 13. ἐπανεχώρουν εἰς τοθμπαλιν, etc., i. e. they made a day's march backward to some villages which had not been burnt by the enemy (see § 3). ἢ πρὸς Βαβυλώνα, or towards Babylon: these words seem to have been originally a marginal note explaining εἰς τοϋμπαλιν: τοϋμπαλιν ἢ (than) πρὸς Βαβυλώνα would mean, in a direction opposite to that of Babylon, which is not possible under the circumstances (cf. § 15). ἔνθεν = ἐξ ἦς (sc. τὴν κώμην), the village from which. ὅμοιοι ἢσαν θαυμάζειν, were like to wonder, i. e. seemed amazed, like ἐφικοταν θαυμάζειν: the text, however, is very doubtful. τρέψονται . . . ἔχοιεν (G. 243).
- 14. ἀμφὶ τὰ ἐπιτήδεια: cf. Engl. "about his business." ἡλεγχον... χώραν, they examined them as to the whole region on every side (G. 164).
- 15. της έπι Βαβυλώνα (poss. gen.), on the road towards B. ήκοιαν (G. 247). θερίζαν, ἐαρίζαν: in reverse order: the King spent the winter at Babylon, the spring at Susa, and the summer at Ecbatana. διαβάντι, after crossing (sc. τινί: G. 184, 5): διαβάντι . . . ἐσπέραν is used like the other adjective phrases with ή. δτι is repeated for emphasis in the last

clause. — Kapsovxovs: the people called Kurds, Armenian Kordukh; the region is Kurdistan.

Page SS.—16. ἀκούειν, listen to or obey.— ἐμβαλεῖν ποτε εἰς αὐτούς, once invaded them (G. 203).— βασιλικήν (G. 129, 13 b).— ὁπότε... σπείσαιντο, καὶ ἐπιμιγνύναι (depends on ἔφασαν): in the direct form, ὁπόταν... σπείσανται, καὶ ἐπιμιγνύασι, whenever they (the Kurds) make a treaty, etc., some of them also mingle, etc.— σφών, ἐκείνων: sc. τινάς (G. 168, N. 2).

17. ἐκασταχόσε εἰδέναι, that they knew the way in every direction.—
τούτους: governed by διελθόντας.— ἐφασαν ἡξειν, they (the captives) said
that they (the Greeks) would come.— εὐπορον... πορεύεσθαι: in the direct
form, εὐπορόν ἐστιν ὅποι ἄν τις ἐθέλη πορεύεσθαι, it is easy to go whithersover you wish (G. 233), the apodosis being general in sense.

18. ἐπὶ τούτοις, thereupon. — ἄρας: part. gen. after ἡνίκα, at whatever time. — τὴν ὑπερβολήν, the pass: acc. by anticipation; regularly it would be, they feared that the mountain-pass might be seized beforehand. — ἡνίκ' ἄν . . . παραγγέλλη, i. e. when the order should be given; cf. et τις . . . λυποίη in ii. 3. 23, and note: this subjunctive might have been changed to the optative (omitting ἄν), as ἐπεδὴ δεπνήσειαν is changed from ἐπεδὰν δεπνήστητε.

BOOK FOURTH.

HARD FIGHTING IN THE MOUNTAINS. — ENTRANCE INTO ARMENIA. —
GREAT SUFFERING FROM COLD AND FAMINE. — TO MOUNT THECHES,
FROM WHICH THE SEA IS SEEN. — ARRIVAL AT TRAPEZUS.

CHAPTER I.

Synopsis: Outline of the preceding narrative (1); and review of the situation (2-4). The Greeks cross the plain by night and reach the hills at daybreak (5); and, with Chirisophus in command and Xenophon guarding the rear (6), cross the height in front of them to villages among the mountains, where they find provisions in abundance (7-9). Their rear, however, as they descend into the villages, is attacked by the Carduchi, who, when they encamp, light fires on the hills (10, 11). At daybreak the generals resolve to abandon the captives and superfluous baggage-animals (12, 13); and, when the march begins, see that the order is executed (14). The next day it storms (15); and, the enemy pressing upon them, they march but slowly (16). At one time Chirisophus hurries forward, and, the rest following rapidly without knowing the cause, two soldiers are killed by the enemy (17, 18). When they encamp, Xenophon blames Chirisophus (19); but he replies that he was trying to secure the only known pass through the mountains (20, 21). Xenophon proposes to make guides of two prisoners (22), who are at once asked whether there is any other road. The one who denies this is put to death (23). The other says that there is such a pass (24), but that a certain height must be taken possession of beforehand (25). Volunteers are called for and detailed for this special service (26-28).

- 1. See note on ii. 1. 1. Sera ἐπολεμήθη: passive of an active constr. Sera ἐπολέμησαν (G. 159, N. 2; 198); to what extent war was made upon the Greeks.
- 2. Eva (sc. execut), to the place where.— rapedes, way along the river.— expense: see xpénau.— ropeuréou élua (dir. ropeuréou élui (G. 281, 2). This section is a recapitulation of what has been stated in the last chapter.
 - 3. Two alternoperus (G. 171, 2, N. 1), the captives taken along the way.
- Page S9.— et διέλδοιεν has for its apodosis the sentence eν τη 'Αρμενία... περιίασι, including two subordinate protases; it represents έἀν διέλδωμεν of the direct discourse, and the four following verbs might, like it, have been changed to the opt. (G. 247). περιίασι, will pass round (G. 200, N. 3 b). ἐλέγετο: the subject is τὰς πηγὰς είναι. ἔστιν οῦτως ἔχον, it is just so (G. 28, N. 1).
- 5. την τελευταίαν φυλακήν: the Greeks divided the night into three watches. δσον ... διελθείν, enough for crossing the plain in the dark; δσον (sc. τοσοθτον) takes the infinitive from the idea of sufficiency which it implies. παραγγέλσεως (G. 129, 3), i. e. the word of command passed round, not by signal of trumpet. τὸ δρος: cf. iii. 5. 7 and 17.
- 6. τὸ ἀμφ' αὐτόν, his own special command: cf. τὸ ὁπλιτικόν (iv. 8. 18), τὸ ἰπτικόν, the cavalry, and τὸ Ἑλληνικόν for οἱ Ἑλληνικ, the Greek race.

 μή, that, after κίνδυνος. πορευομένων, as they went, gen. abs. ἐπίστοιτο: see ἰφέπομαι.
- 7. alσθέσθαι (G. 274). Επειτα, i. e. after crossing the hill and descending: cf. § 10. ἀεί, regularly, qualifies ἐφείπετο. τὸ ὑπερβάλλον, i. e. each detachment in succession followed, as it crossed the height.
- 8. ἢν λαμβάναν, there was an opportunity to take. ε πως εθιλήσειαν, in case the K. should be willing (G. 226, 4, N. 1; 248, 2): the apod. implied is, that they might let them through, or the like. ως... χώρας διά τῆς χώρας ως φιλίας (sc. ούσης), i. e. to let them go through their country as (being) a friendly one: cf. i. 3. 14, and ii. 3. 27, and notes.
- 9. δτφ, whatever (G. 187; 151, N. 2 b): the indefinite rel. δστις sometimes has a plural antecedent, when it is itself singular, as here τὰ ἐπυτήδεια. καλούντων (sc. αὐτῶν), when they called (G. 171, 2).
- 10. τελευταίοι, σκοταίοι (cf. G. 129, 12). διά τὸ . . . είναι (G. 262, 1). Page 90. ήμέραν (G. 161). ἀνάβασις, κατάβασις: cf. παραγγέλσεως in § 5 (with ref.). Εξ ἀπροσδοκήτου, ex improviso.
- 11. ἐκινδύνευσεν ἀν διαφθαρήναι, would have risked perishing. πολύ, a great part: cf. τὸ πολύ, the greater part, i. 4. 13.— συνεώρων, i. e. watched each other's signals.
- 13. emolouv: the subject is imotivea, etc. emi, in charge of. Sófav, having resolved (G. 278, 2), lit. it having seemed good: cf. tSofs, § 12. ravra is governed by molev understood: see, however, Moods and Tenses, § 110, 2, N. 2.
 - 14. brostårtes, halting. el r.: translate whatever. tûr eloppérer

- (sc. aφείναι), of the things ordered (to be abandoned), or simply, of the things above mentioned (see § 12). ol 8t, and they (the soldiers). πλην ... εκλεψεν, unless one smuggled something. οίον ... γυναικός: we should expect οίον (for example) ή παίδα ἐπιθυμήσας αὐτοθ, ή γυναίκα (Kriiger). τῶν εὐπρεπῶν is partitive genitive. τὰ μέν ... τὰ 8t, sometimes ... sometimes.
- 16. xepler, dim. (G. 129, 8). avaxálorres and samua are both poetic words.
- Page 91. παρήγγελλαν ἐπομένειν, would send word (for those in front) to wait. ἐπικέωντο (G. 233): ἐπικέωνθαι, to press upon; ἐπιτίθωνθαι, to fall upon.
- 17. δτε παρεγγυψτο, whenever the word was passed. πράγμά τι, some trouble shead. παρελθόντι (sc. τινί).
- 18. Staumer's The respective (sc. Tofendels), shot directly through the head, lit. shot in the head directly through (G. 160, 1).
- 19. ὅσπρ εἰχεν, just as he was (sicut erat). φείγοντες διμα (G. 277, N. 1). καλώ τε κάγαθώ: cf. note on ii. 6. 19. ἀνελέσθαι, to take up for burial, a most sacred duty with the Greeks. The last sentence is in the direct discourse.
- 20. αντη is subj., and μια δδός pred.: lit. this which you see is the only way (and) steep (δρθία, sc. οδοα); αντη cannot be taken as an adj. pron. with δδός (G. 142, 4). See notes of Krüger and Rehdantz; and cf. iv. 7. 4. δχλον οί (G. 151, N. 2). ἔκβασιν, way out.
- 21. Tair terrusov (G. 159, N. 2). et was suvaluny, in case I should be able; see note on et was telliperatur in § 8: here an apod. is implied like tra posaum. ou . . . 886v, say there is no other way. For ou paper, cf. note on i. 2. 26.
- 22. δπερ, i. e. the ambush. ἀναπεθσαι: Krüger quotes Π. xv. 235, ως και αὐτις 'Αχαιοι ἀναπνεύσωσι πόνοιο. αὐτοῦ τούτου ἔνεκα (G. 215, Rem.). ἡγεμόσιν (G. 137, N. 4): supply αὐτοῦς.
- 23. et elsew, whether they knew: the direct question was ep love; (G. 243). οὐκ lon; see note on § 21. φόβων, threats.
- Page 92. 24. erryxave... excession, i.e. he happened to have a married daughter there. airis emphasizes the subject of hyperson. he saia he would himself lead (G. 138, N. 8 b). iso (G. 159, N. 5): see note on i. 2. 20.
- 25. δυσ-πάρ-ιτον (εξιμ): cf. άμαξ-ιτός, i. 2. 21, and see G. 132, 2. 5: object of προκαταλήψοιτο: and unless they (πις) should first (πρό) occupy this (G. 202, 4; 247); the direct discourse was el μή τις προκαταλήψεται, άδύνατον ξοται (G. 223, Ν. 1).
- 26. πελταστάς is in apposition with, and δπλιτών limits, λοχαγούς. εξ τις... ξστιν, whether there was any one (ξστιν might have been εξη after εδόκει). γενέσθαι, to show himself: cf. εγένετο (end of § 28). ὑποστάς εδελοντής, standing forth as a volunteer: cf. ὑφίσταται in § 27.
- 28. **Eperferv et rus... **166\text{Ac} : here **166\text{Ac} of the direct question becomes opt. after an historic present (G. 200, N. 1; 201, Rem.).

CHAPTER II.

SYNOPSIS: The guide is bound, and arrangements are made for signals and the attack (1). The party starts, and Xenophon proceeds to divert the enemy's attention at the open pass (2), who continue to roll stones down the mountain at the Greeks all night (3, 4). The advance party surprise and kill outposts of the enemy, but make a mistake as to the position of the summit (5, 6). They halt for the night, and at dawn advance against the main enemy, who abandon their position (7). The force of Chirisophus succeeds in ascending the mountain (8); but Xenophon, who takes with the baggage the route of the advance party, is in danger of being cut off (9, 10). He routs the enemy posted on one hill overhanging the road, and they rally on the next (11, 12). Leaving a force on the first hill, he takes the second (13), and a third, and reaches the summit (14-16). A messenger brings word that the Greeks have been driven from the first hill (17). Xenophon proposes a truce to the barbarians (who are now posted on a hill opposite), which they consider; the force of Xenophon in the mean time passing along with the baggage (18, 19). But when he attempts to descend, they roll down stones. His shield-bearer deserts him, but another soldier runs to his support (20, 21). The entire Greek force encamps together again (22). The slain are collected and funeral rites performed (23). The next day the enemy continue to obstruct their progress, harassing them most whenever they are descending hills (24-27). Description of the Carduchian bowmen (28).

- 1. of 84, i. e. Xenophon and Chirisophus. έμφαγόντας, when they had eaten. συντίθενται, agree with them (i. e. the volunteers). τὸ ἀκρον: cf. ἀκρον in iv. 1. 25. τοὺς μὸν, αὐτοί 84, i. e. the volunteers and the officers. ἀνω ἀντας i. e. from their position on the height (G. 204). ધναι and συμβοηθήσειν denote later actions than ψυλάτταν and σημαίνειν; hence perhaps the change in tense (G. 203, N. 2). See note on iv. 6. 20. ἔκ-βασιν: cf. iv. 1. 20.
- 2. υδωρ, rain. δπως . . . τον νουν, that the enemy might have their attention turned to that road. δπως ως μάλιστα λάθοιεν, that they might be, as far as possible, unseen.
- Page 93.—3. ην εδε... εκβαίνειν, i. e. which they must cross before getting to the ascent. δλοιτρόχους: a poetic word, compounded of ελω (volvo), to roll (cf. δλμος), and τρέχω; probably meaning rounded by rolling (i. e. in the water). See Liddell and Scott; and Theocr. xxii. 49, there quoted: πέτροι δλοίτροχοι, ούστε κυλίνδων χειμάρρους ποταμός μεγάλαις περιέξεσε δίναις. The χαράδρα which they were crossing was the dry bed a winter torrent (χειμάρρους), down which the stones were hurled. Such χαράδραι are now often the best roads to be found in Greece. διεστενδονώντο, flew in pieces (lit. were flung about, as if from slings): "diffundebantur; cf. σφενδόνη = funda." Rehdantz.
 - 4. el μη δύναιντο: sc. διαβήναι (G. 225). κυλινδούντες (G. 279, 1).
 - 5. S. . . . Karéxovres, supposing they held the summit (cf. n. on i. 1. 11).
- 6. of δ' of κατέχον, i. e. they were wrong in so thinking: of δέ is irregular in referring to the subj. of the preceding verb (see also G. 143, 1, N. 2).

 μαστός, a round hill. αῦτη (G. 142, 4, N. 1): σὸτος may stand between

the article and its noun, provided some qualifying word separates it from the article. — airioex, from that spot (where they were).

- 7. ἐπέφαινεν: cf. note on iii. 2. 1.— προσελθόντες (G. 279, 4).— εξανοι, nimble (well-girt): γάρ introduces the reason why only a few (ἀλίγοι) were killed.
- 8. ἀν-ίμων, drew up (like buckets from a well): ίμάω, to draw; ίμάς, a thong or strap.

Page 94. — 9. frep, by the same way with.

- 10. η διαζεθχθαι, or else be (themselves) entirely separated: the perfect infinitive (G. 202, 2, N. 2) here denotes that the action is decisive; cf. έκππεληχθαι in i. 5. 13, and note.— ἐπορεύθησαν ἀν: the protasis is implied in the following clause (G. 226, 1).— ὑποζόγια: subject of ἐκβηναι, i. e. there was no other way for the beasts to get through.
- 11. opolois τοις λόχοις, i. e. with the companies marching (with intervals between them) in narrow parallel columns: opolois implies that a body of troops has a much greater depth than front, including even single file. See note on iv. 8. 10. οδ κάκλφ, i. e. not so as to cut the enemy off. εἰ βοόλοιντο (G. 226, 4, N. 1): the apod. is supplied in ἀφοδον, i. e. a way by which they might retreat.

12. τίως μέν, for some time.— Έκαστος: in appos. to the omitted subject of έδύναντο.— οὐ προσίεντο, did not admit: i.e. they did not let the Greeks get near them, but fled.— καὶ τοῦτόν τε... καί: see note on i. 2. 18.

- 13. Έννοήσας μή, becoming anxious lest (the meaning of έννοήσας being made more definite by the following constr. with μή). καὶ πάλιν, yet again. ἐπιθοίντο, for ἐπιθοίντο (G. 122, N. 1; cf. 127, III.): such forms follow the analogy of verbs in w. παριούσιν, as they passed. ἐπὶ πολὸ ἢν, stretched out a long way: cf. i. 8. 8, and note. ἄπε... πορευόμενα (G. 277, N. 2 b): cf. the Latin construction of quippe with a relative. δια στενής τής δδοῦ (G. 142, 3).
- 14. δ iπφ... ideλοντών (see § 5): of the three expressions which qualify the attributive partic. καταληφθείσης (G. 276, 1), only one stands between της and the partic., the others being placed outside of της... φυλακης to avoid complicating that construction.
- 15. δείσαντας (G. 277, 2). αὐτούς: the barbarians. πολιορκοΐντο, from πόλις (πολι-) and ἔργω (ἔρκος), is often used, as here, where the force of πόλις is forgotten: we even have πόλιν πολιορκεῖν (see Crosby's note). ἄρα, in fact; as it proved. ὁπισθοφύλακας: cf. § 9, § 13, and § 17.

Page 95. — 16. υπάγειν, advance slowly. — προσμίξειαν, i. e. might come up. — θέσθαι τὰ δπλα: cf. i. 5. 14.

- 19. ἐφ' ῷ, on condition that (G. 267). ἐν ῷ, while, introduces both clauses, τὸ μὲν . . . οἰ δέ. οἰ ἐκ: cf. notes on τῶν παρά βασιλέως, i. 1. 5, and on i. 2. 18. συνερρύησαν: see συρρέω.
- 20. toravro, were forming. ήρξαντο, i. e. the Greeks. ένθα ... έκειντο, where the armed force was stationed (see § 16): κείσθαι here is like a passive of θέσθαι (used as in § 16); the plur. έκειντο is exceptional. ὑπασπιστής (G. 129, 2; 16, 1). ἀπέλιπεν, i. e. got separated from him, left him (without his shield).

- 21. Accordes, of Lusi (or Lusia) in Arcadia (G. 129, 10). προβεβλημένος, holding out (his shield) in front of both (G. 199, 3).
- 22. αὐτοῦ, there.— ἐν λάκκοις κονιατοῖς, in plastered (or cemented) cisterns. Suidas (s. v. λάκκοι) says: "The Athenians and other Greeks used to make large excavations underground, round or square, cement them, and keep wine and oil in them: these they called λάκκοι."
- 23. διαπράξαντο, managed, or bargained. ήγεμόνα: see iv. 1. 22-24. ἐκ τῶν δυνατῶν, i. e. as well as they could. νομίζεται: the word νόμος "includes all that is enjoined by law, custom, or the general sentiment, and all that is voluntarily accepted in reliance on these." J. S. Mill, Diss., Vol. IV. p. 302, N.

Page 96. — 24. είη (G. 233). — ἐκάλυον, tried to hinder (G. 200, N. 2). 25. ἀπό-φραξιν, from ἀπό and φράσσω (φραγ-), found only here and in § 26 (Kriiger): force of the suffix ! — τοῦς πρώτους (G. 184, 3). — ἀνωτέρω γίγνεσθαι, to get above.

- 27. ἡν ὁπότε, sometimes (G. 152, N. 2): cf. iv. 5. 31. αὐτοῖς τοῖς ἀναβῶτι, even to those who had gone up, i. e. to check them: cf. § 25 and § 26. καταβαίνουσιν: temporal participle. ἐγγύθεν φεύγοντες: the opposite of ἐκ πολλοῦ φεύγοντας, iii. 3. 9. Note the distinction of φεύγεν, to flee, and ἀποφεύγεν, to escape.
- 28. τόξα: probably long-bows, which were drawn by bringing one end to (or near) the ground and advancing the left foot (προβαίνοντες) towards that end (πρὸς τὸ κάτω τοῦ τόξου). Strabo (p. 772) tells of Aethiopian elephanthunts, in which three men used one bow, τῶν μὰν κατεχάντων τὸ τόξον καὶ προβεβηκότων τοῦς ποσὶ, τοῦ δ΄ ὑκοντος τὴν νευράν, two of them holding the bow, with their feet advanced (i. e. each with one foot advanced to steady himself), and the third drawing the string. Arrian (Ind. 16) speaks of bows which the Indians drew by bringing them to the ground and bracing themselves (ἀντιβάντες) with the left foot. In this passage of the Anabasis, there is very slight MS. authority for the common reading προσβαίνοντες. ἀκοντίοις: in appos. with αὐτοῦς (G. 137, Ν. 4): the arrows, a yard long, were picked up and used as darts, being fitted with an ἀγκύλη, a loop or strap, fastened at the middle, as a guide in grasping and help in hurling.

CHAPTER III.

SYNOPSIS: The Greeks encamp this side of the Centrites and rest (1, 2). The next morning they see cavalry and infantry across the river, prepared to hinder their entrance into Armenia (3, 4). The Greeks endeavor to cross, but the depth of the water and the missiles of the enemy oblige them to retreat (5, 6). Great numbers of the Carduchi assemble in their rear. They are greatly perplexed; but Xenophon again has a propitious dream, which he tells to Chirisophus (7, 8). The generals offer sacrifice (9). Two young men bring word to Xenophon that they have accidentally discovered a place where the river is easily fordable (10-12). He makes libations and reports to Chirisophus (13): and the soldiers are ordered to get their baggage ready. The generals consult

- (14), and the order of march is determined (15). They then proceed with the young men as guides up the river (16). The hostile cavalry advances along the opposite bank. At the crossing, the Greeks throw off their outer garments (17), offer sacrifices, and all sing the paean (18, 19). Chirisophus enters the stream with his men, and Xenophon makes a feint of crossing at the lower ford (20). Chirisophus crosses easily, the enemy flying and abandoning some of their property; but Xenophon is in danger of attack from the Carduchi in his rear. He returus rapidly to the upper crossing, halts under arms, and disposes his men for attack (21-26). The Carduchi advance, and Chirisophus sends aid (27). Xenophon gives directions for a feigned attack (28, 29); and when the Carduchi press forward (30), the Greeks raise the paean and rush upon them and turn them (31), but also themselves retreat rapidly when the trumpet sounds, and cross the river (32). Some of the Greeks are wounded (33, 34).
- 1. ηθλίσθησαν, had their quarters: the word originally means to pass the night (or live) in an open court (αθλή). εδρος (G. 129, 7; 160, 1). ἄσμενοι (G. 138, Ν. 7). τῶν Καρδούχων (end of the section) depends on τῶν ὁρέων.
- 2. πολλά: as adv. with μνημονεύοντες, talking over, recounting.— κακά... σύμπαντα, evils (so many) as they did not (suffer), even all put together, etc.
- Page 97.—4. 'Opórra: gen. (G. 89°), i. e. troops of Orontas.— δπλα (G. 137, N. 4).
- 5. δδος... άνω, i. e. the single road which was visible was (one) leading up, etc.: the construction is ή δρωμένη δδὸς μία (sc. οδσα) ήν άγουσα άνω.
 ώστερ χαροποίητος (sc. οδσα), (looking) as if it had been built.— ταύτη, here, i. e. opposite to this road.
- 6. περωμένοις (sc. τισίν), on trial. οὐτ' corresponds with τέ after ἐπί. εἰ δὲ μή, otherwise, i. e. if any of them did attempt to carry their arms through the river: cf. note on ii. 2. 1.— γυμνοί, exposed: plur. since τις is collective.
- 8. αὐτόμαται: cf. i. 2. 17, and note.— περιρρυήναι, fell off (sc. ξδοξαν): for αὐτῷ, see G. 184, 3. διαβαίνειν ὁπόσον ἐβούλετο, took as long steps as he pleased (opposed to δεδίσθαι): διαβαίνειν in this sense was a good omen for crossing the river (διαβαίνειν); see § 12, § 14, and § 15.
- Page 98. 9. is taxista, as soon as. in too apartou (sc. lipelou), with the first victim (G. 191, VI. 2, 1 b).
- 10. ἀριστώντι, while eating his lunch: ἀριστοποιείσθαι (§ 9), to prepare lunch. See also note on i. 10. 17. ἐξείη, κ. τ. λ.: the direct discourse would be: ἔξεστιν... προσελθείν, καὶ ἐἀν καθεύδη ... εἰπεῖν, ἐάν... ἔχη (G. 225).— αὐτῷ: with προσελθείν (G. 187). ἐπεγείραντα εἰπεῖν, to wake him and tell. ἔχοι: sc. εἰπεῖν.
- 11. και τότε, and this time. δτι τυγχάνοιεν... κατίδοιεν: the direct discourse was έτυγχάνομεν (G. 243, N. 1) . . . και κατείδομεν: this true imperfect optative is very rare. συλλέγοντες (G. 279, 4). παιδίσκας

diminutive (G. 129, 8): cf. veavious in § 10, which is a diminutive in form only. — some ... narantenesses (G. 138, n. 2), apparently putting away bags of clothes.

- 12. δόξαι: the oratio obliqua here changes from the opt. to the infin., as if ξφασαν had already been introduced. σόδὶ γὰρ... προσβατὸν εἶναι κατὰ τοῦτο (sc. ἰφασαν δόξαι), for (they said it appeared to them) that neither could the enemy's cavalry come down to the river at this point: σόδε (also...not, or neither) implies that this ground for thinking it safe to cross the river here (ἀσφαλὶς διαβηναι) is added to the proof (in § 11) that there was a ford, which appeared from the old man and his family having crossed here. ἐκδύντες (G. 138, N. 8 b), having stripped: distinguish the various circumstances (G. 277) of the crossing expressed by the three participles and γυμνοί (sc. δντες). ἐς νευσόμενοι, with the expectation of having to swim (G. 277, N. 2). διαβαίνειν: imperf. (G. 203, N. 1), representing διεβαίνουμη, we proceeded (or attempted) to cross; cf. this with διαβήναι (below) for διέβημεν, we crossed (effected the crossing). πρόσδεν . . . πρίν βρέξαι (G. 274): for the use of πρόσδεν, see Moods and Tenses, § 106, N. 4. Cf. iii. 1. 16.
- 13. τοις νεανίσκους έγχειν (sc. οίνον), to pour out (lit. pour in) wine for the young men: the indefinite subjects of έγχειν and εύχεσθαι are easily supplied. φήνασι (G. 96). ὁνείρατα (see § 8): the plural seems to indicate the several points of the dream. πόρον: referring to διαβαίνειν in § 8. και τα λοιπά άγαθά, also the other blessings (which had not been portended in the dream). ἐπιτελέσαι: depending on εύχεσθαι.
- 14. δπως αν διαβαίεν: indirect question, representing πῶς αν διαβαίμεν; (G. 245). δπως (without αν) introduces νικώεν and πάσχοιεν, the direct questions here being πῶς νικώμεν; and πῶς μηδὲν πάσχωμεν; (G. 244, first example). If αν belonged to πάσχοιεν, we should have σύδέν.
- Page 99.—17. ἀντιπαρήεσαν, went along over against them, i. e. on the other bank. κατά... δχθας, at the ford and where the (opposite) high banks were (cf. § 11).— στεφανωσάμενος, putting on a wreath, probably one made on the spot. It was one of the institutions of Lycurgus that the Spartans should go into battle wearing wreaths (see Plutarch's Lycurg. 22).— ἀποδός, throwing off (probably) his outer garment: ἐκδύντες (§ 12), acc. to Rehdantz, means undressing themselves entirely.— παρήγγελλε, gave the word, i. e. to do the same.— ὁρθίους: see iv. 2. 11, and note.
 - 18. εἰς τὸν ποταμόν, i. e. so that the blood ran into the river.
- 19. ἀνηλάλαζον, raised the war-cry, properly shouted ALALA: the δλο-λυγή was a loud cry or chant, generally a joyous one raised by women in invoking the Gods.
- 20. ἐπὶ τὸν πόρον: see § 3 and § 5.— ἔκβασιν, passage out (from the river). προσποιούμενος, feigning: he "made a feint of hastening back to the original ford, as if he were about to attempt a passage there. This attracted the attention of the enemy's horse [on the opposite bank], who became afraid of being attacked on both sides, galloped off to guard the passage at the other point, and opposed no serious resistance to Chirisophua." Grote.

21. Δε... Εκβασιν, with the appearance of hastening to the road which led up from the river: Εκβασιν, as a verbal noun, takes ανω and the gen. as if it were εκβαίνω. Cf. κατά την Εκβασιν in § 20, εκβαίνων in § 3, and εξέβαινεν in § 23. — Γτανον, they pushed on.

22. έβόων μη άπολείπεσθαι, they called to them (exhorting them) not to be left behind. — συνεκβαίνειν: σύν governs τοξε πολεμίοις understood.

23. κατά... ποταμόν, by (over) the bluffs which reached to the river (cf. § 11).

Page 100. — 24. катаβаίνοντες (G. 280, N. 1).

- 26. ἀκμην διέβαινε, were just crossing: with the adverbial accus. ἀκμην (G. 160, 2), just at the point, cf. τόλος in i. 10. 13, and the common use of ἀρχήν, at first. ἀντία... εθετα, formed his line facing them: cf. note on i. 5. 14. κατ' ἐνωμοτίας, by enomoties, i. e. with the four ἐνωμοτίαι (each of 25 men) arranged in line, probably in five ranks. The enomoties had been in column, and they were now to be brought into line by moving παρ' ἀσπίδα, i. e. to the left, lit. by the shield (the shield being carried on the left side). See notes on iii. 4. 21 and 22; and on ἐπὶ δόρν in § 29 (below). ἐπὶ φάλαγγος, so as to form a phalanx, or line of battle. οἰραγούς, rear-leaders.
- 27. τοῦ ὅχλου ψιλουμένους (G. 174), left by the crowd (of camp-followers, etc.). παραγγέλλη: sc. ὁ Ξενοφῶν.
- 28. the ... beakaivortas, when X. saw them (on the point of) crossing (to aid him). airol, (they) themselves, i. e. Xenophon and his men. tree και tree σφών, on both sides of them. διηγκυλωμένους, with hand on the thong (άγκύλη). έπιβεβλημένους (middle), with arrow on the string (sc. τd. τοξεύματα έπὶ ταις νευραίς): cf. v. 2. 12, ἐπιβεβλησθαι έπὶ ταις νευραίς. πρόσω τοῦ ποταμού, far into the river (G. 168).

29. \psi op \hat{\eta}, \ ring \text{ with the thump of the stone.}

- Page 101.— σημήνη το πολεμικόν, signal the charge (to deceive the enemy). See § 32.— ἀναστρέψαντας ἐπὶ δόρυ, facing about to the right, belongs to the subjects of both ἡγεῖσθαι and θεῖν, as is shown by its position: with ἐπὶ δόρυ, towards the spear (the spear being carried in the right hand), cf. παρ' ἀσπίδα in § 26.— ὡς (G. 266, N. 1).— ὅτι ... γένηται: oratio obliqua, as if εἶπεν had preceded instead of παρήγγελεν. The direct form would be ἄριστος ἔσται, δς ἄν ... γένηται (G. 247, Ν. 1).
- 81. ἀς... ἰκανῶς, well enough for mountain regions: cf. ut temporibus illis, for those days (Cic.).
- 32. σημαίνα (sc. τὸ πολεμκόν): cf. § 29. The Greeks had been ordered to retire at this signal. τάναντία is cognate accus, with στρέψαντε.
- 33. aloθόμενοι, perceiving that the Greeks were crossing. καl... Έλλήνων, even when the Greeks were across the river. φεύγοντες (G. 280, N. 1).
- 34. of inartifartes, those who had come to the relief (see § 27 and § 28).

 προσωτέρω τοῦ καιροῦ, i. e. further than they should have gone.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: The Greeks proceed through Armenia (1), and come to a village containing a palace of the satrap (2). Beyond this they pass the sources of the Tigris and reach the river Teleboas (3). Tiribazus, the governor (4), proposes through an interpreter a treaty of peace, to which they agree (5, 6). They then proceed for three days, followed by Tiribazus, and come to a palace and villages (7), where they halt, on account of a snow-storm, and quarter themselves (8). Provisions are found in abundance; but word is brought that there is an army at hand (9), and the troops are again brought together (10). Encamping thus under arms for the night, another heavy snow falls (11-13), and the soldiers are again quartered in the villages (14). Democrates is sent out to reconnoitre (15), and returns with a captive (16), who says that he was out foraging (17), and that the army belongs to Tiribazus, who is preparing to attack the Greeks in their passage over the mountain (18). The generals leave a guard behind, and with the captured man as guide (19) discover the enemy's camp and attack it (20), when the barbarians flee. Twenty horses and the satrap's tent are captured (21). The Greeks return to their own camp (22).

- 1. πεδίον άπαν, a perfectly level country: for the case of πεδίον and γηλόφους, see notes on i. 2. 20, and ii. 5. 18.
- 2. els ἡν κόμην, for ἡ κόμη els ἡν (G. 154), &c. τύρσας: cf. Lat. turris. Eng. turret, tower.
- 3. **empf\lambda r rds πηγάs, κ. τ. λ.: here they crossed the mountain range which is the watershed between the Tigris and the Euphrates; the Teleboas (generally supposed to be the present Kara-su) flows into the Euphrates. "After the river Teleboas, there seems no one point in the march which can be identified with anything approaching to certainty. Nor have we any means even of determining the general line of route, apart from specific places, which they followed from the river Teleboas to Trebizond." Grote.

Page 102.—4. υπαρχος: cf. i. 2. 20, and note.— Δυέβαλλεν = Δνεβίβαζεν, helped to mount.

- 5. τοις άρχουσι (G. 186). els ἐπήκοον: cf. iii. 3. 1.
- 6. δφ' φ G. (267). αφτός (G. 1384 N. 8). μήτε ... μήτε ... τε: cf. note on ii. 2. 8. δσων δίοιντο (G. 247): in direct form, δσων δίησθε,
- 8. χιὼν πολλή: this was in lat. 39°, at an elevation of four thousand feet; it was near the first of December.— ξωθεν, in the morning: lit. from daybreak: the opposite point of view is found in ets ξω, i. 7. 1, and ets ξοπέραν, iii. 1. 3 (see notes).
- 9. lepeia, cattle for slaughter (orig. for sacrifice, here for food). Two anoredannuminant tivis, certain of the stragglers. Katlouen, palvoito: in direct discourse, Katelouen and palvetal.
- 10. συναγαγείν: subj. of ἀσφαλès είναι (without ούκ), i. e. they thought that safety required them to collect the army again. ἐδόκει διαιθριάζαν, it seemed to be clearing up (G. 134, N. 1 e): originally τὸν Δία was understood.

Page 103. — 11. ἀλαινόν (G. 138, N. 2 c). — δτφ μη παραρρική: see παραρρίω; i. e. the snow kept all warm from whom it did not fall off.

12. ἐτόλμησε, undertook, had the courage. — γυμνός, i. e. without his mantle (lμάτιον): cf. i. 10. 8, and note. — ἀφελόμενος (sc. τὰ ξόλα), i. e.

taking the work away from Xenophon.

13. ἀμυγδάλινον ἐκ τῶν πικρῶν (sc. χρίμα): for ἐκ τῶν πικρῶν ἀμυγδα-λῶν. — τερεβίνθινον, of the terebinth or turpentine-tree. — μύρον, fragrant oil, probably used as a perfume; while the various kinds of χρίμα were applied to increase the suppleness of the limbs and as protection against cold.

14. ds στέγας, under shelter (from the weather), is not a repetition of ds τὸς κόμας, which implies that they returned to the same villages which they had left (§§ 8-10). — ὑτὸ τῆς αἰθρίας, under the open sky; sub dio,

sub Iove: connect with kakes okyvouvies, by camping ill.

15. Τημνίτην (a doubtful name): probably a man from Temnus (in Acolis). — τὰ πυρά: see § 9. — τὰ μὴ ὅντα, i. e. whatever were not facts, equivalent to a relative clause with indefinite antecedent, ἃ μὴ ἦν or εἴ τινα μὴ ἦν (G. 283, 4). — ἀς οὐκ ὅντα, i. e. he reported such things as not being facts, and would have said οὐκ ἔστιν.

16. Πορευθείς, i. e. on his return. — ούκ τόη ιδείν, said that he had not seen: cf. notes on i. 2. 26, and i. 3. 1.— σάγαριν (a Persian word), a battle-axe. — 'Αμαζόνες, i. e. in pictures and statues, with which the Greeks were

familiar.

17. το ποδαπός είη, i. e. the question ποδαπός εί; the expression is accusative with the passive έρωτώμενος (G. 197, 1, N. 2). — Πέρσης (G. 138, N. 8 b). — το στράτευμα: by anticipation one of the objects of ηρώτων instead of being subject of είη. The accusative of the thing after verbs of asking (G. 164) may denote that about which any one is questioned, as well as that for which he is asked.

18. παρεσκευάσθαι: why perfect? — às belongs to ἐπιθησόμενον (G. 277, N. 2). — ὑπερβολῆ: cf. ὑπερέβαλλον in § 20. — μοναχῆ, alone, lit. in a single way: cf. διχῆ, in two ways. — ἐνταθθα: repeating ἐπὶ τῆ ὑπερβολῆ, κ. τ. λ.

Page 104. — 21. . oi before άρτοκόποι belongs to φάσκοντες.

22. interes (force of the suffix !), i. e. some attack from Tiribazus.

CHAPTER V.

SYNOPSIS: The next day the Greeks pass the height where Tiribazus intended to attack them (1), and three days later cross the Euphrates (2). The third day after this a bitter wind blows from the north (3), which abates when they offer sacrifice. Many perish (4). The first who encamp build fires, which they share with those coming up late in return for food (5, 6). The next day the Greeks march on through the snow, and many suffer from bulimy (7, 8). Chirisophus comes to a village (9, 10), where he encamps with the van (11). The enemy harass the rear of the army, and some of the soldiers, being disabled and left behind, give up in despair (12-15). Xenophon tries to urge them forward (16);

but, failing in this, proceeds to terrify the enemy, who flee when attacked by the rear-guard (17, 18). He leaves those that are disabled with promises of relief on the next day, and going on finds nearly the whole army encamped in the snow without guards (19, 20). He himself encamps there, and at daybreak sends men to rouse the disabled (21). Communication is opened with Chirisophus (22), and the army is quartered in the surrounding villages (23). Description of the village assigned to Xenophon (24-27). He gets on friendly terms with its head man (28, 29), and the next day takes him to Chirisophus, visiting on the way the troops, whom he finds feasting and drinking (30-32). The two generals question the chief at length (33, 34). Xenophon returns with him to his own village, and appropriates the colts found there to the use of himself and the others (35, 36).

- 1. δη δύναιντο (G. 247): in the direct form δη αν δυνώμεθα. See note on the similar construction with δη or ώς in i. 1. 6.
 - 2. Εὐφράτην: this was the eastern branch, now called "Murad-su."
- 3. δια... πεδίου: we should say, over a plain and through deep snow.

 παρασάγγας πέντε (vulg. πεντεκαίδεκα): as a march of 15 parasangs (52 miles) seems incredible under the circumstances, many editors omit πεντεκαι, leaving δέκα. πέντε is adopted here on the authority of one MS.

 τρίτος (sc. σταθμός).— ἀποκάων, blasting (here with cold): cf. Lat. uro.
- 4. εἶπε σφαγιάσασθαι, bade them sacrifice; ἔφη σφαγιάσασθαι would mean, he said that he had sacrificed (G. 260, 2, N. 1): εἶπον with the infinitive has the force of a verb of commanding (G. 202). σφαγιάζεται (middle): sc. ὁ μάντις; or the verb may be passive and impersonal.
- Page 105.— 5. Servivorro...κάοντες, i. e. they got through the night by keeping up a fire of wood (cf. i. 10. 19: ταύτην... Servivorro).— el μη μεταδοίεν (G. 225).— πυρούς: the genitive commonly follows μεταδίδωμι (G. 170, 2), denoting the whole of which a part is given; the rare accusative denotes the part which is given. Hence a noun like μέρος after such verbs can be only in the accusative.— άλο τι εί τι άλλο τι being one of the objects of μεταδοίεν, the common expression εί τι άλλο (cf. i. 5. 1) would have been ambiguous here after εί μη μεταδοίεν.
- 6. Ενθα δή, thereupon: but Eνθα δέ, and where.— Εστε έπί, clear down to: so άχρι and μέχρι can be used to emphasize εἰς or ἐπί.
- 7. ἐβουλιμίσσαν (G. 130): from βου-λίμια (βοῦς and λιμός), ox-hunger, bulimy, which was a disease in which the patient suffered from ravenous hunger, hunger-faintness. καταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας, coming upon those who fell by the way (i. e. in consequence of hunger-faintness).
- 8. Sibórras, as givers, i. e. to distribute the food: we should expect Sécorras to express the purpose. See Moods and Tenses, § 109, 5³.
- 9. **ἐδροφορούσας ἐκ τῆς κώμης, i.** e. who came from the village to fetch water; the village-fountain being outside the wall.— **ἐρύματος**, fortification (**ἐρύυμα**, to defend).
- 10. πορεύονται, ετη, ἀπέχει: all three verbs might have been opt. or all indic. (G. 243), and there is good MS. authority for πορεύοιντο and ἀπέχοι. δσον, about: cf. i. 2. 3, and note.

11. έδυνήθησαν, were (still) able-bodied; or it may mean, were able to reach the village, as opposed to of μη δυνάμενοι έπιτελέσαι την όδόν, below. But see τα μη δυνάμενα in § 12.

Page 106.—12. διεφθαρμένοι . . . τοὺς ὀφθαλμούς, with their eyes blinded by the snow: the acc. is retained from the (possible) active constr. διαφθείρειν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῖς, to blind their eyes for them (G. 197, 1, N. 2); τοὺς δακτύλους is in the same construction after ἀποσεσηπότες, which is passive in sense, having lost their toes by mortification. Cf. note on ii. 6. 1.

- 13. ἐπικούρημα τῆς χιόνος, help (or protection) against the snow: χιόνος is objective genitive, as we might say ἐπικουρεῦν χιόνα, like ἐπικουρεῦν χειμῶνα, to keep off winter (see v. 8. 25): so in Lat. defendere frigus. On the other hand, τῶν ποδῶν ἐπικούρημα (below) gives the more common use of the objective genitive, help to the feet.— ἐπορεύετο (G. 225, N. 1): there is good authority for the more regular πορεύοιτο (like κινοῖτο, ξοι, and ὑπολύοιτο).— els τὴν νύκτα ὑπολύοιτο, took off his shoes for the night; opposed to ὑποδεδεμένοι ἐκοιμῶντο (§ 14), slept with their shoes on: δίω and λύω refer to tying and untying the leather straps (ἰμάντες).
- 14. δσοι: the antecedent would be a genitive dependent on πόδας. περιεπήγνυντο, froze on (their feet). ήσαν καρβάτιναι, (their shoes) were brogues: Hesychius calls them άγροικικον ὑπόδημα μονόδερμον. νεοδάρτων (νέος and δέρω). βοῶν, ox-hides: cf. ἰλίφας, both elephant and ivory.
- 15. ἐκλελοιπέναι (G. 109, 2), was wanting.— τετήκα (G. 101, 2, N. 2).— ἀτμίζουσα ἐν νάπη, steaming in a dell. οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι, i. e. said they were going no further; see notes on i. 2. 26, and i. 3. 7.
- 16. ἐπισθοφύλακας (without τούς), some of the rear-guard. πάση τέχνη και μηχανή, by every art and device. ταλευτών, finally. "So greatly was the army disorganized by wretchedness, that we hear of one case in which a soldier, ordered to carry a disabled comrade, disobeyed the order, and was about to bury him alive." Grote. This story came out afterwards, when the charge was made against Xenophon that he had flogged his men (see v. 8. 8 11), which he did in a few cases. δύνασθαι άν: sc. ἔφασαν (G. 211).
- 17. et τις δύναιτο, if they could: cf. note on ii. 3. 23.— oi δί (G. 143, 1, N. 2): cf. note on i. 9. 6.— Δμφι... διαφερόμενοι, quarrelling about what they had, i. e. their booty (G. 153, N. 1): see § 12, Δλλήλοις... αὐτῶν.
- 18. δσον έδύναντο μέγιστον, i. e. as loud a shout as they could (G. 159, N. 2). ἡκαν ἐαυτούς, threw themselves: they rushed down into the dell over the snow-banks. οὐδείς . . . ἐφθέγξατο, i. e. not a sound was heard from them afterwards.
- Page 107.—19. ἐπ' αὐτούς, i. e. to get them. ἐγκεκαλυμμένοις, wrapped up. ἀνίστασαν, tried to make them get up. ὅτι . . . ὑποχωροῖεν, that those before them (on the road) did not make way for them: they said οὐχ ὑποχωροῦσιν.
- 20. δλον τὸ στράτευμα, i. e. what seemed to be the whole army; but Chirisophus with the van was already quartered in the village (§§ 9-11).

22. τῶν ἐκ τῆς κόμης (G. 168, n. 2; 170, 1): cf. note on i. 1. 5. — σκεψομένους agrees with τινάς implied with τῶν. — κομίζειν (G. 265).

24. Tálous: cf. Lat. pullus; Eng. foal. — irrakaísea: this number is too small (see § 35), but correcting numerals by conjecture is unsatis-

factory. — eváryv huépav (G. 161, N.), eight days before.

25. κατάγειοι, underground: the description is said to correspond with the dwellings found in the Armenian highlands at the present day. "The descent by wells is now rare, but is still to be met with; but in exposed and elevated situations, the houses are uniformly semi-subterraneous, and entered by as small an aperture as possible, to prevent the cold getting in." Ainsworth, quoted by Watson.— τὸ μὰν στόμα ἄστερ φρέατος (sc. ὄν), i. e. the mouth (or entrance) being like that of a well, that is, narrow (opposed to εδρείαι): στόμα is in partitive apposition (G. 137, N. 2) with οἰκίαι; but in the clause with δε the construction changes, and we have κάτω (below) δ' εδρείαι for τὰ δὲ κάτω εδρεία (sc. ὄντα).

Page 108. — 26. elvos kplbivos, barley-wine, i. e. beer. — kparfiport, large bowls, like the Greek mixing-vessels. — looxalais, floating on the top, lit. on a level with the brim (loos, equal, and xellos, lip). — kálamot, straws,

without joints (yovara): with yovo cf. Lat. genu, Eng. knee.

27. See μέζειν, he had to suck: See has here none of its common force of an apodosis (G. 222, N. 2).— δπότε διψώη (G. 233).— δκρατος, strong, lit. unmixed (a priv. and κεράννυμι).— συμμαθόντι, to one used to it (G. 184,5).

- 28. ούτε στερήσοιτο... ἀπίασιν: the direct discourse would be ούτε στερήση... τήν τε οἰκίαν σου ἀντεμπλήσαντες... ἀπιμεν. στερήσοιτο is middle, with passive meaning. ἀντεμπλήσαντες, filling in recompense. ἡν ἀγαθόν τι... φαίνηται, if he should appear to have given them good guidance (G. 159, N. 2). ἔστ', until (G. 239, 2).
- 29. Ly Thorn applying, amid an abundance of everything: a-phones = without stint. by applying, in sight, i. e. keeping an eye on them.
- 30. deferer, i. e. the soldiers quartered in the villages never let them go until, etc. reposition (G. 240, 1 and 2).
 - 31. oix . . . oi, and everywhere.
- 32. Φιλοφρονούμενος τφ, with friendly feelings towards any one. προπείν, to drink (his) health. είλκεν, he would draw him. είνθεν . . . βοῦν, whence he had to drink stooping, sucking like an ox: we should expect βοῦν (sc. πίναι); βοῦν is attracted into the case of the subj. of πίναν, as if the construction were ἄσπερ δεί βοῦν πίναν.

Page 109.— 33. βαρβαρικαῖε, foreign, outlandish.— ἄσκερ ἐνεοῖε, as if deaf and dumb; i. e. by signs, as they could not understand Greek.

- 34. of three: the breed of horses in this region is still celebrated. δασμός (G. 137, N. 4). Χάλυβας: the people and the country have the same name: cf. Δελφοί. ή είη: indirect question for πη έστιν ή δδός;
- 85. ****pos...oikéras**, to his family (i. e. the chief's), who were in their own village, where Xen. was quartered (§ 24 and § 28): for oikérys, see note on ii. 3. 15. The reflexive éauros here refers to the object, not the subj., of the sentence, aerov being in a prominent position (G. 146, N. 1).—

ellipse, i. e. at the time mentioned in iii. 3. 19; but cf. iv. 4. 21. — ταλαίτερον (sc. δντα), when he was rather old, belongs to ellipse. — ἀναθρέψαντι καταθύσαι, i. e. to fat him up and sacrifice him (G. 265). — τῶν τάλων (sc. τινά).

CHAPTER VI.

SYNOPSIS: On the eighth day Chirisophus takes charge of the guide (1), who, after conducting them for three days (2), runs away within the night (3). The Greeks proceed to the river Phasis (4), but two days later find their way barred at a mountain pass by the Chalybes, Taochi, and Phasiani (5). Chirisophus halts and orders the forces into line (6). He calls the generals and captains together, and proposes a council to decide upon their course (7, 8). Cleanor wishes to move at once openly upon the enemy (9), but the more cautious Xenophon proposes that they attempt to seize an unguarded point of the mountain, stealing their way to it in the night (10-13). The word "stealing" is the occasion for a jest between himself and Chirisophus, and each exhorts the other to give proof of the soundness of his early education (14-16). Xenophon declares his readiness to undertake the enterprise (17) and predicts success (18), but Chirisophus proposes that others shall go (19). Three of the commanders accordingly volunteer, and arrange to light signal fires when they reach the top (20). Chirisophus makes a feint of leading the army against the enemy (21). When night comes on the detailed detachment goes forward and gets possession of the hill (22), and at daybreak proceeds along the heights, Chirisophus advancing in front (23). An engagement takes place and the enemy are defeated (24-26). The Greeks sacrifice and erect a trophy, and then go down into the plain beyond, where they find plenty of provisions (27).

- 1. τον μον ήγεμόνα παραδίδωσι, he gives him (i. e. τον κωμάρχην) as a guide.— τους ... κωμάρχη (G. 184, 3, n. 4), i. e. he leaves the chief's family behind in their village.— 'Αμφιπολίτη: cf. i. 10. 7. όπως . . . ἀπίοι: the thought of Xen. was όπως, εἰ καλώς ήγήσεται (sc. ὁ κωμόρχης), . . . ἀπίη (G. 202, 4; 248, n.).
- 2. abrots: cf. ii. 2. 8, and note. λελυμένος: cf. iv. 2. 1, τον ήγεμόνα.
- Page 110. ook etry (sc. round). 88nor 8' oo (G. 29, N. 1): this is added to account for the guide's escape, not to show the kindness of Chirisophus.
- 3. ἀποδρὰς ἄχετο (G. 279, 4, N.). ἀμέλεια, neglect, i. e. in letting the guide escape. ἐχρῆτο: cf. ii. 5. 11, and note.
- 4. Pâouv: the famous Colchian river Phasis, for which the Greeks probably mistook this stream, flows into the Euxine from the East. This was probably the upper part of the Araxes, flowing into the Caspian.
- tπ\τη ... ὑποβολη, on the pass leading over to the plain: cf. iv. 4.
- 6. κατά κέρας άγων, leading (his men) in column (partic. of manner). παράγαν, to lead along, to bring into line; the movement by which soldie were brought into line of battle (φάλαγξ) from a column.

7. δπως ἀγωνιούμεθα, an object clause (G. 217): compare δπως γένοιτο (§ 6), which is a final clause (G. 216, 1).

9. προσγενίσθαι (following εἰκός), will join them (G. 203, N. 2). In Cyrop. v. 3. 30, we have οὐδένα εἰκὸς βουλήσεσθαι. See Moods and Tenses, § 27, N. 3, and references.

10. δπως μαχούμεθα is in appos. with τοῦτο (G. 215, Rem.), and is the regular form of the object clause; but δπως λάβωμεν . . . ἀποβάλωμεν (in appos. with τοῦτο below) is the less common form (G. 217, N. 1). — τραῦμα (Dor. and Ion. τρῶμα): from τιτρώσκω (τρο-); cf. G. 129, 4: 128, 3, N. 4.

Page 111.—11. τὸ δρος . . . τὸ ὁρώμενον (G. 142, 2), that part of the mountain which is visible; unusually emphatic position of τὸ ὁρώμενον.—

ἐψ΄: ἐπί here denotes extent.— οὐδαμοῦ . . . ἀλλ΄ ἡ, nowhere else than: ἀλλ΄ ἡ for δλλο ἡ, other than, except, has but one accent, so that ἀλλ΄ looks like the elided form of ἀλλά.— δρους τι, some part of the mountain.— κλίψαι λαθόντας, to surprise by steath: here the idea of κλίψαι, to take (like a thief), is more prominent than it would be in the more common and nearly equivalent idiom κλίψαντας λαθέν (G. 279, 4). The same is true of ἀρπάσαι ψθάσαι τος to seize in advance, compared with ἀρπάσαντας ψθάσαι, to be beforehand in seizing.

12. δρθιον léval, to march up hill; δμαλès (léval), to march over level ground (G. 159, N. 5): cf. note on i. 2. 20. — ἔνθεν καὶ ἔνθεν, on both sides of us. — τὰ πρὸ ποδῶν, i. e. what is immediately before him. — μεθ' ἡμέραν, by day; lit. after (the coming of) day (G. 191, VI. 3, 3 b). — τοῖς ποσίν: to be taken with τραχεῖα (G. 185). — ἰοῦσιν and βαλλομένοις (G. 184, 5): cf. προϊοῦσι, iii. 2. 22; and πειρωμένοις, iv. 3. 6. — κεφαλάς (G. 197, 1, N. 2).

- 14. συμβάλλομαι (sc. λόγουs), i. e. give my ideas.— των δμοίων, equal citizens or peers, a name given to the Dorian aristocracy of Sparta.— ἐκ ταίδων: as we say, from a child.— δσα μη κωλύει: conditional (G. 232, 1).
- 15. δρα, accordingly. μάλα qualifies καιρός έστιν: a very fit time. κλέπτοντες τοῦ δρους (G. 170, 1); cf. δρους κλέψαι τι (§ 11).
- 16. άλλά μέντοι (more emphatic than άλλά), but really.— δεινούς κλέπτειν, i. e. formidable stealers.— δεινού τοῦ κινδύνου: the penalty of embezzlement might be death.— και μέντοι, and in truth.— ὑμίν ἄρχαν, to be your rulers (G. 184, 3, N. 4).

Page 112. — 17. κλωπών: referring to the preceding jokes on κλαπή.
— τούτων και πυνθάνομαι, I learn from them also, i. e. besides other things

- (G. 171, 2, N. 1). vépera alfi και βουσίν, it is grazed by goals and cattle (instrum. dat.): this corresponds to an act. constr. ν-μουσι τὸ όρος alfi (the herdsmen being the subj.). Derivation of alf?—βατά (sc. τὰ χωρία), passable; but see note on βάσιμα and άβατα, iii. 4. 49.
- 18. Ελπίζω μενείν (G. 203, N. 2). εν τῷ ὁμοίφ, on a level with them. intr . . . toov (G. 186), to the same level with us.
 - 19. καί, άλλά: observe the spirit of these abrupt connectives.
- 20. σύνθημα ἐποιήσαντο κάειν (G. 203, N. 2): cf. συντίθενται φυλάτταν ... συμβοηθήσειν, iv. 2. 1, and note. ὁπότε ἔχοιεν (G. 248, 1).
 - 21. ἐκ τοῦ ἀρίστου, after breakfast. ὡς μάλιστα belongs to δοκοίη.
- 28. Kard rd dkpa emperas, advanced along the heights; cf. rois kard rd dkpa (§ 24).
- 24. τὸ πολύ, the main part. τοὺς πολλούς, i. e. the two main bodies. ἀλλήλων: following ὁμοῦ (G. 182, 2), which generally takes the dative. Page 113. 26. τὸ ἀνω (sc. μέρος), i. e. their men above: cf. § 24.
- 27. στησάμενοι (G. 199, N. 1). γεμούσας, full, generally loaded (said of ships).

CHAPTER VII.

Synopsis: They march into the country of the Taochi; and provisions fail. for the inhabitants dwell wholly in strongholds (1). One of these the Greeks attack, but unsuccessfully (2). It is agreed, however, that the place, to which there is but one approach which the enemy keep clear of the Greeks by rolling down stones, must be taken (3, 4). Xenophon suggests the stratagem of going as far in as possible under protection of the pine-trees there, provoking an attack from the enemy, and rushing into the stronghold after their ammunition is exhausted (5-7). A body of seventy men go forward (8), and the rest wait to see what the result will be (9). The enemy waste their only means of defence (10); and the captains striving with one another for the honor of entering the place first, the stronghold is finally taken (11, 12). The men and women throw themselves over the precipice, leaving their flocks in possession of the Greeks (13, 14). The latter now advance for seven days through the territory of the Chalybes (whose armor and peculiar customs in war are described), getting no provisions from the country (15-17). They then reach the Harpasus, pass through the territory of the Scythini (18), and arrive at the city of Gymnias, where they obtain a guide (19), who promises to bring them within sight of the sea within five days or forfeit his life (20). On the fifth day they reach Mt. Theches, from which they can discern the sea, and the men raise a great shout (21). Xenophon, being in the rear, thinks an attack has been made by the enemy (22, 23), but as he comes nearer he hears the soldiers shouting "The Sea! The Sea!" (24). They build upon the height a great mound of stones surmounted by hides, staves, and captured shields (25, 26), and afterwards dismiss the guide with rich presents (27).

1. Taόχους: a tribe of mountaineers, still known among their kindred by the name of Tao.— εν οίς ... ἀνακκομσμένοι, where they also carried and kept all their provisions (i. e. besides using them for defence).

- 2. abros: (to avoid els 8), into which (G. 156; cf. 61). eldis fixer (G. 277, N. 1).
- 3. Eis καλόν, in the nick of time.— οόκ tort implies a future, as apod. to el μὴ ληψόμεθα (G. 223, N. 1).
- 4. elorabeta (G. 263, 1): we might have had μη elorabeta. Mla... δράς, the only passage is this one which you see; the construction is αύτη (sc. ή πάροδος) ην δράς έστι μία πάροδος. Cf. iv. 1. 20, and note. ούτω διατίθεται, is served thus. σκέλη, πλευράς: after the passive συντετριμμένους (G. 197, 1, N. 2).
- 5. ἀναλώσωσιν, use up. ἄλλο τι ἡ . . . παριέναι, is there anything to prevent us from passing by ? άλλο τι ἡ (nonne) is an interrogative implying an affirmative answer (G. 282, 3); so that this question means, literally, Is anything else (the case) than (this, that) nothing prevents, etc.? εἰ μἡ, nisi, except (sc. ὁρῶμεν).
- Page 114.— 6. τρία ήμέπλεθρα, i. e. 150 feet.— βαλλομένους, under fire (of stones).— διαλαινούστως, scattered.— ἀνθ' ἀν, behind which.— φερομένων, flying through the air.
- 7. πολλοί (pred.), in great numbers. abrò τὸ biov, the very thing we want. ενθεν, (to the point) from which. μικρόν τι, i. e. the fifty feet called τὸ λοιπόν in § 6.
 - 8. tresovia, precedence. is ibiraro, as best he could.
 - 10. Incl . . . фе́рогуто (G. 238). анава, (here) cart-loads.
- 11. μη οὐ πρώτος παραδράμοι (G. 215, N. 1), i. e. that he might not get by first.
- Page 115.—12. across the rim of his shield (G. 171, 1): true is a poetic word.
- 13. παιδία (see G. 129, 8). ώσαύτως: adv. of δ αὐτός. Στυμφάλιος: of Stymphālus in Arcadia, famous in the story of Hercules. ώς ρίψοντα (G. 277, N. 2): ώς refers to τινά as the person whose intention is expressed.
- 15. πτερόγων, flaps (generally of leather covered with metal) at the bottom of the corselet. σπάρτα ἐστραμμένα, plaited cords forming a fringe.
- 10. μαχαίριον: for the suffix, cf. παιδία in § 13. δσον ξυήλην, about as long as a Spartan dagger: ξυήλην is accus. by a peculiar attraction, where we should expect ξυήλη (sc. ἐστί). ἐν . . . δύναιντο (G. 233): ἔσφαττον refers to a custom. ἀποτέμνοντες . . . ἐπορεύοντο, i. e. they used to cut off their heads (i. e. ἀν κρατεῖν δύναιντο) and carry them along on their march: ἄν belongs (grammatically) to ἐπορεύοντο (G. 206), but the iterative force extends to ἀποτέμνοντες; we might have had ἀπέτεμνον ἄν καὶ ἐπορεύοντο. ὁπότε . . . ἔμελλον, i. e. whenever they were to be seen by the enemy. μίαν λόγχην ἔχον, i. e. with a sharp point at only one end: the Greek spears were sharpened also at the butt, so as to stick in the ground. λόγχη is properly the sharp point of a spear, but is often used for the whole weapon. δόρν is the more common word for spear (as a whole), though this is properly the wooden shaft, δόρυ and δρθε being related to

our word tree. — wolfopaorv: derived from wolfs, to build (prop. a city, wolls); cf. G. 129, 4.

17. Let rostrous makes the storing of provisions in the strongholds more prominent than the carrying them into these. Kriiger remarks that this use of it is confined, in Attic Greek, to the perfect and pluperfect (which mark the action as completed) and to verbs like referent. Cf. in ois ... eigen dramscomerates in § 1.— Surpadangar: a return to the independent sentence, as if dore had not preceded: cf. industries in iv. 2. 15.— ross referent d: the assimilation is here omitted.

Page 116.—19. διά... χάρας, through the country of their own enemies: πολίμιος sometimes (as here) governs the genitive, chiefly (and originally) when it has the force of a substantive: cf. πρὸς τοὺς ἐκείνου ἐχθίστους, iii. 2. 5.— ὅπως ἄγοι: optative after an historic present.

20. δξει . . . δψονται (G. 247). — εἰ δὶ μή: cf. note on ii. 2. 1. — ἐπηγγείλατο, agreed. — τὴν ἐαυτοῦ πολεμίαν (sc. χώραν): cf. note on § 19.

23. of all emorres, those who successively came up; so τοὺς del βοῶντας, those who successively raised the shout.

24. παρεβοήθα, came up to the rescue, thinking it was an attack of the enemy (§ 22).— παρεγγυάντων, passing the word along: παρεγγυάν is properly to hand over something as a pledge (ἐγγύη).

Page 117.—25. Stor 84 staperyruforarros, some one, whoever he may have been, giving the word: Some always has this indefinite sense when it is joined with -our (borrood), rarely with 84 (as here). In v. 2. 24, we have brow 84 králarros, some one or other setting it on fire.

26. kartrepre: that the natives might not remove them: cf. iv. 6. 26.

27. Saperrove Sina: about \$54.00. See note on i. 7. 18. — Sarruhlove: "The free Greek, if not of the very poorest class, wore a ring, not only as an ornament, but as a signet to attest his signature, or for making secure his property." Becker's Charicles.

CHAPTER VIII.

SYNOPSIS: The Greeks advance through the country of the Macrones, and come to a river bordered with trees, which they cut down (1, 2). The natives are drawn up in warlike array on the other side (3). Xenophon instructs a peltast, who believes the country to be his birthplace, to ask the peaple who they are and why they are hostile (4, 5). After mutual explanations, pledges are exchanged (6, 7); and the Macrones assist the Greeks in crossing the river, and conduct them to the territory of the Colchians (8). These, drawn up upon a mountain, oppose their entrance into the country; and the generals deliberate (9). Xenophon proposes a plan of attack by column and not by phalang (10-13), which is approved. After the troops are disposed, he rides from ming to wing and encourages the soldiers to overcome the last obstacle that lies between them and their long-desired goal (14). There are eighty companies of

hoplites, besides light-armed troops (15). They make their vows to the Gods, sing the paean, and move forward with Chirisophus and Xenophon at the two extremes (16). The enemy's line is drawn apart, and the Greeks at the centre rush to the summit (17, 18). The enemy give way, and the Greeks encamp in villages (19), where many of the soldiers are made sick by eating honey (20, 21). A two days' march brings them to Trapezus, a Greek city on the Euxine, where they remain thirty days, making incursions into the country of the Colchians (22). The people of Trapezus receive them hospitably (23), and negotiate with them in behalf of the nearer Colchians (24). The Greeks make the sacrifice they had vowed to the Gods, and celebrate games (25 - 28).

- 2. ***πρδέξων, lying high on the right: cf. iii. 4.37; this word commonly means high (with no reference to the side). Liddell and Scott explain it here as = **ππλέξως, on the right. Another reading here is **ππλέξως, over the right, in which sense **ππρδέξων* is here explained; cf. & ἀριστερᾶς, below. οἰον χαλεπώτατον: like ἀς (or ὅτι) χαλεπώτατον. ὁ ὁρίζων, the frontier stream: cf. Eng. horizon. ἔδει διαβήναι, they had to pass. δέν-δροι: more common than the reg. dat. δένδροις. ἔκοπτον: probably to clear the way, and also to make a road: see § 8.
- 3. els τον ποταμόν έρρίπτουν, i. e. to frighten the Greeks. εβλαπτον οδδέν (G. 159, N. 2).
- 4. SeSouleukéva: Souleúe is to be a slave, but Souleúe is to enslave. (See G. 130, N. 3.) el μή τι κωλύει (G. 221), if there is nothing to hinder (a present supposition): see the answer, οὐδὲν κωλύει, in § 5.
- Page 118.—5. tourfourtes (sc. atros). driveráxara: Ionis perfect (G. 119, 3; 118, 5, N.).
- 7. el δοΐεν ἄν (indir. quest.), whether they would give; they asked δοίητε ἄν; (G. 245).
- 8. συνεξίκοπτον: cf. § 2. όδον ώδοποίουν (G. 159), they worked on the road. μέσοις (G. 142, 4, N. 4).
- βουλεύσασθαι συλλεγεῖσιν, i. e. to come together and consult (G. 138, N. 8), as if it had been συλλεγήναι καὶ βουλεύσασθαι. — δπως άγωνιοῦνται (G. 217).
- 10. παύσαντας... ποιήσαι, that they should give up the phalanx, and should form the companies in columns. τη μίν, τη δί, here, there.
- 11. ἐπὶ πολλούς, many (men) in depth, implying a movement into this order; below, ἐπ' ὀλίγων, few in depth, (the more common construction) refers to the order in which they then were. The two suppositions in ἡν μὲν... ἐὰν δὲ... ἴωμεν include the only possible ways of marching ἐπὶ φάλαγγος, and Xen. gives objections to both. περιπτεύσουσιν ἡμῶν, will outflank us (G. 175, 2). τοῖς περιπτοῖς, i. e. those by whom they will outflank us. χρήσονται ... βούλωνται, i. e. we shall be at their mercy. οὐδὲν ἀν εἶη has two protases, both future, but of different forms: see Moods and Tenses, § 55, 1. ἀθρόων, in a mass: predicate with ἐμπεσόντων.
- Page 119.—12. τοσοῦτον...λόχοις, to cover sufficient ground with the companies by leaving spaces between them.— τοσοῦτον... δσον, so much

that, sufficient, takes the infinitive as an adjective (Moods and Tenses, § 93, 1, N. 1): the idea is, to cover ground enough to have the outer companies get beyond the enemy's wings. See note on options toke hoxes on iv. 2. 11.

— of kpátistot ήμων, i. e. of λοχαγοί. — πρώτον for πρώτοι, which is perhaps necessary here: see § 18.

13. τὸ διαλείπον, the interval between the columns: cf. τὸ διέχον, iii. 4.
22.— οὐδεὶς μηκέτι μείνη, not a man will stand his ground for a moment (G. 257): the compounds of οὐ and μή (as here) can be used in these em-

phatic future expressions.

- 14. έμποδον το μη είναι, in the way of our being (G. 263, 2). ἀμοὺς καταφαγείν, devour (them) raw, a common expression, rather stronger than our cut them in pieces or gobble them up: cf. Il. iv. 35, ἀμὸν βεβράθοις Πρίαμον Πριάμοιό τε παΐδας ἄλλους τε Τρώας.
 - 16. Εω γενόμενοι, i. e. with a view to outflanking the enemy.

17. αντιπαραθίοντα, i. e. hastening along (their own line) to meet them—κενόν, empty, i. e. without men enough.

Page 130. — 19. is hofavro beiv, i. e. when the targeteers began to run

(§ 18).

- 20. τὰ μὰν ἄλλα, in other matters (G. 160, 1), opposed to τὰ δὲ σμήνη (= ἐσμοί), bees. ἐθαύμασαν, found strange, is emphasized by καί, which has no exact English equivalent. τῶν κηρίων (G. 170, 1; cf. 171, 2). κάτω διεχώρει αὐτοῖε, i. e. they had a diarrhæa: διεχώρει is impersonal. ἀποθνήσκουσιν: dative of the partic., in same construction as μεθύουσιν and μαινομένοιε.
- 21. ώστερ τροπής γεγενημένης (G. 277, N. 3), as if they had suffered a defeat: in full, ώστερ αν δικειντο εἰ τροπή έγεγένητο, as they would have lain, if they had suffered a defeat (lit. rout), referring to the disheartened condition of a defeated army. που, somewhere, makes την αὐτήν less definite. ἀνεφρόνουν, began to come to their senses. ἀνίσταντο: ουροsed to δικεντο. φαρμακοποσίας (φάρμακον, a drug, and πίνω, to drink), being drugged (W. 54, 4, 3, γ): for the suffix. cf. δυσίαν in § 25. The idea is, the men recovered from the effects of eating the honey as they would have done from the effects of drugging or poisoning. "Most modern travellers attest the existence, in these regions, of honey intoxicating and poisonous, such as Xenophon describes. They point out the Azalea Pontica as the flower from which the bees imbibe this peculiar quality. Professor Koch, however, states that after careful inquiries he could find no trace of any such." Grote.
- 22. Transfourta: the modern Trebizond. Exemier, the people of Sinope, a Greek city on the coast of Paphlagonia.
- 24. συνδιεπράττοντο (sc. τοις Ελλησιν), they negotiated with the Greeks. into, in behalf of.
- 25. εξάντο: cf. iii. 2. 9.— Ικανοὶ ἀποθῦσαι: cf. Ικανώτερα φέρειν, iii. 1. 23.— Σωτήρι (G. 129, 2 b).— ἡγεμόσυνα (found only here), thank-offerings for safe guidance, made to Ἡρακλης Ἡγεμών; the wanderings of Hercules were believed to give him special sympathy with wanderers.

Page 191. — torye olkober, was banished from home. — dkur (Hom. dexer, from a- and exer), accidentally. The Greeks looked upon a person who had caused the death of another, even by accident, as a polluted person, and he was obliged to leave the country, at least for a time. The law of Athens - a relic of the Draconic legislation, usually famous for its severity - provided that a person who had committed involuntary homicide should leave the country within an appointed time and by a prescribed road, and should remain in exile until he should become reconciled with the family of the person whom he had killed; but the law protected him in his departure and during his absence, so far as it could, and his property was not confiscated like that of persons condemned to perpetual banishment. Even inanimate objects which had caused the death of a person through no human agency, or when the agent was unknown, were, according to the Draconic law, solemnly tried before the court at the Prytaneum, and on conviction formally cast out of the country as polluted. - trunchyθήναι, προστατήσαι: infinitives of purpose after είλοντο (G. 265).

26. τὰ δέρματα, the hides of the victims (§ 25), which were to be offered as prizes in the games. — δπου . . . «Υη: the direct words of the command would have been δπου πεπείηκας (G. 248, 1). — δρόμον, race-course (from δραμ-, a stem of τρέχω): cf. Ιπνόδρομος, hippodrome. — τρέχων, for running (G. 261, 2). — δπου ἄν τις βούληται, wherever any one shall please: the future apod. is found in τρέχων. — ούτως, like this: placed emphatically after the adjectives which it qualifies. — Μάλλόν τι ἀπάσεται, will hart himself rather more, and so they will try harder to keep on their feet; as if this were a recommendation of the spot for a race-course.

27. στάδιον: cognate accus. with ήγωνίζοντο; like δόλιχον with εθου, and πάλην, etc. with ήγωνίζοντο understood. — τῶν αἰχμαλώτων οἱ πλειστοι, the greater part (being) of the number of the captives, appos. to παίδες. — δόλιχον (noun), the long race, variously estimated from six to twenty-four stadia in length, probably variable. The adj. δολιχός (oxytone), long, appears in the Homeric δολιχόσκιον έγχος. The δολιχόδρός ran several times round the ordinary στάδιον: for the stadium, see note on i. 4. 1. — παγκράτιον, double (lit. complete) contest, one which combined both πάλη and πυγμή. — κατέβησαν, entered (the contest): cf. Lat. descenders ad Olympia.

28. aeross, i. e. the horses: object of ayer. — ihacurras and are refwarras agree with ross in meas understood, the subject of ayer. — τον βωμόν, the stand, probably a mound of turf, to mark the starting-place in the race.

For an account of the further fortunes of the Greek army, see the Prefatory Note, pp. 2 and 3.

HELLENICA.

[Book II.]

THE Peloponnesian War lasted twenty-seven years, from B. C. 431 to 404, of which the first twenty are included in the narrative of Thucydides, and the remainder in the Hellenica of Xenophon. It arose from the fear and jealousy felt by Sparta and other Greek states at the power and glory of the Athenian Empire, aided by the uneasiness of the subject allies of Athens herself under what they believed to be an oppressive rule. Since the formation of the confederacy of Delos in 477 B. C. — which was a defensive union of voluntary allies under Athens as presiding city, made to secure the Aegean against the possibility of another Persian invasion, - the maritime power of Athens had steadily increased, and the smaller states had gradually been changed from independent allies to subjects of an imperial city. This change is well explained in Chapters XLIV. and XLV. of Grote's History of Greece. The splendor of Athens reached its height under Pericles, the most illustrious of her statesmen (who died in 429 B. C.); and her Dorian neighbors in Sparta, Corinth, Megara, and Thebes were now ready to combine for her destruction. In 432 B. c. the disputes between Corinth and Athens about the Corinthian colonies of Corcyra and Potidaea gave a plausible pretext for war, and war was at once declared. But, as Thucydides tells us, the war arose chiefly from the alarm felt by Sparta at the extent of the Athenian power, and her dread of its further increase. The war began in the spring of 431 B. c.; and it ended in the spring of 404 B. c. with the surrender of Athens, which is described in the first extract from the Hellenica. The power of Athens had been seriously crippled by the disastrous expedition to Syracuse (B. c. 415-413); it was finally broken by the destruction of the Athenian fleet at Aegospotami, as related in the chapter immediately preceding the narrative here given.

Aegospotami, or Goat's River, was a station on the European side of the Hellespont, opposite the Asjatic town of Lampsacus, which had just been captured by Lysander, the Spartan commander. It was "an open beach, without harbor, without good anchorage, without either houses or inhabitants or supplies"; and was chosen by the Athenian commander, merely to compel Lysander to an engagement. Each morning the fleet would cross the strait in line of battle, but the Spartan forces kept close under shelter of their port. Each day it withdrew to its anchorage, followed only by a few scoutboats to watch the disembarking; and then the men would stray on

shore for provisions, as far as Sestos, a few miles below. For five days the same scene was repeated. In vain Alcibiades, then living in exile near by, warned the generals of the exposed condition of their fleet, and urged that they should at least fall back to the safe and friendly harbor of Sestos; he was dismissed with the taunt that they were now in command, not he. "At length, on the fifth day, Lysander ordered the scout-ships, which he sent forth to watch the Athenians on their return, to hoist a bright shield as a signal as soon as they should see the ships at their anchorage, and the crews ashore in quest of their meal." The moment he beheld this welcome signal, he gave orders to his entire fleet to row across the strait as swiftly as possible, while the land forces marched along the strand in case of need. The fleet was taken by complete surprise. A squadron of twelve vessels under Conon, with the sacred ship called Paralos, All the remainder, nearly one hundred and seventy in number, were captured on the shore, defenceless, and seemingly without the least attempt on the part of any one to resist. This sweeping victory was won without the loss of a ship, almost without the loss of a man. Of more than thirty thousand prisoners, all the Athenians, some three or four thousand, were put to death. It had been charged against them that they had resolved, if victorious, to cut off the right hands of all their prisoners; and one of their generals, Philocles, had put to death the captured crews of two ships, allies of the Lacedaemonians, by hurling them headlong from a precipice. Charges like these, at the end of a long and obstinate war, account for the vindictive and bitter temper of the conquerors. (See Grote, Ch. LXV.)

The battle at Aegospotami was fought in September, B. c. 405. Byzantium surrendered directly after; Lysander permitting its garrison, with other Athenians found there or elsewhere, to sail to Athens, "but nowhere else," says Xenophon, "for he knew that the more there were gathered in the city and Piraeus, the sooner they would be brought to straits by famine."

II. 3. Παράλου: the Paralos ("Seaboard") and the Salaminia were two sacred vessels maintained by Athens, and used in the service of the government. They carried deputations to the sacred festivals, and embassies; and were sometimes used to bring state criminals to Athens, as in the case of Alcibiades in 415 B. C.—νυκτός (G. 179, 1).— ἡ ξυμφορά (= συμφορά), the disaster to the fleet at Aegospotami: ξύν is often used for σύν in the older Attic.— Παραιώς, the Piraeus was the principal port of Athens; it was fortified, and connected with the city (ἀστυ) which was four and a half miles distant by the two long walls of Pericles. (See the plan at the end of the volume.)— ὁ ἔτερος . . . παραγγάλων: we should expect the gen. absol., but the nominative is in apposition with the

nominative implied in the verbal noun element (as if experter had been used).

Page 122.—πενδούντες, agreeing with the subject implied in oóseis, as if it had been, all were sleepless. —πείσεσθαι, that they were to suffer (G. 246). — οία ἐποίησαν: see G. 247 (last example) and N. 2. — Μη-λίους: Melos, a Spartan colony, had been subjugated by Athens in 416 B. C.; the men of military age were put to death, and the women and children were enslaved.

- 4. ἔδοξε, they voted, lit. it pleased them: the expression is the same which was used in the Athenian decrees, ἔδοξε τῷ βουλῷ καὶ τῷ δήμφ. ἀποχώσται (v. ἀποχώννυμι), to block the channel. περὶ ταῦτα, thus employed.
- 5. ναυσίν (G. 188, 5). κατεσκενάσατο, established, i. e. in the form of "an oligarchy of ten native citizens, chosen from among his most daring and unscrupulous partisans, to govern in conjunction with the Lacedaemonian harmost." τὰ ἐπὶ Θράκης, often without χωρία, a common expression for the coast of Thrace.
- 6. ἀφειστήκα, had (already) revolted.— 'Αθηναίων (gen. governed by ἀπο- in ἀφειστήκα, G. 193), from the Athenians.— σφαγὰς ... ποιήσαντες, having made a massacre of the aristocrats: this massacre took place eight years before, but was recent enough to forbid the Samians to hope for mercy.
- 7. Δεκέλειαν: a post in Attica, whence Agis, the Spartan king, was now threatening the city. δτι: understand λέγοντάς τινας, or άγγελλοντας after ἐπεμψε. προσπλεί (G. 243). τοῦ ἐτέρου, the other of the two kings, Agis being one.
- 8. ἐν τἢ ᾿Ακαδημία τῷ καλουμίνο γυμνασίο, the common reading, would be an unusual expression for in the gymnasium called the Academy. Perhaps we may insert a comma after ᾿Ακαδημία, and take the following words in apposition with ᾿Ακαδημία, in the Academy, viz. in the gymnasium thus named. Many scholars consider the last three words as an interpolation. The Academy (i. e. the grove of the hero Academus) was northwest of the city, on the Sacred Way leading to Eleusis. It was afterwards made famous by Plato, who used it as his place of instruction; and its name is thus a familiar word in all modern languages.
- 9. Aίγιναν: in the first year of the Peloponnesian war (431 B. c.), the Athenians expelled the Aeginetans with their families from their island, and the Spartans allowed them to settle in Thyrea. ἀπέδωκε implies that Lysander restored Aegina to its former inhabitants. δσους ἐδύνατο πλείστους, the greatest number which he was able (to collect), like ὡς πλείστους οr ὅτι πλείστους. ὡς αὐτως, likewise, alv. of ὁ αὐτός, the same. Μηλίοις: see note on § 3 above. τῆς αὐτῶν, sc. χώρας (G. 141, N. 4). πρὸς τὸν Πειραιᾶ, he came to the Piraeus and anchored there.
 - 10. τί χρη ποιείν (G. 243).

- 11. ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες: they passed a vote of amnesty, restoring to full civic rights all who had forfeited any of those rights (i. e. who had become ἄτιμοι) either as public debtors or by sentence of the law. After this vote, the citizens met in the acropolis and pledged themselves to harmony. ἀποθνησκόντων (G. 277, 5.) ἔχοντες, keeping. ἐπὶ τούτοις, on these conditions.
- 12. elva, sc. ξφη. κέριος αθτός (G. 136, N. 8 a): αθτός is adjective pronoun, himself (145, 1).
- 13. πλησίον της Λακωνικής: as Sellasia is generally said to be in Laconia, πλησίον should perhaps be omitted here. ota, sc. τοιαθτα. αφτόθεν, instantly. et δίονται (G. 247). τι, at all. κάλλιον (G. 75).
- 14. ἡκον (G. 200, N. 3). ἐνέπεσε, ν. ἐμπίπτω. ἔως ἀν πέμπωσιν, while they should be sending (G. 247; 202, 1): ἔως πέμπωεν might have been used.
- 15. Λακεδαιμονίοις, dat. with εἰρήνην ποιείσθαι (G. 186, N. 1). ἐφ˙ οἶς προεκαλοῦντο, on the terms which they offered (G. 153, N. 1). ἐκάτερον, i. e. each of the two long walls leading to the Piraeus; see note on § 20, below. μη ἐξείναι depends on the verbal force of ψήφισμα (G. 261, 1, N.).
- 16. el βούλονται, if they voished (G. 247): the direct form of the sentence following δτι would be, el βούλουθί με πίμψαι, ηξω είδὰς πότερον ἀντίχουσι, &c. Λακεδαιμονίους is by anticipation object of είδάς, instead of being subj. nominative of ἀντίχουσι. η connects βουλόμενοι (G. 277, 2) to πίστεως ἔνεκα (in order to secure good faith).
- Page 124.—5 τι τις λίγοι, whatever any one might propose (G. 248). δμολογήσειν (G. 202, 3, Ν.).
- 17. τένε, for some time. κατέχοι and καλεύοι are instances of the rare imperfect optative, representing κατέχε and ἐκέλευε of the direct discourse, which would regularly be retained in such cases (G. 243, N. 1). έναι, sc. ἔφη. κόριος (G. 136, N. 3 a). έν ἐρωτῷτο, of what he (Lysander) was asked (G. 153, N. 1), the direct form being ἐν ἐρωτῶμαι (indic.). δέκατος αὐτός, a common expression for one of ten, generally applied to the principal person in the number mentioned.
- 18. dyykoûrra (G. 277, 3) bu drexploanto, to inform them that he had replied, &c. (the message was drexploant Augustope, &c.).
 - 19. In the laye, in what capacity. Kaler exchange, gave orders to

summon them. — μη σπένδεσθαι, [urging] to make no terms. — ξαιρείν, sc. την πόλιν.

- 20. ούκ έφασαν... ἀνδραποδιών, refused to [said they would not] enslave, &c. It is said that, when a Theban delegate advocated the destruction of Athens, a Spartan replied, that he would not put out one of the eyes of Greece, and leave her ἐτερόφθαλμον. The same argument was used at Athens in favor of helping Sparta, after the battle of Leuctra, in 371 B. c. ἀνδραποδιών (G. 110, II. N. 1 c). ἐποιούντο, offered to make (G. 200, N. 2). ἐφ' ἢ ... ἔπεσθαι (G. 267). τὰ μακρὰ τείχη: probably only the two long walls leading to the Piraeus are meant; as the third or Phaleric wall, leading to the old port of Phalerum, was now of less account, since the Piraeus had been strongly fortified and connected with the city by two walls. καθέντας (ν. καθίημι), restoring. τὸν αὐτόν, &c., lit. regarding as foe and friend the same with the Lacedaemonians.
- 21. μη ήκοιεν, lest they might have come (G. 200, N. 3; 202, 2). οδ γάρ ἔτι ἐνεχάρει μένειν, for there was no longer room (χάρα) for delay.
- 22. & ols... woodwro, the terms on which (they said) the L. offered to make peace; woodwro representing woodwrou of the direct form (G. 248, 4): see knoodwro in § 20, above.
 - Page 125.— bu' aidyrpibor, to the music of flute-girls.
- III. 1. τῷ ἐπόντι ἔτα, the year beginning at midsummer 404 B. C., the first year of the ninety-fourth Olympiad.—δν...οδκ όνομάζουσι, whom the Athenians do not name, i. e. among the άρχοντας ἐπάνυμοι: the first of the nine Archons gave his name to the year, whence he was called the Eponymus.— ἀναρχίαν: the word ἀναρχία was entered in the public records for this year instead of the name of Pythodorus.— There are strong reasons for believing all of § 1, except τῷ δ' ἐπόντι ἔτα, to be an interpolation; it will be seen that the other words break the construction of the sentence, which becomes grammatical only by taking τῷ... ἔτα with ἔδοξε in § 2.
- 2. Εδοξε τῷ δήμφ, the people voted: see note on II. 4, above. ot... ξυγγράψουσι (G. 236, N. 3), who were to compile, &c.: see note on § 11, below.

The omitted sections (4-10) refer to matters in Thessaly and Syracuse (under the tyrant Dionysius), to the surrender of Samos to Lysander, and to Lysander's return to Sparta.

- 11. ἐφ' ὅτε ξυγγράψαι (G. 267), equivalent to of ξυγγράψουσι in § 2.—πολιτεύσουντο is an indirect statement (G. 248, 4) of the idea of the Athenians in choosing the Thirty: in § 2 the indicative of the direct form is retained. For the middle voice, see G. 199, N. 1.— ἀεὶ ἔμελλον, they continually delayed.
- 12. Lêrtas and ortas (G. 246; 280). βapets, odious. υπήγον θανάτου, arraigned capitally (G. 178, last example). αὐτῶν (G. 173, 2, x.).

Page 126. - 6001 Eurifeerar ... 6vres (G. 280, N. 2).

- 13. δπως αν έξειη... δπως βούλοιντο, how they might get the power to treat the city as they pleased; indirect question, representing πῶς αν έξειη ἡμῖν τῆ πόλει χρησθαι δπως βουλοίμεθα (G. 245; 247, N. 3). The first δπως is an indirect interrog tive (like πῶς); the second is relative (G. 232, 4). φρουροὺς σφίσι ξυμπράξαι έλθεν, to help bring it about that guards should come to them, i. e. to aid in having guards sent them: σφίσι refers to the Thirty (G. 144, 2). ἐως ... καταστήσαιντο (G. 239, 2; 248, 3). θρέψειν (G. 17, 2, N.; 203, N. 2). Compare αὐτοῖς πεμφθηναι with σφίσιν έλθεν above: as Λύσανδρος is subject of ξυνέπραξεν, σφίσιν would have been incorrect here.
- 14. ἐς...πράττοιεν (G. 248, n.): the idea of the Thirty was ἐς πάντα ἐπαινῆ ἀ ἀν πράττοιεν (or ἀ πράττοιεν), that he may praise everything which we may do (or everything which we do). τῶν φροιρῶν, depending on the omitted antecedent of οῦς. ἡκιστα . . . ἀνίχεσθαι, representing ἡκιστα . . . ἀνίχεσται, they [are men who] least endure being thrust out (unless ἄν is omitted by accident before ἀν-έχεσθαι, or unless ἄν in the next clause affects ἀνέχεσθαι also). πλείστους ἀν . . . λαμβάνειν, would get most adherents (G. 211): the protasis is expressed in ἐπιχειροῦντας, = εἰ ἐπιχειροῦν (G. 226, 1).
- 15. ἐπὶ τὸ . . . ἀποκτείνειν (G. 262, 1). ἄτε . . . φυγών, inasmuch as he had been exiled (G. 277, N. 2): φεύγειν often means to be exiled; hence ὑπὸ τοῦ δήμου follows, as if the verb were passive (G. 197, 1). ἔ τις ἐτιμᾶτο . . . εἰργάζετο, in case one was honored, &c. depends as protasis on ἀντέκοπτε λέγων, and not on εἴη: if it belonged to the indirect discourse after ὅτι, we should expect τιμᾶτο οτ τιμᾶται, &c.
- 16. olkews expert, treated as a friend. δτι ούκ έγχωροίη, that it was not possible (lit. there was no room). μη ούκ έκποδών ποιείσθαι, not to put out of the way (G. 283, 7): when we should have (affirmatively) έγχωρεί μη τοῦτο ποιείν, we may have (negatively) ούκ έγχωρεί μη ού τοῦτο ποιείν. ήττόν τι belongs to έπιμελείσθαι. ἄσπερ τυραννίδος, as a tyranny: the meaning is, if you think that our large number prevents our government from being in spirit a tyranny (properly a rule of one), and from requiring the same vigilance as a tyranny, you are a fool.
- 17. Show, evidently (G. 138, N. 7; 280, N. 1). functherou, banding together (in a threatening way).
- Page 127.—d μή...λήψοιτο,... ἐσοιτο, representing el μή...λήψεται (G. 223, Ν. 1), ἀδύνατον ἔσται (G. 202, 4).—τις, they (by the English idiom); for we should say unless we take for el μή τις λήψεται in the direct form.
- 18. συρρυείησαν, ν. συρρέω. καταλέγουσι, register them in the list (κατάλογος, catalogue) mentioned in § 20. τους μεθέξοντας δή, who (as they said) were to take part in the administration (G. 277, 3): we might nave had of μεθέξουσι (see § 2, above).

- 19. ποινωνούς ποιήσασθαι belongs at once with βουλομένους and with TPLOYINGOUS, that, wishing to make the best of the citizens partners, they made three thousand of them partners. - To before mperov belongs to moingaoda, which is the subject of Soxoin: we should expect another infinitive after Exerc. St. but after the new verb open the construction changes to that of the participle (G. 280). — worker . . . elva, as if this number (three thousand) must needs be honorable men: Exelv avaykny tiva moielv ti is to be under some necessity of doing something (G. 261, 1, N. 1). For the accusative absolute see G. 278, 2, N; for wormen, G. 277, N. 3. - older to eliq is irregularly added, by an entire change in the form of the sentence, as if et tyos had been used after wowen in the preceding clause, instead of the conditional participle Exorta (G. 277, 4). Here oldv Te ov would have been the regular form after worken (without el), as if it were possible; eln representing d ... toriv in the words of Theramenes, as Socoin (above) represents boxes. — yeverbas has rivas understood as its subject, and is followed by σπουδαίους and πονηρούς in the predicate. — κατασκευαζομένους is added, by a sort of apposition, to explain πράττοντας. — ήττονα τῶν apyouévov, weaker than its subjects.
- 20. el 8' ξέτασιν, &c. The meaning of this obscure description seems to be as follows. The Thirty held a general review of all the citizens capable of bearing arms; but while the Three Thousand were reviewed together in the market-place, the other citizens were scattered over the city in small detachments (άλλων άλλαχοῦ). Then, while the ordinary citizens were dismissed for dinner or some other purpose (ἀπληλύθεσαν), leaving their arms stacked at the places of review, a general call to arms was suddenly sounded (κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὅπλα); on which the Spartan garrison (ψρουροί) and those citizens who understood the plot rushed and seized the arms of the unsuspecting citizens before the latter could return and secure them.— ἐκείνοι, those who were ξω τοῦ καταλόγου.— ἐν τῷ ναῷ, in the temple, i. e. the Parthenon.

During this reign of terror, the orator Lysias was arrested by order of the Thirty while he was entertaining friends at dinner; but he escaped from custody and fled to Megara. His brother Polemarchus, however, was arrested in the street by Eratosthenes, one of the tyrants, and was put to death without trial, and without so much as hearing the offence with which he was charged. The house of Polemarchus was plundered, even the golden ear-rings were torn from the ears of his wife, and his family were dependent on the charity of friends for the means of giving him a decent

1

- burial. Lysias describes these terrible scenes in his oration against Eratosthenes, whom he afterwards prosecuted for the murder of Polemarchus.
- 22. δυτινα βούλοιτο (G. 248, 1): this use of the optative must not be confounded with that seen in παρ' ων λαμβάνοιεν, below (G. 233). φάσκοντας, while we declare.

Page 128.—μηδέν (G. 283, 4). — τῷ παντί, in every way.

- 28. ἐμποδὰν τῷ ποιείν (G. 262, 2; 185). ίδία... ἄλλος πρὸς ἄλλον, privately; one to this man, one to that.
- 24. πλίονας τοθ καιροθ, more than is fitting (lit. seasonable). μεθίσταντα, are changing. τοξε... μεθίσταστ, those who are changing (the government). διλ τὸ... εξναι, because the city is; διλ τὸ... τεθράφθαι, because the people have been reared (G. 202, 2).
- 25. τοις close ήμιν, to such as we (G. 153, N. 5). of βάλτιστοι, the aristocracy (the better class), opposed to the δήμος, the mass of the people.
 - 26. ἐἀν αἰσθανώμεθα (G. 225). ἐκποδών ποιούμεθα, put out of our way.
- 27. ols δύναται, by whatever means he can. is δὶ ταῦτα ἀληθή, and (as a proof) that this is true. See § 33, below. ἡν κατανοήτε (G. 223); but ὅταν βουλώμεθα (G. 233). εἰ ἐγιγνωσκε, if he had this opinion (G. 221), has two apodoses, ἡν and ἐνομίζετο ἄν. The latter has its main protasis implied in δικαίως, if he were justly estimated, to which it conforms (G. 222). See G. 227, 1; and Moods and Tenses, § 54, 1 (a).
- Page 129.—28. του δήμου, of the democracy. του ... els ήμῶς, on those who were first brought before us (for judgment), follows ἐπιτιθένοι (G. 187). αὐτῷ ἀρέσκα, by anacoluthon, where τους γιγνομένους ἀρέσκεται would be expected. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ, in safety (G. 189, 2).
- 29. δοφ... φανφοθ, by as much as what is secret is harder to guard against than what is open. ξχθιον (ν. ξχθρός), more hostile. οῦτε ἐστείστατο οῦτ' ἐπίσταιστ, gnomic aorists (G. 205, 2; see n. 1): the subjunctive λαμβάνωσι (G. 233) depends on these aorists, as they are primary tenses (G. 201, Rem.).—τοῦ λοιποῦ, for the future (G. 179, 1).
- 30. ἀναμνήσω (v. ἀναμιμνήσκω) here takes two accusatives (G. 164); this verb may also take the accusative and the genitive (G. 171, 2, n. 3). κατά τὸν πατέρα, i. e. as his father had been. τοὺς τετρακοσίους, the oligarchy of the Four Hundred was established in Athens in 411 B. C.; it lasted only four months. See Grote, Chap. LXII. ἀντίπαλόν τι τῷ ὁλιγαρχία, a party hostile to the oligarchy.
- 31. κόθορνος, a high buskin, worn by tragic actors: see the cut in Smith's Dict. of Antiq. s. v. Cothurnus. ἀποβλάπει, it is adapted to both feet, as the man who is said to resemble it has an eye to both sides. ἀνδρα τὸν ἄξιον ζῆν, the man (who is) fit to live (G. 142, 2). οὐ... ξύνοντας: οὐ belongs to εἶναι, and προάγειν depends on δεινόν. ἔως ἄν εἰς οὖρον καταστώσιν, until they get into fair sailing (G. 239, 2; 233). ἔπειδον τη Τιάντην το Μερομυμό εχρος the αρτατίνε, by assimilation to

- Thice (G. 235), and we must translate it like one. See Greek Moods and Tenses, § 34, 1 (b).
- 32. Sinou, no doubt. whelvous... dwohenkiva, you are in part to blame that very many who were on the side of oligarchy have perished at the hands of the people: altics tivi tives means the cause of something to some one; and altics may take the simple infinitive (G. 261, 1) as here, or the infinitive with roo (G. 262, 2).
- Page 130.—dveλίσθαι (v. dvaιρίω), to take up or recover. ναυμαχία, the sea-fight at Arginusae, B. C. 406, in which the Athenian fleet was victorious, but sailed away leaving, besides the slain, more than a thousand perishing upon the wrecks: the commanders were afterwards brought to trial before the people, and six of them sentenced to death, for this neglect; but the trial was hasty and informal, and their execution was regarded by many as a public crime. dπίκτεινεν αὐτούς, caused their death: Theramenes, who was one of the commanders, joined in the accusation of the others.
- 33. τοθ πλεονεκτείν, gain; τοθ καλοθ, honor. τούτου, gen. after φείσασθαι, ν. φείδομαι (G. 171, 2). ήμας ταύτό, the same to us (G. 165).
- 34. καλλίστη: Critias, who was a very able man, a kinsman of Plato and a friend of Socrates, wrote a treatise on the excellence of the Spartan constitution. dvrl ... πείθεσθαι, instead of yielding to the majority. τοις πραττομένοις, the acts of the government. dv before σίεσθε belongs to dξιωθηναι (G. 211). πολλούς ... ύμιν, would make many of those who hold views (γιγνωσκόντων) hostile to you haughty. τῶν ξξω, the political exiles, those who afterwards restored the democracy.
- 85. ἀποκτείναι (G. 203). οὐκ ἡρχον κατ' ἐκείνων λόγου, i. e. my charge against them did not begin the controversy. προσταχθέν, when it was ordered (G. 278, 2). ἀπολογούμενοι, alleging in defence. οὐδί, not even. μὴ ὅτι, not to say, much less. ἔδοξα... λίγειν, was acknowledged to have spoken (seemed to speak) reasonably.
- Page 131.—προέμενοι, ∇ . προίημι. ἀπολέσθαι (G. 265). ἀποπλέσντες φχοντο, sailed away (G. 279, 4, \aleph .).
- 36. παρανενομηκέναι, has acted unlawfully (i. e. in accusing me); for which some editors suggest the milder παρανενοηκέναι, has erred in judgment. πενέστας, serfs (like the Laconian Helots): the charge of exciting a democratic revolt would be particularly galling to a proud aristocrat like Critias.
- 37. &ν, sc. ἐκείνων, depending on μηδέν. μηδέν . . . γένοιτο, may nothing of the kind be done here. ύμᾶς, obj. of παῦσαι, depose you (see § 43, below). δίκαιον είναι explains τάδε, the obj. of ὁμολογῶ. εί κατανοήσετε, see last note on § 31.
- 38. μέχρι ... καταστήναι, until you were established in the magistracy (βουλείαν): μέχρι του belongs also to ἀποδειχθήναι and ὑπάγεσθαι; but with ὑπάγεσθαι, μέχρι must be translated while. Νικηράτου, son of the famous Nicias, who fell in Sicily B. C. 413.

- 40. δυόντως Εσιεν, would be suspicious (G. 202, 4). Εκαστον, see § 21. τούτων ἀπολομένων (G. 226, 1) represents the protasis to Εσοιντο: in the direct form, ελν οῦτοι ἀπόλωνται, πολέμιοι Εσονται.
- Page 132.—41. παρηρούντο, took away (see § 20, above). δπως... Δφελείν, in appos. with τούτου ένεκα (G. 215, Rem.). — μηδέν, in nothing. — Ε΄ Γ΄ν γάρ, &c., for if they had wanted that, they might have left no one (G. 222, N. 2) by distressing [the city] with famine a little longer (Ετι): πιέταντας agrees with the understood subj. of λυπείν (G. 138, N. 8 b).
- 42. ούκ αδ έδόκα μοι, again, I did not approve. τὸ ἀντίπαλον, the opposition, of which the head-quarters were with the exiles. ούτως, in this way, referring to the following protasis. εἰ... προσγενήσοιντο... φανήσοιντο: μέν and δέ show that εἰ belongs to both verbs. In the direct form the protasis would have the fut. indic. (G. 223, N. 1).
- 44. Å έγὰ λέγω and ἀ οὖτοι πράττουσιν are subj. of γίγνεσθαι. ἄν belongs to βούλεσθαι (G. 211). οὖτοι, i. e. the Thirty, represented by Critias. αὐτούς, i. e. the exiles. χαλεπὸν . . . χώρας, that they think it would be hard to get even a footing anywhere in the country: ἡγεῖσθαι, like νομίζειν, depends on οἶμαι (αὐτούς); and χαλεπὸν ἄν εἶναι (= χαλεπὸν ἄν ἦν) depends on ἡγεῖσθαι.
- 45. clos, [such a one] as, with infin. (G. 261). ā, sc. ἐκεῖνα (G. 160). Page 133.— τετρακοσίων, see § 30, above. πάση πολιτεία, any form of government (G. 184, 2).
- 46. ἐκεῖνοι οἰδὰν ἀνίεσαν, they (the Spartans) relaxed nothing of their hostility.—ol ἀμφὶ, &c. the party of the oligarchy (G. 141, N. 3).— ἔρυμα: this was a fort on the mole (χῶμα) which commanded the entrance of the harbor of Piraeus, built under pretence of defending the city from a hostile fleet, but really to introduce a Lacedaemonian force to uphold the tyranny of the Four Hundred.— ὑφὰ αὐτοῖς ποιήσασθαι, make subject to themselves.
- 47. ἀποκαλά, nicknames. ώς πειρώμενον, because (as he says) I try. τί ποτε, what in the world?
- 48. of πρόσθεν...πρίν, not... until.— και of δοῦλοι... μετέχοιεν, until even the slaves, and those who for poverty would sell the state for a drachma, should receive a drachma, i. e. have a seat in the Senate, the pay of a senator being a drachma (17 cts.) a day. Or the passage may mean simply, until all who would sell the state for a drachma should have an opportunity to do so, i. e. should have a drachma offered them.— etval averepresents et a van and πρίν... μετέχοιεν stands like a conditional relative sentence (G. 240, 1, third example).— οί... ἀν ἀποδόμενοι (G. 211) is equivalent to ἐκείνοι οί... ἀν ἀπόδοιντο.— ἐγγενέσθαι ἀν (= ἐγγίνοι αν), could arise or be formed.— εἰς τὸ... τυρανέσθαι, lit. into the [condition of] being under the tyranny of a few.— τὸ μέντοι ... πολιτείαν, but with the help of the powerful, both by horses and by shields, to aid the government (I say) by these means; all this is the subject of εἶναι, if the

text is correct. But 8td rowww is thus a mere repetition of what precedes, and the words have probably been corrupted in copying.

- 49. ἐἀν... ἔλεγχθῶ... πράττων... πεποιηκός, if I am (shall be) convicted of doing... or of having done (G. 280): the apodosis δικαθως ἀν ἀποθνήσκαν, that I should justly die, has another protasis implied in παθών (= εἰ πάθοιμι); see note on § 27, above. ἐσχατώτατα (double superlative), extremest.
- δήλη . . . ἐπιθορυβήσασα, let it be seen that it applauded with favor (G. 280, N. 1).
- Page 134.—el ἐπιτρόψει: some MSS. have ἐπιτρόψοι, corresponding to ἀποφεύξοιτο (see G. 247, N. 1). οδ βιωτόν, intolerable. τοὺς . . . ἔχοντας, the young men mentioned in § 23. φανφώς τῆ βουλῆ (G. 185). δρυφάκτοις, the railing, which separated the Senate from the spectators.
- 51. προστάτου... οίου δεί, that it is the duty of a leader who is what he ought to be (for τοιούτου οίον είναι δεί).— δε δν... μη ἐπιτρέπη, not to permit: irregular for το ... μη ἐπιτρέπαν.— οίδε, the young men above mentioned.— τῶν ὅντων, dep. on μηδένα.— κυρίους θανατοῦν, competent to put to death.— ξυνδοκοῦν, since it is agreed on (G. 278, 2).
- 52. 'E-riar: the altar of Hestia (Vesta), the Goddess of the Household, "the senatorial hearth, the altar and sanctuary in the midst of the Senate house." in Kpiria, in the power of Critics.
- 53. ὑμῶν, obj. of θαυμάζω (G. 171, 2). καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες, and that too, when you know. οὐδέν (G. 160, 2). τὸ ὑμῶν ἐκάστου, that of any one of you.
- 54. τους ένδεκα, the Eleven, who had charge of prisons and executions.

 ἐπὶ τὸν Θηραμένην, to seize Theramenes. ἐκείνοι, nom. without verb.

Page 135.—où det, to the proper place, with drayayovres. — rd ex rob-

- 55. τὸ ἔμπροσθεν, the space in front.
- 56. δηλοῦντα ola ἐπασχε, proclaiming aloud the treatment he was suffering. οἰκ... οἰμάξομαι, shall I not suffer? The word, as used by Satyrus, meant that he would suffer for it if he did not keep quiet. τὸ λειπόμενον, i. e. the last few drops of hemlock. ἀποκοτταβίσαντα, jerking out: the κότταβος was a sort of toast, in which the guest flung out a few drops of wine, at the same time calling the name of his beloved; the sound of the wine, as it struck the mark aimed at, was accepted as an omen, or sign of favor. ἐκεῖνο τοῦ ἀνδρός, this quality of the man. τό belongs to ἀπολιπεῖν, in appos. with ἐκεῖνο.

"The scene just described," says Mr. Grote, "is one of the most striking and tragical in ancient history. The atrocious injustice by which Theramenes perished, as well as the courage and self-possession which he displayed in the moment of danger, and his cheerfulness even in the prison, not inferior to that of Socrates three years afterwards, naturally enlist the warmest sympathies in his favor. But . . . he was a selfish, cunning,

and faithless man; ready to enter into conspiracies, yet never foreseeing their consequences; and breaking faith to the ruin of colleagues whom he had first encouraged, when he found them more consistent and thoroughgoing in crime than himself."

- IV. 1. προείπον μή εἰστίναι, i. e. excluded or expelled from the city. ήγον, arrested: it was said that as many as fifteen hundred prisoners suffered death. Among the banished were the most eminent intellectual teachers, native or foreign, Socrates being hardly spared. φυγόντων, genitive absolute. ἐνέπλησαν (ν. ἐμπίπλημι), i. e. the Thirty caused Megara, &c. to be filled with the fugitives (ὑποχωρούντων).
- 2. Δε σύν, with about. Φυλήν, Phyle, a frontier fortress among the hills, on the road to Thebes, about fifteen miles from Athens.
- Page 136.—3. The runtes nal The torteals, during the night (G. 179, 1) and on the next day (G. 189). ind, [taken] by.
- 4. Aenharthrouer, would forage (i. e. those in Phyle). oulds: the Attic army was mustered according to the ten tribes.
- 5. συνειλεγμένων (v. συλλέγω), as there were gathered, gen. abs. with περλ έπτακοσίους.
- 6. dνίσταντο, i. e. the forces of the Thirty. Sποι, to [the post] where (after dνίσταντο, which implies motion), i. e. each to his own work. δπλων, encampment. έστι μὲν ούς, some (G. 152, N. 2).
- Page 137.—8. ev τοις ιππεύσι, under guard of the cavalry. πόσοι είεν, i. e. the people of Eleusis. προσδεήσουντο (G. 243), how much additional garrison they would need (i. e. in consequence of the seizure of Phyle). τὸν del ἰξιόντα, every one as he went out. ξυναλημμένοι (v. συλλαμβάνω), seized. A similar visit and seizure of prisoners was made at Salamis. τοις ένδεκα, i. e. for execution.
- 9. 'Ωιδείον: not the Odeum of Pericles, but the older building near the Ilissus, once used as a theatre. τοὺς άλλους, those not mentioned in § 4 and § 6. ταὐτὰ ἡμίν, the same with us (G. 159, N. 2; 186, N. 2).
- 10. Sorous.. Lucker, to such as cared only for gain. The number thus put to death, says Lysias, was about three hundred. βρόβουν, went to their relief (i. e. that of their party in Piraeus). Επατα, i. e. on approaching the Piraeus. ἀναφέρουσαν, leading up, i. e. to the high ground.
- 11. μη dνίναι αὐτούς, not to let them come up, i. e. upon any of the high land of the peninsula. κύκλος, the whole circuit of the fortifications which surrounded the Piraeus. The name Piraeus was given to the whole peninsula with its three harbors; this included Munychia, which was the high hill on the east side of the peninsula, directly overlooking the smallest of the three harbors, the little bay of Munychia. The town of Piraeus occupied part of the larger lower hill south of the great harbor (the harbor called Piraeus), and extended across the isthmus along the shore, and over the low land west and northwest of Munychia, to the place at which the two long walls from Athens joined the fortifications of the Piraeus. In

this northern part of the town of Piraeus was the market-place named for Hippodamus of Miletus, who was employed by Pericles to lay out the new town of Piraeus. Hippodamus astonished the Athenians by his broad straight streets, crossing each other at right angles. One of these was the street here mentioned, leading from the great square (the dyopá) up the hill of Munychia; on which hill stood the temple of Artemis Munychia and that of the Thracian Artemis (Bendis). [On many maps the relative positions of Munychia and Piraeus are reversed, and Phalerum is wrongly made one of the three harbors of the peninsula of Piraeus.]

Page 138.— lylvovro... dowlow, they formed [a body] not less than fifty shields in depth. — dva, upwards, to Munychia.

- 12. ἀντανέπλησαν, i. e. Thrasybulus and his men filled the upper part of the same street to oppose them. ἐπ' αὐτοῦς, behind them. αὐτόθεν, from that quarter. ἐν ῷ, while. θέσθαν, to rest the shield on the ground. στάς, taking his stand (not standing): see G. 200, N. 5 b.
- 13. dol τῶν προσιόντων, &c., there are among those who are advancing against us (G. 169, 1), first, those on the right, whom, &c. ἡμέραν πέμπτην, four days ago (G. 161, N.). See Anab. 4, V. 24. ἀπεσημαίνοντο, marked for death: this word usually means to put a seal on property taken for confiscation (see above, II. 21, with note). ου, where, explained in the next section.
- 14. **Exortes...** καθέσταμεν, we stand in front of them, with arms in our hands. δτ... Ευνιλαμβανόμεθα, because we were seized while dining, &c. of δt καί, some of us also. οδχ δπως άδικοθντες, not only when we were guilty of no wrong: lit. not to speak of our being guilty of any wrong: in full of λέξω δπως (= ώς) άδικοθντες έφυγαδευόμεθα. χαμώνα, &c., see §§ 3 and 6 (above).

Page 139.—15. ἐξιξόμεθα, v. ἐξικνέομαι: it governs the gen. by G. 171, 1.

- 16. μετο αν τις, one might suppose (G. 226, 2). αμαρτήσεται, will miss: the object αυτών (antec. of ων, § 238) is understood. δραπετεύσουσιν, will skulk, a word used in contempt of fugitive slaves. ἐναλλομένους, leaping or rushing upon them, agrees with ἡμᾶς, the omitted subject of ἀνατρέπειν, instead of agreeing with ἡμῖν understood after ἐξέσται (G. 138, N. 8).
- 17. Exactés τις ... ew, each man shall be conscious to himself of being the main cause of victory (G. 217). αύτη, she, viz. νίκη. ois εἰσί, to those who have them (G. 153, N. 1). ἡμῶν, gen. part. after oi. ἐπίδωσι (G. 282, 8), ν. ἐφοράω. μνημείου . . . τεύξεται, for none so rich, who shall win so fair a sepulchre: the construction is idiomatic; understand σύτω before καλού. Ἐννάλιον, the God of battles, a name of Ares (or Mars). ἀνθ' ἐν ὑβρίσθημαν, in requital of the insults we have borne: the active construction would be, ταύτα ἡμῶς ὑβρίζων (G. 159, N. 4; 153, N. 1).

- 18. δ μάντις: the article is used because the prophet or diviner had his official place in the host. ἐνειδάν. . . δοκεῖ, the words of the diviner.
- 19. τέθαπτα, lies buried. τῶν δέκα, chiefs of the force established by the Thirty. Χαρμίδης: he was an uncle of Plato, from whom one of Plato's dialogues is named. πολλοί, many [of both parties].
- Page 140.—20. δ τῶν μυστῶν κῆρυξ, the herald of the [Eleusinian] mysteries, belonging to one of the ancient priestly families. (See Eumolpidae in Smith's Dict. of Antiquities). κατασιωτησάμενος, having proclaimed silence. ξυγχορευταί, companions in the choral dance.
- 21. πρός, in the name of. δλίγου δείν, almost (G. 268). ἀπεκτόνασυν, ν. ἀποκτείνα. μησίν, ν. μήν. δέκα ἔτη, the last ten years of the Peloponnesian war, the Decelean war.
- 22. τῶν ἀποθανόντων, part. gen. after ἔστιν οδε. ἀλλὰ καὶ . . . κατε-δακρύσαμεν, some of them we too greatly lamented. οἱ λοιποί, the survivors of the Thirty.
- 23. ξυνικάθηντο, v. συγκάθημαι. δικφέροντο, disputed, wrangled. βιαιότερον (sc. τοῦ προσήκοντος), unusually or unduly violent.
- Page 141.—τοις τριάκοντα, dat. after πείθεσθαι. τὸ τελευταίον, finally (G. 160, 2). ἐκείνους καταπαθσαι, to depose them (the Thirty).
- 24. Έλευστνάδε (G. 61), see § 8, above. τῶν ἐν ἄστε, those in the city (gen. following ἐπεμέλοντο). ἐφάδευον, they patrolled. τὸ μὲν ἀφ' ἐσπέρας (G. 161), after dark. τὸ δὲ πρὸς ὅρθρον, but towards morning, an exception to the preceding statement.
- 25. ofrives, [to] whoever: understand an antecedent dative after fore-σθα, depending on πιστά δόντες, giving pleages that all who, dec. should have equal rights. The direct discourse would be [πᾶσιν] οίτινες ἄν ξυμπολεμήσωσι, καὶ ἐὰν ξένοι ἄσιν, Ισοτίλεια ξσεται.

Many exiles came to their aid, others sent money or arms, — the orator Lysias sending two hundred shields and two thousand drachmas in money, and hiring, besides, 800 fresh soldiers; there was one loan of five talents in money (\$5,400), afterwards repaid by the people.

- 26. Ιστιν δτε, at times. ληστάς έχαροθντο, roughly handled foragers. Αίξωνίων, men from Aexone, a town (or deme) on the coast of Attica. πολλών Ιππίων, i. e. many of the men under Lysimachus.
 - 27. τῶν ἰππίων, possessive gen. (sc. ὄντα) after Καλλίστρατον.

Page 142.—d & ... & elπεν, if I may be permitted to speak: the apodosis (ἐρῶ, I will speak) is omitted. — τοῦ μηχανοποιοῦ depends on τοῦτο. — κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου δρόμον, over the race-course leading from the Lyceum. The Lyceum was a gymnasium just outside of the city walls on the east; and it was used in the next century by Aristotle as his place of '-ruction, as the Academy was used by Plato (see note on II. 8, above).

- For this reason the word is a familiar one in modern languages, though in a somewhat different meaning. δπου βούλοιτο (G. 248). του δρόμου, partitive gen. after δπου. πράγματα, trouble.
- 28. δτι... «τη, that it was possible (not would be): the direct discourse was οίδν τέ ἐστιν... ἐὰν ἀποκλεισθώσιν (G. 223). αὐτοῖε, the oligarchy at Athens.
- 29. μέγα ἐφρόνουν ἐπὶ τῷ Λυσάνδρφ, were highly elated with hopes of Lysander. προχωρούντων (sc. τῶν πραγμάτων), when matters were thus going on. ἐι... εἰδοκιμήσοι... ποιήσοιτο (G. 248, 2; 226, 4, N. 1) πείσας, by consent of. φρουράν (in its Spartan sense), an armed force.

Lysander's selfish policy had already disgusted the general feeling of the Greeks; and a party in Sparta, jealous of his authority, were resolved that he should not plant his own creatures a second time as rulers of Athens. On his arrival at Athens, Pausanias was beset with prayers for protection and redress by those who had suffered from the tyranny of the oligarchs, which strongly inclined him to make terms with the patriot party.

- 30. **δτι ἐγίγνωσκον**, because they were of opinion: they suspected that Pausanias meant to make Attica a separate province of Sparta (olmelav καλ πιστήν). 'Αλιπίδυ, the low land near Piraeus.
- Page 143.—31. ἐπὶ τὰ ἐαντῶν, to their homes. ὅσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκεν, only for appearance' sake (lit. as far as shouting went, implying with no real purpose). One preposition is superfluous, and the simpler ὅσον ἀπὸ βοῆς is found in later Greek. δηλος . . . ἄν (G. 280, Ν. 1). κωφὸν λιμένα, the still harbor, probably the small cove west of the principal harbor of Piraeus. πη εδαποτείχιστος, i. e. where was the best line for blockading the Piraeus (i. e. on the side towards Athens).
- 32. ἐνίντας (v. ἐνίημι), at full speed, used intransitively. τοὺς ... ήβης, i. e. those who had been ten years of the military age; referring to the civic ἐψηβία, which began in the eighteenth year.
- 83. ἐπὶ πόδα, backward (without turning). οἱ τεθαμμένοι (v. θάπτω) ἐν Κεραμεικῷ, i. e. whose graves are in the Ceramicus. The outer Ceramicus is described by Thucydides as "the most beautiful suburb" of Athens. It was northwest of the city, and the road to the Academy (see note on II. § 8, above) passed through it. On this road (as on the Roman Via Appia) were many monuments of illustrious men, especially of such as had fallen in battle.
- 34. ἐπὶ ὀκτώ, eight deep. ἐξεώσθησαν, v. ἐξωθέω. ἐν ταῖς 'Αλαῖς: this must refer to the marshy district at the junction of Piraeus with the mainland, not to either of the Attic demes called 'Αλαί.
- Page 144.—35. oi8' äs, not even under these circumstances: äs for oῦτως is rare in Attic prose (G. 29, N.). ola is object of λέγοντας, which belongs to πρέσβεις. διίστη, divided (by making discord). "It seems plain that this is not a correct account. Pausanias did not create this dis-

- cord, but found it already existing, and had to choose which of the parties he would adopt. The peace-party was already uppermost in Athens, and it was both easiest, and most for the Lacedaemonian interest, to follow the course he did." Grote.
- 36. voμlgerau, it is according to [Spartan] custom. της γνώμης όντες, being of the opinion.
- 37. ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, i. e. those representing the government, the Ten (§§ 23, 24), the first embassy being sent by Pausanias. χρησθαι δ τι βούλονται, to deal with as they pleased (G. 248). ἀξιοῦν, thought fit.
- 38. ξχαν (G. 267). ἀπιίναι, &c., i. e. no man should be molested for past acts, except the Thirty, &c.
 - 39. Sifike (v. Silnjui), disbanded.
- 41. ħ ώς, than the manner in which. of γε would naturally be the subject of σέχονται, but it is disregarded after the clause ώσπερ...παραδιδόασιν, and κάκεινοι is introduced (by anacoluthon) after σύτω. The subject of παραδιδόασιν is τινές understood. ἀπόντες (G. 279, 4, N.).
- 42. S avores: here he addresses his own followers, who had just taken the oath in the Acropolis. of ... Afis... **mapastival order, I adjure you not to violate any part of the oath which you have taken (we order = order keelewa a). Our afis sometimes means I ask some one not to do something (like of phu, I deny): here order (not under) merely repeats the negative idea expressed in of ... Afis. indexfal depends on afis (without of).
- 43. ἀρχάς, magistrates (authorities): the chief Archon then chosen, the Eponymus of the year 403 402, was Euclides, whose year is a famous era in Athenian history. τοὺς ἐν Ἑλευσῖν: see § 24, above. ἢ μὴν, a formula often prefixed to an oath. μὴ μνησικακήσαν, not to remober evil, i. e. they declared an amnesty (a. and μνήστις). A part of the oath was as follows: καὶ σὐ μνησικακήσαν πῶν πολιτών σύδενὶ, πλὴν τών τριάκοντα καὶ τῶν ἔνδεκα. δμου πολιτεύονται, they conduct the government in harmony, i. e. the oligarchical party and the democracy.

After these events, Athens was still left comparatively weak, disabled by the loss of her fortifications and of the long walls connecting the city with the port, until the great naval victory of Conon at Cnidus (B. c. 394) enabled him to rebuild the walls, and restore to the city something of its ancient glory and strength.

HERODOTUS.

The subject of the historical work of Herodotus, as he himself announces it, is the famous invasion of Greece by Xerxes. The greater part of his history, however, is taken up with an introduction to this subject, in which he gives an account of almost every nation in the world with which the Greeks had come in contact, and preserves many valuable fragments of the early history of both Athens and Sparta as well as other Greek states.

The Persian Wars (490-479 B. C.) mark one of the most important eras in the political history of Athens. It was a period of anxious excitement and finally of terrible hardship, a fierce struggle for existence, from which the Athenian democracy emerged in full maturity. Before the restoration of Athens after the battle of Plataea, the constitution was far from being purely democratic. The constitution of Solon (594 B. c.) had given the great body of the people very limited political and judicial functions, excluding all except the wealthiest class from the chief magistracy, the archonship, and the fourth or lowest class from all civic offices. Even the constitution of Clisthenes, which followed the expulsion of the family of Pisistratus (510 B. C.), did not venture to remove these barriers which guarded the offices of state, although it did allow the lot to decide in most cases between candidates who had the legal qualifications. But after the battle of Plataea, even the conservative Aristides felt that the time was come when the right of the whole people to govern the state which they had saved from destruction must be recognized. He then proposed the decisive law which abolished all political distinctions between the citizens, and opened all the offices of state to all Athenians. Thus completely had the common sufferings united all parties and silenced all doubts.

The chief events of this memorable period are the battle of Marathon in 490 s. c.; the defence of Thermopylae by the Spartan king Leonidas, and the two sea-fights at Artemisium and Salamis, in 480 s. c.; and the battles of Plataea and Mycale (on the same day) in 479 s. c.

Herodotus was born at Halicarnassus, one of the Doric cities on the western coast of Asia Minor, about the year 484 B. c. In his manhood he travelled extensively in Asia, Egypt, and Greece, — a keen, intelligent, and accurate observer. His history is one of the earliest, and is much the most curious and interesting, of our sources of knowledge as to the countries, people, customs, history, local politics, and family traditions of the century before his own day. It is in nine Books, named for the nine Muses. It is full of illustrations of the religious beliefs, omens, oracles, customs, and feelings of the time. The conflict between Asia and Europe appears in Herodotus as part of a great drama, in which the Argonautic expedition and the Trojan war had been successive acts, which was watched at every point and guided by the manifest direction of the Gods; while in the earlier parts of his History he is constantly tracing proofs of that diving judgment, which humbles the pride and punishes the crimes of men.

Asia Minor, with the Greek colonies on its western coast, had been added to the Persian dominions by Cyrus the Great, who conquered Croesus, king of Lydia, B. c. 546. About the year B. c. 500, the Ionic cities, with Miletus at their head, revolted against the Persian rule: and, with the help of allies from Greece, especially the Athenians captured and burned the Lydian capital, Sardis. The war continued about six years, and ended in a complete Persian victory. The Ionie city of Miletus was captured and reduced to slavery, to the pas sionate grief of its generous allies in Athens. But the attention of the Persians had been drawn to the free states and islands towards the west, and these hostilities led the way to their two formidable invasions. Meanwhile the tyrant Hippias, son of Pisistratus, had been driven from Athens (B. c. 510), and had taken refuge at the Persian court. He was now a feeble old man; but his hate of the Athenians and desire of revenge made him eager to serve the invader, whom he accompanied himself to the plain of Marathon.

Although Herodotus was a Dorian by birth, he wrote his History in Ionic Greek. His intercourse with the Ionic cities in his immediate neighborhood must have made him familiar with their speech, even if we reject the account given by Suidas of his long residence as an exile in the Ionic island of Samos. But he probably chose the Ionic dialect chiefly because it had been used by the historians or annalists who preceded him. The dialect of Herodotus is known as the New Ionic, which, where it differs from the Attic, is very similar to the Old Ionic of Homer. Its general peculiarities should be learnt by the beginner from the grammar.* Others will be seen in the Lexicon; as the use of κ for π in κῶς, ὅκως, κότε, &c., for πῶς, ὅπως, πότε, &c., and the interchange of aspirates in ἐνθαῦτα, ἐνθεῦτεν, κιθών, for ἐνταῦθα, ἐντεῦθεν, χιτών. The chief peculiarity in syntax is the use of

^{*} See G. Introduction, pp. 1 and 2; §§ 30; 39; 44; 59; 67, Note 1; 70; Notes to 76-86; §§ 119; 120; 126; Notes to 127; see also §§ 140, Note 4; 144, 2 (b); 148, Note 4. Much of the detail in the notes can be learnt by practice adding.

the forms of the article beginning with τ as relative pronouns (G. 140, N. 4), which must be kept constantly in mind.

• The story of the Persian Wars is begun in the sixth book of Herodotus, and is continued in the three following books. The extracts here given include the battle of Marathon and the battles of Thermopylae, Artemisium, and Salamis, and end with the retreat of Xerxes to Asia after his defeat at Salamis. They begin with VI. 48, to which V. 105 is prefixed by way of introduction.

I.

- Page 146.—1. βασιλεί, uncontracted form for βασιλεί (G. 53, 3).—

 δε, when. Σάρδις = Σάρδεις (G. 53, 1, Ν. 3), accus. plural. Ίόνων . . .

 ποιησάμενον, making no account of the Ionians. μετά δέ, but afterwards (G. 191, Ν. 2). πυθόμενον, like δε ἐπύθετο above. εἰρεσθαι, used to ask, imperfect infinitive (G. 203, Ν. 1). ἀπείναι for ἀφείναι (v. ἀφίημι: G. 17, 1, Ν.), let fly. μίν for αὐτόν (G. 79, 1, Ν. 4), i. e. the arrow. βάλλοντα, as hệ let it fly (G. 204). ἐκγενόσθαι, infinitive for optative in a wish (G. 270), be it granted. προστάξαι depends on λάγεται (third line). ἐε τρίε, thrice. ἐκάστοτε, i. e. every day at supper. μέμνο (for μέμνησο), as if from a present μέμνομαι: the form μέμνη is found in Homer.
- 2. perd 80 TOGTO: Darius had sent an army and a fleet in 492 B. C., under his son-in-law Mardonius, to subdue Eretria and Athens, reducing the Greek populations on the way. Some, including the Macedonians, were subdued by the army; but as the fleet beat about Mount Athos, "there fell on them a north wind, great and ungovernable, which treated them very roughly, dashing many of the ships against Athos; three hundred of them are said to have perished, and more than twenty thousand men. And as this sea about Athos is most full of monsters, many were seized and devoured by them, and some were crushed against the rocks; and some could not swim and so were lost; and some perished with cold. So then fared that fleet." (Hdt. VI. 44.) After some successes in the south of Thrace, Mardonius returned to Asia. — 8 TI EXOLEV, indirect question. κότερα = πότερον. - έωυτ $\hat{\varphi}$ = έαυτ $\hat{\varphi}$. - σφέας αὐτούς = έαυτούς. - ὧν = οὖν, therefore. — ἄλλους ἄλλη τάξας, i. e. ordering them to different places. — π odias = π odies (G. 53, 1, N. 3). — ν fas μ akpás, ships of war, naves longas.
- 3. τὰ προίσχετο alτίων, what he put forward as his demand.— is τους ἀπικοίατο = εἰς οῦς ἀφίκοιντο (G. 283).— και δη καί, lit. and moreover also, an emphatic formula very common in Hdt. Here it stands for the usual καί in the expression ἄλλοι τε... καί.— σφί = σφίσι (G. 79, 1, N. 2), used like αὐτοῖς in Attic (G. 144, 2.)— ἐπεκέατο (G. 127, VI. N.). ἐπὶ σφίσι ἔχοντας, aiming a blow at them (as English, "have at them").
- Page 147. is . . . orpareterra, so as to join the Persians in marching upon them. The jealousy thus roused threatened a war which would

1537

have divided and weakened Greece: it was composed in season, and the men of Aegina fought bravely against the Persians at Salamis and Plataca.

— τὰ πεπούμεσεν, what [as the Athenians said] they had done (G. 248, 4, last ex.). — συνήπτο: the active form συνάπτων πόλεμον (cf. συνάπτων μάχην in § 12, to join battle), means, to engage in war. The hostility between Aegina and Athens is traced by Herodotus to the following circumstance: In time of famine, the Epidaurians had brought two statues of sacred olive-wood from Athens, paying therefor a yearly service at the shrine of Erechtheus. After these had for many years been effectual to avert the barrenness of the land, they were stolen by Aeginetans, colonists of Epidaurus, and the tribute ceased. The Athenians then sent to demand it at Aegina; but, while they were attempting to drag away the sacred statues, a violent storm burst forth, with an earthquake, so that their whole expedition, struck with frenzy, fell upon one another and perished, except one man who fled to tell the tale.

4. ώστε is used with the participle by Hdt. in the same sense as άτε in Attic (G. 277, N. 2b); not in the sense of ώς. — Πεισιστρατιδών, i. e. Hippias and his household. Pisistratus, the father of Hippias, became tyrant at Athens B. c. 560. Hippias was expelled and the democracy restored B. C. 510, twenty years before the battle of Marathon. — προσκαθημένων. — ταύτης . . . προφάσιος, adhering to this purpose. — Έλλδος, partitive genitive with τοὺς μή δόντας. — φλαύρως πρήξαντα, cf. κακῶς πράττειν (G. 165, N. 2). — παραλύει, "relieves." — ἀποδέξας having appointed. — Δᾶτιν, 'Αρταφίρνεα, in apposition with στρατηγούς.

Here follows the expedition of the fleet against the Grecian islands, and the capture of Eretria, in Euboea, the inhabitants of which were colonized by Darius eastward of the Persian Gulf.

5. es την 'Αττικήν: Eretria was opposite the northern point of Attica, across the strait, which is here about five miles wide. — катеруоттея = кавelpyovres, hemming in the Athenians greatly: the word is doubtful. δοκέοντες . . . τά, expecting to do the same by the Athenians, as, &c. (G. 165). - Kal ... yap: here the separate force of these particles can be seen, and ... for. Generally, however, kal yap means simply for surely (more emphatic than yao alone), the original ellipsis of a clause with kal being forgotten. — & Mapabáy: "the plain of Marathon is about six miles from north to south, and of varying width, having the eastern declivities of Pentelicus on the west, and the sea on the east." Felton. It is about twenty miles northeast from Athens, and fifteen southeast from Eretria. ένιππεθσαι, i. e. for cavalry movements. — κατηγέετο = καθηγείτο. — σφί (G. 171, 3, N.). - Séka, i. e. one from each Attic tribe. - Sékatos, one of ten (not tenth). — του, whose. — κατέλαβε, it befell: its subject is φυγείν, which means properly to get banished (aorist), while devyew is to be in exile: φεύγω is of course transitive, lit. to flee from, hence Πεισίστρατον.

6. fixer in the Keprovisou: this refers to the Thracian Chersonesus (on the west side of the Hellespont), where Miltiades had been several years governor or "despot." Hence Byron's familiar lines,

"The tyrant of the Chersonese," &c.

His uncle, Miltiades, the so-called olaroris (or founder of the Chersonese), had led the first Athenian colony to this region during the reign of Pisistratus. Miltiades the younger, according to Herodotus, had advised breaking down the bridge on the Danube, and leaving Darius to perish in his campaign against the Scythians (about 516 B. C.): hence the king's enmity against him, and attempt to seize him, described below.

- Page 148. περὶ πολλοῦ ἐποιεῦντο, made great efforts. τὸ ἐνθεῦτεν, thereupon. ὑποδεξάμενοι, watching for his return: the simple ἐδεξάμενο in Ionic Greek, as in Attic, belongs to δέχομαι: but in compounds care must be taken to avoid confusion with this and similar Ionic forms (as ἐδέχθην) belonging to δείκνυμι. ἀπεδέχθη, was appointed.
- 7. τοῦτο μελετῶντα, i. e. this was his profession. τῷ = ῷ, dative after περιπίπτε, falls in with (G. 187). βάσαντα (v. βοάω), calling. Πᾶνα, subject of κελεῦσαι, which depends on ελεγε understood: Pan was the Pelasgic (i. e. aboriginal) deity, whose chief seat of worship was the Pelasgic district of Arcadia. ἀπαγγείλαι, to carry this message (implying to ask). διότι (= διὰ τί) . . . ποιεῦνται, why they paid no reverence to him. τὰ δἱ is used before ἐτι as if τὰ μέν stood before πολλαχᾶ. καταστάντων . . . πρηγμάτων, when their affairs were now restored to good condition. είναι: the subject is ταῦτα after πιστεύσαντες. ἰρόν, shrine: this was a grotto below the Acropolis, with a descent of 47 steps. ἀπό, in consequence of. λαμπάδι, a torch-race.
- 8. Sevrepator, within two days: the distance is about 140 miles. περιπεσσοσαν (like περιπεσσύν), acrist participle without time (G. 279, 3). πρός, at the hands of. πόλι, dative of difference (G. 188, 2): Greece is become poorer by one notable city. ξαδε, v. ἀνδάνω. ἀδύνατα ἢν, it was impossible, a common expression for ἀδύνατον ἢν (G. 135, 2).
- Page 149.— Ισταμένου τοῦ μηνός: the lunar month was divided into three parts, called ἱστάμανος, μεσῶν, φθίνων.— εἰνάτη = ἐνάτη, ninth. It is supposed that in this particular month occurred the Carneia, the great Dorian festival in honor of Apollo, lasting from the seventh to the fifteenth (i. e. till the full moon), during which no Dorian might bear arms. It occurred generally in August, but this year early in September.— μὴ οὐ (G. 283,7, Rem.)...τοῦ κύκλου, while the moon's disk was not yet full.
- 9. συνευνηθήναι τῆ μητρί: this he understood to mean, that he should sleep in the grave in his native land. γηραιός, in his old age. κατέλθων (G. 138, N. 8).
- 10. τοῦτο μὶν . . . τοῦτο δέ (G. 148, N. 4). ἀπέβησε, put ashore. καταγομένα, brought to land: the corresponding ἀνάγεσθαι is to put to sea. οἱ, to him, dative following ἐπήλθε. ἐώθει for εἰώθει, v. ἔθω. οἶτ

- (G. 277, N. 2 b) with born, since he was. πρεσβυτέρφ, rather old. ξεληλυθένα, had come to pass (lit. had come out).
- 11. ἐν τεμένει 'Ηρακλέος, i. e. in Marathon. Πλαταιέες, the city of Plataea was about twenty-five miles northwest from Athens, in the territory of Boeotia. ἀναραιρέατο, for ἀνήρηντο, ν. ἀναιρέω, had undertaken (G. 119, 3). ἐκαστέρω, too far off (to be of any use to you).
- Page 150. τοιήδε... ψυχρή, such a service would prove to be cold, i. e. too weak to be of use. φθαίητε... ήμέων, for you might be enslaved many times before any of us would hear (G. 279, 2): πυθέσθαι here follows φθαίητε ή from the force of πρίν implied in the verb (G. 274, N.); a rare construction. τιμωρέειν οὐ κακοίσι, no cowards to help. συνεστεύτας, v. συνίστημι, coming in collision. Βοιωτοίσι: especially Thebans, who would object to the proposed union of Platees and Athens.
- 12. ούκ ἡπίστησαν, i. e. they followed their advice. ποιεύντων is temporal. ἐπιτρεψάντων ἀμφοτέρων, both sides choosing them umpires. ούρισαν for ἄρισαν, ν. ὁρίζω. ἐᾶν . . . τιλέων, that the Thebans should leave at liberty (ἐᾶν) those of the Bosotians who were unwilling to belong to the Bosotian league, which was under the exclusive control of Thebes.
- 13. ἐπεθήκαντο (G. 110, III. 1, Ν. 1). ἐσσώθησαν (for ήσσ-, ν. ήσσάθησαν), were defeated. τοὺς . . . οὕρους, the boundaries which, &c.: τούς is relative.
- 14. Υγίνοντο δίχα, were divided. τῶν μέν, &c., one part voting not to engage. ὁλίγους, too few. τῶν δέ, &c., the other, including Miltiades, urging it. ἐνίκα ἡ χείρων, the more timid was likely to prevail (imperfect). κυάμφ λαχών, elected by lot (lit. by the bean). The polemarch was the third in rank of the nine archons, and he was originally (as his name denotes) a military commander. Soon after the Persian Wars, however, his duties were confined to the management of the affairs of foreigners resident at Athens, and military matters were left to the board of ten generals (στρατηγοί).
- Page 151.—15. cold, &c., not even Harmodius and Aristogiton, who delivered Athens by slaying Hipparchus, the son of Pisistratus and brother of Hippias, who was then tyrant: they were from the same deme with Callinachus (Aphidnae).—δίδοκται τὰ πείσονται, it is already determined what they shall suffer: i. e. the tyranny of the Pisistratidae will be restored and the democracy abolished.—περιγένηται, shall get the victory.— of n τί δοτι (G. 151, N. 4).— ἀνήκει ἐς σέ, has come up to you [for decision].— ἴλπομαι, I anticipate.— στάσιι, commotion or civil conflict.— ἄστε μη-δίσαι, so that they will favor the Persians, i. e. prove traitors to the national cause: in this verb μηδίζω, and often elsewhere, the Persians are incorrectly called Medes by the Greek writers.— πρίν τι... ἐγγενέσθαι, before there come anything rotten (cowardly or corrupt) into one and another of the Athenians.— θεῶν ... νεμόντων, if the Gods judge justly.— ἡν δη, if you prefer (v. αἰρῶν). τῶν ... ἀγαθῶν (for ἀν ... ἀγαθῶν), by attraction and assimilation (G. 154, N.) for τῶν ἀγαθῶν (G. 181, κ.) & κατέλδα.

- 16. μετά δέ (G. 191, N. 2). πρυτανηίη τῆς ἡμέρης, command for the day, which passed in rotation through the whole board of ten generals: as one general belonged to each tribe, it is likely that the same order was followed here as in the ordinary succession of the tribes in the πρυτανεία, which was determined annually by lot (see note on § 17, below, and on Xen. Mem. § 18). δεκόμενος δεχόμενος. ού . . . κω = ού . . . πω, not yet. πρίν, until (G. 240, 1).
- Page 152.—17. τότε, &c.: the right wing was the post of honor, as being most perilous, that side being unprotected by the shield; it was anciently assigned to the king.— is ηριθμέοντο, in order, as they were numbered; see note on § 16, above.— άπὸ ταύτης... σφι μάχης, from their fighting in this battle: for σφί (the Plataeans) see G. 184, 3, N. 4.— θυσίας... γινομένας, when the Athenians celebrate the sacrifices and festivals which take place every four years: this refers especially to the greater Panathenaic festival.— λέγων is parenthetical, and γίνεσθαι depends on κατεύχεται (G. 203, N. 2).— ἐξισούμενον, extended to equal length.— ἐπὶ τάξιας όλίγας, but a few ranks desp.
- 18. Δε δέ σφι διετέτακτο, impersonal (see G. 188, 3, second ex.) dπείθησαν (ν. ἀφίημι), were allowed to advance (lit. let go or sent forth) "like
 racers in the course" (Stein). μανίην . . . ἐπέφερον, they imputed madness: in fact, only the admirable training of the Athenians saved them
 from being thrown into disorder, by which they must have perished. —
 'ππου (fem.), cavalry. ἀνέσχοντο ὁρέοντες, endured to behold. ταύτην
 έσθημένους, wearing it (a peculiar word: G. 164; 197, 1, Ν. 2). τώς,
 till then. φόβος ἀκοῦσαι (G. 261, 2, Ν.).
- 19. μαχομένων, genitive absolute denoting time, while they fought.—
 τὸ μέσον (G. 160, 1), at the centre, like κατά τοῦτο ἐνίκων just below.—
 τῆ, where.— Σάκαι: these were Scythian bowmen, serving probably as mariners in the fleet, and efficient in land service.— ἐτετάχατο = τεταγμένοι ἡσαν.— ῥήξαντες, breaking through.
- Page 153.— του, they suffered, for είων.— τους ... ρήξασι, dative after έμάχοντο.— φεύγουσι, in their flight.— Πέρσησι (G. 186, N. 1).
- 20. ἀπὸ δ' tθανε, the verb is ἀπέθανε, the prepositions being separated by tmesis (G. 191, N. 3). γενόμενος, having proved himself. Κυνέγει-ρος, a brother of the poet Aeschylus: he was attempting to climb into the ship by the stern-works (ἀφλάστων). την χεῦρα (G. 197, 1, N. 2).
- 21. ἐξανακρουσάμενοι, backing water. ἀπικόμενοι (G. 279, 4). αἰτίη, &c., an accusation became current (ἔσχε) that they planned this by contrivance of the Alemaconidae: this was a powerful family in Athens, at feud with Miltiades, the same to which, in the next generation, Pericles belonged. ἀναδέξαι ἀσπίδα, displayed a shield (G. 203): this depends on the idea of saying in αἰτίη. This shield, "discernible from its polished surface afar off, was seen held aloft upon some high point of Attica, perhaps on the summit of Mount Pentelicus. . . . A little less quickness on

the part of Miltiades in deciphering the treasonable signal and giving the instant order of march, —a little less energy on the part of the Athenian citizens in superadding a fatiguing march to a no less fatiguing combat, — and the Persians, with the partisans of Hippias, might have been found in possession of Athens. . . . Nothing could have rescued her, except that decisive and instantaneous attack which Miltiades so emphatically urged." Grote.

22. ποδών (G. 168, N. 3), genitive following τάχιστα, i. e. at the top of their speed. — ξφθησαν ἀπικόμενοι (G. 279, 4). — πριν ή ήκαν (G. 274, N.). — Κυνοσάργεϊ, a grove and gymnasium, eastward of the city, like the Academy (see note on Xen. Hellen. ii. 2. 8). — ὑπεραιωρηθέντε, lying off (lit. above): in the same way the Greeks spoke of a vessel leaving the shore by ἀνάγεσθαι, and of one approaching the shore by κατάγεσθαι. Compare the active expression νέας ἀναιωχεύσαντες, keeping the ships at anchor, just below. — Φαλήρου, the old port of Athens (see map, and note on Xen. Hell. p. 42): at this time the Piraeus had not been fortified.

23. συνήνεικε, v. συμφέρω, it befell. .

Page 154. — πληγέντα, struck with sword or pike; βληθέντα, hit with arrow or javelin. — σκιάζων (G. 260, 2, N. 2).

24. Exorres... core, making such haste to reach Athens in time for the battle. — rpurato, on the third day from Sparta (i. e. two days after leaving Sparta). Plato says that they arrived the day after the battle. — Informatian (v. Geáchan).

After the victory at Marathon, Miltiades procured an armament of seventy ships under his own command, for secret service, — which proved to be an attack on Paros, to revenge, says Herodotus, a private quarrel. He returned unsuccessful, and was impeached of treason by Xanthippus, father of Pericles. The penalty of death was commuted for a fine of fifty talents; and before this was paid, he died of a wound or bruise received in his escape from Paros. Meanwhile, the Greeks were left in security and peace, and the next invasion, under Xerxes, was delayed for a period of ten years.

The date of the battle of Marathon, according to the most satisfactory calculations, is September 12, s. c. 490. The account of the battle in Herodotus, although it is the best that we have, is very far from satisfactory. We have no detailed description of the movements, no account of the feeling in Athens either before or after the victory, no statement (even on conjecture) of the numbers engaged on either side. This silence on some points probably arose from the fact that the invasion of Xerxes was the chief object of interest in his history, and the invasion of Darius was looked upon chiefly as introductory to this. But on other points, especially as to the numbers, we may safely presume that he is silent simply because he had no authentic

information. He is very minute in giving the numbers of the slain, one of which at least (that of the one hundred and ninety-two Athenians) he could have known from inscriptions. As to the numbers of the Persians, hardly a guess can be made: they are variously stated by later historians from 600,000 to 110,000, which last is the estimate of Cornelius Nepos. The same historian gives the number of Greeks as 10,000, including 9,000 Athenians and 1,000 Plataeans. Others give 10,000 Athenians and 1,000 Plataeans. If this estimate included only the heavy armed, and the usual addition is made for light armed, we shall make the whole Greek force consist of 20,000 or 22,000 men. (See Rawlinson, Appendix to Book VI.)

Herodotus does not mention cavalry in the battle, although he states that the field of Marathon was selected by the Persians because it was excellent for cavalry movements (ἐνππεῦσαι). We may suppose the cavalry to have been absent foraging on the day of the battle, which the Persians were not expecting (as Rawlinson suggests); or it may not yet have been landed, for some reason not given. At all events, no account is given of its re-embarkation, which would have been difficult after the defeat.

By the view given in Blakesley's "Excursus," the landing at Marathon was meant only for a lodgement. The region near held many partisans of Hippias, who were also formidable in the city; and if their expected movement had taken place, the Persians might have landed their cavalry, destroyed the little army of the Greeks, and occupied the country at their leisure. This plan was foiled by the generalship of Miltiades, who, after the two armies had held each other several days in check, suddenly extended his wings, and struck his blow so promptly that the Persians were beaten by sheer surprise. They even drove the Athenian centre in rout, as Herodotus says, into the interior (μεσόγαιαν); the wings, alone, had fled in "panic" flight, and perished in the marshes on the flanks, - the service rendered, at this crisis, by the god Pan. On the whole, the main force must have come off with small loss and in good order, the greatness of the victory being exaggerated by the patriotic pride of the Greeks. Their ships lay moored, stern to the shore, and were easily got off, only seven of the whole fleet being taken or sunk. The battle was won, not by the mere superior valor of the Greeks, but by the skill and energy of their commander, who for many days kept his little army safe from attack, in a well-chosen position, and fought when a longer delay might have been fatal; for the Persians were expecting a demonstration from the disloyal faction in Athens, which was prevented only by the promptness and completeness of his victory.

П.

- Page 154.—1. καχαραγμένον, exasperated, lit. sharply cut: the same verb (χαράσσω) from which our own word character is derived. δεινότορα έποίες, comparative of δεινά ποιείν, to take (a thing) ill, aegre ferre.
- Page 155. έδονέετο, was kept in commotion ("din"). ώς...στρατευσομένων, since they were to attack Greece: this phrase gives the reason of ἀρίστων.
- 2. τετάρτω έτει, i. e. probably in the summer of B. C. 487. Καμβύσεω: Cambyses, son and successor of Cyrus the Great, had made Egypt a Persian province in 525 B. C. — μάλλον ώρμητο, was the more eager (lit. had been the more impelled). — στελλομένου, about proceeding, i. e. getting ready his στόλος. — παίδων: the dispute was between Xerxes and Artabazanes. Xerxes, though the younger, was son of Atossa, daughter of Cyrus the Great, the queen of Darius. Through her he inherited his own claim of sovereignty, and she was now all-powerful at the Persian court. He had, besides, the claim of having been "born in the purple," after Darius came to the throne, — Artabazanes being son of a former wife. — iyeμονίης, precedence as to the succession. — ώς δέει depends on the idea of demanding vaguely implied in στάσις έγένετο. — οῦτω refers back to ἀπο-**Séfavra:** the meaning is, that after nominating a successor he should so set forth, i. e. he should not set forth until he had done this. — παρασκευαζόμενον agrees with Δαρείον, which is subject of αποθανείν. — συνήνεικε, it happened.
- 3. Kal Zioens: Herodotus represents that Xerxes was at first indifferent to the expedition against Greece, but was urged to it by Mardonius (afterwards slain at Plataea), who hoped to become satrap of Greece. In a royal council held after Egypt was subdued, Xerxes declared his intention to make the invasion by way of the Hellespont, and was supported by Mardonius, but dissuaded by his uncle Artabanus, his wisest counsellor, who, however, yielded to the terror of a vision, which "threatened to burn out his eyes with hot irons" for his opposition to the will of destiny. He now "openly favored the expedition; and so Xerxes gathered together his host, ransacking every corner of the continent." — in tiousea itea, four full years, counting from the reduction of Egypt in B. C. 485. — avouévo (v. ἄνω), advancing, i. e. in the course of the year. — χειρί μεγάλη πλήθεος, with a mighty (hand of) force: with this use of xelp cf. Latin manus. στόλων: this refers to the expedition of Darius against the Scythians, the great Scythian invasion of Media, the war of Troy, and the conquest of Thrace and Northern Greece, still earlier, by the Mysians and Teucrians; "yet not all these," says Herodotus, "nor all others which have ever been, were worthy to be compared with this single one." — oi wév, &c., i. e. the several nations and districts subject to Xerxes. — es πεζὸν ἐτετάχατο, had orders for foot soldiers: τὸ πεζόν means foot soldiers when opposed to

cavalry, but land force (in general) when opposed to a naval armament. — τπνος (fem.), cavalry, "horse." — τμα (G. 277, N. 1). — γεφύρας, see below, § 10.

- 4. τοῦτο μέν (G. 148, N. 4), here with no correlative τοῦτο δέ. ὡς implies that προσπταισάντων gives the reason of Xerxes for digging the canal through Athos (G. 277, N. 2): for προσπταισάντων, see note on I. § 2. προστοιμάζετο (impersonal), preparations were made in advance. ἐκ τριῶν ἐτέων, from a time three years back. Ἑλαιοῦντι, Elaeus, at the extreme southwest point of the Chersoneus, was the base of the naval operations at Athos; the military head-quarters were at Sestos, about eighteen miles above. ἄρμεον is from ὁρμέω, while ὀρμεόμενοι is an Ionic form (= ὁρμέωμενοι) from ὀρμάω. ὑπὸ μαστίγων, i. e. driven to their work by scourges. See below, § 21; and III. § 44, where Hdt. describes the Persians at Thermopylae as driven into the battle by scourges. παντοδαποί, various detachments. διάδοχοι, in relays.
- Page 156.—5. σχοινοτενές, a straight line (as if by a stretched cord).
 —βαθέα (for βαθεῖα): at the greatest depth, the canal would be about sixty feet below the surface. βάθρων, stagings: the Phoenicians, according to Herodotus, were the only ones skilful enough in engineering to avoid the caving in of the banks by beginning the excavation with double the width required at the bottom. πρητήριον, Ion. for πρᾶτήριον, a market, a place for selling, from πρα- (stem of πιπράσκω). ἀληλεσμένος (ν. ἀλέω), ready ground.
- 6. ... etploreev, so far as I can find out (G. 268): in fact, it was not a very difficult work, and was highly politic, especially in case Greece should be subjugated. The canal, which has been traced, "is about a mile and a quarter long, and twenty-five yards across; it has been much filled up with mud and rushes." παρεόν (G. 278, 2), when it was in his power. διειρύσαι, to haul across, an operation easily performed with the light remes could pass through (G. 266, N. 1). ἐλαστρευμένας (for ἐλαυνομένας), driven by oars. ζεύξαιτας γεφυρώσαι, simply to bridge the river: the Greeks said ποταμὸν ζεύξαι (§ 8) and ποταμὸν γεφυρώσαι, and Hdt. has even γεφόρας ζευγνύων.
- 7. Κριτάλλων, the frontier town of Cappadocia. γην τε και ὕδωρ, see below, § 28. δεῦπνα, see below, § 25.
- Page 157.—8. of δε: those who had charge of the work (see τοΐσι προσεκέετο below).— ἐξεύγνυσαν, were (in the mean time) building.— τὴν μὲν... τὴν δε: understand γέφυραν from ἐγεφύρουν above.— βυβλίνην, of papyrus: this plant was used by the Egyptians for ropes as well as for paper.— ἔστι... στάδιοι (G. 135, N. 5).
- 9. ἐπικέσθαι μάστιγι (= μαστιγώσαι), to scourge, here takes πληγάς as a cognate accusative (G. 159), to strike the stream three hundred blows with a lash. Understand τινάς as subject of both ἐπικέσθαι (v. ἐφικνέομαι) and κατείναι (v. καθίημι). ποταμφ: the current, about three miles an hour, gives the Hellespont the aspect of a river.

10. τὰς δί, the bridges. — ὑπό, under, as a support. — ἐξήκοντά τε καὶ TPINKOGIAS: the upper bridge may have been made stronger (of three hundred and sixty vessels) to resist the greater force of the stream; or it may have been at a broader part of the channel, which is here about a mile (See Grote's note.) - τοῦ μὲν . . . κατὰ φόον, at right angles with the Pontus, and in the line of the current of the Hellespont (to diminish the resistance). - Iva avakwasin, that it [this arrangement of vessels] might ease (i. e. by lifting) the strain on the tackle: avakeyeve (kindred to avera means to hold up, with the idea of relieving or keeping quiet (see aνακωχεύσαντες τας νέας, keeping the ships off the coast, in I. § 22): so άνακωχή means a truce. It is hard to see why (according to the common interpretation, that the force of the stream might keep up the tension of the cables, i. e. keep them taut) there should be any anxiety to provide for the tension of cables which were stretched over a strait a mile wide, and rested on vessels in a stream running three miles an hour! - ouvotives is repeated after the long parenthesis. — τὰς μὲν . . . τῆς ἐτέρης, [they cast] those (dyrupas) of [the ships forming] one bridge towards the Pontus. - elverev. to guard against. — tower, i. e. from the Euxine. — The St erfone, i. e. the anchors of the other bridge. - mpds tomions, sc. kathkay. - evoor, votor: these were southeast and south winds, both blowing more or less up stream.

Page 156. — διέκπλοον: the small craft (πλοΐα λεπτά) would pass in and out underneath the cables.

- 11. χωρίς ἐκάτερα, i. e. the flaxen cables and those of papyrus. είλκε, weighed: if the talent here meant is the Euboean, or old Attic, a cubit (eighteen inches) weighed nearly eighty pounds. τῶν ὅπλων τοῦ τόνου, the stretching of the cables, i. e. the cables, as they were stretched across the strait. ἐπεξεύγνων, joined them above, either by ropes or by strips of wood.
- 12. χυτοί, breakwaters. ἡηχίης, surf: the tide in this sea being very slight. ὁ ήλιος: no eclipse of the sun, visible at Sardis, took place in B. C. 480, if the latest astronomical calculations can be trusted; the story here told may belong to the departure from Susa in the preceding year, when there was such an eclipse. The date of the invasion of Xerxes (B. C. 480) is too well established to admit of doubt. ἐπινεφίλων ἰόντων, genitive absolute: the indicative would be ἐπινέφλα ἐστιν, it is cloudy (G. 135, 2). αἰθρίης (noun), in fair weather, is genitive of time (G. 179, 1). τὸ ἐθέλοι (= τί ἐθέλοι), τό being relative used interrogatively (G. 282, 1). προδέκτορα, verbal of προδέκνυμι, that which designates or foreshows.
- Page 159.—13. ἀναμίξ, i. e. not divided into separate bodies, as they marched according to cities or provinces.— διαλίλευττο, impersonal.— οὖτοι, these, who marched in advance.— προηγεῦντο, i. e. led the part of the army which accompanied the king; opposed to οὖτοι.— κάτω τρέψαντες, this was a mark of respect to the king, who followed them.— ἄρμα Διός: by Zeus Hdt. means the chief God of the Persians, Auramazda or Ormuzd.

- 14. λόγος, choice or fancy. κατά νόμον, i. e. with point upward. σότος, the ten thousand just mentioned. ροιάς, pomegranates, probably as sacred emblems. άντι σαυρωτήρων, in the place of points at the lower end. οι . . . τράποντες (Ion. for τρίποντες, present), those who preceded the Nisasan horses (§ 13).
- Page 160.—15. Σκάμανδρον, the Scamander of the Iliad: here a shallow brook, in a bed about two hundred feet broad; in the dry season only three feet deep.— ρέεθρον (G. 160, 1).—οὐδ' ἀπέχρησε... πινόμενος, and did not have water sufficient for the army to drink (lit. did not suffice when drunk, &c.).— ὑτ ἀπίκετο repeats the genitive absolute ἀπικομένου after the long relative clause.
- 16. "On this transit from Asia into Europe, Herodotus dwells with peculiar emphasis; and well he might do so, since when we consider the bridges, the invading number, the unmeasured hopes succeeded by no less unmeasured calamity, it will appear not only to have been the most imposing event of his century, but to rank among the most imposing events of all history." Grote. καλ... γάρ are here to be separated, and as (for) a seat had been erected for him here, &c. (See note on I. § 5, above.) ἐθηάνο ἐθράνο. ἄρα = ἐώρα, imperfect of ὀράω.
- 17. ἐνήρ = ὁ ἀνήρ. φρασθείς, perceiving (see Lexicon). ἐς . . . εἰ περιέσται, the direct exclamation would be, πῶς . . . ἐστὶν, εἰ περιέσται; how short is the whole of man's life, if no one . . . is to be alive, &c. (G. 221, N.).
- Page 161.—the second σύτω qualifies είδα(μων. τῷ (G. 237, κ.). γλυκὴν γεύσας τὴν αἰώνα, after giving [man] a taste of the sweetness of life, lit. a taste of life as (being) sweet. φθονερός, jealous, i. e. lest man should vie with him in blessedness.
- 18. τῶνδ' ἐγὰ ὑμέων χρητζων, wanting this (G. 148, N. 1) of you: so δέσμαι occasionally takes two genitives, instead of the common construction (G. 172, N. 1). ξυνὸν . . . σπεύδεται, for this which we are seeking is for the good of all in common: the construction being τοῦνο γὰρ σπεύδεται (passive) [δν] ἀγαθὸν πῶσι ξυνόν: the adjective ξυνός = κοινός. ἐντεταμένως, vigorously (adverb formed from participle of ἐντείνω). τῶν (= ὧν) for και τούτων. οὐ μή τις . . . ἀντιστῆ (2 aorist), an emphatic future expression (G. 257). λελόγχασι (v. λαγχάνω), have in charge (as if assigned by lot): cf. Latin sortiti sunt.
- 19. τον ήλιον, the Sun, under the name of Mithra, was one of the chief objects of worship in the Persian religion.
- Page 162. ή μιν παύσει (G. 236). πρότερον ή ... γένηται, = πρίν αν ... γένηται (G. 240, N.). άκινάκην, a short, straight-pointed sword, or dirk. μαστιγάσαντι (G. 277, 2).
- 20. and Se across Eleptus, i. e. after the chariot. arrivorre, put off from the shore.

- 21. (186µevos, likening thyself; biµevos, taking to thyself. iffy... worker (G. 222, N. 2).
- 22. τὸν Ἑλλήσποντον, accusative governed by the phrase ξω πλώων, as if it were a compound verb like ἐκλείπεν, which takes the accusative. πρήσσων τὰ ἔμπαλιν τοῦ περοῦ, taking the opposite direction from the land force (lit. doing the opposite), i. e. sailing southwest towards the Aegean, while the army marched northeast into Thrace. Δορίσκον: this was a strong Persian fortress, which had been held since the invasion of Scythia by Darius. (See note on I. § 6.)
- Page 163.—23. πλήθεος ἀριθμόν, number of people.—τοῦ παζοῦ, of the foot-soldiers (as we know from Hdt. VII. 184, where the cavalry are estimated at 80,000 in addition to this number.—τὸ πλήθος: by this reckoning, 1,700,000 men, a very uncertain estimate, as the numbers might easily be exaggerated in the loose way of counting. Ctesias makes 800,000, and Aelian 700,000; but "we may well believe," says Mr. Grote, "that the numbers of Xerxes were greater than were ever assembled in ancient times, or perhaps at any known epoch of history."—συννάξαντες τὰν μυριάδα. Compare κατανάξαντες τὴν γῆν in § 11, above.— ΰψος (G. 160, 1).
- 24. διεξελάσας (G. 138, N. 8) θηήσασθαι, to see them in review (G. 204, N. 2). μετά, afterwards. ἀπέγραφον οι γραμματισταί: these lists, it has been thought, may have fallen into the hands of the Greeks, and been the authority for the account of Hdt. (see Rawlinson). δσον τε τέσσαρα, about four: τέ being used by Hdt. after δσος, as it is even in Attic Greek after clos, able (G. 151, N. 4). ἀνεκώχευον (ν. ἀνακωχεύω). See I. § 22.

Page 164. — ėντός, between, governs both πρωρέων and αίγιαλοῦ.

25. τους... έμποδών, whoever came in his way. — ἐς πῶν κακοῦ, into all sorts of distress. — ἀνάστατοι ἐγένοντο, lost house and home. — ὅκου (= ὅπου), at which time. — Θασιοισι... ἀπέδεξε (v. ἀποδείκνυμι), rendered an account to the Thasians for 400 talents spent (about \$400,000). Compare ἀποδεκκύναι λόγον. — ἀραιρημένος (v. αἰρέω), appointed (to manage the business).

Herodotus adds: "As soon as the herald's message came, the people would distribute their stores of grain, and proceed to grind wheat and barley-flour for many months' supply; then buy up and fatten the finest cattle; feed poultry and waterfowl in pens and coops for the service of the army; and provide gold and silver drinking-cups and bowls. These things for the king's table only; for the others, food alone. When the army arrived, a tent stood ready spread, in which Xerxes took his rest, while the troops remained in the open air. When dinner-time came, great was the toil of the entertainers; and after spending the night well fed, the army next day tore down the tent, and carried off all it held, leaving nothing."

26. ἐπος εὐ εἰρημένον, a saying well expressed, a bon mot. — καὶ τὸ λοιπόν, also for the future (as they had done in the present case). — παρέχειν ἄν, = παρείχειν ἄν (G. 211); depends on the idea of saying implied in

συνεβούλευσε: for it would have subjected them to the alternative, &c.—
κάκιστα, &c., by the worst fate that ever befell men. (G. 168.)

27. ὑμομένειν, to wait (for him). — ἀπηκε (v. ἀφίημι), sent off. — Θέρμη δέ τῆ . . . οἰκημένη, and [I mean] Therma which is situated, &c.

The account of the march of Xerxes from Doriscus (§ 25) to Acanthus (§ 27), which is chiefly descriptive, is here omitted. Acanthus is just northwest of the Isthmus of Mount Athos, through which the canal (§ 4) had been dug by order of Xerxes. Here therefore, as is stated in § 27, the king separated from his fleet, sending it through the canal and round the two western capes of Chalcidice to the head of the Gulf of Therma. The only account given by Herodotus of the passage of the fleet through the canal is in the words (VII. 122), διεξέπλωσε τὴν διώρυχα τὴν ἐν τῷ Ἄθῷ γενομένην. The fleet remained at Therma until its departure for the coast of Thessaly (p. 171, § 5).

Meanwhile Xerxes marched with his army across Chalcidice, from Acanthus to Therma. On the way (according to Hdt. VII. 125) the camels which carried the provisions were attacked by lions (?). On reaching Therma, they encamped on the shore of the Gulf, the camp extending from Therma to the mouth of the Haliacmon on the western coast. South of this river and north of Mount Olympus was Pieria, celebrated as the birthplace and the home of the nine Muses. In this region Xerxes remained (§ 28), until he began his march of eleven or twelve days to Thermopylae (p. 174, § 13).

28. κήρυκες: see p. 156, § 7. — κεινοί (= κενοί), empty-handed.

Page 165. — Εταμον δρκιον: cf. Latin ferire foedus. — καταστάντων εδ, having come into (i. e. being in) a good condition. — σφί (G. 184, 3, N. 4). — δεκατεύσαι (causal) depends on δρκιον είχε, as if it were they took an oath to, &c. (G. 271).

29. Δαρείου πέμψαντος: see p. 146, § 2. — οἱ μέν, the Athenians. τὸ βάραθρον, the pit: this was a deep hole at Athens, like a well, into which the dead bodies of executed criminals (and sometimes even living criminals) were cast, iron hooks in the sides tearing the body to pieces as it fell. Miltiades is said to have counselled this act, wishing to commit the city to inexpiable hostility against Persia. — συνήνεικε (v. συμφέρω) γενέσθαι, chanced to befall. — άνεθέλητον, lit. unwelcome, belongs to 8 74. — In later times it was believed that the misfortunes of Miltiades were the retribution of this impiety. In Sparta, the wrath of the hero Talthybius, herald of Agamemnon, fell upon the state, and would not be appeased until two noble Spartans had offered themselves in expiation, and surrendered themselves to the Persians; Xerxes, however, generously spared their lives. But their sons, when proceeding as Spartan envoys to Persia, during the Peloponnesian War, were captured by the Athenians and put to death. Then at length, sixty years after it was committed, the crime against the ambassadors of Darius was atoned.

30. κατίστο, was sent forth. — οὐδεν πεισόμενοι ἄχαρι, likely to suffer no harm.

31. **Leftyopus,** I am constrained. Herodotus is writing some fifty years after the Persian wars, when Athens was unpopular in consequence of the extent of her empire.

32. πρό τοῦ, beforehand (G. 143, 2). — βασιλέος ἐπικρατέοντος, protasis to ἡν ἀν, = εἰ βασιλέος ἐπικράτες (G. 226, 1). — ἀν τις λίγων: ἀν belongs to ἀμαρτάνοι: see last note on § 31, above. — τοῦτο τὸ Ἑλληνικόν (accusative after ἐγείραντες) = τοῦτους τοὸς Ἑλληνας.

Page 167. — 33. The oracles are in hexameter verse (G. 295, 4), and the language is generally an imitation of the Homeric; the constructions are often confused, as would be expected from the fact that the verses were (or purported to be) spoken under the inspiration of the moment. (1.) degy is addressed to the whole people represented by the messengers, as if it were but one person. - Eoxara yalns, to the ends of the earth (G. 162). (2.) δώματα and κάρηνα are governed by λιπών. — τροχοει-Séos refers to the walls of Athens, which made an irregular circuit around the Acropolis or citadel. (3.) Eurebov (as adverb), firm, in its place. (4.) μέσσης (for μέσης), sc. πόλεως. (5.) κατά belongs to épeixe. (G. 191, N. 3). (6.) Zupinyevis, i. e. Assyrian: the Persians, who were highlanders, having learned the use of chariots from the Assyrians of the plain. - διώκων, driving: in the Persians of Aeschylus (vs. 83), Xerxes is said to come Σύριον άρμα διώκων. (7.) απολεί, sc. "Apris. (8.) ίδρωτι ρεούμενοι, dripping with sweat, in their terror. (9.) κατά belongs to κέχυται: the meaning seems to be that blood falls in showers from the temple roofs, in which case the dative opoolous must be explained as in certain Homeric constructions (G. 184, 8, N. 1-4). But καταχέω generally takes the dative in Homer (as the genitive in Attic) in the sense shower down upon, which does not suit the present passage as well, but perhaps is correct. -(10.) *poilów, foreboding, as if the blood were itself terrified. (11.) (170%, apparently addressed to two messengers; but the plural follows immediately. — ἐπικίδνατε, &c., deluge your souls with woes (perfundite animum malis, Stein); or (as Liddell and Scott translate), spread a brave spirit over your ills: the former suits the context better: κίδνημι is kindred to σταδάννυμ, scatter.

- 34. ἐχρέοντο, fell themselves in. προβάλλουσι σφέας αὐτούς, abandoning themselves to despair (dat. after συνεβούλευε). iκετηρίας (ράβδους), the suppliant olive-branches. ελθόντας agrees with the omitted subject of χρᾶσθαι, instead of taking the case of σφί (G. 138, N. 8). ἄναξ (= ἄ ἄναξ): for the special sense of the title ἄναξ in Homer, see Gladstone's Juventus Mundi, p. 152, according to whom it corresponds nearest with the partly religious and partly feudal term Lord. ἔστ' ἀν τελευτήσωμεν (G. 239, 2).
- 35. λέγουσι (dative), as they spoke. (2.) λισσομένη (G. 277, 5). (3.) dδάμαντι πελάσσας (sc. αὐτό), making it like (i. e. firm as) adamant. (4.) οὖρος may be either for δρος, mount, hill, or for δρος, boundary: it may mean, therefore, either the Acropolis of Athens or the bounds of Attica. Cecrops is one of the early (mythical) kings of Athens, in whose reign (says Hdt.) the people were called Κεκροπίδαι. (5.) Κιθαιρῶνος, the boundary of Attica towards Delphi (see map). (6.) τείχος ξύλινον, this is the celebrated wooden wall of the oracle. (8.) μένεν, infinitive for imperative.

Page 168. — (10.) In ... Ison, yet a day shall come (nort) when thou shall meet him. (12.) Rawlinson translates

- "When men scatter the seed, or when they gather the harvest."
- 36. συνεστηκυίαι, opposed, like wrestlers who stand together in the ring.

 ἡηχῷ, palisade: there were a few who clung to this interpretation, and perished on the sacred hill (see IV. § 34). κατά τὸν φραγμὸν... είναι, was (used) with reference to, &c. τοῦτο, this expression. συνεχίοντο, were confounded (con-fusi).
- 37. Θεμιστοκλέης, a Greek of the Greeks, able, keen-witted, patriotic, and unscrupulous: the man who by his single counsel proved the deliverer of Greece.— εί... έδντως, if the saying had really been uttered with reference to the Athenians (είχε... εἰρημένον = εἰρητο: Stein).— σύκ ἀν... χρησθήναι = σύκ ἀν ἐχρήσθη (G. 211).— μὶν δοκέειν, (he said) that he believed.— τῷ θεῷ, by the God (G. 188, 3).
- Page 169. συλλαμβάνοντι κατά τὸ ὁρθόν, to one judging rightly (G. 184, 5): Themistocles may probably have devised the oracle, as well as the interpretation, wishing to impress the deepest terror at the real danger, so as to overcome the timid clinging to the city, and persuade the people to accept the only chance of safety. τούτου, this, refers to παρασκευάζεσθα. . . ναυμαχήσοντας: i. e. the ships (here implied) were the wooden wall of the oracle. ἔγνωσαν, decided (G. 200, N. 5 b): σφί belongs to αίρετάτερα. τὸ σύμπαν είναι (G. 268, N.), in short.
- 38. 45 καιρον ήριστευσε, prevailed (proved to be best) seasonably. των άπο Δαυρείου (G. 191, N. 6) belongs to μετάλλων. όρχηδόν, in shares, to each male citizen. If Hdt. is right (V. 97) is estimating the Athenian

citizens at thirty thousand, the sum must have been fifty talents (about fifty thousand dollars). — δέκα δραχμάς, about two dollars. — χρημάτων, genitive of price. - Sinkowias: as Athens had only two hundred ships at Salamis, and must have had a fleet before this resolution of Themistocles (Miltiades sailed to Paros just after the battle of Marathon with seventy ships), and as fifty talents are an incredibly small sum for building two hundred ships of war, we must understand Hdt. to mean that this money was used (with other sums from the treasury) in building the fleet of two hundred ships which fought at Salamis. Plutarch (Them. IV.) says the money from the mines was used in building one hundred ships. — τὸν πρὸς Alγινήταs: see above, I. § 3. The Aeginetans at this time had the finest navy in Greece, and they were called balacrospátopes, rulers of the sea, during the ten years from 490 to 480 B. C. Plutarch says of them at this time, κατείχον οἱ Αἰγινήται πλήθει νεών την θάλασσαν. — is τό, for what (for the purpose for which). — is Sion, nearly equivalent to is kalpón. seasonably. — τοίσι βουλομένοισι (G. 186).

39. Is τώντό, into one place, probably the Isthmus of Corinth, afterwards the place of meeting of various councils of war (see below, III. § 1).

— σφίσιν, to each other, as reflexive in sense of reciprocal (G. 146, N. 3; 144, 2).

— πρώτον... πάντων, first of all things: according to Plutarch, Themistocles proposed this general reconciliation.

— ἐγκεκρημένοι (which is an emendation for ἐγκεκρημένοι), from ἐγκεραννυμ: the wars are said to have been mixed up or concocted. See πόλεμος συνήπτο above, I. § 3.

Page 170. — πρηγμάτων, objective genitive. — φρονήσαντες εἴ κως εν τε γένοιτο, &c.: the sense is, they resolved to send these spies and messengers, having formed a wise plan (φρονήσαντες) in case the Greek race should in any way become united, &c. The apodosis to εἰ...γένοιτο... πρήσσοιεν is suppressed (G. 226, N.), being implied in the context: i. e. their plan would succeed (or the like) in case of union. See Hdt. VI. 52: βουλομένην εἴ κως ἀμφότεροι γενοίατο βασιλέες, wishing that both might in some way become kings, lit. having a wish (which would be realized) in case both should in some way become kings. (See Greek Moods and Tenses, § 53, N. 2).— ὧs... ἐπόντων gives the ground on which the Greeks acted (G. 277, N. 2).

In the narrative which follows, the spies sent to Persia are taken and brought before Xerxes, who "gave orders to his guard to take them round the camp, and show them all the footmen and all the horse, letting them gaze at everything to their heart's content; then, when they were satisfied, to send them away unharmed to whatever country they desired,"—thinking he was thus surest to terrify the Greeks from all thought of resistance. Argos jealously refused the alliance, unless she should have equal command with Sparta, claiming that the supreme authority was justly hers, by right of descent from Agamemnon. She was even charged with having invited the Persians to the invasion of Greece. Gelo (whose exploits in Sicily are told at length) refused his aid, unless he should be put in supreme com-

mand,—to which the Greeks retorted that they came "to ask for an army, and not a general"; so Gelo stood ready to submit if the Persians were victorious. He afterwards claimed, however, that he would have helped the Greeks but for the embarrassment of a war with Hamilcar of Carthage. Corcyra promised help, but kept back her fleet (under pretence of head winds) till the crisis was past. The Cretans refused to assist, having once suffered calamity from Minos (who had perished in his pursuit of Daedalus) for the aid given by Idomeneus in the Trojan war. And the Thessalians submitted, reluctantly, to overwhelming force.

III.

- Page 170.—1. τη (= η), where (in what region).— In oldier χάροιστι, on what sort of ground.— Ισβολήν, i. e. from Thessaly into Central Greece.— της is Θεσσαλίαν, i. e. the pass of Tempe, at the mouth of the Peneius. Herodotus gives three reasons why the pass of Thermopylae was preferred: the second (και μία), that it was single, refers to the Persians having entered Thessaly by another route, and not by Tempe as was expected; and to justify the choice on this ground, he mentions the ignorance of the Greeks as to the mountain pass, την άτραπον, by which Thermopylae was finally turned.— Ίστιαήτιδος, the territory of Histiaea (afterwards Oreus) in the north of Euboea. (For the bearing of these places, see a map of Greece.) This position was chosen to prevent the Persian fleet from taking the flank or rear of their force at Thermopylae.
- 2. τοῦτο μὲν, τὸ ᾿Αρτεμίσιον, first, as to Artemisium: τοῦτο μέν corresponds to ἡ δὲ αδ ... ἐσοδος (i. e. the pass of Thermopylae) below. ἐκ ... Θρηϊκίου, after (coming from) the Thracian sea. συνάγεται (sc. τὸ πέλαγος) ἐς ... τὸν πόρον, it (the sea) contracts into the strait, dcc. ἐκ τοῦ στενοῦ δέκεται, i. e. after passing the strait, the shore (of) Artemisium in Eudoca (possessive genitive) comes next: δέκεται is used like ἐκδέχεται and ὑποδέχεται (§ 3), excipit. ἡμίπλεθρον, about 50 feet. The line of the coast is now much farther from the hill, owing to the deposits made by the river. Rawlinson says: "The pass is now separated from the sea throughout its entire extent by a tract of marshy ground, a mile or two in width." τὸ στεινότατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης, the narrowest part of the whole pass: τῆς ἄλλης is used as Thucydides speaks of the Peloponnesian war as ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, lit. the most notable of those which had preceded it; and as we often hear a thing called "the most perfect of all others." See map of Thermopylae at the end of the volume.
- Page 171.—3. το προς έσπέρης (G. 160, 2), towards the west: in fact, more nearly towards the south; Hdt. thought of the coast as lying from north to south.—χύτρους, caldrons: of these there are two, encused in masonry. The hot springs of Thermopylae are salt, and of the

temperature of 100° Fahr. — 'Hpanhos: it was said that these springs were created miraculously that Hercules might have a warm bath after one of his labors. — την Alohiba, the Acolian land, the more ancient name of Thessaly. This irruption of Thessalians from Epirus is one of the earliest movements mentioned in the traditions of the race afterwards called Helenic. Thucydides (I. 12) speaks of the migration of Boeotians from Arne in Thessaly into the land afterwards called Boeotia, a result of this Thessalian migration; and he assigns the sixtieth year after the capture of Troy as its date. — ἐπῆκαν, conducted (by trenches). — ὑς ἄν: Homer and Hdt. sometimes used ὡς ἄν and ὅπως ἄν with the optative, as all writers do with the subjunctive, without affecting the sense (G. 216, 1, N. 2). Here the ἄν belongs to the particle, not to the verb (G. 207, 2); in Attic Greek, such an ἄν would belong to the verb and form an apodosis.

4. ἐν Πιερίη: see note on II. § 27, above. — διαλυθέντες ἐκ τοθ Ἰσθμοῦ, breaking up [at, and departing] from the Isthmus.

Page 172.—5. 18ύ Σκιάθου (G. 182, 2). — Τροιζηνίη: this ship was captured by the Persians, who (as Hdt. adds) "took the handsomest man on board, and sacrificed him at the ship's prow," reckoning it a good omen,—the more so as the man's name was Leon. The two other triremes were taken; but the crew of the Athenian ship escaped. On hearing of this advance of the Persian fleet, the Greeks left their anchorage at Artemisium, and retreated to Chalcis on the western coast of Euboea.

6. περὶ τὸ ἔρμα, upon the reef: this still lies in the mid-channel. — κομίσαντες, having brought it (the column) for this purpose. — καθαρόν, removed, i. e. by being made harmless. — ἔνδεκα ἡμέρας: see note on II. § 27, above. — πανημερὸν πλάοντες: the distance is about 100 miles. — τῆς Μαγνησίης χάρης, possessive genitive with the following accusatives. — στρατός, the whole armament (army and navy).

In the estimate which follows (VII. 184-187, here omitted), Herodotus makes the whole Persian armament, including army and navy, before the battle of Thermopylae and before the storm, to consist of 2,641,610 men. To the number of 1,700,000 foot-soldiers counted in the review at Doriscus (see above, II. § 23), he now adds 80,000 for the cavalry, 517,610 for the crews and marines of the fleet, 20,000 for Arabs with camels and Libyans with chariots, and lastly 324,000 for the land and sea forces furnished by the Thracians, Macedonians, and Thessalians, whom Xerxes had pressed into his service since he entered Europe (see II. § 25). This immense total of 2,641,610 Herodotus proposes to double, to include all the noncombatants (attendants, crews of corn-vessels, and camp-followers). giving a grand total for the entire host of 5,283,220! Rawlinson, on various grounds, reduces the estimates for the military force to about 1,500,000, taking no account of the still greater exaggerations in the number of noncombatants. "Of all these myriads," says Herodotus, "there was not one who for beauty and stature better deserved to hold this vast power than Xerxes himself."

7. πρόκροσσα ... vias, they lay at anchor, arranged alternately (or in a quincuna), heading seaward, and eight rows deep. The scholia on II. XIV. 35 explain προκρόσσας (sc. νήας) έρωσαν as follows: άλλην πρό άλλης παραλλήλως ανείλκυσαν κλιμακηδόν, i. e. they drew them up in parallel rows like steps; Aristarchus adds, that this would give the appearance of a theatre, κρόσσαι γάρ αἰ κλίμακες. This means the seats of the Greek theatre, which were steps like those of a modern circus; and we may

refer κλιμακηδόν (= πρόκροσσαι) to the general appearance of the ships from the sea, which, if they were arranged (for example) as in the figure, might suggest the idea of a cuneus in the theatre, especially if the shore were curved, and if the inner rows

of ships were drawn up (as here) on a sloping beach. In II. 125, Hdt. says that the steps on the outside of the pyramids of Egypt were sometimes called koógwal. We may, however, refer kalmaky86v to the irregular lines in which the ships were arranged from front to rear (as in 0 the second figure). For another explanation, opposed to that of Aristarchus, see Liddell and Scott, s. v. wpókpogwou - outw (sc. «ρμεον). — ζεσάσης, having become seething (i. e. before the storm burst). — dπηλιώτηs (dπό-ήλιοs), properly an east wind, here (eastnortheast, referring to the Έλλησποντίας. — τοίσι . . . δρμου, who were so anchored (as to allow it): for outer elge spuou (impersonal). 0 see G. 168, N. 3. — oi & (G. 234; 227, 2), these. — dvao maio avτες (G. 279, 4). — μεταρσίας, at sea. — έλαβε (sc. δ χειμών). — Ίπνούς. Ovens: see below. — του χαμώνος χρήμα, the matter of the storm, a common expression for the storm: cf. τος χρήμα μέγα, a huge wild boar (Hdt. I. 36).

Most writers place Sepias, the rocky headland on which the Persian fleet was wrecked, near the southeastern point of Magnesia, or even (as Grote) beyond that point upon the southern coast. For the following account of the topography we are indebted to Professor Sophocles, who was born on the coast of Magnesia, and who has known the whole shore as a boy and studied it as a scholar:—

The east-northeast wind, the 'Ελλησποντίας of the ancients, is still the terror of navigators on the "harborless coast of Pelion" (Eurip. Alcest. 595). But it is dreaded chiefly north of Cape Nekhóri; a vessel overtaken by the wind south of this point can easily enter the channel between Thessaly and Euboea. The rocky headland directly east of the highest point of Pelion agrees best with the accounts of Sepias. Between this and the probable site of Casthanaia (four miles below) are two beaches, separated by a point of rocks. North of Sepias is another small beach, beyond which are several caves in the steep cliffs (iν Πηλίφ), which are probably the 'Ιπνοί or Ovens. On these three beaches the fleet must have been drawn up, and here the disaster must have occurred.

- Page 173.—8. 'Ωρείθνιαν: Orithyia, daughter of the Attic king Erechtheus, was said to have been carried off by Boreas (the northeast wind), as she was picking flowers on the banks of the Ilissus. The story is pleasantly told in the beginning of Piato's Phaedrus.— "πρηγιαι, has gone forth or spread.— περι "Αθων: see above, I. § 4, and note on I. § 2.
- 9. λέγουσι διαφθαρήναι is understood with σύκ ἐλάσσονας. γηοχέσντι, being a landholder (γήοχος or γαιήοχος). καὶ τοῦτον, him too (as well as other men), object of λυκεῦσα. συμφορή . . . παιδοφόνος, α calamity afflicting him by the death of a child (or children): this seems to imply that he was accidentally the cause of his child's (or children's) death.
- 10. οἰκ ἐπῆν ἄριθμος, there was no reckoning. καταείδοντες γόησι, singing incantations by enchanters: γόησι is suspected by many recent editors. ἀνέμφ belongs to both participles. Θέτι, Thetis, the sea-goddess, mother of Achilles. It was said that the place at which Thetis was seized by Peleus was called Sepias, because she there changed herself into a cuttle-fish (σηπία) to escape her lover.
- Page 174.—11. όπίσω ήπείγοντο: see note on § 5, above.—ἐπωνυμίην...νομίζοντες, keeping up the name, i. e. continuing to invoke Poseidon with this title of Saviour.
- 12. τὴν ἄκρην: the southeast cape of Thessaly, often mistaken for Sepias itself. ἰθέαν (sc. ὁδόν), straight. φέροντα, leading (Pagasae being at the head of the bay, the Gulf of Volo). τὸτ'... ἔπλεον, i. e. on the Argonautic expedition, τὸ κῶας being the famous Golden Fleece. 'Αφεταί, Aphetae, or place of departure, from ἀφίημι (through ἄφετος) in its neuter sense seen in ἀφήσειν, to set sail.
- 13. πορευθείς: see note on II. § 27, above. ès Μηλιίας, i. e. into the land of the Malians, at the head of the Gulf of Malis, in whose territory was the outer end of the pass of Thermopylae. τὸ ῥέεθρον (G. 160, 1) belongs to ἀπέχρησε: see note on II. § 15, above.
- Page 175. circs is not antecedent to force, but repeats the idea of the relative clause for emphasis.
- 14. Δμπωτίς τε και φηχίη, ebb and flow of the tide, which is seldom sufficient to be noticed in the Mediterranean. ίσντι (G. 184, 5). βοηθίοντα, as an aid: the future is more common in this sense (G. 277, 3). καιομένφ, when he burnt himself on Mount Octa. ἀποφανήναι (G. 203).
- 15. κατ' å, at which = where, referring to ταότη (where ¶ would have been more regular). δισχίλια ... πλέθρα, 22,000 plethra, i. e. in surface: the πλέθρον is a long measure of 100 (Greek) feet in length, or a square measure of 10,000 square feet; the Trachinian plain, therefore, must have contained nearly 8 square miles.
- 16. 'Asware, not to be confounded with the Boeotian Asopus (see above, I. § 13).

- Page 176.—'Auфиктоот, i. e. for the Amphictyonic Council, which met twice in each year, once at Thermopylae and once at Delphi. The word 'Auфиктоот (the same as dupurtors) originally meant neighbors, and shows the origin of this and other similar assemblies. The hero Amphictyon, whose temple is here mentioned, was probably invented to connect the foundation of this famous council with the Greek mythology.
- 17. Θερμο-πύλαι, from the hot springs. φερόντων (like ἐχόντων just before it), extending: see note on § 12, above. τὸ ἐπὶ . . . ἡπείρου (G. 160), as regards what was on this continent (Greece): see above, § 8.
 - 18. τοσοῦτοι μέν, i. e. the 2120 just mentioned.
- 19. hear represents hear of the direct discourse (G. 200, N. 3).—
 οὐ γὰρ θεὸν εἶναι: the indirect discourse changes here from the optative to the infinitive (G. 246).— τῷ (= ಫ)... συνεμίχθη: this aorist, being in a dependent clause, could not be changed to the optative (G. 247, N. 2).— ὁψειλαν... πεσείν ἄν, ought to fall: ἄν may belong to ὁψειλαν (= ὁψειλοι ἄν), it would be his due to fall; or it may belong to πεσείν (πίσοι ἄν), it is his due that he should fall (if he should test his fortune). In the former case it is very irregular in its position; in the latter, in its construction. (See Greek Moods and Tenses, § 42, 2, N.; § 41, N. 4.)
- Page 177.—20. Hdt. honors Leonidas, the king of Sparta who belonged to the elder branch of the royal family, by giving his genealogy through the line of Spartan kings up to Aristodemus, the great-grandson of Hercules, one of the semi-fabulous Heraclidae who led the Dorian invasion of Peloponnesus. The twin sons of Aristodemus—Eurysthenes and Procles—founded the two lines of Spartan kings. (See Smith's larger History of Greece, Chap. IV.)
- 21. **Ερσενος γόνου** (G. 180, 1, N.2): Leonidas became king in 491 B. C. είχε, i. e. in marriage. τοὺς κατεστεῶτας, the established number of 300, this being the regular body-guard of a Spartan king; Leonidas, however, knowing the desperate nature of the present undertaking, instead of taking youths, as usual, now took only those who had sons living, that no family might become extinct.
- 22. κατηγόρητο, impersonal (G. 134, N. 2), it had been charged against them, μηδίζειν being the subject. είτε συμπέμψουσι: the future optative might be used (G. 243). άλλοφρονέοντες, reluctantly, or leaning to the other side.
- 23. (va... στρατεύωνται (G. 216, 2); subj. on the principle of indirect discourse. μηδέ, and not, sc. (va.: and that these too might not join the Persians in case they should learn, &c. (G. 248). ὑπερβαλλομένους, backward, putting off. Κάρνεια, the same festival which kept the Spartans from Marathon; see note on I. § 8. ὑρτάσαντες, after keeping the festival.

- Page 178.— ἐνίνωντο (ν. νοίω). äs δὲ καὶ... καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοιαθτα, pleonastic. — συμπεσοθσα (like an adjective with ἡν), coincident: the Olympic festival occurred every fourth year on the first full moon after the summer solstice, about a month before the Spartan Carneia.
- 24. δλθοθσι (G. 138, N. 8). περισπερχεόντων, being much incensed. the word is very doubtful, and most probably a mistake for περισπερχθέντων (see Liddell and Scott). ἀλέξασθαι depends on ὁλίγων, too few.
- 25. δκόσοι . . . ποιέσιεν (G. 243): the direct questions would be πόσοι είσιν; and τί ποιούσιν; τοὺς ἡγεμόνας (G. 160, 1), by anticipation, instead of being subject of είησαν. 'Ηρακλείδης: see above, § 20. πῶν μὲν οὸ, not the whole, in antithesis to ὁ δὲ τοὺς ἔξω. ἀλογίης . . . πολλῆς, i. e. very little notice was taken of him. ὁπώπει (v. ὁράω).
- Page 179.— 26. ἀλλὰ... γάρ, but... since. Δημάρητον: Demaratus was king of Sparta in the younger or Proclid line, but was declared illegitimate and succeeded on the throne (491 B. C.) by the next heir, Lectychides; soon after which he left his country to join the Persians. He proved the most sagacious counsellor of Xerxes, but was almost always overruled by the jealousy of the Persian court-officers. γέλωτά με ίθευ, you made fun of me. ἀγὼν μέγιστός ἐστι, it is my utmost endeavor.
- 27. νόμος, (here) custom. σύτω έχων, of this nature. τοσούτοι, so few. χράσθαι (G. 269).
- 28. Tapeffixe (v. Tapef($\eta\mu$), let pass. fepómevol, impetuously. frestivav, came up to succeed them (fr.). kalrep (G. 277, N. 1 b).
- Pa ie 180. πολλοι μὶν ἀνθρωποι, ὁλίγοι δ' ἀνδρες, many people, but few men.
- 29. τρηχίως περιείποντο, were roughly handled: περιίπειν = to follow round, to tend, to treat, &c. ἐκδεξάμενοι, succeeding: see note on § 2, above. ἀβανάτους, Immortals: this body of 10,000 picked Persians were so called because the vacancies in their ranks were immediately filled, so that the number always remained the same (Hdt. VII. 83). κατεργασόμενοι, sc. τοὺς Ἑλληνας. οὐδὲν πλέον ἐφέροντο, gained no more: see below, § 32, μέγα τι οἴσεσθαι.
- 30. Δλλα τε...καί, showing, both in other ways, and especially [in this]. Εξεπιστάμενοι, used (like an infinitive) with dποδεικνύμενοι, showing that they thoroughly (Ε-) understood how to fight, &c. (G. 280). δκως εντρέψειαν (G. 283). φεύγεσκον (G. 119, 10). δήθεν implies that the flight was a pretence. Δν belongs to υπίστρεφον in the iterative construction (G. 206), not in apodosis. καταλαμβανόμενοι, when they were overtaken (in their pretended flight). είναι (G. 265). έδυνέατο (G. 126, 5; 119, 3), imperfect for έδύναντο.
- 31. dvaδραμείν, leapt. "With the grave Orientals, nothing could so completely indicate an all-engrossing feeling of fear or horror as a gesture of this kind." Blakesley. κατατετρωματίσθαι, indirect discourse with

toredaι after thπίσαντος. — την άπραπόν, the secret path mentioned above in § 1. — ἐνάρων (ν. ἐνοράω).

- Page 181.—32. δ τι... πρήγματι (G. 244; 188, 1, Ν. 2).—διέφθαρε, brought destruction upon. Πυλαγόρων, a portion of the delegates to the Amphictyonic council were so called. The meeting of the council was called Πυλαία from Πύλαι (see note on § 16, above), even when it met at Delphi.
- 33. Πυλαγόροι: there is also a form Πυλαγόραι. πάντως κου... πυθόμενοι, having certainly gained the most accurate knowledge. Many names were current of persons said to have betrayed the pass to Xerxes; probably it may have been made known by more than one, in a region where many favored the invasion, and many more were in terror of the invader. τοθτο δί, and secondly. εί... ὑμιληκὸς είη, if he should have had much to do with the region, i. e. as a consequence of having had much to do with it (G. 202, 2): for the force of the rare perfect optative, see Greek Moods and Tenses, § 18, 1, with Note.
- 34. ήρεσε (v. ἀρέσκω). τῶν ἐστρατήγεε (see note on § 29). ὧρμέατο (G. 119, 3), for ὧρμηντο. περὶ λύχνων ἀφάς, about lamplight.
- Page 182.— τότε (see note on § 3, above). ἐν σκέπη τοῦ πολίμου, sheltered from the war (G. 167, 3). ἐκ . . . χρηστή, at so remote a period (see G. 191, N. 6) had it (the path) been shown by the Malians (G. 188, 3) to be a pernicious thing: etδὲν χρηστή (commonly οδὲν χρήσιμος), of no good, is a euphemism for bad: these words are sometimes understood to refer to the pass of Thermopylae itself (ἐσβολήν), and to mean that the Malians had so long ago shown the pass to be useless.
- 35. Μελάμπνγον: this was an epithet of Hercules, implying manliness and strength. Κερκάπων: these Cercopes were droll, mischievous dwarfs, who appear often in the stories of Hercules, sometimes amusing and sometimes tormenting the hero. In the local legend of Thermopylae, they appear as footpads lurking about the pass (hence their seats, 18ρα, at the narrowest place), where they steal the arms of Hercules while he is sleeping. Hercules seizes two of them and ties them to a pole, which he throws over his shoulders and walks away with them. They have been warned by their mother to beware of the Μελάμπνγος; and on seeing this characteristic of Hercules as they are swinging behind him, they make such sport of him that finally he too begins to laugh at their jokes and releases them. A bas-relief taken from a temple at Selinus in Sicily represents Hercules carrying the two Cercopes on his shoulders. The stone called Μελάμπνγος probably had some imaginary resemblance to the sleeping Hercules.
- 36. τὰ Οἰταίων: the mountain (usually called Callidromus) over which the path led forms a part of the Thessalian range of Oeta: the words ἐν δεξιῆ refer to the march southward and eastward after crossing the Asopus.

 ἡνόμενοι, keeping guard (as protectors). φρουρίοντε, guarding (as sentinels). ἡ κάτω ἐσβολή (G. 141, N. 3), i. e. Thermopylae itself. ὑτοδεξάμενοι, having pledged themselves (or given a promise) to Leonidas.

- 37. ἀναβεβηκότας (G. 280). ώδε, as follows, belongs to ξμαθον. ἐνέδυνον . . . ἐνδυομένους (G. 199, n. 1): as they were putting on their own armor, the middle is more exact. οἱ βάρβαροι is subject of ἐγένοντο. φανήσεσθαι (G. 203, n. 2).
 - 38. μη . . . toor, lest they might prove to be (G. 218; 216, 2).
- Page 183. φείγοντες (G. 279, 4, N.). dρχήν, originally, i. e. on purpose to attack them. παρεσκευάδατο (G. 108, 4, I.).— oi δέ refers to Πέρσαι, the subject of the preceding clause: this is not an Attic usage (G. 143, 1).
- 39. tot (G. 55, N. 1). tot, besides (G. 191, N. 2). obtos, the diviner and the deserters. obs two, forbade.
- 40. σόκ έχαν (G. 203, N. 1), depends on λέγεται, by a change of construction (G. 260, 2, N. 1). dρχήν: see § 38, above; dρχήν may often be translated at all, like Latin omnino. τῆ γνόμη πλείστός εἰμι, I am most strongly inclined to the opinion: so πολός εἰμι (see Liddell and Scott). κελεύσαι (G. 203) depends on the phrase τῆ γνόμη πλείστός εἰμι. αὐτῷ, intensive. έχειν (G. 203, N. 1). έλείπετο, awaited. οὐκ ἐξηλείφετο, remained undiminished.
- 41. yevicta... dwolicta: we should expect these to be in the future, on the principle of indirect discourse (G. 203); but verbs signifying to give an oracle are exceptional, probably because they imply a command. (See Greek Moods and Tenses, § 23, 1, N. 2). "The notion which gave rise to this oracle seems to be the one, that in a dire extremity the anger of the deity was only to be propitiated by a most costly offering." Blakesley. It was related that Leonidas, before he left Sparta, gave instructions to his wife Gorgo for her conduct in widowhood; and that "funeral games were performed, as over him, in his presence."
- Page 184.— (2.) Περσείδησι, descendants of Perseus: Herod. (VII. 61) says that the Persians received their name from Perses, son of the Greek hero Perseus; a mere device to unite the two similar names.—(3.) τό μὸν οὐκὶ... δέ, not this, but, &c.—(4.) οὖρος (= δρος, boundary), Sparta's bounds.—(5.) τόν (G. 140), him, i. e. the invading Persian.—(7.) ἔτερον, one or the other.— δια-δάσηται (ν. δατόρμαι οτ δαίσμαι).— ἀποπέμψαι and οἴχεσθαι depend on τῆ γνόμη πλείστός εἰμι in § 40, being partly a repetition of κελεύσαι, &c. in that passage. All from μένοντι δέ (§ 40) through the oracle is a sort of parenthesis.
- 42. The divinative, by descent. our divinera, remained not behind, i. e. did not separate himself from the army. Krüger.
- 43. Θηβαίοι αίκοντες: as unwilling hostages, they could have been of little service; it is probable that this is the representation made afterwards by the Thebans, to reconcile themselves with the Persian conqueror. (See § 55.) Their politics were at this time "essentially double-faced and equivocal." Grote. A later orator, confounding Thespians and Plataeans, says of the latter, that one half the adult citizens perished in the pass,

- and the remainder fought in the Athenian fleet at Artemisium and Salamis.
 οὸκ ἔφασαν, said that they would not, dec.— ἀπολιπόντες (G. 138, N. 8).
- 44. is dyaphs . . . $\pi\lambda\eta\theta$ ionv, until about full-market time, i. e. the last part of the forenoon, before $\mu\epsilon\sigma\eta\mu\beta\rho la$.
- Page 185. χώρος, here = space to be passed over. τὸ μὰν γὰρ... ἐψυλάσσετο refers to the fight of the two preceding days.
- 45. πολλοί refers to the Persians: but the subject changes suddenly at . ἄτε γάρ. τοῦ ἀπολλυμένου, the dying. ῥώμης ὅσον είχον μέγιστον, their utmost strength; like ὡς μέγιστον expanded into ὡς (or ὅσον) ἐδύναντο μέγιστον. παραχρείμενοι (sc. τοῖς σώμασιν), making their lives of no value. ἀτέοντες, reckless. κατεηγότα (v. κατ-άγνυμ). οἱ δέ, referring to τοῖς πλέοσι, not Attic (see note on § 38, above).
 - 46. γενόμενος, having proved himself (not having been). τὰ οὐνόματα: the names of the 300 could still be read on a column in Sparta in the time of Pausanias, 600 years afterwards. οἶκον, his estate. ὡς ἐούσης gives the reason of Artanes himself.
 - Page 186.— τοῦτον ὑπεξείρυσαν, rescued his body. The bones of Leonidas were carried to Sparta forty years later, according to Pausanias; when the column just mentioned was erected.— τοῦτο συνεστήκες, this kind of battle continued.
 - 48. πλην Θηβαίων: see below, § 55. λέων, with reference to the name Λεωνίδης. τοίσι ... περιεούσαι, such of them as happened still to have them (μάχαιραι) left. και χερσι και στόμασι, as we say "tooth and nail," but of course with no comic idea. εξ έναντίης, in front. περισταδόν (adv. from stem of περιστημι), so as to surround them.
 - 49. πριν ή (G. 274, N.). τοσούτο . . . eival depends on ion implied in what precedes. τον δό, but he, irregularly inserted, as if the sentence had not been introduced by the relative τόν, to which πυθόμενον belongs. ώς ἀγγέλλοι depends on the past tense είπειν (G. 203; 201, N. 2). εί Ισούτο represents εί Ισται in the direct form (G. 221, N.), if it was to be (not if it should be).
 - 51. αότοῦ ταυτή τη περ έπεσον, there (i. e. at Thermopylae), on the spot where they fell. σφί refers to the Spartans and Thespians. πρότερον ή ... οίχεσθαι, like πριν ή in § 49: the subject of οίχεσθαι is τοὺς συμμαχους understood, which is also implied (in the genitive) after τοῖς πρότερον τελευτήσασι. ἐπιγέγραπται: this verb applies especially to inscriptions, properly called ἐπιγράμματα (see below, after the inscriptions).
 - Page 187. Πελοποννάσου: the Doric form, with ā for η (G. 30, 1). In the preceding verse, τῶδε and τριᾶκοσίαις are sometimes substituted (on conjecture) for the Ionic forms of the MSS., which can hardly be correct. χιλιάδες τέτορες: the number who fought (ἐμάχοντο), although Herodotus elsewhere speaks as if 4,000 fell (VIII. 25). The inscription refers only to those from Peloponnesus, who (according to § 18) amounted to 3,100. But

later writers speak of 700 or 1,000 Lacedaemonians besides the 300 Spartans, and these must be included, although Herodotus makes no mention of them. The whole question of the numbers at Thermopylae is much disputed. The stern simplicity of the second inscription has made it especially famous. — ἀγγάλλαν is used for the imperative (G. 269). — In the third inscription, Μεγωνία is Doric genitive (G. 39); and οὐα ἔνλη = scorned (Rawlinson). — ἔξω ἡ, εκερρί. — Σιμανίδης: Simonides, the great lyric poet of Ceos, was often considered the author of all three epigrams. His still more famous ode on the heroes of Thermopylae (or perhaps only a fragment) is preserved by Diodorus:—

Των έν Θερμοπύλαις θανόντων εὐκλεὴς μὲν ὰ τύχα, καλὸς δ' ὁ πότμος, βωμὸς δ' ὁ τάφος, πρὸ γόων δὲ μνᾶστις, ὁ δ' οἶκτος ἔπαινος. Ἐντάφιον δὲ τοιοῦτον οῦτ' εὐρὼς οῦθ' ὁ πανδαμάτωρ ἀμαυρώσει χρόνος, ἀνδρῶν ἀγαθῶν. Ό δὲ σακὸς οἰκέταν εὐδοξίαν Ἑλλάδος είλετο · μαρτυρεί δὲ Δεωνίδας ὁ Σπάρτας βασιλεὺς, ἀρετᾶς μέγαν λελοιπὼς κόσμον ἀέναὸν τε κλέος.

"Of those who at Thermopylae were slain,
Glorious the doom, and beautiful the lot;
Their tomb an altar: men from tears refrain,
To honor them; and praise, but mourn them not.
Such sepulchre nor drear decay
Nor all-destroying time shall waste; this right have they.
Within their grave the home-bred glory
Of Greece was laid; this witness gives
Leonidas the Spartan, in whose story
A wreath of famous virtue ever lives."

Translated by STERLING.

- 52. παρεόν = παρόν (G. 278, 2). μεμετιμένοι (see μεθίημι in Cat. of Verbs). οὐκ ἐθελήσαι depends on λέγεται in the first line. τὸν είλετα, his Helot servant: each Spartan soldier was entitled to be accompanied by seven Helots, and probably many of these fell in the first battles at Thermopylae, unmentioned by the historian (see, however, VIII. 25). λεποψυχέοντα, (here) faint-hearted.
- 53. el... fiv, if it had been the case. nombfv, return: see nombfeodu.
- Page 188. προσθέσθαι αν (= προσέθετο αν) depends on λέγεται in § 52. προφασίος (G. 171, 1).

- 54. ἡτίμωτο, he was disgraced, as the perfect ἡτίμωται means he is disgraced. ἐν Πλαταιῆσι, i. e. at Plataea, in the following year (479 B. C.). ἀνέλαβε, he made up for. ἐπενειχθεῖσαν (ν. ἐπιφέρω).
- 55. de . . . μηδίζουσι . . . darκοίατο (G. 243).
- Page 189.—56. πλεθνας = πλέονας. σχόντα... Πλαταιέων: this attack of the Thebans on Plataea was the first hostile act committed in the Peloponnesian War (431 B. C.).
- 57. τη άληθείη, truthfulness. τὰs διεξόδους, "the ins and outs." cta βασιλεύς γενόμενος, since you were once their king. (See note on § 26, above.) The counsel of Demaratus (here omitted) was that Xerxes should occupy with part of his fleet the island of Cythera, off the south coast of Laconia, which would draw off the Spartans from the defence of the 1sthmus, and put all Greece in his power. This wise counsel was overruled by the Persian Achaemenes. It was followed afterwards by the Athenians, in the Peloponnesian War.
- 58. ἀποταμόντας, sc. τινάς. δήλα . . . γέγονε (G. 135, 2). τῶν (= ων) . . . ἀνθρώτων (G. 154, Note).

IV.

- Page 190.—1. ναντικὸν στρατόν: the return of the Greek fleet from the Euripus to its position at Artemisium has been mentioned in III. § 11. After describing the battle of Thermopylae in the Seventh Book, Herodotus begins the Eighth Book with the sea-fight at Artemisium, which took place on the same three days with the battles at Thermopylae (see below, § 15).— Πλαταιίες: see I. §§ 11-13.— πεντηκοντίρους: these were vessels of the older style with fifty oars, all in one row; while the triremes, the more modern ships of war with three banks of oars, were specially called νήες, sometimes νήες μακραί.
 - 2. ἐπ' 'Αρτεμίσιον (G. 191, N. 6). ήγεμονεύη, be commander-in-chief.
- 3. ές Σικελίην: see II. § 39. εἰ στασιάσουσι, ὡς ἀπολέεται (G. 223, n. 1; 247). τοσούτω... δσω (G. 188, 2).
- Page 191. μέχρι... εδέοντο, so long as they (the Athenians) were in extreme need of them (the Peloponnesian allies): μέχρι δσου here = δσον χρόνον. The desertion of these allies, all of whom acknowledged the headship of Sparta, would have withdrawn 113 ships. περὶ τῆς ἐκείνου, i. e. to liberate the Greeks in Asia Minor and the islands: this refers to the beginning of the Confederacy of Delos (about 477 B. C.). See notes, p. 31.
- 4. 'Aφετάs: see III. § 12, above. παρὰ δόξαν . . . ἡ ὡς κατεδόκεον, pleonastic for otherwise than as they expected, παρὰ δόξαν being more emphatic than the simple ἐτέρως. δρησμόν, a retreat, which would have betrayed the force at Thermopylae to destruction, besides leaving Eudoca

- unprotected against the Persian fleet. προσ-μείναι ... χρόνον, to κατὰ a little longer. Θεμιστοκλέα: Herodotus is writing after Themistocles had died in exile, when even his disinterested acts were liable to be suspected of corruption. But whatever we may think of his personal motives, we may easily believe that he used money furnished by the richer Euboeans in the way described in § 5. ἐπ' ❖ . . . ποιήσονται (G. 236, N. 2 and 3).
- 5. ἐπισχεῖν (G. 265). ἤσπαιρε, struggled, i. e. resisted. ἀπολιπόντι represents el ἀπολίποιε, as protasis to πέμψαε ἄν (G. 226, 1). ἡπιστέατο, imperfect, supposed (G. 126, 5; 119, 3): cf. ἐδυνέατο above, III. § 30.
- Page 192.—6. of κως Φοιων (G.226,4,N.1), in case they should capture them, i. e. to capture them if they could. καταλάβοι, should close in about them (and save them), an unusual meaning. καὶ ἔμελλον δῆθεν . . . περιγενίσται, and they were likely (as the Persians thought, δῆθεν) to make their escape (i. e. if their flight was not hindered); whereas (δί), according to their (the Persians') talk, not even a torch-bearer was to come off alive. The torch-bearer in an army or fleet kept alive the sacred fire which was brought from home, and his person was held sacred. His fall, therefore, implied the utter annihilation of the whole army. It was a common saying that "not even a torch-bearer escaped" (ούδὶ πυρφόρος ἐλείφθη), implying utter destruction.
- 7. πρὸς ταθτα ὧν: this corresponds to ὡς μὰν τῆς ἀντίης in § 6, taking the place of a clause with δί.— ὡς ἄν (G. 216, 1, Ν. 2).— οἱ μέν, i. e. those who sailed round Euboea; στφεῖς δί, and they, i. e. the main force; both in apposition with the subject of περιλάβοιεν.— ἐξ ἐναντίης, in front, like ἐκ τῆς ἀντίης in § 6.— τὰς ταχθείσας, i. e. the two hundred.
- 8. αὐτὸς περιβάλετο, got for himself. ἀλλ' οὐ γάρ οἱ παρίσχε ὡς τότε, but [had not done so], for he had never had [such] an opportunity as then. ἐτι, at length.
- Page 193.— is dysakowra: a swim of about nine miles! This is matched by another later story, that, during the storm at Sepias, the same man with the help of his daughter (also a diver) destroyed many Persian ships by diving down and loosening their anchors.
- 9. ἀποδεδέχθω, v. ἀποδείκνυμι (G. 202, 2, N. 1).— 🕹 γένοιτο, that it had taken place (G. 243).
- 10. ἐπενείκαντες, ascribing or imputing. καταφρονήσαντες ταθτα, resolved on this; καταφρονέν has this rare sense only in Ionic Greek. ἐς μέσον implies that they hoped to get the Greeks into the circle which they were about to make. ἐπιστάμενοι, feeling sure. ἀπονοστήσει, would return safe. ἡδομένοισι ἡν (G. 184, 3, n. 5). ὅκως . . . λάμψεται depends on the idea of striving in ἄμιλλαν ἐποιεῦντο (G. 217).
- Page 194.—11. is to ήμηνε, when the signal was given (G. 184, N. 1 d).—is το μέσον: the sterns were brought together as the prows were turned toward the enemy on every side.— toyou except, held to the work.— κατά

- στόμα, beak to beak. Σαλαμινίων: the Salamis in Cyprus is meant; but έν Σαλαμίνι below refers to the island near Athens.
- 12. μέσον θέρος, nidsummer: της ώρης is partitive genitive. The battles of Thermopylae and Artenisium took place in July, 480 B. c. κατιστίατο, imperfect, = καθίσταντο. ἐλπίζοντες, apprehending. ἐς οἰα = ὅτι ἐς τοιαῦτα, causal relative (G. 238). ῥεύματα ἰσχυρά, swollen torrents.
- Page 195. 13. Saws &v (G. 216, 1, N. 2). 7d. Kotha, the Hollows of Euboea are probably on the southwest side, opposite Attica.
- 14. ἐπεβάθεον, came as reinforcement: these 53 ships, added to those mentioned in § 1, raised the Athenian fleet to the full number of 200. την αθτήν ώρην, the same time of day (see § 9, above).
- 15. σφι λυμαίνεσθαι, should harass them (G. 184, 2). τὸ ἀπὸ ဪεω, what Xerxes might do. οἱ μέν refers to the Greeks both at Thermopylae and at Artemisium; οἱ δέ to the Persians at both places: πόρου refers to the passage by sea and that by land. δκως κρατήσουσι (G. 217, N. 2).
- Page 196. 16. παραπλήσιοι, equally matched, not in numbers, but as is explained in the next sentence. αύτὸς ὑπ' ἐωντοῦ ἐπιπτε: a Corinthian speaker in Thucyd. I. 69 speaks of the armament of Xerxes as αὐτὸν περὶ αὐτῷ σφαλέντα. τράπεσθαι (Ionic present passive), in apposition with χρήμα.
- 17. παλήσει, should suffer: cf. ήν τι καταλαμβάνη (G. 248). σημαίνειν depends on προσετέτακτο and also on έτοιμον. ès ἀναβολάς, with delay. The fleet had suffered so severely in the engagements, half of the Athenian ships being disabled, that it had already determined to withdraw; and, by advice of Themistocles, the Greeks were slaughtering the cattle of the Euboeans for their own supplies.
- 18. περί τὰ πότιμα ΰδατα, i. e. on the northern shore of Euboea, where the Persians would land for drinking-water. έπὶ τοὺς πατέρας: Attica was called the parent city of the Ionians in Asia Minor. μάλιστα μέν, best of all. ἐκ τοῦ μέσου ἡμὲν ἔζεσθε (G. 184, 3, Ν. 6), i. e. be neutral.
- Page 197.— καὶ αὐτοί, opposed to τῶν Καρῶν.— ἡ ἔχθρη . . . γέγονε: i. e. in the assistance given by Athens in the Ionic revolt.— βασιλία, object of λαθόντα.— ἐπείτε ἀνενειχθη: Herodotus occasionally omits ἄν in this construction, contrary to the usage in Attic prose (G. 234; 223, N. 2).
 διαβληθη̂ (sc. τὰ γράμματα), should be misrepresented (G. 248, N.).

In the interval which follows, Xerxes is said to have brought the soldiers of his fleet to Thermopylae, that they might view the Grecian dead, — concealing the trenches where 20,000 of his own dead lay buried, — "truly a laughable device," says Herodotus, "which deceived nobody; on one side a thousand men lying about the field [as if these were all the Persians had lost], and on the other four thousand crowded together into one spot." He is also related to have asked of some Arcadian deserters what the Greeks were doing. "Holding the Olympic games," was the reply, and "seeing

- wrestling and chariot-races." "And for what prize?" he askcl. "An olive-wreath to the winner." Upon which a Persian officer exclaimed, "What men are these against whom we are brought out to fight?—men who contend with one another for honor, and not for gain!" At this time, too, the Thessalians (who had an old border-feud with the Phocians) sent a messenger into Phocis, offering, for a ransom of fifty talents, to save the district from being ravaged by the Persians: to which the Phocians replied, that they were free as the Thessalians to make friends with the Medes, if they chose; but they would never of their own will be traitors to the liberties of Greece. This heroic answer greatly endeared them in later times to the Athenians; but the opinion of Herodotus was, that their ancient hate would have led them to choose the side opposite to the Thessalians, whichever that had been.
- 19. ἐς τὴν Δωρίδα: it is strange that Herodotus represents the whole army of Xerxes as marching into Boeotia by the road which leads through Doris and Central Phocis by the valley of the Cephissus, a road which, by crossing a mountain ridge, avoided the pass of Thermopylae altogether. Stein remarks, that probably a part of the army at least passed through Thermopylae and took the upper road, which appears from the names of towns on that route which were burned by the Persians. This road also would be the only one practicable for the cavalry. ποδεών, footlet or spur (see Lexicon). ἡ τωρ refers to Doris. μητρόπολις, i. e. the starting-place of the Dorian emigration: the earlier home of the race was in Thessaly. οὐκ ἐδόκες, i. e. the Thessalians advised against it.
- 20. ἡ κορυφή, the name Tithorea was given to one of the summits in the mass of mountains called Parnassus: the place here mentioned was probably a natural fortress described by Plutarch (Sull. 15), below the highest peak of Tithorea; the present Velitza. κατά Νέωνα, at (or above) Neon. καμένη ἐπ΄ ἐωντῆς, lying by itself, i. e. a solitary peak. ἀνηνείκαντο, understand their possessions.
- 21. Παραποταμίους, "Riverside," a town and people of the same name on the Cephissus.
- Page 198. τὰς δὶ πόλις . . . ἐσωζον, were protecting their cities, i. e. when the Persuans entered Boeotia.
- 23. etre...κατορόξωσι, (G. 244): the direct question being κατορόξωμεν; shall we bury them? (G. 256). αὐτός before elval is adjective (G. 188, N. 8). πέρι (G. 191, N. 4). πέριγι, i. e. across the Gulf of Corinth. Κωρύκιον άντρον, the Corycian cave, sacred to Pan and the nymphs, was high above Delphi, in the side of one of the heights of Parnassus. It is described as about 300 feet deep, 40 feet high, and abounding in stalactites.
- Page 199.—24. anapeov, were in sight of. Ilpovnins, a title of the Delphian Athena (Attic Ilpovala), who was so called because her temple at and on the way leading to the great temple of Apollo, being thus before

the temple (mpd vace). — Sed wavrev, above all: Sed has occasionally (in Herodotus as in the poets, not in Attic writers) a meaning of pre-eminence, of going through or beyond.

- 25. δόο κορυφαί (G. 138, N. 6), great masses of rock detached from the mountain and thrown down, probably, by the defenders: many such fragments are now to be seen in the pass. 180 Βοιστών (G. 182, 2). μέζονας ή κατά άνθρώπων φύσιν, of more than human stature: ἔχοντας cannot be correct here unless there is some error in the preceding words.
- 26. τούς and δύο belong to ήρωας. της Κασταλίης, the famous fountain of Castalia, which flows from the cleft between the two lofty peaks, the Φαιδριάδες, which overhang Delphi. One of these peaks was called Hyampeia. These two peaks above Delphi have caused the idea that the chief peak of Parnassus, Lycoreia, has a double crest.
- Page 200. 27. το ποιητέον = 8 ποιητέον, as indirect question.
 ἐπὶ τοῦσι κατήκουσι (ν. καθ-ήκω) πρήγμασι, on the circumstances that had
 arisen (or come in), like the Attic τὰ καθεστώτα. τῶν . . οδδίν, nothing of
 the kind. οἱ 86, the Athenians: see note on III. § 38, above. ἀπιέναι
 (ν. ἀφίημι) depends irregularly on ἐπυνθάνοντο, which takes the participle
 τειχέοντας regularly (G. 280).
- 28. 'Adnyalwy tô tie bivatal outer, for 'Adnyalwy tivà tô (= i) bivaται σώζειν. — ès Τροιζήνα: Troezen, on the Argolic coast, was a seafaring place, sacred to Poseidon, and inhabited by an Ionic people kindred to the Athenians. It deserves to be remembered to the honor of the Troezenians, that they received the Athenian exiles "with eager good-will." and "passed a vote that they should be maintained at the public charge by a daily payment of two obols to every one, and leave be given to the children to gather fruit where they pleased, and schoolmasters paid to instruct them." (Plutarch, Them. 10.) — τῷ χρηστηρίω, that with reference to the "wooden walls." — έν τῷ ἱρῷ, in the temple of Athena Polias, which formed part of the Erechtheum on the Acropolis of Athens. Here was preserved the olive-wood statue of the Goddess, which was believed to have fallen from heaven, and which was decorated with the costly peplus at the great Panathenaic festival. — is to the serpent as actually existing, implying some doubt of his reality on the historian's part. -- ἐπιμήνια, monthly food-offerings. — ώς . . . άπολελοιπυίης: it was a common ancient belief, that a city could not be taken or destroyed unless first forsaken by its divinity. Thus the Romans had a formula for summoning forth the Gods of the cities they were about to attack; while the true name of Rome and that of its tutelar divinity were said to be kept as a mystery, lest they should become known to an enemy who might thus disarm the city of its protector. (See Macrobius, Sat. III. 9.)
- Page 201. 30. προθέντος (for the more common λόγον προθέντος), having given notice, the usual formula for opening a debate. τῶν (= ὧν) χωρέων, by attraction for ὅκου χωρέων τῶν ἐγκρατίες εἰσί, in which of the places they were themselves masters of. ἐπιλέγοντες, as if ἐλεγον or ἔγνωσαν

had preceded. — Iva, where. — πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ, supply ἐόντες from the clause with μέν.

- 31. Here, had (already) come (G. 200, N. 3); but muprolessed (regular present), was burning: so with the and isnow below.
- Page 202.—32. τρισί μησί: it was now September, B. c. 480, on the 20th of which the battle of Salamis was fought.— άρχοντος, being Archon, i. e. Eponymus for the year: see note on Xen. Hell. 2, III. 1.—τὸ ἀστυ, the city proper, all within the circuit of the walls.—ταμίας, stewards, having charge of the temple-treasures.
- 34. & τῶν ἀπόρων: ἀπορα is used like ἀπορίαι.— ἔμπροσθε: the north side of the Acropolis is still sometimes called the front; the gateway and the only entrance are on the west side.— ἤλπισε has here so much force of apprehension that it takes μή and the optative like ἐψοβήθη (G. 218): for ἡλπισε ἄν, see G. 226, 2.— ἰρὸν . . . 'Αγλαύρου: the Aglaurium, a sanctuary which commemorated the place where Aglaurus, daughter of Cecrops, was said to have thrown herself from the Acropolis.
- Page 203. mpds rds rwas, the gates of the temple, in the precincts of which they had ascended.
- 35. 'Αρταβάνφ: an uncle of Xerxes, who had been left in chief authority at the Persian capital, although he had attempted to dissuade Xerxes from his expedition against Greece.
- 36. γηγενίος, born of the Earth: see II. II. 548, τέκε δὲ ζείδωρος άρουρα. The temple of Erechtheus was one of the three temples united in the building commonly called the Erechtheum; a second was the temple of Athena Polias (see note on § 28, above); the third was the Pandroseum, which contained the sacred olive-tree planted by Athena, and the salt spring (θάλασσα) made by the stroke of Poseidon's trident. These were proofs (μαρτύρια) offered by the rival deities in their famous contest for the possession of Athena, which was represented by Phidias in the group of statues on the western pediment of the Parthenon. δσον τε, about, like ως with words denoting number or size: the τί is a poetic addition (not Attic) allowed by Herodotus (G. 151, N. 4).
- 37. κυρωθήναι depends on ξμανον, which sometimes takes the infinitive in the sense of waiting for something to be done. πρήγμα, subject of discussion (see § 30, above).

Page 204. — Kal of (G. 151, N. 3).

38. περὶ οδδεμιής... ναυμαχήσεις, i. e. you will no longer have any country to fight for (for od ... οδδεμιής, see G. 283, 9). — μη οδ (G: 283, 7). — άναγνώσαι, to prevail upon: this meaning of άναγιγώσκω is not found in Attic.

- 39. συμμίξαι, communicare. ἐωυτοῦ ποιεύμενος, making (or representing) them as his own.
- 40. τῶν εἴνεκεν (relative), = τούτων ὧν, &c.: τούτων depending on λόγον. πολλός, frequent or urgent; i. e. he had much to say. ἀπολυόμενος, in his defence, sees purgans. οἱ ἐγκαταλευπόμενος, they who do not enter the lists.
- Page 205. 41. ἀναζεύξης, break un, move off; lit. yoke up, used properly of moving by land. ἀναπεπταμένφ, open (as a bird with its wings spread), in contrast with the narrow waters at Salamis. ἐς τό (relative), supply ἀνάγειν or some similar verb. βαρυτέρας (if correct) must mean heavier in movement, not larger. σφέας, the Persians. κινδυνεύσεις... Έλλάδι: compare κινδυνεύειν τῆ ψυχῆ, in III. 27.
- 42. τοσάδε, the following (G. 148, N. 1). πρὸς ἡμέων, for our advantage.

 ἐς τήν (G. 191, N. 6). ἐν αὐτοῖσι (as above), i. e. in what I propose.

 μένων = ἡν μένης (G. 226, 1).
- 43. περιεσύσι: cf. περιγίνεται in § 42. λόγιον refers to the oracle, II. § 35. οικότα is object of βουλευομένοισι, and is also understood as subject of ἐθέλει, which here is used like φιλεί = solet. βουλευομένοισι before οὐκ ἐθέλει is dat. commodi. i. e. for their sake.
 - Page 206. προσχωρίαν... γνώμας, conform (go over) to human ideas.
- 44. τῷ μή ἐστι (G. 238): μή shows that there is a conditional as well as a causal force in the relative clause. ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί, to put a question to vote for (i. e. on the motion of) a man without a country. ούτω συμβάλλισθαι, then (i. e. after declaring his country) to join in proposing opinions. ἐστι ἀν, so long as: the subjunctive in the direct discourse depends on ἐστι (here changed to εψη), which has a future (as well as present) sense; the idea being, we can certainly be said to have a country, so long as we have 200 ships to show.
- 45. ἐπεστραμμένα (ν. ἐπιστρέφω), pressing, emphatic.— εἰ μενέεις καὶ ἔσεαι: the apodosis is suppressed, it will be well.— το πῶν ... φέρουσι, i. e. with them rests the whole fortune of war.— οἰκέτας, (here) our households.— Σῖριν, a town near Sybaris in Southern Italy.— καὶ ... αὐτήν, and which (G. 156): a relative is seldom repeated in a new case, but a personal or demonstrative takes its place.
- 46. δοκέειν, used absolutely (G. 268). μη ΄. Απολίπωσι (G. 218; 216, 2). οὐκέτι belongs to ἀξιόμαχοι. οἱ περὶ Σαλάμινα (G. 141, N. 3): ἀκροβολισάμενοι, after skirmishing.
- Page 207. Alas(Sas: among the descendants of Aeacus were Peleus and his son Achilles. It is not to be supposed that the ship was sent for images of these heroes; but it was believed that they would come in person, though unseen, to help the Greeks.
- 47. Δημαρήτω: see note on III. § 57. Θριασίω πεδίω, between Parnes and Eleusis. δτεών κοτε είη, indirect question, like δ τι είη (below). πρόκατε (= πρόκα τε), suddenly, all at once. ἴακχον, the song sung by

the procession of the initiated (μέσται or μεμυημένοι) as they marched along the Sacred Way from Athens to the temple at Eleusis at the annual festival of Demeter: the name comes from the frequent recurrence of the verse "Ιακχ', δ "Ιακχε, in which Dionysus (or Bacchus) was invoked under the name of Iacchus.

48. αὐτός belongs to the omitted subject of εἶπαι (see G. 138, N. 8): ἔφη is still understood. — ἐρήμου ἐούσης, causal. — Μητρὶ καὶ τῷ Κούρη, to Demeter (the Earth-mother or Ceres) and Core (the Daughter, Proserpine or Persephone; Κόρη, Ionic Κούρη). — μυεῖται, is initiated: the term probably refers to the candidates for initiation having their eyes closed or covered. — τὴν φωνήν (G. 159).

Page 208.—49. of the destination of the dust.— the Eulautos, towards Salamis; but the to στρατόπεδον, into the camp.— καταπτόμενος, calling to witness; properly used of clinging to the image of a God who is invoked.

50. θηησάμενοι: see note after § 18, above. — Φαλήρφ, the old port of Athens; see map, and note on Xen. Hell. ii. 4, 11.

Herodotus now describes a discussion (here omitted), in which an immediate attack on the Greek fleet at Salamis was urged by all the Persian commanders except Artemisia, the queen of Halicarnassus. She advised distracting the Greeks by threatening various parts of their coast with attack. But her counsel seemed timid and slow, and was overruled by the majority, whom Xerxes followed. Herodotus also remarks, that the army and navy of Xerxes, when they reached Attica, were as numerous as they had been before the storm at Sepias and the battles at Artemisium and Thermopylae, the losses being made up by accessions from the Greeks. This, however, may well be questioned.

The movement mentioned in the words ανήγον τὰς νέας ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, seems to have consisted in sailing across to some position southeast of Salamis, from which an attack could be made the next day on the Athenian fleet, which was lying in the Bay of Salamis (on the east side of the island). — ὅτι...μέλλοιεν (G. 250, N.).

51. ἐπορεύετο, began its march. — συγχώσαντες, having destroyed (dug away): the road along the shore from Megara to Corinth is here artificially made on the steep side of the Scironian cliff (Σκιρωνίδες), and it is still rendered impassable by an ordinary rain-storm. This is the place at which the robber Sciron kicked travellers into the sea, until he was himself served in the same way by Theseus. (He has resumed his old business in later years, and a new Theseus is sadly needed there.)

Page 209. — φορμοί ψάμμου πλήρεις, gabions.

52. περί του παντός δρόμον θέοντες, running a race for the whole, i. e. having everything at stake. — ἀνὴρ ἀνδρί παραστάς, each man with his neighbor. — τίλος (G. 160, 2). — ἐξερράγη, the excitement broke out (like, a storm). — οἱ μέν, as if πολλοί διεγον preceded; to this corresponds Αθη-

vator 8t, &c. — ἀμύνεσθαι depends on some word like κελεύοντες understood with 'Αθηναίοι, &c.

53. λαθάν, secretly. — ἐπεδίκοντο πολιήτας: after the great losses sustained at Thermopylae and later at Plataea, Thespiae was obliged to admit new citizens. This Sicinnus was an Asiatic by birth, and probably spoke Persian. — λάθρη = λάθρα (G. 182, 2). — φρονίων τὰ βασιλίος, favoring the King's cause. — παρέχει, affords you an opportunity.

Page 210. — περιίδητε διαδράντας, allow to escape: notice the tense of the participle (G. 279, 3). — πρὸς ἐαυτούς, against each other (G. 146, N. 3).

The first object of Themistocles was certainly to make a retreat of the Greek fleet impossible, as he believed that thus only could the progress of Xerxes be checked. He also wished to divert the attention of the Persian commanders from their original plan of attack to an entirely new one of cutting off a retreat, thus making them careless at the critical moment, and perhaps inducing them to divide their fleet. It can hardly be doubted, however, that here—as in his later stratagem (§ 85)—he had a crafty scheme for "laying up treasure" (ἀποθήκην μίλλων ποιήσεσθαι, § 84) with the King, in case the Greek cause should fail or he himself (as actually happened) should be driven to seek the protection of Persia.

54. τοθτο 86, secondly. — ανήγον . . . Σαλαμίνα, they brought their west wing up to Salamis, sailing round the island (or surrounding the island, i. e. with ships stationed at important points). This refers to the ships which formed the west wing as they were stationed the evening before the battle (see note on § 50). — of duch. . . Kundoupay terapulyon those who had been stationed about Ceos and Cynosura: it is now generally agreed that this Cynosura must be some point of Salamis, and not the Cynosura of the bay of Marathon. The word (lit. dog's tail) means simply a long point of lund, and the eastern point of Salamis suits the description better than any other. Ceos must be some place or point in the immediate neighborhood. - Karelχον . . . πορθμόν: the ships just mentioned, which were lying off Cynosura at nightfall, now advanced and blockaded the channel between Salamis and the peninsula of Piraeus (in which is Munychia). — dres(Batov Tow Περσέων (cf. πολλούς των Περσέων, above), sc. τινάς (G. 170, 1). — ώς ... Kowoukwww, because (they thought) both the men and the wrecks would be especially likely to be brought ashore here. — έν πόρφ, &c., i. e. in the passage where the battle was to be fought.

The description of Herodotus, thus interpreted, agrees in all essential points with that of Aeschylus. The great tragedian, who had fought in the Athenian ranks of Marathon, was also in the battle of Salamis. It is to be assumed that no account of the position of the Persian fleet on that eventful morning can be correct, which does not agree with his description in the "Persians." This tragedy, exhibited in Athens in 472 B. C., contains a graphic account of the battle, which a messenger, just arrived at the Persian court from Salamis, narrates to Queen Atossa, the mother of

Xerxes. The three principal points mentioned by Herodotus in § 54 are prominent in Aeschylus. The landing of Persian troops on Psyttaleia, and their slaughter, are made a most important part of the story (see note on § 75). The stratagem of Themistocles is mentioned as the chief cause of the Persian defeat. In consequence of this, Xerxes first orders a triple line of ships "to guard the passage out and the roaring straits" (i. e. the southern entrance of the straits of Salamis); then "others ("to guard," or "to sail") in a circle round the isle of Ajax" (i. e. Salamis). The former are the ships described by Herodotus as holding "all the channel as far as Munychia"; the latter must be "the west wing," which the Persians bring round to Salamis (κυκλούμενοι). This last is made clearer by the statement of Diodorus, that Xerxes sent round the Egyptian ships to blockade the passage between the northwest point of Salamis and the mainland of Megara. This is the movement to which Aristides refers in § 58. may suppose that other ships were placed at other points around Salamis, where they would be of service if the Greeks made their expected attempt to escape by night. Aeschylus then describes the disappointment of the Persians when no signs of flight appeared; and their consternation, at break of day, when, as the sun rose, they heard the solemn pacan — the war-cry of the Greeks - and the blast of the trumpet echo from the hills of Salamis. He represents the attack as begun by a Greek ship. The battle seems to have been fought chiefly within the straits, so that the Persian right extended towards Eleusis, and their left towards Piraeus (§ 62). Persians probably advanced in line from the open sea into the narrows, where they were soon thrown into confusion from want of room. Aeschylus speaks of the stream (perpa) of the Persian fleet, which probably refers to their mode of entering the straits. The Persians were so soon thrown into confusion, that the fight must have rapidly lost its regularity, and probably no systematic plan of the Greek commander was carried out. This explains the confused accounts which we have of the progress of the battle, as to which Herodotus (§ 64) confesses himself unable to give details.

The battle of Salamis was fought on the 20th of September, 480 B. C.

55. συνεστηκότων, in conflict (see note on II. § 36, above). — 'Αριστείδης: Aristides, who had been one of the generals at Marathon, was banished from Athens by ostracism (see Dict. of Antiquities) in 482 B. C.; but
his sentence had been revoked since the invasion of Xerxes had begun, on
the motion of Themistocles, his bitter enemy and rival. Recalled too late
to return to Athens, he thus joined the Athenians in their camp at Salamis
the night before the eventful battle, bringing news of the movement of the
Persians which was most welcome to Themistocles.

Page 211.—56. mepl 700, &c., on the question, fre — loov lord, it is all one. — Пеломочино local is to be joined with amondous.

57. ἐξ ἐμέο, at my instigation. — παραστήσασθα, to bring them over, i. e. to my opinion. — το το το ποιεύντων . . . ταθτα, because (as they will say) the barbarians are not really doing this (G. 277, N. 2).

- 53. \$\frac{1}{2}\text{keap cal \$\frac{1}\text{keap cal \$\frac{1}{2}\text{keap cal \$\frac{1}{2}\text{ke
 - Page 212. inclove here takes the accusative, as in II. § 34.

.

- 59. de τον τρίποδα: this tripod was erected after the battle of Plataea. A portion of the pedestal, 16 feet high, is now in Constantinople; and the names of the states which "overthrew the Barbarian" (including the Tenians) are still to be read in the Doric inscription. (See Rawlinson's Herodotus, IV. p. 395.) τῆ Δημνίη: see § 11, above. κατίδα, supply τὸ ναντικόν.
- 60. τῶν Τηνίων is adnominal genitive with ρήματα where we should expect ὑπό and the genitive with λιγόμανα. καὶ οἱ (G. 151, N. 3) . . . ποιηστάμανοι, used irregularly for the genitive absolute, as if other speakers besides Themistocles were to be mentioned in apposition. ἐπιβατίων, marines, fighting men on a ship, as opposed to sailors and rowers: ἐπιβάτης originally means any one who embarks (ἐπιβαίναι); see below, § 89. προηγόρενε εἰ ἔχοντα ἐκ πάντων, i. e. made the best speech of all. τὰ δὲ ἔπεα . . . ἀντιτθίμενα, and his words throughout contrasted things nobler with things baser. δσα refers to τούτων. καταστάσι, constitution.— καταπάδες, having brought to an end. τριήρης: see § 46, above. ἀνήγον, got under way, i. e. began to advance: in the next line, the middle is used in the same way, without νέας.
- 61. American, were close upon them.— In mptunny drampoterta. (also without Int) is to back water: the statement is, that most of the ships at first backed water and were on the point of running ashore on the island behind them.— Ifavaxists, advancing from the line. American is said to have been a brother of Aeschylus; another brother, Cynegeirus, fell at Marathon (I. § 20).— фактым agrees with yvvalka implied in the preceding accusative.

Page 218. — dvakpoverte (G. 200, N. 7).

- 62. κατά, opposed to. πρὸς ἐσπέρης and πρὸς τὴν ἡῶ here are northwest and southeast; Eleusis and the Piraeus giving the general direction of the Persian line. Θεμιστοκλέος ἐντολάς; see § 18, above. χρήσωμαι... οὐδέν (G. 188, 1, Ν. 2). εὐεργέτης ἀνεγράφη: "Recording the name is repeatedly spoken of in the inscriptions of Assyria and Babylonia as the highest object of man's ambition. See Esther vi. 1." (Rawlinson.)
- 63. τῶν νεῶν, i. e. Persian, as τούτους refers to certain Persians. ἔμελλε... συνοίσεσθαι, the result was bound to be such, frc. ἦσαν καὶ ἐχίνοντο, were and proved themselves. αὐτοὶ ἐαντῶν, compared with themselves (i. e. at other times): the comparative here takes two constructions, a genitive and a clause with ἥ, the former being inserted merely for emphasis.
 - 64. uercerepove, individuals. Acremacine: as Artemisia was queen

ef Halicarnassus, the birthplace of Herodotus, he makes more special mention of her. (See also note on § 50, above.) — wal § : see below.

65. d μεν καί τι... έγεγόνει, even if we admit that she had had some quarrel with him, still, frc. — μέντοι is used like δέ in apodosis (G. 227, 2). — παραπεσούσα: Herodotus used συγκυρέω (as well as συμπίπτω) with the participle, like τυγχάνω in Attic (G. 279, 4).

66. ἀπὸ τούτων, by what she had done (not especially κακόν). — καὶ τόν (G. 143, 2): so καὶ τούς. — φάναι, assented (imperfect). — ἐπισταμένους, recognizing; but ἡπιστίατο, believed (wrongly). — αὐτῆ συνήνωκε, proved fortunate for her (Krüger), as in § 64, above; γενόμενα being causal: but συνήνωκε may perhaps be taken with γενόμενα, happened to result fortunately, like συνεκύρησε in § 65 (we have, however, συνήνωκε γενίσθαι in § 66). — καὶ τὸ . . . , γενίσθαι, and especially the circumstance, that, &c., referring to τά τε άλλα. — γεγόνασί μοι (G. 184, 3, Ν. 6).

67. $d\pi\delta \delta \epsilon$ (sc. $\delta \theta a \nu o \nu$) = $d\pi \epsilon \theta a \nu o \nu$.

Page **215.**— ἐν χαρῶν νόμες in the hand-to-hand conflict.— ἀποδεξόμενοι here belongs to ἀποδείκνυμι, as ἀποδεξάμενοι in II. § 17: see note on I. § 6.

68. Δε... ἀπολοίστο (G. 122, 2), i. e. that the cellision was not accidental. — Δε προδόντων, sc. τῶν Ἰάνων, because (as the Phoenicians charged, Δε) they had been traitors: the genitive absolute is more emphatic than the simpler ὧε προδόντας would have been. — τοιόνδε, as follows. — κατεδύστο καταδύστος νεός, the ship which had sunk them. — ἔσχον, took possession (not had or held).

69. εκίλευσε, sc. τινάς as subject of ἀποταμείν. — αὐτοί refers to the Phoenicians generally, who were to be taught a lesson. — δκως... τδω, whenever he saw (G. 233). — ὑπό, at the foot of: the eminence on which Xerxes sat during the battle is low compared with the higher mountain of which it is a projection. — πατρόθεν, i. e. adding his father's name to his own, in the Athenian style. — προσεβάλετο... πάθεσε, i. e. he contributed comewhat (τι) to this disaster of the Phoenicians (G. 170). — φίλος δόν, sc. τοξε Τωσι.

Page 216.—70. ἐν τῷ πορθμῷ, between Psyttaleia and the Piraeus. The battle was fought between Salamis and the mainland, so that this remote position of the Aeginetans could still be called in the channel: hence ἐκπλωύντων and ἐκπλωύντως.

- 71. διάκουσα νία, (sc. πολαμίην). την προφυλάσσουσαν επί Σκιδέφ: see note on III. § 5. κατακοπίντα, badly mangled, cut up. της στρατηγίδος, the flag-ship (of Themistocles). ἐς τὸν μηδισμόν refers to the charges made against the Aeginetans before the battle of Marathon: see I. § 3. ὑπό, to the protection of.
- 72. hasour a aporta, gained the greatest glory: eð (or κακῶς) dκούεν = bene (or male) audire. 'Αρτεμισίην: see § 65, and note on § 64. πρότερον ή ελα = πρίν είλα, before he had captured, priusquam cepisset (G. 240, 1; 232, 2). ή after μν = or. δε αν ελη, [to anybody] who should take her alive (G. 248). γυναίκα: so Demosthenes afterwards resented the Athenians' fear of the later queen Artemisia of Caria (the builder of the Mausoleum), calling her βάρβαρον ανθρώπον, και ταθτα γυναίκα, a barbarian, and a woman at that.
- Page 217. ήσαν & ... Φαλήρφ repeats the statement of the last sentence in § 71, after the digression.
- 73. Š δ . . : γίνεσθαι, and when they came, &c (G. 260, 2, N. 2). ipòv 'Aθηναίης Σκιράδος: this was probably on the southern point of Salamis. οῦνε τι . . . εἰδόσι for στιδίν τε . . . εἰδόσι ἡρῶντο (v. dpdo-μαι), prayed.
- 74. cloi 75, ready. 67 'stepyaopa'votor, after all was over. 60 pairrot, &c.: Herodotus, who evidently disbelieved this story, (as Rawlinson remarks) "recorded it more on account of its poetic character than from ill-will towards Corinth."
- 75. Karts forever av: this is represented by the messenger in the Persians of Aeschylus as taking place after the battle, and as the worst disaster of the day. The Persian here slain are called "the finest, the bravest, the noblest, and the first in the King's confidence." (See § 54, above.)
- Page 218.—76. Κωλιάδα: this was on the Attic coast, a little more than two miles southeast of Phalerum. ἀποπλήσαι, to fulfil, governs τὸν χρησμόν, which is explained by τόν τε ἄλλον... Μουσαίφ, and irregularly by τὸ εἰρημένον, &c.: for the latter we should expect τὸν κατὰ τὰ νανήγια... εἰρημένον. ἐλλήθει, had escaped the notice of. φρίξουσι in the oracle must mean shall roast (i. e. cook) with the wood of the oars which shall drift ashore. The MSS. have φρίξουσι, which might mean shall shudder at the sight of oars (?). The following words, ἀπελάσαντος βασιλίος, favor the common emendation φρίξουσι.
- 77. χῶμα διαχοῦν, to build a mole or dam from the Attic shore to Salamis. He also (τί) began a bridge of boats, and pretended to be preparing for another sea-fight, while he was really planning a retreat (δρησμόν). ἰκ παντὸς νόου, in real earnest. πολεμήσειν is irregular after παρεσκεύασται (G. 202, 3.
 - 78. παραγίγνεται, travels (lit. comes in, arrives). ούτω, with such skill.
 - Page 219. δσων αν ή (G. 225). μη οδ (G. 283, 7; 263, 1, N.). —

- κατ' άλλον, by one after another, a strange expression (perhaps a mistake) for κατ' άλλον και άλλον. λαμπαδηφορίη, torch-race, like λαμπάς (l. § 7).
- 80. Map8όνιον: see below, § 86. παρούμενον, in attempt, i. e. so far as he could, belongs to the subject of ποιέειν. ἐς τοσούνο ἐγίνετα, thus fur did matters advance. ὡς τάχεος εἶχε (G. 168, N. 3). διαφυλαξούσας... βασιλίι, to guard the bridges for the King's passage (G. 265). Ζωστάρος: Zôster is a promontory of Attica about half-way between the Piracus and Sunium. ἐπὶ πολλόν, to a great distance.

Page 220. — 81. hartor, they supposed, followed by even in indirect discourse (G. 203).

- 82. d Abour. ... tor' dr ... loydoure: the direct form would have the same tenses and moods (G. 227, 1). hours up true, to avoid keeping quiet. drowt up = ddr up dry (G. 226, 1). obte... bota, neither can anything succeed. nouse, return. tor entree als naprov, the harvest of each successive year. dlad belongs to darkor stran (sc. 144). ds 8 129, until he comes, without dr (G. 232, 3; 234).
- 83. μεταβαλών, turning, i. e. from the others to the Athenians. άρμέςτο, were eager (set out). και έπι σφέων αυτών βαλλόμενοι, even taking it
 upon themselves, i. e. on their own responsibility. ωλλοι = οἱ άλλοι.

Page 221. — τολλοίσι, many occasions. — ἀναλαμβάναν, retrieve. — εύρημα, good luck or godsend: the idea is, that the rescue of ourselves and of Greece is a piece of special good fortune.

84. καταβάλλων τὰ ἀγάλματα: the Persian religion, like the Jewish, was uncompromisingly hostile to idols (iconoclastic). A Persian therefore might commit acts with no sacrilegious intent which would be gross impiety in the eyes of a Greek. — drepactiques: see II. § 9, above. dλλ'... γάρ, but, since. — ἐπιμεληθήναι (G. 270), let us care for: we should expect 8st here. — καί τις (G. 150, N.). — dποθήκην: see note on § 53. τά περ έγένετο: Themistocles took refuge in Persia after the death of Xerxes, when he claimed the favor of the King on the ground of the services rendered to the Persian cause at this time, confessing and boasting that his action had been treacherous to the Greeks. It may be doubted whether he deceived the Greeks, or the Persians, or both. Grote remarks: "There existed in the mind of this eminent man an almost unparalleled combination of splendid patriotism, long-sighted cunning, and selfish rapacity. . . . Moreover, a clever man tainted with such constant guilt might naturally calculate on being one day detected and punished, even if the Greeks proved successful."

85. διίβαλλε, deceived them. — Connect σιγάν τά (= d) iverείλατο.

Page 222.— dπίπλωον όπίσω: after this, Themistocles sent threatening messages to many of the Greek islanders, by which he extorted large sums of money, which laid the foundation of his great wealth of 80 or 100 talents. At Andros he demanded payment in the name of "those mighty Gods of Athens, Persuasion and Necessity"; but the Andrians refused in

the name of their "two unprofitable Gods, who never desert their island, Poverty and Helplessness," and submitted to a siege, in which they baffled all the efforts of the Athenians.

- 86. **18ofs** with προστέμψαι (G. 202) means it seemed good; but with strus (G. 203) it means it seemed, and so with the following infinitive. οδκ τόρη, i. e. said that he would not. τριψκοντα μυριάδας: this is the army which remained in Greece during the winter, and was defeated at Plataea in the following year (479 B. C.).
- 87. od8tv µ4pos, i. e. no important part, compared with the host with which he entered. of 84 (G. 227, 2).

Page 223. — Γνα... γίνοιτο έλαθνων, wherever he happened to come in his march, depends on the frequentative force of ἐπιτάσσων (G. 233). — άρμα τοθ Διός: see note on II. § 13, above. — ἀπέλαβε, receive back: so ἀποδίδωμι means give back or repay. — νεμομένας, as they were in pasture, refers to the eight white mares (called simply Γπποι λευκοί in II. 18) which drew the sacred chariot: compare the poetic use of ἀφ' Γππων, &c., referring to the chariot.

- 88. There report: see §§ 80 and 96. interdenevel, gorging themselves.
- 89. 58e, as follows, after λεγόμενος; not 58e λόγος (without δ): this is probably a specimen of the tales current in Greece which were invented to malign the servile temper of the Asiatics. χαμαίνεσθαι (sc. τὸν βασιλία), was suffering from the storm. ἄστε = ἄτε (G. 277, Ν. 2). ἐπιβατίων, here probably simply passengers: see note on § 60.
 - 90. κηδόμενος (G. 280). οίκε = ξοικε.

Page **234.** — dποσωθήναι, was brought safe. — is & έκβήναι (G. 260, 2, N. 2).

- 91. ofte allows ofte to... πάθος, neither in other points, nor as to this which [is said to have] happened to the Persians. durifoou μη ούκ αν ποιησαι τοιόνδι, apposed to the idea that he would have done something like this: μή is used because of the negative idea of durifoos (G. 283, 6), while od is added because of oùr two (G. 283, 7.) τοὺς μὲν καταβιβάσαι (sc. ἄν) is added (by apposition) to explain ποιησαι ἄν; but δκως οὐκ αν... ἐξέβαλε reverts to the construction which ποιησαι ἄν represents (ἐποίησε ἄν).
- 92. τραπόμενοι, after the fruitless siege of Andros: see note on § 85. έγένετο ἀνδριάε, a statue was made.
- 93. To property, to him who had shown himself. Sureeporto, gave their votes; lit. distributed among themselves, because all voted for some of those present.

Page 225.—Sevrepa (adverb), in the second place.— συνεξέπυπτον, happened (fell out) to agree: see § 30.— έμουνοῦντο, had but one vote apiece.

94. depirer, in active sense: Krüger, however, interprets it unjudged, with their merits undecided. — descrição miv: we must understand descayating or some such word; Plutarch says (Them. XVII.), Espufidên mèr

despetas, inclve (i. e. Themistocles) Si cropias descritor Borar. (Stein will even insert the word in the text.)—invites: the 300 knights were the regular body-guard of a Spartan king when he went into battle; Leonidas, however, chose a special band of 300 to accompany him to Thermopylae (see note on III. § 21).

95. do ... Exce depends on the idea of saying in Ivelica. — Tup6Sques: we must suppose this man to have been a native of Belbina, a little island near Sunium, and to have been made an Attic citizen and enrolled in the deme of Aphidnae. Plato and many other writers tell the same of a Seriphian, without making him a citizen of Athens. — Idea, if I were, — dipy (G. 222; 226, 1), and if thou wert. — Adquates must here mean born in Athens.

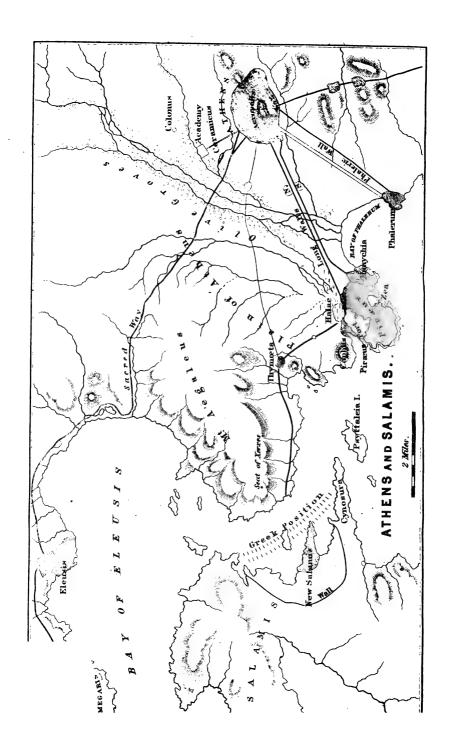
96. ναντικός, sc. στρατός. — ὁ Είρξων περιγενόμενος, unless ὁ is inserted before the participle, will mean which remained to (belonging to) Xerxes. — προσύμιξε, arrived at. — Κόμη, in Aeolis, on the coast of Asia Minor.

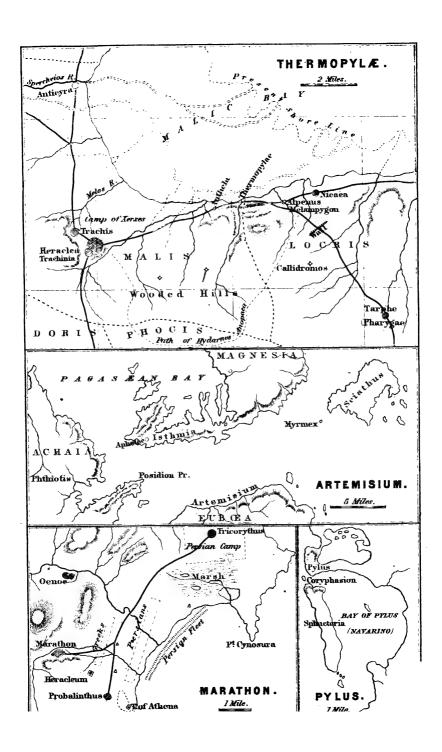
In the following spring, the army of Mardonius re-entered Central Greece, and again occupied Athens; the Athenians, as before, retreated to Salamis. At the great battle of Plataea, in which the Greeks were commanded by the Spartan Pausanias, Mardonius was defeated and slain, and his army nearly annihilated. This disaster, with the defeat in the sea-fight at Mycale, on the same day, was the final act of the Persian wars in Greece.

SOME OF THE IMPORTANT DATES OF GREEK HISTORY.

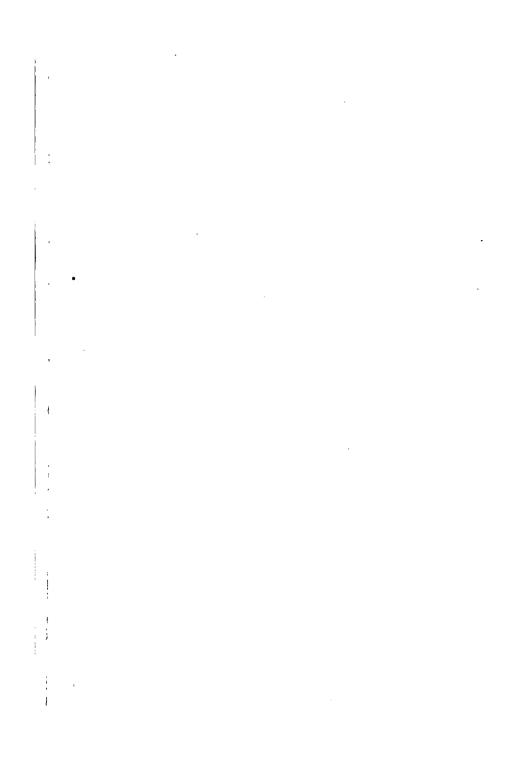
Legislation of Solon	94
Tyranny of Pisistratus and his Sons	10
Conquest of Asia Minor by Cyrus	46
Hippias, son of Pisistratus, expelled	10
Democratic Constitution of Clisthenes	07
Ionic Revolt in Asia Minor	0(
Defeat of the Revolt: Miletus taken	94
First Persian Invasion: Battle of Marathon 49	9(
Invasion of Xerxes: Thermopylae and Artemisium (July),	
Salamis (September)	80
Battles of Plataea and Mycale	78
Athens fortified by Themistocles	78
Confederacy of Delos (about' 4)	77
Cimon banished: Ascendency of Pericles 46	61
Thirty Years' Truce between Athens and Sparts 44	45
Peloponnesian War	04
Death of Pericles	20
Seditions at Corcyra	27
Pylus and Sphacteria	25
Peace of Nicias (Truce for Fifty Years)	21
Sicilian Expedition	
Revolution at Athens: Oligarchy of 400	-
Sea-Fight at Arginusae	
Battle of Aegospotami	
Capture of Athens: Thirty Tyrants	
Athenian Democracy restored	_
Retreat of the Ten Thousand	
Death of Socrates	
Battle of Leuctra: Spartans defeated by Epaminondas	-
Battle of Mantinea: Death of Epaminondas	_
Azcession of Philip of Macedon	_
Phocian or Sacred War	
Amphissean Sacred War	
Battle of Chaeronea: Death of Isocrates	_
Death of Philip: Accession of Alexander	
Campaign of Alexander: Conquest of Persia	_
Death of Alexander	
Death of Demosthenes	

·	
· ·	

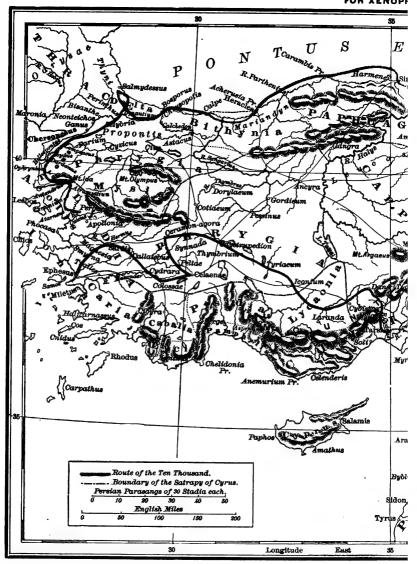

. • •

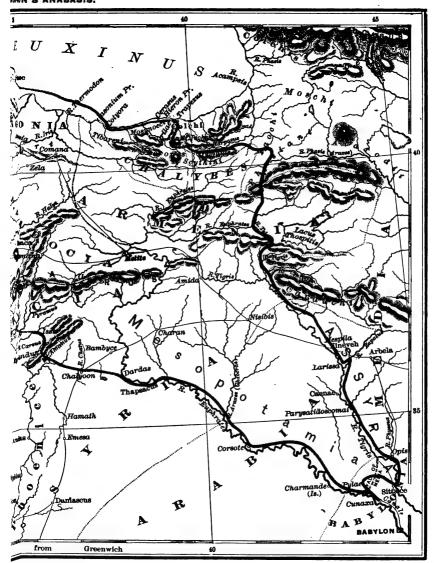

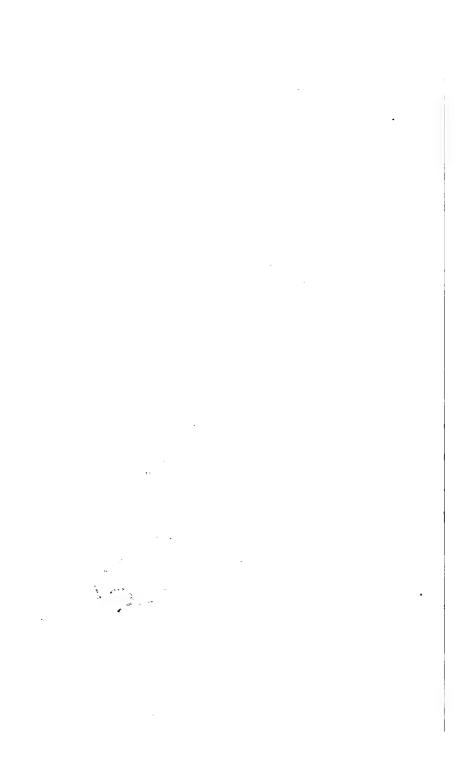
MARCH OF THE TE

III THOUSAND GREEKS.

IONN'S ANABASIS.

GREEK TEXT-BOOKS.

Goodwin's Greek Grammar. Revision of 1892.

By WILLIAM W. GOODWIN, Ph.D., Eliot Professor of Greek Literature in Harvard College. Revised and Enlarged Edition. 12mo. Half morocco. xxxvi+451 pages. Mailing Price, \$1.65; Introduction, \$1.50.

NO difficulty will be experienced in using the new edition of Goodwin's Grammar with texts that refer to the former edition. A complete table of parallel references is given at the beginning of the new edition.

For thirteen years the second edition stood unchallenged as the best elementary Greek Grammar in the English language. Nevertheless it has been possible to improve it in the following particulars:—

- 1. The relative degrees of prominence that should be given to the various aspects of grammar have been carefully considered of late years, and the new edition of Goodwin will be found in accord with the soundest ideas on this subject.
- 2. Changes have been freely made where improvement could be effected.

A great part of the section on the verb has been remodelled and rewritten. The paradigms and synopses of the verb are given in a new form. The nine tense systems are clearly distinguished in each synopsis, and also in the paradigms so far as is consistent with a proper distinction of the three voices. The verbs in μ are now inflected in close connection with those in ω , and both conjugations are included in the subsequent treatment. The forms which are now finally established as the best Attic in the pluperfect active are given in the paradigms, and the term "thematic vowel" is used to designate the variable vowel which is added to the verb stem to form the present stem. The "connecting-vowel" has been discarded with no misgivings and the whole subject of tense stems and their inflection has been made more clear to beginners. The quantities of long α , α , and α have been marked in Parts I., II., and III., and generally in Part V.

3. Particular attention has been paid to improvements in the Syntax, and the chief increase has been made in this department.

The treatment of the Article, the Adjectives, the Cases and the Prepositions is new. The independent use of $\mu\eta$ in Homer to express fear with a desire to avert the object feared is recognized, and also the independent use of $\mu\eta$ and $\mu\eta$ of in cautious assertions and negations with both Subjunctive and Indicative, which is common in Plato. The treatment of sore is entirely new; and the distinction between the Infinitive with sore $\mu\eta$ and the Indicative with sore of is explained. The use of $\pi\rho\iota\nu$ with the Infinitive and the finite moods is also more distinctly stated. The distinction between the Infinitive with the Article and its simple constructions without the Article is more clearly drawn, and the whole treatment of the Infinitive is improved. In the chapter on the Participle, the three uses are more carefully marked, and the two uses of the Supplementary Participle in and out of oratio obliqua are better distinguished.

In Part V. the principal additions are the sections on dactyloepitritic rhythms, with more detail about other lyric verses, and the use of two complete strophes of Pindar for illustration. The Catalogue of Verbs has been carefully revised, and enlarged.

The examples in the Syntax are referred to their sources, and a table explaining the citations is added.

- 4. A radical and marked improvement has been made in the numbering of sections.
- 5. It is of course impossible to specify all the improvements that have been made in the new edition. It is offered as the best Greek Grammar for preparatory schools and colleges that reasonably can be demanded in the present state of our knowledge and experience. It will be found better, both for study and for reference, than its predecessor.

It should be borne in mind that Goodwin's Greek Grammar is entirely complete. It does not require the student to get the author's Moods and Tenses, as it contains as much on these subjects as any elementary Greek Grammar does or should.

The former edition of this work is so favorably and universally known that it is not deemed necessary to print any commendations of the revision.

The Beginner's Greek Book.

By John Williams White, Ph.D., Professor of Greek in Harvard University, and author of First Lessons in Greek, etc. 12mo. Half leather. xy + 428 + 70 pages. By mail, \$1.60; for introduction, \$1.50.

THE Beginner's Greek Book is based on the principle of the minimum of theory and the maximum of practice It aims to give the pupil only the forms, constructions, and vocabulary which will be of practical use to him in reading.

The book is complete in itself, not requiring reference to any It presents, in carefully graded lessons, the usual forms and ordinary constructions of the language, its general vocabulary, and selections for reading. The lessons present the facts of grammar simply and briefly, and furnish, with the necessary special vocabularies, exercises for practice both in reading and in writing Greek.

The selections for reading are introduced early, and are sufficient in amount to meet all the demands of the first year's study. The book is in two Divisions, as follows: ---

DIVISION I., Lessons 1 to 100, a First Book in Greek complete This presents in gradual development the usual forms of the language, its common constructions, and its general vocabulary, with ten passages of continuous Greek narrative, arranged as reading lessons, which give in simplified form the story told in the first eight chapters of Xenophon's Anabasis, and eight passages of continuous English narrative, based on the above, to be translated into Greek.

Division II., Lessons 101-139, a Greek Reading Book and . Elementary Syntax. This presents the first eight chapters of the Anabasis, arranged in twenty reading lessons, with summaries of contents and notes, and an inductive development in nineteen lessons of the most important principles of Greek syntax. .eading lessons and lessons on syntax are arranged alternately.

C. S. Crosman, Head Master, Haverford College Grammar School, School, Natick, Mass.: I consider Penn.: My beginning Greek class is using it. It is a masterly work from the hands of a master workman.

White's First Lessons in Greek.

Prepared to accompany Goodwin's Greek Grammar, and designed as an Introduction either to his Greek Reader or to his Selections from Xenophon and Herodotus, or to the Anabasis of Xenophon. By JOHN WILLIAMS WHITE, Ph.D., Professor of Greek in Harvard University. 12mo. Half-morocco. x+266 pages. Mailing Price, \$1.30; Introduction, \$1.20.

A SERIES of eighty lessons, with progressive Greek-English and English-Greek Exercises, taken mainly from the first four books of Xenophon's Anabasis. The Exercises consist wholly of complete sentences, followed by a series of Additional Exercises on Forms, and complete Vocabularies. These lessons are carefully graded, and do not follow the order of arrangement of the Grammar, but begin the study of the verb with the second lesson, and then pursue it alternately with that of the remaining parts of speech.

Alexander Kerr, Prof. of Greek, | E. H. Wilson, Prin. of High School,

University of Wisconsin: The best Middletown, Conn.: It is the best book for beginners which I have ever book for beginners in Greek I have

Companion of Parallel References to Hadley and

Allen's Greek Grammar.

Designed to accompany the second edition of A Series of First Lessons in Greek. By JOHN WILLIAMS WHITE, Ph.D. iv + 45 pages. This pamphlet accompanies all copies of White's First Lessons in Greek free of charge, when so ordered, and thoroughly adapts the First Lessons in Greek to the property of the Hodge. Greek to use with Hadley & Allen's Grammar. Exact parallels have been found to almost all the references in the Lessons, and the new references are more than simple parallels: they are made to present the particular point or subject fully and completely.

Leighton's New Greek Lessons.

With references to Hadley's Greek Grammar as well as to Goodwin's New Greek Grammar. Intended as an Introduction to Xenophon's Anabasis or to Goodwin's Greek Reader. By R. F. LEIGHTON, Ph.D. (Lips.), late Princ. of the Fall River High School, Mass. 12mo. Half-morocco. 283 pages. Mailing price, \$1.30; for introduction, \$1.20.

BOUT seventy easy and well-graded lessons, both Greek and English, introduce the pupil to the first book of Xenophon's Anabasis, from which the Exercises and Vocabularies are mainly selected. The amount of matter to be translated into Greek is sufficient to prepare a student for most American colleges.

Anabasis Dictionary.

An Illustrated Dictionary to Xenophon's Anabasis, with groups of words etymologically related. By John Williams White, Professor of Greek, and Morris H. Morgan, Assistant Professor of Greek and Latin in Harvard University. 12mo. Cloth. viii + 290 pages. Malling price, \$1.35; for introduction, \$1.25. Also bound with Goodwin and White's Anabasis. By mail, \$1.65; for introduction, \$1.50.

THIS is not a compilation from other vocabularies, but is made on the basis of a new collection and examination of all the words in the Anabasis itself. It contains all words found in any of the principal editions now in use, both here and in Germany, with every meaning which each word has in the Anabasis, and with full references to the passages in which they occur. articles on geography, biography, and especially on public and private antiquities, are fuller than is usual in such a work, and are illustrated with seventy-nine cuts taken from the antique.

able are the proper names and the preparatory schools.

D. W. Abercrombie, Prin. Wor- words on which the illustrations are cester Academy, Worcester, Mass.: based. The grouping of related The vocabulary is altogether the very words is also very helpful and gives best I have ever seen, and leaves evidence of accurate and recent nothing to be desired. The discussions scholarship. Altogether this edition sion under each word is remarkably must prove to be of the greatest full and valuable; especially notice- helpfulness to the work in Greek in

Greek-English Word-List.

Containing about 977 of the most common Greek Words. By ROBERT BAIRD, Professor of Greek, Northwestern University. 12mo. Cloth. 43 pages. Mailing price, 35 cents; for introduction, 30 cents.

THE lack of a vocabulary is the greatest obstacle to the reading of Greek and the enjoyment of Greek literature. This little manual is designed to help the student attack and master this difficulty by itself. Those Greek words are presented with which he ought to be perfectly familiar, and by their arrangement and the addition of derivative and cognate words, the task of learning and remembering them is reduced to a minimum. Unless for some special reason, none but words of ordinary Attic prose are given, and practical ends alone have governed the formation of the groups. The one purpose throughout has been to give the greatest possible aid to the student.

First Four Books of Xenophon's Anabasis.

With an illustrated Vocabulary. Edited by Professors W. W. GOODWIN and JOHN WILLIAMS WHITE, of Harvard University. 12mo. Half morocco. 355 pages. Mailing Price, \$1.65; Introduction, \$1.50. Without Vocabulary. Mailing Price, \$1.10; Introduction, \$1.00.

THE Notes are copious, and much grammatical aid is given, chiefly in the form of references to the Grammar.

A colored map is added, giving the route of the Ten Thousand. The Illustrated Vocabulary, by Professor White, which has been so long expected, is now bound with this edition.

Goodwin's Greek Reader.

Edited by Professor W. W. Goodwin, of Harvard University. 12mo. Half morocco. 384 pages. Mailing Price, \$1.65; Introduction, \$1.50.

CONSISTING of Selections from Xenophon, Plato, Herodotus, and Thucydides; being the full amount of Greek Prose required for admission to Harvard University. With colored maps, notes, and references to the revised and enlarged edition of Goodwin's Greek Grammar.

Cebes' Tablet.

Edited with Introduction, Notes, Vocabulary, and Grammatical Questions, by RICHARD PARSONS, Professor of Greek, Ohio Wesleyan Univ. 12mo. Cloth. 94 pages. Mailing Price, 85 cents; for introd., 75 cents.

BESIDES being an entertaining and instructive allegory, in the form of a lively dialogue, Cebes' Tablet is moderately easy to construe, and not above the comprehension of a boy of fourteen.

As a drill-book on forms and constructions, especially on interrogatives and conditional sentences, the work should come into use, to say nothing of its own intrinsic excellence. Particular attention is invited to the feature of questions. Recommended for the second or third term's work as an alternative book to the Anabasis.

A. B. Wells, Prof. of Greek, Anthe average student to make a fit tioch College: The Anabasis never introduction to Greek literature. I seemed to me interesting enough to think this will meet my need exactly.

Seymour's School Iliad.

With Introduction, Commentary, and Illustrated Vocabulary, by Thomas D. Shymour, Professor of Greek in Yale College.

Books I.—II. Square 12mo. Half-leather. 371 pages. Mailing price, \$1.25; for introduction, \$1.25.

Books I.—VI. 478 pages. Mailing price, \$1.75; for introduction, \$1.60.

THIS is believed to be without exception the ideal Iliad for school The introduction, which contains forty-five pages, presents, in a concise but systematic form, the most important facts regarding Homeric life, the Homeric poem, Homeric style, syntax, dialect, and verse. The text is printed in the large and clear type that has distinguished the College Series of Greek Authors. The commentary has been adapted to the wants of beginners in Homer. The notes are copious for the first three books. They are less copious for Books IV. to VI., but the commentary on Book VI. is fuller than that on Books IV. and V. One finds numberless evidences that the editor did his work not only in a careful and in a painstaking and scholarly way, but with personal pleasure and with sympathetic regard for the difficulties of beginners. The vocabulary described below contains more than twenty wood-cuts, most of which are new in this country.

A. H. Buck, Prof. of Greek, Boston | Oberlin, Coll.: The Introduction is Univ.: In this book both editor and admirable for its selection of matepublisher seem to me to have done rial, and sound in the views extheir best to furnish a positive and valuable help to an easy and adequate preparation for college work in Greek poetry, and thus to have made a notable contribution to the cause of classical learning.

Angie Clara Chapin, Prof. of Greek, Wellesley Coll.: It seems to me particularly rich in what may be called literary apparatus. With such a guide a teacher will have no excuse for teaching the Hiad as merely "a queer kind of prose," as Professor Seymour says. (Dec. 16, 1889.)

William Goodell Frost. Prof. of Greek Language and Literature, schools that fit boys for us.

pressed. Of course the Vocabulary is a feature which appeals at once to every student of Homer. I observe at random through both Vocabulary and notes numerous felicities which reveal conscientious and loving care. I can hardly see how the volume as a whole could be improved.

Charles Forster Smith, Prof. of Greek, Vanderbilt Univ., Nashville, Tenn.: I do not doubt that it will be universally conceded to be the best school edition of any part of the Iliad that has yet been put on the American market. I shall recommend Frofessor Seymour's Iliad to all the

Homeric Vocabulary.

A Concise Vocabulary to the First Six Books of Homer's Iliad. By THOMAS D. SEYMOUR of Yale College. Square 12mo. Cloth. x+108 pages. Mailing price, 80 cents; for introduction, 75 cents.

THIS Vocabulary has not been compiled from other dictionaries, but has been made from the poem itself. The maker has endeavored to give nothing but what is important for the accurate and appreciative reading of the Iliad, and yet to show the original and derived meanings of the words, and to suggest translations which should be both simple and dignified.

Charles H. Moss, Prof. of Greek large lexicon; but that advantage is Language and Literature, Illinois mostly imaginary, if I may judge Wesleyan University: The vocabu-from thirteen years' experience in lary, I think, is a move in the right the class-room. What is needed is direction, -toward saving students something that will give what a stua needless waste of time. It is well dent (not a professor) can make the enough on paper to talk about a stu-| most telling use of. dent's getting so much from use of a

Syntax of the Moods and Tenses of the Greek

Rewritten and Enlarged. By WILLIAM WATSON GOODWIN, LL.D., Eliot Professor of Greek Literature in Harvard University. 8vo. Cloth. xxxii + 464 pages. Mailing Price, \$2.15; Introduction Price, \$2.00.

TT is only necessary to say of the new edition that it is a most careful revision and a judicious enlargement of the previous Full use has been made of all contributions, American and foreign, to the discussion of the subjects here treated, as well as of the author's own further investigations and maturer judgments. The work is presented as something indispensable to all students and teachers of Greek.

Selections from Xenophon and Herodotus.

With Notes adapted to the revised edition of Goodwin's Greek Grammar. and copperplate maps. Edited by W. W. GOODWIN, Ph.D., LL.D., Eliot Professor of Greek Literature, and JOHN WILLIAMS WHITE, Ph.D., Professor of Greek in Harvard College. 12mo. Half-morecco. vii + 30f pages. Mailing Price, \$1.65; for introduction, \$1.50.

Greek Inflection.

By B. F. HARDING, Head Master of the Belmont School, Belmont, Mass 12mo. Cloth. 54 pages. Mailing price, 55 cts.; for introduction, 50 cts.

